

Sv. Jānis Kasiāns Romietis

SARUNAS

AR

ĒĢIPTES

TUKSNEŠA

ASKĒTIEM

2026

Eiropas Kristīgā Akadēmija

© Eiropas Kristīgā Akadēmija.
© Tulkojums: Guntis Dišlers.

Jānis Kasiāns un viņa draugs un pavadonis Germans pie Eģiptes vecajiem.

Franču manuskripta lapa, 5.-6. gadsimts.

I DAĻA.

PRIEKŠVārDS.

Pienākums, kas tika apsolīts svētīgajam pāvestam Kastoram¹ šo sējumu Priekšvārdā, ar Dieva palīgu divpadsmit grāmatās sakārtojot kenobijas² noteikumus un aprakstot zāles pret astoņām galvenajām klupšanām,³ tagad, cik to atļāva manas vājās spējas, ir izpildīts. Spriedums par šo darbu, kuru es ļoti gribēju uzzināt, pienāca līdz ar viņa un tavu vērtējumu par to, vai šajā jautājumā, kas ir tik dziļš un augsts, un līdz šim nekad nav ticis, mēs esam paveikuši ko tavas uzmanības un visu svēto brāļu karstās vēlēšanās vērtu. Bet nu, kad bīskaps mūs ir atstājis un aizgājis pie Kristus, desmit sarunas ar pašiem lielākajiem tēviem, ar Skita tuksnesī mītošajiem eremītiem,⁴ kurus viņš, nesalīdzināmā dziņā pēc svētuma iededzies, lūdza mani aprakstīt ar tādu pašu dedzību (savas dziņas spēkā nenojauzdams, kādu nastu uzliek pleciem, kas ir pārāk vāji, lai to nestu), – šīs saru-

1. Pāvests, oriģinālā latīņu val. *papa* - viens no agrīnās baznīcas augstākajiem amatiem, bīskaps.
2. Kenobija - mūku kopiena jeb klosteris atšķirībā no vientuļniekiem jeb eremītiem.
3. "Astoņas galvenās klupšanas" jeb astoņi galvenie grēki. Grēku klasificēšana kristīgajā pasaulē sākās ar Pontas Evagriju (4.gs.) un tie ir: rijība, dzimumdzīves nešķīstība jeb netiklība, mantrausība, dusmas, vainas uzvelšana citiem, apātija jeb grūtsirdība, godkāre, lepnība. Noturīgs uzskaitījums sīkāk aprakstīts sv. Jāņa Pakāpnieka "Pakāpienos uz debesīm" (7.gs.).
4. Skita tuksnesis Ēģiptes ziemeļos uz rietumiem no Nīlas, līdzās Nitrijai un Cellēm, senākais kristiešu askētu mitekļis. Eremīts - vientuļnieks. Sv. Jānis Pakāpnieks, apkopojot askētu pieredzi, secināja, ka mūkam vispirms jādzīvo kopienā, jo eremīta ceļš pa spēkam tikai retajam. Skat. 19. sarunu.

nas esmu atzinis par labām diezgan, lai tās veltītu tev, ak, svētais pāvest Leontij,⁵ un tev, svētais brāli Hellādij!⁶ Jo tu biji vienots ar viņu, ko pieminēju, brāļu saitēm un priesterības kārtā, un (kas ir vēl svarīgāk) ar svētu iedziļināšanos, tāpēc tev pirmajam tiek dotas tiesības piedzīt sava brāļa parādu, turklāt tu esi uzdrošinājies sekot eremītu cēlajiem paradumiem ne tā, kā citi, kas iedomīgi paļaujas uz sevi, bet Svētā Gara iedvesmā nostājas uz mācības pareizā ceļa, izvēloties sekot nevis pašu iedomām, bet gan viņu tradīcijām.⁷

Tikko es noenkurojos klusuma ostā, manā priekšā atvērās jūra, tāpēc es uzdrošinos nodot mācekļiem dažas no sarunām, [kas atklāj] šo lielo vīru mācību. Jo manu pieticīgo spēju skaida ir pagriezta pret garā ceļojuma briesmām tik, cik eremītu dzīve ir dižāka par to, kas notiek kenobijā, un Dievapcere (*contemplatio*),⁸ kam šie izcilie vīri nodevās pilnībā, ir augstāka par ikdienas praktisko dzīvi. Tāpēc pabalsti mūsu pūles dievbijīgās lūgšanās ar bailēm, ka šis svētais temats netiek nemākulīgi izvazāts, bet [pret to izturas] dievbijīgi, kā pieklājas, un lai mūsu nezināšana nogrimst pārrunājamā jautājuma dzelmē. Pāriesim no tā, ko mūsu acs var redzēt un kas ir šo mūku dzīves ārpusē, par ko runājām iepriekšējās grāmatās, pie tā, kā dzīvo iekšējais cilvēks, skatienam apslēpts, un lai mūsu saruna no priekšā uzrakstīto lūgšanu kārtas pārtop bezgalīgi nepārtrauktā lūgšanā,⁹ kas patīk apustulim,¹⁰ un lai katrs, kas ar mūsu iepriekšējā sacerējuma lasīšanu ir jau garīgi ieguvis Jēkaba vārdu,

-
5. Katedra, kurā Leontijs bija bīskaps, nav zināma, bet, iespējams, Frežisa (*Frejus*) Francijas dienvidaustrumos.
 6. Hellādijš vēlāk tika iecelts par bīskapu, taču nav zināms, kurā katedrā. Minēts arī XVIII sarunas sākumā.
 7. Tradīcija (arī “mācības pareizais ceļš”) pretstatā novirzēm un subjektīvām “teoloģiskām iedomām”. Vēršanās pie tēvu mācības un autoritātes “Sarusnās” viscaur atkārtota. Skat. arī 31. vēri.
 8. Latīņu valodā vārds gan neietver “vērīgas uzlūkošanas” (burtisks tulkojums) objektu, taču tradicionāli tas tiek tulkots kā “svētapcere” vai “Dievapcere”. Skat. arī 19. un 52. vēri u.c.
 9. T.s. nepārtrauktās lūgšanas tradīcijas sākums šajā laikā, atsaucoties uz ap. Pāvila 1.Tes.5:17, kas “patīk apustulim”.
 10. Apustulis, arī svētais apustulis, svētais trauks, pagānu skolotājs - apustulis Pāvils.

uzveikdams savas miesīgās vainas,¹¹ tagad, saņemdamas “Sarunas” – kas nav manas, bet tēvu – iegūst tīru ieskatu Israēla tikumos un, tā sakot, cildenībā, un saņem mācību par to, kas jāņem vērā pilnības augstumos.

Un tāpat, lai tava lūgšana smel no Viņa, kas darīja mūs cienīgus gan viņus redzēt, gan no viņiem mācīties un pie viņiem dzīvot, un lai Viņam labpatīk mums dāvāt pilnīgu viņu mācības izpratni un mēli, kas par to stāsta, ka varam to attēlot tikpat brīnišķīgi un skaidri, kā to dzirdējām no viņiem, un lai mums izdodas tavā priekšā uzzīmēt šos vīrus, miesā ģērbtus, viņu pašu sarunās – un, kas vēl svarīgāk, pierakstīt to latīņu valodā.

Tomēr vairāk par visu mēs gribam gan šo sarunu, gan arī mūsu iepriekšējo darbu lasītājam ieteikt, ka gadījumā, ja viņa stāvokļa un amata dēļ, vai dzīvesveida un ieradumu dēļ viņam kaut kas šķiet neiespējams vai ļoti grūti sasniedzams, to mērīt nevis pēc paša spēku robežām, bet pēc runātāju goda un pilnības, un vispirms ņemt vērā viņu dedzību un cenšanos, jo viņi patiesi bija miruši pasaulei, līdz ar to viņus nekavēja ne jūtas pret radniekiem miesā, ne pasaulīgo darīšanu saites.¹² Un vēl paturi prātā zemi, kur viņi dzīvoja, proti, viņi dzīvoja plašajā tuksnesī un bija šķirti no saviem laikabiedriem un tāpēc viņu prāts (*mens*) bija apskaidrots, un viņi varēja nodoties Dievapcerei (*contemplatio*) un pastāstīt to, kas neiesvētītiem un nemācītiem viņu dzīves veida un viņu ieradumu parastības dēļ šķiet neiespējami. Bet, kas grib gūt patiesu ieskatu šajā jautājumā un grib izmēģināt, vai tādu pilnību iespējams sasniegt, lai dodas šajā dzīvē ar tādu pašu dedzību, jo tad viņš sapratīs, ka tās lietas, kas likās augstākas par cilvēka spēkiem, ir ne vien iespējamā, bet arī patiesi tīkamas. Bet nu pāriesim pie viņu sarunām un iestādījumiem.

11. Dievs Vecās Derības patriarham Jēkabam mainīja vārdu (1.Moz.32:29). Šeit norādīts uz “vecā cilvēka” apziņas pārmaiņu, jo Jēkaba (senebreju val. “apmainītājs”) tika nomainīts uz Israēlu (“cīnīties ar Dievu un uzvarēt”, t.i., izcīnīt svētību). Turpmāk tekstā Israēls minēts ar nozīmi “kristīgā Baznīca” (“jaunais Israēls”).

12. Atteikšanās no pasaules, ģimenes saitēm un pasaulīgām darīšanām aicinājuma vārdā bija agrīnās mūku kustības obligāts nosacījums, askētikas sākums.

1. SARUNA

ABAS MOZUS PIRMĀ SARUNA.

PAR MŪKA UZDEVUMU.

I NODAĻA

Par mūsu uzturēšanos Skitā un ko mēs lūdzām abam Mozum.

Nogājis Skita tuksnesī, kur ir visbrīnišķīgākie klosteru tēvi un kur plaukst pati pilnība, svētā tēva Germana sabiedrībā (kurš kopš mūsu garīgās kalpošanas sākuma ir mans tuvākais biedrs gan kenobijā, gan tuksnesī, lai parādītos mūsu draudzības saskaņa un ikviens zinātu, ka mums ir viena sirds un dvēsele),¹³ es uzmeklēju abu Mozu,¹⁴ kurš starp šiem brīnišķīgajiem ziediem bija izcils ne vien praktiskā, bet arī svētdzīves ziņā; es savā dedzībā stiprinājos ar viņa pamācībām un mēs lūdzām viņu uz sarunu, – ne bez asarām, jo ļoti labi zinājām viņa apņemšanos nevienam nevērt vaļā pilnības vērtus, kā vien tiem, kas pēc tā ilgojas dziļā ticībā un dzenas ar lielām sirdssāpēm, jo baidījās, ka, ja viņš tos atvērs nejauši tiem, kam ir vienalga vai kas to grib tikai pa pusei, vai to, kas vajadzīgs tikai pilnības meklētājiem, atklās necienīgiem ļaudīm un tādiem, kas to uzņēma ar izsmieklu, viņš būs padevis vai nu lielībai, vai grēkam,

-
13. Germans – Jāņa draugs un ceļabiedrs. Abi izglītojās un tika uzņemti mūku kārtā Skitijā, pēc tam apm. 380. gadā devās uz Betlēmi, tad uz Ēģipti, kur viņi pavadīja kādus septiņus gadus, apceļodami tuksneša askētus. “Saru-nās” Germanam ierādīta ieinteresēta un bieži pārsteigta studenta loma, dodot iespēju dziļāk iepazīstināt ar tēvu uzskatiem. 399. gadā abi ceļotāji bēga no antropomorfitu kontraverses (skat. vēri), kas bija pārņēmusi Ēģipti uz Konstantinopoli, un lūdza slavenā sv. Jāņa Zeltamutes aizstāvību – viņš Germanu ordinēja par priesteri, bet Jāni par diakonu. Vēlāk Jānis un Germans aizceļoja uz Romu, kur iestājās par vajāto Jāni Zeltamuti. Germans nomira Romā, bet Jānis Kasiāns aizceļoja uz Marseļu, kur nodibināja vairākus klosterus pēc Ēģiptes parauga.
14. Aba, “tēvs” - pagodinājums, uzrunājot autoritāti garīgā dzīvē. Šajā aramiešu valodas vārdā Jēzus uzrunāja Dievu, vēlāk grieķvalodīgajā vidē iegājās *geronda*, krievu valodā *starec*, šeit latviskots kā “vecajais”.

ka ir pievīlies ar uzticēšanos.¹⁵ Galu galā, mūsu lūgšanu pieveikts, viņš iesāka tā.

II NODAĻA.

Par abas Mozus jautājumu, kāds ir mūka uzdevums.

MOZUS: Visām mākslām un zinātnēm, viņš teica, ir savs mērķis un nolūks (*scopos et telos*), kam pievērsta šajā mākslā čaklā censoņa acs, kamdēļ viņš ar prieku un nosvērti pacieš visas grūtības, briesmas un zaudējumus. Piemēram, zemkopis, nevairīdamies ne no saules svilinošās tveices, ne citreiz no sarmas un aukstuma, nepaguris irdina zemi un atkal un atkal sava tīruma zemes pikas grūž zem arkla lemešiem, turēdams acu priekšā savu mērķi, proti, ar čaklu darbu tās sadrupināt kā smalkas smiltis un atsijāt no visiem kukuržņiem, iztīrīt no visām nezālēm, jo viņš tic, ka nekā citādi viņš nevar sasniegt savu mērķi, kas ir laba raža un daudz graudu, ar ko tad varētu dzīvot bez rūpēm un krāt savu mantu. Un, kad šķūnis ir krietni piepildīts, tad viņš atkal ņemas to iztukšot un nepaguris met sēklas izartā vagā, neraizēdamies par to, ka viņa krājums sarūk, jo viņš domā par nākamo ražu. Arī tie, kas nodevušies veikala lietām, nebīstas jūras briesmu un neveiksmju, un neбайдās riskēt, jo stipra cerība viņus dzen uz priekšu pie mērķa ieguvuma. Vēl vairāk, tie, kas ir iedegušies karavīra dziņā pēc goda un slavas, savos klejojumos neliekas zinīs par briesmām un postu, un viņus nebidē tagadējie zaudējumi un cīņas, jo viņi cenšas iegūt nākamā goda laurus.

Tā arī mūsu amatam ir savs mērķis un nolūks, kā dēļ mēs visādi cenšamies ne vien bez paguruma, bet ar prieku; tāpat kā ēstgriba gavējot mums nav mokoša, tā arī nakts lūgšanu nogurums mūs iepriecina, Rakstu lasīšana un nemitīga pārdomāšana mums neapnīk,¹⁶ un vēl lielāka pūlēšanās un sevis aizliegšana, un atsacīšanās no jebkādas mantas, un plašā tuksneša briesmas mums neliekas

15. Nevēlēšanās dalīties ar garīgās dzīves pieredzi sarunās pieminēta vairākkārt, baidoties no necienīgas plāpāšanas. Skat., piem., 11. sarunas sākumu u.c.

16. Bībeles un citu dievbijīgu tekstu lasīšana un iegaumēšana minēta kā askētiskās teoloģijas pamats līdzās lūgšanai un savas gribas aizliegšanai Dieva priekšā. Tā veido mācības pamatu, jo atklāj Kristus patieso būtību. Skat. XIV sarunu par "praktisko" un "teorētisko" teoloģizēšanu.

šausmīgas. Nav šaubu, ka tā visa dēļ arī jūs nicinājāt mīlestību uz saviem radniekiem un tēvzemi, uz šīs pasaules jaukumiem, un pārstaigājāt tik daudz zemju, lai varētu atnākt pie mums, vienkāršiem un nemācītiem ļaudīm, kas šajā tuksnesī esam pavisam nožēlojamā stāvoklī. Tāpēc, viņš teica, atbildiet un pasakiet man, kāds ir tas mērķis un gals, kas jums lika ar prieku panest šīs grūtības?

III NODAĻA

Par mūsu atbildi.

Un, kad viņš uzstāja, gribēdams šajā jautājumā izdibināt mūsu domas, mēs atbildējām, ka to pacietām Debesu Valstības dēļ.

IV NODAĻA

Par abas Mozus jautājumu

sakarā ar iepriekšminēto apgalvojumu.

Uz to viņš atbildēja: Labi, jūs esat prātīgi runājuši par [augstāko] mērķi. Bet to, kas ir mūsu [tuvākais] mērķis vai zīme, kurai tuvojoties, mēs varētu sasniegt galamērķi, to jums vajadzētu zināt vispirms. Un, kad mēs godīgi atzinām savu nezināšanu, viņš turpināja.

Pirmā lieta, kā es teicu, visās mākslās un zinātnēs ir apzināties mērķi, t.i., pastāvīgo dvēseles nolūku, jo, ja cilvēks to savā priekšā pastāvīgi neturēs, tad viņš savu galamērķi nenasiegs un algu, pēc kuras dzenas, nekad nesaņems. Jo, kā es teicu, zemniekam, kura mērķis ir dzīvot bez raizēm un pārticībā, viņa uzdevums, kamēr labība briest, ir sargāt tīrumu no ērkšķiem un nezālēm, un viņš neizdabā domai, ka pie pārticības un laba gala varētu tikt citādi, kā vien ar cerību un uzcītību dzenoties pēc tā, ko ir apņēmiens sasniegt. Arī veikalnieks steidz piegādāt preces, ar ko viņš vairo savu bagātību, bet šī nodarbošanās būtu bezmērķīga, ja viņš neizvēlētos ceļu, kas pie tās ved; un vīri, kas dzenas pakaļ šīs pasaules godībai, vispirms pievērš savas domas tam, kādi pienākumi un prasības viņiem jāievēro, lai, dzenoties pretī savam mērķim, gūtu sekmes un saņemtu godu, pēc kā tie alkst.

Tāpat mūsu dzīves ceļa gals ir Dieva Valstība. Bet jums ir uzcī-

tīgi jāprasa, kas ir [jūsu tuvākais] mērķis, jo, ja mēs to nenoskaidrosim, tad nopūlēsīsimies un izvārgsim velti, jo ceļotājs, kas neiet pareizā virzienā, gan pārcieš grūtības, bet no viņa ceļojuma nav nekāda labuma.

Un, kad mēs, mutes ieplētuši, uzklaustījām viņa piebildi, vecais turpināja: Patiesi, mūsu amata gals, kā jau teicu, ir Dieva Valstība jeb Debesu Valstība, bet tuvākais mērķis ir sirds šķīstība (*puritas cordis*),¹⁷ bez kā neviens šo mērķi nevar sasniegt. Tad nu, pievērsuši skatienu šim mērķim kā drošai zīmei, iesim tik taisni, cik iespējams, un, tiklīdz mūsu domas aizklīdīs kaut kur prom, tūlīt griezīsimies atpakaļ un rūpīgi izmeklēsim it kā ar mērkoku, kas mūs vienmēr atvedīs atpakaļ un parādīs, kur mūsu prāts ir novirzījies no ceļa, kas tam uzzīmēts.

V NODAĻA

Salīdzinājums ar vīru, kurš cenšas trāpīt mērķī.

Lūk, tie, kas cīnās ar ieročiem un grib savu veiklību parādīt ķēniņa priekšā, cenšas ar bultām un šķēpiem trāpīt mērķiem, uz kuriem uzzīmētas balvas, jo viņi zina, ka nekā citādi balvu iegūt nevar, un ka uzgavilēt varēs tikai tad, ja trāpīs noliktajai zīmei, bet, ja tā viņu acīm būs paslēpta, tad, lai kā viņi censtos parādīt savu māku, bulta vienalga novirzīsies sāņus un viņi pat nezinās, ka ir novirzījušies no izraudzītā līnijas, jo viņiem nav skaidri redzamās zīmes, kas apliecinātu viņu mērķtiecību vai maldus.

Tātad galamērķis,¹⁸ ko esam sev nolikuši, ir, kā saka apustulis [Pāvils], mūžīgā dzīvība, jo viņš liecina: *leguums ir svētdarīšana (sanctificationem) un tās gals – mūžīga dzīvība* (Rom. 6:22), bet tuvākais mērķis ir sirds šķīstība, ko viņš ne bez taisnības sauc par “svētdarīšanu”, bez kā šis mērķis nav sasniedzams; un, kā viņš teica citiem vārdiem, par savu tuvāko mērķi turiet sirds šķīstību, kam

17. Latīņu valodā frāze negatīvā nozīmē savaldību un atturību, askētikas kontekstā arī atteikšanos no dzimumdzīves, bet pozitīvā nozīmē tā ir visu domu un rīcības fokusēšanu uz svētdzīvi.

18. Askētikas galamērķis dēvēts arī par “augstāko labumu”, Dieva Valstību, Apsolīto zemi - tas ir šķīstīšanās jeb “svētdarīšanas” gals un piepildījums.

gals ir mūžīgā dzīvība. – Par šo mērķi tas pats svētais apustulis mūs māca, zīmīgi lietojot [grieķu] vārdu *skopos*, sacīdams tā: *Aizmirdams to, kas aiz manis, stiepdamies pēc tā, kas priekšā, es dzenos pretīm mērķim, goda balvai – Dieva debesu aicinājumam Kristū Jēzū*” (Fil.3:13-14), kas skaidrāk pateikts grieķiski: *κατὰ σκοπὸν διώκω*, it kā viņš teiktu: Dzīdamies pēc šī mērķa, es aizmirstu to, kas aiz muguras, t.i., iepriekšējās dzīves kļūdas, un dzenos sasniegt galu, kas ir mūžīgā dzīvība. Tad nu pēc visa, kas palīdz uz to virzīties, tas ir, pēc sirds šķīstības, ir jādzenas visiem spēkiem, bet no visa, kas no tā novērš, ir jābēg kā no briesmīga ļaunuma. Jo tamdēļ mēs paciešam visas mokas, tamdēļ mēs novēršamies no saviem radniekiem, no savas zemes, slavas un bagātības, no pasaules priekiem un visādām izklaidēm, lai tikai varētu saglabāt sirds šķīstību.

Tātad, kad šis mērķis ir nolikts mūsu acu priekšā, tad mums visu savu darbošanos un domas vajag pievērst tam, lai šo mērķi sasniegtu (*incessabilis mentis intentio*), jo, ja tas visu laiku nebūs mūsu acu priekšā, tad visas pūles būs veltas un tukšas, bez jēgas un algas, un visādas domas tiks rīdītas viena pret otru. Jo prāts, kas nepievēršas vienam punktam, pie kā tas var atgriezties un pie kā var vienmēr turēties, aizklīst maldu ceļos un allaž pievēršas tam, kas pirmais tam iznāk priekšā.

VI NODAĻA.

Par tiem, kas, novērsušies no pasaules, grib sasniegt pilnību bez mīlestības.

Bet ir vēl daži, kas gan ir nicinājuši šīs pasaules lielākos labumus, gan sudraba un zelta naudas kaudzes, gan lielus īpašumus, tomēr aizkaitinās par [tādiem sīkumiem] kā nazis vai zīmulis, vai adata, vai spalva. Bet, ja viņi savu skatu ar šķīstu sirdi būtu stingri pievērsuši [garīgām mērķim], tad nekādā ziņā nebūtu pieļāvuši, ka tas notiek par niekiem – tāpat kā viņi neiekaisa par lielām bagātībām, no kurām viņi atteicās pavisam. Jo visai bieži viņi savas grāmatas sargā tik skaudīgi, ka neļauj tās pat nedaudz pastumt malā vai tām pieskarties, un tev jāuzkl. ausa neiecietīgi nāves draudi, bet taču vajadzēja ar pacietību un mīlestību savaldīties. Lai gan Kristus

mīlestības dēļ viņi ir atteikušies no visām bagātībām, viņi tomēr pieķeras niekiem kā agrāk un ātri iekaist, un visās lietās kļūst neauglīgi un tukši kā tie, kam nav žēlsirdības, par ko runā apustulis, skatīdams garā: *Un, viņš saka, ja es visu savu mantu izdalītu nabagiem un nodotu savu miesu, lai mani sadedzina, bet man nebūtu mīlestības, tad tas man nelīdz nenieka* (1.Kor.13:3).

No tā izriet, ka pilnība (*perfectione*) nenāk vienkārši no sevis aizliegšanas, no atsacīšanās no mantas un atteikšanās no visiem godiem, kā vien no žēlsirdības, par ko apustulis sīkāk raksta, ka tā sastāv tikai no sirdsšķīstības. Jo *neesiet skaudīgi, neesiet uzpūtīgi, nemeklējiet savu labumu, nepriecājieties par netaisnību, nedomājiet ļaunu* utt., - un ko gan citu tas nozīmē, ja ne pasniegt Dievam šķīstu sirdi un neļaut tai iekaist dūsmās?

VII NODAĻA.

Kā censties pēc miera domām.

Tamdēļ mums visu vajadzētu darīt un censties tā: ir jāmeklē vienatne, mēs zinām, ka ir jāgavē, ka ir jāsaka lūgšanas naktī, ir jāpiespiež sevi, jāpacieš miesas kailums, jālasa [Raksti] un [jākopj] visi citi tikumi, lai ar tiem varētu savu sirdi sagatavot un pasargāt ļauno kaislību neievainotu un, uz šīm kāpnēm pakāpušies, mēs varētu censties pēc šķīstas pilnības. Un, ja nevilšus bijām aizrāvušies kādos labos un noderīgos darbos un nevarējām izpildīt ikdienas [lūgšanu] kārtību, mums tomēr nevajadzētu īgnoties vai dusmoties, vai saūst, jo, tos paveikuši, mēs izdarījām to, ko nepalaidām garām. Jo guvums no gavēņa neatsver dusmu radītos zaudējumus, ne arī guvums no Rakstu lasīšanas ir lielāks par postu, kas nāk no brāļa nicināšanas.

Otršķirīgās lietās, kā gavēšanā, nakts lūgšanās, novēršoties no pasaules un pārdomājot Rakstus, ir jāpievēršas galvenajam, t.i., sirds šķīstībai. Tās dēļ mēs nedrīkstam pastumt malā galveno tikumu, jo, ja tas mūsos paliks neskarts un nesamaitāts, tad mūs nevarēs ievainot, ja otršķirīgās lietas nepieciešamības dēļ tiks izlaistas, un nebūs ne mazākā labuma, ja galvenais tikums tiks atmests. Jo ir daži, kas cenšas darboties ne bez jēgas, un arī ne tāpēc, lai gūtu

peļņu vai panākumus, jo no viņiem gaida, kad viņi nostiprināsies turībā, bet gan, lai iegūtu praktiskas zināšanas un varētu sasniegt savas mākslas galamērķi, kam ir nodevušies. Tāpēc gavēšana, nakts lūgšanas, Rakstu pārdomāšana, sevis aizliegšana un atteikšanās no mantas nav pilnība, bet tikai līdzekļi [ceļā] uz pilnību, jo ar to palīdzību mēs nonākam pie mērķa. Citādi, ja tu [šiem vingrinājumiem] pieķersies, tad tu zaudēsi mērķi, it kā tas būtu augstākais labums, un piesiesi tam savu sirdi un nepieliksi pūles mērķa sasniegšanai, kamdēļ to visu vajadzēja darīt.¹⁹ Tāds ir apguvis savas mākslas piederumus, bet neliekas zinīs par mērķi, kam ir galvenā vērtība. Un no tā, kas traucē prāta šķīstību un mieru, pat ja tas liekas noderīgs un vērtīgs, ir jābēg kā no ļauna, jo tad mēs izbēgsim no kļūdām un nejaušībām, un dosimies pretī vēlamajam, ko gribam sasniegt.

VIII NODAĻA.

Par galveno uzdevumu apdomāt debesu lietas un piemērs no gadījuma ar Martu un Mariju.

Tas lai ir mūsu galvenais uzdevums un šo stingro apņemšanos visu laiku jātur acu priekšā, lai dvēsele vienmēr tveras pie Dieva un debesu lietām. Visu citu, lai cik tas liels, bet kas tai svešs, ir jāpastumj malā un pret to jāizturas kā tādu, kam nav nākotnes vai kas var nodarīt ļaunu.

Šādam prāta stāvoklim brīnišķīgs piemērs ir Evaņģēlija stāsts par Martu un Mariju. Kamēr Marta darīja darbu, kas pavisam noteikti bija svēts – jo viņa kalpoja Tam Kungam un Viņa mācekļiem, Marija, kas pievērsās tikai gara lietām, apskāva Jēzus kājas, skūpstīja tās un svaidīja ar dārgu eļļu. Tas Kungs norāda, ka viņa ir izraudzījies labāko daļu, kas viņai netiks atņemta, jo Marta, dievbijīgi rūpēdamās un rosīdamās, un nopūlēdamās ar kalpošanu, saprata, ka viena nespēj visu paveikt, Tam Kungam lūdza, lai māsa viņai palīdz, sacīdama: *Kungs, vai Tu neko nesaki par to, ka mana*

19. Klosters kārtošanas ievērošana vairākkārt uzsvēta, jo tā savalda miesu un vingrina garu. Tomēr Jānis uzsver, ka sirdsšķīstība ir svarīgāka par “otršķirīgām lietām” un miesas vingrināšana pati par sevi nesniedz mīlestības pilnību.

māsa mani atstājusi, lai es viena kalpotu? Saki jel viņai, lai viņa man palīdz. Tas noteikti nebija nicināms darbs, bet teicama kalpošana, un tomēr, ko Tas Kungs viņai teica? *Marta, Marta, tu rūpējies un zūdies par daudzām lietām. Bet tikai vienas lietas vajag, Marija sev izraudzījies labo daļu, tā viņai netaps atņemta* (Lk.10:40-42).

Tad nu redzi, ka Tas Kungs par lielāku labumu uzskata Dievapceri (*contemplatione divina*),²⁰ no kā mēs saprotam, ka visus pārējos tikumus jāatliek malā, lai gan mēs piekrītam, ka tie ir nepieciešami, vajadzīgi un brīnišķīgi, jo kalpo tai pašai lietai. Jo, kad Tas Kungs saka: *Tu raizējies un satraucies par daudzām lietām, bet vajag tikai dažas vai tikai vienu*, Viņš kā lielāko labumu min nevis praktisko darbošanos, lai cik tā teicama un augļiem bagāta, bet pievēršanos Viņam, kas patiesi ir vienkārša un viena, ar to sacīdams, ka pilnīgai apgaismībai ir nepieciešamas tikai *dažas lietas*, t.i., Dievapcere, pie kā ved svēto [rīcības] apdomāšana (*consideratione*), jo no šīs apdomāšanas tas, kurš tajā ir pavirzījies tālāk un ar Dieva palīdzību sasniedzis to, ko sauc par *vienu lietu*, t.i., vienīgi Dieva apcerēšanu, iet tālāk par svēto darbošanos un kalpošanu un barojas vienīgi no tā, ka pazīst Dieva skaistumu.

Tāpēc Marija ir *izvēlējusies labo daļu, tā viņai netaps atņemta*. Un tas ir daudz rūpīgāk jāpārdomā. Jo, kad Viņš saka, ka Marija ir *izvēlējusies labo daļu*, lai gan Viņš neko negrib Martai pārnest, tomēr, uzteikdams pirmo, Viņš norāda, ka otrā ir zemāka. Un vēl, sacīdams: *Kas viņai netiks atņemta*, Viņš norāda, ka otrai viņas daļa var tikt atņemta (jo miesīga kalpošana nevar palikt pie cilvēka mūžīgi), bet pirmajai viņas ilgošanās nekad nebeidzas.

IX NODAĻA.

Jautājums, kāpēc tikums pie cilvēka nevar palikt.

Uz to mēs, dziļi satraukti, jautājām: Kā tad tā? Vai gavēņa pūles, uzcītība [Rakstu] lasīšanā, žēlastības darbi, taisnība, dievbijība

20. Latīņu val. arī *spiritualis theoriae*. Dievapceri (svētapceri) Jānis stāda par augstāko stāvokli, kāds cilvēkam pieejams. Marija to apliecināja pie Jēzus kājām. Praktiskā kalpošana, lai gan ir svarīga un “alga tai netiks atņemta”, “nevar palikt mūžīgi”.

un laipnība mums tiks atņemta un nepaliks pie tiem, kas to darījuši, sevišķi tāpēc, ka Pats Kungs par šiem darbiem apsola algu Debesu Valstībā, sacīdams: *Nāciet šurp, jūs Mana Tēva svētītie, iemantojiet Valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma. Jo Es biju izsalcis un jūs esat Mani paēdinājuši; Es biju izslāpis un jūs esat Mani dzirdinājuši* (Mt.25:34-35)? Kā tad tiks atņemti šie darbi, ja darītājiem tie atver Debesu Valstību?

X NODAĻA.

Atbilde, ka galā tiks ņemts vērā nevis padarītais, bet darbu darīšana.

MOZUS: Es neteicu, ka alga par labu darbu tiks atņemta, jo Pats Kungs saka: *Kas dzirdinās vienu no šiem mazākajiem tikai ar kausu auksta ūdens mācekļa vārdā, patiesi Es jums saku: tam sava alga nezdīs* (Mt.10:42), bet es apgalvoju, ka tiks atņemti tie darbi, kas tika darīti vai nu miesas nepieciešamības, vai miesas uzbrukumu dēļ. Jo uzcītīga [Rakstu] lasīšana, sevis aizliegšana gavēnī der sirds šķīstībai un miesas savaldīšanai šajā dzīvē, tomēr *miesas tieksmes ir pret Garu* (Gal.5:17).

Dažreiz mēs redzam, ka šie [darbi] tiek liegti tiem, kas grūtās cīņās vai vecuma nespēkā ir izvārguši un vairs nespēj tos darīt. Cik daudz vairāk viņi tiks pie mērķa tad, kad *tam, kas šeit mirstīgs, būs jātērppjas nemirstībā* (1.Kor.15:53) un ķermenis, kas tagad ir *dabīga miesa*, iemantos *garīgu miesu* (1.Kor.15:44) un miesa būs tāda, kas vairs nekaros pret garu? Arī svētais apustulis par to skaidri runā, sacīdams: *Miesas vingrināšana maz ko der, bet dievbijība der visās lietās* (ar ko viņš domāja mīlestību), *jo tai ir tagadējās un nākamās dzīves apsoliņums* (1.Tim.4:8). Tas skaidri norāda: to, kas noderīgs tikai mazliet, nav jādara vienmēr, jo tas nevar nodrošināt augstākās pilnības stāvokli tam, kas šim mazumiņam vergo. Jo vārds “mazliet” nozīmē vienu lietu no divām, proti, tas vai nu norāda uz laika īsumu, jo miesas vingrinājumi nevar cilvēku nodarbināt ne šajā dzīvē, ne nākamajā pasaulē, vai arī tas norāda uz miesas vingrināšanas ieguvumu niecību, jo miesas atturība gan uzved uz ceļa, bet nesasniedz mīlestības pilnību, jo tagadējās un nākamās dzīves

apsolījums ir mīlestība.

Tāpēc mēs uzskatām, ka darīt iepriekš minētos darbus ir vajadzīgi, jo bez tiem nevar uzkāpt mīlestības (*caritas*) augstumos. Un tas, ko jūs saucat par ticības un žēlsirdības darbiem, šajā dzīvē, kurā [starp cilvēkiem] pastāv apstākļu atšķirības un nevienlīdzība, ir vajadzīgi, bet tos nav jācenšas darīt [vienmēr], ja vien nav nesamērīgi daudz nabagu, trūkcumcietēju un slimnieku, ko radījis cilvēku ļaunums, proti, kas [mantu] sagrabuši un paturējuši savai lietošanai (un tomēr to nelieto), jo Radītājs to ir devis visiem vienādi. Tāpēc, kamēr pasaulē pastāv nevienlīdzība, [nabagi] būs vajadzīgi un noderīgi tiem, kas cenšas darīt [labus darbus], jo tie ved pie laba gala, un dievbijīgie tiks atalgoti ar mūžīgo mantojumu. Bet tas nebūs svarīgi nākamajā dzīvē, kur valdīs vienlīdzība un vairs nebūs nevienlīdzības, un kur visi cilvēki pāries no daudziem darbiem pie [vienas] Dieva mīlestības un debesu lietu apcerēšanas sirds šķīstībā. Visi, kas steidzas iegūt [garīgas] zināšanas un šķīstu sirdi, ir tam pieķērušies no visa spēka un gribas, un viņi ķeras pie šī uzdevuma, kamēr vēl ir miesā, un pie tā arī paliks, kad būs nolikuši malā satrūdēšanu un pie viņiem piepildīsies Kunga un Pestītāja apsolījums, kas saka: *Svētīgi ir sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs* (Mt.5:8).

XI NODAĻA.

Par mīlestības paliekošo dabu.

Un jūs vēl brīnāties, ka iepriekš uzskaitītie pienākumi izzudīs, ja svētais apustulis mums saka – pat augstākās Svētā Gara dāvanas izzudīs? Jo viņš norāda, ka tikai mīlestība paliks vienmēr, sacīdams: *Pravietošana beigsies, valodas apklusīs, atziņa izbeigsies*, un par to viņš saka: *Mīlestība nekad nebeidzas*. Jo visas dāvanas tiek dotas uz laiku, kā to lietošana un vajadzība prasa, bet, kad vajadzība izbeigsies, tās izzudīs (*tribuluntur ad tempus*), taču mīlestība nekad nebeigsies (*caritas numquam excidit*). Jo tā tas ir iekārtots ne vien šajā, bet arī nākamajā pasaulē, kad atkritīs miesas vajadzību nasta, – tā pieaugs ar daudz lielāku spēku un spožumu, un to neapgānīs ne traips, jo ar nesamaitātu pilnību tā Dievam pieķersies daudz ciešāk un stiprāk (1.Kor.13:8).

XII NODAĻA.

Jautājums par noturību garīgā svētapcerē.

GERMANS: Kurš gan, vārgās miesas nomākts, spēj pastāvēt gaišredzībā, nedomādams ne par brāļa apciemošanu, ne slimnieka apmeklēšanu vai roku darbu, pat ne par viesmīlības parādīšanu svešiniekam un ciemiņam?²¹ Un, visbeidzot, kuru gan netraucē rūpes par ķermeni un vajadzība gādāt par to? Vai arī, kā lai prāts noturas pie neredzamā un neaptveramā Dieva? To mēs gribētu uzzināt.

XIII NODAĻA.

Atbilde par sirds pievēršanos Dievam un par Dieva Valstību un velna valstību.

MOZUS: Turēties pie Dieva vienmēr un, kā tu saki, nešķirami pastāvēt Viņa apskaidrībā cilvēks nespēj, kamēr viņš ir šajā vārgajā miesā. Bet jums ir jāzina, kam pievērst sava prāta nolūku un kādam mērķim atkal no jauna jāpiegriež dvēseles skats – un, kad prāts to dara, tad lai priecājas, un sēro un nopūšas, ja tiek no tā novērsts; un, kad tas piedzīvo atkrišanu, tad lai atzīst, ka ir novērsies no augstākā labuma, jo novēršanās no Kristus pat uz brīdi ir netikums. Un, ja mūsu acis kaut uz brīdi novēršas no Viņa, tad atgriezīsim savas dvēseles atpakaļ pie Viņa un darīsim savu gribu atkal taisnu. Jo viss ir atkarīgs no domu satura. Kad velns no tām būs izdzīts un grēki tur vairs nevaldīs, tad mūsos ienāks Dievs, kā saka evaņģēlists: *Dieva valstība nenāk ārīgi redzamā veidā. Nevarēs arī sacīt: redzi, še viņa ir vai tur, - jo, redziet, Dieva valstība ir jūsu vidū* (Lk.17:20-21).

Bet nekas cits nevar būt *jūsos*, kā vien patiesības pazīšana vai nepazīšana, un prieks vai nu par tikumu, vai netikumu, ar ko mēs savā sirdī sagatavojam vietu vai nu velnam, vai Kristum. Par šo valstību apustulis raksta, sacīdams: *Jo Dieva valstība nav ēšana un dzeršana, bet taisnība, miers un prieks Svētajā Garā* (Rom.14:17).

21. Germans neizpratnē. Mozus nenoliedz rokdarbus, rūpes par nabagiem un slimniekiem, viesmīlību, jo tie ir mūka tradicionālie pienākumi, bet māca atšķirt mērķi jeb "augstāko labumu" no tā sasniegšanas līdzekļiem.

Un tādad, ja Dieva Valstība ir mūsos, un Dieva Valstība ir taisnība, miers un prieks, tad cilvēks, kas tajā pastāv, stāv Dieva Valstībā, un otrādi – tiem, kas dzīvo netaisnībā un nesaskaņās, un bēdās, un kam alga ir nomiršana, grimst velna valstībā, ellē un nāvē. Jo ar šīm zīmēm atšķiras Dieva Valstība un velna valstība; un patiesi, ja mēs pacelsim dvēseles acis uz [gara] augstumiem, tad uzlūkosim to vietu, kur augstībā mājo debesu spēki, un kā gan citādi mēs tos varētu iztēloties, ja ne ar pastāvīgu un nebeidzamu prieku? Jo kas gan vēl ir tik ļoti īpašs un svētīgs, kā vien pastāvīgs miers un mūžīgs prieks? Un, lai tu būtu pilnīgi drošs, ka tas tā ir, un tas nav no cilvēkiem, bet no Tā Kunga, klausies, cik ļoti skaidri Viņš apraksta tās pasaules izskatu: *Raugi, Viņš saka, Tas Kungs radīja debesis.. Jūs nepaliksiet kaunā* (Jes.45:17-18). Un atkal: *Mūžīgs prieks staros pār viņu galvām; prieks un līksmība pildīs viņu sirdis* (Jes.35:10). Un vēl: *Tā Kunga atsavinātie pa to atgriezīsies mājās un ar gaviļēm pārņāks Ciānā; mūžīgs prieks staros pār viņu galvām; prieks un līksmība pildīs viņu sirdis, skumjas un bēdas aizies tiem secen* (Jes.35:10). Un, ja tu gribi zināt vēl ko vairāk par šo dzīvi un svēto pilsētu, tad klausies, ko Tā Kunga balss saka par debesu Jeruzalemi: *Es darīšu, Viņš saka, mieru par tavu valdītāju un taisnību par tavu uzraugu. Turpmāk nedzirdēs vairs tavā zemē par varmācību, par sagraušanu un postīšanu tavās robežās, bet tu sauksi savus mūrus par savu pestīšanu un savus vārtus par savu slavu. Saule tev vairs nebūs par gaismu dienā un mēness par spīdekli naktī. Tas Kungs būs tava mūžīgā gaisma un tavs Dievs tavs brīnišķīgais greznums. Tava saule vairs nenoies, un tavs mēness nezaudēs savu spožumu, jo Tas Kungs būs tava mūžīgā gaisma, un tavām skumju dienām būs gals* (Jes.60:17-20).

Tāpēc svētais apustulis nerunā aptuveni vai neskaidri, ka Dieva Valstība ir prieks, bet gan zīmīgi uzsver to, ka miers un prieks ir *Svētajā Garā* (sal. Rom.14:17). Jo viņš labi pazina vēl citu, neķītru prieku, par kuru mēs dzirdam, ka *pasaule priedāsies* (Jņ.16:20) un *vai jums, kas tagad smejaties, jo jūs skumsit un raudāsit* (Lk.6:25). Īstenībā Debesu Valstība ir jāsaprot trīskāršā nozīmē – vai nu tā, ka debesis, t.i., svētie valdīs pār visu, kas zem viņiem, pēc šiem vārdiem: *Es tev dodu varu pār desmit pilsētām, un jums pār piecām*

(Lk.19:17,19), vai tā, kā tika teikts mācekļiem: *Jūs sēdēsiet uz divpadsmit krēsliem un tiesāsiet divpadsmit Israēla ciltis* (Mt.19:28), vai arī, ka augstāk par debesīm valdīs Kristus, kad *Viņam viss būs nodots, tad.. Dievs būs viss iekš visa* (1.Kor.15:28), vai arī, ka svētie valdīs debesīs kopā ar To Kungu.

XIV NODAĻA.

Par dvēseles turpināšanos.

No tā ikvienam, kas vēl ir miesā, vajadzētu saprast, ka viņam jāvēlī sevi tam amatam, kam viņš pieķēries jau šajā dzīvē, un nav arī jāšaubās, ka mūžīgajā valstībā viņš būs biedrs tam, kā kalps un sūtnis viņš izvēlas būt tagad – pēc tiem mūsu Kunga vārdiem, kas saka: *Ja kāds Man grib kalpot, tad lai viņš seko Man, jo, kur Es esmu, tur būs arī Mans kalps; un, ja kāds Man kalpos, to Mans Tēvs cels godā* (Jņ.12:26). Jo, tāpat kā velna valstību saņem, pieķeroties grēkam, tā arī Dieva Valstību iemanto ar tikumu, kas kopts sirds šķīstībā ar garīgu saprašanu. Bet tur, kur ir Dieva Valstība, tur arī tiek svinēta mūžīgā dzīvība, un, kur ir velna valstība, tur nešaubīgi ir nāve un kaps. Tādā stāvoklī cilvēks nevar slavēt To Kungu, saskaņā ar pravieša vārdiem, kas saka: *Ne mirušie slavēs To Kungu, bet mēs slavēsim To Kungu no šī laika mūžīgi* (Ps.115:17, 18). Jo neviens cilvēks, kas grēko, pat ja viņš tūkstošreiz sauktu sevi par kristieti, vai mūks, kas grēko un ir aizmirsis Dievu, un ikviens, kas atļaujas to, ko Dievs ienīst un nepiemin Dievu, nevar saukties par kalpu Tam, kura likumus viņš nicina ar stūrgalvīgu ietiepību. [Viņš dodas] tādā nāvē, par kuru svētais apustulis saka, ka ir kritusi tā atraitne, kas nodevās netiklībai: *kas dzīvo izlaidīgu dzīvi, tā, dzīva būdama, ir mirusi* (1.Tim.5:6). Tātad daudzi, kas vēl dzīvo miesā, ir miruši un, kapā gulēdami, nevar slavēt Dievu, un otrādi – ir daudz tādu, kuri, lai gan miesai ir miruši,²² tomēr slavē Dievu garā un teic Viņu, kā teikts: *Visi, kam dvaša, lai slavē To Kungu* (Ps. 150:6). [+ no LXX Dan. 3:86: *Jūs, taisno gari un dvēseles, slavējiet To Kun-*

22. Mirušie miesai - askēti, kas pilnībā savaldījuši egoistiskās miesas tieksmes, jo tās darbojas pret upurspējīgo Garu, t.i., mantrausību, lepnību, netiklību, slinkumu

gu!]

Apokalipsē par nokauto dvēselēm teikts, ka tās ne vien slavē Dievu, bet arī uzrunā Viņu (Jņ.atkl.6:9-10). Evaņģēlijā Kungs sadukējiem saka vēl skaidrāk: *Vai tad jūs neesat lasījuši par miroņu augšāmcelšanos, ko Dievs jums teicis .. Dievs nav mirušo, bet dzīvo Dievs (Mt.22:31-32)*. Par ko arī apustulis saka: *Dievs netur par kaunu, ka tie Viņu sauc par savu Dievu, jo Viņš tiem sagatavojis pilsētu (Ebr.11:16)*.²³

To, ka pēc šķiršanās no miesas viņi neklīst tukšumā un nespēj neko just, rāda Evaņģēlija līdžība par nabaga Lācaru un purpurā tērpto bagātnieku – pirmais iegāja gaismā, t.i., Abrahāma klēpī, otro aprija briesmīgais mūžīgās uguns karstums (Lk.16:19*sek*). Bet, ja tu vēlies saprast vārdus, kas teikti labajam laupītājam pie krusta: *Šodien tu būsi ar mani paradīzē* (Lk.23:43), tad ko gan citu tie skaidri pasaka, kā vien to, ka viņa iepriekšējais saprāts paliek ar dvēseli, turklāt dvēsele savā mainītajā izskatā nonāk tajā stāvoklī, kāds saskan ar tās darbiem un ko tā pelnījusi? Jo Kungs to viņam nekādā ziņā nebūtu apsolījis, ja Viņš zinātu, ka [laupītāja] dvēsele pēc šķiršanās no miesas vai nu zaudēs uztveri, vai pārvērtīsies par neko. Jo tā nav miesa, bet gan dvēsele, kurai jāieiet Paradīzē kopā ar Kristu.

Mums ar vislielākajām šausmām jābēg no ķeceru muļķībām, kas netic tam, ka Kristus nonāca Paradīzē tai pašā dienā, kad Viņš nokāpa ellē, jo [labajam laupītājam pie krusta] Viņš saka: *Patiesi, es tev saku, šodien*, un, ieturot pauzi, piebilst: *Tu būsi ar Mani Paradīzē*. Viņi iedomājas, ka šis apsolījums netika piepildīts uzreiz pēc tam, kad viņš nomira, bet tiks izpildīts pēc [vispārējās] Augšāmcelšanās. Bet viņi nesaprot, ka pirms Savas Augšāmcelšanās Viņš jūdiem teica: *Jo neviens nav uzkāpis debesīs, kā vienīgi Tas, kas no debesīm nācis, Cilvēka Dēls* (Jņ.3:13), ar ko Viņš skaidri parāda, ka aizgājušo dvēselēm ne tikai nav atņemts saprāts, bet tās ir spējīgas uz tādām jūtām kā cerība un sēras, prieks un bailes, un tās jau iepriekš sāk piedzīvot šo to no tā, kas tām ir aiztaupīts pēdējā tiesā, un pēc šķiršanās no dzīves netiek pārvērstas par neko, kā daži neticīgie

23. Austrumu kristieši uzskata, ka Vēstules ebrejiem autors ir apustulis Pāvils.

domā,²⁴ bet gan dzīvo daudz īstāku dzīvi un vēl dedzīgāk gaida uz Dieva godību.

Un patiesi, atliekot malā pierādījumus no Rakstiem un pārrunājot dvēseles dabu, cik to atļauj mūsu spējas, - vai gan tā nav īsta mulķība un neprāts, kaut uz brīdi iedomāties, ka cilvēka augstākā daļa, kurā, kā rāda svētītais apustulis, mājo Dieva tēls un līdzība (1.Kor.11:7; Kol.3:10), tad, kad būs nolikta malā miesas nasta, kas to nospiež (*hebetatur*) šajā pasaulē – jo, apveltīta ar saprāta spēku, tā sajūt savu dumjo un zemišķo miesu, - proti, kad prāts būs noliecis malā miesas smagumu, tas savu spēku atgūs nesalīdzināmi tīrākā un smalkākā veidā. Bet to, ka tā ir, kā mēs sakām, iekams tas notiek, apliecina svētītais apustulis, kurš patiesi gribēja šķirties no šīs miesas, lai varētu daudz ciešāk savienoties ar Kungu, jo sacīja: *Es kāroju atraisīties un būt kopā ar Kristu, kas ir daudz, daudz labāk.. Tāpēc mēs arvien turam drošu prātu un zinām: kamēr mājotam miesā, mēs esam svešumā, tālu no Tā Kunga* (Fil.1:23; 2.Kor.5:6).

Dvēseles turpināšanās labad viņš patiesi apliecina, ka miesā [mītošā] dvēsele ir tālu no Tā Kunga un ir šķirta no Kristus, un ar visu ticības spēku viņš paļaujas uz to, ka dvēseles atdalīšanās no miesas nozīmē aiziešanu pie Kristus. Vēl skaidrāk apustulis par šo dvēseles stāvokli saka, ka tas ir dzīvības pilns: *Bet jūs esat tuvojušies Ciānas kalnam un dzīvā Dieva pilsētai, debesu Jeruzālemei un eņģeļu neskaitāmiem pulkiem, svētku sapulcei, un debesīs pie-rakstīto pirmdzimto draudzei un Dievam, visu tiesnesim, un pilnību sasniegušo taisno gariem* (Ebr.12:22-23). Par šiem gariem citā vietā viņš saka: *Tad nu mums mūsu miesīgie tēvi ir bijuši par pārmācītājiem, un mēs tos esam bijušie. Vai tad lai mēs daudz vairāk nepaklausītu garu Tēvam, lai dzīvotu?* (Ebr.12:9).

24. Sv. Augustīns (5.gs. sāk.) raksta par “seleukiem” un “hermiāņiem”, kuri noliedz acīm redzamo Paradīzi un nākamo Augšamcelšanos, un arī par kādiem arābu herētiķiem, kuri māca, ka dvēsele nomirstot sadalās reizē ar miesu, bet pasaules beigās tā tiks atdzīvīnāta un celsies augšā. Par šiem herētiķiem 4.gadsimta vēturnieks Cēzarejas Eusēbijs raksta savā “Baznīcas vēsturē” - viņus esot pievilis Aleksandrijas teologs un daudzos jautājumos par maldīgu pasludinātais Origenes (2.gs.). Iespējams, ka Jānis runā par šiem maldiem.

XV NODAĻA.

Kā mēs varam redzēt Dievu.

Bet Dieva svētapcere ir iespējama dažādos veidos. Jo mēs Dievu redzam, ne vien apbrīnodami Viņa neizsmelamo būtību, kas palēpta cerībā uz apsolījumu,²⁵ bet arī Viņa radības varenībā, apdomājot Viņa taisnīgumu, un Viņa nodomu palīdzību ikdienā, kad ar skaidru prātu atceramies, ko Viņš caur saviem svētajiem ir paveicis katrā paaudzē, un kad ar drebošām sirdīm apbrīnojam Viņa spēku, ar kādu Viņš valda, virza un pārrauga visas lietas, un Viņa zināšanu plašumu, un to, ka Viņa skatienam nav apslēpti nekādi mūsu sirds noslēpumi, un kad mēs uzlūkojam jūras smiltis un viļņus, kurus Viņš visus ir saskaitījis, kad apbrīnā iedomājamies, ka lietus lāses, mūsu dienas un stundas, un visas pagājušās un nākamās lietas Viņam ir zināmas, kad nebeidzam apbrīnot Viņa bezgalīgo žēlastību, kas ar neizsīkstošu pacietību izturas pret mūsu nebeidzamajiem grēkiem, kas ik brīdi tiek darīti Viņa acu priekšā, vai aicinājumu, kas mūs pieņem ne pēc mūsu iepriekšējiem nopelniem, bet pateicoties Viņa līdzjūtīgajai žēlastībai; vai arī nesaskaitāmajās pestīšanas iespējās, ko Viņš sagādā tiem, kurus grib pieņemt – jo Viņš mums lika piedzimt tā, it kā Viņa žēlastība un Viņa likumu pazīšana mums būtu iedota jau šūpulī, un Viņš pats, uzvarēdams mūsu dvēseles ienaidnieku, pēc Sava labā prāta mūs atalgo ar mūžīgo svētlaimi un mūžīgo algu, Pats Iemiesodamies mūsu pestīšanas labad un visām tautām pasniegdams Savu Noslēpumu brīnumu (*mirabilia mysteriorum*).²⁶ Ir vēl neskaitāmi daudz citu veidu, kas nāk prātā sakarā ar mūsu dzīvi un sirds šķīstību, kamdēļ Dievs ir vai nu redzams ar šķīstām acīm, vai satverams. (*tentur*) Šos mirkļus neviens nepatur ilgu laiku, jo katrā cilvēkā joprojām darbojas miesīgas iekāres, jo, saka Tas Kungs, *Manu vaigu tu nedrīksti redzēt, jo cilvēks nevar Mani redzēt un palikt dzīvs* (2.Moz.33:20) šajā pasaulē

25. Apsolījums: “Svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs” (Mt.5:8).

26. Jānis šeit apraksta Dieva namturību, kas aptver gan pasaules radīšanu un saturēšanu, gan mērķtiecīgu virzīšanu uz grēkā kritušās cilvēces atpestīšanu jeb saimvedību.

un šīs pasaules zemišķajās kaislībās.

XVI NODAĻA.

Jautājums par domu mainīgo dabu.

GERMANS: Kā tas var būt, ka dīkas domas pret mūsu gribu, bez mūsu ziņas un piekrišanas mūs apzog tik veikli un nemanot, ka biedējoši grūti ir tās ne vien padzīt, bet pat satvert un noņemt? Un vai prāts kādreiz var būt brīvs no tā, ka tam uzbrūk maldi?

XVII NODAĻA.

Atbilde par to, ko prāts var un ko nevar izdarīt ar domām.

MOZUS: Tā nevar būt, ka prātam netuvojas [dīkas] domas,²⁷ bet katra nomodā esoša cilvēka spēkos ir tās vai nu pieņemt, vai noraidīt. Jo tikpat, cik šo domu atnākšana nav atkarīga tikai no mums, tikpat to noraidīšana vai pieņemšana ir mūsu ziņā. Jo, lai gan nav iespējams, ka prātam netuvojas domas, tu tomēr nedrīksti visu vainu uzvelt to uzbrukumam vai uz gariem, kuri cenšas tās iedvest, jo tad nepaliktu vietas cilvēka brīvajai gribai, un arī pūles laboties vairs nebūtu mūsu ziņā, jo tas, es saku, lielā mērā ir atkarīgs no mums. Labojot domu saturu, no sirds izaug vai nu svētas un garīgas, vai zemišķas domas. Šim nolūkam bieži vajag lasīt un apdomāt [Rakstus], jo tie ierosina garīgas atziņas, tāpēc bieži tiek dziedāti psalmi, no kā ceļas pastāvīga [grēk]nožēla, tiek noturētas dedzīgas nakts lūgšanas un ievēroti gavēņi, lai prātu turētu pazemībā un tas nedomātu par zemes lietām, bet apcerētu debesu lietas. Ja šīs lietas atmet un ļauj slinkumam, tad prāts, ko nocietinājis riebīgais grēks, aiziet miesas ceļā un krīt.

27. Ļaunas un pavedinošas domas cilvēkam tuvojas no ārpuses, bet pretošanās tām ir cilvēka gribas uzdevums, jo griba spēj pārveidot prātu. Šāds uzskats radikāli atšķiras no cilvēka domu psiholoģizācijas mūsdienās, kas to izcelsmi meklē pašā cilvēkā, līdz ar to attaisnojot to ielaišanu apziņā. Šādā kontekstā šķīstība un atturība ir sevis disciplinēšana, kas neļauj uz svētdzīvi fokusētajām domām klist bez mērķa.

XVIII NODAĻA.

Dvēseles salīdzinājums ar dzirnakmeni.

Šo sirds kustību var salīdzināt ar dzirnakmeni, ko tekošā ūdens straume griež uz riņķi arvien lielākā ātrumā un kas nevar apstāties; bet cilvēks, kas to pārceļ, var izlemt, vai tam malt kviešu, miežu vai nezāļu sēklas. Tam ir jāmaļ sēklas, kuras tur iebēris darba uzraugs. Tāpat arī prātu tagadējās dzīves pārbaudījumos grūsta kārdinājumu straumes, kas tam spiežas virsū no visām pusēm un tāpēc tas nespēj atbrīvoties no uzmācīgām domām, bet šo domu saturu, kuras atmest vai pieņemt, nosaka paša dedzība un uzcītīgās pūles. Ja mēs, kā teicu, pastāvīgi atgriezīsimies pie Svēto Rakstu apdomāšanas un atcerēsimies pārdomāt garīgās lietas, pilnības alkas un cerību uz nākamo svētlaimi, tad no tā celsies garīgas domas, kas prātam tiks mājot tur, kur mēs to gribējām. Bet ja mūs uzveic bezrūpīgais lais-kums un mēs laiku pavadām tukšā plāpāšanā, vai esam sapinušies šīs pasaules rūpēs un nevajadzīgās raizēs, tad uzdīgst nezāļu sēklas, kas mūsu sirdīm liek strādāt uz postu un, kā saka mūsu Kungs un Pestītājs: *kur būs mūsu darbu manta vai ilgas, tur noteikti ies līdzī arī mūsu sirds* (Mt.6:21).

XIX NODAĻA.

Par trim mūsu domu izcelšanās avotiem.

Bet galvenais, vajag zināt, ka mūsu domām ir trīs izcelšanās avoti, proti, no Dieva, no velna un no mums pašiem. No Dieva, kad Viņam labpatīk mūs apciemot ar Svētā Gara apgaismošanos, kas mūsu gājieni paceļ uz augstāka pakāpiena. Pat tad, ja mēs tikai mazliet esam pagājuši uz priekšu un mūs ir pieveicis slinkums, Viņš izlabo mūs ar dziedinošo nožēlu, bet tad, kad Viņš atklāj debesu noslēpumus vai pievērs mūsu gribu labākai rīcībai, kā notika ar ķēniņu Ahasvēru, kurš, Kunga mudināts, paprasīja laiku grāmatas, kas viņam atgādināja par Mordohaja labajiem darbiem, un kurš pēc tam tika paaugstināts līdz visaugstākajam godam (Est.6:1*sek*). Vai arī, kad pravietis saka: *Es klausīšos, ko Dievs Tas Kungs runā* (Ps.85:9). Vēl citur ir sacīts: *Un eņģelis, kas ar mani runāja, teica man* (Cah.1:14), vai arī, kad Dieva Dēls apsolīja, ka *mēs nāksim pie Viņa*

un ņemsim pie Viņa mājas vietu (Mt.10:20). Un izredzētais trauks: Tu meklē pierādījumu Kristum, kas runā manī (sal.2.Kor.11:4).

Bet daudz dažādu domu nāk no velna, kurš cenšas mūs iznīcināt vai nu ar grēka baudām, vai slepeniem uzbrukumiem, ar savu veiklo viltu mānīgi rādīdams ļauno kā labu un mūsu priekšā izlikdamies par gaismas eņģeli (sal.2.Kor.11:4), kā saka evaņģēlists: *Vakariņas ēdot, kad jau velns Jūdām, Sīmaņa dēlam Iskariotam, bija sirdī iedevis Viņu nodot* (Jņ.13:2), un vēl: *Pēc šī kumosa, viņš saka, tanī iegāja sātans* (Jņ.13:27). Pēteris arī saka Ananijam: *Kāpēc sātans piepildījis tavu sirdi, ka tu meloji Svētajam Garam?* (Apd.5:3). Un, ko mēs lasām Evaņģēlijā daudz vēlāk, jau pareģoja Salamans: *Tādēļ neatstāj savu vietu* (Sal.māc.10:4). Tas pats tiek sacīts Dievam par Ahābu 1. Ķēniņu grāmatā ar nešķīstā gara muti: *Es iziešu un kļūšu par melu garu visu viņa praviešu mutē* (1.Ķēn.22:22).

Bet tās [domas] nāk no mums pašiem, kad dabiskā kārtā apdomājam, kā rīkoties, vai kā esam rīkojušies, vai arī ko esam dzirdējuši. Par to svētītais Dāvids saka: *Es domāju par senajām dienām, mans gars meklē skaidrību* (Ps.77:6-7). Un vēl: *Tas Kungs pazīst cilvēka domas, ka tās ir tukšas* (Ps. 94:11), bet *taisnā domas ir goda pilnas* (Sal.pam.12:5). Arī Evaņģēlijā Kungs saka farizejiem: *Kāpēc jūs domājat ļaunu savās sirdīs?* (Mt.9:4).

XX NODAĻA.

Par domu izšķiršanu un piemērs no stāsta par labo naudas mijēju.

Tā tad ir labi jāiegaumē šī trīskāršā kārtība un ar gudru prātu jāpārbauda sirdī ienākušās domas, lai, izsekojot to cēlonim, varētu saprast, kā pret tām izturēties un kļūt kā tas labais naudas mijējs,²⁸ kura augstākā māka un prasme bija nošķirt, kas ir tīrs zelts, ko tad sauc par pārbaudītu, no tā, kas nav ugunī pietiekoši šķīstīts, un nepieļaut, ka mums iemāna parastas bronzas denāriju, kas, nokrāsots ar spožu zeltu, izskatās pēc vērtīgas monētas; un ne vien vērīgi pa-

28. Stāsts nav atrodams Evaņģēlijos, bet ļoti bieži izmantots apokrifos. To citēja arī Aleksandrijas teologs Origenes 2.gs. un teologs un Bībeles tulkotājs latīņu valodā sv. Hieronīms 4.gadsimtā.

manīt monētas, uz kurām izkalts augļotāja zīmogs, arī aši pamanīt tās, uz kurām gan ir īstā ķēniņa attēls, bet kuras nav pareizi izkaltas, un beidzot, ar mēru pārliciecināties, vai tām ir īstais svars.

Evaņģēlijs rāda arī, ka mums ir jāpārbauda garīgi: pirmkārt jebkas, kas pamanījies ienākt mūsu sirdī, un tad rūpīgi jāpārbauda ikviena mācība, ko esam dzirdējuši, lai zinātu, vai tā ir šķīstīta ar Dievišķo debesu uguni no Svētā Gara jeb vai tā nāk no jūdu māņticības vai pasaules filosofijas lepnības un tikai ārēji izliekas [kristīga].²⁹ To mēs varam izdarīt, ja sekojam apustuļa padomam: *Neticiet katram garam, bet pārbaudiet garus, vai viņi ir no Dieva* (1.Jņ.4:1). Jo tā tika pievilti tie, kas, sevi apliecinājuši par mūkiem, tomēr filosofu izteikšanās stila un dažādu mācību vilināti, ar dievbijīgiem mājieniem, kas tomēr nesaskanēja ar [kristīgo ticību], un ar ārēji pievilcīgu zelta spožumu savus klausītājus pievīla un uz visiem laikiem padarīja par nabagiem un nožēlojamiem kā tādus, kurus piemāna viltotas vara monētas: vai nu aizveda viņus atpakaļ pie šīs pasaules kņadas, vai ievilināja ķeceru maldos un uzpūtīgā iedomībā, kā mēs par to lasām Jozuas, Nūna dēla, grāmatā par Āhanu (skat. Joz.7) – kad viņš iekāroja un nozaga zelta stieni no filistiešu apmetnes, viņu ķēra lāsts un aprīja mūžīgā nāve.

Otrkārt, tāpat kā, apsverot metāla vērtību, mums ir arī uzmanīgi jāskatās, lai mūs nepievilī nepareizs tīro Rakstu zelta skaidrojums. Ar to velns mūsu Kungam un Pestītājam centās iestāstīt, ka Viņš ir tikai cilvēks, kad nekrietni runāja ar Viņu kā ar parastu cilvēku, kam vajadzīga eņģeļu palīdzība, sacīdams: *Viņš Saviem eņģeļiem par Tevi pavēlēs, un tie Tevi nesīs uz rokām, ka Tu Savu kāju pie akmens nepiedauzi* (Mt.4:6; Ps.90:11,12), prasmīgi sagrozīdams dārgos Rakstu vārdus ar ļaunu nolūku un tādējādi zem zelta krāsas rādīdams meļa ģīmi, ar ko centās pievilt arī mūs. Vai arī citādi viņš mūs cenšas piemānīt ar viltu, piemēram, mudinādams uzņem-

29. "Jūdu māņticība un filosofijas lepnība" ir divas novirzes agrīnās kristietības cīņā par pastāvēšanu. Kristietību Jānis saista ar "Dievišķo debesu uguni un Svētā Gara apgaismošanos", kā Apd. 2. Kontekstā atbalss no agrīnā baznīctēva Tertuliāna (2-3.gs.) polemiskās tēzes "Kas Jeruzalemei kopīgs ar Atēnām?" - Jeruzaleme ir ticības, bet Atēna pagāniskās grieķu filosofijas simbols.

ties kādu dievbijīgi darbu it kā pēc tēvu prāta un pārvērsdams to no tikuma draņķībā, piemānīdams mūs vai nu ar pārmērīgiem vai neiespējamiem gavēņiem, vai ar pārāk garām nakts lūgšanām, vai pārmērīgām lūgšanām, vai ar nepiemērotu [Rakstu] lasīšanu, kas noved pie nelaba gala.³⁰ Vai arī, kad viņš mūs pierunā jaukties citu darīšanās vai dievbijīgi doties kādu apmeklēt, - tā viņš mūs izved ārā no klostera garīgās noslēgtības un draudzīgās un mierpilnās noslēpumainības, un iedveš, lai mēs uzņemamies trūcīgo ticīgo sievu rūpes un raizes, jo tad mūks, neglābjami iekritis slazdā, pievēršas visļauņākajiem darbiem un rūpēm. Vai arī, kūdīdams iekārot svēto priesteru amatu ar ieganstu, ka tad mēs varēsim pamācīt ļaudis, vai [sagrozīdams] mīlestību uz garīgo ieguvumu, aizved prom no pazeimības un stingrības.

Visu, kas strādā pret mūsu pestīšanu, aplāj it kā līdzjūtības un dievbijības plīvurs, kas viegli pieviļ tos, kam nav iemaņu un vajadzīgās izpratnes. Jo tas izskatās pēc īstas ķēniņa monētas un pirmajā brīdī šķiet pilns dievbijības, bet to nav apzīmogojuši tie, kas drīkst kalt monētas, t.i., par tādiem atzītie katoliskie tēvi,³¹ ne arī tās nāk no valsts galvas nama, ka tās varētu pieņemt, bet ir izgatavotas slepus ar velna viltu un palaistas tirgū ar neļēgas roku ne bez ļaunuma. Un pat ja [šīs domas] pirmajā brīdī izskatās derīgas un vajadzīgas, tad pēc brīža tās sāk jaukties mūsu amata darīšanās un, tā sakot, vājina mūsu darbošanās jēgu. Tāpēc ir labi, ka tās nocērt un aizmet prom it kā locekļus, kas gan var šķīst nepieciešami un, liekas, dara labās rokas vai kājas darbu, bet īstenībā dara mums ļaunu. Jo ir labāk bez viena šāda locekļa, t.i., bez viņa jaukšanās, turpināt droši un labi citā vietā, un ieiet Debesu Valstībā kā tizlam, nekā ar visiem locekļiem krist tajos maldos, kas ar ļaunu ieradumu šķīr no stingrās kārtības, uz kuru mēs tiecamies un pie kuras mēs turamies,

30. Jānis bridina no mūku dzīves pārmērībām, kas kropļo askētikas ideālu izpratni.
31. "Katoliskie tēvi" - nejaukt ar Romas Katoļu baznīcu. Termins lietots, runājot par "katolicitāti" jeb kristīgās Baznīcas veselumu (no grieķu val. *καθολικός*, latīņu val. *catholicis patribus*), kā Nīkajas Ticības apliecībā. Tie ir garīgās dzīves skolotāji un turēšanās pie viņiem neļauj novirzīties maldos un prakses kroplībās. Citur Jānis saka "tēvu svara mērs" vai "mēr-koks". Skat. arī 7. vēri.

līdz aizved pie tādiem ieguvumiem, kas nevar atsvērt tiem sekojošo postu un noved pie tā, ka visi mūsu agrāk nopelnītie augļi un visa darbošanās sadeg elles ugunīs (Mt.18:8). Par šādiem maldiem ir labi teikts Salamana Sakāmvērdos: *Dažam cilvēkam kāds ceļš .. beigu beigās viņu noved nāvē* (Sal.pam.16:25), un atkal: *Caur tiklo ļaužu svētību pilsēta tiek paaugstināta, bet bezdievīgo runu dēļ tā tiek sagrauta* (Sal. pam.11:15), t.i., velns piemāna, kad apsedzoties ar dievbijību, jo *bezdievīgais kritīs pats savas bezdievības dēļ* (Sal. pam.11:5).

XXI NODAĻA.

Par abas Jāņa maldiem.

Mēs nesen dzirdējām, kā tika pievilts aba Jānis, kas dzīvoja Likopolē.³² Kad viņš divas dienas pārtrauca ēst, viņa miesa bija izvārgusi un sakrita, līdz trešajā dienā, kad viņš gribēja iestiprināties, viņam pienāca velns skrandaina etiopieša izskatā un, nometies uz zemes pie viņa kājām, brēca: “Piedod man, jo es tev liku tā darīt.” Tad šis lielais vīrs, kam bija pilnīga saprašana, aptvēra, ka ar nepareizu atturību viņu ir piemānījis viltīgais velns un viņš ir uzsācis tādu gavēni, kas viņa izvārgušo ķermeni posta ar nespēku un nemaz nav nepieciešams, vēl vairāk, ar gavēni, kas ir naidā ar garu, un viņš ir piemānīts ar viltotu monētu un, lai gan viņš ir parādījis godu īstā ķēniņa attēlam, viņš tomēr ir bijis neuzmanīgs pret to, vai monēta ir pareizi izkalta un apzīmogota.

Bet pēdējais šī “labā naudas mijēja” pienākums – kurš, kā minēju iepriekš, nodarbojās ar svara pārbaudīšanu – būs izpildīts tad, ja ikreiz, kad mums ienāks prātā, ka vajag kaut ko darīt, mēs vispirms kārtīgi apdomāsimies un, uzlikuši to uz savas sirds svariem, uzmanīgi nosvērsim, vai tas der un ir piepildīts ar Dieva bijāšanu, vai ir bagāts ar jēgu, vai arī tas ir viegls kā izrādīšanās un plātība cilvēku priekšā, un vai godkāres lepņība nav mazinājusi tā vērtības mēru. Un tā, izvērtējot ar apustuļu un praviešu darbiem, paturēsim to, kas ir pilnīgs un derīgs, un pilnā svarā, un noraidīsim to, kas ir nepilnīgs un viltots, un nepilnā svarā.

32. Likopole - mūsdienu *Segin al-Kom* Nilas deltā.

XXII NODAĻA.

Par četrkārtīgu izšķirtspēju.

Šāda izšķirtspēja (*discretionis ratione*)³³ mums ir vajadzīga četros veidos. Pirmkārt, lai pievērsām uzmanību materiālam, vai tas ir īsts, vai tikai krāsots ar zeltu; otrkārt, vai tās domas, kas mēlīgi aicina darīt ticības darbus, mums nevajadzētu atnest kā viltotas un neīstas monētas, jo tās nav pareizi apzīmogotas un uz tām nav īstā ķēniņa attēla, un [treškārt], lai mēs tāpat prastu atšķirt tās, kas ir kaltas no Rakstu brīnīškā zelta, [no tām, kas] ar maldīgu vai ķecerīgu zīmi rāda nevis īsto ķēniņu, bet viltvārdi, un [ceturtkārt] atmetam tās, kuru svaru un vērtību ir saēdusi rūsa, tāpēc tās nevar nosvērt ar tēvu svara mēru, jo tās ir viltotas un pārāk vieglas un sver par maz.

Lai mēs neciešam no tā, par ko mūs brīdina Kunga pavēle bēgt visiem spēkiem, jo citādi mēs pazaudēsim visu savu pūliņu algu: *Nekrājiet sev mantas virs zemes, kur kodes un rūsa tās maitā un kur zagļi rok un zog* (Mt.6:19). Jo tad, kad mēs kaut ko darām cilvēku priekšā goda dēļ, tad, kā teica Kungs, mēs krājam mantu uz zemes, bet visu, kas ir paslēpts zemē vai ierakts bedrē, izpostīs velni vai aprīs rījīgā godkāres rūsa, vai sagrauzīs lepnības kodes, lai cilvēkam, kas to paslēpis, nebūtu ne labuma, ne peļņas. Tāpēc mums vajag izlūkot visus savas sirds iekšējos kambarus un ar visrūpīgāko izmeklēšanu sadzīt pēdas katram, kas tajos ienāk, lai, ja tā var teikt, kāds mūsu prātā nejauši ielavījies zvērs, lauva vai pūķis, neatstāj savu pēdu bīstamās zīmes, kas citiem var parādīt durvis uz mūsu sirds apslēptajiem dziļumiem, ja savās domās esam atļāvušies būt bezrūpīgi. Un tā, ik dienu un stundu, irdinot savas sirds zemi ar Evaņģēlija arklu, t.i., ar nemitīgām pārdomām par Kunga krustu, mēs izsvēpēsim no savas sirds indīgo zvēru midzeņus un indīgo čūsku glūnīgās alas.

33. Tulkots gan kā "izšķirtspēja", gan kontekstā kā "brīvā izvēle" vai "saprašana". Angļu val. *discernment*.

XXIII NODAĻA.

Skolotāja saruna par viņa klausītāju nopelniem.

Te vecais, redzēdams mūsu izbrīnu un iedegšanos par viņa sarunas vārdiem ar neremdināmām slāpēm, uz brīdi aplkusa, un, atsaucdamies mūsu dedzībai, piebilda: Tā kā jūsu dedzība, dēli, ir pamudinājusi mūs uz tik garu sarunu, kam uguns pēc jūsu dedzības mēra piešķir asumu un karstumu, tad es skaidri noprotu, ka jūs patiesi alkstat dzirdēt mācības pilnību, un es steigšos jums vēl ko pateikt par augstāko skaidrību saprašānā un par žēlastību, kas uztur un valda pār visiem tikumiem, un ne vien tāpēc, lai pierādītu tās vērtību un noderību [ar piemēriem no] ikdienas, bet arī no seno tēvu sarunām un mācībām.

Es atceros, ka bieži, kad citi ar nopūtām un asarām mani aicināju uz šādu sarunu un arī es pats vēlējos viņiem sniegt kādu pamācību, es to nespēju, jo ne vien manas domas, bet arī ļoti nabadzīgās runas dāvanas mani pievīla, un es nezināju, kā lai viņus atlaižu ar vismaz nelielu mierinājumu. Bet tagad mēs skaidri redzam, ka Dieva žēlastība runātājus iedvesmo atbilstoši klausītāju dedzībai un spējai to uzņemt. Bet, tā kā priekšā stāvošā īsā nakts man neļaus sarunu pabeigt, tad labāk veltīsim to ķermeņa atpūtai, jo krietna daļa no mūsu sarunas izpaliek. Tāpēc visas sarunas ar nesarauto pavedienu atstāsim nākamajai dienai. Jo vislabākajiem padomdevējiem izšķirtspējas lietā pieklājas parādīt savas domas skaidrību, un ar liecību un pacietību pierādīt, ka viņiem tāda ir, lai šī tikuma iztīrāšanā – kas ir savaldības māte³⁴ – viņi nekādā ziņā nekristu netikumā, kas tam pretējs, proti, lai viņu darbošanās un rosība, ja tā nepiemēroti ieilgst, neizposta to, ko viņi ar vārdiem māca. Attiecībā uz šo vispilnīgāko izšķiršanu, ko mēs tomēr aicinām izdibināt, cik Kungs mums dos spēka, vispirms pārrunāsim izšķiršanas pilnību un mēru, par kuru mēs zinām, ka tas piemīt kā pirmais no tīkumiem, ja nepārsniedz sarunas robežas un atvēlēto laiku.

Tā svētītais Mozus mūsu sarunai pielika punktu un, nerau-

34. Izšķirtspēja ir savaldības “māte”, t.i., lai izšķirtu, kas derīgs un kas nē, nedrīkst pārsteigties, par ko arī nākamajā sarunā ar abu Sofroniju.

goties uz mūsu dedzību un vēlēšanos viņā klausīties, mudināja iet un mazliet nosnausties uz tiem pašiem paklājiem, uz kuriem mēs sēdējām, un spilvena vietā zem galvas palikt savus saiņus. Paklāji bija vienādi sasiesti ar biežām papirusa lapām, kas satītas saišķos sešu pēdu garumā, un vienubrīd tie brāļiem noderēja, sēžot it kā uz zemiem soliņiem, bet citreiz, ejot gulēt, viņi tos palika zem galvas, jo tie nav pārāk cieti, bet ērti un tieši laikā. Šādam nolūkam mūki saišķus uzskata par sevišķi piemērotiem ne vien tāpēc, ka tie ir visai mīksti un tos var lēti un bez liekām pūlēm pagatavot, bet papirus arī aug visur gar Nīlas krastu un ir ērts un gana viegls materiāls, lai to izrautu un paņemtu, kad ir tāda vajadzība. Un tā, paklausot vecā likumam, mēs dziļā klusumā laidāmieš slīpi, gan iepriecināti par notikušo sarunu, gan arī, cerības uzmundrināti, gaidīdami uz apsolīto sarunas turpinājumu.

2. SARUNA ABAS MOZUS OTRĀ SARUNA. PAR BRĪVO IZVĒLI.

I NODAĻA.

Abas Mozus ievadvārdi par brīvās izvēles dāvanu.

Kad bijām izbaudījuši rīta miegu un mums par iepriecinājumu atkal uzspīdēja rīta saule, mēs atkal sākām viņu izjautāt par apsolīto sarunu, tad svētītais Mozus sāka tā:

Kad redzu jūs iedegušos tik karstā dedzībā, es šaubos, ka šis tik īsais klusuma brīdis, kurā gribēju jūs atraut no garīgās sarunas, lai nodotos miesas atpūtai, ir ko līdzējis, un mani māc vēl lielākas raizes, kad uzlūkoju jūsu dedzību. Jo tagad man jāpieliek daudz lielākas pūles, lai varu atmaksāt savu parādu atbilstoši jūsu, kā dzirdu, daudz uzstājīgākiem jautājumiem, kā teikts: *Kad tu sēdi pie galda un ēd ar kādu valdnieku, tad labi ievēro, kas ir tavā priekšā, un liec sev vai pat nazi pie rīkles, ja tu esi izsalcis* (Sal.pam.23:1-2)!

Tāpēc, ja gribam runāt par lielisko brīvās izvēles dāvanu un

tās svētību, uz ko mūsu saruna ievirzījās aizgājušās nakts sarunas beigās, mūsaprāt, tās lieliskumu vajag pamatot ar tēvu uzskatiem, jo, kad būs skaidrs, ko domāja un teica mūsu senči, mēs varēsim pārrunāt arī dažu laba kuģa bojāeju³⁵ senatnē un mūsdienās, dažādu cilvēku neveiksmes, kuri tika iznīcināti un bezcerīgi izpostīti tāpēc, ka tai pievērsa pārāk mazu uzmanību. Pēc tam, cik būs iespējams, mēs pārrunāsim brīvās izvēles priekšrocības un pielietojumu. Pēc šo jautājumu iztīrīšanas mēs labāk sapratīsim, kā pēc tās censties un kā to kopt, ņemot vērā tās vērtību un svētīgo nozīmi. Jo tas nav parasts tikums un to arī nav iespējams iegūt tikai ar cilvēciskām pūlēm, ja to nedod Dieva svētība, jo mēs lasām, ka apustulis to piešķaita pie visaugstākajām Gara dāvanām: *Citam Gars dod gudrības runu, citam atziņas runu, tas pats Gars. Citam dota ticība tai pašā Garā; citam dāvanas dziedināt tai pašā vienā Garā; citam spēki brīnumus darīt, citam pravietot, citam garu pazīšana, citam dažādas mēles un citam mēļu tulkošana.* Tālāk pēc pilnīga garīgo dāvanu uzskaitījuma viņš piebilst: *Visu to padara viens un tas pats Gars, piešķirdams katram savu tiesu, kā gribēdams* (1.Kor.12:8-11).

Tā jūs redzat, ka brīvās izvēles dāvana nav no zemes un tas nav mazsvarīgs jautājums, jo tā ir pati lielākā Dievišķās žēlastības dāvana. Un, ja mūks nav pēc tās dzinies no visas sirds un nav gādājis, ka viņā dzimst nemaldīga saprašana, tad viņš noteikti aizies nebūtībā kā nakts tumsā un vistumšākajā neziņā, un iekritīs ne vien bīstamās bedrēs un aizās, bet arī pieļaus kļūdas jautājumos, kas ir tik vienkārši un skaidri.

II NODAĻA.

Ko brīvās izvēles dāvana var dot mūkam, un svētītā Antonija saruna par šo lietu.

Es atceros, kad vēl biju zēns, Tēbu apvidū, kur dzīvoja svētītais Antonijs,³⁶ pie viņa atnāca vecie, lai izjautātu par pilnību, un, lai

35. Grimstošs kuģis - Kristus izglābtais, kas bez tēvu padoma garīgā dzīvē ir novirzījies no pareizā ceļa un kritis maldos.

36. Sv. Antonijs Lielais (apm. 251.-356.), svētais askēts, uzskatīts par Ēģiptes tukšnešu mūku kopienas dibinātāju. Dzīvojis netālu no Tēbām Ēģiptes vi-

gan viņi runājās no vakara līdz rītam, lielākā nakts daļa tika veltīta šim jautājumam. Jo daudz tika runāts par to, kurš tikums vai darbs varētu pasargāt no velna viltus un māņiem, un neskartu vestu tālāk pa drošu un taisnu ceļu, lai stingrā solī sasniegtu pilnību. Pēc tam, kad katrs pēc savas saprašanas bija izteicis savu viedokli un daži nosauca dedzību gavēšanā un nakts lūgšanās – jo dvēseli, kas ir nospiesta pie zemes, ar sirds un miesas šķīstību ir daudz vieglāk savienot ar Dievu; citi atteikšanos no mantas – jo prāts, kas no tās ir pilnīgi atbrīvojusies, ir daudz atvērtāks pret Dievu un tam nav slazdu, kuros iekrist; citi domāja, ka vajag novērsties no pasaules, t.i., vienatnē un noslēgtībā eremīta alā tu vari daudz labāk būt kopā ar Dievu un daudz ciešāk pieķerties Viņam; citi apgalvoja, ka ir jāpilda viesmīlības un žēlsirdības pienākums, jo Kungs Evaņģēlijā tādiem apsolīja piešķirt Valstību, teikdams: *Nāciet šurp, jūs Mana Tēva svētītie, iemantojiet Valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma. Jo Es biju izsalcis un jūs esat Mani paēdinājuši; Es biju izslāpis un jūs esat Mani dzirdinājuši; Es biju svešinieks un jūs esat Mani uzņēmuši. Es biju plīks un jūs esat Mani apģērbuši; Es biju slimis un jūs esat Mani apmeklējuši; Es biju cietumā un jūs esat nākuši pie Manis* (Mt.25:34-36).

Kad viņi tādā veidā bija apliecinājuši, ar kādiem tikumiem daudz labāk tuvoties Dievam, un šajā sarunā pagāja nakts lielākā daļa, beigās svētītais Antonijs runāja, sacīdams: Visas šīs lietas, ko jūs minējāt, ir patiesi vajadzīgas un tās palīdz tiem, kam slāpst pēc Dieva un kas grib Viņam tuvoties. Bet neskaitāmas nelaimes un daudzu cilvēku pieredze mums liedz piekrist, ka šīs dāvanas ir pašas svarīgākās. Jo bieži, kad vīri ievēro visstingrāko gavēni vai piedalās nakts lūgšanās, vai cildeni nodziļinās vientulībā, vai apņemas atteikties no visiem pasaules labumiem tā, ka viņiem pat trūkst die-nišķās maizes vai kapeikas pie dvēseles, un viņi visdziļākajā diev-bijībā izpilda viesmīlības pienākumu, tad tomēr mums ir gadījies redzēt, ka pēkšņi viņi tiek pievilti, jo viņi nespēj līdz galam novest to, ko bija apņēmušies, un piedzīvo briesmīgu sava svētā nemiera un cildināmā dzīvesveida galu. Tāpēc, ar lielāku uzmanību pārlūkojot

viņu krišanas un pievīlšanas cēloņus, mums ir jāzina, kas visdrošāk ved pie Dieva. Jo, kad viņi aizgūdamies darīja visus iepriekšminētos tikumu darbus, tad pietrūka tikai saprašanas, kas viņiem liedza aiziet līdz galam. Nekāds cits cēlonis nav vainojams pie viņu krišanas, kā vien tas, ka veco nepilnīgās mācības dēļ viņi nebija ieguvuši saprašanu un izšķirtspēju, jo tā izvairās no galējībām abās pusēs un māca vienmēr iet zelta vidusceļu, kas neļauj uzpūsties tikumu labajā pusē, t.i., ar pārmērīgu dedzību un muļķīgām iedomām pārkāpt mērenības robežas, un neļauj notrulināties slinkumā un pievērsties netikumiem kreisajā pusē, aizbildinoties ar rūpēm par savu miesu, atlaisties vaļībā un padoties šķietamam dievbijības garam.

Tāda ir brīvās izvēles iespēja un [saprašana], kas Evaņģēlijā tiek saukta par *aci*, *miesas spīdekli*, kā teicis Pestītājs: *Miesas spīdekļis ir acs; ja nu tava acs ir skaidra, tad visa tava miesa būs gaiša. Bet, ja tava acs ir nevesela, tad visa tava miesa būs tumša. Ja tad gaišums, kas tevī, ir tumsība, cik liela būs tumsa* (Mt.6:22,3), jo, izšķirojot visas cilvēka domas un darbus, tā redz un pārrauga visu, kas vēl būtu darāms. Bet, ja acs ir *ļauna*, t.i., to neizgaismo skaidrs spriedums un saprašana, vai arī to ir pievīlusi kāda kļūdīšanās vai [maldīgs] pieņēmums, tad visa miesa ir *pilna tumsas*, t.i., tā aptumšo visu dvēseles darbošanos, it kā tā būtu ievilkta netiklības un nemiera drūmajā tumsā. Jo, Viņš saka, *ja gaišums, kas tevī, ir tumsība, cik liela būs tumsa!* (Mt.6:22,23). Jūs taču nevarat nepiekrīst, ka tad, kad sirds kļūdās un to apņem neziņas nakts, mūsu domas un darbus, kas taču tika darīti ar apdomu un saprašanu, neizbēgami aprij vēl dziļāka grēku tumsa.

III NODAĻA.

Par Saula un Ahāba kļūdu, kas tika pievilti, jo viņiem nepietika spriestspējas.

Tam cilvēkam, kas Dieva acīs bija pirmais Israēla valstības cienīgs,³⁷ bet kam nebija izšķiršanas *acs* un kam visa miesa bija pilna tumsas, šī valstība drīz tika atņemta, jo, šīs *gaismas* tumsības

37. Israēla pirmais valdnieks Sauls.

pievilts, viņš iedomājās, ka upuri Dievam ir daudz tīkamāki nekā paklausība Samuēla pavēlei, un viņš paklupa tieši tur, kur bija iedomājies iegūt Dievišķās Majestātes svētību (1.Sam.15). Šī neprasmē izšķirt, es saku, pēc lieliskās uzvaras pār Ahābu, ko viņam dāvāja Dieva svētība, Israēla ķēniņu aizveda pie iedomas, ka apžēlošanās [par ienaidnieku] ir labāka nekā stingra Dievišķās pavēles izpildīšana, jo tas viņam likās cietsirdīgs likums, un, šīs sapratnes iespaidā gribēdams asiņaino uzvaru mīkstināt ar augstsirdību, viņš tika at-rasts par vainīgu nepiedodamā gļēvumā, kas atsaucās ar dziļu tum-su visā miesā un iedzina viņu nāvē.

IV NODAĻA.

Kas par brīvās izvēles vērtību teikts Svētajos Rakstos.

Tāda ir brīvās izvēles iespēja [un saprašana], kas ir ne vien mie-sas spīdekļis, bet ko apustulis arī sauc par sauli, kā teikts: *Dusmās neapgrēkojieties: lai saule nenoriet, jums dusmojoties* (Ef.4:26). Tā tiek saukta arī par mūsu dzīves vadoni, kā teikts: *Kur nav krietnas vadības, tur tauta iet bojā* (Sal.pam.11:14). Tā patiesi tiek saukta par padomu, bez kura Raksti mums neļauj darīt neko, un bez šī pado-ma mums pat nav atļauts dzert garīgo vīnu, kas iepriecina cilvēka sirdi (Ps.104:15), kā teikts: *Ne ķēniņiem klājas dzert vīnu, nedz arī valdniekiem kādus stiprus dzērienus iekārot* (Sal.pam.31:5), un vēl: *Vīrs, kas savu garu nevar savaldīt, ir kā atklāta pilsēta, kuras mūri ir sagrauti* (Sal.pam.25:28).

To, cik daudz posta tās iztrūkums nodara mūkam, rāda salīdzinājums ar pilsētu, kurai nav sienu un kas ir izpostīta. Viņā ir gud-rība, prāts un saprašana, bez kā mūsu iekšējais nams nav uzceļams, ne garīga bagātība sakrājama, kā teikts: *Ar gudrību namu ceļ un ar saprātu to uztur kārtībā. Kārtīgi saimniekojot, visas nama telpas pildās ar dārgām un pievilcīgām bagātībām* (Sal.pam.24:3-4). Tā, es saku, ir *cieta barība*, ko var ēst tikai tie, kas ir pieauguši un stipri, jo ir teikts: *Bet pilngadīgiem pienākas cieta barība, tiem, kam ir pie-dzīvojumi un kam prāti vingrināti izšķirt labu un ļaunu* (Ebr.5:14). Kā redzams, saprašana ir gan noderīga, gan nepieciešama, ja vien tā ir saskaņā ar Dieva vārdu un spēku, kā teikts: *Jo Dieva vārds ir*

dzīvs un spēcīgs un asāks par katru abās pusēs griezīgu zobenu un spiežas dziļi iekšā, līdz kamēr pāršķir dvēseli un garu, locekļus un smadzenes, un ir domu un sirds prāta tiesnesis (Ebr. 4:12), un tas skaidri parāda, ka bez saprašanas dāvanas nevienā tikumā nevar ne pieaugt, ne sasniegt pilnību.

Un tā ar svētītā Antonija ziņu un citu piekrišanu tika nolemts, ka tieši saprašana bezbailīgo mūku ved soli pa solim tuvāk Dievam un visus minētos tikumus palīdz saglabāt neskartus, kamdēļ viņš uzkāpj līdz pilnības virsotnei ar mazākām pūlēm, un bez tās pat tie, kas pūlas vairāk, pilnības augstumos uzkāpt nespēj. Jo saprašana ir visu tikumu māte, sargātāja un izrīkotāja.

V NODAĻA.

Par vecā Hērona nāvi.

Lai svētītā Antonija un pārējo tēvu pausto atziņu nostiprinātu ar gadījumu no mūsdienām, kā to apsolījos, atcerieties, ko jūs nesen redzējāt notiekam jūsu acu priekšā, proti, nupat pirms dažām dienām veco Hēronu velna viltus notrieca no pašiem augstumiem līdz zemei, - par viņu mēs zinām, ka viņš šajā tuksnesī nodzīvoja piecdesmit gadus un ievēroja visstingrāko atturību un alka noslēgties vientulībā ar apbrīnojamu degsmi vairāk par visiem, kas te dzīvo. Tad ar kādu paņēmienu vilējs viņu pievīla pēc tik daudzām pūlēm, ka viņš visnožēlojamākajā kārtā krita par visdziļākajām sāpēm visiem, kas dzīvo tuksnesī? Vai ne tāpēc, ka, nemācēdams izšķirt, viņš rīkojās pats pēc sava prāta, nevis paklausīja vecajo likumam un brāļu padomam? Tā kā viņš nemitīgi ievēroja visstingrāko atturību un stipri gavēja, un dzīvoja klostera celles vientuļajā noslēgtībā tā, ka pat Augšāmcelšanās svētku kārtība viņu nespēja izvilināt piedalīties svētkos kopā ar brāļiem, jo, lai gan brāļi katru gadu palika baznīcā, viņš vienīgais nepievienojās aiz bailēm, ka, ja atļausies kaut nelielu atpūtu, tad uz brīdi būs atkāpies no sava mērķa.

Šo iedomu pievilts, viņš sātana eņģeli ar vislielāko cieņu uzņēma kā gaismas eņģeli un aklā padevībā paklausīja viņa pavēlēm, nogāzdamies tik dziļi pie zemes, ka acs nevarēja saredzēt dibenu, nemaz nešaubīdamies par eņģeļa apsolījumu, kas viņam iestāstīja,

ka viņa tikumu un pūļu alga ir tik liela, ka viņam nav par ko baidīties. Un, lai pilnīgi pārliecinātos par šo patiesību, viņš nakts melnumā tik ļoti pievīlās, ka metās iekšā akā, tā gribēdams pārliecināties par savu tikumu algu, kad iznāks no turienes neskarts. Un, kad brāļi viņu no turienes ar lielām pūlēm izvilka gandrīz beigtu, tad trešajā dienā viņš nomira, un, kas vēl sliktāk, joprojām turēdamies pie saviem stūrgalvīgajiem maldiem tik cieši, ka pat nāves tuvums viņu nepārliecināja par to, ka viņu ir uzvarējis velna viltus. Tāpēc, neraugoties uz daudzajiem tuksnesī pavadītajiem gadiem, tie, kas ar visdziļāko līdzjūtību nožēloja viņa galu, tikai ar lielām pūlēm pierunāja abu Pafnutiju, ka viņš netiek pieskaitīts pašnāvniekiem, kam liegta piemiņa un [kristīga] izvadīšana.

VI NODAĻA.

Par divu brāļu izpostīšanu, kam nebija saprašanas.

Un ko lai es saku par diviem brāļiem, kuri dzīvoja aiz Tēbu tuksneša, kur reiz mitinājās svētais Antonijs? Viņi, neapguvuši vērīgās izšķiršanas māku, devās cauri milzīgajam tuksnesim, un apsūlēja neņemt līdzī neko ēdamu, izņemot to, ko Pats Kungs viņiem dos. Un, kad viņi kļīda pa smiltājiem, zaudējuši spēkus no bada, viņus iztālēm vēroja maziki (ciltis, kas ir daudz nežēlīgāka par citām, jo viņus nedzen asinskāre, kā citas ciltis, ne laupījums, bet mežoņa prāts). Tie, rīkodamies pretēji savai iedzimtajai mežonībai, viņiem pasniedza maizi (lūk, pat tie, kas vienmēr priecājas izliet asinis, pasniedz maizi izvārgušiem un mirstošiem), tad viens no brāļiem, kam bija vairāk saprašanas, pieņēma to ar pateicību un prieku, it kā to būtu devis Tas Kungs, un uzskatīja, ka šis ēdiens ir Dieva dāvana un Dieva darbs, bet otrs no ēdiena atteicās, jo tas nāca no cilvēka rokas, un nomira badā. Un, lai gan pirmajā brīdī likās, ka tā ir zaimošana, tomēr pirmais no abiem saprata labāk, ko [iepriekš] bija izdarījis steigā un neuzmanībā, bet otrs palika pie savas stūrgalvīgās muļķības un, pilnīgi neko nesaprazdams, piesauca sev tādu nāvi, kādu Tas Kungs būtu varējis novērst, jo viņš neticēja, ka nežēlie barbari pēc Dieva likuma savu dabisko cietsirdību ir aizmirsuši un zobena vietā pasniedz maizi.

VII NODAĻA.

Par maldiem, kuros krita vēl viens, kuram nebija saprašanas par brīvo izvēli.

Un vai man stāstīt par vēl kādu (kura vārdu labāk neminēšu, jo viņš joprojām ir dzīvs), kurš ilgu laiku uzņēma pie sevis velnu spoža eņģeļa izskatā? Viņu bieži pievīla velna neskaitāmās parādīšanās, par kurām viņš ticēja, ka tas ir patiesības sūtnis: jo, kad parādīšanās tika dotas, tad velns viņa cellē ikreiz lika spīdēt tik spožai gaismai, ka pēc luktura nebija vajadzības. Beigās velns iedvesa, lai viņš upurē Dievam paša dēlu, kas dzīvoja ar viņu vienā klosterī, un viņa nopelns, upurēšanu veicot, būtu tāds pats kā Abrahāmam.³⁸ Šī apsēstība viņu pārņēma savā varā tik ļoti, ka viņš patiešām būtu to nokāvis, ja dēls nepamanītu, ka tēvs ņem nazi un asina to ar īpašu rūpību, un meklē ķēdi, ar ko bija iedomājies to sasiet, un šausmās aizbēga, nojauzdams gatavošanos noziegumam.

VIII NODAĻA.

Par Mezopotāmijas mūka krišanu un pievilšanu.

Tas prasa daudz laika, pastāstīt, kā tika pievilts mūks no Mezopotāmijas, kurš savā askēzē bija tik stingrs, ka viņam būtu varējuši līdzināties tikai daži visā zemē, un tāds viņš bija daudzus gadus, cellē ieslēdzies. Bet beigās velna sūtītās atklāsmes un sapņi viņu pievīla tik ļoti, ka pēc ilgiem pūliņiem un labiem darbiem, ar ko viņš pārspēja visus tanī apvidū, viņš nožēlojami atkrita jūdaismā un miesas apgraizīšanā.³⁹ Jo velns, pieradinājis viņu pie redzējumiem, gribēja viņu galu galā piespiest ticēt maldiem, sūtīdams pie viņa it kā patiesības vēstnesi, visai ticamu, un ilgi rādīja kristīgo tautu kopā ar mūsu ticības vadītājiem un apliecinātājiem, proti, apustuļiem un mocekļiem, tumsā un skrandās, netīrībā un putekļos, un otrā pusē

38. Jānis ilustrē izkropļotu izpratni par Vecās Derības stāstu, kad Dievs pārbaudīja patriarha Abrahāma ticību (1.Moz.22).

39. Agrinās kristietības attiecības ar jūdaismu bija sarežģītas un ne vienmēr konsekventas. Miesas apgraizīšana - jūdu reliģijas viena no galvenajām zīmēm, kas simbolizē Dieva derību ar Israēlu.

jūdus kopā ar Mozu, patriarhiem un praviešiem, kas žilbinošā gaismā liksmi dejo. Tas viņu pārlicināja – ja gribi saņemt viņu algu un svētlaimi, tev tūlīt jāapgaužas.⁴⁰

Neviens no viņiem nebūtu tik nožēlojami pievilts, ja viņi būtu papūlējušies iegūt saprašanu. Tā daudzas neveiksmes un piedzīvotumi rāda, cik bīstami ir palikt bez saprašanas.

IX NODAĻA.

Jautājums par to, kā iegūt nekļūdīgu saprašanu.

GERMANS: Gan šie gadījumi, gan seno tēvu stāsti skaidri un gaiši parāda, ka spriestspēju var uzskatīt par visu tikumu pirmavotu un sakni. Tagad mēs gribam zināt, kā to iegūt un kā var zināt, vai tā ir īsta un no Dieva, vai arī viltota un no velna, lai (izmantojot Evaņģēlija līdzību, kuru tu minēji iepriekš un kas mūs aicina kļūt par labajiem naudas mijējiem) mēs uz monētas pazītu īsto ķēniņa attēlu un prastu atšķirt to, kas uz šīs monētas nav iekalts, un lai, kā tu vakardienas sarunā teici ar vienkāršiem vārdiem, mēs to prastu atmest kā viltojumu, paklausot tai mācībai, kuru tu atstāstīji izvērsti un detaļās, un par ko tu teici, ka tā cilvēkam ir jāzina. Kas ir Evaņģēlijā minētais labais naudas mijējs? Jo kāds labums no tikuma un dāvanas, ja mēs nezinām, kā pēc tās dzīties un kā to iegūt?

X NODAĻA.

Atbilde, kā iegūt nekļūdīgu spriestspēju.

Tad MOZUS: Nekļūdīga saprašana par brīvo izvēli, viņš teica, nāk no dziļas pazemības. Pirmais šīs pazemības pierādījums ir tas, ka viss (ne vien tas, ko tu dari, bet arī tas, ko tu domā) tiek nodots tēviem izdibināšanai, lai tu nemaz neuzticies savam spriedumam, bet visos jautājumos piekrīti viņu lēmumiem, un atzīsti, ko uzskatīti par labu vai sliktu saskaņā ar tiem. Šis paradums ne vien māca jaunajiem iet nekļūdīgas spriestspējas ceļā, bet arī pasargā no ienaidnieka viltus un maldiem. Jo nevar pievilt to, kurš dzīvo nevis pēc

40. Apgaušanās - jūdu derības zīme, šajā kontekstā atteikšanās no kristīgās ticības.

sava prāta, bet saskaņā ar vecājo paraugu, ne arī viltīgais naidnieks spēj sagrozīt prātu tam, kurš nevis liekuļotā atturībā un pieticībā ir radis savā sirdī dzimušās domas apslēpt, bet tās pārbauda, vai tās tur drīkst palikt saskaņā ar vecājo spriedumu. Jo nepareiza doma tiek vājināta uzreiz, tiklīdz tā tiek atpazīta, un pirms izšķirošā lēmuma pieņemšanas ļaunā čūska, tā sakot, ar grēksūdzes spēku tiek izvilkta no viņas tumšās pazemes alas dienas gaismā un bez žēlastības aizmesta prom. Jo ļaunās domas perināsies mūsos tik ilgi, cik tās slēpsies mūsu sirdī. Un, lai jūs vēl skaidrāk saprastu šīs atziņas spēku, es jums pastāstīšu, ko darīja aba Serapions⁴¹ un ko viņš mēdza stāstīt saviem jaunākajiem brāļiem par pamācību.

XI NODAĻA.

Abas Serapiona vārdi par krišanu domās, ko citi redz, un par pašpārliecinātības briesmām.

Kad es, viņš teica, vēl biju jauns zēns un dzīvoju pie abas Teona, ienaidnieka uzbrukumi man iemācīja šādu ieradumu – pēc tam, kad ar veco devītajā stundā⁴² biju paēdis vakariņas, es ik reizi drēbju krokās paslēpu cepumu, ko vēlāk, nevienam neredzot un nezinojot, apēdu. Un, tā kā es jutos vainīgs pie šīs zādzības, ko izdarīju pats pēc savas gribas – bet atturības sākums ir vēlēšanās, kas kļuvusi neatgriezeniska, – tad, līdzko mana noziedzīgā iekāre bija apmierināta, es atguvos un pārmetu sev izdarīto zādzību, un tas man atņēma ēšanas prieku. Un, kad es ne bez sirdēstiem dienu no dienas darīju šo [velna] uzspiesto darbu, ko man, tā sakot, faraona vergturi uzspieda ķieģeļu vietā,⁴³ un nespēju atraisīties no šīs cietsirdīgās kundzības, un tomēr kaunējos šo noslēpumu atklāt vecajam, tad pēc Dieva gribas notika, ka tiku no šī jūga atbrīvots, kad kopā ar dažiem brāļiem uzmeklēja vecā celli ar lūgumu, lai viņš mūs pamāca.⁴⁴

41. Iespējams, 5. sarunas autors.

42. Devītā stunda - apm. 3 pēcpusdienā.

43. Jānis atsaucas uz Vecās Derības stāstu par Israēļiem Ēģiptes verdzībā, kur viņi tika strādīnāti pie karstajiem ķieģeļu cepliem un grāvju rakšanas (2.Moz.1).

44. Mācekļi pulcējās ap savu skolotāju, lai viņš pamāca. Mutvārdos un ar

Kad pēc vakariņām sākās garīga saruna, vecais, atbildot uz mūsu jautājumiem, runāja par ēdelības grēku un slepeno domu kundzību, aprakstīdams to dabu un šausmīgo spēku, mani sāka mocīt sirdsapziņa un pārņēma šausmas, jo es domāju, ka vecais par to runā tāpēc, ka Kungs viņam ir atklājis manu noslēpumu. Es vispirms vienatnē smagi nopūtos, bet tad manas sirds saviļņojums pieauga un es atklāti izplūdu žēlabās un asarās, un no apmetņa krokām izvilku visus manu zādzību lieciniekus cepumus, ko savā sliktajā paradumā biju atnesis sev līdzi, lai slepenībā tos apēstu.

Es tos noliku vidū un, gulēdams uz zemes un lūgdams piedošanu, atzinos, ka esmu ik dienas vienu tādu slepenībā apēdis, un ar daudzām asarām lūdzu, lai viņš vēršas pie Dieva un Viņš mani atbrīvo no šīs briesmīgās verdzības. Tad vecais: Turi ticību, mans bērns, viņš teica, jo tava grēksūdze arī bez manas teikšanas tevi ir atbrīvojusi no verdzības. Jo šodien tu esi uzveicis savu pretinieku, ar atzišanos nogrūzdams viņu pie zemes, un šī atzišanās tevi griež atpakaļ uz ceļa, no kura viņš tevi bija nostūmis tavas klusēšanas dēļ, jo, ne reizi nemēģinādams viņu atspēkot, tu atļāvi viņam pār sevi valdīt, kā teicis Salamans: *Tā kā tiesu par ļauniem darbiem nespriež tik drīz, tādēļ cilvēku bērnu sirdis pildās ar drosmi darīt ļaunu*” (Sal.māc.8:11), un tagad, kad esi viņu atmaskojis, ļaunais gars vairs nevarēs tevi kaitināt, ne arī šī riebīgā čūska varēs tevī perināties, jo tava sirsnīgā grēksūdze to ir izvilkusī no tumsas gaismā.”

Vecais vēl nebija beidzis runāt, kad, raugi, no degošā luktura mana apmetņa kabatās iemetās sēra smaka, kas pildīja celli ar kodīgu dvaku tik ļoti, ka mēs tur vairs nevarējām nosēdēt. Tad vecais, pabeidzis savu mācību, teica: Lūk, Tas Kungs ir redzamā veidā tev apliecinājis manu vārdu patiesību, ka tu pats savām acīm redzi – to, kas Viņam sagādāja ciešanas, tava sirsnīgā grēksūdze ir padzinusi no sirds, un tagad tu zini, ka ienaidnieks, kas ir atmaskots, vairs tevī neienāks, jo par to liecina viņa izdzīšana. Un lūk, vecais turpināja, sacīdams, velnišķās kundzības uzmākšanos apturēja un uz visiem laikiem iznīcināja grēksūdzes spēks, tā ka ienaidnieks vairs necenšas man uzmākties pat ar atmiņām par šo kārtību, ne arī es vēl

piemēriem no dzīves veidojās gan Rakstu interpretācijas, gan askētiskās prakses Tradīcija (“tēvu svāra mērs”). Skat. arī 7. un 31. vēri.

kādreiz jūtu šīs zaglīgās tieksmes uz māksanos. Par šo atziņu mēs lasām gudri izteiktos tēlos Salamana mācītāja grāmatā. *Ja, viņš saka, čūska iekož, pirms tās kodiens ir apvārdots, tad vārdotājam nav nekāda labuma no viņa mākslas* (Sal.māc.10:11), ar to rādot, ka čūskas kodiens klusumā ir bīstams, proti, ja skubinājums vai doma, kas nāk no velna, grēksūdzē netiek atklāta kādam vārdotājam, tas ir, garīgi saprotošam cilvēkam, kurš zina, kā brūci dziedināt ar *vārdošanu* no Rakstiem un izsūkt nāvējošo indi no sirds, tad cietējam, kas ir apdraudēts un kam drīz jāmirst, vairs nevarēs palīdzēt.

Tā mēs, it kā ejot vecajo pēdās, nākam pie atziņas par nemaldīgo saprašanu, lai nedarītu neko un arī neizlemtu kaut ko tikai pēc sava prāta, bet visās lietās rīkotos tā, kā mums māca tēvu padoms un taisnā dzīve. Ar to stiprinātais cilvēks ne vien apgūst pilnīgas izšķiršanas māku, bet arī tiek pasargāts no ienaidnieka viltus, jo ne ar kādu citu kļūdu velns nenogāž mūku tik stipri, lai viņu iegrustu nāvē, kā tad, ja viņam izdodas to pierunāt, lai nicina vecajo padomu un ļauj uz savu viedokli un savu spriedumu, jo visas ar cilvēka atjautu izdomātās mākslas un zinības un visu, kas noderīgs laicīgās dzīves vajadzībām un ko var sataustīt ar rokām un redzēt ar acīm, neviens nevar saprast bez skolotāja pamācības, - cik tad nu muļķīgi ir iedomāties, ka tajā, kas ir neredzams un apslēpts un ko var ieraudzīt tikai ar šķīstu sirdi, skolotājs nav vajadzīgs!

Šīs kļūdas nodarītais posts nebūt nav mazs – to varētu viegli izlabot – bet tā ir dvēseles izpostīšana un mūžīga pazušana, jo dvēsele tiek ierauta katras dienas un nakts karā nevis ar redzamiem, bet ar neredzamiem un cietsirdīgiem ienaidniekiem, un garīgā cīņā nevis tikai pret vienu vai diviem, bet neskaitāmi daudziem pretiniekiem, un zaudējums šajā cīņā ir tik briesmīgs, cik pretinieks nikns un uzbrukums slepens. Un tāpēc mums ļoti uzmanīgi jāsoļo vecajo pēdās un, paceļot kauna plīvuru, jāatklāj viņu priekšā viss, kas dzimst mūsu sirdīs.

XII NODAĻA.

**Kauns atzīties, kas mums liedz
atklāt savas domas vecajiem.**

GERMANS: Pamatā šim briesmīgajam kaunam, kāpēc mēs cenšamies noslēpt savas sliktās domas, ir tas, ko mēs dzirdējām par vecajo priekšnieku Sīrijas apvidū. Par viņu stāstīja, ka pēc tam, kad viens no brāļiem viņam vaļsirdīgā grēksūdzē bija atklājis visas savas domas, viņš sāka pret to izturēties naidīgi un asi viņam uzbruka. No tā izriet, ka mēs, savas domas apspiezdami un kaunēdamies tās atklāt, nevaram iegūt zāles, lai tās dziedinātu.

XIII NODAĻA.

Atbilde par kauna atmešanu, un par to, cik tas bīstams bez nožēlas.

MOZUS: Tāpat kā ne visi neofīti ir iedegušies garā, ne arī viņi tiek pienācīgi ievadīti mācībā un labos tikumos, tāpat arī nav redzēts, ka visi vecie būtu pilnīgi vienādi un lieliski. Jo veca cilvēka īsto bagātību neskata pēc sirmiem matiem, bet pēc uzcītības jaunībā un algas par padarītajiem darbiem. *Jo, kāds saka, ja tu to neesi sakrājis jaunībā, tad kā tu to atradīsi vecumā? - Jo vecumdienu gods nav ne garais mūžs, ne gadu skaits, bet cilvēka prāts ir sirmi mati, un nevainojama dzīve ir vecumdienas* (Sal.gudr.4:8-9). Tāpēc mums nav jāmetas katra veca vīra apkampienos un nav jāuzklausa viņa padoms tikai tāpēc, ka viņa galvu klāj sirmi mati un vecums ir vienīgais, par ko viņu cienīt, bet [jāiet] tikai pie tiem, kas teicamā veidā ir izcēlušies jaunībā un kas ir mācīti nevis izrādīties, bet turēties pie vecajo padoma. Jo ir tādi, un diemžēl viņu ir vairākums, kas savas vecumdienas pavada, izlikdamies un slinkodami, un tāpēc bauda cieņu nevis par sava rakstura briedumu, bet par gadu skaitu. Tieši pret viņiem pravietis vērs Tā Kunga pārmetumu: *Svešinieki aprij viņa spēkus, bet viņš pats to neliekas manām; jau metas sirmi viņa galvas mati, bet viņš pats to neredz* (Hoz.7:9).

Šie vīri, es saku, netiek minēti kā paraugs jaunatnei ar savu krietno dzīvi vai acinājuma skaidrību, ko būtu vērts uzteikt un atdarināt, bet tikai ar gadu skaitu, jo viņu sirmajos matos sēž veiklais ienaidnieks, lai pieviltu jaunākos ar maldīgi cienīgu izskatu. Viņu nekaunīgās viltības piemērs sarūgtina un apmāna tos, kas, uzklausat viņu padomu, iespējams, sajuta skubinājumu doties pilnības

ceļā, bet kas ar savu mācību un rīcību viņus aizveda vai nu postošā vienaldzībā, vai nāvējošā izmisumā.

Un, tā kā man gribas jums aprakstīt šādu piemēru, tad es jums atstāstīšu vienu gadījumu, kas var jūs pamācīt, neminot šī cilvēka vārdu, lai mēs nebūtu vainīgi tāpat kā tas, kurš pastāstīja citiem par sava brāļa grēkiem, ko tas viņam bija atklājis.

Kad šis jauneklis, kurš nebūt nebija pats slinkākais, aizgāja pie mums ļoti labi pazīstama vecajā, lai savai dvēselei gūtu labumu un dziedināšanu, un vaļširdīgi izsūdžēja, ka viņu nomāc miesīga iekāre un netiklības gars ar cerību, ka šie vārdi viņam sniegs stiprinājumu un [ielies] zāles iecirstajās brūcēs. Bet vecais viņam uzbruka ar smagiem pārmetumiem un apsaukāja viņu par pašu nicināmāko un nožēlojamāko radījumu, kas nav mūka vārda cienīgs, jo viņu ir uzvarējis grēks un rakstura vājums, un viņam, kas bija ievainots, nevis palīdzēja ar kādiem padomiem, bet izdzina no savas celles bezcerīgā izmisumā un nāvīgā grūtsirdībā. Un kad viņš, bēdu sagrauzts, nogrima dziļās pārdomās – nevis, kā izārstēt savu kaislību, bet kā apmierināt savu iekāri, - viņu satika aba Apolls,⁴⁵ pats viedākais no vecajiem, un no jaunekļa izskata un sadrūmušā vaiga noprata viņa nemieru un aizvainojumu, kam viņš bija ļāvis savā sirdī slepeni atīstīties, un jautāja pēc cēloņa.

Kad tas nespēja sakarīgi atbildēt uz vecā vīra laipno jautājumu, vecais arvien skaidrāk pārliecinājās, ka tas nav bez pamata un ka viņš šajā klusumā grib dziļi noslēpt savas tumsas cēloni, ko viņa vaigs nespēj noslēpt, un sāka viņu vēl sirsnīgāk izjautāt par slepeno bēdu cēloni. Tas viņu piespieda atzīties, ka viņš ir ceļā uz ciemu, lai atstātu klosteri un apņemt u sievu un atgrieztos pasaulē, jo vecais viņam bija teicis, ka viņš nevar būt mūks, ja nespēj savaldīt savas miesas kārības.

Vecais viņu remdināja ar laipnu mierinājumu, un teica, ka arī viņš pats reiz ik dienas tika durstīts ar tiem pašiem iekāres un netiklības ērkšķiem, tāpēc lai neļaujas izmisumam un nebrīnās par

45. Apolls vai Apolonijs, ļoti godāts 4. gs. eremīts, kurš mūža beigās Tēbu tumumā izveidoja klostera kopienu ar pieciem simtiem brāļu. Dažas ziņas par viņu atrodamas 4. gadsimta rakstnieka Pallādija "Lausa grāmatā".

uzbrukuma spēku, pret ko viņš vairāk iespēs nevis ar dedzīgiem pūliņiem, bet ar Kunga žēlastību un svētību, un lūdza atlikt savu nolūku tikai uz vienu dienu un, izlūdzies [solījumu] atgriezties cellē, cik vien ātri var, devās uz iepriekšminētā vecā vīra klosteri. Tam tuvojoties, viņš izstiepa savas rokas un ar asarām lūdzās: Ak, Kungs, kas vienīgais esi taisns soģis un neredzamais spēka un cilvēka vājuma ārsts, pagriez pāridarījumu no šī jaunekļa pret šo veco, lai viņš iemācās pazemoties līdz cietēju vājumam un vecumā jūt līdz jaunekļa nespēkam! – Un, pabeidzis lūgšanu, ko bija teicis ar asarām, viņš ieraudzīja skrandainu etiopieti, kas stāvēja vecā celles priekšā un šāva [pa to] ar ugunīgām bultām, kas viņu dziļi ievainoja. Vecais metās ārā no savas celles un skraidīja apkārt kā mēnessērdzīgs vai piedzēries, bet ar skriešanu iekšā un ārā tas nebeidzās, jo viņš kā ārprātīgs metās tai pašā virzienā, kur bija aizgājis mūsu jauneklis. Kad aba Apolls redzēja, ka viņu dzenā fūrījas, viņš saprata, ka velna ugunīgās šautras ir trāpījušas tieši sirdī un ar neciešamu karstumu dzen viņa prātu sajukumā, un gāja klāt un jautāja: Uz kurieni tu steidzies un kas tev liek aizmirst vecuma nespēku, un kas ir tavas bērnišķības cēlonis un dzen tevi tādā ātrumā skraidīt apkārt? – Paklausot savai vainīgajai sirdsapziņai un nepiedienīgajam uzbudinājumam, vecais noprata, ka viņa sirds kaislība ir atklāta.

Atgriezies, Apolls teica, savā cellē un atzīsti vismaz to, ka līdz šim velns par tevi nav licies zinīs, jo tu netiki pieskaitīts tiem, kurus viņš ik dienas centās sakaut, - tu, kas pēc tik daudziem gadiem savā aicinājumā ne reizi neesi atvairījis kaut vienu pret tevi notēmēto bultu! Tāpēc Tas Kungs ļauj, ka tu tiec ievainots, lai tu vismaz savā vecumā iemācies just līdzī nelaimēm, kas tev svešas, un pats uz savas ādas saproti, ko nozīmē ciest līdzī jauno vājībām, jo, kad tu pie sevis uzņēmi šo jaunekli, ko nomāca velna uzbrukums, tu viņu neuzmundrināji ar atbalstu un mierinājumu, bet riebumā nodevi viņu ienaidnieka rokās, lai viņš, ciktāl tas atkarīgs no tevis, nožēlojamā kārtā tiktu iznīcināts postošā izmīsumā.

Bet ienaidnieks viņam noteikti nebūtu uzbrucis ar tādu nīknumu un tik drīz, ja neapskaustu viņa sasniegumus nākotnē, tāpēc viņš pacentās paņemt labāko no viņa tikumiem un iznīcināt to ar

savām ugunīgajām bultām, jo nešaubīdamies zināja, ka [jauneklis] ir stiprāks, tāpēc uzskatīja par vērtu uzbrukt ar tādu niknumu.

Tāpēc mācies no savas pieredzes just līdztiem, kas ir nelaimē, un nekad nedzen izmisuma postā tos, kas ir briesmās, ne arī nocietini viņus ar skarbām pamācībām, bet gan uzcel viņus ar laipnu un lēnprātīgu mierinājumu un, kā saka gudrais Salamans, *glāb tos, kurus nevainīgus taisās nonāvēt, un neatraujies no tiem, kurus paredz nomākt un nožņaupt* (Sal.pam.24:11), jo, sekojot mūsu Pestītāja paraugam, aizlauztu niedri Viņš nesalauzīs un kvēlojošu daksti Viņš neizdzēsīs (Mt.12:20), un lūdz no Tā Kunga, lai [nāk] žēlastība, ar kuras palīdzību tu pats vari uzcītīgi mācīties gan darbos, gan spēkā dziedāt: *Dievs Tas Kungs man ir devis gudru mēli, ka es ar savu uzrunu protu stiprināt nogurušos* (Jes.50:4), jo neviens nevar izbēgt no ienaidnieka slazdiem vai apdzēst miesīgās iekāres ugunis, kas deg it kā ar dabisku liesmu, ja Dievs nepalīdz viņa nespēkam, to apsegdams vai pabalstīdams.

Un tagad, kad šī veselīgā notikuma mācība ir izsmelta, ar ko Tas Kungs vēlējās šo jaunekli atraisīt no bīstamās iekāres, griezīsimies pie Viņa ar lūgšanu, lai Viņam labpatīk novērst šo pātāgu, kuru Kungs uzskatīja par pareizu pacelt pār tevi tavam labumam, jo *Viņš gan ievaino, bet arī pārsien, ja Viņš ko sasiņ, tad Viņa roka atkal dziedina... Tas Kungs nokauj, un Viņš dara dzīvu, Viņš nogrūž lejā ellē un atkal uzved augšā. Tas Kungs dara nabagu un dara bagātu, Viņš pazemo, un Viņš paaugstina* (Īj.5:18, 1.Sam.2:6-7), un lai Viņa Gara rasa nodzēs velna ugunīgās bultas, ar kurām Viņš pēc manas vēlēšanās ļāva tevi ievainot.

Un, lai gan Tas Kungs šo kārdināšanu pārtrauca pēc vienas vecā lūgšanas tikpat pēkšņi, cik bija licis tai pār viņu nākt, tomēr Viņš arī skaidri parādīja, ka cilvēka kļūdas un trūkumi, kad tos atklāj, nav tikai jānorāj, jo pret apdraudētā cilvēka bēdām nedrīkst izturēties nevērīgi. Tāpēc nepieļausim, ka šī vecā paviršība un seklība jūs attur no dzīvības ceļa vai no tēvu padomiem, par ko runājām iepriekš, jo mūsu veiklais ienaidnieks nelietīgi izmanto viņu sirmos matas, lai pieviltu jaunākos. Tomēr bez kāda kauna apsega visu vajag atklāt vecajiem, jo tad viņi uzticīgi pasniegs zāles līdz ar dzīves

piemēriem un sarunām, no kā mēs gūsim palīdzību un tādu pašu labumu, kā tad, ja neko nedarīsim pēc sava prāta un uz savu galvu.

XIV NODAĻA.

Par Samuēla aicināšanu.

Tas izrādījās pēc Dieva prāta, jo te mēs redzam, ka tāda izturēšanās ar gudru ziņu ir dibināta Rakstos: Tas Kungs, aicinādams jauno Samuēlu iegūt Dievišķo saprātu, negribēja vis viņu pamācīt [tiešā] sarunā, bet lika viņam vienu vai divas reizes skriet pie vecā, lai to, kuru Viņš aicina uz sarunu, apmācītu tas, kurš pats ir apvainojis Dievu, un lai to, kuru Viņš ir ieskatījis par Sava aicinājuma cienīgu, apmāca vecais vīrs.⁴⁶ Tā Viņš pārliecinājās, vai tas, kas ir aicināts saņemt Dievišķo amatu, ir pazemīgs un ar savu pazemību var rādīt piemēru jaunajiem.

XV NODAĻA.

Par apustuļa Pāvila aicināšanu.

Un, kad Kristus aicināja un uzrunāja Pāvilu, lai gan Viņš būtu varējis tam uzreiz atklāt pilnības ceļu, tomēr izvēlējās sūtīt viņu pie Ananijas, lai tas viņam māca patiesības ceļu, sacīdams: *Celies un ej pilsētā, un tev pateiks, kas tev jādara* (Apd.9:6). Viņš to sūtīja pie kāda vecāka vīra, jo uzskatīja, ka pareizāk būs, ja viņu pamācīs ne jau Viņš pats, jo tad Pāvilam tiktu dots slikts pašpārliecinātības piemērs, un tad jau ikvienam vajadzēs, lai viņu apmāca valdība un Pats Dievs, nevis sarunas ar vecajiem. To, ka no šādas pašpārliecinātības vajag bēgt kā no uguns, svētais apustulis brīdina ne vien savās vēstulēs, bet arī ar saviem darbiem, stāstot par to, kā viņš gāja uz Jeruzalemi tikai tāpēc, lai varētu zem četrām acīm aprunāties ar apustuļu biedriem par Evaņģēliju, kuru viņš sludināja pagāniem. Svētā Gara žēlastība viņu pavadīja ar spēcīgām zīmēm un brīnumiem, kā viņš pats saka: *Es nogāju, sekodams atklāsmei, un cēlu viņiem priekšā to Evaņģēliju, ko es sludinu pagāniem, bet sevišķi*

46. Vecās Derības pravietis un soģis Samuēls jaunībā pie Ēļa (skat. 1.Sam.3:4, bet sevišķi 13. pantā).

tiem, ko uzskatīja par vadoņiem, lai manas lai manas gaitas nav vai nebūtu bijušas veltīgas (Gal.2:2).

Kurš tādā gadījumā būs tik pašpārliecināts un akls, ka uzdrošināsies paļauties tikai uz savu spriedumu un saprašanu, ja pat izredzētais trauks [apustulis Pāvils] apliecina, ka viņam bija vajadzīgas sarunas ar pirmajiem apustuļiem? Te mēs skaidri redzam, ka Pats Kungs neatklāj pilnības ceļu katram, kas spēj mācīties, bet nenicina veco pamācības, pievēršdams uzmanību vārdiem, kurus vajag ļoti cieši iegaumēt: *Vaicā savam tēvam, tas tev to pastāstīs, prasi saviem vecajiem, tie tev to teiks* (5.Moz.32:7).

XVI NODAĻA.

Kā iegūt spriestspēju.

Mums tātad vajadzētu ar visiem spēkiem un pazemību censties pēc spriestspējas tikuma, jo tas pasargā no tā, ka mūs ievaino galējības, jo ir tāds sens teiciens: *ακρότητες ισότηας*, t.i., galējības satiekas. Jo gan pārmērība gavēšanā, gan rijībā noved pie tā paša, un bezgalgaras nakts lūgšanas mūku var ievainot tikpat, cik dziļa miega apstulbums, jo, kad cilvēks novārgst pārmērīgā atturībā, viņš atgriežas tajā stāvoklī, kurā viņu savās skavās apņēma bezrūpība un laiskums, jo mēs daudz esam redzējuši, ka tos, kurus nevarēja pievilt ar rijību, iznīcināja pārmērīgs gavēnis un [gara] vājums, kāds piemīt kaislībai, kuru viņi iepriekš bija uzveikuši. Nesamērīgas nakts lūgšanas un negulētas naktis ir sagrāvušas dažus, kurus miegs nebūtu darījis sliktākus, tāpēc apustulis saka: *Ar taisnības ieročiem pa labi un pa kreisi* (2.Kor.6:7), un mēs virzāmieš uz priekšu ar mērenību un ejam pa vidu starp divām galējībām, sekojot spriestspējai, lai nepieļautu, ka mūs aizved prom no nospraustās mērenības takas un necienīgā bezrūpībā iekrītam gultas un vēdera priekos.

XVII NODAĻA.

Par pārmērīgiem gavēņiem un nakts lūgšanām.

Es atceros, kā es bieži pretojos ēstgribai, un tad, kad neko nebiju ēdis divas vai trīs dienas, manu apziņu vairs nesatrauca atmiņas

par ko ēdamu, bet velna uzbrukumu dēļ miegs bija tik tālu no manām acīm, ka es vairākas dienas un naktis lūdzu Kungu, lai Viņš man dāvā kaut mazliet miega – un es sapratu, ka ēstgribas un miega trūkums mani apdraud daudz vairāk nekā cīņa pret slinkumu un rījību. Tātad vajag uzmanīties, ka nekrītam bīstamā mīkstčaulībā, kārojot pēc miesas labsajūtas, un nedomājam par ēšanu pirms noteiktā laika, ne arī ēdam pārāk daudz, kā arī mums vajadzētu sevi stiprināt ar ēdienu un miegu īstajā brīdī, pat ja tas mums nepatīk. Jo ienaidnieka izliktās lamatas ikreiz sūta cīņā un pārmērīga atturība ir vēl postošāka, nekā bezrūpīga pārēšanās, bet veselīga nožēla mūs aizvedīs pie pareizā stingrības mēra no šīs otrās, nevis no pirmās.

XVIII NODAĻA.

Jautājums par pareizo samēru starp atturību un stiprināšanos.

GERMANS: Tad kāds ir atturības mērs, kuru ievērojot, mūs neievainos neviena no šīm galējībām?

XIX NODAĻA.

Par ēšanas kārtību dienas gaitā.

MOZUS: Mēs zinām, ka par šo lietu vecie ir daudz runājuši. Jo, pārrunājot atturību, tie, kas pastāvīgi pārtika tikai no pupām vai tikai no augļiem un dārzeņiem, ieteica citiem pārtikt vienīgi no maizes, un kā pareizo daudzumu viņi noteica divus cepumus – tik mazus, ka tie kopā svēra nepilnas divas mārciņas.

XX NODAĻA.

Iebildums par šādas atturības vieglumu, kad cilvēks pārtiek no diviem cepumiem.

Mēs tam labprāt piekritām, un atbildējām, ka šo ierobežojumu mums diez vai vajadzētu uzskatīt par tādu atturību, ko pilnībā ievērot neizdosies.

XXI NODAĻA.

Atbilde uz jautājumu par labi pārbaudītu atturības mēru un vērtību.

MOZUS: Ja jūs gribat pārbaudīt šī likuma spēku, ievērojiet šo robežu vienmēr un nekad nenovirzieties no tās, neēdiet vārītu ēdienu ne sestdienās, ne svētdienās, ne arī tad, kad pie jums ciemojas brāļi, jo miesa, ar šiem izņēmumiem stiprināta, spēj ne vien uzturēt sevi visu pārējo nedēļu ar mazāku daudzumu, bet arī spēj bez grūtībām atteikties no stiprinājuma, baudot to ēdiena pārpalikums, kas bija pāri mēram.

Bet cilvēkam, kas vienmēr paēd minēto daudzumu, tas nav iespējams, ne arī viņš pārtrauks savu gavēni līdz rītdienai. Bet es atceros, ka mūsu vecajiem (es atminos, ka arī mums bieži bija līdzīga pieredze) šādu atturību ievērot bija ļoti grūti un viņi turējās pie šiem noteikumiem ar tādām mokām un izsalkumu, ka tas jau bija gandrīz pret viņu pašu gribu, un šo robežu savām maltītēm viņi noteica ar asarām un vaimanām.

XXII NODAĻA.

Kāda ir pareizā robeža gan atturībā, gan ēšanā.

Bet pareizais atturības mērs ir šāds, proti, lai katrs atļaujas ēst saskaņā ar sava ķermeņa prasībām vai vecumu tādā daudzumā, kāds ir nepieciešams miesas uzturēšanai, un nevis, lai no piesātināšanās gūtu baudu. Jo cilvēkam sagādā mokas gan tas, ja, neturēdamies pie noteiktas kārtības, viņš kādu laiku liek vēderam sarauties no nepietiekama ēdiena un gavēņiem, bet tad to piebāž ar pārēšanos, jo vēders, tāpat kā prāts, kuru novājina ēdiena trūkums, zaudē spēku lūgšanā, to nomoka pārmērīgs miesas nespēks un tas iesnaužas, kā arī, kad to nospiež pārēšanās, tas nespēj veltīt Dievam šķīstas un brīvas lūgšanas, ne arī tam izdosies saglabāt šķīstību, jo pat tajās dienās, kad tas centīsies šķīstīt miesu ar stingru atturību, tas baros miesīgās iekāres uguni ar malku, kas vienmēr pa rokai.

XXIII NODAĻA.

*Quemadmodum abundantia umorum
genitalium castigetur.*⁴⁷

Nam quod semel per escarum abundantian concretus fuerit in medullis, necesse est egeri atque ab ipsa naturæ lege propelli, quæ exuberantiam cujuslibet umoris superflui velut noxiam sibi atque contrariam in semet ipsa residere non patitur ideoque rationabili semper et æquali est corpus nostrum parsimonia castigandum, ut si naturali hac necessitate commorantes in carne omnimodis carere non possumus, saltim rarius nos et non amplius quam trina vice ista conluvione respersos totius anni cursus inveniat, quod tamen sine ullo pruritu quietus egerat sopor, non fallax imago index occultæ voluptatis eliciat.

XXIV NODAĻA.

Par grūtībām vienādi ēst un par brāļa Benjamīna rijību.

Bet tie, kas neko nezina par saprašanas pilnību, lai pagarina savu gavēni līdz divām dienām, ja tas notiek bez grūtībām, un atstāj priekš rītdienas to, ko viņi būtu varējuši apēst šodien, lai tad, kad ķersies pie ēšanas, viņi varētu to baudīt, cik grib. Un ziniet, ka nesen pret to atdūrās jūsu biedrs Benjamīns, liels stūrgalvis – jo ne katru dienu viņš apēda divus cepumus, ne arī savu skopo pārtiku ēda ar vienādu savaldīšanos, bet vienmēr izvēlējās ieturēt gavēni divas dienas, tāpēc, pie galda apsēdies, savu izsalkušo vēderu piebāza ar divu gavēņa dienu tiesu. Un jūs arī noteikti atceraties, kāds gals bija tā cilvēka mūžam, kurš ietiepīgi un stūrgalvīgi paļāvās uz savu galvu, nevis uz tēvu mācībām, kad pameta tukšnesi un atgriezās atpakaļ pie tukšas pasaulīgas filosofēšanas un pasaulīgiem niekiem, ar savu krišanu apliecinādams iepriekšminēto tēvu uzskatu, ka neviens, kas paļaujas uz savu galvu, nevar uzkāpt pilnības augstumos un nespēj izbēgt no velna bīstamās viltības.

47. Šī nodaļa attiecas uz vīrieša fizioloģiju, atsakoties no dzimumattiecībām, un parasti netiek tulkota, tāpēc arī šeit atstāta oriģinālā latīniski.

XXV NODAĻA.

Jautājums par to, kā vienmēr ievērot to pašu mēru.

GERMANS: Kā lai mēs ievērojamam šo mēru, nekad to nepārkāpjot? Jo dažreiz devītajā stundā, kad gavēņa laiks ir beidzies, brāļi ienāk paciemoties un tad mums viņu dēļ pie mūsu ikdienai stingri noteiktās devas ir vai nu kaut kas jāpieliek, vai arī mēs nebūsim viņiem parādījuši viesmīlību, kādu pieklājas parādīt viesiem.

XXVI NODAĻA.

Atbilde, kā nepārkāpt nolikto ēšanas mēru.

MOZUS: Abi pienākumi jāpilda vienādi un ar tādu pašu rūpību, jo mums ir uzmanīgi jāgādā par pareizo pārtikas daudzumu atturības dēļ un tāpat žēlsirdības dēļ jāparāda laipnība un iedrošinājums katram brālim, kurš var ienākt; jo tas nekam neder, ja tu pasniedz ēdienu brālim, nē, pašam Kristum, nevis, lai to baudītu ar viņu kopā, bet lai pats atturētos no maltītes ar viņu. Tāpēc rīkosimies bez vainas uz abām pusēm, ka mums tas izdodas, proti, devītajā stundā ēdīsim vienu no diviem cepumiem, kas ir mūsu kanoniski noteiktā pareizā deva, bet otru paglabāsim priekš vakara, lai tad, kad kāds no brāļiem ienāk mūs apciemot, mēs varētu ar viņu dalīties. Tā mēs neko nepielieksim klāt mūsu parastajam daudzumam. Pie šāda noteikuma brāļa apciemojums neradīs neērtības, ja mēs viņam parādīsim laipnību, kādu prasa viesmīlība, un tai pašā laikā neatkāpsimies no savas atturības. Bet, ja neviens neatnāk, tad mēs droši varam apēst šo otro cepumu, jo tas pieder mums saskaņā ar kanonisko kārtību, un ar šo vienkāršo likumu, kad viens cepums tiks apēsts devītajā stundā, mūsu vēders vakarā nebūs piebāzts, kā tas bieži ir tiem, kuri, iedomādamies, ka ievēro stingrāku atturību, atliek savu maltīti līdz vakaram. Jo tas ir tiesa, ka tikko apēsts ēdiens atņem prāta skaidrību un uzcītību gan vakara, gan nakts lūgšanām, tāpēc devītā ir noteikta par ērtu un piemērotu stundu ēšanai, kad mūks var gūt atspirdzinājumu un sajusties možs un apgaismots ne vien vakara lūgšanās, bet arī pilnīgi sagatavoties nakts lūgšanām, jo viņš savu maltīti jau ir baudījis.

Šādi svinēdams dzīres ar divām sarunām, svētais Mozus ieturēja mielastu kopā ar mums, savā gudrajā runā parādīdams ne vien saprašanas žēlastību un spēku, bet arī aprakstīdams klostera atturības mērķi, lai skaidrāk nekā dienas gaismā parādītu to, ko mēs līdz šim bijām meklējuši ar gara dedzību, bet ciet acīm, un ļāva saprast, cik līdz šim mēs bijām tālu aizklīduši no sirds šķīstības un taisnā ceļa līnijas, jo vingrināšanās nevienā dzīves mākslā nav iespējama bez izpratnes par mērķi, ne arī to var satvert, ja skaidri nezina galu.

3. SARUNA

ABAS PAFNUTIJA SARUNA.

PAR TRIM ATSACĪŠANĀS VEIDIEM.

I NODAĻA.

Par abas Pafnutija dzīvi un rīcību.

Šajā svēto korī, kas mirdz kā zvaigznes pasaules naktī, mēs satikām svēto Pafnutiju⁴⁸ kā lielisku spīdekli, kas mirdz ar savām zināšanām. Viņš bija prezbiteris mūsu pulkā, kam mājoklis Skita tuksnesī, un tur viņš dzīvoja sirmā vecumā, nekad negāja ārā no celles, kurā bija apmeties kopš jaunības un kas bija piecas jūdzes gan no baznīcas, gan tuvākajiem ciemiem, un tomēr pa daudzajiem gadiem viņš nebija novārdzis, svētdienās mērodams tālo ceļu uz baznīcu. Gluži otrādi, lai nebūtu jāatgriežas ar tukšām rokām, viņš

48. Pafnutijs - vārds 4. gadsimta annālēs nav retums: 1) diakons, kurš gāja bojā Romas ķeizara Diokletiāna vajāšanu laikā, 2) bīskaps ar šādu vārdu Nikajas koncilā centās novērst celibāta likuma uzspiešanu visiem garīdzniekiem, 3) ievērojams vīrs Antiohijas Melētija shizmas laikā 4.gs., 4) Seisas bīskaps Lejasēģiptē un Aleksandrijas koncilā 362. gadā, 5) Pafnutija dzīvi aprakstījis rakstnieks Pallādijs "Lausa grāmatā" (4.gs.) un vēsturnieks Rufīns (4.gs.). Jānis piemin Pafnutija pavārdu Vērsis, acīmredzot tas ir cits cilvēks. Dažas detaļas minētas gan "Sarunās", gan Jāņa Kasiāna "Institūtos". Prezbitēris - viens no senākajiem kristiešu garīdznieku tituliem. lai gan burtiski "vecākais"; vārds var arī norādīt uz bīskapu vai apgabala pārraugu.

uzvēla plecos ūdens maisu veselai nedēļai, ko stiepa uz celli, un pat tad, kad viņam apritēja deviņdesmit, neļāva, ka to viņa vietā dara gados jaunāki puisi. Tā viņš kopš jaunības pakļāvās klostera disciplīnai ar tādu neatlaidību, ka, tikai īsu brīdi klosterī nodzīvojis, tika apveltīts ar paklausības tikumu, kā arī ar visu labo īpašību pazīšanu.

Jo ar pazemību un paklausību viņš nomērdēja visas iekāres un izdzēsa visus savus trūkumus, un ieguva visus tikumus, ko sniedz dzīve klosterī un seno tēvu mācības un, vēl dzīvodams kopā ar brāļiem, iedegās pēc vēl augstākiem sasniegumiem un gribēja aiziet vistālākajā tuksnesī, lai tur, kur netraucē neviens cilvēks, varētu nešķirami savienoties (*inseparabiliter inhaerere*) ar To Kungu, ar ko viņš ilgojās būt nešķirami kopā. Ar šo neparasto dedzību viņš atkal pārspēja vientuļnieku tikumus un, iededzies palikt Dievišķajā apskaidrībā, bēga no viņu acīm un nodziļinājās vientuļās vietās, vēl mežonīgākās un vēl grūtāk sasniedzamās, un paslēpās tur uz ilgu laiku, tā ka pat vientuļnieki tikai šad tad viņu pamanīja, jo ticēja, ka viņš ikdienā bauda eņģeļu draudzību. Šo izcilo īpašību dēļ viņu iesauca par Vērsi.

II NODAĻA.

Tā paša vecā uzruna un ko mēs viņam atbildējām.

Gribēdami gūt kādu atziņu no viņa mācības, mēs vakarpusē nonācām pie celles pavisam saviļņoti. Pēc īsa klusuma brīža viņš sāka uzteikt mūsu apņēmību, ka esam pametuši savas mājas un mīlestībā uz To Kungu esam apstaigājuši daudzas zemes.

Mēs visiem spēkiem centāmies izturēt tuksneša grūtības un skopumu, un sekot līdzīgi viņa skarbjam dzīves veidam, ko tikko varēja izturēt pat tie, kas dzimuši un izauguši tai pašā nabadzībā un sausumā, un atbildējām, ka esam atnākuši dzirdēt viņa mācību un norādījumus, lai gūtu kaut nelielu ieskatu tik liela vīra paradumos un pilnībā, par ko esam dzirdējuši no daudziem lieciniekiem, un ne tāpēc, lai mūs uzteic – jo uz to mums nav nekādu tiesību, ne arī, lai viņa vārdu iespaidā prāta pacilātībā uzpūstos.

Tāpēc mēs lūdzām, lai viņš mums atklāj to, kas vairo pazemību

un nožēlu, nevis lai mums glaimotu un darītu lepnus.

III NODAĻA.

Abas Pafnutija atziņa par trim aicinājumiem un trim atteikšanās veidiem.

Tad svētais PAFNUTIJS teica: Ir trīs dažādi aicinājumi. Mēs zinām arī, ka ir trīs atteikšanās, kas mūkam obligāti jāievēro, lai kāds būtu viņa aicinājums. Bet vispirms rūpīgi izmeklēsim iemeslu, kāpēc mēs sakām, ka ir trīs dažādi aicinājumi, jo, tiklīdz būsim pārliecināti, ka esam saukti Dieva kalpošanā sava aicinājuma pirmajā dienā, mēs pēc tam varēsim rūpēties par to, lai mūsu dzīve rit saskaņā ar tālo augstumu, uz ko esam aicināti, jo nav jēgas labi iesākt, neapzinoties sākumam atbilstošu noslēgumu. Bet, ja mēs no pasaulīgās dzīves tiksim aizrauti tikai pēdējā brīdī, tad ticības jaunatjumā būsim paļāvušies uz ne visai labu iesākumu.⁴⁹

Otrkārt, mums ir labi jāpazīst arī trīs atteikšanās, jo mēs nesasniesim pilnību, ja par to neko nezināsim, vai arī, ja zināsim, bet necentīsimies to ievērot.

IV NODAĻA.

Skaidrojums par trim aicinājumiem.

Un nu, skaidrojot atšķirību starp šiem trim aicinājuma veidiem, pirmais ir no Dieva, otrais nāk caur cilvēku, trešais no piespiešanas. Aicinājums no Dieva ir tad, kad sirdi pārņem it kā iedvesmojums un pat miegā tas saviļņo ilgas pēc mūžīgās dzīvības un pestīšanas, un liek tuvoties Dievam ar dzīvdarošu nožēlu, lai turamies pie Viņa ar baušļiem. Tā Svētajos Rakstos lasām, ka Dieva balss izsauca Ābrahāmu ārā no viņa dzimtās zemes un no visiem mīļajiem tuvinie-

49. T.i., nāves priekšā, raugoties dvēseles mūžības ceļā, nekas cits neatliek kā paļauties uz Kristus žēlastību. Jānis māca, ka ticības dzīves aicinājumā jāieklausās ātrāk, nevis pēdējā brīdī, jo tikai dzīves garumā var runāt par nopietnu atsaukšanos. Tikai tad ir vērts iztirzāt "trīs aicinājumus", un tikai trešo daļu var daļēji attiecināt uz brīdi pirms nāves, jo aicinājuma uzdevums ir "turpmāko mūžu pavadīt augsti teicamā gara gaišumā" (5.nod.).

kiem, un no tēva mājām, jo Tas Kungs teica: *Izej no savas zemes, no savas cilts un no sava tēva nama* (1.Moz.12:1). Vēl mēs esam dzirdējuši, ka tā tika aicināts arī svētais Antonijs⁵⁰ – viņš savu aicinājumu atgriezties saņēma tieši no Dieva. Jo, iegājis baznīcā, viņš dzirdēja, ka Tas Kungs Evaņģēlijā saka: *Ja kāds nāk pie Manis un neienīst savu tēvu un māti, sievu un bērnus, brāļus un māsas un pat savu paša dzīvību, tas nevar būt Mans māceklis, un ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem; tad tev būs manta debesīs; un tad nāc un staigā Man pakaļ* (Lk.4:26; Mt.19:21). Un ar sirsnīgu nožēlu viņš uzņēma plecos Tā Kunga jūgu it kā sev domātu, tūlīt pameta visu un sekoja Kristum, un viņu neskuvināja nekādi cilvēku padomi un pamācības.

Otrais aicinājums ir tāds, par kuru es teicu, ka tas nāk no cilvēka, proti, kad mūs aizrauj kāda svētā priekšzīme un padoms, kas aizdedzina pestīšanas ilgas un mēs nespējam [izlikties] nezinām to, ka Dieva žēlastībā arī mēs esam aicināti, un iepriekš minētā svētā padoms un priekšzīme arī mūs mudina doties pretī mērķim un aicinājumam. Tā mēs Svētajos Rakstos atrodam, ka, sekojot Mozum, Israēla bērni tika izvesti no Ēģiptes verdzības.

Bet trešais aicinājums nāk no piespiešanas. Kad esam šīs dzīves bagātības un baudu ieskauti, pēkšņi piestājas kārdinājums, kas vai nu piedraud ar nāves briesmām, vai sit ar visas mantas pazaudēšanu, vai sit ar tuvu un mīļu cilvēku nāvi, līdz galu galā mēs pret savu gribu tiekam pievērsti Dievam, kam labklājības laikos nicinājām sekot. Par šo aicinājumu caur piespiešanu mēs Rakstos lasām, ka Tas Kungs Israēla bērnus viņu grēku dēļ nodeva ienaidnieku rokās, jo tad savas lepnības un lielās cietsirdības dēļ viņi atgriezās un sauca uz To Kungu. Jo ir teikts: *Tas Kungs lika celties no viņiem glābējam Ehudam, Geras dēlam, no Benjamīna cilts; šis vīrs bija kreilis,*” un vēl, *“tad Israēla bērni piesauca To Kungu, un Tas Kungs lika cel-*

50. Stāsts, uz kuru šeit atsaucas, minēts sv. Atanāsija “Antonija dzīvē” (4.gs. beigās). Sv. Antonijs sešus mēnešus pēc vecāku nāves iegāja baznīcā, noklausījās tās dienas Evaņģēlija lasījumu par to, kas jādara, lai būtu pilnīgs, pārdeva savu mantu, atdeva to nabagiem un aizgāja tuksnesī, atstājot sev mazumiņu, kuru novēlēja māsas uzturēšanai, kuru atdeva ticīgu jaunavu rokās. Par sv. Antoniju skat. arī 36. vēri.

ties no Israēla bērniem glābējam Otniēlam, Kāleba jaunākā brāļa Kenasa dēlam, kas tos izglāba (Sģ.3:15,9). Par to saka arī psalms: Kad Viņš tos žņaudza, tad tie vaicāja pēc Viņa, atgriezās un meklēja Dievu, un atcerējās, ka Dievs ir viņu klints un Dievs, Visuaugstākais, ir viņu pestītājs. Un vēl: Tad viņi piesauca To Kungu savās bēdās, un Viņš viņus izglāba no viņu bailēm (Ps.78 :34-35; 107:19).

V NODAĻA.

Kāpēc pirmais no šiem aicinājumiem neder slaistiem, bet pēdējais nekavē tos, kas ir iedegušies.

[Runājot] par šiem trim aicinājumiem, lai gan pirmie divi, kā liekas, balstās uz labākiem pamatiem, dažreiz mēs tomēr redzam, ka arī trešajā gadījumā, kas, šķiet, ir pēdējais un un tālākais, cilvēki ir darīti pilnīgi un dedzīgi garā, un kļuva kā tie, kas kalpošanu Tam Kungam iesāka apbrīnojamā kārtā un visu turpmāko mūžu pavadīja augsti teicamā gara spožumā; tāpat mēs redzam, ka no augstākas pakāpes daudzi ir atkrituši un beiguši pavisam nožēlojami. Un tieši tāpat, kā pēdējo kārtu nekavēja tas, ka viņi, šķiet, atgriezās nevis pēc savas gribas, bet ar varu un piespiešanu, jo Tā Kunga mīlestības laipnība viņiem sniedza grēknožēlas iespēju, tā arī pirmajiem tas nebija nekāds ieguvums, ja viņu atgriešanās pirmās dienas gan bija spožas, bet viņi neparūpējās par to, lai savas dzīves atlikušās dienas aizvestu līdz cienīgam galam.

Lūk, abam Mozum,⁵¹ kurš dzīvoja Kalamonas tuksnesī,⁵² neko nevar pielikt klāt pie viņa nopelniem un svētlaimes pilnības, lai gan viņu uz klosteri aizdzina bailes no nāvessoda, kas viņam draudēja par slepkavību. Viņš savu piespiedu atgriešanos pagrieza tā, ka ar patiesu dedzību iemantoja labu prātu un uzkāpa līdz pašiem pilnības augstumiem. Un otrādi – ļoti daudzi, kuru vārdi man nav jānosauc,

51. Mozus - šis aba droši vien nav tas pats pirmo divu sarunu autors, jaunībā sv. Antonija mācekļis. Viņš mūkiem pievienojās bailēs no nāvessoda par slepkavību. Vēlreiz minēts "Sarunās" VII un XIX, viņu pieminējis arī baznīca vēsturnieks Sozomens 4.gadsimtā.

52. Kalamona (Eikostona), iespējams, netālu no Aleksandrijas, pieminēta arī VII un XXIV sarunā.

neko neieguva ar to, ka savu kalpošanu Tam Kungam uzsāka daudz labāk, nekā šis, jo vēlāk viņus uzveica slinkums un sirds nocietināšanās, un viņi nonāca bīstama sastinguma stāvoklī un iekrita nāves bedrē bez dibena. To mēs skaidri redzam pie apustuļu aicināšanas. Jo kāds labums tika Jūdasam, kurš pēc paša gribas pievienojās pašiem augstākajiem apustuļiem kā Pēterim un pārējiem, bet pielāva, ka viņa aicinājuma lielisko iesākumu pie postoša gala noved alkātība un mantkārība, un viņš kā cietsirdīgs slepkava krita Tā Kunga nodevības grēkā? Vai arī, kā tas aizkavēja Pāvilu, ka viņš pēkšņi tika padarīts akls, - likās, pret paša gribu viņš tika vests pie pestīšanas, kai pēc tam sekotu Tam Kungam ar lielu dvēseles dedzību, jo, iesācis ar piespiešanu, pabeidza ar nepiespiestu un labprātīgu nodošanos, un ar lielisku galu noslēdza dzīvi, ko darīja cildenu tik lieliski darbi.⁵³ Tātad viss ir atkarīgs no beigām, jo tas, kurš iesākumā tika iesvētīts ar brīnišķīgu atgriešanos, vēlāk ar bezrūpību piedzīvoja sakāvi, un tas, kuru piespieda nepieciešamība uzsākt mūka dzīvi, ar dievbijību un uzcītību sasniedza pilnību.

VI NODAĻA.

Par trim atteikšanās veidiem.

Tālāk mums jārunā par atteikšanos, par ko tēvi saka, ka tai ir trīs veidi, un šai lietā katram ar vislielāko dedzību ir jāsasniedz pilnība. Pirmā ir, ka mums ir miesīgi jāatsakās no jebkādas šīs pasaules labklāšanās un bagātības; ar otro mēs novēršamies no visādām patikšanām, pieradumiem un netikumiem, kam mūsu dvēsele un miesa ir pieķērusies; ar trešo mēs atraisām savu dvēseli no visām šobrīd redzamām lietām un raugāmies tikai uz nākamajām, un pagriežam savu sirdi pret to, kas neredzams.

Jo mēs lasām, ka Tas Kungs lika Abrahāmam visas trīs atteikšanās izpildīt uzreiz, kad viņam teica: *Izej no savas zemes, no savas*

53. Ziņas par apustuļa Pāvila nāvi atrodamas sv. Antiohijas Ignācija Dievnesēja "Vēstulē efeziešiem" (2.gs. sākumā) un Tertuliāna (160.-240.) "Pret herēzēm", Baznīcas vēsturnieka Eusēija (apm. 260.-340.) "Baznīcas vēsturē", Sulpīcija Severa (363.-410. vai 429.) "Svētajā vēsturē" un citos senākajos Baznīcas avotos.

cilts un no sava tēva nama (1.Moz.12:1). Vispirms Viņš teica *no savas zemes*, t.i., no šīs pasaules labumiem un zemes bagātībām; otrkārt, *no savas cilts*, t.i., no savas iepriekšējās dzīves, paradumiem un grēkiem, kas pielīp kopš dzimšanas un piesien, it kā tie būtu radi un ģimenes locekļi; treškārt, *no sava tēva nama*, t.i., no visām atmiņām par šo pasauli, ciktāl sniedz mūsu acs.

Bet par diviem tēviem, t.i., par vienu, no kura ir jāatsakās, un par otru, kas jāmeklē, Dāvids Dieva vārdā saka tā: *Klausies, meita, skaties un pavērs šurp savu ausi: aizmirsti savu tautu un sava tēva namu!* (Ps.45:11). Jo tas, kas saka *Klausies, meita*, ir tēvs, un tomēr viņš liecina, ka tas, kura nams un saime ir jāaizmirst, nav cita, kā viņa. Tā jābūt, lai mēs, kas līdz ar Kristu esam miruši šīs pasaules pirmbūtnēm, vairs, kā saka apustulis, netīkotu *pēc tā, kas ir redzams, bet pēc tā, kas nav redzams. Jo redzamais ir laicīgs, bet neredzamais mūžīgs* (2.Kor.4:18), un, sirdī izejot no šīs laicīgās miesas nama, mēs acis un sirdi pievērstu tam, ar ko mēs paliksim kopā mūžīgi. Un tā mums pieklājas darīt, jo, kamēr mēs staigājam miesā, mēs vairs nekarojam ar To Kungu miesā, bet ar darbiem un rīcību apliecinām to vārdu patiesību, par ko svētītais apustulis saka: *Mūsu piederība ir debesīs* (Fil.3:20).

Uz šo atteikšanos trīs veidos atsaucas trīs Salamana grāmatas. Salamana Pamācības atbild uz pirmo atteikšanos, jo tajā tiek apspiestas miesīgas iekāres un zemišķie grēki; uz otro atsaucas Salamans Mācītājs, jo tur viss, kas zem saules tiek darīts, tiek nosaukts par niekiem; uz trešo Augstā dziesma, kurā dvēsele, lidinādamās pār visām redzamām lietām, vēro debesu lietas un cieši saplūst ar Dieva vārdu.

VII NODAĻA.

Kā sasniegt pilnību katrā no trim atteikšanās veidiem.

Bet tas mums neko nedos, ja mēs pirmo atteikšanos izpildīsim ar visdziļāko ticību, bet otro ar tādu pašu dedzību nepabeigsim. Bet, ja mēs izpildīsim [otro], tad varēsīm izpildīt arī trešo, izejot no sava tēva nama – viņš, kā mēs labi zinām, ir mūsu dzimtais tēvs, tas vecais vīrs, [par kuru teikts], ka mēs bijām *Dieva dusmības bērni*,

kā visi pārējie (Ef.2:3), un savu skatienu pilnīgi pievēršot debesu lietām. Runājot par šo tēvu, Raksti norāda, ka Jeruzaleme ir nicinājusi savu īsto tēvu Dievu, jo *tavs tēvs bija amoretis un tava māte hetiete* (Eech.16:3), un Evaņģēlijā mēs lasām: *Jūs esat no sava tēva velna un jums gribas piepildīt sava tēva kārības* (Jņ. 8:44). Kad mēs viņu atstāsim un pārcelsimies no redzamajām lietām uz to, kas neredzams, mēs varēsim teikt kopā ar apustuļi: *Mēs zinām: kad mūsu laicīgais telts mājoklis būs nojaukts, tad mums ir ēka no Dieva, mājoklis, kas nav rokām taisīts, bet mūžīgs debesīs* (2.Kor. 5:1), un vēl to, ko minējām tikko: *Mūsu piederība ir debesīs, no kurienes mēs arī gaidām Pestītāju, Kungu Jēzu Kristu, kas pārvērtīs mūsu zemiņas miesu, līdzīgu Savai apskaidrotai miesai* (Fil.3:20-21), un to, kas teikts par svētīto Dāvidu: *Es esmu svešinieks virs zemes, un tikai svešinieks un piedzīvotājs kā visi mani tēvi* (Ps.119:18; 39:13), lai saskaņā ar Kunga vārdu mēs kļūtu kā tie, par kuriem Kungs Savam Tēvam Evaņģēlijā saka: *Viņi nav no pasaules, tāpat kā Es neesmu no pasaules* (Jņ.17:16), un vēl pašiem apustuļiem: *Ja jūs būtu no pasaules, pasaule mīlētu tos, kas viņai pieder. Bet, tā kā jūs neesat no pasaules, tad pasaule jūs ienīst* (Jņ.15:19).

Vēl, par trešo atteikšanos runājot, mēs sasniegsim pilnību, ja dvēsele neaptraipīsies ar rupjās miesas mēsliem, bet, tos cītīgi mazgājot nost, attīrīsies no visām zemišķajām kaislībām un iekārēm, un, pastāvīgi apdomājot Dievišķās lietas un ar svētapceri aizsniedzot neredzamās lietas un dzenoties pēc tā, kas ir augšā, vairs nejutīs, ka ir ieslodzīta šīs iznīcīgās miesas slazdā un cietumā, un būs aizņemta tādā aizgrābtībā, ka ar savas miesas ausīm vairs nedzirdēs vārdus, ne arī noņemsies ar šīs pasaules lietu aplūkošanu, un neredzēs ne to, kas ir tepat pa rokai, ne lielus priekšmetus acu priekšā.⁵⁴

54. Jānis runā par visaugstākās aizgrābtības jeb Dievapceres stāvokli, ko grieķu valodā labi apraksta kā *ἔκστασις* ("iziešana ārā no sevis"). Šim stāvoklim cilvēku valodā nav adekvāta apraksta, turklāt askēti nelabprāt par to runā ar tiem, kas šo stāvokli nepazīst. Dažreiz tekstā pozitīvā nozīmē minēts "gara savīļojums", "augstākā svētlaieme" u.tml., bet tuksneša Makārijs Lielais runā par "lielo sabatu", t.i., atdusu Dievā. Lai nerastos pārpratumi, jāpiebilst, ka tas nav cilvēka psihes spēju augstākais sasprindzinājums, bet Dieva svētības uzliesnās, pilnības atklāsme. Skat. arī 8., 31., 97. un 108. vēri.

Un neviens nevar saprast aiz tā stāvošo patiesību, kā vien tas, kurš tam ir gājis cauri, paša pieredzes vadīts, proti, tas, kura dvēseles acis Tas Kungs ir aizgriezis prom no tagadējām lietām tik ļoti, ka viņš tās vairs neredz nevis tāpēc, ka tās drīz pāries, bet tāpēc, ka viņš par tām vairs neliekas zinīs, jo saprot, ka tās izzudīs nebūtībā kā miglas dūmaka, un ir kā Enohs, *kas staigāja ar Dievu* un tika aizņemts no cilvēciskas dzīves un vairs *nebija atrodams* tās tukšībā. Un, ka tieši tas miesīgā ziņā notika ar Enohu, mums stāsta Pirmā Mozus grāmata: *Un Ēnohs vadīja savas gaitas ar Dievu; tad viņa vairs nebija, jo Dievs ņēma viņu pie Sevis* (1.Moz.5:24). Un arī apustulis saka: *Ticībā Ēnohs tika aizrauts, tā ka viņš neredzēja nāvi*, proti, to nāvi, par kuru Kungs Evaņģēlijā saka: *Ikviens, kas dzīvo un tic Man, nemirs nemūžam* (1.Moz.5:24; Ebr.1:5; Jņ.11:26).

Tāpēc, ja gribam sasniegt pilnību, pēc tās ir jādzenas tāpat, kā pēc miesas esam atsacījušies no vecākiem, mājām, šīs pasaules priekiem un bagātības. Visas šīs lietas ir jāatmet ar sirdi, lai mūs nevelk atpakaļ vēlēšanās atgriezties pie tā, ko esam atmetuši tāpat, kā tie, kuri sekoja Mozum: lai gan viņi vārda tiešā nozīmē negriezās atpakaļ, tomēr par viņiem ir teikts, ka savās sirdīs tie gāja atpakaļ uz Ēģipti, lai pielūgtu Ēģiptes elkus, kurus viņi bija uzlūkojuši ar nicinājumu, un atmeta Dievu, kas viņus bija izvedis ar varenām zīmēm, kā saka Raksti: *Mūsu tēvi negribēja paklausīt un savās sirdīs atgriezās Ēģiptē, sacīdami Āronam: darini mums dievus, lai tie mūs vada* (Apd.7:39-40). Tie, kas tuksnesī bija nobaudījuši mannu no debesīm, tomēr ilgojās pēc sasmakušā grēku ēdiena un zemiskās skaudības, un kurnēja šādiem vārdiem: *Mums tik labi klājās Ēģiptes zemē, kad mēs vēl mitām pie gaļas podiem un mums bija maizes papildnam* (4.Moz.11:18; 2.Moz.16:3). Viņi nopelnīja sodu. Lai gan šie vārdi galvenokārt ir domāti tiem ļaudīm, tomēr tie ir patiesi arī mūsu gadījumā par katru, kas pēc aiziešanas no šīs pasaules tomēr griežas atpakaļ pie savām vecajām kaislībām un sirds patikšanām, un saka: “Ēģiptē man bija labi”. Man ir bail, ka viņu skaits [šodien] ir tikpat liels, cik Mozus laikā atkritēju, jo, lai gan viņu daudzums tiek minēts seši simti un trīs tūkstoši bruņotu vīru, kas izgāja no

Ēģiptes, Apsolītajā zemē iegāja ne vairāk kā divi.⁵⁵ Tāpēc mums vajadzētu vērīgi ņemt piemēru no tiem, kuru nav daudz un kuri ir reti sastopami, jo Evaņģēlijā par šo skaitu ir teikts: *Daudz ir aicinātu, bet maz izredzētu* (Mt.22:14).

Tātad atteikšanās tikai miesīgi, tikai iziešana vien no Ēģiptes nedos nekādu labumu, ja mēs šo atteikšanos nepanāksim sirdī, kas ir daudz augstāka un svarīgāka. Jo par miesīgo atsacīšanos apustulis saka tā: *Un, ja es visu savu mantu izdalītu nabagiem un nodotu savu miesu, lai mani sadedzina, bet man nebūtu mīlestības, tad tas man nelīdz nenieka* (1.Kor.13:3). Svētais apustulis nekad tā neteiktu, ja garā nebūtu skatījis to, ka daži, kas atdeva visu savu mantu, lai paēdinātu nabagus, tomēr nespēja sasniegt evaņģēlisko pilnību un cildeno šķīstības augstumu, jo, kamēr viņu sirdīs valdīja lepība un nepacietība un viņi nebija šķīstījušies no saviem vecajiem grēkiem un mežonīgajiem paradumiem, nesaņēma Dieva mīlestību, kas nekad nepieviļ, un, atkrizdami otrajā atteikšanās pakāpē, vēl mazāk spēja aizsniegt trešo pakāpi, kas pavisam noteikti ir daudz augstāka.

Bet apsveriet rūpīgi to, ka viņš nesaka vienkārši: *Ja es atdotu savu mantu*. Jo varbūt kāds domā, ka viņš runā par kādu, kurš nav izpildījis Evaņģēlija pavēli un kaut ko ir paturējis sev, kā to mēdz darīt pussirds cilvēki. Nē, viņš saka: *Pat ja es atdodu savu mantu nabagiem*, t.i., pat ja mana atsacīšanās no pasaulīgās mantas būtu pilnīga. Pie šīs atsacīšanās viņš pieliek klāt vēl ko lielāku: *Ja es visu savu mantu izdalītu nabagiem un nodotu savu miesu, lai mani sadedzina, tad tas man nelīdz nenieka* – it kā citiem vārdiem sacīdams, ka, lai gan es atdodu visu savu mantu, lai paēdinātu nabagus saskaņā ar Evaņģēlija pavēli, kas saka: *Ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem; tad tev būs manta debesīs* (Mt.19:21), atsakoties no visa un sev nepaturot neko, un pat ja atteikšanās no mantas būtu kā mocekļība un miesas sadedzināšana, kas atdota par Kristu, es tomēr paliktu nepacietīgs, dusmots, būtu skaudīgs un lepns, un mani kaitinātu citi, vai es dzītos pēc tā, lai man kaut kas pieder, vai domātu ļaunas domas, vai nespētu panest visu, kas man uzkrauts, - tad šī atsacīšanās un miesas

55. Jozua un Kālebs Vecajā Derībā (4.Moz.26:65 sek).

sadedzināšana nedotu neko, ja iekšējais cilvēks joprojām dzīvotu vecajos grēkos, jo, lai gan es savas atgriešanās pirmo dienu dedzībā atteicos no visa pasaulīgā, par ko teikts, ka tas [pats par sevi] nav ne labs, ne slikts, bet var būt abējāds, es tomēr nebūtu izdzinis ļaunās sirds postošos spēkus un nebūtu aizsniedzis to Dieva mīlestību, kas ir pacietīga, kas ir lēnprātīga, kas ir laipna, tā neskauž, tā nelielās, tā nav uzpūtīga. Tā neizturas piedauzīgi, tā nemeklē savu labumu, tā neskaistas, tā nepiemin ļaunu (1.Kor.13:4-7). Un, kas neatgrūž to, pie kā tas atgriežas vēlāk, to grēka maldi ir klupinājuši.⁵⁶

VIII NODAĻA.

Par mūsu vispersoniskāko mantu, kas atklāj dvēseles skaistumu vai netīrību.

Tāpēc ar vislielāko uzmanību pievērsīsimies tam, lai mūsu iekšējais cilvēks atraisās no visa, kas ir grēks, ko tas sastrādājis savā līdzšinējā dzīvē un kas, turoties pie miesas un dvēseles, ar laiku kļūst par mums pašiem. Ja mēs to nenokratām nost un nenovēršamies no tā, kamēr esam miesā, tad tas mums galu galā sekos līdzī arī nāvē. Jo tāpat kā šajā pasaulē var izkopt labās īpašības vai pat žēlsirdību, kas ir to avots, un pēc šīs dzīves cilvēku, kas to iemīlējis, dara [Dievam] tīkamu un ieceļ godībā, tā arī mūsu noziegumi aptumšoto un ar dubļainām krāsām nošķiesto dvēseli pārnes mūžīgā pieminēšanā.⁵⁷ Jo dvēseles skaistums vai neglītums ir tās tikumu vai netikumu auglis, un dvēseles krāsa vai nu ieceļ godībā, par ko var lasīt pie pravieša: *Tad ķēniņam patiks tavs skaistums* (Ps.45:12), vai arī dara melnu, netīru un riebigu, kas ir tās kauna smirdoņa, jo saka: *Manas vātis struto un čūlo, sava neprāta dēļ es lokos sāpēs* (Ps.38:6) un Pats Kungs par to saka: *Kāpēc manas tautas meita vēl nav dziedināta?* (Jer.8:22). Tāpēc [dvēseles skaistums] ir mūsu vispersoniskākā manta, kas vienmēr paliks ar dvēseli, ko neviens

56. Askēze tuksnesī šajā laikā tika pielīdzināta svēto mocekļu varoņdarbam. Viss Jāņa patoss ir vērst uz to, ka "ārējie" darbi nelīdz neko, ja cilvēka sirds jeb "iekšējais cilvēks" paliek netīrs. Par to skat. 1:X, 6:III.

57. T.i., dzīves laikā sastrādātais ļaunums dvēseli pavad mūžībā un tiek pieminēts Pēdējā Tiesā.

ķēniņš un neviens ienaidnieks mums nevarēs ne iedot, ne atņemt, un ko pat nāve nespēs šķirt no dvēseles, jo, pie tās turoties, mēs varēsim sasniegt pilnību, bet, no tās atsakoties, mēs tiksīm sodīti ar mūžīgo nāvi.

IX NODAĻA.

Par trim īpašuma veidiem.

Bagātība un manta Svētajos Rakstos ir pieminēta trīs dažādos veidos, t.i., kā laba, kā slikta un kā tāda, kas var būt abējāda. Slikta ir tā, par ko teikts: *Jauniem lauvām jācieš trūkums un bads* (Ps.34:11), un *Vai jums bagātiem, jo jums jau ir sava alga!* (Lk.6:24). Atteikšanās no šīs bagātības nozīmē visaugstāko pilnību un izcilību, kas pieder nabagiem, kurus cildina Evaņģēlijs ar Kunga vārdiem: *Svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu valstība* (Mt.5:3) un psalms: *Kas bija postā grimis, sauca, un Tas Kungs viņu uzklausīja* (Ps.34:7), un vēl: *Lai zemais un nabags slavē Tavu Vārdu!* (Ps.74:21).

Labā bagātība ir tā, kuru saņem kā algu ar lielu tikumu, jo par taisno, kas to saņēmis, Dāvids saka: *Viņa dzimums būs varens vīrs zemes, tas būs svētīts kā taisno cilts. Turība un bagātība būs viņa namā, viņa taisnība paliek mūžīgi* (Ps.112:2-3), un vēl: *Ar bagātību dažs var izglābt savu dzīvību* (Sal.pam.13:8). Par to, kam tās nav, Jāņa Atklāsmes grāmatā teikts, ka pašam par kaunu viņš ir nabags un kails: *Es tevi izspļaušu no Savas mutes, Viņš saka, jo tu saki: es esmu bagāts, un man ir pārpilnība, un man nevajag nenieka, bet tu nezini, ka tu esi nelaimīgs, nožēlojams, nabags, akls un kails. Es tev došu padomu: pērc no Manis zeltu, uguns kvēlē kausētu, lai tu būtu bagāts, un baltas drēbes, lai tu apsegtos un tava kailuma kauns neatklātos* (Jņ.atkl.3:16-18).

Bet cita ir tāda, kas var būt gan laba, gan slikta, jo tā var palikt gan tāda, gan citāda pēc tā gribas un rakstura, kas to lieto, par ko svētais apustulis saka: *Tiem, kas ir bagāti tagadējā pasaules laikmetā, piekodini, lai viņi nebūtu augstprātīgi un neliktu cerību uz nedrošo bagātību, bet uz Dievu, kas mums dod visu bagātīgi buildīt; lai viņi darītu labu, būtu bagāti labos darbos, devīgi, nesavtīgi, uzkrādami sev labu mantas pamatu nākamai dzīvei, ka iegūtu īsto*

dzīvību (1.Tim.6:17-19). Evaņģēlijā bagātais vīrs bagātību paturēja sev un nedeva nabagiem, lai gan nabaga Lācars gulēja zemē pie viņa vārtiem un ilgojās paēst no viņa drupačām. Par ko [bagātnieks] tika notiesāts ar elles liesmu neciešamo karstumu (Lk.14:19).

X NODAĻA.

Par to, ka neviens nevar kļūt pilnīgs tikai ar atteikšanās pirmo pakāpi.

Atstājot šīs pasaules labumus, mums jāatsakās ne vien no mantas, bet no visa, kas nav mūsu, lai gan mēs lielāties, ka tas iegūts ar mūsu pūlēm vai mantots no senčiem. Jo es jau teicu, ka nekas nav mūsu, kā vien tas, kam pieder mūsu sirds un kam pieķeras mūsu dvēsele un ko tāpēc neviens mums nevar atņemt. Bet Kristus par šo acīm redzamo bagātību runā ar nopēlumu pie tiem, kas tai pieķeras, it kā tā būtu viņu, un nedalās ar tiem, kas cieš badu. *Un, ja jūs svešās lietās neesat bijuši uzticami, kas jums dos jūsu pašu* (Lk.16:12)? Tātad to, ka šī bagātība nav mūsu, māca ne vien ikdienas pieredze, bet arī Kunga vārdi, tā šo bagātību nosaukdami.

Bet par redzamo un nevērtīgo bagātību Pēteris saka Kungam: *Redzi, mēs esam visu atstājuši un Tev sekojuši. Kas mums būs par to?* (Mt.19:27) – jo ir zināms, ka viņi neatstāja neko citu, kā vien savus nožēlojamus, saplēstos tīklus. Tāpēc, ja vārdu *visu* nesaprot kā novēršanos no grēkiem, tad nevar saprast to, kāpēc apustuļi atstāja visu, kam bija vērtība, vai arī, kāpēc Kungs viņiem deva tik lielu svētību, ka viņi drīkstēja dzirdēt no Viņa mutes to, ka *jaunajā pasaulē, kad Cilvēka Dēls sēdēs uz Sava godības krēsla, arī jūs sēdēsīt uz divpadsmit krēsliem un tiesāsīt divpadsmit Israēla ciltis* (Mt.19:28).

Ja nu tad tie, kas ir pilnīgi novērsušies no saviem pasaulīgajiem un redzamajiem labumiem, tomēr bez kāda pārliecinoša iemesla nespēj sasniegt apustuļu šķīstību, lai mundri un ar spēku uzkāptu līdz trešajai pakāpei, kas ir vēl augstāka un ko spēj tikai daži, - ko lai viņi domā par sevi, ja pat pirmo soli viņi nav varējuši nosolot līdz galam (kas ir ļoti viegli), bet turas pie savas vecās ticības, pie savas

nicināmās bagātības, un kāro lepoties ar to, ka saucas par mūkiem?

Tā tad pirmā atteikšanās, par ko runājām, ir no tā, kas nav mūsu, un tā nevar sagādāt pilnību tam, kas ir atteicies, ja viņš netiek tālāk pie otrās [atteikšanās], kas ir pilnīga atsacīšanās no visa, kas mums pieder. Un, kad mēs, izskauduši visus savus noziegumus, esam to izdarījuši, tad mums ir jākāpj arī trešās atteikšanās augstumos, ar ko pacelties pāri ne vien tam, kas darāms šajā pasaulē, vai kas raksturīgs cilvēkam, bet visai pasaulei ap mums, ko citi uzskata par ļoti varenu, un ar visu sirdi un dvēseli jāpaskatās uz to no augšas kā gaistošu šķītumumu, kas nolemts drīzai izzušanai, jo, lūk, apustulis saka: *Mēs neņemam vērā to, kas ir redzams, bet to, kas nav redzams. Jo redzamais ir laicīgs, bet neredzamais mūžīgs* (2.Kor.4:18), lai mēs būtu cienīgi dzirdēt visaugstākos vārdus, kādi tika sacīti Abrahāmam: *Ej uz zemi, kuru Es tev rādīšu* (1.Moz.12:1), kas skaidri parāda – ja cilvēks nav ar visu prāta piepūli trīs reizes atsacījies, viņš nevar sasniegt ceturto [pakāpi], kas tiek dota kā alga un priekštiesība tam, kura atteikšanās ir pilnīga, lai ir cienīgs ieiet Apsolītajā Zemē, kas viņam vairs neizdod grēku ērkšķus un daļzus, jo tie ir izravēti. To var sasniegt ar sirds šķīstību miesā, bet nevar sasniegt ne ar kādiem labajiem darbiem vai pūliņiem, bet Pats Dievs to apsola parādīt, sacīdams: *Ej uz zemi, kuru Es tev rādīšu*, kas skaidri atklāj, ka mūsu pestīšanas sākums nāk no Tā Kunga aicinājuma, jo Viņš saka: *Izej no savas zemes*, kā arī to, ka pilnības un šķīstības papildījums ir Viņa dāvana tieši tā, kā Viņš saka: *Ej uz zemi, kuru Es tev rādīšu*, t.i., nevis tu pats to vari atklāt ar saviem spēkiem, bet Es to parādīšu ne vien tam, kas to nepazīst, bet arī tam, kas to nemeklē. No tā mēs skaidri saprotam, ka, Tā Kunga iedvesmojuma saviļņoti un steigdamies pestīšanas ceļā, Viņa vadībā un apgaismībā mēs varam sasniegt arī augstākās svētlaimes pilnību.

XI NODAĻA.

Jautājums par cilvēka izvēles brīvība un Dieva žēlastību.

GERMANS: Bet kur ir vieta brīvajai gribai un kā tā ir saistīta ar mūsu pūlēm, kas pelnījušas uzslavu, ja pestīšanas lietā Dievs visu gan iesāk, gan pabeidz?

XII NODAĻA.

Atbilde uz dievišķās žēlastības piešķiršanu, saglabājot izvēles brīvību.

PAFNUTIJS: Tas uz mums noteikti atstātu iespaidu, ja katra darba sākums un beigas būtu viss, bet pa vidu nekas. Bet, tā kā mēs zinām, ka Dievs dod daudzveidīgas pestīšanas iespējas, tad mūsu ziņā ir debesu dotās iespējas izmantot visai nopietni. Jo tāpat kā pavēle nāca no Dieva, kurš Abrahāmam teica *Izej no savas zemes*, tā arī paklausīja Abrahāms, kurš izgāja, jo ka vārdi *ej uz zemi* pārtapa darbos, bija tā nopelnis, kas paklausīja, tāpēc piebilde *ko Es tev rādīšu* nāca no Dieva žēlastības, kas deva apsolījumu.

Bet mums der zināt, ka, lai gan mēs ikvienā tikumā vingrināties ar nemītīgu pūlēšanos, tomēr ar cenšanos un dedzību vien nevar sasniegt pilnību, ne arī ar cilvēka uzcītību un darbu pietiek, lai nopelnītu brīnišķās svētlaimes algu, ja to nebūsim aizdarījuši sadarbībā ar To Kungu un Viņa doto pareizā ceļa virzienu. Un tāpēc mums ik brīdī vajag lūgties un teikt kopā ar Dāvidu: *Mani soļi ir cieši turējušies pie Tavām tekām, manas kājas savā gājumā nav ļodzījušās* (Ps.17:5) un: *Viņš cēla manas kājas uz cietas klints, stiprinādams manus soļus* (Ps.40:3), lai Viņam, kas ir cilvēka sirds neredzamais valdnieks, labpatīk mūsu gribu pievērst tikuma dedzībai, jo tā daudz labprātāk pievēršas netikumam vai nu gribēdama zināt, kas ir labs, vai ļaudamās kaislību priekiem. Jo mēs lasām pantā, kur pravietis ļoti skaidri teic: *Mani grūstin grūda, lai es kristu*, kas rāda mūsu brīvās gribas vājumu; *Tas Kungs man palīdzēja* (Ps.118:13) – tas atkal rāda, ka Tā Kunga palīdzība vienmēr ir līdzās, lai mūsu brīvā griba mūs pilnīgi neiznīcina. Kad Viņš redz, ka mēs pakļūpam, Viņš mūs uzceļ uz balsta, it kā izstiepdams Savu roku. Un vēl: *Katrrreiz, kad es domāju: mana kāja slīdēs*, t.i., manas gribas slidenā rakstura dēļ, *tad Tava žēlastība, ak, Kungs, mani saturēja* (Ps.94:18). Vēlreiz viņš savā nespēkā vērsās pie Dieva, it kā atzīdams, ka tas nav paša spēks, bet Dieva žēlastība, ka viņa ticības kāja nepaslīdēja. Un vēl: *Kad man ir daudz sirdēstu*, kas pilnīgi noteikti

nāk no manas brīvās gribas, *tad Tavs mierinājums arvien iepriecina manu dvēseli* (Ps.94:19), t.i., pateicoties Tavam iedvesmojumam, kas nāk manā sirdī un atklāj man nākamo svētību, kuru Tu esi sagatavojis tiem, kas cenšas Tavā vārdā. Tas gan izdzēsa manā sirdī visas bažas, gan arī sagādāja tai vislielāko prieku. Un atkal: *Ja Tas Kungs nebūtu mans palīgs, tad jau sen mana dvēsele dusētu klusēšanas zemē* (Ps.9:17). Tas pavisam noteikti liecina, ka ar brīvās gribas izlaidību viņš jau sen būtu nobraucis ellē, ja viņu neglābtu Tā Kunga palīdzība un aizsardzība. Jo *Tas Kungs*, nevis brīvā griba, *dara drošus vīra soļus*, un, *kad viņš klūp* ar savu brīvo gribu, *tas tomēr nenokrūt pilnīgi zemē*. Un kāpēc? Tāpēc, ka *Tas Kungs tur viņa roku* (Ps.37:23-24), un tas nozīmē tieši to: neviens taisnais pats nebūtu ieguvis taisnību, ja ne ikreiz, kad viņš klupa un krita, Dievišķā žēlastību viņu uz Savām rokām uzcēla, lai viņš pavisam nesabrūk un neiet bojā, tiklīdz viņu nogāž paša gribas nespēks.

XIII NODAĻA.

Par to, ka mūsu dzīves ceļa virzienu parāda Dievs.

Un tiešām, svētie nekad nav teikuši, ka viņi tikai ar pašu spēkiem ir nosprauduši ceļu pretī tikumu pilnībai. Gluži otrādi, viņi par to ir lūguši Dievu, sacīdami: *Vadi mani Tavā patiesībā* (Ps.25:5). Bet kāds cits apgalvo, ka viņš šo patiesību atklāja ne vien ar ticību, bet arī ar pieredzi un, jā, vērodams lietu dabu: *Es zinu, Kungs, ka cilvēka dzīves ceļš nav viņa paša rokās, ka savā dzīvē vīrs nevar droši noteikt savu gājumu* (Jer.10:23). Un Pats Kungs par Israēlu saka: *Es vadīšu viņu tālāk. Es viņam būšu kā zaļojoša ciprese. Tikai Manī tev jāatrod savi īstie augļi* (Hoz.14:9).

XIV NODAĻA.

Par to, ka bauslības izpratni dod Dieva vadība un apskaidrība.

Arī bauslības izpratni viņi ik dienas cenšas iegūt nevis ar uzcītīgu lasīšanu, bet ar Dieva vadību un apskaidrību, jo viņi saka: *Kungs, dari man zināmus Tavus ceļus, māci man Tavas tekas* un

neapslēp man Tavus baušļus! un Māci man darīt pēc Tava prāta, jo Tu esi mans Dievs, un vēl: Kas tautas audzina un pamāca (Ps.25: 4; 119:19; 143:10; 94:10).

XV NODAĻA.

Par to, ka gan Dieva gribas izpratne, gan mūsu labās gribas parādīšana ir Tā Kunga dāvanas.

Tālāk svētais Dāvids lūdza To Kungu, ka viņš varētu iegūt tādu prātu, ar ko saprast Dieva pavēles, jo tās, kā viņš labi zināja, ir ierakstītas bauslības grāmatā, par ko viņš teica: *Es esmu Tavs kalps, dod man gudrību, ka es saprotu Tavas liecības!* (Ps.11:125). Viņam pavisam noteikti bija šāds dabas iedots prāts, un viņam arī nebija sveša to Dieva likumu izpratne, kas ierakstīta bauslībā – un tomēr viņš lūdza To Kungu, ka viņš tos varētu saprast vēl pilnīgāk, jo zināja, ka ar to, ko viņš zina no dabas, viņam nepietiks, ja Tas Kungs ik dienu viņa saprašānu neapskaidros, lai bauslību varētu saprast garīgi un Viņa likumus varētu atzīt daudz skaidrāk, un arī izredzētais trauks [apustulis Pāvils] atklāti apliecina to, ko uzsveram mēs: *jo Dievs ir tas, kas jums dod gribu un veiksmi pēc Sava labā prāta* (Filip.2:13). Kas gan vēl skaidrāk par to apliecina, ka gan mūsu gribu, gan darbu ļauj pabeigt Tas Kungs? Un vēl: *Tas ir no Dieva, jo jums dota žēlastība ne vien uz Kristu ticēt, bet arī par Viņu ciest* (Fil. 28-29). Viņš arī apliecina, ka mūsu atgriešanās un ticības iesākums, un izturība ciešanās ir dāvana no Tā Kunga. Un arī Dāvids lūdzās līdzīgi, lai Dieva žēlastībā viņam tas tiek dots: *Stiprini, ak, Dievs, ko Tu mums par labu esi darījis* (Ps.68:29), ar to rādīdams, ka mūsu pestīšanas iesākumam ar to vien nepietiek, jo tā ir Dieva dāvana un žēlastība, ko arī turpmāk uztur un piepilda tā pati Viņa iežēlošanās un pastāvīgā palīdzība.

Jo nevis brīvā griba, bet Tas Kungs *atsvabina cietumniekus*. Nevis mūsu spēks, bet Tas Kungs *pieceļ kritušo*, un nevis uzcītība lasīšanā, bet *Tas Kungs atdara acis aklajiem*, kas grieķiski ir *Κόριος σοφοῖ τυφλοῦς*, t.i., *Tas Kungs aklo dara gudru*; nevis mēs gādājam, bet *tas Kungs dod maizi izsalkušiem*; nevis mūsu drosme, bet *Tas Kungs uzceļ nospiestos* (Ps.147:7-9; 145:16).

Mēs to sakām nevis tāpēc, lai mazinātu jūsu dedzību, pūles un uzcītību, it kā tā nebūtu vajadzīga un būtu veltīga, bet lai jūs zinātu, ka mēs nespējam cīnīties bez Dieva palīdzības, cenšoties iegūt lielo šķīstības algu, ne arī no mūsu pūlēm būs kāds labums, ja to mums nedos Tā Kunga palīdzība un žēlastība: *Zirgu gan sakopj kaujas dienai, bet uzvara nāk tikai no Tā Kunga* (Sal.pam.21:31), jo *pret To Kungu nepalīdz nekāda dziļāka gudrība, nekāds saprāts, nekāds padoms*. Tāpēc lai vienmēr dziedam kopā ar svētīto Dāvidu: nevis mana brīvā griba, bet *Tas Kungs ir mans stiprums un mana slavas dziesma, Viņš ir mans glābējs* (Ps.118:14). Un arī pagānu skolotājs [apustulis Pāvils] nedzīvoja neziņā par to, apliecinādams, ka viņu kalpošanai jaunajai derībai stiprināja nevis paša nopelni vai pūles, bet Dieva žēlastība. *Ne ka mēs paši, viņš saka, no sevis būtu spējīgi ko labu domāt; bet, ja esam spējīgi, tad tas ir no Dieva*, un pēc tam piebilst: *kas mūs darījis spējīgus kalpot jaunajai derībai* (2.Kor.3:5-6).

XVI NODAĻA.

Par to, ka arī ticību mums ir devis Tas Kungs.

Bet apustuļi ļoti labi saprata, ka visu, kas attiecas uz pestīšanu, viņiem ir devis Tas Kungs, tāpēc jautāja, vai arī ticību viņiem ir dāvējis Tas Kungs, lūgdami: *Vairo mums ticību* (Lk.17:5), jo viņi nevarēja iedomāties, ka tā būtu iegūstama ar brīvo gribu, un nosprieda, ka tā tiek ielikta kā Dieva dāvana par velti.

Visbeidzot, cilvēka pestīšanas devējs mums māca, cik vārga un nespēcīga, un nepietiekoša būtu mūsu ticība, ja to nestiprinātu Tā Kunga palīdzība, jo Pēterim Viņš saka: *Sīmani, Sīmani, redzi, sātanam ļoti iegribējies jūs sijāt kā kviešus. Bet Es esmu lūdzis par tevi, lai tava ticība nemitētos* (Lk.22:31-32). Vēl citreiz tā notika ar Pēteri, kad, redzot, ka neticības viļņi viņa ticību nes virsū klinfīm un tas var beigties ar briesmīgu kuģa bojāeju, viņš lūdza Tam Kungam palīdzēt viņa ticībai, saukdams: *Kungs, palīdzi manai neticībai!* (Mk.9:24).

No tā apustuļi un citi Evaņģēlijā saprata, ka visu, kas ir labs, Tā Kunga palīdzība aizved līdz pilnībai, un viņi nevarēja iedomāties, ka ar saviem spēkiem vai ar savu brīvo gribu varētu ticību saglabāt

neievainotu. Tāpēc viņi lūdza, lai Kungs viņiem to dāvā un palīdz. Un ja nu pat Pēterim bija vajadzīga Tā Kunga palīdzība, lai viņa ticība neuzd, tad kurš gan būs tik iedomīgs un akls, lai iedomātos, ka viņam ik dienas nav vajadzīga Tā Kunga palīdzība, lai to saglabātu? Sevišķi tāpēc, ka Tas Kungs pats to ir skaidri pateicis Evaņģēlijā, sacīdams: *Kā zars nevar nest augļus no sevis, ja tas nepaliek pie vīnakoka, tāpat arī jūs, ja nepaliekat Manī* (Jņ.15:4). Un vēl: *Bez Manis jūs nenieka nespējat darīt* (Jņ, 15:5).

Tāpēc to, cik aplam un negodīgi ir jebkuru labu darbu uzskatīt par mūsu sasniegumu, nevis par Dieva žēlastību un palīdzību, skaidri rāda Tā Kunga vārdi, kas saka – neviens nevar pienest Gara augļus bez Viņa iedvesmojuma un līdzdarbošanās. Jo *katrs labs devums un katra pilnīga dāvana nāk no augšienes, no gaismas Tēva, pie kura nav ne pārmaiņas, ne pārgrozības ēnas* (Jēk.1:17). Arī Caharija saka: *Jo cik daudz gan Viņā ir laba, cik daudz Viņā ir skaista!* (Cah.9:17). Un arī svētitais apustulis [Pāvils] allaž atgādina: *Ar ko tu esi pārāks? Kas tad tev ir, ko tu nebūtu saņēmis? Bet, ja tu esi saņēmis, kāpēc lepojies, it kā nebūtu saņēmis?* (1.Kor. 4:7).

XVII NODAĻA.

Par to, ka savaldību un izturību kārdināšanās vajag izlūgt no Tā Kunga.

Un to, ka visa tā bagātība, ar ko stāties pretī uzbrūkošajiem kārdinājumiem, nenāk no mūsu spēka, bet no Dieva žēlastības un vadības, apliecina svētitais apustulis [Pāvils]: *Jūs piemeklējis vēl tikai cilvēcis pārbaudījums; Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām, bet darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest* (1.Kor.10:13). Un to, ka Dievs stiprina mūsu dvēseles katram labam darbam, darot mūsos visu, kas Viņam tīkams, māca tas pats apustulis: *Bet miera Dievs, kas no miroņiem paaugstinājis mūsu Kungu Jēzu, lielo avju ganu, mūžīgās derības asiņu dēļ, Tas lai ikkatrā labā darbā dara jūs spējīgus piepildīt Viņa gribu, jūsos to padarot, kas Viņam labi patīk* (Ebr.13:20-21). Un, lai tas notiktu arī pie tesalonīķiešiem, viņš lūdza šādiem vārdiem: *Bet Viņš pats, mūsu Kungs Jēzus Kristus, un Dievs, mūsu Tēvs, kas mūs ir mīlējis*

un Savā žēlastībā mums devis mūžīgo iepriecū un labu cerību, lai iepriecina jūsu sirdis un lai dara jūs stiprus (2.Tes.2:16-17) katrā labā vārdā un darbā.

XVIII NODAĻA.

Par to, ka Tas Kungs ieliek mūsos pastāvīgu Dieva bijāšanu.

Un arī pravietis Jeremija, runādams Dieva vārdā, skaidri ap-
liecina, ka pat Dieva bijāšanu, ar ko mēs stipri turamies pie Viņa,
pār mums izlej Tas Kungs, jo saka: *Es tiem piešķiršu vienādas sirds
domas un vienādu dzīves ceļu, lai tie Mani bīstas visu savu mūžu
sev un saviem bērniem par svētību. Un Es slēgšu ar tiem mūžīgu de-
rību, ka Es nemitēšos tiem labu darīt un likšu Savu bijību tiem sirdī,
lai tie nekad neatkristu no Manis un nepaliktu Man atkal neuzticīgi*
(Jer.32:39-40). Arī Ecehiēls saka: *Es tiem došu citu sirdi un jaunu
garu, Es izņemšu viņiem no krūtīm akmens sirdi un iedošu tiem
sirdi no miesas, lai tie staigā pēc Maniem likumiem, ievēro Manus
baušļus un tos pilda. Tad tie būs Mana tauta, un Es būšu viņu Dievs*
(Eceh.11:19-20).

XIX NODAĻA.

Par to, ka mūsu labās gribas iesākums un piepildījums ir no Dieva.

Tas viss mums skaidri māca, ka labās gribas iesākums ir Tā
Kunga iedvesmots, jo Viņš mūs velk tuvāk pestīšanas ceļam vai nu
Pats ar Savu roku, vai ar kāda cilvēka pārliecināšanu, vai piespieša-
nu, un arī mūsu labo darbu piepildījums ir Viņa dāvana, bet mūsu
pašu ziņā ir atsaukties Dieva iedrošinājumam un palīdzībai ar lie-
lāku vai mazāku dedzību, un saskaņā ar to mums taisnīgi pienākas
vai nu alga, vai sods, ja esam bijuši vienaldzīgi, vai atsaucīgi, ja se-
kojam Viņa nolūkam un tik laipnam gribas iekārtojuma. Tas tieši
un skaidri ir pateikts 5. Mozus grāmatā: *Kad, viņš saka, Tas Kungs,
tavs Dievs, tevi iavedīs tai zemē, ko tu ej iemantot, un izdzīs daudzas
tautas no turienes – hetiešus, girgaziešus, amoriešus, kānaāniešus,*

ferisiešus, hīviešus un jebusiešus – septiņas tautas, kas lielākas un stiprākas par tevi, un Tas Kungs, tavs Dievs, dos tev viņus, tad tu tos siīsi un nodosi tos iznīcībai; un tu neslēgsi ar tiem nekādu derību un nežēlosi tos. Nesaradojies ar tām (5.Moz.7:1-3).

Tā tad Raksti saka, ka tā ir Dieva dāvana, jo israēlieši tika ievesti apsolītajā zemē un par Israēlu daudz lielākas un stiprākas tautas tika nodotas viņu rokās un tika iznīcinātas. Bet, vai Israēls tās pilnīgi iznīcinās, vai arī pataupīs un paturēs dzīvas, un vai slēgs vai neslēgs ar tām derību, un vai laulāsies ar tām, vai nē – tas paliek viņu ziņā. No šīs liecības mēs skaidri redzam to, kas ir atkarīgs no brīvās gribas un kas no Tā Kunga iekārtojuma un diendienas palīdzības, un Dieva žēlastības ziņā ir sagādāt mums pestīšanas, lielas apņemšanās un uzvaras spējas, bet mūsu ziņā ir atsaukties svētībai, ko Dievs dod – vai nu ar dedzību, vai vienaldzīgi.

To pašu mēs skaidri redzam stāstā par aklā dziedināšanu. Tas, ka Jēzus pagāja viņam garām, bija brīva Dieva gribas un līdzjūtības dāvana. Bet tas, ka viņš brēca un sacīja: *Kungs, Tu Dāvida dēls, apžēlojies par mani* (Mt.20:31), bija viņa ticība un paļaušanās. Tas, ka viņa acis atguva spēju redzēt, bija Dieva svētības dāvana. Bet to, ka pēc katras svētības izliešanas paliek gan Dieva žēlastība, gan brīvās gribas iespēja, mums rāda gadījums ar desmit spitālīgajiem, kas visi vienādi tika izdziedināti (Lk.17:12*sek*). Jo, kad viens no viņiem, savas labās gribas skubināts, atgriezās, lai pateiktos, Tas Kungs jautāja par pārējiem deviņiem, un, šo vienu uzslavēdams, parādīja, ka vēlas palīdzēt arī tiem, kas pret Viņa laipnību izturas nevērīgi. Jo tā ir Viņa apciemojuma dāvana, proti, ka Viņš pieņem un uzteic pateicīgo, un atrod un nopelņ nepateicīgo.

XX NODAĻA.

Par to, ka šajā pasaulē neko nevar izdarīt bez Dieva.

Tas ir pareizi, ka mēs nešaubīgi ticam – šajā pasaulē bez Dieva nekas nenotiek. Jo mums ir jāatzīst, ka viss notiek vai nu pēc Viņa gribas, vai ar Viņa atļauju, t.i., ir jātic, ka viss, kas ir labs, notiek pēc Dieva gribas un ar Viņa palīdzību, un viss, kas tam pretējs, notiek ar Viņa atļauju. Mums par mūsu grēkiem un cietās sirds dēļ tiek

atņemta Dievišķā Aizsardzība, tāpēc mēs ciešam no velna un kaunpilno miesas kaislību uzbāzības. To pavisam skaidri māca apustuļa vārdi, kurš saka: *Tāpēc Dievs viņus nodevis apkaunojošās kaislībās*, un vēl: *Tad nu tāpat, kā viņi nav turējuši cieņā viņiem doto Dieva atziņu, Dievs sagandējis viņu prātu, ka viņi dara to, kas neklājas* (Rom 1:26, 28). Un Pats tas Kungs saka ar pravieša muti: *Bet Mana tauta neklausīja Manu balsi, Israēls Mani negribēja. Tad Es viņus pametu viņu cietsirdībā, lai viņi staigā pēc sava prāta* (Ps.81:12-13).

XXI NODAĻA.

Novērojums par brīvās gribas spēku.

GERMANS: Šīs rindas skaidri atklāj gribas brīvību, jo saka: *Bet Mana tauta neklausīja Manu balsi*, un tālāk: *Israēls Mani negribēja* (Ps.81:12-13). Jo, sacīdams: *Ja viņi būtu klausījušies*, Viņš rāda, ka griba paklausīt vai nepaklausīt ir mūsu pašu ziņā. Tad kā gan var būt, ka mūsu pestīšana nav atkarīga no mums, ja Pats Dievs ir mums devis iespēju uzklaut vai neuzklaut?

XXII NODAĻA.

Atbilde, ka mūsu brīvajai gribai vienmēr ir vajadzīga Tā Kunga palīdzība.

PAFNUTIJS: Tu esi trāpīgi pamanījis, ka ir teikts: *Ja viņi būtu klausījušies*, bet neesi pietiekoši apdomājis, kas runā ar to, kurš klausās vai neklausās, ne arī, kas seko tālāk: *Acumirkli Es pazemotu viņu ienaidniekus un pret viņu pretiniekiem Es izstieptu Savu roku* (Ps.81:15). Tad nu lai neviens ar nepareizu skaidrojumu nesagroza to, ko mēs minējām, lai pierādītu, ka nekas nenotiek bez Dieva, un nesaka, ka brīvā griba var cilvēkam atņemt Dieva nomodu un žēlastību ik dienas, lasot šādi: *Bet Mana tauta neklausīja Manu balsi*, un vēl: *Kaut jel Mana tauta klausītu Mani, kaut jel Israēls staigātu Manos ceļos* (Ps.81:12-13), un lai apdomā, ka tieši tāpat, kā brīvās gribas spēku apliecina tautas nepaklausība, tā arī Dieva apredzība ir redzama, to sakot un pamācot. Jo, kad Viņš saka: *Ja viņi būtu klausījušies*, tas skaidri norāda, ka Viņš ar tiem bija runājis agrāk.

Un Tas Kungs to gribēja darīt ne vien ar rakstīto likumu vārdiem, bet arī ar pārliecināšanu ik dienas, par ko Jesaja saka: Augu dienu Es Savas rokas turēju izplestas pret tautu, kas bija nepaklausīga un spītīga (Rom.10:21).

Gan vienu, gan otru var pamatot ar Rakstu vārdiem, kas saka: *Kaut jel Mana tauta klausītu Mani, kaut jel Israēls staigātu Manos ceļos! Acumirkļi Es pazemotu viņu ienaidniekus, un pret viņu pretiniekiem Es izstieptu Savu roku! (Ps.81:12-13).* Jo tāpat kā brīvo gribu rāda tautas nepaklausība, tāpat Dieva virsvaru un palīdzību skaidri parāda šī panta sākums un beigas, kad Viņš ar tiem bija runājis jau agrāk, un vēlāk, ja tie būtu Viņu uzklausi, Viņš būtu nogāzis to ienaidniekus. Jo ar šiem vārdiem mēs nevēlamies noliegt cilvēka brīvo gribu, bet tikai uzsvērt, ka Dieva palīdzība un žēlastība ir nepieciešama ik dienu un stundu.

Ar savām runām mūs pamācījis, aba Pafnutijs pirms pusnakts mūs izvadīja ārā no savas celles drīzāk grēknožēlas, nevis dzīvesprieka apziņā, to uzskatīdams par savu runu galveno mācību. Lai gan mēs bijām iedomājušies, ka ar pirmās atteikšanās pilnību (pēc kuras mēs dzināmies no visa spēka) mēs uzreiz varam uzkāpt pilnības augstumos, mums bija jāatzīst, ka nebijām pat iedomājušies par augstumiem, līdz kādiem mūks var uzkāpt, jo, šo to uzzinājuši par otro atsacīšanos, mēs līdz šim nebijām nevienu vārdu dzirdējuši par trešo pakāpi, kurā sanāk kopā visa pilnība un kas daudzējādā ziņā pārspēj divas pirmās pakāpes.

4. SARUNA.

ABAS DANIĒLA SARUNA.

PAR MIESAS UN GARA IZLAIDĪBU.

I NODAĻA.

Par abas DANIĒLA dzīvi.

Līdz ar citiem kristīgās gudrības varoņiem mēs satikām arī abu Daniēlu, kurš visos tikumos ne vien līdzinājās tiem, kas mitinājās

Skita tuksnesī, bet izcēlās ar īpašu pazemības dāvanu. Savas šķīstības un lēnprātības dēļ šo vīru, lai gan viņš bija jaunāks par daudziem, tā paša tuksneša prezbiteris svētītais Pafnutijs izraudzījās diakona amatam, jo viņš tik ļoti iepriecinājās par tā brīnišķīgajām īpašībām, ka, uzzinājis, ka Daniēls ir viņa līdzinieks tikumos un dāvanās, viņš to izvēlējās par savu līdzinieku arī priesterībā. Un, nebūdamas mierā, ka viņš ir par to zemāks amatā un gribēdams nodrošināties ar cienīgu pēcteci vēl dzīves laikā, viņš to paaugstināja cildenajā priestera kārtā.⁵⁸ Daniēls tomēr nepazaudēja neko no ierastās pazemības un citu klātbūtnē savu kārtas paaugstinājumu nekad neizmantoja sev par labu, jo, kad aba Pafnutijs veica upurēšanu, viņš tajā joprojām piedalījās savā līdzšinējā kārtā kā diakons. Tomēr svētītais Pafnutijs, kurš bija tik liels svētais, ka viņam piemita gaišredzība daudzās lietās, bija sarūgtināts par izdarīto izvēli, un drīz pēc tam, kad bija sagatavojis sev pēcteci, pats aizgāja pie Dieva.

II NODAĻA.

Izmeklēšana, kur rodas pēkšņas noskaņojuma pārmaiņas no neizsakāma prieka līdz dziļai nomāktībai.

Tad mēs svētītajam Daniēlam jautājām, kāpēc notiek tā, ka, sēžot cellē, dažreiz mūs pārņem vislielākā sirds aizrautība (*alacritate cordis*) līdz ar neizteicamu prieku un vissvētāko jūtu pārbagātību, tā ka es neteikšu “vārdi”, jo pat “sajūtas” to nespēj izteikt, un tiek izvestas tīras lūgšanas, un gara augļu piepildītā apziņa, lūgdamās pat miegā, sajūt, kā viņas vajadzības viegli un ar spēku paceļas pie Dieva, un atkal – kāpēc bez iemesla mūs piepeši pārņem dziļas bēdas, kas nospiež līdz visdziļākajai nomāktībai, tā ka liekas – ne vien

58. Turpmāk nav nekādu ziņu par Daniēlu. Ir dažādi viedokļi par to, kāpēc Pafnutijs viņu iecēla par priesteri, kā stāsta Jānis. Vai Pafnutijs tiešām bija bīskaps vai arī prezbiteris, vai arī Jāņa apraksts nozīmē, ka Daniēls vispirms tika iecelts par diakonu un pēc tam par priesteri? Iespējams, ka tā, jo viss liecina, ka prezbiterim nebija tiesību ordinēt. Ir bijuši daudzi gadījumi, kad par lajiem ir teikts, ka viņi tikuši “ordinēti”, lai gan tas var nozīmēt, ka viņi tikuši virzīti uz to. Šeit gan nav apgalvots, ka Pafnutijs ordinēja Daniēlu, bet tikai “izvēlējās” viņu priesterībai, kas varētu nozīmēt vienkāršu nomināciju.

mēs paši, ko pārņem šīs sajūtas, bet arī mūsu celle kļūst biedējoša un [Rakstu] lasīšana nospiež kā zārka vāks, un gan jūsu, gan mūsu lūgšanas izskan nedroši un neskaidri, it kā mēs būtu saindējušies un, lai gan mēs vaidējām un centāmies atgriezties savā iepriekšējā stāvoklī, mūsu prāts to nespēja, un, jo vairāk tas centās pievērsties Dievam, jo spēcīgāk to ar slīdošām pārgrozībām aizņēma klīstošas domas, kas ir tik tukšas bez garīgiem augļiem, ka to no šīs nāvējošās snaudas nespēja piecelt ne alkas pēc Debesu Valstības, ne tamdēļ draudošās elles šausmas.

Uz ko viņš atbildēja.

III NODAĻA.

Viņa atbilde uz šo jautājumu.

DANIĒLS: Vecajie uz šo jautājumu par gara vājumu, ko tu piemini, ir atsaukušies trīskārt. Tas ceļas vai nu no bezrūpības, vai velna uzbrukuma, vai arī tas notiek ar Tā Kunga pielaidi un atļauju. No bezrūpības – kad līdz ar paša pieļautajām kļūdām tevī ienāk aukstums, jo tu esi rīkojies vieglprātīgi un pavirši, un, padevies laikam slinkumam, tu barojies ar sliktām domām, savas sirds zemi sagatavodams dadziem un ērkšķiem, un tie izaug un padara tevi par neauglīgu un bezspēcīgu, ka tu nevari vairs pienest nekādus garīgos augļus un nodoties svētapcerei. No velna uzbrukuma – dažreiz, kad tu no sirds dzenies pēc labajiem tikumiem, mūsu ienaidnieks ar veiklu viltu ielavās tavā sirdī un tu, pašam to nezinot un pret paša gribu, tiek aizrauts prom no saviem vislabākajiem nodomiem.

IV NODAĻA.

Divi iemesli, kā tas var būt ar Dieva pielaidi un atļauju.

Bet Dieva pielaidei un atļaujai var būt divi cēloņi. Pirmais – lai, uz brīdī Dieva atstāti un visā pazemībā ieraudzījuši savas sirds vājumu, mēs nelieļtos ar tās agrāko šķīstību, ko dāvāja Viņa apciemojums, un lai parādītu, ka tad, kad Viņš mūs ir atstājis, mēs savu agrāko šķīstību un labsajūtu nevarētu atgriezt tikai ar vaimanām un pūlēm, un lai mēs saprastu, ka agrākā sirds tīksme nenāk vis no

mūsu dedzības un ceņšanās, bet tā bija Viņa dāvana, un arī šobrīd tā ir jāmeklē Viņa žēlastībā un apgaismībā.

Otrs cēlonis šai pielaidei ir pārliecināties par mūsu apziņas noturību un patiesajiem nolūkiem, lai mēs ar sirds neatlaidību lūgšanās pierādītu, ka dzenamies pēc tā, lai Svētais Gars atgriežas pēc tam, kad bija mūs pametis, un arī, lai mēs uzzinātu, cik ļoti mums jādzenas pēc šīs garīgā prieka tad, kad tas ir zudis, – un pēc šķīstības laimes, un lai mēs mācītos to sargāt daudz rūpīgāk, kad tā tiks atgūta, un turēt to vēl stingrākā tvērienā. Jo parasti cilvēki izturas nevērīgi pret to, ko viņi uzskata par viegli iegūstamu.

V NODAĻA.

Mūsu pūles un ceņšanās neko nelīdz bez Dieva palīdzības.

Tas skaidri parāda, ka Dieva žēlastība un gādība vienmēr darbojas mums par labu, un, ja tā mūs atstāj, tad strādnieks velti pūlas, jo, lai cik ļoti viņš censtos, viņš nevar sasniegt savu agrāko stāvokli bez Dieva palīdzības, jo tā pie mums vienmēr piepildās šie vārdi: *Ne no cilvēka gribēšanas vai skriešanas, bet viss no Dieva žēlastības* (Rom.9:16). Bet, no otras puses, dažreiz žēlastība mūs apciemo ar tādu svētu iedvesmojumu, par ko tu teici – tā ar bagātīgām garīgām atziņām apveltī pat bezrūpīgo un vienaldzīgo, un iedvesmo necienīgo, pamodina gulošo un atver acis tam, kas savā nezināšanā ir akls, un, sirdī izplešoties, mūs žēlsirdīgi norāj un šķīstī, lai ar to savīņotu grēknožēlu, kuru Viņš Pats ierosina, un modina celties no kūtruma miega. Visbeidzot, Viņa pēkšņais apciemojums mūs bieži apņem ar saldu smaržu, tā ka dvēsele tiek pamielota ar šo labsajūtu, un var teikt, ka tiek paņemta gara aizgrābtībā un aizmirst, ka joprojām atrodas miesā.

VI NODAĻA.

Kāpēc dažreiz tas ir uz labu, ka Dievs mūs atstāj.

Arī svētais Dāvids atzīst, ka šī [it kā] Dieva novēršanās, par ko mēs runājam, var izrādīties mums par labu, jo viņš lūdzās, lai Dievs viņu neatstāj pavisam (jo saprata, ka tas nenāktu par labu

ne viņam, ne citiem ceļā uz pilnību), bet lai tam ir mērs, sacīdams: *Neatstāj mani pavisam* (Ps.119:8), citiem vārdiem sakot: es zinu, ka Tu atstāj savus svētos, bet tas viņiem ir par labu, lai viņus pārbaudītu, jo nekā citādi velns viņus nevar kārdināt, ja Tu viņus uz mazu brīdi neatstāj. Tāpēc es neprasu, lai Tu mani neatstāj nekad, jo man nebūtu labi nejust savu vājumu, tāpēc es saku: *Tas man bija par labu, ka mani pārbaudīja un pazemoja* (Ps.119:71), ka nezaudēju iespēju cīnīties. Jo tas tā noteikti būtu, ja Dievišķā aizsardzība mani vienmēr un nesalaužami piesegtu. Velns neuzdrošinātos uzbrukt, ja mani vienmēr sargātu Tavs nomods, jo viņš pret mani izgāž savu nepatiku un apsūdzību, ko viņš vienmēr vērs pret Taviem censoņiem: *Vai Ījabs Dievu velti un bez kāda apsvēruma bīstas? Un vai Tu pats arī neesi gan ap viņu, gan ap viņa namu, gan ap visu, kas tam pieder, uzcēlis aizsargžogu?* (Īj.1:9-10).

Bet es lūdzu, lai Tu mani neatstāj pilnīgi, kā grieķi saka *ἔως σφόδρα*, t.i., “pārāk daudz”. Jo, pirmkārt, man tas ir par labu, ka Tu mani atstāj uz īsu brīdi, lai pārbaudītu manas mīlestības noturību, bet ir bīstami, ja Tu man liksi piedzīvot to, ka manu pārkāpumu dēļ tieku atstāts par daudz, jo cilvēka spēkos nav izturēt, ja kārdināšanās viņš tiek atstāts uz pārāk ilgu laiku, lai nepadotos ienaidnieka pārspēkam, un ja Tu, kas zini cilvēka spēku, Pats nesavaldi cīņas niknumu: *Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām, bet darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest* (1.Kor.10:13).

Un, kā lasām Soģu grāmatā, tas noslēpumainā veidā tika līdzīgi iekārtots, iznīcinot pagānu tautas, kas pretojās Israēlam: *Un šīs ir tās tautas, ko Tas Kungs atstāja, lai Israēlu pārbaudītu*, un mazliet tālāk: *Šie bija, lai pārbaudītu Israēlu, lai zinātu, vai tie klausīs Tā Kunga baušļiem, ko Viņš kā pavēli bija caur Mozu devis viņu tēviem* (Sģ.3:1-4). Šo karu Dievs sagādāja Israēlam ne tāpēc, lai noskaustu viņu mieru, ne arī tāpēc, ka gribētu to ievainot, bet tāpēc, ka zināja – viņiem tas būs par labu, ka, ciezdami no svešu tautu uzbrukumiem, viņi nezaudēs saprašanu, bet viņiem ir nepieciešama Tā Kunga palīdzība, tāpēc tie savu skatu pievērsīs Viņam un meklēs Viņa palīdzību, un nepalaidīsies slinkumā, nezaudēs māku pretoties un vingrināsies tikumos. Jo atkal un atkal tos, kurus nespēj uzveikt nelaimes un posts, nogāž bezrūpība un labklājība.

VII NODAĻA.

Kur apustulis saskata miesas un gara strīda vērtību.

Pie apustuļa mēs lasām arī, ka šis strīds ir ielikts mūsu locekļos: *Jo miesas tieksmes ir pret Garu, bet Gara tieksmes ir pret miesu, jo šie divi viens otram stāv pretī, ka jūs nedarāt to, ko gribat* (Gal.5:17). Te jūs redzat sacensību, kas ielikta mūsu miesā, un tas tā ir pēc Tā Kunga iekārtojuma. Jo, ja kaut kas ir sastopams pie visiem bez izņēmuma, tad ko citu jūs varētu domāt, kā vien to, ka tas pieder cilvēka dabas būtībai kopš grēkā krišanas, tātad it kā dabiski, un, ja tas ikvienam ir iedzimts un aug līdz viņu, tad kā lai mēs neticam, ka to ielikusi Tā Kunga griba nevis lai viņu postītu, bet viņam palīdzētu? Bet cēlonis šim strīdam starp miesu un garu, kā viņš saka, ir tāds, *ka jūs nedarāt to, ko gribat*. Un tātad, ja mēs darām to, ko Dievs ir iekārtojis, lai mēs nedarītu, t.i., lai mēs nedarām to, kas mums patīk, - kā lai mēs domājam, ka tas mums ir par sliktu? Šis strīds mums ir savā ziņā noderīgs, jo tas aicina pakāpties augstāk, un, ja ne tā, tad pavisam noteikti iestātos miers, kas ir bīstami.

VIII NODAĻA.

Jautājums, kāpēc apustulis pēc tam, kad bija izstāstījis par miesas iekāres un gara cīņu, vēl piebilda trešo, proti, cilvēka gribu.

GERMANS: Lai gan mēs sākam aptvert šeit sacītā jēgu, tomēr vēl līdz galam nespējam uztvert apustuļa domu, tāpēc gribam, lai tu mums to labāk paskaidro. Jo liekas, ka te minētas trīs lietas: pirmkārt, miesas cīņa pret garu, otrkārt, gara tieksme pret miesu, un, treškārt, mūsu pašu brīvā griba, kas, liekas, ir pa vidu starp abiem un par ko ir teikts: *Jūs nedarāt to, ko gribat*. Un par šo, lai gan es teicu, ka mēs sākam uztvert tā jēgu, tomēr gribam, lai tu to pilnīgāk paskaidro, jo šī saruna dod tādu iespēju.

IX NODAĻA.

Atbilde par to, ko saprot tas, kas jautā pareizi.

DANIĒLS: Tas pieder pie saprašanas – pamanīt atšķirības jautājumos un to virzienu, un vislielākā zināšana ir saprast, cik maz tu zini. Tāpēc ir teikts *Nejēgu atzītu par gudru, ja viņš klusētu* (Sal. pam.17:28), jo, lai gan tas, kas uzdod jautājumus, nezina atbildi uz uzdoto jautājumu, tomēr viņš jautā gudri un, ko vēl nezina, to iemācīsies, un viņš ir jāuzskata par gudru, jo viņš sapratīs un iepazīs to, ko nezina.

Tādad, kas attiecas uz tavu dalījumu, ka apustulis šajā vietā min trīs lietas – miesas iekāri pret garu un gara pret miesu, kuru cīņai ir savs pamats un cēlonis, proti, *ka jūs nedarāt to, ko gribat*. Bet ir vēl ceturrtā iespēja, ko tu esi palaidis garām, proti, mums vajadzētu darīt to, ko mums vajadzētu darīt. Tādad, vispirms ir jānoskaidro šo divu vēlēšanos nozīme – kas ir miesai un kas ir garam, un pēc tam jālūko aprakstīt brīvo gribu, kas ir nolikta starp abiem, un beigās mēs redzēsim, kas mūsu brīvajai gribai nepieder.

X NODAĻA.

Par to, ka vārds *miesa* nav lietots tikai vienā nozīmē.

Mēs redzam, ka Svētajos Rakstos vārds *miesa* (*carnis*) tiek lietots daudzās un dažādās nozīmēs. Dažreiz tas apzīmē visu cilvēku, t.i., viņš sastāv no miesas un dvēseles, kā šeit: *Un Vārds tapa miesa* (Jņ.1:14) un *Visai miesai būs redzēt Tā Kunga pestīšanu* (Lk.3:6). Dažreiz tas apzīmē grēcīgo un nāvei nolemto cilvēku, kā šeit: *Mans Gars nevar mūžīgi būt ar cilvēku, jo tas ir miesa* (1.Moz.6:3). Dažreiz ar to apzīmē pašu grēku, kā šeit: *Bet jūs neesat miesā, bet Garā* (Rom.8:9), un atkal, *miesa un asinis nevar iemantot Dieva valstību, kam tālāk seko: Iznīcība nevar iemantot neiznīcību* (1.Kor. 15:50). Citreiz tas norāda uz asinsradniecību, kā šeit: *Mēs daudzi kopā esam viena miesa* (Rom.12:5) tāpēc apustulis saka: *Cerēdams mudināt uz sacensību savus ciltsbrāļus un dažus viņu starpā glābt* (Rom.11:14).

Tāpēc mums ir jāizmeklē, kurā no šīm četrām nozīmēm vārds *miesa* lietots šajā vietā, jo ir skaidrs, ka tas nevar būt lietots tāpat

kā pantā, kas saka: *Vārds tapa miesa, un visai miesai būs redzēt Tā Kunga pestīšanu*, ne arī tam ir tāda pati nozīme tur, kur ir teikts: *Mans Gars nevar mūžīgi būt ar cilvēku, jo tas ir miesa*, jo vārds miesa ir minēts citā nozīmē, nekā tur, kur tas apzīmē vienkārši grēcīgu cilvēku, kad saka: *Jo miesas tieksmes ir pret Garu, bet Gara tieksmes ir pret miesu* (Gal.5:17). Viņš arī nerunā par materiālām lietām, bet par spēkiem, kas cilvēkā cīnās vai nu viens pret otru, vai katrs par sevi, laikiem mainoties un pārvēršoties.

XI NODAĻA.

Ko apustulis šajā vietā saka par miesu, un kas ir miesas iekāre.

Tātad šajā vietā mums ar miesu jāsaprot, ka te nav domāts cilvēks, t.i., viņa materiālā būtība, bet iznīcības griba un ļaunās iekāres, tāpat kā gars nenozīmē kaut ko materiālu, bet gan dvēseles labās un garīgās tieksmes – uz šo nozīmi svētais apustulis tikko skaidri norādīja, iesākdams teikt: *Staigājiet Garā, tad jūs miesas kārību savaldīsiet. Jo miesas tieksmes ir pret Garu, bet Gara tieksmes ir pret miesu, jo šie divi viens otram stāv pretī, ka jūs nedarāt to, ko gribat* (Gal.5:16-17).

Bet tā kā šie divi, proti, miesas un gara tieksmes, pastāv līdzās tai pašā cilvēkā, tad ik dienas mūsos ceļas iekšējs karš, kad miesas iekāre, kas akli skrien pakaļ grēkam, uzgavilē tiem priekiem, kas saistīti ar pasaulīgās [dzīves] ērtībām. Bet no otras puses, tam pretojas gara tieksmes, kas ilgojas pilnībā savienoties ar gribas piepūli, jo tās patiesi grib atraisīties pat no miesas [dabiskajām] vajadzībām, ilgodamās aizrauties līdzī garam, it kā tām nebūtu daļas pie rūpēm par miesas vājumu.

Miesa gūst prieku no izlaidības un netiklības, bet gars necieš pat dabiskās vajadzības. Viens grib kārtīgi izgulēties un labi paēst, bet otru pabaro nakts lūgšanas un gavēnis, un viņš negrib ne iemigt, ne paēst, lai atsauktos dzīves vajadzībām. Viens grib būt bagāts pie visa, bet otrs nav izsalcis pat bez skopās ikdienas maltītes. Viens cenšas labi izskatīties un apmeklē pirtis, ap viņu ik dienas drūzmē-

jas glaimotāju bari, bet otrs gūst prieku gružos un putekļos, neizs-
taigājamu tuksnešu vientulībā, un vairās no visiem mirstīgajiem.
Viens pārtiek no cilvēku uzslavām un aplausiem, bet otrs liksmo par
viņam nodarīto postu un vajāšanām.

XII NODAĻA.

Kas ir mūsu brīvā griba pa vidu starp miesas iekāri un garu.

Tādējādi dvēseles brīvā griba vidū starp šīm divām dziņām ir
pelņijusi nosodījumu, jo ne tā priecājas par grēku daudzumu, ne
skumst par tikumu mazumu. Tā cenšas atturēties no miesas kaislī-
bām, tai pašā laikā negribēdama par to ciest, un kāro sasniegt sirds
šķīstību bez piepūles nakts lūgšanās un baudīt garīgus tikumus rei-
zē ar miesas baudām, un iegūt pacietības svētību, nesatraucoties par
iebildumiem, un staigāt Kristus pazemībā, neatsakoties no pasaules
slavas, tiekties pēc vienkāršības ticībā, saglabājot pasaulīgu god-
kāri un kalpot Kristum līdz ar cilvēku uzslavām un godu, turēties
pie stingrības, ko prasa patiesība, tai pašā laikā nevienu neaizskarot
– vārdu sakot, tā dzenas pēc nākamās svētības, negribēdama pazau-
dēt tagadējo.

Šī brīvā griba nekad mūs neaizvedīs pie īstas pilnības, bet ie-
grūdīs visnožēlojamākajā ticības liekulībā un padarīs līdzīgus tiem,
kurus Tas Kungs aprāj Jāņa Atklāsmes grāmatā: *Es zinu tavus dar-
bus, ka tu neesi ne auksts, ne karsts. Kaut jel tu būtu auksts vai
karsts. Tā kā tu esi remdens, ne auksts, ne karsts, Es tevi izspļāšu
no Savas mutes* (Jņ.atkl.3:15-16), it kā sacensība starp abām pusēm
varētu šo liekulību iedragāt un iznīcināt. Jo, ja mēs sekojam savai
brīvajai gribai un ļaujames glēvumam, tad tūlīt saceļas miesas
dumpis, kas ievaino ar grēcīgām kaislībām un ievēd tajā aukstajā
un ērkšķainajā baudkāres ceļā, no kura vajadzētu bēgt. Un otrādi,
ja esam iedegušies gara kvēlē, tad gribam izravēt miesas darbus,
un, nelikdamies zinīs par savu nespēku, mēs visiem spēkiem cen-
šamies pacelties pretī tikumam, bet ceļā nostājas miesas vājums,
kas mūs sauc atpakaļ un atrunā no gara piepūles, kas mums ir par
grūtu, un rezultāts ir šāds – tā kā abas tieksmes cīnās viena pret

otru, tad dvēseles brīvā griba, kas nevēlas pilnībā nodoties ne miesīgajām iekārēm, ne piespieties, uz ko aicina tikums, tiek turēta vidējā līdzsvarā. Cīņa starp abiem liecina par dvēseles brīvo gribu, kas uz mūsu miesas svāriem cenšas noturēt līdzsvaru, precīzi iezīmējot miesas un gara robežas, lai prāts, kas iededzies gara kvēlē, neaiziet uz labo pusi, ne arī miesa nokrīt uz grēka dzeloņiem kreisajā pusē. Un, ja šī cīņa ik dienu turpinās mums par labu, tad mēs visbrīnīšķīgākajā veidā tiekam aizvesti līdz ceturtajai pakāpei, lai gan mums [šī cīņa] nepatīk. Tomēr atslābušie un bezrūpīgie sirds šķīstību nevar sasniegt citādi, kā vien ar nemitīgām pūlēm un gara nožēlu, jo šķīstību var saglabāt tikai ar ilgstošu gavēni, izsalkumu, slāpēm un modrību, un mērķtiecīgu sirdi var uzturēt ar [Rakstu] lasīšanu, nakts lūgšanām un vientulīgu nabadzību, un saglabāt pacietību ir iespējams ar izturību pārbaudījumos, kalpojot Radītājam par spīti zaimiem un sitieniem, ja nepieciešams – sekojot patiesībai par spīti pasaules naidam un nicinājumam.

Šī cīņa mūs aizsargā no laiskas bezrūpības un lieliski nodrošina līdzsvaru, kad cīnāties pret jebkādu mantu un dzenamies pēc tikuma, jo tad vienā pusē mūsu brīvās gribas apātisko izvēli atsver gara dedzība, bet otrā pusē miesas vēso aukstumu apņem laipns siltums un, kad gara tieksmes neļauj prātam padoties visatļautībai, tad miesas vājums neļauj garam mesties nesaprātīgā dziņā pēc svētuma, lai vienā gadījumā neceltu galvu visādu grēku domas, bet otrā visu grēku aizmetņi nevarētu saslieties, lai mūs ievainotu ar nāvējošās lepnības bultu. Tā no šīs cīņas rodas veselīgs līdzsvars, kas mūs aizved pie laba tikuma starp abiem, kas Kristus kareivim māca vienmēr iet pa ķēniņa ceļu.

Tad iznākums būs tāds, ka, tiklīdz prāts savas laiskās gribas dzemdinātās liekulības iespaidā sāks padoties miesīgai iekārei, to tūlīt pārbaudīs gara tieksmes, kas nekādā ziņā nesamierinās ar pasaulīgiem grēkiem; un vēl, kad pārāk lielā sajūsmā mūsu gars gribēs aizrauties nesavaldīgā dedzībā pēc iedomātiem un neiespējamiem augstumiem, miesas nespēks to sauks atpakaļ pie daudz saprātīgākiem lēmumiem, aplejot mūsu gribas liekulību ar mērenību un nodrošinot līdzenu gājumu ceļā uz pilnību.

Kaut ko līdzīgu mēs dzirdam, kad Tas Kungs 1.Mozus grāmatā stāsta par [Bābeles] torņa celtniecību, kur Viņš apturēja cilvēku zaimojošo un ļauno rīcību un notika valodu sajaukšana. Kad tie, kas sacēlās pret Dievišķo Godību, nepretojās tam, kas nesolīja neko labu, tad pēc Dieva apredzības (*dispenatione Dei*) sākās valodu sajaukšana, kas, izraisot nesaprašanos, vārdu dažādības dēļ viņus piespieda pacelties augstākā stāvoklī, un laimīgā un vērtīgā nesaskaņa grieza atpakaļ pie pestīšanas tos, kurus postošā vienotība grūda pazušānā, jo, kad sākās šķelšanās, viņi sāka saprast cilvēka nespēku, par ko agrāk, savos ļaunajos nolūkos uzpūtušies, viņi nebija dzirdējuši neko.

XIII NODAĻA.

Par labumu no kavēšanās, ko izraisa cīņa starp miesu un garu.

Bet no atšķirībām, kas rada šo konfliktu, ceļas kavējums, kas mums ir ļoti nodrēģis. Šīs cīņas aizkavēšanās mums ir par labu, jo miesas pretestība mums liedz darīt to, ko savā prātā esam iedomājušies aplam. Tāpēc mēs dažreiz atgriezīamies atpakaļ vai nu ar nožēlu, vai ar labākām domām, kas mums ienāk prātā tajā brīdī, kad mūsu rīcība tiek apturēta un iznāk laiks apdomāties. Visbeidzot, tos, kurus, kā mēs zinām, no brīvās gribas piepildīšanas nepasargā nekādi miesas šķēršļi, es te domāju visādus dēmonus, kas atkrituši no augstāko eņģeļu kārtas⁵⁹ un kurus mēs redzam daudz nožēlojamākā stāvoklī nekā cilvēkus, jo viņiem ir dotas iespējas apmierināt savas vēlmes un viņus nekas nekavē neatgriezeniski īstenot to ļaunumu, kuru viņi ir iedomājušies – viņu prāts ātri izdomā un viņu būtne ir brīva to īstenot, un viņi viegli un ātri izpilda visu, ko grib, un viņiem neienāk prātā nekādas veselīgas pārdomas, lai savus ļaunos nolūkus mainītu.

59. Jānis vairākkārt piemin kritušos eņģeļus. Stāsti par tiem atrodami Vecās Derības apokrifos un Jaunajā Derībā. Jānis, šķiet, pieturas pie Origēna uzskata, ka eņģeļu atkrišanas cēlonis bija "iespējas apmierināt savas vēlmes.. īstenot to ļaunumu, kuru viņi bija iedomājušies", t.i., apmierināt baudkāri.

XIV NODAĻA.

Par garīgā nespēka nedziedināmo netikumu.

Garīgā būtība, kas nav saistīta ar miesīgo ķermeni, ne ar ko nevar attaisnoties, ja tās dziļumos ir pamodusies ļauna doma, jo to nevardzina miesas uzbrukumi no ārpuses, bet to uzkurina ļaunas gribas kropļība, kas tai liedz meklēt grēku piedošanu. Tāpēc tās grēks nav piedodams un tās ļaunumam nav zāļu, tā padodas un tā padodas ne tikai zemišķas dabas kārdinājumiem. Tā nespēj saņemt ne piedošanu, ne atgriešanās iespēju. Tāpēc mēs varam skaidri zināt, ka cīņa starp miesu un garu, kas ceļas mūsos, ir ne vien nekaitīga, bet īstenībā pat ļoti noderīga.⁶⁰

XV NODAĻA.

Par to, kāds labums ir no miesas iekāres pret garu.

Vispirms, miesas iekāre liecina par mūsu slinkumu un bezrūpību, bet kā prasīgs skolotājs tā neļauj atkāpties no stingras disciplīnas – jo, tiklīdz mēs savā bezrūpībā kaut mazliet atkāpjamies no disciplīnas, mūs tūlīt sapurina aizdegšanās, kas sauc atpakaļ pie kārtības. Otrkārt, lai tad, kad ar Dieva žēlastību šķīstības un nevainības lietā mēs uz kādu laiku bijām pasargāti no miesas sēklas izliešanās, mēs nesāktu domāt, ka mūs vairs nespēj savīļņot miesas kustēšanās un mēs nepaaugstinātos un sirds dziļumos neuzpūstos, it kā miesas satrūdēšana uz mums neattiecas, - tā mūs pārbauda un dara pazemīgus un ar saviem dzeloņiem atgādina, ka esam tikai cilvēki. Jo kad mēs, kā parasti, bez lielas domāšanas krītam citos, daudz lielākos un pazudinošākos grēkos, par tiem nejudzami kaudu, tas mūsu sirdsapziņu īpaši apsūdz un atsauc atmiņā reiz uzvarētās kaislības un skaidri rāda, ka dabiskās sakustēšanās dēļ miesa ir uzskatāma par nešķīstu arī tad, ja to neapzināmies, un ar saviem garīgajiem grēkiem ir vēl nešķīstāka; un, tūlīt griezdamās pēc dziedināšanas, tā tiek brīdināta par to, ka nedrīkst paļauties uz šķīstības

60. T.i., samaitāta garīgā būtība izdomā ļaunu un miesas nespēks tai nestāv ceļā - ļaunā iecere acumirkli tiek īstenota bez kavēšanās, tai nav attaisnojuma Dieva priekšā un tā nav pelnījusi piedošanu. Tāds ir velns. Tātad cilvēka miesas nespēks ir tā iekārtots, lai samaitātā griba tiktu piebremzēta.

sasniegumiem pagātnē, kurus pazudina pat tik maza atkrišana no Tā Kunga! Šo šķīstības dāvanu nevar sasniegt citādi, kā vien ar Dieva žēlastību, jo pieredze māca, ka, ja gribam sasniegt sirds pilnību, visu laiku ir jācenšas apgūt pazemības tikumu.

XVI NODAĻA.

Par to, ka, nesavaldījuši miesas kustēšanos, mēs kritīsim daudz briesmīgāk.

Tam, ka lepnība, kas nāk no šķīstības, var būt daudz bīstamāka par citiem grēkiem un samaitātību, un tam, ka esam sasnieguši kaut nelielu šķīstības mēru, kuru nevajadzētu uzskatīt par mūsu nopelni, piesauksim par lieciniekiem tos spēkus, par kuriem runājām iepriekš un par kuriem tiek uzskatīts, ka tie nepazīst miesas iekāri, bet kuri savas sirds lepnības dēļ tika nogrūsti no saviem augstumiem debesu mājojļos galīgā pazušanā. Mēs būtu bezcerīgi liekuļi, ja neliktos zinīs par bezrūpības brīdinājumu, kas ielikts vai nu prātā, vai miesā, un necenstos sasniegt pilnības spožumu, un neturētos pie stingras atturības un pieticības, ja šī miesas sakustēšanās nebūtu cēlusies, jo tā atgādina par pazemību, kas attur [no pārsteidzības un lepnības] un skubina uz šķīstīšanos no garīgiem [velna] grēkiem.

XVII NODAĻA.

Par einuhu liekulību.

Visbeidzot, runājot par einuham, mēs bieži sastopamies ar viņu liekulību, jo einuhi, kas, tā sakot, ir brīvi no miesas vajadzībām, iedomājas, ka viņiem nav nepieciešama ne miesīga atturība, ne sirds savaldība, un šajā bezrūpībā viņi paliek slinki un vairs necenšas sasniegt sirds pilnību un šķīstīšanos no garīgiem maldiem. Šis stāvoklis ceļas no viņu miesas stāvokļa un ir dabisks, un tas ir pats sliktākais. Jo tas, kurš no vienaldzības pāriet uz liekulību, Tā Kunga vārdiem sakot, ir pavisam nicināms.

XVIII NODAĻA.

Jautājums, ar ko atšķiras miesīgais cilvēks no dvēseles cilvēka.

GERMANS: Tu, kā man šķiet, ļoti skaidri parādīji tās cīņas nozīmi, kas ceļas starp miesu un garu, tāpēc mēs patiesi ticam, ka tā mums ir pa spēkam. Tagad mēs gribam, lai tu mums paskaidro, kāda ir atšķirība starp miesīgo un dvēseles cilvēku (*carnalem et animale virum*), un kā dabiskais cilvēks var izrādīties sliktāks par miesīgo?

XIX NODAĻA.

Atbilde par trim dažādiem dvēseles stāvokļiem.

DANIĒLS: Pēc liecībām Rakstos ir trīs veida dvēseles – pirmā ir miesīga, otrā ir dabiska un trešā ir garīga. Tā mēs to atrodam aprakstītu pie apustuļa. Jo par miesīgo viņš saka: *Es jums devu pienu un ne smagu barību. To jūs nevarējāt panest, arī vēl tagad nevarat. Jo jūs vēl esat miesīgi* (1.Kor.3:2-3). Par dabisko viņš runā tā: *Miesīgais cilvēks nesatver to, kas nāk no Dieva Gara; jo tas viņam ir ģeķība. Bet par garīgo: Garīgais [burtiski no latīņu val. “dvēseles”] cilvēks izdibina visas lietas, bet viņu pašu neviens neizdibina* (1.Kor.2:14-15). Un vēl: *Jūs, kas esat garīgi, atgrieziet tādu uz pareiza ceļa ar lēnprātīgu garu* (Gal.6:1).

Tātad, kad mēs ar atsacīšanos [no pasaules] vairs neesam miesīgi, t.i., sākam izvairīties būt kopā ar tiem, kas ir pasaulē, un neliekamies zinīs par miesas [šķidruma] izplūšanu, tad mums tik un tā ir jācenšas visiem spēkiem tikt uz priekšu, lai aizsniegtu [patiesi] garīgu stāvokli, jo citādi mēs glaimojam sev, kad mums šķiet – cik tāl ārējais cilvēks to redz, mēs esam novērsušie no šīs pasaules un atbrīvojušie no apgānīšanās ar miesas netiklību. No tā ceļas bezrūpība un nevērība pret šķīstīšanos no pārējām kaislībām. Iesprostoti starp bezrūpību un nevērību, mēs vairs nespējam sasniegt garīgās cīņas augstumu – vai nu tāpēc, ka pēc mūsu domām pilnībai ar to pilnīgi pietiek, ja novēršamies no kopošanās ar šo pasauli un tās

priekiem, vai arī tāpēc, ka esam tālu no miesas netiklības, – un tā mēs nonākam liekulības stāvoklī, kas ir pats sliktākais, un nonākam līdz tam, ka Tas Kungs mūs izspļauj no savas mutes pēc šiem vārdiem: *Es zinu tavus darbus, ka tu neesi ne auksts, ne karsts. Kaut jel tu būtu auksts vai karsts. Tā kā tu esi remdens, ne auksts, ne karsts, Es tevi izspļaušu no Savas mutes* (Jņ.atkl.3:15-16).

Un ne bez iemesla Tas Kungs saka, ka tos, kas agrāk saņēma Viņa vislielāko mīlestību, bet kuru kauns ir liekulība, Viņš izgrūdis no Sava klēpja, jo, lai gan tie Viņam varbūt ir ziedojuši daļu savas veselības, tie tomēr ir izvēlējušies būt atrautiem no Viņa sirds, tā kļūdami daudz sliktāki par tiem, kas arī nav atraduši ceļu pie Tā Kunga [krūts], kas viņus pabarotu – tieši tāpat, kā mēs ar nepatīku novēršamies no tiem, kas mūs audzina. Jo viss, kas bija auksts, paliek silts, kad to paņem mutē un apēd ar garšu un patikšanu. Bet to, kas nožēlojamās liekulības dēļ reiz tika atpests, mēs nevaram likt pie lūpām, es pat teikšu, vislielākajā riebumā pat uzlūkot no attāluma.

Tāpēc ir taisnīgi, ka tāds tiek saukts par pašu sliktāko, jo miesīgo, t.i., pasaulīgo cilvēku un pagānu vest pie pestījošās atgriešanās un pilnības augstumiem ir daudz vieglāk, nekā to, kas teicās būt mūks, bet nav uzkāpis uz pilnības ceļa, kā to nosaka kārtība, jo viņš uz visiem laikiem būs izstumts no garīgās cīņas uguns. Jo pirmais ir salūzis zem miesas grēku nastas un atzīst savu nešķīstību, un grēknožēlā par savas miesas [šķidrums] izplūšanu steidzas pie tīrās mazgāšanās strūklakas un pilnības augstumiem, un šausmās par savas neticības aukstumu sildās pie gara uguns un daudz centīgāk steidzas pēc pilnības. Bet tas, kurš, šī briesmīgā mēra satriekts, kā teikts, ir iekritis liekulībā un zaimo mūka vārdu, jo sava aicinājuma ceļā nav turējies ar pazemību un dedzību, kā to vajadzēja, un ir atkritis, jo nespēj atšķirt to, kas ir pilnīgs un neklausās citu pamācībās. Jo tāpēc, ka viņš savā sirdī saka to, ko mums saka Tas Kungs: *Tu saki: es esmu bagāts, un man ir pārpilnība, un man nevajag neieka, bet tālākais attiecas uz viņu: bet tu esi nelaimīgs, nožēlojams, nabags, akls un kails* (Jņ.atkl.3:17).

Viņš ir daudz sliktākā stāvoklī nekā pasaules cilvēks, jo neapzinās, ka ir nožēlojams un akls, un kails, un ka viņu vajag nomaz-

gāt, vai arī [viņš neļauj], ka viņu kāds vada un pamāca, un tāpēc viņš nesaņem labu padomu un nesaprot, ka tiek svērts pēc mūka vārda, jo, lai gan visi domā, ka viņš ir svētais un uzlūko viņu kā Dieva kalpu, viņš tiks nodots stingrai tiesai un sodam.

Tad kāpēc mums kavēties iegūt to, kas ir līdz galam saprasts un [tēvu] pieredzē pārbaudīts? Mēs bieži esam redzējuši, ka tie, kas reiz bija auksti un miesīgi, t.i., pasaules cilvēki un pagāni, ieguva garīgu siltumu, bet liekuļi un dabiskie cilvēki nekad!

Par šiem mēs pie praviēša lasām, ka Tas Kungs viņus ienīst, tātad garīgajiem un mācītajiem tiek piekodināts atturēties no viņu mācībām un nemest dzīvdarošās sēklas zemē, kas ir kaila, neauglīga un ko indīgie ērkšķi žņaudz, tāpēc lai viņi to nicina un labāk uzar papuvē atstāto zemi, t.i., visas savas rūpes un mācību, un savu dedzību dzīvdarošajā vārdā atdod pagāniem un pasaules cilvēkiem, kā mēs par to lasām: *Tā sacīja Tas Kungs Jūdas un Jeruzālemes vīriem: Uzariet sev jaunu plēsumu savā sirdī un nesējiet ērkšķos!* (Jer.4:3).

XX NODAĻA.

Par tiem, kas novēršas no pasaules, bet uz ļaunu.

Visbeidzot, man ir liels kauns teikt, ka ļoti daudzi novēršas [no pasaules], lai gan joprojām nav atmetuši savus vecos grēkus un paradumus, bet tikai veco dzīves iekārtojumu un pasaulīgās drēbes. Jo viņi gan kāro iegūt bagātību, kādas viņiem nekad nav bijis, bet arī neatsakās no tās, kas viņiem reiz bija, vai arī, kas ir vēl sliktāk – cenšas to vairot ar iegastu it kā rūpējoties par viesmīlību un brāļiem, vai arī to krāj, aizsegušies ar jaunu draudžu dibināšanu, pār kurām viņi grib valdīt. Bet ja viņi patiesi censtos iet pilnības ceļu, tad viņi visiem spēkiem pūlētos to sasniegt, proti, atsacītos ne vien no savas bagātības, bet arī no visa, kas viņiem līdz šim patika un ar ko viņi līdz šim nodarbojās, un bez atlikuma un pilnīgi nodotu sevi vecajo vadības rokās, lai nebūtu jārūpējas ne vien par citiem, bet arī par sevi. Bet mēs redzam, ka, viņi, gluži otrādi, cenšas ieņemt amatus pār saviem brāļiem, bet paši nepakļaujas saviem vecajiem un, savā lepnībā stāvēdami, ir gatavi pamācīt citus, bet paši necen-

šas mācīties un darīt to, ko paši māca, un viņi nevar kļūt citādi, kā vien tādi, par kuriem Pestītājs saka: *Aklais ved aklo, līdz abi iekrīt bedrē* (Mt.15:14).

Šī lepnība, kas ir tikai viena, pastāv divos veidos. Pirmais uzliek nopietnības un svarīguma masku, bet otrais laužas ārā neapvaldītā brīvībā ar muļķīgu ķīķināšanu un smieklēm. Pirmais gūst baudu no nerunāšanas, otrais uzskata, ka ir grūti turēt klusēšanas grožus un bez mitas bezkaunīgi gvelž par nepiedienīgām un muļķīgām lietām, jo uzskata par apkaunojumu, ka viņu varētu uzskatīt par mazāk zinošu nekā citi.

Viens savā lepnībā dzenas pēc baznīcas amatiem, bet otrs uz tiem skatās no augšas, jo uzskata, ka tie nav viņam piemēroti vai ir zemāki par agrāko godpilno amatu un nav viņa izcelšanās cienīgi. Un kurš no šiem jāuzskata par sliktāku, to katrs lai apdomā un spriež pats. Abos gadījumos nepaklausība ir tāda pati, vienalga, vai cilvēks vecājo pavēles pārkāpj [pārspīlētas] dedzības dēļ, vai aiz slinkuma. Pārkāpt klostera likumus miega dēļ ir kauns, jo tas ir uz nomoda rēķina, tāpat arī pavēli par [Rakstu] lasīšanu, jo tā ir nolaidība miega dēļ, un tas ir tāpat, kā aiz lepnības nicināt savu brāli, vienalga, vai gavēņa, vai brokastu dēļ, jo tie netikumi, kas parādās ir kā zem tikumu maskas un garīgā izskatā, ir paši sliktākie un tos ir daudz grūtāk ārstēt nekā tos, kas parādās atklāti un nāk no miesas kārtībām. Jo šie, tāpat kā atklātas un visiem redzamas slimības, tiek gan saķerti un ārstēti, bet tie, kas paslēpti zem tikumu segas, paliek neārstēti un savu upuri iegruž daudz bīstamākā un nāvējošākā slimībā.

XXI NODAĻA.

Par tiem, kas atsakās no svarīgām lietām un noņemamas ar niekiem.

Bet kā lai mēs aprakstām to, cik aplam ir, kad vīri pēc savas pirmās aizrautības, ar kādu viņi novērsās [no pasaules], atteicās no mantas un lielās bagātības, un pasaulīgas darbošanās, un aizgāja

klosterī, un tomēr sirsnīgi nodevās tam, ko nespēja pilnīgi atmest?⁶¹ Kaut arī tās visas ir sīkas un nenozīmīgas lietas, šādā veidā tās nav iespējams izskaust, tāpēc viņu rūpēšanās par sīkumiem izrādās lielāka nekā mīlestība uz mantu. Jo tas, ka viņi ir atsacījušies no lielas bagātības, neko nedod, ja viņi savu pieķeršanos pārceļ uz sīkām un nenozīmīgām lietām – savu mantrausības un skopuma grēku, pie kā viņus tagad nevar vainot, viņi patur sīkumos, ar to parādot, ka nav tikuši vaļā no mantkārības, bet ir tikai nomainījuši mantkārības priekšmetu. Jo, ja viņi raizējas par saviem matračiem, groziem, segām, grāmatām un citiem niekiem, šī kaislība viņus tur tikpat cieši, kā agrāk. Patiešām, viņi sargā un aizstāv savas tiesības tik skaudīgi, ka sanaidojas ar brāļiem, un, kas vēl sliktāk, nekaunas par to strīdēties. Savas mantrausības iespaida samaitāti, viņi neapmierinās ar to, ko miesas vajadzības spiež iegādāties parastā daudzumā, un savas sirds negausību izrāda pie nepieciešamām lietām, cenzdamies iegūt vēl citas un labākas, nekā pārējiem, vai arī, kāpdami pāri mēram, glabā tās kā savu īpašo un nevienam neatdodamo mantu, un sargā, lai citi nepiedur pirkstu tam, kam vajadzētu būt visu kopīgam īpašumam. Jo kāda starpība, vai tu ļauj vaļu mantkārībai lielās un dārgās lietās, vai visparastākajos sīkumos, jo par daudz sliktāku ir jāuzskata tas cilvēks, kurš ir atteicies no lielām lietām, bet pēc tam vergo sīkumiem? Tāda novēršanās no pasaules nenes sirds pilnību, kas, lai gan izskatās pēc nabadzības, tomēr patur bagātnieka prātu.

5. SARUNA.

ABAS SERAPIONA SARUNA

PAR ASTOŅĀM SMAGĀKAJĀM KLUPŠANĀM.

I NODAĻA.

-
61. Tuksneša tēvi uzsvēra atteikšanos no privātīpašuma, jo tas ievēl rūpēs par materiālo dzīvi un kavē garīgo brīvību. Atteikšanās no mantas atkārtojas praktiski visos agrīno tuksneša svēto dzīvesstāstos saistībā ar vēlēšanos dziļāk un patiesāk sekot Kristum, saskaņojot savu dzīvi ar garīgo meklējumu ceļu, ticību un agrīnās Baznīcas tradīciju.

Mūsu ierašanās abas Serapiona cellē un izjautāšana par dažādiem klupšanas veidiem un kā pēc tam piecelties.

Šajā seniņu un vecājo pulkā bija kāds vīrs, vārdā Serapions, apveltīts ar sevišķu saprašanas dāvanu, un man šķiet, ka viņa sarunu ir vērts pierakstīt. Jo, kad mēs lūdzām pastāstīt, kā izvairīties no klupšanas un grēka, lai mums ir skaidri tā cēloņi un iemesli, viņš iesāka tā.

II NODAĻA.

Abas Serapiona nosauktie astoņi galvenie netikumi.

SERAPIONS: Ir astoņi galvenie netikumi, kas uzbrūk cilvēkiem, proti, vispirms izdabāšana vēderam (*gastrimargia*), kas nozīmē rijību, otrkārt netiklība (*fornication*), treškārt, mantkārība jeb bagātības mīlēšana (*philargyria*), ceturtkārt, dusmas (*ira*), piektkārt, nomāktība (*tristitia*), sestkārt, grūtsirdība (*acedia*), t.i., vienaldzība (*cenodoxia*), septītkārt, godkāre jeb plātība (*vana gloria*), un astotkārt lepnība (*superbia*).⁶²

III NODAĻA.

Par divām netikumu grupām un četriem veidiem, kā tie mums uzbrūk.

Bet šie grēki ir divās grupās. Jo tie ir vai nu dabiski, kā rijība, vai arī tie nāk no ārpusē, kā mantkārība. Un tie uz mums iedarbojas četros veidos. Dažus no tiem nevar pieļaut citādi, kā vien caur miesu, kā rijību un netiklību, bet citus var izdarīt bez kādas miesīgas darbošanās, kā lepnību un godkāri. Dažiem to esamības pamats ir ārpusē, kā mantkārībai un dūsmām, citus pamodina iekšējās sajūtas, kā vienaldzību un nomāktību.

62. Šajā laikā cirkulēja vairāki grēku saraksti, grēku secība nebija stingri noteikta. Secībai varētu īpaši nepievērsties, ja ne fakts, ka tā norāda uz grēku cēlonību - kurš grēks no kura izriet un kam seko. Šī tēma iztirzāta Pontas Evagrija (4.gs. beigās) un sv. Jāņa Pakāpnieka darbos (7.gs.). Sakt. arī 3. vēri.

IV NODAĻA.

Rijības un netiklības netikumu raksturojums, un kā ar tām tikt galā.

Un, lai ir skaidrs ne vien no īsas sarunas, kurā es dalos ar visu, ko zinu, bet arī no pierādījumiem Rakstos, ka rijība un netiklība – lai gan tās mūsos dzīvo dabiski (jo dažreiz tās uzmostas bez kāda prāta pamudinājuma, vienkārši no miesas sakustēšanās un vilinājuma), tomēr, lai tām atsauktos, ir vajadzīgs kāds ārējs objekts, tāpēc šis netikums tiek pieveikts ar miesas līdzdarbošanos.⁶³ Jo *katru kārdina viņa paša kārība, to vilinādama un valdzinādama. Pēc tam kārība, kad tā ieņēmusies, dzemdē grēku, bet grēks padarīts dzemdē nāvi* (Jēk.1:14-15). Jo pirmais Ādams nebūtu kritis par upuri rijībai, ja viņam pie rokas nebūtu bijis ēdiens, ko viņš ēda aplam, un arī otrais Ādams tika kārdināts ne jau bez kāda ārēja vilinājuma, kad *kārdinātājs piestājās pie Viņa un sacīja: Ja Tu esi Dieva Dēls, tad saki, lai šie akmeņi top par maizi* (Mt. 4:3). Un tas ir katram skaidrs, ka netiklību piekopj miesīgā veidā, kā Dievs par šo garu saka svētītajam Ījabam: *Bet palūko, kāds tam ir spēks viņa gurnos un to stiprumu, kāds viņa ķermenī!* (Īj. 40:16).

Tā šie divi netikumi, kas izdarīti ar miesas palīdzību, prasa miesīgu atturību un dvēseles garīgo cīņu, jo ar apņemšanos vien nepietiek, lai pretotos uzbrukumiem [no ārpusē] (kā tas dažreiz ir ar dusmām vai nomāktību, vai citiem netikumiem, ko iespējams uzveikt tikai ar prāta piepūli bez miesas mērdēšanas), bet ir jākeras arī pie miesas šķīstīšanas, ko var panākt ar gavēni un nakts lūgšanām, un ar piepūli, un tam jāpievieno vides nomaiņa, jo, tāpat kā šie grēki ceļas no miesas un prāta klupieniem, tā arī tos var uzveikt tikai ar abu kopīgām pūlēm. Un, lai gan svētītais apustulis vispārīgi saka, ka visi grēki ir miesīgi – jo viņš pretestību un dusmas, un ķecerības pieskaita miesas darbiem (Gal.5:19), tomēr, lai tos ārstētu un noskaidrotu to dabu daudz precīzāk, mēs tos dalām divās grupās: dažus no tiem saucam par miesīgiem, bet citus par garīgiem.

63. Lasiet uzmanīgi! Varētu domāt, ka kaislības un grēki ir viens un tas pats, jo minēti blakus, tomēr abi atšķiras kā slepens cēlonis un sekas, atklāta rīcība. Askētika aicina apkarot gan vienu, gan otru.

Par miesīgiem mēs saucam tos, kas lutina miesas tieksmes un ar kuriem sajūtas tiek apmierinātas un apburtas tik ļoti, ka dažreiz atpūtas brīdī tās pārņem prātu un liek miesai pret pašas gribu apmierināt savu iekāri. Par to svētais apustulis saka: *Kopā ar tiem arī mēs visi reiz dzīvojām savas miesas kārībās, ļaudamies miesas un miesas prāta iegribām, pēc savas dabas būdami Dieva dusmības bērni kā visi pārējie* (Ef.2:3). Bet par garīgiem mēs saucam tos, kas ceļas tikai no prāta un kas ne vien nesniedz labsajūtu miesai, bet pat noved pie tās vājuma un nodara ļaunu, un tad slimo prātu baro ar visnožēlojamāko baudu ēdienu. Tāpēc tiem ir vajadzīgas zāles sirdij, bet tie, kas ir miesīgi, kā mēs teicām, var tikt izārstēti ar divkāršām zālēm. Tiem, kas dzenas pēc pilnības, ir ļoti labi sākt ar novēršanos no visa pasaulīgā, kas baro miesas kaislības, no kurām – vai arī no atmiņām par tām – dvēselē ceļas ļaunuma saindētas kaislības. Jo sarežģītai slimībai vajag sarežģītas zāles. Jo tā lieta, kas miesu kārdina, ir jāaizvāc, lai iekāre neizpaustos rīcībā, bet tūlīt pēc saprātīgas apdomāšanas mums vajadzētu atcerēties Rakstus, modri uzmanīties un aiziet vienatnē, lai neļautu iekārei ieperināties domās. Bet, kas attiecas uz pārējiem netikumiem, tad biedrošanās ar citiem nav aizliegta, tā pat var izrādīties ļoti noderīga tiem, kas patiešām grib no [grēkiem] tikt vaļā, jo, biedrojoties ar citiem, daudz biežāk iznāk dzirdēt aizrādījumus, un, tā kā aizrādījumi visbiežāk tiek izprovocēti, tad grēki kļūst acīmredzami un tūlīt tiek ārstēti.

V NODAĻA.

Vienīgi mūsu Kungs tika kārdināts un bija bez grēka.

Par mūsu Kungu Jēzu Kristu apustulis saka, ka viņš tika kārdināts visās lietās tāpat kā mēs, tomēr bija *bez grēka* (Ebr.4:15), t.i., bez iekāres indes, jo Viņš nepazīna miesīgās iekāres mulsumu, kas saviļņo pat pret paša gribu un mums to neapzinoties, tāpēc erceņģelis Viņa saprašānu apraksta tā: *Svētais Gars nāks pār tevi, un Visaugstākā spēks tevi apēnos, tāpēc Tas, kas no tevis dzims, būs svēts un taps saukts Dieva Dēls* (Lk.1:35).

VI NODAĻA.

Par kārdināšanu, kad velns uzbruka mūsu Kungam.

Jo tā piederas, ka Viņš, pilnīgais Dieva tēls un līdzība, tika kārdināts ar tām pašām kaislībām, ar kurām Ādams, kad viņā vēl bija nesamaitātais Dieva tēls – ar rijību, godkāri, lepnību, un nevis ar tām kaislībām, kurās viņš krita savas vainas dēļ pēc baušļa pārkāpšanas, kad Dieva tēls un līdzība tika samaitāti. Jo tā bija rijība, kuras dēļ viņš paņēma aizliegtā koka augli, un godkāre, kamdēļ tika sacīts: *Tavas acis tiks atvērtas*, un lepnība, kamdēļ tika sacīts: *Jūs būsiet kā dievi, zinādami, kas ir ļauns un kas ir labs* (1.Moz.3:5). Mēs lasām, ka mūsu Kungs tika kārdināts ar trim grēkiem – ar rijību, kad velns Viņam teica: *Saki, lai šie akmeņi top par maizi*, ar godkāri: *Ja Tu esi Dieva Dēls, tad nolaidies zemē*, ar lepnību, kad tas Viņam rādīja visas pasaules ķēniņvalstis un to godību un teica: *To visu es Tev gribu dot, ja Tu, zemē mezdami, mani pielūgsi* (Mk.4:3-9), lai Viņš ar Savu piemēru var mūs pamācīt, kā lai uzvaram pievilēju, kad viņš mums uzbrūk ar tādu pašu kārdināšanu kā Viņam.

Un tā gan pirmais, gan otrais tiek saukts par Ādamu – pirmais, caur ko nāca posts un nāve, un otrs, caur kuru Augšāmcelšanās un dzīvība. Ar vienu visa cilvēce ir atdota sodam, ar otru visa cilvēce tika atpestīta. Viens tika radīts no smagas un neapstrādātas zemes, otrs piedzima no Jaunavas Marijas. Tātad Viņam, lai gan tā vajadzēja, ka Viņš tiek kārdināts, nekādā ziņā nevajadzēja tam padoties. Ne arī Viņu, kas bija uzvarējis rijību, varēja pazudināt ar netiklību, kas nāk no rijības un pārpilnības, ar ko pat pirmais Ādams nebūtu pazudināts, ja viņš nebūtu kritis par kaislību upuri. Tāpēc par Dieva Dēlu netiek teikts, ka Viņš ir nācis *grēcīgajā miesā*, bet gan “*grēcīgās miesas līdzībā*”, jo, lai gan Viņš patiesi bija miesā un ēda, dzēra un gulēja, un patiesi tika caururbts ar naglām, Viņā nebija kopš krišanas mantotā grēka, bet tikai kaut kas tam līdzīgs. Jo Viņš nejuta ugunīgās miesas iekāres bultas, kas mūs ievaino pat pret mūsu gribu, bet uzņēma Sevī kaut ko tām līdzīgu, dalīdamies līdzī mūsu dabai. Jo, tā kā Viņš patiesi uzņēma sevī ikvienu mūsu īpašību un nesa sevī visas cilvēku nepilnības, tad tiek uzskatīts, ka Viņš pazina arī šīs sajūtas, lai ar šīm nepilnībām Savā miesā nestu

arī šo krišanu un grēku.

Visbeidzot, velns Viņu kārdināja tikai ar tiem grēkiem, ar kuriem viņš pievīla Ādamu, cerēdams, ka Viņu kā cilvēku varētu līdzī pievilt arī citās lietās, ja Viņš padosies tiem pašiem kārdinājumiem, ar kuriem tas nogāza Viņa priekšteci. Bet, kad tas [velns] tika nogāzts pirmajā reizē, viņš vairs nespēja Viņam uzsūtīt otro nespēku, kas dzen asnus no pirmās klupšanas saknes. Jo viņš redzēja, ka Viņš nav uzņēmis neko tādu, no kā šis nespēks varētu celties, tāpēc bija velti gaidīt uz grēka augli, jo Viņš nekādā ziņā nebija Sevī uzņēmis tā sēklas un saknes. Tomēr no Lūkas, kurš pēdējo kārdināšanu apraksta ar vārdiem: *Ja Tu esi Dieva Dēls, tad meties no šejienes lejā* (Lk.4:9), mēs varam saprast, ka tā ir lepnība, tā ka iepriekšējā [kārdināšana], kuru Matejs min kā trešo, kad pēc evaņģēlista Lūkas velns Viņam vienā mirklī parādīja un apsolīja visas pasaules ķēniņvalstis, var tikt uzskatīta par mantkārību, jo pēc uzvaras pār rījību tas vairs necentās Viņu kārdināt ar netiklību, bet tūlīt ķērās pie mantkārības, par ko viņš zināja, ka tā ir visa ļaunuma sakne; un atkal, kad tā bija atvairīta, tad viņš vairs neuzdrošinājās Viņam uzbrukt ne ar kādu citu grēku, kas no tās izriet, tāpēc ķērās pie pēdējās kaislības, proti, lepnības, par kuru zināja – tos, kas ir pilnīgi un ir uzveikuši visus pārējos grēkus, tā spēj uzveikt, un ar ko viņš pats, Lucifera sēkla, un arī daudzi citi ir atkrituši no debesu godības bez kādas citas kaislības kārdināšanas.⁶⁴

Tādējādi šādā secībā, kādu minējām mēs un kādu ir nosaucis evaņģēlists Lūka, var redzēt ciešu saistību starp vilinājumu un kārdinājumiem, ar ko šis visveiklākais ienaidnieks uzbruka pirmajam un otrajam Ādamam. Jo pirmajam viņš teica: *Tavas acis atvērsies*, bet otrajam *rādīja visas pasaules ķēniņvalstis un to godību*. Pirmajā reizē viņš sacīja: *Jūs būsiet kā dievi*, bet otrajā: *Ja tu esi Dieva Dēls* (sal.1.Moz.3:5 ar Mt.4:6,8).

64. Lai gan iepriekš grēku sarakstā lepnība tika minēta kā pēdējā (II nod.) šeit un citur vēlākajā askētiskajā literatūrā tā ieņem centrālo vietu, jo no lepnības izriet visi pārējie grēki (sv. Jānis Pakāpnieks).

VII NODAĻA.

Kā var krist godkārē un lepnībā bez miesas piedalīšanās.

Un, ejot tālāk pa ceļu, kuru mēs parādījām, un zinot, kā darbojas pārējās kaislības (šo aplūkojumu vajadzēja pārtraukt, lai aplūkotu rijību un Tā Kunga kārdināšanu), [jānorāda, ka] godkāri un lepnību var iemantot arī bez mazākās miesas piedalīšanās. Jo priekš kā šīm kaislībām būtu vajadzīga miesas piedalīšanās, ja tās nodara lielu postu dvēselei, ko tās saņem gūstā tikai tad, ja viņa pati tām piekrīt, gribēdama dzirdēt cilvēku uzslavas un godu? Vai arī, kas gan tur bija no miesas Lucifera lepnības sendienās, ko viņš ieņēma savā sirdī un prātā, kā saka pravietis: *Tu gan domāji savā prātā: es kāpšu debesīs un uzcelšu savu troni augstu pār Dieva zvaigznēm. Es uzkāpšu augstumos, es būšu kā pats Visuaugstākais* (Jes.14:13-14). Un, tā kā tur nebija neviena cita, kas viņā varētu uzkurināt lepnību, tad tās bija vienīgi viņa domas, kas radīja šo grēku un aizveda viņu līdz pilnīgai un mūžīgai krišanai, jo viņš neieguva neko no tās valstības, pēc kuras dzinās.

VIII NODAĻA.

Par mantkārību, kas ir ārpus mūsu dabas, un par tās atšķirību no tiem grēkiem, kas ir dabiski.

Mantkārība un dusmas – lai gan to raksturs nav vienāds (jo pirmā ir ārpus mūsu dabas, bet otrās sēkla ir mūsos), tomēr abas pamostas vienādi, jo lielākoties cēlonis, kas tās savīļņo, ir ārpus mums. Jo bieži tie, kas ir visai vāji, sūdzas, ka ir krituši šajos grēkos, citu uzkūdi, un pāri galvai iegrimst dusmu un mantkārības kaislībās, padevušies citu aicinājumam. Bet, ka mantkārība ir kaut kas ārpus mūsu dabas, mēs varam redzēt pēc tā, ka ir pierādīts – tās iesākums nav mūsos, ne arī tā ceļas no tā, kas gādā par mūsu miesas un dvēseles savienību vai dzīvības esamību. Jo ir skaidrs, ka mūsu ikdienas vajadzībām nekas vairāk nav vajadzīgs, kā vien parasts ēdiens un dzēriens, bet viss pārējais, lai cik cītīgi mēs par to gādātu, ir kaut kas pavisam atšķirts no tā, ko cilvēkam vajag, lai viņš varētu dzīvot.

Un tā šis kārdinājums, kas ir ārpus dabas, uzbrūk tikai lieku-

līgiem mūkiem, kas ceļ uz sliktā pamata, un tie [grēki], kas mums ir dabiski, nebeidz uztraukt pat vislabākos mūkus un tos, kas dzīvo vientulībā. Un tas rādās būt patiesība, jo mēs redzam dažas kārtas, kas ir pavisam brīvas no mantkārības kaislības, jo tās nekad nav ielaidušas sevī šo grēku un nespēku, ne to piesavinot, ne ieraduma pēc.

Mēs uzskatām, ka vecā pasaule pirms [grēku] plūdiem ilgi ne-likās zinis par šīs kaislības neprātu.⁶⁵ Un mēs, kas no šīs pasaules novēršamies visai nopietni, zinām, ka šī kaislība tiek izravēta bez kādām grūtībām, ja cilvēks atsakās no visas savas mantas un dzenas pēc klostera disciplīnas tik ļoti, ka nepatur sev ne grasi. Mēs par lieciniekiem varam piesaukt tūkstošiem brāļu, kas vienā mirklī atteicās no visas mantas un tā izdzēsa šo kaislību, ka tā viņiem vairs netraucēja, toties visu mūžu viņiem bija jācīnās pret rijību, un viņi nejutās droši, jo pret to vajadzēja cīnīties ar vislielāko sirds un miesas stingrību.

IX NODAĻA.

Par to, ka nomāktība un grūtsirdība parasti rodas bez kāda ārēja pamudinājuma, tāpat kā pārējie grēki.

Nomāktība un grūtsirdība parasti rodas bez kāda ārēja pamudinājuma, tāpat citi [grēki], kurus pieminējam, jo mēs labi zinām, ka tie bieži nomoka vientuļniekus un tos, kuri mitinās tuksnesī, ne ar vienu nesatikdamies, kas ir ļoti mokoši. Šo patiesību ar savu pieredzi var apliecināt ikviens, kas ir dzīvojis tuksnesī un ir izaicinājis iekšējā cilvēka pretestību.

X NODAĻA.

Par to, ka seši no šiem grēkiem ir savā starpā saistīti, bet pārējie divi, kas no tiem atšķiras, ir radniecīgi.

Tad nu runājot par šiem astoņiem grēkiem, kas gan izcelšanās ziņā, gan iespaidā ir atšķirīgi, proti, seši pirmie – rijība, netiklība,

65. Balstīts Jēzus vārdos, ka Noas dienās ēda, dzēra, plītēja (Lk.17:26-27).

mantkārība, dusmas, nomāktība, grūtsirdība, ir savā ziņā saistīti un veido it kā ķēdi, kur viena pārmērs ir nākamā sākums. Jo no lielas rijības ceļas netiklība un no netiklības alkatība, no alkatības dusmas, no dusmām nomāktība, un no nomāktības grūtsirdība. Tāpēc mums pret visiem jācīnās vienādi un ar tiem pašiem paņēmieniem un, kad esam uzvarējuši vienu, tad jāķeras pie nākamā. Jo augsts un kupls, un indīgs koks nokaltīs daudz ātrāk, ja saknes, no kurām tas aug, tiks atsegtas vai aizcirstas, un dīķis, kas ir bīstams, izžūs ātri, ja avots un straume, kas to pilda, tiks rūpīgi aizbērti ciet. Tāpēc, lai uzveiktu grūtsirdību, vispirms ir jātiek galā ar nomāktību; lai atkrātos no nomāktības, vispirms ir jāsavaldā dusmas; lai apslāpētu dusmas, ir jāsabradā alkatība; lai izravētu alkatību, ir jāsavaldā netiklība un, lai iznīdētu netiklību, ir jāizmēž rijības grēks.

Bet divi pārējie grēki, proti, godkāre un lepnība, ir savā starpā saistīti tāpat, kā pārējie, par kuriem mēs runājam, jo viens pieaugot dzemdina otru (jo godkāre uzkurina lepnību), lai gan tie ir pavisam atšķirīgi no sešiem iepriekšējiem un nav ar tiem savienoti vienā virknē, jo rodas pavisam citādi. Jo, kad tie seši ir izravēti, tad abi pēdējie uzplaukst daudz kuplāk, un pēc pirmo nāves tie laužas ārā vēl stiprāk un uzbrūk citādi. Jo, lūk, katrā no šiem sešiem mēs iekrītam tad, kad mūs ir uzveikuši tie, kas pirms viņiem, bet šajos divos mēs varam iekrist arī tad, ja esam uzvarējuši [tos sešus] un visvairāk tad, kad esam piedzīvojuši brīnišķīgu uzvaru.

Tātad ar grēkiem ir tā: tāpat kā tie rodas, pieaugot tiem, kas bija vispirms, tā arī tie tiek iznīcināti ar uzvaru pār tiem, kas bija vispirms. Tātad, lai iznīcinātu lepnību, ir jāizdzēš godkāre, un, ja mēs uzveiksim iepriekšējos [grēkus], tad varēsim satvert nākamos, un, ja padzīsim tos, kas rādīja ceļu, tad pārējos, kas seko, varēs aizvākt bez grūtībām. Un, lai gan šie astoņi grēki ir savā starpā saistīti, tomēr tos varam sadalīt četrās grupās. Jo netiklība ir īpašā veidā saistīta ar rijību, un dusmas ar alkatību, un grūtsirdība ar nomāktību, un lepnība ar godkāri ir cieši sieta.

XI NODAĻA.

Par šo grēku veidiem.

Un tagad par katru grēku runāsim atsevišķi. Rijība ir triju veidu: 1) tā, kas mūku spiež paēst pirms noteiktā laika, 2) tā, kas dzen piepildīt vēderu ar visādu ēdamo, 3) tā, kas liek meklēt gardumus un našķus. Šie trīs veidi sagādā ne mazumu raīžu tam, kas necenšas atrasties ar pūlēm un uzmanību. Jo tāpat kā nevajadzētu pārtraukt gavēni pirms noliktā laika, tā arī ēšanā vajadzētu atturēties no rijības un, gatavojot ēdienu, darīt to bez kārumiem, jo šie trīs cēloņi izsauc dažādus, bet vienādi bīstamus apstākļus dvēselei. No pirmā ceļas nepatika pret klosteri, līdz ar to riebums un neiecietība pret dzīvi tajā, kam noteikti drīz sekos novēršanās un drīza aiziešana. Otrais aizdedzina liesmojošās greznības un izlaidības bultas. Un arī trešais auž viltīgās alkātības tīklus gūstekņiem un kavē tos, kas grib sekot Kristum, pilnīgi sevi aizliedzot.

Bet to, ka mūsos parādās šīs kaislības zīmes, mēs varam redzēt tad, ja kāds brālis mūs ielūdz pie sevis un mēs neapmierināties ar to, kādu ēdienu baudīsim un ko viņš ir sagatavojis pasniegt, bet nepiedodamā vaļībā vēl lūdzam ko pārliet tam pāri vai piebērt klāt, – to nekad nevajag darīt trīs iemeslu dēļ: 1) mūka apziņai vienmēr jāradinās pie atturības un pacietības un kā apustulim jāmacās apmierināties ar to, kas viņam ir (Fil.4:11). Jo tam, kuru aizvairo negaršīgs kumoss un kas pat uz mirkli nespēj savaldīt savu izlutināto apetīti, nekad neizdosies atminēt miesas noslēpumu un daudz svarīgākās vajadzības;⁶⁶ 2) dažreiz tad, kad namatēvs ir izgājis ārā sameklēt to, ko esam viņam lūguši, mēs viņam liekam kaunēties par sava galda pieticību, norādot uz viņa nabadzību, kas citkārt bija zināma tikai Dievam; 3) dažreiz citi nepazīst tās garšvielas, ko mēs lūdzam, un ar to mēs, kārodami apmierināt savas mēles patikšanu, viņus aizskaram. Tāpēc mums visiem spēkiem ir jāsavaldā šāda vaļība.

Netiklība ir triju veidu: 1) tā, kas beidzas ar miesīgu kopošanos, 2) tā, kas tiek īstenota, sievietei nepieskaroties, jo mēs lasām, ka Tas Kungs sita sentēva Jūdas dēlu Onanu (1.Moz. 38:9-10), un tas Raks-

66. T.i., miesas, dvēseles un gara noslēpumaino mijiedarbību.

tos tiek saukta par nešķīstību, jo apustulis saka: *Bet neprecētiem un atrainēm es saku: ir labi, ja tie paliek tādi kā es. Bet, ja tie nevar atturēties, tad lai dodas laulībā, jo labāk iedoties laulībā nekā kaist kārībā* (1.Kor.7:8-9;3), kas deg sirdī un domās, par ko Tas Kungs Evaņģēlijā saka: *Ikviens, kas uzskata sievu, to iekārodams, tas ar viņu laulību jau ir pārkāpis savā sirdī* (Mt.5:28). Apustulis iesaka, lai šos trīs veidus mēs izdzēšam vienā veidā. *Tāpēc nonāvējiet*, viņš saka, *sevī to, kas pieder zemei: netiklību, nešķīstību, kaisli, ļauno iekāri un mantkāribu* (Kol.3:5). Un vēl par diviem no šiem [grēkiem] viņš saka efeziešiem: *Bet netiklība, visāda veida neīra dzīve vai mantkāriba lai pat vārda pēc jums ir sveša*, un vēl: *Jo nevienam netiklim, neīram vai mantrausim, tas ir, elku kalpam, nav vietas Kristus un Dieva Valstībā* (Ef.5:3-5). No šiem trim mums ir jābēg ar vienādu spēku, jo tie vienādi izgrūž ārā no Kristus valstības.

Alkatība ir triju veidu: 1) tiem, kuri ir novērsušies [no pasaules], tā neļauj atteikties no bagātības un mantas, 2) tā liek ar vēl lielāku centību dzīties pēc tā, no kā mēs atteicāmies un ko izdalījām nabagiem, 3) tā liek kārot un tīkot pēc visa, kas tev nekad nav piederējis.

Dusmas ir triju veidu: tās, kas trako iekšā, kas grieķu valodā ir *θυμός*; otras laužas uz āru vārdos, darbos un rīcībā, un viņi to sauc par *όργήν* – par ko apustulis saka: *Bet tagad visu to atmetiet: dusmas, ātrsirdību .. kas ir jūsu mutē* (Kol.3:8); trešās ir tās, kas nevis uznāk un pēc stundas pāriet, bet turpinās dienām un vēl ilgāk, ko sauc *μῆνις*. No visām trim ir jābēg ar šausmām.

Nomāktība ir divu veidu: pirmā pamostas tad, kad dusmas ir norimušas, vai arī tā uznāk pēc kāda zaudējuma, vai no kāda apslēpta cēloņa, kas tika uzplēsts; otra ceļas no neizskaidrojamas prāta apmāktības vai izmisuma.

Grūtsirdība ir divu veidu: pirmā tos, kam tā uzklūp, sūta gulēt, bet otrā liek pamest savu celli un bēgt prom.

Godkāre, lai gan tai ir dažāds izskats un tā tiek dalīta vairākās šķirās, galu galā ir divu veidu: 1) kad mēs uzpūšamies par miesīgām un pasaulīgām lietām un 2) kad mēs iedegamies ilgās pēc uzslavas par garīgām un neredzamām lietām.

Lepnība ir divu veidu: 1) miesīga un 2) garīga, kas ir sliktāka. Jo tā sevišķi uzbrūk tiem, kas ir pamanījušies pavirzīties uz priekšu kādās labās īpašībās.

XII NODAĻA.

Kā godkāre mums var noderēt.

Bet vienā ziņā iesācējiem godkāre ir noderīga. Es domāju tos, kurus joprojām apdraud miesīgie grēki, piemēram, ja uzmācas netiklības gars, tie dzenas pēc priesteram vai goda cilvēku priekšā, lai izskatītos pēc svētajiem un nevainīgajiem, un tad ar šo izskatu atteiktu nešķīstās iekāres tieksmēm, tās nospiežot pie zemes vai vismaz uzlūkojot tās par savas kārtas necienīgām, un tā ar mazāko ļaunumu uzveicot lielāko. Jo cilvēkam ir labāk, ja viņam uzmācas godkāre, nekā, ja viņš padodas netiklībai, no kuras, ja viņš ir kritis, vai nu vispār nespēj atraisīties, vai tikai ar lielām grūtībām. Šo domu apbrīnojami ir pateicis viens no praviešiem, runādams Dieva vārdā un sacīdams: *Sava Vārda dēļ Es pavilcināju Savas dusmas, un Sava goda dēļ Es izturos saudzīgi tev par labu, lai tevi neiznīcinātu* (Jes.48:9), t.i., kamēr tu esi sakalts godkāres un uzslavu važās, tu, iespējams, neskriesi iekšā elles dziļumos un neatgriezami nepadosies nāves varas kundzībai.

Un mums nav jābrīnās, ka [godkāres] netikumam piemīt spēks atturēt no padošanās netiklības grēkam, ko atkal un atkal apliecina daudzi piemēri. Ja šī inde un šis mēris cilvēku nav skāris, viņš kļūst nenogurdināms un nejūt pat divu vai triju dienu ilgu gavēni. Mēs pazīstam daudzus šajā tuksnesī, kas apliecina: tad, kad mēs dzīvojam savos klosteros Sīrijā, mēs bez grūtībām varējām izturēt piecas dienas bez ēšanas, turpretī tagad izsalkums mums uzmācas ik pēc trim stundām tik ļoti, ka mēs tik tikko varam izturēt gavēni līdz devītajai stundai. Uz šo jautājumu ļoti labi atbildēja aba Makārijs, kad viņam jautāja, kāpēc viņam tuksnesī uznāk izsalkums jau trešajā stundā, lai gan klosterī viņš bieži nicināja ēdienu veselu nedēļu un nejuta izsalkumu: “Tas ir tāpēc,” viņš teica, “ka šeit neviens neredz tavu gavēni, lai tevi pabarotu un uzmundrinātu ar uzslavām, bet tur,

kur citi tevi redz un pabaro tavu godkāri, tu paliki resns”⁶⁷

Par to, kā netiklības grēkam uzbrūk godkāre, ir brīnišķīgs stāsts Ķēniņu grāmatā. Kad Israēla bērņus saņēma gūstā Ēģiptes faraons Neko, ieradās Asīrijas ķēniņš Nebukadnecars un aizveda viņus atpakaļ no Ēģiptes robežām uz viņu pašu zemi – nevis, lai viņiem atgrieztu agrāko brīvību un dzimteni, bet gribēdams viņus aizvest daudz tālāk par Ēģipti, kur viņi bija gūstekņi. – Šis stāsts tieši atbilst mūsu gadījumam, jo, lai gan padošanās godkāres grēkam nav tik liels ļaunums kā netiklība, tomēr izbēgt no godkāres kundzības. Gūsteknim, kas ir aizvests tālāk, ir daudz grūtāk atgriezties dzimtenē pie savu tēvu brīvības, tāpēc pravietis taisnīgi viņam pārmet: *Kāpēc tu esi novecojis svešā zemē* (Bāruka 3:11), jo ir taisnīgi teikt, ka cilvēks svešā zemē vecs paliek, ja nav ielauzis sava grēku pamatu.

XIII NODAĻA.

Par dažādiem veidiem, kā šie grēki mums uzbrūk.

Lai gan šie astoņi grēki uzbāžas visiem cilvēkiem, tomēr ne visiem vienādi. Jo vienam galvenajā vietā ir netiklības gars, citam dusmas vaļā staigā, pār citu valda godkāre, bet vēl citam goda vietā ir lepnība – un, lai gan ir skaidrs, ka mums ikvienam uzbrūk tie visi, tomēr katram ir grūti citādā veidā.

XIV NODAĻA.

Par cīņu, kas jāuzņemas pret grēkiem, kad tie uzbrūk.

Tāpēc pret visiem šiem grēkiem ir jādodas cīņā tā, lai katrs apzinās, kāds grēks viņam uzmācas, un tad lai vērš galveno triecienu pret to, visas pūles veltījot aizsardzībai, ik dienas cilājot gavēņa ieročus un nemitīgi raidot sirds nopūtu un vaimanu bultas, un pieaicinot nakts lūgšanu un svētapceres pūles no sirds, pēc tam izplūstot Dieva priekšā nebeidzamās asaras un lūgšanās, un lai cītīgi izlūdzas pasargāšanu no uzbrukuma. Jo cilvēks nevar uzveikt nevienu kaislību, ja viņš nav skaidri sapratis, ka šajā cīņā nekādā ziņā nav iespē-

67. T.i., Sīrijā nav tāda godkāres kārdinājuma, kas veicina atturību.

jams uzvarēt tikai ar saviem spēkiem un pūlēm, bet, lai saglabātu šķīstību, viņam ik dienu un nakti ir jāpastāv vislielākajā modrībā.

Un pat tad, kad viņam liekas, ka ir jau ticis vaļā no sava grēka, viņam tik un tā ir jāizmeklē visdziļākie sirds kambari un jānoķer pats ļaunākais grēks, ko viņš tur ierauga, un pret to jāvērs visi Gara spēki, lai vienmēr, uzveikdams pašas stiprākās kaislības, viņš varētu svinēt vieglu un ātru uzvaru pār visām citām, jo ar uzvarām dvēsele kļūst stiprāka. Tad nākamā sadursme ar vājāku kaislību nesīs daudz drošāku uzvaru, kā tas ir tiem, kuri ir raduši šīs pasaules valdnieka priekšā nostāties aci pret aci ar mežonīgiem zvēriem, cerot uz algu, - šo izrādi sauc par *pancarpus*.⁶⁸ Šie vīri, kā zināms, pirmo triecienu vērs pret to zvēru, kurš viņu priekšā rādās pats stiprākais un ātrākais, un, kad to ir uzveikuši, viņi var daudz vieglāk tikt galā ar visiem pārējiem, kas nav tik briesmīgi un spēcīgi.

Tāpat, [vispirms] uzvarot stiprākās kaislības un pēc tam vājākās, kas stājas to vietā, mēs gūsim pilnīgu uzvaru. Mums arī nevajadzētu iedomāties, ka to, kurš cīnās ar kādu vienu grēku un kļūst neuzmanīgs pret pārējiem, var viegli ievainot pēkšņs uzbrukums, jo tā parasti nenotiek. Jo, kad cilvēks gribēdams šķīstīt savu sirdi, ir to nocietinājis pret jebkādu grēku, tad nav iespējams, ka viņš neapdraud arī citus grēkus un necīnās pret tiem. Jo, ja cilvēks sevi uzskata par šķīstības balvas necienīgu, apgānīdamies ar citiem grēkiem, kā gan viņš varēs svinēt uzvaru pār to kaislību, no kuras ilgojas atraisīties? Bet, kad sirds ir apņēmusies par sava uzbrukuma īpašo mērķi izraudzīties kādu vienu kaislību, tad par to vajag daudz cītīgāk lūgties un ar sevišķu piepūli un centību gādāt, ka vēl vairāk esam nomodā par to un gūstam drīzu uzvaru. Jo likumdevējs [Mozus] māca, ka tā mums ir jārikojas, un lai mēs nepaļaujamies tikai uz savu spēku, jo viņš saka: *Neizbīsties viņu priekšā. Jo Tas Kungs, tavs Dievs, ir tavā vidū, Viņš ir liels un bijāms Dievs. Un Tas Kungs, tavs Dievs, lēnām un pamazām izskaudīs tās tautas tavu acu priekšā; tu jau arī nevari tās strauji izdeldēt, ka nesavairojas pārāk daudz lauku zvēru. Un Tas Kungs, tavs Dievs, tomēr tos no-*

68. *Pancarpus*, sākotnēji visādu augļu upurēšana (Tertuliāns). Vispārīgā nozīmē "visu ko" (sv. Augustīns), bet Jānis šo vārdu lieto, runājot par gladiatoru cīņām ar "visādiem" zvēriem.

dos tavā varā un tos metīs šausmīgās nāves bailēs, tiekāms Viņš tos izdeldēs (5.Moz.7:21-23).

XV NODAĻA.

Kāpēc mēs neko nespējam pret grēkiem bez Dieva palīdzības, un kāpēc mums nevajadzētu lielīties, ka esam tos uzvarējuši.

Tāpat viņš mūsu brīdina, lai nelielāmie ar uzvarām pār kaislībām, sacīdams: *Kad tu būsi ēdis un paēdis un sev uzcēlis labus namus, un tur dzīvosi, kad tavi vērši un tavi siklopi būs savairojušies un tavs sudrabs un tavs zelts sāks pie tevis krāties, un viss, kas tev vien pieder, būs vairojies, lai tad tava sirds nelepojas un tu neaizmirsti To Kungu, savu Dievu, kas tevi izvedis no Ēģiptes zemes, no verdzības nama, kas tevi ir vadījis plašā un briesmīgā tuksnesī (5.Moz.8:12-15).* Arī Salamans saka: *Nepriecājies, kad tavs ienaidnieks krīt un lai tava sirds nelīksmojas par viņa nelaimi, jo Tas Kungs varētu to redzēt un tas varētu Viņam labi nepatikt, un Viņš varētu novērst savas dusmas no viņa (Sal.pam.24:17-18),* t.i., lai Viņš neredz tavas sirds lepnību, un lai Viņš tevi nepamet un tev vairs neuzbrūk tā kaislība, kuru tu iepriekš ar Dieva žēlastību uzvarēji. Jo pravietis nebūtu lūdzies šādiem vārdiem: *Neatdod zvēram Savas ūbeles dvēseli, Savu cietēju pulku neaizmirsti nemūžam (Ps.74:19),* ja nezinātu, ka sirds lepnības dēļ daži paklupa tai pašā vietā, no kuras iepriekš izvairījās, un tas ir tāpēc, lai viņi mācās pazemību.

Tas mums ir par labu, ka mūs stiprina gan pašu pieredze, gan pamāca neskaitāmas Rakstu lappuses, jo nav iespējams, ka tik stiprus ienaidniekus mēs uzveicam tikai pašu spēkiem bez vienīgā Dieva palīdzības. Tāpēc mums ik dienas viss gods par uzvaru ir jādod Viņam, kā Pats Kungs mums to māca caur Mozu: *Kad nu Tas Kungs, tavs Dievs, tos tavā priekšā dzīs ārā, tad nedomā pats savā sirdī: Tas Kungs mani ir atvedis manas taisnības un nopelnu dēļ, lai es šo zemi iemantoju,- bet gan tieši šo tautu bezdievības dēļ Tas Kungs tās tagad dzen ārā tavu acu priekšā. Ne tavas taisnības, nedz tavas sirds skaidrības dēļ tu nenāc, lai iemantotu viņu zemi, bet šo*

tautu ļaunuma dēļ Tas Kungs, tavs Dievs, tās dzen ārā tavā priekšā (5.Moz.9:4-5).

Es jums gribu jautāt, ko vēl skaidrāk var pateikt par mūsu bezdievīgo uzskatu un bezkaunību, ja visu, ko mēs darām, gribam piedēvēt tikai savai brīvībai gribai un pašu pūlēm? *Nedomā, viņš saka, savā sirdī, kad Tas Kungs, tavs Dievs, būs iznīcinājis tos tavu acu priekšā, ka tava taisnība ir likusi Tam Kungam tevi ievest šajā zemē.* Tiem, kas tur acis un ausis vaļā, lai tās redz un dzird – vai gan Viņš skaidri nesaka: kad tava cīņa pret miesīgiem grēkiem būs beigusies un tu redzēsi, ka esi brīvs no nešķīstības un pasaules maldiem, nelielies ar panākumiem un uzvaru, un nepiedēvē to paša spēkam un gudrībai, ne arī iedomājies, ka esi uzvarējis garīgu ļaunumu un miesīgus grēkus pats saviem spēkiem un ar savu brīvo gribu. Jo nav šaubu, ka šajā cīņā tu neko nebūtu paveicis, ja tevi nestiprinātu un nesargātu Tā Kunga palīdzība.

XVI NODAĻA.

**Ko nozīmē septiņas tautas, kuru zemes ieguva Israēls,
un kāpēc dažreiz par tām saka “septiņas”,
bet citreiz “daudzas”.**

Tās ir septiņas tautas, kuru zemes Tas Kungs apsolīja Israēla bērniem, kad viņi izgāja no Ēģiptes. Visu, kas, pēc apustuļa vārdiem ar tām notika *savienošanā* (1.Kor.10:6), mums ir jālasa mūsu labošanai. Jo mēs lasām: *Kad Tas Kungs, tavs Dievs, tevi ievēdīs tai zemē, ko tu ej iemantot, un izdzīs daudzas tautas no turienes – hetiešus, gīrgaziešus, amoriešus, kānaāniešus, ferisiešus, hīviešus un jebusiešus – septiņas tautas, kas lielākas un stiprākas par tevi, un Tas Kungs, tavs Dievs, dos tev viņus, tad tu tos sitīsi un nodosi tos iznīcībai; un tu neslēgsi ar tiem nekādu derību un nežēlosi tos* (5.Moz.7:1-2). Bet iemesls, kāpēc to ir vairāk [nekā Israēls], ir tāds, ka to grēki ir lielāki nekā tikumi, tāpēc to sarakstā tautu skaits tiek minēts septiņas, bet, stāstot par uzbrukumu, skaits netiek minēts, jo mēs lasām: *izdzīs daudzas tautas no turienes.* Tas nozīmē, ka miesīgo kaislību dzimums, kas ceļas no septiņkārtīgā grēka pamudinātā-

ja, ir daudz lielāks par Israēlu, jo no tā nāk slepkavošana, skaudība, zaimošana, zagšana, nepatiesa liecināšana, pārēšanās, dzeršana, atriebšanās, neķītras runas, melošana, zvēresta laušana, muļķīgas runas un ākstīšanās, piedauzība, nemiers, alkatība, sarūgtinājums, trokšņošana un kliegšana, dusmas, nicinājums, kurnēšana, pavedināšana, izmisums un daudzi citi grēki, kuru aprakstīšana aizņemtū pārāk daudz laika.

Ja jūs to visu uzskatāt par mazu lietu, tad paklausieties, ko par to domāja apustulis: *Nekurniet, viņš saka, kā daži no tiem ir kurnējuši un [ir] maitātāja nomaitāti*, un par kārdināšanu: *Nekārdināsim To Kungu, kā daži no tiem darījuši un gāja bojā no čūskām* (1.Kor.10:9-10). Par atriebšanos: *Nekāro atriebties, lai tu netiec izpostīts* (Sal.pam.20:13).⁶⁹ Un par izmisumu: *Kas zaudējuši kauna jūtas un sākuši nodoties izvirtībai, sagandēdami savu dzīvi ar visādiem netiklības darbiem un mantkārību* (Ef.4:19). Un to, ka nolādēts ir gan trokšņotājs un kliegzējs, gan tas, kas dusmojas, aizsvilstas un zaimo, apustulis saka tik skaidri, cik vien iespējams, un brīdina: *Katrs rūgtums, ātrsirdība, dusmas, bāršanās un zaimi, vispār katra ļaunprātība lai ir tālu no jums* (Ef.4:31), un daudz ko līdzīgu.

Ja astoņus galvenos grēkus uzveic vispirms, tad šie nogrimst līdzī un tiek iznīcināti mūžīgā pazušanā.⁷⁰ Jo no rijības ceļas pārmērība ēšanā un dzeršanā. No netiklības ceļas neķītras sarunas, piedauzība, ākstīšanās un muļķīgas runas. No mantkārības ceļas meli, mānīšanās, zagšana, zvēresta laušana, dzīšanās pēc netīras peļņas, viltus liecināšana, vardarbība, nežēlība un alkatība. No grūtsirdības ceļas slinkums, miegainība, rupjība, nemiers, izklaidība, miesas un prāta nenoturība, pļāpāšana, ziņkāre. No godkāres sāncensība, ķecerības, plātīšanās un dzīšanās pēc modes. No lepņības ceļas nicinājums, skaudība, nepaklausība, zaimošana, kurnēšana, atriebšanās.

Un to, ka šīs kaites ir stiprākas par mums, ļoti skaidri redzams pēc tā, kā tās uzbrūk. Jo miesīgo kaislību bauda mūsu locekļos cī-

69. Tā Jāņa tekstā. Latviešu tulkojumā: "Nemīli miegu, lai tu nekļūtu nabags; lai tavas acis pastāvīgi būtu modras, tad tev maizes pietiks".

70. Šeit meklējams sākums t.s. nāves grēkiem - galvenajiem, no kuriem izriet citi.

nās daudz spēcīgāk par tikuma alkām, jo tikums ir iegūstams tikai ar vislielāko sirds un miesas piepūli. Bet, ja tu gara acīm paskatīsies uz mūsu ienaidnieku drūzmu, ko apustulis uzskaita, sacīdams: *Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaulē telpā* (Ef.6:12), un to, ko mēs lasām par taisno vīru 91. psalmā: *Tūkstoši krīt tev blakus un desmit tūkstoši tev pa labo roku* (Ps.91:7), tad tu redzēsi, ka ienaidnieku ir daudz vairāk un tie ir daudz spēcīgāki, nekā mēs – miesīgas un zemišķas radības, kam ir dota garīga un bezmiesīga daba.

XVII NODAĻA.

Jautājums par septiņām tautām un astoņiem grēkiem.

GERMANS: Bet kā tas var būt, ka ir astoņi grēki, kas mums uzbrūk, lai gan Mozus, skaitīdams tautas, kas uzbrūk Israēla tautai [piemin vairāk nekā] septiņas, un kāds mums labums no tā, ka mēs iemantojam šo grēku zemi?

XVIII NODAĻA.

Atbilde par to, kā septiņas tautas sakrīt ar astoņiem grēkiem.

SERAPIONS: Visi piekrīt tam, ka mūkam uzbrūk septiņi galvenie grēki. Bet tie neiekļaujas [iepriekš minēto pagānu] tautu skaitā tāpēc, ka 5. Mozus grāmatā Mozus – vai, pareizāk, Tas Kungs ar viņa muti – runā par tiem, kas jau ir izgājuši no Ēģiptes un ir tikuši brīvi no pašas spēcīgākās tautas, proti, no ēģiptiešiem. Un mēs redzam, ka arī mums šis skaitlis der, jo, tikuši skaidrībā par šīs pasaules lamatām, mēs redzam, ka esam atraisījušies no rijības, t.i., no mēles un vēdera grēka, un, tāpat kā viņiem, arī mums ir strīds ar septiņām atlikušajām tautām, nemaz nerunājot par to, kas nupat tika uzvarēta. Bet šīs [ēģiptiešu] tautas zeme netika nodota Israēlam, jo Tas Kungs pavēlēja, lai viņi to tūlīt atstāj un iziet no tās. Šī iemesla dēļ mūsu gavēņiem jābūt mēreniem, lai no pārmērīgas atturēšanās nerastos izsalkums, kas ceļas no miesas nespēka un vārguma, jo tas

spiež atgriezties Ēģiptes zemē, t.i., pie iepriekšējās rījības un miesas iekāres, ko mēs pametām, kad novērsāties no šīs pasaules. Un līdzībā tā notika ar tiem, kuri, izgājuši tikumu tuksnesī, atkal ilgojās pēc gaļas podiem, pie kuriem [viņi reiz] sēdēja Ēģiptē.

XIX NODAĻA.

Par to, kāpēc viena tauta ir jāglābj, bet septiņas turpretī tiek pavēlēts iznīcināt.

Iemesls, kāpēc šī tauta, kurā piedzima Israēla bērni, netika nodota pilnīgai iznīcināšanai, bet tai atņēma viņas zemi, turpretī septiņas [kanaāniešu] tautas bija pavēlēts iznīcināt, ir šāds: lai cik stipra būtu gara kvēle, kuras iedvesmojumā mēs izgājām tikumu tuksnesī, mēs tomēr nevaram pilnībā tikt vaļā no rījības, kas apmetusies turpat blakus, no tās pakalpojumiem un, tā sakot, ikdienas kopošanās ar to. Jo apetīte uz gardumiem mums paliks kā kaut kas dabisks un iekšēji piemītošs, kaut arī mēs visiem spēkiem centīsimies iznīdēt jebkādu nevajadzīgu iekāri, no kuras, lai gan to nevar pilnīgi iznīcināt, tomēr ir jāvairās un jābēg. Jo par to mēs lasām: *Nelutiniet miesu, lai nekristu kārībās* (Rom.13:14).

Lai gan šī apetīte mūsos saglabājas – par kuru ir teikts, lai mēs to pilnīgi neiznīcinām, bet paturam bez iekāres, - ir skaidrs, ka mēs ēģiptiešus neiznīcinām, bet it kā novēršamies no viņiem, nedomādami par baudu un smalkiem galdiem, bet, kā saka apustulis, *kad mums ir barība un apģērbs, tad ar to mēs pietiksim* (1.Tim.6:8). Bet bauslība to pasaka līdzībā: *Nenievā ēģiptietī, jo tu pats esi bijis piemītējs viņa zemē* (5.Moz. 23:7). Jo miesai nepieciešamais ēdiens netiek dots bez apdraudējuma dvēselei.

Šī grēka uzbrukumu mums visiem iespējamiem veidiem ir jā-ravē laukā no ieskaņošanās dvēseles dziļajos kaktos. Jo par to mēs lasām: *Katrs rūgtums, ātrsirdība, dusmas, bāršanās un zaimi, vispār katra ļaunprātība lai ir tālu no jums*, un vēl: *Zaudējuši kauna jūtas un sākuši nodoties izvirtībai, sagandēdami savu dzīvi ar visādiem netiklības darbiem un mantkārību* (Ef.4:31,19). Mēs varam iznīdēt tos grēkus, kas ir uzpotēti mūsu dabai no ārpuses, bet mēs

nevaram izskaust to, ka mūs pārņem ēstgriba. Jo, lai cik mēs būtu tikuši [garīgā dzīvē], mēs nevaram nebūt tie, par ko esam piedzi-
muši. Un, ka tas ir tā, mēs varam apliecināt ne vien ar savu mazā
cilvēka dzīvi, bet ar to dzīvi un paradumiem, kas, sasnieguši pilnību
un ir atraisījušies no visu pārējo kaislību uzmākšanās, gara dedzībā
aizgāja tuksnesī un pilnīgā miesas noliegšanā, tomēr, gadiem ejot,
nespēja nedomāt par savu ikdienas maltīti un azaida galdu.

XX NODAĻA.

Par rijības dabu, ko var aprakstīt stāstā par ērgli.

Brīnišķīga līdzība šai kaislībai, kas kavē mūku, lai cik viņš
garīgs un izcils, ir stāsts par ērgli. Jo šo putnu, kad viņš lidojumā
paceļas virs pašiem augstākajiem mākoņiem un pazūd no mirstīgo
skatieniem un zemes vaiga, vēdera vajadzības tomēr piespiež no-
laisties uz zemes un baroties no maitas un miroņu liķiem. Tas mums
skaidri rāda, ka rijības gars nav pilnībā iznīdējams kā pārējie grēki,
ne arī to var izskaust kā citus, bet mēs varam savaldīt un apturēt
visus pamudinājumus uz to un jebkādu lieku apetīti.

XXI NODAĻA.

Par rijības noturīgo dabu, kā to aprakstījuši daži filosofi.

Šī grēka noturīgo dabu apbrīnojamā mīklā aprakstījis viens no
vecajiem sarunā ar dažiem filosofiem, kuri savā kristīgajā vientiesī-
bā iedomājās, ka viņi to varēs izsijāt kā pelavas. “Mans tēvs,” viņš
teica, “mani atstāja visai daudzu parādu piedzinēju nagos. Visiem
es visu samaksāju un tiku galā ar viņu spiedīgajām prasībām, bet
vienam es nespēju atmaksāt, lai gan es to daru ik dienas.” Un, kad
viņi nespēja saprast mīklas jēgu un nepacietīgi lūdza to paskaidrot,
tad “es,” viņš teica, “biju savā dabiskajā stāvoklī, visai daudzu grēku
ieskauts. Bet, kad Dievs mani iedvesmoja uz vēlēšanos atraisīties,
es novērsos no šīs pasaules un tūlīt atdevu visu savu mantu, ko biju
mantojis no tēva, un atmaksāju viņiem kā spiedīgiem aizdevējiem,
un pilnīgi tiku no viņiem vaļā. Bet es nekā nespēju atbrīvoties no
rijības uzmākšanās. Jo, lai gan es samazinu ēdiena daudzumu līdz

pašam mazākajam, es tomēr nespēju izvairīties no šīs uzmākšanās, jo tā man visu laiku uzbāžas un es, tā sakot, bezgalīgi maksāju, lai to apmierinātu, un maksāju nebeidzami, kā viņa to prasa.”

Uz to viņi man teica, ka šis cilvēks, kuru viņi līdz šim nicināja kā muļķi no laukiem, bija uztvēris filosofijas pamatprincipu, t.i., apmācību ētikā, un brīnījās, kā viņš ar dabiskā [saprāta] izgaismojumu ir aptvēris to, ko nekāda pasaules skola nebūtu varējusi iemācīt, un ko viņi paši ar visām savām pūlēm un ilgo studēšanu nebija sapratuši.

Tiktāl atsevišķi par rijību. Tagad atgriezīsimies pie sarunas, kurā mēs sākam apcerēt to, kā mūsu grēki savā starpā ir saistīti.

XXII NODAĻA.

Kāpēc Dievs Abrahāmam iepriekš darīja zināmu, ka Israēls izdzīs desmit tautas.

Kad Tas Kungs runāja ar Abrahāmu par nākotni (par ko jūs nejautājāt), mēs lasām, ka Viņš uzskaitīja nevis septiņas tautas, bet desmit, kuru zemi Viņš solīja atdot Abrahāma sēklai (1.Moz.15:18-21). Šo skaitli nepārprotami veido klāt pieliktā elkdievība un zaimošana, kam nodevās gan neticīgo pagānu daudzums, gan zaimotāji no jūdiem pirms Dieva iepazīšanas un kristību žēlastības, kad viņi dzīvoja garīgajā Ēģiptē. Bet, kad cilvēks ir pieņēmis lēmumu novērsties un iziet no turienes, un ar Dieva žēlastību ir uzvarējis rijību un iegājis garīgajā tuksnesī, tad viņš no šiem trim uzbrukumiem ir brīvs ticis un viņam atliek karot vienīgi pret tiem septiņiem, kurus minējis Mozus.

XXIII NODAĻA.

Kāpēc mums ir derīgi ieņemt viņu zemes.

Bet tas, ka mēs tiekam skubināti sava pašu labumam ieņemt šo vissamaitātāko tautu zemes, lai ir saprotams šādi. Katram grēkam ir savs kakts sirdī, no kura tas izdzen Israēlu, t.i., svēto un debe-

šķīgo lietu apceri, un tad to sauc par savējo un nebeidz darboties pret šķīstību. Jo tikumi nekādā ziņā nevar dzīvot līdzās grēkiem. *Kā Kristus savienojams ar Beliāru, vai ir kāda daļa ticīgajam ar neticīgo?* (2.Kor.6:14). Bet, tiklīdz Israēla tauta, t.i., tikumi, kas pret tiem karo, tos uzveic, tad tūlīt šo vietu mūsu sirdī, kuru bija aizņēmis iekāres un netiklības gars, piepilda šķīstība. To, kuru savā varā turēja dusmas, apņem pacietība. To, kuru bija pārņēmušas nāves skumjas, pārņem dievišķās skumjas un prieka pilnība. To, ko grūt-sirdība pārvērta par tuksnesi, uzar un apsēj drosme. To, ko nomīdīja lepība, dara cildenu pazemība – un tā, kad visi šie grēki būs izdzīti, šo vietu piepildīs pretējie tikumi, kas tiek saukti par Israēla, t.i., tās dvēseles [zemi], kas Dievu redz, un kad tie no sirds būs izdzinuši visas kaislības, tad mēs drīkstēsīm domāt, ka tie ir atgriezušies savā zemē, nevis iekarojuši svešu.

XXIV NODAĻA.

Kā zemes, no kurām tika padzīti kanaānieši, tika nodotas Šema sēklai.

Jo, kā vēsta sena tradīcija,⁷¹ tās kanaāniešu zemes, kurās tika ievesti Israēla bērni, agrāk, pie pasaules dalīšanas [Noas laikā], tika ierādītas Šema bērniem, un pēc tam Hama pēcteči, tās zemiski iekarojuši ar spēku un viltu, pievēca sev. Pēc taisnīgā Dieva sprieduma no šīs zemes tika izdzīti tie, kas zemi bija negodīgi piesavinājušies, un tēvu mantojums tika atdots tiem, kuru senčiem tā bija piešķirta pie pasaules dalīšanas.

Pavisam skaidri mēs varam redzēt, ka šī līdzība labi der arī mūsu gadījumā. Jo Dieva griba mūsu sirds piederību nodeva nevis netikumiem, bet tikumiem, kurus grēks, augdams lielāks, pēc Ādama krišanas izdzina ārā no viņu zemes. Tāpēc, kad ar Dieva žēlastību tie ar mūsu pūlēm un centību tiek atgriezti atpakaļ, mēs

71. Par pasaules dalīšanu Nosas dēliem skat. 1.Moz. 9.-10. nodaļu. "Senā tradīcija" minēta arī Klementīna (agrīno kristiešu bīskapa Klēmenta un viņa lokam piederīgajā literatūrā) "Atzinumos" un Kipras Epifānija "Herēzēs" (4.gs.) atbildē uz manihejiešu iebildumiem pret kanaāniešu cietsirdīgo padzišanu no viņu zemes israēļu iebrukuma laikā.

drīkstam uzskatīt, ka viņi nav vis iekarojuši svešu teritoriju, bet atgriezušies dzimtenē.

XXV NODAĻA.

Dažādas Rakstu vietas par astoņu grēku nozīmi.

Attiecībā uz astoņiem grēkiem mums ir vēl šādi Evaņģēlija vārdi: *Bet, kad nešķīstais gars no cilvēka ir izgājis, tad tas pārstaigā izkaltušas vietas, meklē dusu un to neatrod. Tad tas saka: es atgriezīšos savā namā, no kurienes es izgāju. Un, kad viņš nāk, tad viņš to atrod tukšu, izmēztu un uzpostu. Tad tas noiet un ņem līdzīgi septiņus citus garus, kas ļaunāki par viņu, un viņi ieiet tur un dzīvo; un pēc tam ar tādu cilvēku top sliktāk, nekā papriekšu bija. Tāpat arī notiks šai ļaunajai ciltij (Mt.12:43-45).* Lūk, tieši tāpat kā iepriekšējās lappusēs mēs lasījām par septiņām tautām, neskaitot ēģiptiešus, no kuru vidus Israēla bērni izgāja, tā arī šeit septiņiem nešķīstajiem gariem tiek pavēlēts atgriezties, lai gan iepriekš mēs dzirdējām, ka tie iziet no cilvēka.

Vēl par grēku septiņkārtīgiem pamudinājumiem Salamans saka: *Kad viņš mīlīgus vārdus runā, tad netici viņam, jo septiņas negantības mīt viņa sirdī (Sal.pam.26:25)*, t.i., ja rijības grēks ir uzveikts un tu sāc sev glaimot, ka esi to nogāzis, ar to atļaudamies mazliet atlaist to degsmi, ar kādu iesāki, un iedot miesai kaut ko vairāk par skarbās atturības un stingrības mēru, tad lai tas tevi neuzveic. Bet neatgriezies šķietamajā patvērumā, kur, liekas, tie tev vairs neuzbruks, ja uz brīdi atraisīsies no miesīgām iekārēm un atlaidīsies vecajā bezrūpības stāvoklī vai patikšanās uz gardiem ēdieniem. Jo šis gars, kuru tu uzveici, saka: *Es atgriezīšos savā namā, no kurienes es izgāju*, un tūlīt visi septiņi grēku gari, kas no tevis bija izgājuši, nodarīs tev daudz lielāku ļaunumu nekā kaislība, kuru tu uzveici sākumā, un galu beigās tu kritīsi daudz ļaunākos grēkos.

XXVI NODAĻA.

Kā pēc tam, kad mēs esam mazliet pieveikuši rijības kaislību, mums ir jācenšas iegūt

visus pārējos tikumus.

Tāpēc, kad mēs gavējam un ievērojam atturību, mums ir jābūt uzmanīgiem, lai tad, kad esam mazliet pieveikuši rijības kaislību, mēs neļautu prātam palikt tukšam bez tikuma, kas mums nepieciešams, un ar to vēl cītīgāk jāpiepilda sirds visdziļākie kambari ar bailēm, ka var atgriezties netiklības gars un atrast mūs tukšus un bešā, un ka tas nepamanās sirdī iekārtoties viens pats un neienes sev līdzī šo grēku septiņveidīgo pamudinājumu, un nepadara mūsu stāvokli sliktāku, nekā bija sākumā. Jo tā dvēsele, kas lepojas ar to, ka ir novērsusies no šīs pasaules un tās astoņiem grēkiem, kas pār to valda, var izrādīties daudz nešķīstāka un neķītrāka, un tad pār to nāks lielāks sods, nekā tad, ja tā būtu [palikusī] pasaulē kā mājās, kur tā nepieņēma ne mūka vārdu, ne likumus. Jo par šiem septiņiem gariem ir teikts, ka tie ir daudz ļaunāki par tiem, kuru vietā tie iegāja, jo apefīte uz labām lietām, t.i., rijība, pati par sevi nebūtu postoša, ja tā neatvērtu durvis citām kaislībām, proti, netiklībai, mantkārībai, dūsmām, nomāktībai un lepnībai, kas dvēseli izposta un grib pār to valdīt. Tāpēc cilvēks nevar sasniegt pilnību, ja viņš to cer sasniegt tikai ar atturību, t.i., ar miesas gavēni, neatzīstot, ka tas ir jādara viena iemesla dēļ: kad miesa ar gavēšanu ir savaldīta, tad ir daudz vieglāk iesākt cīņu pret pārējiem grēkiem, jo miesu vairs nenospiež rijība un pārēšanās.

XXVII NODAĻA.**Par to, ka mūsu cīņa ar grēkiem nenotiek
tādā pašā secībā, kādā tie minēti sarakstā.**

Bet jums jāzina, ka mūsu cīņa nebūt nenotiek tādā pašā secībā, jo, kā mēs teicām, uzbrukumi ne vienmēr notiek vienādā kārtībā, un katram cīņa ir jāsāk, ņemot vērā uzbrukuma raksturu, kas katram ir citāds, tā ka vienam viņa pirmā cīņa būs pret to grēku, kas sarakstā ir trešais, bet citam pret to, kas ir ceturtais vai piektais. Un atbilstoši tam, kā grēki pār mums valda, un rēķinoties ar to, ko viņu uzbrukums no mums prasa, ir arī jāpretojas, lai veiksmīgas uzvaras iznākums atnestu sirds šķīstības pilnību.

Tiktāl abas Serapiona saruna mums atklāja astoņu galveno grēku dabu, un tik skaidri viņš aprakstīja gan dažādās miesas apslēptās kaislības, gan to sākumu un sakaru, un, kaut arī tās mūs ik dienu nomoka, mēs tās līdz galam nevaram saprast, - lai mēs tās redzam skaidri savu acu priekšā kā spogulī.

6. SARUNA.

ABAS TEODORA SARUNA PAR SVĒTO NĀVI.

I NODAĻA.

Tuksneša apraksts un jautājums par svēto nāvi.

Palestīnas apvidū blakus Tekojas ciemam, ko pagodinājusi pavieša Amosa piedzimšana (Am.1:1), ir plašs tuksnesis, kas sniedz līdz pat Arābijai un Nāves jūrai, kur ietek un pazūd Jordānas straumes un kur ir Sodomas pelni. Šajā apvidū ilgu laiku dzīvoja paši pilnīgākie un vissvētākie mūki, kurus pēkšņi izpostīja laupītāju saracēņu uzbrukums,⁷² un par viņu miesām mēs zinām, ka tās ar vislielāko godbijību saņēma gan bīskapi, gan apkārtnes iedzīvotāji un visi Arābijas ļaudis, un noguldīja līdzās mocekļu pīšļiem,⁷³ bet, lai dabūtu sev svēto ieguvumu, ļaužu pūļi no divām pilsētām sadūrās un savā starpā uzsāka briesmīgu karu, un cīnīdamies tie pat sāka viens otru sist, dievbijīgā karstumā kaudamies par to, kuram ir lielākas tiesības viņus apbedīt un paturēt viņu pīšļus. Viena puse lielījās ar to, ka tie dzīvo viņu tuksnesī, otra ar to, ka viņi dzīvo tuvāk to dzimšanas vietai.

Bet tas mums nepatika un mēs dusmojamies – gan paši pie

72. Senatnes ģeogrāfi par saracēņiem sauca Arābijas laupītājus. Sākot ar 7. gadsimtu vārds kļuva par sinonīmu visiem arābiem un Muhameda sekotājiem bez izšķirības.

73. Šie mocekļi nav pieminēti pašā senākajā latīņu ticība mocekļu sarakstā “*Martyrologium Hieronymianum*” (4.-5.gs.), lai gan pēc Roma martiroloģijas viņi tiek pieminēti 28. maijā.

sevis, gan tātē, ka daži brāļi ne mazums piedauzījās, jautādami, kāpēc cilvēkus ar tik brīnišķīgiem tikumiem un nopelniem nokāva laupītāji, gan arī par to, kāpēc Tas Kungs ir pieļāvis tādu noziegumu pret Viņa kalpiem un ļaunu cilvēku rokās nodeva tos, kurus visi apbrīnoja. Un tā mēs ar lielām bēdām aizgājām pie svētā TEODORA⁷⁴ – cilvēka, kurš izcēlās ar skaidru praktisku prātu. Viņš dzīvoja Cellēs,⁷⁵ kas ir starp Nitriju un Skitu, un ir piecu jūdžu attālumā no Nitrijas klosteriem, bet no Skita tuksneša viņu šķīra astoņdesmit jūdzes. Un, kad mēs viņam izstāstījām savas raizes par šo vīru nāvi un paudām izbrīnu par Dieva pacietību, kurš ir pieļāvis, ka tiek nokauti tik cildeni vīri, kuriem viņu svētajā spēkā būtu vajadzējis atbrīvot citus no nelaimes, bet paši sevi nespēja izglābt no ļaundaru rokām, mēs jautājām, kāpēc Dievs pieļauj, ka pret Viņa kalpiem tiek pastrādāts tik briesmīgs noziegums, tad svētais TEODORS mums atbildēja.

II NODAĻA.

Abas Teodora atbilde uz viņam uzdoto jautājumu.

TEODORS: Šis jautājums bieži nodarbina prātu tiem, kam nav lielas ticības vai zināšanu, un kas iedomājas, ka svēto alga un balvas (kas netiek pasniegtas šajā pasaulē, bet tiek aiztaupītas nākotnei) tiek pasniegtas šīs īsās un iznīcīgās dzīves laikā. Bet mēs, kas ceram uz Kristu ne tikai šajā dzīvē, lai nebaidāmies, kā saka apustulis, būt *visnožēlojamākie cilvēki* (1.Kor.15:19). Jo, ja mēs šo apsolījumu piepildīšanos saņemtu šajā dzīvē, tad savas neticības dēļ mēs tos pazaudētu nākamajā dzīvē, tātē lai nesekojam viņu iedomām un savas nezināšanas dēļ netrīcam un nekrītam kārdināšanā, krītot šādu cilvēku nagos un apsūdzētu Dievu netaisnībā vai vienaldzībā pret cilvēku darbiem – to pieminēt vien būtu grēks, ka Viņš kārdi-

74. Aba Teodors droši vien tas pats, kurš minēts Jāņa Kasiāna “Institūtos”, bet nekas vairāk par viņu nav zināms.

75. Celles, starp Skita un Nitrijas tuksnešiem. Nosaukums cēlies no mūku “cellēm”, tā skaidro Sozomens. Viņš runā par apvidu, sauktu “Kellia”, kur daudz mazu mājokļu. Sozomens rakstīja arī par priesteri Makāriju Cellēs. Minētais fakts ļauj Celles saistīt ar mūsdienu *Dair Abu Makr*, vienu no četriem klosteriem, kas tā nosaukts pēc tur dzīvojušā sv. Makārija.

nājumu brīžos neaizsargā tos, kas dzīvo taisnu un svētu dzīvi, un neatmaksā labajiem ar labu un ļaunajiem ar ļaunu jau šajā pasaulē, un lai ar to nenopelnam krišanu sodā kā tie, par kuriem pravietis Cefanja brīdina, sacīdams: *Tie runā savā sirdī: Tas Kungs mums nedarīs ne labu, ne ļaunu* (Cef.1:12), un netiekam atrasti starp tiem, par kuriem ir teikts, ka ar šādu kurnēšanu viņi zaimo Dievu: *Katrs, kas dara ļaunu, ir labs Tā Kunga acīs, un uz tādiem Viņam ir labs prāts, - vai: kur tad ir Dievs, kas sodītu?* (Mal.2:17). Tālāk piebilstot zaimošanu, kas aprakstīta šādiem vārdiem: *Ir velti, ja cilvēks kalpo Dievam, un kāds labums mums no tā, ka mēs turam Viņa baušļus un bēdu pilni panesam visdažādākās dzīves grūtības Tā Kunga priekšā? Tāpēc mēs daudzīnām laimīgus esam likuma nievātājus; bezdievīgo skaits pieaug, viņi kārdina Dievu, un tomēr viss viņiem iziet labi* (Mal.3:14-15). Tāpēc, lai mēs tiktu pasargāti no šīs nezināšanas, kas ir šo briesmīgo maldu sakne un cēlonis, mums vispirms jāsaprot, kas ir īsti labais un kas ir sliktais, un, ja mēs tad satversim šo vārdu patieso nozīmi Rakstos, un nevis maldos, mēs izbēgsim no tā, ka mūs pievilī neticīgo maldi.

III NODAĻA.

Par trim lietām šajā pasaulē, proti, par labo, slikto un to, kas pa vidu.

Šajā pasaulē ir trīs dažādas lietas, proti, labas, sliktas un tādas, kas pa vidu (*medium*). Tāpēc mums ir jāzina, kas ir patiesi labs un kas ir slikts, un kas ir pa vidu, lai mūsu ticību stiprinātu patiesas zināšanas un kārdināšanās tā turētos nelokāma. Līdz ar to mums ir jāspriež, ka tām lietām, kas ir tikai no cilvēkiem, nav cita labuma, kā vien dvēseles tikums, kas mūs ar nelokāmu ticību ved pie Dievišķām lietām un pastāvīgi pievērš nemainīgam labumam. No otras puses, mums neklājas saukt par sliktu neko, izņemot tikai grēku, kas mūs šķir no labā Dieva un saista ar ļauno velnu. Bet pa vidu ir tās lietas, kas var pieslieties gan vienai, gan otrai pusei, kā, piemēram, bagātība, vara, gods, miesas stiprums, laba veselība, skaistums, pati dzīvība un nāve, nabadzība, miesas nespēks, ievainojumi un citas tādas lietas, kas var nest vai nu labu, vai sliktu, kā to liek

īpašnieka griba un patikšana. Jo bagātība bieži kalpo mūsu labumam, kā saka apustulis: *Tie, kas ir bagāti tagadējā pasaules laikmetā, piekodini, lai viņi nebūtu augstprātīgi un .. darītu labu, būtu bagāti labos darbos, devīgi, nesavtīgi, uzkrādami sev labu mantas pamatu nākamai dzīvei, lai uzkrātu sev labu mantas pamatu nākamai dzīvei* (1.Tim.6:17-19). Pēc Evaņģēlija tā ir laba lieta tiem, kas *dara sev draugus ar netaisnā mamona līdzekļiem* (Lk.16:9).

Bet tas var aizvest sliktā virzienā, ja uzkrājums tiek veidots pašas bagātības dēļ vai dzīvei greznībā un netiek izmantots nabagu vajadzībām. Un arī godu un miesas stiprumu, un labu veselību, kas ir neitrāli var izmantot abējādi, jo daudzi Vecās Derības svētie, kas bija ļoti bagāti un augsti godājami un svētīti ar miesas spēku, tik un tā bija Dievam ļoti tīkami. Un otrādi, tie, kas šīs lietas nelietīgi sagrozīja pašu labumam, ne bez iemesla tika sodīti un iznīcināti, kā to vairākkārt rāda Ķēniņu grāmata.

Un to, ka pat dzīvība un nāve pašas par sevi ir vidū, rāda svētā Jāņa un Jūdasa piedzimšana. Jo vienam viņa dzīve nesa tik lielu labumu, ka viņa piedzimšana arī citiem sagādāja prieku, jo mēs lasām: *Daudzi priecāsies par viņa piedzimšanu* (Lk.1:14), bet par otrā dzīvi ir teikts: *Tam būtu labāk, ka nemaz nebūtu dzimis* (Mt.26:24). Tālāk par Jāņa un visu svēto nāvi teikts: *Viņa svēto nāve ir dārga Tā Kunga acīs* (Ps.115:6-116:15), bet par Jūdasa un viņam līdzīgo nāvi: *Bezdievīgo nokauj viņa blēdība* (Ps.34:22). Bet to, cik dažreiz miesas slimība var izrādīties noderīga, mums rāda Lācara svētība, kas taču bija klāts brūcēm. Jo Raksti nepiemin nekādas citas viņa labās īpašības, bet tikai to, ka viņš cieta trūkumu un miesas slimības ar vislielāko pacietību, kamdēļ tika atzīts par cienīgu ieiet svētīgajā Abrahāma klēpī (Lk.16:20).

Vēl, runājot par trūkumu, vajāšanām un brūcēm, ko ikviens uzskata par sliktu, - cik noderīgas un nepieciešamas tās ir, skaidri rāda tas, ka svētie ne tikai necentās no tām izvairīties, bet īstenībā vai nu tās meklēja no visa spēka,⁷⁶ vai arī drošsirdīgi tās izturēja un tā kļuva par Dieva draugiem, iegūstot mūžīgās dzīvības algu, kā

76. Nepieciešams piebilst, ka ciešanu un sāpju meklēšana nebija pašmērķis, bet neparasts miesas norūdišanas azarts Valstības spēkā. Skat. arī 3:VIII.

teic svētītais apustulis: *Tad nu daudz labāk lielšos ar savu nespēku, lai Kristus spēks nāktu pār mani. Jo, kad esmu nespēcīgs, tad esmu spēcīgs* (2.Kor.12:9-10). Un tāpēc par tiem, kas apveltīti ar vislielāko šīs pasaules bagātību, godu un varu, nevajag spriest, ka viņi līdz ar to ir pazaudējuši galveno labumu (jo galvenais labums ir vienīgi tikums), jo pie labiem cilvēkiem, kas to izmanto labi un krietni, tā izrādīsies noderīga un vajadzīga (jo viņi ar to paveic labus darbus un vairo augļus, kas paliks ar viņiem mūžīgajā dzīvē), tāpat kā tiem, kas aplam izmanto savu bagātību, tā izrādās bezjēdzīga un nekam nederīga, un aizved pie grēka un nāves.

IV NODAĻA.

Par to, ka neviens otram nevar uzspiest ļaunumu bez viņa paša gribas.

Skaidri paturot prātā šīs atšķirības, un zinot, ka nav nekā cita laba, kā vien tikums, un nekas nav ļauns, kā vien grēks un atšķirība no Dieva, tagad rūpīgi apdomāsim, vai Dievs kādreiz pieļauj, ka Viņa svētajiem kādreiz uzspiež ļaunumu – vai nu Viņš pats, vai kāds cits. Jūs noteikti atzīsiet, ka nekad tā nenotiek. Jo neviens nekādā ziņā nevar uzspiest grēka ļaunumu kādam citam, kurš tam nepiekrīt un pretojas, kā vien tam, kurš savā slinkumā un pagrimumā to savā sirdī kāro.

Visbeidzot, kad velns, izmēģinājis visas ļaunās lamatas, centās uzspiest svētītajam Ījabam grēka ļaunumu, un ne vien atņēma viņam visus pasaules labumus, bet arī pēc šīs briesmīgā un negaidītā postošā zaudējuma, kad tika nonāvēti viņa septiņi bērni, sita viņu ar dziļām brūcēm un neciešamām mokām no galvas virsus līdz kāju pēdām, viņš veltī pūlējās Ījabam uzspiest grēka zīmogu, jo viņš viscaur palika nelokāms un nekad neiekāroja zaimošanu.

V NODAĻA.

Iebildums par to, kā var teikt, ka Dievs Pats var radīt ļaunumu.

GERMANS: Rakstos mēs bieži lasām, ka Dievs ir radījis ļau-

numu vai uzsūtījis to cilvēkiem, kā šajā lappusē: *Bez Manis cita nav neviena. Es esmu Tas Kungs, un cita nav neviena! Es, kas radu gaisu un veidoju arī tumsību, kas dod svētību, bet arī ļaunu* (Jes.45:6-7), un vēl: *Vai var gadīties pilsētā kāda nelaime, kam Dievs nebūtu licis notikt?* (Am.3:6).

VI NODAĻA.

Atbilde uz šo jautājumu.

TEODORS: Dažreiz, runājot par nelaimi un bēdām, Raksti bieži lieto aptuvenu (*abusive*) vārdu “ļaunums” – nevis tāpēc, ka tas tiešā nozīmē pēc savas dabas ir ļaunums, bet tāpēc, ka to par ļaunumu uzskata tie, kam tas tiek uzsūtīts viņiem par labu. Jo, kad pār cilvēkiem nāk Dievišķā tiesa, tai ir jārunā cilvēku valodā un caur viņu sajūtām. Kad ārsts labas veselības nolūkā tiem, kas cieš no augoņu iekaisumiem, vai nu griež, vai piededzina, tad, tie, kam tas jācieš, to uzskata par ļaunumu. Ne arī pieši un pātaga patīk niķīgam zirgam. Vēl vairāk, katrs sods, kas uzlikts savaldīšanai, tanī brīdī liekas rūgts, kā saka apustulis: *Bet katra pārmācība tai acumirkļī neliekas mums par prieku, bet par bēdām, tomēr vēlāk, tanī viņgrinātiem, dod taisnības miera augli, un, ko Tas Kungs mīl, to Viņš pārmāca un šaus katru bērnu, ko Viņš pieņem. Pacietiet pārmācību! Dievs izturas pret jums kā pret bērniem. Jo kur ir bērns, ko tēvs nepārmāca?* (Ebr.12:6-11).

Dažkārt ļaunums atnes nelaimi, kā te, kur lasām: *Un Dievam kļūva žēl tā ļaunuma, ko Viņš bija teicies viņiem nodarīt, un Viņš viņiem to nenodarīja* (Jon.3:10). Un vēl: *Jo Tu, Kungs, esi žēlīgs, līdzietīgs un lēnprātīgs, Viņam bezgalīgi laba sirds, un Viņam paliks jūsu žēl jums uzliktā soda dēļ* (Joel.2:13), t.i., par ciešanām un zaudējumiem, kuras Tu mums esi uzsūtījis par mūsu grēkiem. Bet cits pravietis, zinādams, ka dažiem cilvēkiem tas ir par labu un nekādā ziņā neskauzdams viņu labklāšanos, bet raudzīdamies pēc viņu labuma, lūdzās tā: *Dievs Kungs, Tu atriebējs Dievs, Tu atriebējs, parādies!* (Ps. 94:1) un Pats Tas Kungs saka: *Redzi, Es sūtīšu tiem nelaimi* (Jer.11:11), t.i., ciešanas un zaudējumus, ar ko viņi tiks savaldīti pašu dvēseles veselībai, kas galu galā viņus piespiedīs

griezties atpakaļ pie Manis, ko savas labklājības laikā viņi nicināja.

Tātad nekādā ziņā mēs nevaram apgalvot, ka tas ir pirmatnējais ļaunums, jo daudzus tas pamudina uz labu un atver mūžīgās svētlaimes durvis, un tāpēc, atgriežoties pie uzdotā jautājuma, viss, ko mums uzsūta ienaidnieki vai citi cilvēki kā ļaunumu, nav jāuzskata par tādu, bet gan par neitrālu. Jo beigās tas vairs nebūs tāds, par kādu tu to uzskati tagad, ne arī tāds, par kādu to uzskatīja sūtītājs savā naidā un niknumā.

Un tātad, kad svētajam tiek uzsūtīta nāve, mums nevajag domāt, ka ar viņu ir noticis kas ļauns, jo ir noticis kas neitrāls – kas ļaunam cilvēkam ir ļaunums, tas labajam ir atpūta un atraisīšanās no ļaunuma. Jo nāve ir atpūta *tam stiprajam vīram, kam viņa ceļš ir naktī apslēpts* (Īj.3:23). Tātad labs cilvēks no tās nepiedzīvo zaudējumu – viņš necieš no kaut kā nezināma, jo no ienaidnieka nozieguma pār viņu nāk tikai tas, kas būtu noticis saskaņā ar dabas kārtību, un viņš samaksā cilvēka nāves parādu pēc negrozāma likuma ar visauglīgāko ciešanu peļņu, pretī saņemot lielu algu.

VII NODAĻA.

**Jautājums, vai tas, kurš nogalina labu cilvēku,
ir uzskatāms par vainīgu, ja labais cilvēks
ar šo nāvi ir ieguvējs.**

GERMANS: Nu labi, tātad – ja cilvēks, kuru nogalina, ne vien necieš ļaunu, bet īstenībā par savām ciešanām saņem algu, kā lai mēs nosodām to, kurš, viņu nogalinādams, nav nodarījis ļaunu, bet labu?

VIII NODAĻA.

Atbilde uz šo jautājumu.

TEODORS: Mēs runājam par labo un ļauno, un to, ko mēs saucam par neitrālu, un par pašām īpašībām, nevis par cilvēkiem, kas to dara. Ļaundaris vai sliktais cilvēks nav jāatļauj sveikā tikai tāpēc, ka viņa ļaunais darbs labam cilvēkam ļaunu nevar nodarīt. Jo krietna cilvēka izturību un labumu neiegūst tas, kurš viņam sagādāja

sāpes vai viņu nogalināja, bet tikai tas, kurš pacietīgi izturēja visu, kas pār viņu nāca. Un tāpēc pirmais par savu mežonīgo cietsirdību saņem taisnīgu sodu, jo viņš to gribēja nokaut, bet otrais ļaunu necieš tāpēc, ka viņa labā sirds pacietīgi izturēja visas ciešanas, un līdz ar to visu, kas nāca pār viņu ļaunā nolūkā, pārvērta par ieguvumu, kas tuvināja mūžīgās dzīvības svētlaiemi.

IX NODAĻA.

Stāsts par Ījabu, kuru kārdināja velns, un par To Kungu, kuru nodeva Jūdass, un par to, ka labam cilvēkam labu nes gan pārticība, gan trūkums.

No Ījaba pacietības velnam nebija nekāda labuma, lai ar kārdināšanu viņš kļūtu par labu cilvēku, bet tikai pašam Ījabam, kurš to izcietā ar drošu sirdi, bet Jūdass tika nogrūsts mūžīgā pazušanā lai gan viņa nodevība cilvēcei sagādāja pestīšanu. Tātad šeit mums ir jāskatās nevis uz notikušā rezultātu, bet uz darītāja nolūku. Tāpēc vienmēr jāturas pie atziņas, ka viens otram nevar nodarīt ļaunu, ja vien otrais savā slinkumā un sirds vājumā tam nepadodas – tieši tā, kā svētais apustulis apliecina Rakstu pantā: *Un mēs zinām, ka tiem, kas mīl Dievu, visas lietas nāk par labu* (Rom.8:28). Bet ar vārdiem *visas lietas nāk par labu* viņš aptver visu – ne vien izdošanos, bet arī to, kas šķiet neveiksme, par ko apustulis citā vietā saka, ka ir to pārvarējis *ar taisnības ieročiem pa labi un kreisi*, t.i., *ar godu un negodu, ar slavu un neslavu; kā viltnieki un tomēr patiesīgi; kā nepazīstami un tomēr pazīstami; kā mirēji, un redzi, mēs dzīvojam; kā pārmācīti un tomēr nenonāvēti; kā noskumuši, bet vienmēr priecīgi; kā nabagi, bet kas dara daudzus bagātus* (2.Kor.6:7-10).

Tātad viss, kas tiek uzskatīts par izdošanos un par ko saka, ka tas ir *pie labās rokas* un ko svētais apustulis nosauc par godu un labu slavu, un viss tas, kas tiek uzskatīts par neveiksmi, ko viņš nosauc par negodu un sliktu slavu, un kas ir *pie kreisās rokas*, pilnīgam cilvēkam kļūst par *taisnības ieročiem* – jo, kad tie tiek pacelti pret viņu, viņš sitienus drošsirdīgi atvairā, jo, kad viņš ar tiem cīnās un lieto tos pašus ieročus, tie viņu pasargā kā šaujamloks un zobens, un stiprs vairogs. Ar to viņš panāk pacietības un sava labuma pavirzī-

šanos uz priekšu un gūst izturības uzvaru ar tiem pašiem ieročiem, kas bija pavērsti pret viņu, lai nogalinātu, ja vien viņu nepaaugstina panākumi vai nenogāž zemē neveiksme, jo viņš soļo taisni pa ķēniņa ceļu un nenovirzās no šī līdzsvara stāvokļa ne pa labi, kad viņu pārņem prieks, ne ļaujas aiziet pa kreisi, kad viņam neveicas un maldina bēdas. Jo *kas Tavu bauslību mīl, tiem ir liels miers, un tie nekur neklūp* (Ps.119:165). Bet par tiem, kas sava rakstura dēļ seko dažādām dzīves iespējām un svārstās, mēs lasām: *Nelga mainās kā mēness pie debesīm*. Jo tāpat kā par pilnīgiem un gudriem vīriem ir teikts: *Un mēs zinām, ka tiem, kas mīl Dievu, visas lietas nāk par labu, tāpēc ka tie pēc Viņa mūžīgā nodoma ir aicināti* (Rom.8:28), tā arī par tiem, kas ir vāji un muļķīgi, tiek teikts: *Ej projām no ģeķa, jo tu neko no viņa neiemācīsies* (Sal.pam.14:7), jo viņi negūs labumu ne no savas bagātības, ne arī posts viņus padarīs labākus. Jo, lai drošsirdīgi izturētu bēdas, labestības vajag tikpat daudz, cik savaldības bagātīniekam, un tas ir pavisam droši, ka tas, kas klūp vienā grāvī, nepastāvēs arī otrā. Bet cilvēku daudz vieglāk uzveic bagātība, nekā neveiksme, jo dažreiz nabadzība cilvēku savalda pret paša gribu un dara pazemīgu, un ar visapsveicamākajām sērām liek grēkot mazāk un liek kļūt labākam, turpretī bagātība ar pazudinošiem glaimiem, šķiet, sniedz patvērumu, bet, tiklīdz cilvēks sajūtas drošs par savu laimi, tā viņu nogāž pie zemes vēl lielākā postā.

X NODAĻA.

Par pilnīgā cilvēka pārākumu, kas tēlaini tiek saukts par vienādi izveicīgu ar abām rokām.

Par šiem Raksti tēlaini saka, ka viņi ir [grieķu valodā] *ἀμφοτεροδέξιοι (ambidexteri)*, t.i., vienādi izveicīgi ar abām rokām, kā Ehuds Soģu grāmatā, kurš *bija kreilis* (Sģ.3:15).⁷⁷ Šo spēku mēs varam iegūt arī garīgi, ja pareizi lietojam veiksmi un to, kas liekas *labajā pusē*, kā arī neveiksmi un to, kas mums šķiet *kreisajā pusē*, un abus noliekam labajā pusē, tā ka viss notiek mums par labu, sakot apustuļa vārdiem: *Tie ir taisnības ieroči*.

Mēs redzam, ka iekšējais cilvēks sastāv no divām daļām, un,

77. Oriģinālā "abas rokas lietoja kā labo".

ja drīkstu tā teikt, ar divām rokām. Neviens svētais nevar iztikt bez tā, ko mēs saucam par kreiso roku, jo ar tās palīdzību atklājas tiku-
mu pilnība, tiklīdz prasmīgs cilvēks abas rokas pārvērš par laba-
jām. Un, lai savu domu paskaidrotu, [tad teikšu, ka] svētajam pie
labās rokas ir viņa garīgie sasniegumi, kurus viņš iegūst ar dedzību
garā, izmantodams labāko no savām alkām un kaislībām, kad viņš
ir brīvs no velna uzbrukumiem un bez kādas piepūles atvairā visus
miesas grēkus, kad viņš paceļas pāri zemei un visas tagadējās ze-
mišķās lietas vēro kā vieglu dūmaku pār klīstošām ēnām, un nicina
to, kam jāpazūd, un kad ar pāri plūstošu sirdi ne vien dedzīgi ilgojas
pēc nākotnes, bet arī redz to daudz skaidrāk, kad viņš barojas no
garīgas svētapceres un skaidri redz viņam atklātos debesu noslēpu-
mus, kad viņš izlej savas lūgšanas Dievam arvien lielākā šķīstībā un
gatavībā, kad viņš ir tik ļoti aizdedzies gara ugunīs, ka viņa dvēsele
steidzas aizsniegt neredzamo un mūžīgo tik ļoti, ka grūti noticēt
tam, ka viņš joprojām ir miesā.

Viņam ir arī kreisā roka, kad viņš ir sapīnies kārdinājumu pi-
nekļos, kad viņš ir iededzies miesīgās iekāres ugunīs, kad viņš aiz-
degas sašutumā un dusmās, kad viņš piepūšas lepnībā un godkārē,
kad viņu nomāc skumjas, kas sauc pēc nāves, kad viņu sasit gaba-
los grūtsirdības uzbrukums, kad viņš ir atdevis visu garīgo siltumu
un nogrimst liekulīgā vienaldzībā un neizskaidrojamās skumjās
tik ļoti, ka viņu pamet visas labās un gaišās domas un pat psalmi,
lūgšana, [Rakstu] lasīšana, un noslēgšanās cellē kļūst neciešama,
un vingrināšanās tikumos šķiet derdzīga un pretīga, un ir zaudējusi
savu garšu. Kad mūks tiek traucēts šādā veidā, tad viņš zina, ka
viņam uzbrūk kreisā roka.

Tāpēc katrs, kas nav godkārē uzpūties, ar visu, kas viņam ir
pie labās rokas, vīrišķīgi cīnās pret visu, kas ir pie kreisās rokas, un
nepadodas izmisumam, bet ar labo roku satver satver pacietības ie-
ročus, lai stiprinātos tikumā – tāds cilvēks abas rokas izmanto it kā
labās un katrā darbā izrādās uzvarētājs un paņem sev līdzī uzvaras
balvu gan no tā, kas ir pie kreisās rokas, gan no tā, kas ir pie labās.

Mēs lasām, ka tādu algu saņēma svētītais Ījabs, jo viņš tika vai-
nagots ar uzvaru pie labās rokas, kad viņš bija tēvs septiņiem dēliem

un staigāja bagātībā un pārticībā, un vēl pienesa ikdienas upurus Tam Kungam par viņu šķīstīšanu, rūpēdamies par to, lai viņi izrādītos pieņemami un dārgi Dievam vairāk nekā viņam pašam, kad viņa nama vārti bija vaļā visiem svešiniekiem, kad viņš bija *aklajam acis un kājas klibajam* (Īj.29:15), kad cietēju plecus sildīja viņa aitu vilna, kad viņš bija par tēvu bāreņiem un par vīru atraitnēm, kad viņš pat savā sirdī nepriecājās par ienaidnieka nelaimi. Un atkal, ar vēl lielāku tikuma spēku viņš uzveica pretinieku pie kreisās rokas, kad, vienā brīdī zaudējis savus septiņus dēlus, viņu neuzveica rūgtās bēdas, bet kā patiess Dieva kalps viņš liksmoja par sava Radītāja gribu.

Kad viņš, kas reiz bija pārticis, palika nabags, kas bija bagāts un palika kails, kas bija stiprs, bet tad izdēdēja, kas reiz bija slavens un godājams, tad kļuva nicināms un tika atgrūsts, sava gara spēku vienalga saglabāja nesatricinātu. Un beigās viņš pazaudēja visu savu turību un mantu, patvērās atkritumu bedrē un kā bargs savas miesas soģis ar poda lausku kasīja strutas no brūcēm un, iebāzis pirkstus dziļi savās vātīs, no miesām vilka ārā neskaitāmus tārpus. Un tomēr viņš nekad nekrita izmisumā un zaimošanā, ne arī kurnēja pret savu Radītāju. Vēl vairāk, pat šo kārdinājumu smagums viņu nenomāca necik, un savu mēteli, ar ko apsegt savu miesu un kas vienīgais bija palicis no viņa bagātības, viņš atdeva citam un to pazaudēja, un savu kailumu, ko labprātīgi cieta, apsedza ar to, ko viņam pameta briesmīgais laupītājs. Arī savus galvas matus, kas vienīgie palika neskarti no bijušās godības, viņš noskuva un atdeva mocītājam, un, nogriezdams to, ko viņa mežonīgais ienaidnieks [velns] viņam bija atstājis, viņš ar uzvaras gaviļēm pacēla tam pāri, pazemodams viņu ar šo debešķīgo saucienu: *Ja mēs esam no Dieva labu saņēmuši, kā tad lai mēs arī nesaņemam ļaunu. Kails es esmu nācis no savas mātes klēpja, un kails es atkal aiziešu. Tas Kungs bija devis, Tas Kungs ir ņēmis, Tā Kunga Vārds lai ir slavēts* (Īj.2:10,1:21).

Tāpat arī Jāzeptu es varētu saukt par izveicīgu ar abām rokām, jo savā pārticībā viņš bija ļoti dārgs savam tēvam, sirsnīgs pret saviem brāļiem, tīkams Dievam, bet arī nelaimē viņš palika šķīsts un uzticīgs Tam Kungam, cietumā laipns pret cietumniekiem, neturēja

ļauņu, bija augstsirdīgs pret ienaidniekiem un saviem brāljiem slepkavām, kas viņu apskauda un, cik bija viņa spēkos, palika ne vien sirsnīgs, bet pat dāsni devīgs. Tāpēc šie vīri un viņiem līdzīgie tiek saukti par *αμφοτεροι*, t.i., par vienādi izveicīgiem ar abām rokām. Jo viņi prot abas rokas lietot tāpat kā labo un, ciezdami visu, ko uzskaita apustulis, droši saka: *Ar taisnības ieročiem pa labi un kreisi, ar godu un negodu, ar slavu un neslavu* utt. (2.Kor. 6:7-8). Par šo labo un kreiso roku Salamans Augstajā dziesmā saka it kā līgavas vārdiem: *Viņa kreisā roka guļ zem manas galvas, un viņa labā roka glāsta mani* (Sal.a.dz.2:6). Un, lai gan šie vārdi rāda, ka noderīgas ir abas, tomēr vienu tā paliek zem galvas, jo nelaiimes ir jāsavalda ar sirdi. Nelaiimes noder tam, lai mūs vingrinātu un savaldītu pestīšanas labad, un pacietības ziņā darītu mūs pilnīgus. Bet labā roka, uz ko tā paļaujas, viņu vienmēr turēs apskāvienā, lai sargātu un turētu stingri Līgavaiņa svētīgajā tuvumā un abus nešķirami savienotu. Tāpēc mums ir jābūt vienādi izveicīgiem ar abām rokām, lai mūs nesit ne pārpilnība, ne trūkums, lai pirmā mums neliek steigties pēc bīstamās bezrūpības greznības, bet otrā nedzen izmisumā un kurnēšanā, bet, pateicoties Dievam abos gadījumos, mēs gūtu vienādu labumu gan labajā, gan sliktajā. Un to, ka šāds ar abām rokām izveicīgais cilvēks bija arī pagānu skolotājs [apustulis Pāvils], apliecina viņš pats, sacīdams: *Es esmu mācījies būt pieticīgs ar to, kas man ir. Un Viņš mani pazemoja, lika ciest badu un ēdināja ar mannu, lai liktu tev atzīt, ka cilvēks nedzīvo no maizes vien, bet ka cilvēks dzīvo no visa tā, kas iziet no Tā Kunga mutes* (Fil.4:11-13, 5.Moz.8:2).

XI NODAĻA.

Par divējādiem uzbrukumiem, kas mums uzmācas trīs dažādos veidos.

Bet, lai gan mēs sakām, ka uzbrukt var divos veidos – ar bagātību un nabadzību, tomēr ir jāņem vērā, ka visi cilvēki tiek kārdināti trīs dažādos veidos. Dažreiz, lai viņus pārbaudītu, citreiz, lai palīdzētu laboties, bet dažos gadījumos tāpēc, ka viņi to ir nopelnījuši ar saviem grēkiem.

Patiesi, lai viņus pārbaudītu – jo mēs lasām, ka svētītais Abra-

hāms un Ījabs, un daudzi svētie piedzīvoja neskaitāmus uzbrukumus. Lūk, ko Mozus sacīja savai tautai 5.Mozus grāmatā: *Tā Viņš pavēlēja Jāzepam, kad viņš izgāja no Ēģiptes zemes. Kad tu nedienā piesauci Mani, Es tevi atbrīvoju, uzklausīju tevi, tērpies pērkona padebešos, un, lūk, ko mēs lasām Psalmu grāmatā: Es tevi pārbaudīju arī pie nesaskaņu ūdeņiem (Ps.81:6-8), un Ījabam: Vai pēlējs grib būt pastāvīgā nesaskaņā ar Visuvareno? Tas, kas apsūdz Dievu, lai sataisās atbildēt! Un Ījabs atbildēja Tam Kungam un sacīja: redzi, es esmu visai niecīgs, ko lai es Tev atbildu? Es uzlieku roku savai mutei (Īj.40:2-4).*

Bet, lai palīdzētu laboties, kad Dievs savus taisnos šķīstī no maziem un piedodamiem grēkiem, vai lai paceltu viņus augstākā šķīstībā, pakļaujot dažādiem uzbrukumiem, lai varētu no viņiem izmēzt visas netīrās domas, pravieša vārdiem sakot, *atkritumus*, kurus Viņš redz sakrātus slepenajos kambaros, un darītu viņus par tīru zeltu nākamajā tiesā – jo Viņš neļauj, ka viņos paliek kaut kas no tā, ko dedzinās tiesas uguns, kad nākamajā mūžībā to piemeklēs ar sodību un mokām, kā teikts: *Daudz ciešanu taisnajam (Ps.34:20)*. Un: *Nenicini Tā Kunga pārmācību un nepagursti, kad Viņš tevi norāj! Jo, ko Tas Kungs mīl, to Viņš pārmāca un šaus katru bērnu, ko Viņš pieņem. – Pacietiet pārmācību! Dievs izturas pret jums kā pret bērniem. Jo kur ir bērns, ko tēvs nepārmāca? Bet, ja jūs esat bez pārmācības, ko visi ir saņēmuši, tad jūs esat nelikumīgi bērni un ne īsti bērni (Ebr.12:5-8)*. Un Jāņa Atklāsmes grāmatā: *Jo, ko Es mīlu, tos Es pārmācu un pamācu (Jņ.atkl.3:19)*. Tiem, kam Jeruzalemes līdzībā Jeremija saka šādus vārdus no Dieva: *Es iznīcināšu tās tautas, kuru vidū Es jūs izklīdināju, bet tevi Es saudzēšu, tikai pārmācīšu tevi pēc taisnības, jo nesodītu Es tevi nevaru atstāt (Jer.30:11)*. Un Dāvids, pēc dzīvdarošās šķīstīšanas lūgdamies, sacīja: *Pārbaudi mani, Kungs, un izmeklē mani, izskati manas īkstis un manu sirdi! (Ps.26:2)*. Arī [Jeremija], labi pazīdams šāda uzbrukuma vērtību, sacīja: *Pārmāci mani, Kungs, bet ar žēlastību un ne Savā bardzībā (Jer.10:24)*. Un vēl: *Es Tev pateicos, Kungs! Jo Tu gan biji uz mani dusmīgs, bet Tavas dusmas norima, un Tu mani iepriecināji (Jes.12:1)*.

Bet kā sods par grēkiem nāk uzbrukuma sitieni, jo Tas Kungs brīdināja, ka Viņš sūtīs nelaimi Israēla tautai: *Es vēl pret viņiem sūtīšu zvēru zobus un pīšļos līdējas čūskas indi* (5.Moz.32:24) un *velti Es esmu sitis jūsu bērņus, tie manu pamācību nav pieņēmuši un nav nekā no tās mācījušies* (Jer.2:30). Arī Psalmos: *Bezdievīgajiem ir daudz sāpju* (Ps.32:10) un Evaņģēlijā: *Redzi, tu esi vesels kļūvis; negrēko vairs, lai tev nenotiek kas ļaunāks* (Jņ.5:14).

Tiesa gan, mēs redzam arī ceturto veidu, jo Rakstu spēkā mēs zinām, ka dažas ciešanas tiek uzsūtītas vienkārši kā Dieva un Viņa darbu godības apliecinājums saskaņā ar Evaņģēlija vārdiem: *Ne viņš ir grēkojis, ne viņa vecāki, bet Dieva darbiem vajag parādīties viņā* (Jņ.9:3) un vēl: *Šī slimība nav uz nāvi, bet Dievam par godu, lai Dieva Dēls ar to tiktu pagodināts* (Jņ.11:4).

Ir vēl citi atmaksas veidi, ar ko tiek sisti daži, kas šajā dzīvē ir pārkāpuši ļaunuma robežu, jo mēs lasām, ka Dātans un Abirams jeb Korahs tika sodīti, un vēl vairāk tie, par kuriem apustulis saka: *Tāpēc Dievs viņus nodevis apkaunojošās kaislībās* (Rom.1:26), un tas ir jāuzskata par pašu briesmīgāko no visiem sodiem. Par šiem psalmists saka: *Cilvēku grūtības viņus nespiež, viņi netiek spaidīti kā citi cilvēki* (Ps.73:5). Viņi nav cienīgi, ka viņus izārstē Tā Kunga apmeklējums, kas dāvā dzīvību, vai šīs pasaules nelaimes, jo viņi ir *zaudējuši kauna jūtas un sākuši nodoties izvirtībai, sagandēdami savu dzīvi ar visādiem netiklības darbiem un mantkārību* (Ef.4:19), un, savu sirdi nocietinājuši un pieraduši grēkot, tie šajā īsajā dzīvē vairs nav izdziedināmi un netiek sodīti. Tie ir cilvēki, kurus pravieša svētais vārds norāj šādi: *Es liku daudz ko pie jums sagraut, kā Dievs pavisam sagrava Sodomu un Gomoru; tad nereti jūs bijāt kā degoša pagale, ko izrauj no liesmām, un tomēr jūs neatgriezāties pie Manis, saka Tas Kungs* (Am.4:11), un Jeremija: *Es tos izvētīju ar vētekli pa zemes vārtiem, atņēmu bērņus Savai tautai un to satriecu, bet tie tomēr nenovērsās no saviem ļaunajiem ceļiem* (Jer.15:7). Un vēl: *Ak, Kungs! Tu tos gan siti, bet tie nejut sāpes; Tu tos bargi pārmācīji, bet tie nelabojas; tie apcietinājuši savu pieri vairāk nekā akmeni un negrib atgriezties* (Jer.5:3).

Pravietis, redzēdams, ka viņu ārstēšanai ar šīs dzīves zālēm

nav nekāda labuma, izmisumā par viņiem sauc: *Plēšas gan pūta, bet no uguns iznāca tikai alva; kausētājs bija velti kausējis, sārņi nebija ļāvušies sevi atšķirt. Tāpēc viņus sauc par bezvērtībā aizmestu sudrabu, jo Tas Kungs tos ir aizmetis projām* (Jer.6:29-30). Tā Tas Kungs raud, ka teicamo šķīstīšanas uguni ir izlējis pār tiem, kas savos grēkos ir nocietinājušies, jo līdzībā par Jeruzalemi Viņš brēc, ka tā ir aplāta ar grēku kreveli: *Pēc tam liec tukšo podu tieši uz gailošām, kvēlojošām oglēm, lai tā varš sakarst, netīrumi nodeg un iztvaiko un tā rūsa nozūd. Bet veltīgas pūles: rūsa nepazūd, tā paliek uz tā sienām arī ugunī. Tavas kauna pilnās nešķīstības dēļ, tāpēc ka Es tevi gribēju šķīstīt, bet tu nekļuvi šķīsta* (Eceh.24:11-13). Tāpēc kā prasmīgs ārsts, kas ir izmēģinājis visas šai slimībai paredzētās zāles, Tas Kungs it kā paklūp zem viņu pārkāpumiem un ir spiests atraut Savu laipno šķīstīšanu, un viņus aprāj, sacīdams: *Es jutīšos apmierināts, un Man nebūs vairs jādusmo* (Eceh.16:42). Bet par citiem, kuru sirdis ar ilgstošiem grēkiem nav nocietinātas un kas nav pelnījuši visasākās un, ja varu tā teikt, viskodīgākās zāles, un kuru glābšanai pietiek ar dzīvdarošā vārda pamācību, ir teikts: *Es labošu viņus, uzklusot viņu brēkšanu* (Hoz.7:12).

Mēs visi zinām, ka ir arī citi cēloņi tam sodam, kas nāk pār tiem, kas ir smagi grēkojuši, nevis, lai izlīdzinātu viņu noziegumus, ne arī, lai dzēstu viņu grēka sekas, bet tāpēc, lai dzīvos nobaidītu un viņi savu dzīvi labotu. Un, kā tas nāca pār Jerobeāmu, Nebata dēlu, un Baāšu, Ahijas dēlu, un pār Ahābu un Jezebeli, mēs lasām, ka Dievišķais spriedums skan tā: *Redzi, Es likšu nelaimei nākt pār tevi, un Es izdeldēšu tavus pēcnācējus, jo Es nogalināšu ikvienu vīru, kā vājo, tā arī stipro, Israēlā.*

Un Es darīšu tavam namam tā kā Nebata dēla Jerobeāma namam un kā Ahijas dēla Baešas namam to izaicinājumu dēļ, ar kādiem tu Mani esi kaitinājis un pavedinājis Israēlu grēkot. Un par Izebeli Tas Kungs ir sacījis: suņi ēdīs Izebeli pie Jezreēlas mūriem. Kas vien no Ahaba piederīgajiem mirs pilsētā, tos suņi ēdīs, bet tos, kas mirs uz lauka, ēdīs debesu putni! (1.Ķēn.21:21-24). Tā nav, ka ar šo ātri pārejošo sodu pietiktu, lai izmēztu visus viņa zaimojošos iestādījumus – jo viņš pirmais uzstādīja zelta teļus [Bētelē un Danā] un ievēda cilvēkus ilgstošā atkrišanā no Tā Kunga nesa-

skaitāmās un nekrietnās apgānīšanās,⁷⁸ bet, redzot viņu likteni, par ko tie šausminājās, bailes, ka tas varētu nākt pār visiem, kuri maz domā par nākotni vai vispār tai netic, var sakustināt tikai tas, kas notiek tagad; lai, redzot Viņa bardzības pierādījumu, viņi atzītu, ka Varenais Dievs augstībā nav atmetis rūpes par cilvēkiem un viņu ikdienas darbiem, un bailēs saprastu, ka Dievs atmaksās par visiem viņu grēkiem.

Tiesa, mēs redzam, ka arī par mazākiem pārkāpumiem daži šajā pasaulē ir saņēmuši tādu pašu nāvi, ar kādu tika sodīti tie vīri, kuri, kā iepriekš teicu, krita zaimošanā. Tā notika ar Ananiju un Sappīru, kas, savas neticības skubināti, paturēja daļu no savas mantas (Apd.5) – nevis tāpēc, ka viņu grēku vaina bija vienāda, bet tāpēc, ka viņi tika pienākti iepriekš nepazītā pārkāpumā. Tas bija pareizi, jo ar to viņi citiem parādīja grēka piemēru, par ko tika sodīti bijāšanai, lai ikviens, kas iedomātos viņiem sekot, zinātu, ka, pat ja sods šajā dzīvē tiks atlikts, viņš tik un tā saņems sodu, kad nāks tiesas priekšā. – Bet, tā kā mēs, gribēdami pārskriet pāri visādiem uzbrukumiem un sodiem, esam novirzījušies no tā, ko teicu iepriekš, ka pilnīgs cilvēks vienmēr paliks noturīgs jebkāda uzbrukuma priekšā, tad atgriezīsimes pie tā vēlreiz.

XII NODAĻA.

Par to, ka taisnajam ir jābūt kā vaska zīmogam, bet cietam kā tērauds.

Bet taisna cilvēka prāts nedrīkst būt kā vasks vai cits tāds mīksts, kas padodas tam, ko tajā iespiež, un tāds paliek, iekams pieņem citu vaigu, kad tajā iespiež svešu seju, jo tam pašam savas nav un tas tiek visādi spaidīts un stiepts, lai atbilstu tam, ko viņā iespiež. Viņam vajadzētu būt kā spiedogam no cieta tērauda, lai viņa prāts

78. Jānis sapludina divus notikumus, kas risinājās senā Israēla sašķeltās ķēniņvalsts ziemeļos dažādos laikos. Vispirms ķēniņš Rehabeāms uzstādīja "zelta teļa" kulta statujas ziemeļu pilsētās Bētelē un Danā, tālu prom no Jeruzalemes. Tā bija atklāta atkrišana no israēļu Dieva Jahves (1.Ķēn.12:28-33), bet Ahābs un Jezebele dzīvoja pēc viņa.

vienmēr paliktu nemainīgs, un lai uz visa, kas – ap viņu, paliktu viņa nospiedums, bet viņā pašā nepaliktu nekas no tā, kas apkārt notiek.

XIII NODAĻA.

Jautājums par to, vai prāts var visu laiku palikt tai pašā stāvoklī.

GERMANS: Bet vai mūsu prāts var saglabāt savu izskatu nemainīgu un vienmēr palikt tāds pats?

XIV NODAĻA.

Atbilde uz jautātāja izteikto iebildumu.

TEODORS: Ir nepieciešams, ka cilvēkam, kā saka apustulis, ir vai nu *jāatjaunojas savā sirdsprātā (spiritu mentis)* (Ef.4:23) un ik dienas *jādzenas pēc tā, kas priekšā* (Fil.3:13), vai arī, ja viņš to nedarīs, viņš noteikti kritīs atpakaļ un ar viņu būs arvien sliktāk un sliktāk. Tāpēc prāts nekādā ziņā nedrīkst palikt vienā un tajā pašā stāvoklī. Tieši tāpat, kā, smagi cīnoties uz priekšu, cilvēks vai nu airē laivu pret stipru straumi ar savu roku spēku, lai nokļūtu augštecē, vai arī, nolaidis rokas bezdarbībā, ļaujās straumei, kas viņu nones uz leju. Tāpēc mūsu klupšanas pierādījums ir tas, ka mēs nesasniedzam neko vairāk, un nav arī šaubu, ka mēs nonāksim atpakaļ, ja neiesim uz priekšu, jo, kā teicu, cilvēka prāts nekādā ziņā nedrīkst palikt tai pašā stāvoklī, ne arī kāds no svētajiem miesā var sasniegt tādu tikumu pilnību, ka nekas viņu nevarētu mainīt. Jo kaut kas ir vai nu jāpieliek, vai arī viņam tiks atņemts, un neviena radība nevar būt tik pilnīga, ka to nespētu ietekmēt ne jūtas, ne pārmaiņas, kā mēs lasām Ījaba grāmatā: *Kas tad ir cilvēks, ka tas šķīsts pastāvētu un ka no sievas dzimušais būtu taisnīgs? Lūk, pat uz savu svēto saimi Dievs nevar pašauties, pat debesis nav nemaz Viņa paša acīs tik nevainojamas* (Īj.15:14-15). Jo mēs apliecinām, ka nemainīgs ir tikai Dievs, kuru lūgšanā uzrunā svētais pravietis: *Bet Tu paliec tas pats* (Ps.102:28), un kurš par Sevi saka: *Jo Es esmu Tas Kungs, un Es nepārveidojos* (Mal.3:6), jo vienīgi Viņš ir allaž labs, vienmēr

pilnīgs un tāds, kam neko nevar ne pielikt, ne kaut ko atņemt. Tāpēc mums ar neatslābstošām pūlēm ir jādzenas pēc tikuma un nemitīgi jāmacās pie tā turēties, jo, ja mēs pārstāsim doties uz priekšu, tūlīt sāksies lejupslīde. Jo, kā teicu, prāts nevar vienmēr palikt tāds pats, proti, nesaņemdamas kaut ko klāt vai nezaudēdamas kaut ko no savām labajām īpašībām. Jo nesaņemt ko jaunu nozīmē zaudēt, un, tiklīdz beidzas vēlēšanās doties uz priekšu, tūlīt sākas ceļš atpakaļ.

XV NODAĻA.

Par to, kas tiek zaudēts, izejot no celles.

Tāpēc mums uz visiem laikiem ir jāieslēdzas cellē. Jo, kad cilvēks no tās aizklīdīs prom un svaigs atgriezīsies, un sāks atkal tajā dzīvot, viņš jutīsies neapmierināts un viss viņu kaitinās. Jo, ja viņš cellē iegūto prāta savākšanos palaidīs vējā, viņš to neatgūs citādi, kā vien ar grūtībām, un, kad atgūsies, tad nedomās vis par sasniegumiem, kurus ir pazaudējis un kurus būtu ieguvis, ja celli nepamestu, bet gan uzteiks sevi par to, ka ir atgriezies tajā stāvoklī, no kura atkrita. Jo, tāpat kā nav iespējams atgriezt reiz pazaudēto un aizgājušo laiku, tā arī nav iespējams atjaunot pazaudētos sasniegumus, jo, lai cik dedzīgi prāts pūlētos vēlāk, tā būs aizgājušās dienas peļņa un tai piederošā laika ieguvums, bet tā neatsvērs mantojumu, kas uz visiem laikiem pazaudēts.

XVI NODAĻA.

Kā pat augšējie debesu spēki var mainīties.

Bet to, ka pat augšējie debesu spēki var, kā mēs teicām, mainīties, apliecina tie, kas savas samaitātās gribas dēļ nokrita no saviem augstumiem.⁷⁹ Tāpēc mēs nedrīkstam domāt, ka viņu daba ir nemainīga un viņi paliek tajā svētītajā stāvoklī, kādā tika radīti, jo viņi izvēlējas sliktāko daļu. Jo viens ir nemainīgā daba, un cits ir cilvēks ar savu tikumu pūlēm un to, kas viņā labs no nemainīgā Dieva žēlastības, lai izsargātos no pārmaiņām. Jo visu, kas ar pūlēšanos tika sasniegts un glabāts, ar nolaidību var pazaudēt. Mēs lasām: *Nevienu*

79. Kritušie eņģeļi. Skat. arī 56. vēri.

cilvēku nesauc par svētīgu pirms viņa nāves, jo, kamēr cilvēks ir ierauts cīņā un, kā saka, joprojām cīnās, un pat ja viņš uzvar un saņem daudz uzvaras balvu, viņš tomēr nezaudē bailes un piesardzību pret nepazīstamām lietām. Dievs vienīgais tiek saukts par nemainīgu un labu, jo labums nav Viņa pūļu auglis, tas piemīt Viņa dabai, līdz ar to Viņš nevar būt citāds, kā vien labs. Tāpēc cilvēks nevar iegūt nevienu tikumu, ja nemainās, un, kad tas ir iegūts, tad nevar to paturēt citādi, kā vien, ja to sargā ar tādu pašu rūpību un uzcītību, ar kādu tas tika iegūts.

XVII NODAĻA.

Par to, ka neviens nekrīt zemē, pēkšņi kļūpams.

Bet nedomājiet, ka cilvēks paslīd un nonāk nelaimē, pēkšņi kļūpams, jo viņš krīt bezcerīgā sabrukumā vai nu tāpēc, ka viņu pieviļ kļūmīgs ceļa sākums, vai arī tāpēc, ka viņa dvēseles labās īpašības aizlaiž postā ilgstoša prāta bezrūpība, tā ka viņa kļūdas pamazām krājas pār viņu galvu. Jo, *kam jākļūst pazudinātam, tas papriekš kļūst lepns, un augstprātība nāk priekš bojāejas* (Sal. pam.16:18) tāpat, kā neviena māja nesabrūk pēkšņi, bet tikai tad, ja tās pamatos ir kāds vecs bojājums, vai arī tās iemītnieki to sen ir atstājuši novārtā, tā ka sākumā sīka straumīte izgrauž sev ceļu un sargsienas sadrūp, līdz kamēr, ilgu laiku neliekoties zinīs, plaisa kļūst platāka un izlauž sienas un tās sabrūk, un pēc kāda laika vētras nestais mitrums un lietus plūst kā upe, un *slinkuma dēļ gāžas sijas, un roku kūtruma dēļ ūdens pil nama jumtam cauri* (Sal. māc.10:18). Un to, ka tas pats garīgā ziņā notiek ar dvēseli, Salamans stāsta citiem vārdiem, sacīdams: *Nepārtraukta pilēšana no jumta, kad spēcīgi līst, [izdzen vīru ārā no mājas]* (Sal.pam.27:15). Tā viņš brīnišķīgi bezrūpīgu prātu salīdzina ar jumtu un ķieģeļiem, kas nav tikuši laboti, kamdēļ sākumā tikai sīkas kaislību straumītes (*stillidida passionum*) atrod ceļu līdz dvēselei. Bet, ja par tām kā tievām tērcītēm neliekas zinīs, tad tikumu stari nobālē un tos aizskalo lielā grēku vētra (*imbre largissimo vitiorum*), ar ko vētrainā dienā, t.i., kārdināšanu laikā uzbrūk velns un dvēsele tiek izdzīta no tikumu pajumtes, kurā tai bija savas mājas, kamēr to sargāja ar modrību.

*Un, to dzirdējuši, mēs tik vareni liksmojām par šo garīgo mie-
lastu, ka dvēseles prieks, ar ko mūs pildīja šīs saruna, izdzēsa visas
bēdas, kuras mēs pārdzīvojām, uzzinājuši par svēto nāvi. Jo mēs ne
vien saņēmām mācību jautājumā, ko neizpratām, bet, šo jautāju-
mu uzdevuši, arī iemācījāmies dažas lietas, kurām mūsu saprašana
bija par vāju, lai par tām jautātu.*

7. SARUNA.

ABAS SERĒNA PIRMĀ SARUNA.

PAR PRĀTA NEPASTĀVĪBU

UN GARĪGO ĻAUNUMU.

I NODAĻA.

Par abas Serēna šķīstību.

Vēloties dedzīgajiem prātiem stādīt priekšā vislielākā svētuma atturībnieku abu Serēnu, kurš gluži kā spogulis atbilst savam vārdam⁸⁰ un kuru mēs apbrīnojām vairāk par visiem ar sevišķu cieņu, mums liekas, ka šo vēlēšanos mēs vislabāk varam izpildīt ar viņa sarunas uzņemšanu mūsu grāmatā. Šim vīram, kas stāv augstāk par visiem tikumiem, kurš izstaro gaismu ne vien ar savu izturēšanos, bet pat ar Dieva žēlastību vaigā, bija piešķirta augsti svētīgā atturības dāvana, tā ka dabiskā miesas sakustēšanās viņu netraucēja pat miegā. Bet vispirms man ir jāpasatāsta par to, kā viņš ar Dieva žēlastības palīdzību sasniedza tik brīnumainu šķīstību, kas šķiet pāri cilvēka dabai.

II NODAĻA.

Vecā vīra jautājums par mūsu domu stāvokli.

Viņš savās lūgšanās dienu un nakti un gavēņos, un nakts nomodā nepaguris rūpējās par savas sirds un dvēseles iekšējo šķīstību, un, saņēmis visu, ko gribēja un pēc kā lūdzās, un to, ka visas miesī-

80. *Serenus* - latīņu val. "skaidrs, rāms".

gās iekāres kaislības viņa sirdī nomira, viņu it kā pamodināja šķīstības vissaldākā smarža un viņš savā dedzībā iedegās vēl karstākās ilgās un uzsāka vēl stingrākus gavēņus un lūgšanas, lai tās kaislības nokaušana, kas Dieva žēlastībā tika piešķirta viņa iekšējam cilvēkam, pieaugtu arī ārējā šķīstībā un viņu vairāk neskartu pat ne mazākā dabiskā sakustēšanās, kādu pazīst pat bērni un zīdaiņi.

Šīs dāvanas pieredzi – par ko viņš zināja, ka to ir saņēmis nevis ar savām pūlēm, bet ar Dieva žēlastību – viņš vēl dedzīgāk centās iegūt [savai miesai] līdzīgā veidā, jo ticēja, ka šo miesas sakustēšanos (kas arī ar cilvēka zināšanām un māku tiek iznīcināta ar zālēm vai lietojot nazi)⁸¹ Dievam ir daudz vieglāk izravēt ar saknēm, jo Viņš pēc Savas gribas var piešķirt vēl lielāku gara šķīstību, ko cilvēks nevar sasniegt ar savām pūlēm un cenšanos. Un, kad ar nebeidzamām lūgšanām un asarām viņš nepaguris nodevās mērķim, kuru bija apņēmis sasniegt, tad pie viņa nakts redzējumā atnāca eņģelis un it kā atvēra viņa vēderu un izņēma no iekšām ugunīgu miesas augoni un aizmeta to prom, un pēc tam atkal visu salika atpakaļ, kā bija iepriekš, un lūk, viņš teica, tavas miesas sakustēšanās ir izņemta, un lai tev ir zināms, ka šodien tu esi sasniedzis to paliekošo miesas šķīstību, pēc kuras tu savā ticībā lūdzies.

Bet nu pietiks stāstīt par Dieva žēlastību, kas šim slavenajam vīram tika dāvāta sevišķā veidā. Un es domāju, ka nav nepieciešams kaut ko vēl stāstīt par tikumiem, kas viņam bija tāpat kā citiem labiem cilvēkiem, un lai šis stāsts neatņem citiem to, kas tiek īpaši stāstīts par viņu. Tā kā mēs bijām iedegušies viskarstākajā vēlmē uzrunāt Serēnu un saņemt viņa pamācību, mēs iekārtojām tikšanos Gavēņa laikā. Un pēc tam, kad viņš mūs ļoti klusi bija izjautājis par mūsu domu saturu un mūsu iekšējā cilvēka stāvokli, un kādu palīdzību mēs tā šķīstībai esam saņēmuši, ilgi klejodami pa tuksnesi, mēs vērsāmies pie viņa ar šādām žēlabām.

81. Paškastrācija (t.s. einuhisms) askētu vidē bija reta, tomēr sastopama parādība pirmajos gadsimtos (Aleksandrijas Origens, Tertuliāns). Vecākās liecības par to ir no 2. gadsimta, bet Nikajas koncilā tā tika kategoriski aizliegta.

III NODAĻA.

Mūsu atbilde par domu nepastāvību.

Laiks, ko esam šeit pavadījuši, dzīve vientulībā un svētapcerē, par kuru jūs domājāt, ka esam sasnieguši iekšējā cilvēka pilnību, mums ir atklājis to, kas mēs nespējam būt, ja nedarām to, kas mēs gribētu būt. Mēs arī nejūtam, ka ar šīm zināšanām mēs būtu sasnieguši šķīstības noturību, pēc kuras dzenamies, vai spēku un izturību, bet gan mulsumu un kaunu – jo uz šķīstību tiecas gan mūsu svētās pārdomas ikdienas studijās, gan pūlēšanās kopš paša nedrošā iesākuma iegūt nekļūdīgu prasmi iepazīt to, ko mēs sākumā pazīnām neskaidri, un mēs drošiem soļiem atsaucāmies disciplīnas prasībām, radinot sevi pie grūtībām, - tomēr, gluži otrādi, es redzu, ka, ar šķīstības ilgām cīnīdamies, es esmu aizgājis vienīgi līdz atziņai par to, kas es nespēju būt.

Tāpēc es jūtu, ka ar savas sirds nožēlu es neesmu ieguvis neko citu, kā vien nemieru, un ar manām izlietajām asarām nekad nav gana, un tomēr es nebeidzu būt tāds, kādam man nevajag būt. Un tāpēc – kāds labums ir uzzināt, kas ir pats labākais, ja es nevaru sasniegt to, ko zinu? Jo, tiklīdz mēs sajūtam, ka mūsu sirdsspēks ir pievērstis tam, pēc kā mēs dzenamies, tad prāts tūlīt kā nejūtīgs atkrit atpakaļ pie vecajām, kļīstošajām domām un to pārņem neskaitāmas daudzas sadzīves lietas, kas tur to gūstā, tā ka mēs krītam izmisumā par to, ka nespējam sasniegt mērķi, pēc kā dzenamies, un visa [askēzes] noteikumu ievērošana liekas bezjēdzīga. Jo kad prātu, kas tik izklaidīgi klaiņo apkārt, sauc atpakaļ pie Dieva bijāšanas vai garīgām pārdomām, - iekams tas nostiprinās, tas šaudās apkārt un klejo, un, kad mūs pamodina vai mēs attopamies, ka tas ir aizvirzījies prom no izvīrītā mērķa, mēs gribam atgriezties pie svētapeceres un cieši sasiet prātu ar visstiprākajiem sirds nolūkiem it kā ķēdēm,⁸² - kamēr mēs tā cenšamies, tas aizbēg no pašiem dziļākajiem sirds kambariem žiglāk par čūsku. Tāpēc mēs, šādu ikdienas vingrinājumu aizdedzināti, tomēr negūstam nekādu labumu un sirds noturību, kļūstam nomākti un izmisumā sākam ticēt, ka tā nav mūsu, bet dabas kļūda, ka cilvēka prāts tā nomaldās.

82. Sirds un prāta savienošana, viens no svarīgākajiem uzdevumiem askētikā.

IV NODAĻA.

Vecā saruna par dvēseles stāvokli un tās izcilību.

SERĒNS: Ir bīstami uzreiz izdarīt secinājumus par to, ko nesi kārtīgi pārrunājis un apdomājis tā patieso dabu. Nedz arī, apzinoties paša nespēku, uzdrošināties izteikt pieļāvumu tā vietā, lai pasludinātu spriedumu, kas balstīts pieredzes saturā un vērtībā. Jo ja tas, kurš neprot peldēt, zina, ka ūdens nespēj noturēt ķermeņa svaru, grib bez paša pieredzes izsecināt, ka neviens ciets ķermenis nespēj turēties uz šķidruma, tad mums nekādā ziņā nevajadzētu viņa viedokli uzskatīt par patiesu, jo tas ne tikai nav neiespējams, bet patiesībā to var itin viegli pierādīt. Un tāpēc *voūç*, t.i., prāts, tiek saukts par ļoti mainīgu, kā par to teikts Salamana gudrības grāmata: *Zemes mājoklis nomāc prātu, kas pārdomā daudzas lietas* (Sal. gudr. 9:15). Saskaņā ar savu dabu tas nespēj palikt mierā, bet, ja tam netiek dota barība, ar ko parādīt savu darbošanos, un tas nav visu laiku aizņemts, tam savas mainīgās dabas dēļ ir jāklejo apkārt un jāpieķeras visvisādām lietām, iekams tas izmēģina [visu] un mācās saprast, kādu barību tam jādod, pie kā tam jāgriežas atpakaļ nogurumā, lai saņemtu spēku atlikušajam [ceļam], un līdz ar to varētu atvairīt ienaidnieka naidīgo uzmākšanos, kas to samulsināja.

Tātad šo sirds tieksmi klaiņot nevajag piedēvēt ne cilvēka dabai, ne tās Radītājam Dievam. Jo tas ir patiess apgalvojums Rakstos, ka *Dievs cilvēku ir radījis taisnīgu, bet viņi paši ieslīgst daudzējādā neattaisnojamā gudrošanā* (Sal.māc.7:29). Tātad domu daba ir atkarīga no mums pašiem, jo Raksti saka: *Nesapratīgais visam tic, bet gudrais novēro un pārbauda savus soļus* (Sal.pam.19:7). Un tāpēc, ka viss ir atkarīgs no domām, mums ir jāsaprot, vai tās nāk no slinkuma vai dabas kļūdas. Šai atziņai piekrīt arī psalmists, kas saka: *Svētīgi ir tie cilvēki, kas Tevī atrod sev spēku, kam sirdīs stāv Tavi ceļi* (Ps.84:6).

Tā jūs redzat, ka tas ir atkarīgs no mums – noskaņot savu sirdi vai nu uzkāpšanai, t.i., domām, kas pieder Dievam, vai nokāpšanai, kas nogrimst pie miesīgām un pasaulīgām lietām. Jo, ja tas nebūtu

atkarīgs no mums, Tas Kungs nebūtu nosodījis farizejus, sacīdams: *Kāpēc jūs domājat ļaunu savās sirdīs?* (Mt.9:4), ne arī Viņš būtu licis pravietim izteikt šādu apsūdzību, kas saka: *Mazgājieties, šķīstaities, pārtrauciet savus ļaunos darbus Manu acu priekšā!* un *mitieties ļaunu darīt!* (Jes.1:16; Jer.4:24). Mūsu Tiesas dienā tiks ņemti vērā mūsu darbi un domas, kā Tas Kungs brīdina ar Jesajas muti: *Es sapulcināšu visas tautas un mēles, un tās nāks un redzēs Manu godību* (Jes.66:18), un ir pareizi, ka šajā briesmīgajā izmeklēšanā mēs pēc to liecības tiksim tiesāti vai attaisnoti, kā saka svētais apustulis: *Jo ar to viņi pierāda, ka bauslība ierakstīta viņu sirdīs. To pašu apliecina viņu sirdsapziņa un viņu domu spriedumi, kas cits citu vai nu apsūdz, vai attaisno, - tai dienā, kad Dievs caur Jēzu Kristu spriedīs tiesu par to, kas cilvēkos apslēpts, pēc mana Evaņģēlija* (Rom.2:15-16).

V NODAĻA.

Par dvēseles pilnību, kas redzama Evaņģēlija stāstā par centurionu.

Brīnišķīgs attēlojums prāta pilnībai ir Evaņģēlija stāsts par centurionu, kura tikums un pastāvība – kamdēļ viņš netika pievilts ar skrejošām domām, bet pēc savas saprašanas vai nu pieņēma tās labās, vai tūlīt aizdzina tās, kam pretēja daba, - ir aprakstīti šādos dedzīgos vārdos: *Jo arī es esmu cilvēks, kas stāv zem valdības, un man ir padoti karavīri; un, kad es vienam no tiem saku: ej! - tad viņš iet, un otram: nāc šurp! - tad tas nāk, un savam kalpam: dari to! - tad tas dara* (Mt.8:9). Tāpēc, ja arī mēs vīrišķīgi cīnāmies pret traucēkļiem un grēkiem, un spējam tos pakļaut savai gribai un spriešanai, un sakaut un iznīcināt savas miesas kaislības, un savu domu barus pakļaut prātam, un izvilkt no krūtīm briesmīgās, Tā Kunga Krusta dzīvdarošajam spēkam naidīgās bultas, tad arī mēs tiksim pacelti šī garīgi saprotošā centuriona augstumos, jo uz viņu noslēpumaini norādīja Mozus, kā lasām 2. Mozus grāmatā: *Iecel tos par priekšniekiem pār tūkstošiem, pār simtiem, pār piecdesmitiem un pār desmitiem* (2.Moz.8:21).

Kad būsīm pacelti šīs godības augstumos, mums būs tādas pa-

šas tiesības un vara pavēlēt, ka mūs neaizraus līdzī domas pret mūsu pašu gribu, bet mēs spēsim pastāvēt un turēties pie tām, kas mūs garīgi ielīksmo, bet ļaunajām pavēlēs atkāpties – un tās atkāpsies, bet labajām turpretī teiksim: Nāciet – un tās nāks, un arī savam kalpam, t.i., miesai, mēs līdzīgi pavēlēsim to, kas pieklājas šķīstībai un atturībai, un tā mums kalpos bez iebildumiem un paklausīs garam.

To, kādi ir šī centuriona ieroči, un kāds no tiem labums kaujā, klausieties, ko saka svēstais apustulis: *Mūsu cīņas ieroči*, viņš saka, “*nav miesīgi, bet spēcīgi Dieva priekšā*. Viņš skaidro, ka tie nav miesīgi un vāji, bet garīgi un stipri Dievā. Tālāk viņš paskaidro, kādā cīņā tos vajag izmantot, proti: *cietokšņu noārdīšanai. Mēs apgāzam prātojumus un visas augstprātīgās iedomas, kas paceļas pret Dieva atziņu, un uzvaram visus prātus, lai tie ir Kristus paklausīgi, un esam gatavi nosodīt visu nepaklausību, kad jūsu paklausība būs tapusi pilnīga* (Kor.10:4-6). Lai gan tie izrādās noderīgi, tie jālieto katrs savā laikā, un es gribu, lai jūs redzat šo ieroču dažādās šķiras un īpašības. Mums tos vajag vienmēr turēt pie jostas, ja gribam karot Tā Kunga karus un kalpot kopā ar Evaņģēlija centurioniem. *Nemiet*, viņš saka, *bez visa tā satveriet ticības vairogu, ar ko jūs varēsiet dzēst visas ļaunā ugunīgās bultas* (Ef.6:16). Tātad ticība pārter degošās iekāres bultas un salauž tās aiz bailēm no nākamās tiesas un ar cerību uz Debesu Valstību. Viņš saka: *Mīlestības bruņās* (1.Tes.5:8). Tās apjož nozīmīgākās vietas uz krūtīm, aizsargājot to, kas ir atsegts šūpīgo nodomu nāvīgajiem cirtieniem un atvaira pret tām vērsto sitienus un neļauj velna bultām ieurbties iekšējā cilvēkā. *Jo tā ir lēnprātīga, ir laipna, tā neskauž, nelielās un nav uzpūtīga. Un pestīšanas cerības bruņu cepure*. Bruņucepure aizsargā galvu. Tad nu Kristus ir mūsu galva, tāpēc mums visās kārdināšanās un vajāšanās galva ir jāsargā ar nākotnes cerību, un sevišķi ticība uz Viņu jātur vesela un neaptraipīta. Jo tas, kas ir zaudējis visas pārējās ķermeņa daļas, lai cik viņš vājš, vēl var izdzīvot, bet tas, kam nav galvas, nesaņem nekādu mūža pagarinājumu. *Jo Dieva vārds ir dzīvs un spēcīgs un asāks par katru abās pusēs griezīgu zobenu un spiežas dziļi iekšā, līdz kamēr pāršķir dvēseli un garu, locekļus un smadzenes, un ir domu un sirds prāta tiesnesis* (Ebr.4:12), un tas

pāršķeļ un nocērt visu, ko mūsos atrod miesīgu un zemišķu.

Tie, kurus šie ieroči aizsargā, vienmēr tiks pasargāti no ie-
naidnieku šķēpiem un posta, un gūstītāji viņus neaizvedīs kā važās
sakaltus gūstekņus un cietumniekus prom uz maldīgu domu naida
zemi, ne arī viņam būs jādzird pravieša vārdi: *Kāpēc jūs novecojat
svešā zemē?* (Bāruka 3:11). Viņi stāvēs kā uzvarētāji un iekarotāji to
domu pasaulē, kuras viņi būs izredzējuši.

Vai tagad arī jūs saprotat šī centuriona spēku un drosmi, ar
kādu viņš nes tos ieročus, par kuriem mēs runājam iepriekš un kas
ir nevis miesīgi, bet stipri Dievā? Uzklusiet vārdus, ar kuriem Pats
Ķēniņš uzrunā un uzteic drošsirdīgos vīrus, aicinādams viņus garī-
gā cīņā: *lai, Viņš saka, arī nespēcīgais par sevi saka: es esmu stip-
rs!* (Jo.4:10; Kor.12:9-10). Tā jūs redzat, ka tikai cietēji un vāji cilvēki
var karot tā Kunga karā, patiesi, jo viņi ir vāji ar to nespēku, par ko
mūsu centurions Evaņģēlijā ar pārliecību saka: *Mans spēks nespē-
kā varens parādās, un vēl, kad esmu nespēcīgs, tad esmu spēcīgs*
(2.Kor. 12:10). Par šo nespēku viens no praviešiem saka: *Visnespē-
cīgākais viņu starpā būs tai dienā kā Dāvids* (Cah.12:8). Jo pacietīgs
cietējs izcīnīs visus šos karus, par ko ir teikts: *Jo jums vajag pacie-
tības, lai, Dieva prātu darījuši, iemantotu apsoltījumu* (Ebr.10:36).

VI NODAĻA.

Par pastāvību, uzmanot domas.

Mēs no savas pieredzes zinām, ka mēs varam un mums ir jātu-
ras pie Dieva, ja gribam nonāvēt savu gribu un nocirst šīs pasaules
ilgas, un mūs pamācīs tie, kas savās sarunās ar Dievu pilnā pašāvēībā
saka: *Es turos pie Tavām liecībām un, kas turas pie Tā Kunga, ir
viens gars ar Viņu* (Ps.119:31; 1.Kor.6:17). Mums arī nevajadzētu
pagurt no saviem apziņas klejojumiem un atlaisties no savas dedzī-
bas, jo, *kas kopj savu tīrumu, tam maizes pietiks, bet, kas nododas
bezdarbībai, tam būs diezgan nabadzības* (Sal. pam. 28:19). Ne arī
mums vajadzētu zaudēt modrību liktenīgā izmisumā, jo, *kur tiešām
dara darbu, tur visa kā pietiek, bet, kur rīkojas tikai ar vārdiem, tur
valda trūkums, un atkal: strādnieks nopūlas paša labā, jo viņa mute*

viņu spiež strādāt (Sal.pam.14:23; 16:26). Vēl vairāk, jo *no Jāņa Kristītāja laika līdz mūsu dienām Debesu valstībā laužas iekšā un tīkotāji ar varu cenšas to sagrābt* (Mt.11:12), jo nekāds tikums nav iegūstams bez pūlēm, ne arī kāds var sasniegt dvēseles kāroto pastāvību bez lielām sirdssāpēm, jo *cilvēks pats rada ciešanas* (Īj.5:7), lai varētu sasniegt to *īsto vīra briedumu, Kristus diženuma pilnības mēru* (Ef.4:13), pēc kā viņam jādzenas ar vēl lielāku centību un jāpūlas ar nebeidzamu uzmanību. Bet šo pilnības mēru neviens nekad nesasnies, kā vien tas, kurš tam ir sagatavojies un jau šajā pasaulē ieskatījies, un ir iezīmēts par visbrīnišķo Kristus locekli un ir miesā ieguvis šīs *vienības* (Ef.4:13) ķīlu, ar ko mēs varam būt savienoti ar Viņa miesu – vēlēdamies tikai šo vien, slāpdami tikai pēc tā, vienmēr ne vien savus darbus, bet arī domas pievēršdami tikai tam, proti, lai varētu paturēt to, kas dots svētajiem priekš dzīves nākamajā valstībā, lai *Dievs* viņam būtu *viss visā*.

VII NODAĻA.

Jautājums par prāta tieksmi klejot un garīgā ļaunuma uzbrukumiem.

GERMANS: Varbūt šo prāta tieksmi klejot kaut kādā mērā varētu savaldīt, ja to neielenktu ienaidnieku bari, kas to nebeidzami mudina iet tur, kur tas nevēlas, vai arī to dzen klaiņojošā daba. Un, tā kā to ielenc neskaitāmi daudz ienaidnieku, kas visi ir ļoti spēcīgi un briesmīgi, tad nevajadzētu iedomāties, ka mēs tiem varam pretoties ar savu nespēcīgo miesu, ja mūs neiedrošinātu tavi vārdi kā pravietojums no debesīm.

VIII NODAĻA.

Atbilde par Dieva palīdzību un brīvās gribas spēku.

SERĒNS: Neviens, kas ir piedzīvojis iekšējā cilvēka cīņu, nešaubās, ka mūsu ienaidnieki visu laiku guļ slēpnī un mums uzglūn. Bet mēs arī zinām to, ka viņi pretojas mūsu virzībai uz priekšu vienīgi tā, ka mudina uz ļaunu, nevis piespiež uz to. Neviens nekad nevarētu izvairīties no grēka, uz ko viņš jūt tieksmi, lai tā zīmogs

tiktu iespiests sirdī, ja uz to nespiestu spēcīgs grūdiens, kas mudina to izdarīt.

Tāpēc tāpat, kā ir spēcīgs grūdiens, tā arī mūsos ir spēks to vai nu atvairīt, vai arī pieņemt. Bet tāpat, kā, ja mēs baidāmies no ienaidnieku uzbrukuma, tā varam arī vērsties pie Dieva pēc palīdzības un atbalsta, par ko lasām: *Jo lielāks ir Tas, kas jūsos, nekā tas, kas ir pasaulē* (1.Jņ.4:4) un Viņa palīdzība karo mūsu pusē ar vēl lielāku spēku nekā [dēmonu] bari pret mums, jo Dievs parāda ne vien to, ka ir labs, bet Viņš ir arī labā ierosinātājs un uzturētājs, tā ka dažreiz Viņš ved pie pestīšanas pat pret mūsu gribu un mums to nezinot.

No tā izriet, ka velns var piemānīt tikai to, kurš pats ir izvēlējis viņam padoties no laba prāta, kā Salamans to labi pasaka šādiem vārdiem: *Tā kā tiesu par ļauniem darbiem nespriež tik drīz, tādēļ cilvēku bērnu sirdis pildās ar drosmi darīt ļaunu* (Sal.māc. 8:11). Tāpēc lai ir skaidrs, ka ikviens cilvēks rīkojas nepareizi, ja ļauno domu uzbrukumu nesagaida ar tūlītēju atraidījumu un pretestību, jo ir teikts: *Stājieties pretim velnam un viņš bēgs no jums* (Jēk.4:7).

IX NODAĻA.

Jautājums par dvēseles savienību ar velniem.

GERMANS: Kas, es tevi lūdzu, ir šī neizvēlīgā un pasaulīgā dvēseles savienība ar ļaunajiem gariem, kamdēļ tie var, lai gan ne savienoti, bet tomēr pieķērušies tik cieši, ka nemanāmi ar to sarunājas un atrod ceļu pie dvēseles un iedveš tai visu, ko vien grib, un pamudina uz jebko, kas tiem patīk, un ielūkojas un redz tās domas un kustību, kamdēļ abu savienība kļūst tik cieša, ka bez Dieva žēlastības gandrīz nemaz nav iespējams pateikt, kas nāk no Dieva žēlastības (*sine Dei gratia*) un kas no brīvās gribas.

X NODAĻA.

Atbilde par to, kā nešķīstie gari ir savienoti ar cilvēku dvēselēm.

SERĒNS: Nav jābrīnās, ka gars nemanāmi savienojas ar garu un parāda neredzētu spēku, piespiežot uz to, kas tam tiek atļauts. Starp gariem tāpat kā starp cilvēkiem ir zināma līdzība un būtnes radniecība, jo tas, ko saka par dvēseles dabu, attiecas arī uz to būtību. Bet nav iespējams, ka gars tiek iestādīts garā vai savienots ar citiem tik ļoti, ka viens uztur otru, jo to spēj vienīgi Dievs, kam vienīgajam ir viena un bezmiesīga daba.

XI NODAĻA.

Iebildums par to, vai nešķīstie gari var būt savienoti ar to dvēselēm, kuros tie ir iegājuši.

GERMANS: Šai sakarībā mēs domājam par to, ko redzam pie apsēstajiem – ko viņi saka un dara garu iespaidā. Tad kā lai mēs liedzamies ticēt, ka viņu dvēseles nav savienotas ar šiem gariem, jo mēs redzam, ka šie gari viņus izmanto un viņi, zaudējuši savu dabisko stāvokli, padodas to kustībām un noskaņojumam tik ļoti, ka vairs nerunā paši savus vārdus un nedara savus darbus, nepiepilda savas vēlēšanās, bet tikai tās, ko liek dēmoni?

XII NODAĻA.

Atbilde par to, kā nešķīstie gari var valdīt pār tiem, kas ir viņu apsēsti.

SERĒNS: Tas, ko tu saki, kas notiek ar dēmonu apsēstajiem, nav pretrunā ar mūsu apgalvojumu, proti, nešķīsto garu⁸³ pārņemtie saka un dara to, ko viņi negrib, un viņi tiek piespiesti runāt to, ko paši neapzinās. Ir pilnīgi skaidrs, ka ne visi ir padoti ļauno garu ienākšanai vienādā mērā, jo dažus tie ir apsēduši tik ļoti, ka viņiem nav ne mazākās saprašanas, ko viņi saka un dara, bet citi apzinās un vēlāk atceras. Bet mums nevajadzētu domāt, ka tas notiek gara pamudinājumā, tam iespējoties dvēseles dziļākajā būtībā un tad viņš, it kā ar dēmonu savienots un tajā ietēpies, izsaka vārdus un teikumus ar cietēja muti. Nevajag domāt, ka dēmoni to kaut tādā

83. Dēmonus un nešķīstos garus Jānis piemin kā sinonīmus.

veidā spēj izdarīt.

Mēs skaidri redzam, ka tas nāk nevis no dvēseles zuduma, bet no miesas nespēka, kad nešķīstais gars satver tos locekļus, kuros mājo dvēseles spēks un, uzveļot tiem lielu un nepanesamu smagu, nospiež tos visriebīgākajā tumsā un sajauc saprātīgos spēkus, kā tas dažreiz notiek arī vīna, drudža, vai ļoti liela aukstuma dēļ, vai citu apstākļu iespaidā, kas cilvēku ietekmē no ārpuses. Tieši to bija aizliegts uzkraut svētajam Ījabam, lai gan velns bija saņēmis noteikšanu pār Ījaba miesu, kad Tas Kungs to pavēlēja, sacīdams: *Redzi, viņš ir tavā varā, bet sargi viņa dzīvību* (Īj.2:6), t.i., nevājini viņa dvēseles sēdekli un nepadari viņu par ārprātīgu, lai tas apdzēs viņa sirds valdošo spēku un viņa vēl palikušo saprātu un apziņu.

XIII NODAĻA.

Par to, ka ka gars nevar ieiet garā, un par to, ka vienīgi Dievs ir bezmiesīgs.

Bet, ja gars ir sajaukts kopā ar rupjo un cieto matēriju, t.i., ar miesu, kā tas viegli iespējams, - vai tāpēc mums vajadzētu domāt, ka tā var būt savienota ar dvēseli, kas ir līdzīga garam, lai tās dabu darītu uztvērīgu? Jo to var tikai Trejādība, kas tik ļoti spēj iespiesties katrā saprātīgā dabā, ka to var ne vien apņemt un aptvert, bet pat iespiesties tajā iekšā un, lai gan ir bezmiesīga, spēj ieiet miesā. Jo, lai gan mēs ticam, ka ir dažas garīgas būtnes, kā eņģeļi, erceņģeļi un citi spēki, un vēl mūsu pašu dvēseles un tīrs gaiss, mums tomēr tos nav jāuzskata par bezmiesīgiem. Jo tiem ir pašiem sava miesa, kādā tie dzīvo, lai gan tā ir daudz smalkāka, nekā mūsu ķermeņi, pēc apustuļa vārdiem, kurš saka: *Ir debesu ķermeņi un zemes ķermeņi*, un vēl: *Sēta top dabīga miesa, uzmodināta garīga miesa* (1.Kor.15:40,44), no kā var skaidri secināt, ka nekas nav bezmiesīgs, kā vienīgi Dievs un tāpēc visas garīgās saprātīgās būtnes var būt piepildītas tikai ar Viņu, jo tikai Viņš ir vesels, visuresošs visās lietās, lai varētu dzirdēt visas cilvēku domas un iekšējās kustības, un izskatīt visus dvēseles kaktus, un tikai par Viņu svētais apustulis runāja, sacīdams tā: *Jo Dieva vārds ir dzīvs un spēcīgs un asāks par*

katru abās pusēs griezīgu zobenu un spiežas dziļi iekšā, līdz kamēr pāršķir dvēseli un garu, locekļus un smadzenes, un ir domu un sirds prāta tiesnesis. Un nav radījuma, kas Viņa priekšā apslēpts, bet viss ir atsegts un atklāts Viņa acīm (Ebr.4:12-13). Un svētais Salamans saka: Tu pazīsti viņu sirdi, un vēl: Jo Tu esi vienīgais, kas pazīst cilvēku bērnu sirdis (2.Lk.6:30), un vēl: Tu esi vienīgais, kas pazīsti visu cilvēka bērnu sirdis (1.Ķēn. 8:39).

XIV NODAĻA.

Iebilde par to, kā mums domāt par to, ka dēmoni redz cilvēku domas.

GERMANS: Tātad tu saki, ka šie gari nevar redzēt mūsu domas. Bet mums šāds uzskats liekas pavisam aplams, jo Raksti saka: *Jo pār tevi paceļas Tā gars, kam piemīt spēks, un vēl: Velns Jūdām bija sirdī iedevis Viņu nodot (Jņ.13:2). Kā tad mūsu domas viņiem nav atklātas, ja mēs jūtam, ka lielākoties tās dzimst un vairojas no viņu čukstiem un pamudinājumiem?*

XV NODAĻA.

Atbilde par to, ko dēmoni var un ko nevar darīt ar cilvēku domām.

SERĒNS: Neviena nešaubās, ka nešķīstie gari var ietekmēt mūsu domu saturu, bet tas notiek apzināti, t.i., vai nu caur mūsu dziņām, vai vārdiem, jo tie redz, kam mēs esam īpaši pieķērušies. Bet tie nekādā ziņā nespēj tuvoties tām [domām], kas vēl nav iznākušas no dvēseles dziļākajiem kambariem. Jo tās domas, ko tie iedveš, nenāk no dvēseles dabas, t.i., no iekšējās tieksmes, kas, tā sakot, ir apslēpta pašos būtnes dziļumos, bet no kustībām un zīmēm, ko rāda ārējais cilvēks, piemēram, tie iedveš rijību, ja redz mūku paceļam raižpilnas acis pret logu vai uz sauli, vai nepacietīgi prašņā, cik pulkstenis, no kā tie secina, ka viņš ir atzinies rijībā. Vai arī, ja tie iedveš netiklību, tie pamana, ka viņš glēvi padodas miesaskāres uzbrukumam, vai, redzot miesas sakustēšanos, nedzird vaimanājam,

kā tam vajadzētu būt, par netiklo pamudinājumu, - tad tie zina, ka iekāres bulta jau urbjas iekšā viņa dvēselē. Ja tie uzsūta aprunāšanu un skumjas, vai dusmas, vai naidu, tie var pateikt, ka ir dzinuši sakni sirdī pēc miesas sakustēšanās un ārēji redzama nemiera, kad, piemēram, tie viņu redz klusībā šņukstot, vai sašutumā elsojot, vai mainot krāsu, jo tā šie bezkauņas uzzina grēku, kam viņš ir nodots. To, kam mēs ļaujames piekrist un atsaukties, un kā mūs kārdina tas, uz ko musina redzamais, tie uzzina pēc tā, ka mūs nodod vai nu miesas sakustēšanās, vai satraukums. Un nav jābrīnās, ka to redz gaisa spēki, jo arī gudru vīru iekšējā cilvēka stāvokli bieži nodod viņa izskats un āriene. Cik daudz vairāk to spēj redzēt garīgās būtnes, kas ir daudz smalkākas un gudrākas par cilvēkiem.

XVI NODAĻA.

Piemērs, kas rāda to, kā mēs zinām, ka nešķīstie gari pazīst cilvēku domas.

Tāpat kā zagļi, kas meklē apslēptus dārgumus to cilvēku mājās, kurus viņi ir nolēmuši aplaupīt, nakts tumsā izkaisot smalkas smiltis uz takām, kas ved uz dārgumu slēptuvi, un tad pēc sanoņas, ar kādu dārgumi atsaucas birstošajām smiltīm, tie uzzina visu gan par noslēptajiem priekšmetiem, gan metāliem, tā arī šie – lai izpētītu mūsu sirds dārgumus, viņi izkaisa zem mūsu kājām ļaunu pamudinājumu smiltis, un, kad viņi ierauga miesas sakustēšanos, kas tiem atsaucas, tie it kā no skaņas, kas nāk no pašiem dziļākajiem kamba-riem, uzzina, kas ir noglabāts tur, iekšējā cilvēka slēptuvē.

XVII NODAĻA.

Par to, ka ne katram dēmonam ir spēks iedvest cilvēkam jebkuru kaislību.

Bet mums ir jāzina, ka ne visi velni spēj cilvēkos iedēstīt visas kaislības, jo [dažādi] gari perina katrs savu grēku. Daži tīksminās par nešķīstām un neķītrām izpriecām, citi par zaimošanu, citi sevišķi līksmo par dusmām un naidu, bet vēl citi gādā par drūmām domām, daži apmierinās ar godkāri un lepnību, un katrs no tiem cil-

vēka sirdī iedēsta to grēku, par ko pats priecājas, bet tie nevar iedēs-tīt visus grēkus vienā reizē, jo līksmo par tiem pēc kārtas atbilstoši vietas un laika iespējām tajā cilvēkā, kas ļaujas tā iedvesmojumam.

XVIII NODAĻA.

Jautājums, vai dēmonu uzbrukumos var pamanīt kādu secību un vai to pārmaiņās ir kādi likumi.

GERMANS: Vai mums līdz ar to vajadzētu domāt, ka ļaunums ir, tā sakot, izrīkots un sakārtots, un tā pārmaiņām ir kāda secība un uzbrukumi notiek pēc plāna, lai gan ir zināms, ka iecere un pa-ņēmiens, kā to īstenot, var būt tikai labiem un krietniem cilvēkiem, kā saka Raksti: *Smējējs meklē gudrību, bet to neatrod, sapratīgam turpretī iegūt pareizu atziņu ir viegli un vēl, ka pret To Kungu nepa-līdz nekāda dziļāka gudrība, nekāds saprāts, nekāds padoms* (Sal. pam.14:6; 21:30)?

XIX NODAĻA.

Atbilde par to, ciktāl dēmoni savā starpā vienojas par uzbrukšanu.

SERĒNS: Tas ir pareizs pieņēmums, ka starp sliktiem cilvēkiem nav ilgstošas saskaņas, un pilnīga saskaņas nevar būt pat starp tiem grēkiem, kas tos savēlk kopā. Jo, kā tu teici, tas nekad nevar būt tā, ka nesakārtotās lietās ir kāda kārtība. Bet dažos jautājumos, kuros uz to spiež kopīgas intereses un nepieciešamība, vai uz ko pamudina kāda līdzdaļa pie ieguvuma, tiem kādu brīdi jādarbojas saskaņoti.

Mēs skaidri redzam, ka šajā ļaunuma karā ir tā – dēmoni ne vien savā starpā ievēro laiku un pārmaiņas, bet par tiem ir zināms vēl tas, ka viņi pastāvīgi uzturas noteiktās vietās, jo, tā kā viņi uz-brūk katrs ar saviem kārdinājumiem un skaidri noteiktiem grēkiem, un zināmās stundās, tad mēs droši secinām, ka nevienu nevar vienā reizē maldināt godkāres tukšība un dedzināt netiklā iekāre, ne arī kāds var vienlaikus uzpūsties lepnības ļaunajā iedomībā un pado-

ties miesīgas rijības pazemojumam. Ne arī kāds var aizrauties ar mulķīgu ķīķināšanu un tai pašā laikā būt dusmu dzeloņa sakosts, vai arī sēdēt, gruzdošu skumju pārņemts. Visi gari viens pēc otra uzbrūk dvēselei tā, ka, ja viens ir uzveikts un atkāpjas, tas dod ceļu citam garam, lai tas uzbrūk vēl niknāk, vai arī, ja kas ir izcīnījis [vienu] uzvaru, to tik un tā var pieveikt kāds cits.

XX NODAĻA.

Par to, ka pretējie spēki nav vienādi drosmīgi un tie nevalda pār kārdināšanām.

Mēs nedrīkstam nezināt, ka tiem nepiemīt vienāds niknums un spēks, ne arī, patiesi, vienāda drosme un ļaunums, un vēl – ka ar iesācējiem un vājiem ļaudīm cīnās tikai vājākie gari un, kad to gara spēks ir sakauts, tad pakāpeniski pret Kristus cīnītāju sacelās stiprākie. Jo atbilstoši cilvēka spēkam un sasniegumiem arī cīņas grūtības ir lielākas, jo neviens svētais nespēj līdzināties tik daudzu un lielu ienaidnieku ļaunuma niknumam, vai atvairīt uzbrukumus, vai panest to cietsirdību un mežonību, ja mūsu cīņas spēļu žēlsirdīgais tiesnesis un virsvadītājs Pats Kristus neizlīdzinātu pretinieku spēkus un neatvairītu un neapvaldītu to nemitīgos uzbrukumus, un ar kārdināšanām neparādītu iespēju, kā no tiem izbēgt, lai mēs tās varētu izturēt (1.Kor.10:13).

XXI NODAĻA.

Par to, ka dēmoni karo ar cilvēkiem ne bez pašu līdzdalības.

Bet mēs domājam tā, ka velni šo cīņu uzņemas ne bez pašu cilvēku piepūles. Jo tie savos strīdos raizējas un tiek nomākti, sevišķi, kad tiem pretī stājas stiprāki pretinieki, svētie un pilnīgie. Pretējā gadījumā tiem varētu piedēvēt nevis cīņu vai sacensību, bet tikai nenozīmīgu mānīšanos, kas nedara nekādas raizes. Bet ko tad nozīmē apustuļa vārdi, kad viņš saka: *Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaules telpā*, un vēl: *Es cīnos*

ne kā gaisu sizdams, un vēl: Labo cīņu es esmu izcīnījis? (Ef.6:12, 1.Kor.9:26, 2.Tim.4:7). Tur, kur piemin karus un cīņu, un strīdus, ir jābūt piepūlei un dziņai no abām pusēm, un tāpat tur ir sarūgtinājums un apjukums par sakāvi, un liksmība par uzvaru. Bet, ja kāds viegli saceļas pret to, kas cīnās ar spēku, un pretinieka gāšanai sasprindzina gan savu gribu, gan spēku, tad tas nav jāsauc par karu, bet drīzāk par negodīgu un bezjēdzīgu uzbrukumu.

Bet viņi noteikti pieliek pūles, kad uzbrūk cilvēkam, un parāda savu spēku, lai gūtu uzvaru, un arī viņus pārņem tāds pats apmulsums, kāds nāktu pār mums, ja tie mūs ievainotu, kā ir teikts: *Kad viņi paceļ galvas visapkārt ap mani, tad nelaime, par ko viņu lūpas runā, lai krīt uz viņiem pašiem, un: Viņa ļaunums griežas atpakaļ uz viņa paša galvas, un vēl: Lai neparedzēti posts nāk pār ikvienu no viņiem, un lai viņa tīkls, ko viņš slepeni izlīcis, sagūsta viņu pašu un lai viņš iekrīt pats savā bedrē* (Ps.140:10; 7:17; 35:8), proti, ar to, ko viņš ir sadomājis cilvēku piemulļošanai. Tad viņi apbēdinās un, tāpat kā viņi ievaino mūs, tā arī mēs ievainojam viņus, lai tad, kad viņi būs sasīsti, viņi neaizietu prom bez apmulsuma, un tas, kura iekšējam cilvēkam ir labas acis, redzēdams viņu sakāvi, un atcerēdamies, kā viņi ļauni priecājās par cilvēku krišanu, un baidīdamies, ka paši nesagādā viņiem šo prieku, lūdzas To Kungu, sacīdams: *Dari manas acis spodras, ka es neaizmiegu nāvē! Lai mans ienaidnieks nesaka: Es esmu uzvarējis! Un lai mans pretinieks nelīksmo, kad es krītu, un turi tiesu pār mani pēc Tavas taisnības, Kungs mans Dievs, lai viņi nelīksmo par mani! Neļauj viņiem viņu sirdīs sacīt: Labi! Tas mums pa prātam, mēs esam viņu aprijuši!* un: *Viņš uzglūn savā paslēptuvē kā lauva savā alā, viņš uzglūn, lai notvertu nabagu, viņš notver nabagu, ievēkot to savā tīklā, un: Viņi gaida savu barību no Dieva* (Ps.13:4-5; 35:24; 10:9; 104:21). Un vēl, kad visas viņu pūles ir izsmeltas un tiem vairs neizdodas mūs piemulļot, tiem ir jāpaliek *kaunā un jānosarkst* par savu pūļu izgāšanos, jo *tie, kas tīko pēc manas dzīvības; lai ar kaunu atkāpjās, kas priecājas par manu nelaimi un man to novēl!* (Ps.40:15). Arī Jeremija saka: *Lai mani vajātāji paliek kaunā, bet ne es! Lai tie krīt izmisumā, bet ne es! Lai nāk pār tiem nelaimes diena un satriec tos ar divkāršu postu un iznīcību!* (Jer.17:18).

Nav šaubu, ka tad, kad tie no mūsu rokas cieš sakāvi, tie tiek iznīcināti divkārt: pirmkārt tāpēc, ka velni, kuriem arī svētums reiz piemita, to pazaudēja un tas kļuva par cilvēka krišanas cēloni; otrkārt, tā kā viņiem ir garīga daba, viņus ir sakāvusi [cilvēka] miesīgā un zemišķā daba. Tāpēc katrs svētais, kurš noskatās uz savu ienaidnieku sakāvi un savām uzvarām, liksmībā sauc: *Es dzinos pakaļ saviem ienaidniekiem un panācu viņus, es negriezos atpakaļ, līdz es viņus nebiju iznīcinājis. Es viņus sagrāvu, ka tie vairs necēlās, bet nokrita pie manām kājām* (Ps.18:38-39) un savās lūgšanās pret velniem tas pats pravietis saka: *Ej tiesā, Kungs, ar tiem, kas ar mani tiesājas, karo ar tiem, kas ar mani karo! Satver vairogu un bruņas un celies palīdzēt man! Pacel šķēpu un sargā mani pret tiem, kas mani vajā! Saki manai dvēselei: "Es esmu tavs palīgs!* (Ps.35:1-3). Un, kad mēs būsim pakļāvuši un iznīcinājuši visas savas kaislības, tad mums būs ļauts dzirdēt šos svētības vārdus: *Lai tava roka ir augsti pacelta pret taviem pretiniekiem, un lai visi tavi ienaidnieki top izdeldēti!* (Mih.5:9). Un tāpēc lai lasām un dziedam šos vai tiem līdzīgus pantus, kādi atrodami Svētajos Rakstos, bet, ja mēs tos neuztversim kā tādus, kas vērsas pret garīgo ļaunumu, kas mums uzglūn dienu un nakti, tad mēs tajos ne vien nepratīsim saskatīt kādu pamācību, kas var darīt mūs lēnprātīgus un pacietīgus, bet piedzīvosim draudošas sekas, kas runā pretī evaņģēliskajai pilnībai. Jo tie mums mācīs ne vien aizlūgt un iemīlēt savus ienaidniekus, bet arī izliet lūgšanas par viņiem. Jo ir aplam un zaimojoši domāt, ka tie vārdi, kurus mēs izrunājam svēto un Dieva draugu pulkā, pār kuriem pirms Kristus atnākšanas bauslības nebija tāpēc, ka viņi sniedzās tālāk par tās prasībām un labāk izvēlējās paklausīt Evaņģēlija priekšrakstiem un dzīties pēc apustuliskās pilnības, lai gan viņi dzīvoja pirms laiku piepildīšanās.

XXII NODAĻA.

Par to, ka vara ievainot nav atkarīga no dēmonu gribas.

Bet to, ka dēmoniem nav varas ievainot cilvēku, ļoti skaidri rāda gadījums ar svētīto Ījabu, jo ienaidnieks viņu netirdīja pāri tam, ko Dievišķais pieļāvums viņam deva. Par to liecina šo garu at-

zīšanās Evaņģēlijā: *Tu mūs izdzen, tad atļauj mums ieiet cūku pulkā* (Mt.8:31). Vēl vairāk, mums jāzina, ka tie pēc savas gribas nevar ieiet cilvēkā, kas ir radīts pēc Dieva tēla, jo bez Dieva atļaujas viņiem pat nav varas ieiet stulbos un nešķīstos lopos!

Neviens – es neteikšu, ka tikai gados jaunāki vīri, kurus mēs redzam krietni dzīvojam tuksnesī, bet arī tie, kas ir pilnīgi, nevarētu dzīvot šajā tuksnesī vieni, kur viņus apņem ienaidnieku bari, kam ir neierobežotas iespējas ievainot un kārdināt. Vēl skaidrāk to apliecina mūsu Kunga un Pestītāja vārdi, kas tajā pazemībā, kādu Viņš bija uzņēmis, teica Pilātam, sacīdams: *Tev nebūtu nekādas varas pār Mani, ja tā tev nebūtu dota no augšienes, tāpēc tam, kas Mani tev nodevis, ir lielāks grēks* (Jņ.19:11).

XXIII NODAĻA.

Par dēmonu dziestošo spēku.

Bet mēs gan no savas pieredzes, gan vecajo liecībām esam rūpīgi izpētījuši, ka velniem tagad nav tāda spēka, kāds tiem bija senajās vienuļņnieku dienās, kad tuksnesī tikai daži mūki dzīvoja ar grūtībām. Jo to niknums bija tik liels, ka tikai daži ļoti izturīgi vīri un ar ilggadīgu pieredzi spēja izturēt dzīvi vienatnē. Un, tā kā tajos klosteros mēdza dzīvot pa astoņiem, desmit vīriem, viņu nikno uzmanīšanos tie piedzīvoja tik bieži un redzami, ka viņi neuzdrošinājās visi reizē vakarā iet gulēt, bet mainījās, un, kamēr daži uz brīdi nosnaudās, pārējie stāvēja sardzē un nodevās psalmiem, lūgšanām un [Rakstu] lasīšanai. Un, kad dabiska nepieciešamība spieda viņus iet gulēt, viņi modināja citus un nodeva viņiem pienākumu stāvēt sardzē par tiem, kas gul.

No tā mēs droši zinām, ka ne vien ar mums, kas esam visai stipri ar to pieredzi, kas nāk ar gadiem, bet arī ar jaunākiem vīriem notiek viens no diviem. Vai nu dēmonu ļaunumu atvaira krusta spēks, kas ienāk pat tuksnesī, vai arī žēlastība, kas iespīd visur, vai arī mūsu bezrūpība liek tiem atslābināt savu uzmanību, jo tie tur zem sava goda uzbrukt ar tādu pašu spēku, ar kādu tie agrāk karoja pret visapbrīnojamākajiem Kristus kareivjiem, un ar šo viltu un

atklātu neuzbrukšanu tie mums nodara vēl lielāku ļaunumu. Jo mēs redzam, ka daži ir krituši tādā slinkumā, ka viņus ir jāpārlicina ar vismaigākajiem vārdiem, baidoties, ka viņi var atstāt savas celles un piedzīvot vēl lielākas nepatikšanas, un nesāk klaiņot un blandīties apkārt un sapīties, kā es domāju, vēl lielākos grēkos. Jādomā, ka tā jau ir liela lieta, ka viņi savā bezdarbībā paliek tuksnesī un vecajie bieži saka viņiem par lielu mierinājumu: “Palieciet savās cellēs un ēdiet un dzeriet, un guliet, cik jums tīk, bet palieciet tur vienmēr.”

XXIV NODAĻA.

Par to, kā dēmoni sagatavojas ieiešanai to miesās, kurus viņi grib pārņemt savā varā.

No tā top skaidrs, ka nešķīstie gari to miesās, kurus tie grasās apsēst, nevar ieiet citādi, kā vien, pārņemot savā varā viņu domas un prātu. Un, kad tie viņiem ir nolaupījuši Dieva bijāšanu un svētapceri, tie atklāti brūk virsū, it kā viņi būtu zaudējuši jebkādu aizsardzību un Dievišķo pasargāšanu, jo tad viņus var viegli sasiet, lai viņos ieperinātos, it kā tie būtu atdoti viņiem par īpašumu.

XXV NODAĻA.

Par to, ka grēku pārņemtie ir daudz nožēlojamāki par tiem, kurus ir apsēduši dēmoni.

Ir tiesa, ka vismagāk un visnopietnāk ievainoti ir tie, par kuriem šķiet, ka viņi miesā ir vēl pavisam maz skarti. Garā viņi ir apsēsti daudz ļaunāk, jo viņi ir sapinušies savos grēkos un kaislībās. Jo, kā saka apustulis: *Kura kāds ir uzvarēts, tā kalps viņš ir* (2.Pēt.2:19). Vienā ziņā viņi ir vēl briesmīgāk slimi, jo, vergi būdami, viņi neapzinās, ka ir ievainoti un stāv zem viņu kundzības.

Jo mēs zinām, ka svētlīdzīgie miesā ir tikuši nodoti Sātanam un lielām ciešanām par kādiem maziem pārkāpumiem, jo Dievišķā žēlastība tiesas dienā viņos nepacietīs ne mazāko traipu vai netīrumu, tāpēc jau šajā pasaulē tiks šķīstītas visas viņu netīrības pēdas, kā pravietis, vai drīzāk Pats Dievs saka – lai varētu atdot viņus

mūžībai kā kausētu zeltu vai sudrabu, kam nav vajadzīga nekāda šķīstīšana soda izpirkšanai.⁸⁴ Un, Viņš saka, *Es vērsīšu Savu roku pret tevi un tīrīšu tavus sārņus kā ar sārnu un aizmetīšu projām visu mazvērtīgo, kas tev piemaisīts.* Un vēl: *Uguns šķīstī zeltu un sudrabu, bet cilvēku pārbauda pazemības ceplī, un vēl tā: Jo, ko Tas Kungs mīl, to Viņš pārmāca un šaus katru bērnu, ko Viņš pieņem* (Jes.1:25; Sal.pam.17:3; Sīr. gudr.2:5; Ebr.12:6).

XXVI NODAĻA.

Par tā pravieša nāvi, kurš bija ievests maldos, un par abas Pāvila nesavaldību, kas viņam tika uzsūfīta šķīstīšanas labad.

Šādu lietu mēs skaidri redzam notikumā ar pravieti un Dieva vīru Pirmajā Ķēniņu grāmatā. Par nepaklausību viņu saplosīja lauva, kas viņam uzbruka ne ar nolūku, ne viņa paša vainas dēļ, bet pēc cita pamudinājuma, kā saka Raksti: *Kad tas pravietis, kas viņu no ceļa bija novirzījis, to dzirdēja, tas sacīja: Tas ir tas pats Dieva vīrs, kas Tā Kunga pavēlei nepaklausīja. Un Tas Kungs to atdeva lauvam, kas to saplēsa un nogalināja, piepildot Tā Kunga vārdu, kādu Viņš tam bija paziņojis* (1.Ķēn.13:26). Šajā gadījumā sods par pārkāpumu un neuzmanību kopā ar viņa taisnības atlīdzību, par kuru Tas Kungs šajā pasaulē nodeva savu pravieti iznīcinātājam, ir redzams plēsīgā zvēra gaviļēs un atturībā, jo šī mežonīgākā radība pat neuzdrošinājās nogaršot viņam atdoto liķi.

Ļoti skaidrs pierādījums tam ir arī mūsdienu notikums ar abu Pāvilu un abu Mozu, kas dzīvoja šajā tuksnesī vietā, ko sauc par Kalamonu. Pāvils agrāk mitinājās tuksnesī krietnu gabalu no Panefisas pilsētas, par ko mēs zinām, ka tā nesen ir kļuvusi par tuksnesī sālsūdens plūdu dēļ, ko vējš no ziemeļiem aizdzina prom no purviem un kas pārņēma tuvākos laukus un apklāja zemes vaigu, tāpēc senie ciemati, kurus pameta visi to iedzīvotāji, tagad izskatās pēc salām.

84. Domāta šķīstīšanās pēc nāves, lai gan Purgatorijas mācība Romas Katoļu baznīcā oficiāli sākās vēlāk, 11.-12. gadsimtā.

Tad nu šeit tuksneša klusumā un mierā aba Pāvils sasniedza tādu sirds šķīstību, ka savā tuvumā necieta ne vien sievietes seju, bet pat šī dzimuma drēbes! Jo reiz, kad viņš kopā ar abu Arhēbiju, kas dzīvoja tai pašā tuksnesī, devās uz kāda vecajā celli, viņam ceļā nejauši trāpījās kāda sieviete, viņš izjuta tādu nepatiku, ka atteicās no sava draudzīgā apciemojuma nolūka un metās atpakaļ uz savu klosteri ar lielu steigu kā cilvēks, kas bēg no lauvas purna vai briesmīga pūķa, nelikdamies zinis par abas Arhēbija saucieniem un lūgšanām, kurš viņu aicināja atgriezties ceļā, kuru bija iesākuši, lai veco izjautātu par to, ko viņi tam gribēja celt priekšā. Lai gan viņš to darīja šķīstības dedzībā un kaismē pēc tīrības, un nevis, lai ievērotu disciplīnu, viņš stingrās kārtības noteikumus pārspīlēja, jo iedomājās, ka ne vien pazišanās ar sievieti, kas nav pieļaujama, bet pat šī dzimuma izskats viņam iedveš riebumu, tāpēc pār viņu nāca tāds sods, ka viņa miesu pārņēma paralīze un neviens no viņa miesas locekļiem nespēja pildīt savu uzdevumu, jo ne vien viņa rokas un kājas, bet pat mēle, kas ļauj izrunāt vārdus, bija satriekta un viņa ausis pazaudēja spēju dzirdēt, tā ka no viņa cilvēciskās esamības nepalika pāri nekas, kā vien nekustīgs un nejūtīgs rumpis. Viņš nonāca tādā stāvoklī, ka pat vislielākās vīru rūpes nespēja palīdzēt viņa nespēkam, bet par viņa vajadzībām gādāja tikai sieviešu maigās gādības, jo, kad viņu aizveda uz svēto jaunavu konventu, tad ēst un dzert, uz ko viņš māja ar zīmēm, viņam pienesa kalpones. Pie visa, ko daba prasa, viņam gandrīz četrus gadus līdz dzīves galam palīdzēja tās pašas kalpotājas. Un, lai gan viņu pie visiem locekļiem bija satriecis tāds nespēks, ka nevienā no tiem vairs nebija to naigo kustību un sajūtu spēka, tomēr no viņa staroja tāda labestības žēlastība, ka tad, kad slimnieki tika svaidīti ar eļļu, pieskaroties tam, ko drīzāk būtu jāsauc par līķi, tie tika dziedināti no visām kaitēm, tā ka, runājot par viņu nelaimi, pat neticīgajiem kļuva skaidrs, ka viņa locekļu nespēku ir izraisījusi Tā Kunga gudrība un mīlestība, un ka šīs dziedināšanas svētību atnesa Svētā Gara spēks par liecību viņa šķīstībai un nopelnu apliecināšanai.

XXVII NODAĻA.

Par abas Mozus kārdināšanu.

Bet otrs, par kuru mēs pieminējam, ka viņš dzīvoja šajā tuksnesī – lai gan viņš bija neparasts cilvēks, – lai viņu sodītu par vienu skarbu vārdu, ko viņš izmeta strīdā ar abu Makāriju, kad bija iedzies par kādu viedokli, viņš tika nodots tik briesmīgam dēmonam, ka tas piebāza viņa muti ar izkārņījumiem, ko tas tur sanesa, un Tas Kungs, Mozu ātri dziedinādams, parādīja, ka šo pātagu ir cirtis Viņš, lai to šķīstītu un viņā nepaliktu ne mazākās šīs kļūmes pēdas, jo, tiklīdz aba Makārijs pievērsās lūgšanai, tad ātrāk par vārdu ļaunais gars no viņa izgāja.

XXVIII NODAĻA.

Ka mums nevajag nicināt tos, kas ir nodoti nešķīstajiem gariem.

No tā skaidri izriet, ka mums nevajag ienīst vai nicināt tos, kurus redzam nodotus dažādām kārdināšanām vai ļaunajiem gariem, jo mums ir stingri jāturas pie šādām divām lietām: pirmā, nevienam nevar kārdināt bez Dieva atļaujas, un otrā, visu, ko mums uzsūta Dievs, vienalga, vai tas tagad šķiet bēdīgs vai līksms, mūsu labumam sagādā vislaipnākais Tēvs un vislīdzjūtīgākais Ārsts, tāpēc cilvēki tiek nodoti Skolotāja rokās un tiek pazemoti, lai tad, kad viņi aizies no šīs pasaules, viņi tiktu pārcelti augstākā nākamās dzīves šķīstības stāvoklī vai arī saņemtu mazāku uzlikto sodu, kā apustulis saka – tagadējā laikā nodots *ar mūsu Kunga Jēzus spēku sātānam miesas samaitāšanai, lai gars tiktu izglābts Tā Kunga dienā* (1.Kor.5:5).

XXIX NODAĻA.

Iebildums, kāpēc tie, kas ir nešķīsto garu mocīti, tiek šķirti no Tā Kunga mielasta.

GERMANS: Un kā tas nāk, ka mūsu provincēs mēs viņus redzam ne vien nicinātus un atgrūstus, bet pat atstumtus no Tā Kun-

ga Mielasta saskaņā ar šiem Evaņģēlija vārdiem: *Nedodiet svētumu suņiem un nemetiet savas pērles cūkām priekšā* (Mt.7:6), lai gan tu saki, ka šī kārdinājuma pazemojums pār viņiem nāk ar nolūku šķīstīt un labot?

XXX NODAĻA.

Atbilde uz uzdoto jautājumu.

SERĒNS: Ja mums būtu šāda apziņa vai, pareizāk, ticība, par ko es iepriekš runāju, proti, noticēt, ka viss nāk no Dieva un ir iekārtots mūsu dvēseles labumam, tad mums ne tikai nevajadzētu viņus nicināt, bet drīzāk lūgties par viņiem bez mitas kā par savas miesas locekļiem un just viņiem līdzīgi no visas sirds un spēka, jo, *kad viens loceklis cieš, tad visi locekļi cieš līdzīgi; vai, kad viens loceklis top godāts, tad visi locekļi priecājas līdzīgi* (1.Kor.12:26), jo mēs zinām, ka nekādā ziņā mēs nevaram bez viņiem kļūt pilnīgi, jo viņi ir mūsu locekļi, tāpat kā mēs lasām, ka tie, kas ir bijuši pirms mums, apsolījuma piepildīšanos nevar sasniegt bez mums, jo tā saka apustulis: *Un šie visi, lai gan ticības dēļ viņi ir saņēmuši liecību, nesaņēma apsoltu, tāpēc ka Dievs mums kaut ko labāku bija paredzējis, lai viņi bez mums nesasniegtu pilnību* (Ebr. 11:39-40).

Bet mēs nesakām, ka Svētais Vakarēdiens viņiem ir liegts, bet, ja tas viņiem ir pieejams, lai viņiem to pasniedz ik dienas. Taču nebūt nav tā, ka no Evaņģēlija vārdiem *nedodiet svētumu suņiem* (Mt.7:6), kurus tu nevietā piesauci, mums vajadzētu uzskatīt, ka Svētais Vakarēdiens kļūst par ēdienu dēmoniem, nevis par šķīstīšanu un apsardzību miesai un dvēselei, jo, kad cilvēks to saņem, tas, tā sakot, izdedzina un padzen [ļauno] garu, kas vai nu ir iesēdies viņa locekļos, vai arī cenšas tajos ielavīties. Jo mēs nesam pieredzējām, ka tādā veidā aba Andornīks un daudzi citi tika dziedināti. Jo ienaidnieks arvien vairāk un vairāk nodarīs ļaunu apsēstajam cilvēkam, ja redzēs viņu atstumtu no debesu ārstniecības, un kārdinās viņu arvien biežāk un briesmīgāk, tiklīdz redzēs, ka viņš ir šķirts no garīgajām zālēm.

XXXI NODAĻA.

**Par to, ka vairāk ir jānožēlo tie,
kas nav nodoti šim īslaicīgajam kārdināšanām.**

Bet mums vajag apdomāt tos pagrimušos un nožēlojamus cilvēkus, pie kuriem, lai gan viņi apgānās ar visādiem grēkiem un nekrietnībām, tomēr nevar redzēt nevienu pat ne mazāko velna piemājošanas pazīmi, ne arī kādu kārdināšanu atbilstoši viņu rīcībai, ne soda pātagu, kas kristu pār viņiem. Jo no ātrām un tūlītējām zālēm šajā pasaulē tiek pasargāts tas, kas *ar savu apcietināto un neatgriezīgo sirdi*, kas ir par lielu sodam šīs dzīves laikā, *tu sev pašam krāj sodu, kas nāks pār tevi dienā, kad parādīsies Dieva dusmība un Viņa taisnā tiesa* (Rom.2:5; Jes.66:24). Par šiem pravietis, apmulsis no svēto klupšanas, redzēdams viņu dažādos zaudējumus un kārdināšanas – un, otrādi, redzēdams grēciniekus, kas ne vien noiet šīs dzīves ceļu bez kādiem pazemības pātagas cirtieniem, bet priecājoties par lielu bagātību un mantu, un ar vislielāko labklājību pie visa, nevaldāmā sašutumā un gara nīknumā iededzies, izsaucās: *Bet es – es gandrīz būtu paklupis, manas kājas bija sagrīļojušās, mani soļi gandrīz būtu izslīdējuši no manas gaitas raksta, jo es dusmojos par lielīgajiem, kad es redzu, ka bezdievjiem tik labi klājas. Tiešām viņiem nav nekādu bēdu visu mūžu, vesela un labi barota ir viņu miesa. Cilvēku grūtības viņus nespiež, viņi netiek spaidīti kā citi cilvēki* (Ps.73:2-5), bet pēc šīs dzīves viņus sodīs tie dēmoni, kam šajā pasaulē netika ļauts pacelt taisnošanas pātagu reizē ar cilvēkiem.

Arī Jeremija, runādams ar Dievu par šo grēcinieku labklājību – lai gan viņš nekad neapšaubā Dieva taisnību, saka: *Tev, Kungs, taisnība, ja es gribētu tiesāties ar Tevi*, tomēr, izmeklējams šīs nevienlīdzības cēloņus, viņš piebilst: *Tomēr es gribu reiz par tiesas lietām ar Tevi runāt. Kāpēc bezdievjiem viņu ceļš labi izdodas un visiem krāpniekiem labi klājas? Tu tos iedēstīji, tie iesakņojas, tie aug un atnes augļus. Tu esi tuvu viņu mutei, bet tālu viņu sirdīm* (Jer.12:1-2). Un, sērodams par to, ka pravietis viņus sit, Tas Kungs gādīgi sūta ārstus un dziedniekus, un mudina viņus uz līdzīgu apraudāšanu, sacīdams: *Piepeši Bābele ir kritusi un ir sagrauta. Apraudiet šo pilsētu, atnesiet balzamu tās brūcēm*. Tad eņģeļi, kam uzticētas rūpes

par cilvēku glābšanu, savā izmisumā atbild, un pravietis, redzēdams viņu dvēseles cietību un sirds neatgriešanos [saka]: *Mēs gribējām Bābeli dziedināt, bet tā nebija dziedināma. Atstājiet to viņas pašas rīcībā! Iesim ikviens uz savu zemi! Jo soda apmēri pār to iesniedzas padebešos un paceļas gandrīz vai līdz pašām debesīm* (Jer.51:8-9). Par viņu bezcerīgo vārgumu tālāk Jesaja Dieva spēkā Jeruzalemei saka: *No kāju pēdām līdz pakausim nav tur vairs nekā vesela, tikai vātis un brūces, un jauni ievainojumi, kas nav apkopti, nav pārsieti un ar eļļu ieziesti* (Jes.1:6).

XXXII NODAĻA.

Par dažādām iekārēm un vēlmēm, kas piemīt gaisa spēkiem.

Ir skaidri zināms, ka nešķīstie gari iekāro tāpat kā cilvēki. Daži no viņiem, ko parasti sauc Plāni,⁸⁵ tiek attēloti kā lieli blēži un draisukuļi, jo tad, kad tie pārņem savā varā kādas vietas vai ceļus, tie izklaidējas nevis ar garāmgājēju mocīšanu, kurus māk piemānīt, bet gan, iepriecinādamies ar viņu izsmiešanu un iznerrošanu, cenšas viņus tikai nogurdināt, nevis ievainot, bet citi pavada naktis, nenodarot ļaunu, un tikai pievāc viņu mantas, bet vēl citi vergo dusmām un niknumam tik ļoti, ka neapmierinās ar apsēstā miesas ievainošanu, to briesmīgi plosīdami, bet kāro mesties virsū tiem, kas iet garām ar lielu līkumu, un uzbrūk viņiem ar vismežonīgāko kāri tos saplosīt kā tie, kas aprakstīti Evaņģēlijā, jo, no viņiem bīdamies, neviens cilvēks neuzdrošinās iet pa to ceļu.

Un nav šaubu, ka šie savā neremdinājamā naidā gūst prieku no kara un asiniszliešanas. Citus mēs redzam ievainojot to sirdis, kurus viņi sagūsta pārspīlētā lepņībā (tos parasti sauc par *Bacucei*)⁸⁶, tā ka tie izstiepjās garāki par savu augumu un vienbrīd piepūšas uzpūtībā un iedomībā, bet citreiz saraujas parastā un mīlīgā izskatā līdz pieklājīgam stāvoklim – un tad pēkšņi aizraujas līdz domai,

85. *Planoi* jeb “pievilēji”, dažos norakstos “fauni”, romiešu meža dievības ar ragiem un āža kājām.

86. Vārda nozīme nav noskaidrota.

ka ir tik lieli un vareni, ka visiem vajag viņus apbrīnot, bet citreiz paklanīdamies rāda, ka pielūdz augstākus spēkus, bet daži domā, ka šie pielūdz viņus, un tā viņi dara vienādi un otrādi, izrādot gatavību vai nu izcelties lepnībā, vai pakalpot pazemībā. Citus mēs redzam ne vien kārus uz meliem, bet arī, ka viņi pamudina cilvēkus uz zaimiem. Par to mēs varam liecināt, jo esam dzirdējuši dēmona atklātu apliecinājumu, ka viņš sludina samaitātu un bezdievīgu mācību ar Ārija un Eunomija muti.⁸⁷ Mēs lasām, ka viens no viņiem atklāti apliecināja Pirmajā Ķēniņu grāmatā: *Es iziešu, viņš teica, un kļūšu par melu garu visu viņa praviešu mutē*, uz ko apustulis, norādams tos, ko viņi pievīluši, piebilst: *Vēlākos laikos daži atkritīs no ticības, pieķerdamies maldu gariem un dēmonu mācībām, padodamies melkuļu liekulīgajiem vārdiem* (1.Tim.4:1-2). Un to, ka ir vēl citi velni, kurli un stulbi, apliecina Evaņģēliji.

To, ka daži gari musina uz neķītru iekāri un izvirtību, pravietis uzsver, sacīdams: *Netiklības gars viņus tā apmulsinājis, ka viņi kā netikļi izturas pret To Kungu* (Hoz.4:12). Tāpat Rakstu vārds māca, ka ir nakts dēmoni un dienas dēmoni, un dienvidus dēmoni (Ps.91:5-6), bet tas aizņemtu pārāk daudz laika, lai izmeklētu visus Raks-tus, ko pravieši sauc par kentauriem, satīriem, sirēnām, raganām, brēcošiem mērkaķiem, strausiem, ežiem, psalmos par aspīdiem un baziliskiem, bet Evaņģēlijā tie tiek saukti par lauvām, pūķiem, skarpijiem, bet apustulis tos sauc par šīs pasaules valdniekiem, tum-sas ķēniņiem un ļaunajiem gariem (Jes.13:21-22; 34:13,15; Ps.91:13; Lk.10:19; Jņ.14:30; Ef.6:12). Šos vārdus mēs nedrīkstam uzlūkot kā nejaušus vai uz labu laimi dotus, jo tie norāda uz viņu nīknumu un neprātu, iztēlojot par mežonīgiem zvēriem, kas ir visai bīstami, vai salīdzinot tos ar indīgo ļaunumu, kas pār citiem zvēriem un čūskām izceļas ar spēku, kas tiek nosaukts viņa vārdā, tā ka vienam tiek dots lauvas vārds par tā nīknumu un dūsmām, bet citam baziliska par viņa nāvīgo indi, kas nokauj cilvēku, iekams to pamana, un ci-tam kentaura vai eža, vai strausa tā glūnīgā viltus dēļ.

87. Ārijs un Eunomijs patristikā dēvēti par bīstamākajiem herētiķiem. Ārijs Apstrīdēja Kristu kā Dieva Dēlu, bet Eunomijs noraidīja Svētās Trijādībass mācību.

XXXIII NODAĻA.

Jautājums par ļauno debesu spēku atšķirību izcelšanos.

GERMANS: Mēs nešaubāties, ka šī apustuļa aprakstītā kārtība attiecas uz viņiem: *Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaules telpā* (Ef.6:12), bet mēs gribam zināt, no kurienes ceļas to atšķirības un cik daudz ir dažādu ļaunuma kārtu? Vai tie tika radīti, lai visādi kalpotu ļaunumam?

XXXIV NODAĻA.

Par atbildes pārceļšanu uz vēlāku laiku.

SERĒNS: Lai gan [atbilde uz] tavu jautājumu mums atņemtu nakts atpūtu, tā ka mēs nepamanītu rītausmas tuvošanos un sajustu stipru kārdinājumu to turpināt līdz saullēktam, un, ja mēs sāktu to risināt un pārrunāt, tas mūs izvestu plašā un dziļā jūrā, ko mūsu rīcībā esošā laika trūkuma dēļ mēs nevaram atļauties šķērsot, tad es domāju, ka daudz ērtāk to atstāt pārrunām uz citu nakti, kad es no jūsu atsaucības gūšu kādu garīgu prieku un bagātākus augļus, un mēs varēsim, ja Svētais Gars mums dos labvēlīgu vēju, daudz ērtāk kuģot šī jautājuma ličos. Tāpēc baudīsim nedaudz atpūtas un nokratīsim miegainību, kas uzgulst mūsu plakstiem, un tad, rītausmai tuvojoties, iesim visi kopā uz baznīcu, kā to liek svētdienas kārtība, un pēc dievkalpojuma nāksim atpakaļ un tad, kā jūs gribat, ar divkāršu prieku pārrunāsim, ko Tas Kungs mums ir devis mūsu pilnībai. 0000000

8. SARUNA.

ABAS SERĒNA OTRĀ SARUNA. PAR AUGSTĀKAJIEM SPĒKIEM.

I NODAĻA.

Par abas SERĒNA viesmīlību.

Kad bijām paveikuši svētdienas pienākumu un draudze bija

atlaista, mēs atgriezāties vecā cellē un baudījām pašu bagātāko mielastu. Jo parastās mērces vietā, kas ikdienā ar pāris eļļas pilēm tika pasniegta klāt pie viņa ikdienas maltītes, viņš sajauca nedaudz ārstniecisko augu novārījuma, kam pārleja dāsnāku eļļas devu nekā parasti, jo viņi visi, daloties ar dienišķo maltīti, izlej šīs eļļas pīles nevis tāpēc, lai gūtu baudu no garšas (jo tās ir tik maz, ka ar to nepietiek ne celiņam rīklē, ne tur īsti ir, ko norīt), bet, lai apvaldītu savas sirds lepnību (kas slepus ielavītos, ja ievērotu stingrāku atturību) un godkāres musināšanu, lai gan viņš savu atturību mēdza glabāt vislielākajā noslēpumā un to ievēroja, nevienam neredzot. Tad viņš uzlika galdā sāli un katram trīs olīvas, pēc tam atnesa grozu ar saldumiem, ko viņi sauc par *τρογάλια*, no kā mēs katrs paņēmām piecus riekstus, divas žāvētas plūmes un pa vienai vīģei. Jo tajā tuksnesī tiek uzskatīts par nepieklājīgu, ja kāds ņem vairāk. Un, kad mēs bijām beiguši šo mielastu un sākām viņam atkal taujāt pēc apsolītā jautājuma risinājuma, [tad] “uzklausīsim,” vecais teica, “jūsu jautājumu, kura apsvēršanu mēs pārcēlām uz šo brīdi.

II NODAĻA.

Liecības par dažādiem garīgā ļaunuma veidiem.

Tad GERMANS: Mēs gribam zināt, kāds ir naidīgo un cilvēkam pretīgo spēku lielās daudzveidības sākums, un ar ko atšķiras tie, ko svētitais apustulis apkopo šādiem vārdiem: *Ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaules telpā* (Ef.6:12) un vēl: *Ne eņģeļi, ne varas, ne lietas esošās, ne nākamās, ne spēki, ne augstumi, ne dziļumi, ne cita kāda radīta lieta mūs nevarēs šķirt no Dieva mīlestības, kas atklājusies Kristū Jēzū, mūsu Kungā!* (Rom.8:38-39). No kurienes ceļas viss šī ļaunuma daudzums, kas mūs skauž? Vai mums jātic, ka šos spēkus ir radījis Tas Kungs tāpēc, lai cīnītos ar cilvēku pēc to pakāpēm un kārtības?

III NODAĻA.

Atbilde par daudziem ēdienu veidiem, kādus piedāvā.

SERĒNS: Vispatiesīgo Svēto Rakstu vārdi par visu, ko tie mums stāsta, ir skaidri pat tiem, kam nemaz nav saprašanas, un tie nav aizmigloti kādas apslēptas nozīmes tumsā, - tie pat neprasa kāda skaidrojuma palīdzību, jo atklāj savu nozīmi un jēgu vārdu un burtu virspusē, bet citas lietas ir tik apslēptas, ka paver plašu lauku skaidrošanas mākslai un strīdiem. Ir pavisam skaidrs, ka Dievs to tā ir iekārtojis vairāku iemeslu dēļ: vispirms, baidoties no tā, ka svētie noslēpumi, ja tos neapklāj garīgās nozīmes plīvurs, ir atklāti visu zināšanai un saprašanai vienādi, t.i., gan pasaulīgajam, gan ticīgajam, bet tad tikuma un šķīstības lietās nebūtu nekādas atšķirības starp sliņķi un centīgo; otrkārt, lai tie, kas nāk no ticības nama, lai gan viņu prāta spējas ļoti atšķiras, varētu pārnest bezdarbīgajiem viņu slinkumu un varētu parādīt savu centīgo uzcītību un čaklumu.

Tāpēc Raksti pēc taisnības tiek salīdzināti ar bagātu un auglīgu zemi. Lai gan tā dāvā daudz ko tādu, kas cilvēkam der ēšanai bez pagatavošanas uz uguns, tomēr izdod arī tādas lietas, kas cilvēkam izrādās nederīgas un pat kaitīgas, ja vien tām neatņem jēlā stāvokļa raupjumu, apstrādājot un mīkstinot ar uguns karstumu. Vēl citas ir dabiski derīgas izmantošanai abējādi, tā ka arī bez vārīšanas jēlā stāvoklī tās nav nepatīkamas, lai gan ir vēl garšīgākas pēc uzkaršēšanas un vārīšanas ugunī. Vēl daudz vairāk dāvanu tiek dotas par ēdienu tikai nesaprātīgām radībām un lopiem, mežonīgiem zvēriem un putniem, bet nepavisam neder cilvēkam, un, pat raupjā stāvoklī un uguns neskartas, tās dod veselību un dzīvību lopiem.

Tāpat šajā ar augļiem visbagātākajā Gara Rakstu dārzā, kur dažas lietas mirdz skaidri un spoži to burtiskajā nozīmē, tāpēc mēs redzam, ka tām nav vajadzīga kāda augstāka izskaidrošana, jo tās sniedz klausītājiem bagātīgu ēdienu ar vārdu vienkāršo nozīmi, kā šeit: *Klausies, Israēl, Tas Kungs, mūsu Dievs, ir vienīgais Kungs*” un *“tev būs To Kungu, savu Dievu, mīlēt no visas savas sirds, no visas savas dvēseles un ar visu savu spēku (5.Moz.6:4-5)*. Bet ir dažas, kuras, ja tās neapgroza gara ugunī un nevājina un nemīkstina ar alegorisko skaidrojumu,⁸⁸ nevar būt par veselīgu barību iekšējam

88. Rakstu alegoriskā skaidrošana attīstījās Aleksandrijā, izdalot vairākus teksta nozīmes slāņus. Baznīca mācīja ar to neizrauties, jo alegorizēšana vājina teksta burtisko uztveri, kas savukārt attīstījās Antiohijas skolā. taču

cilvēkam, nenodarot viņam ļaunu, un viņš, to lietodams, saindēsies, nevis gūs kādu labumu, kā šeit: *Lai jūsu gurni ir apjozti, un jūsu lāpas lai deg un kam nav [zobena], tas lai pārdod savas drēbes un pārķ zobenu, un, kas savu krustu neuzņemas un Man neseko, tas Manis nav vērts* (Lk.12:35; 22:36; Mt.10:38). Daži pat viskrietnākie mūki, kas *dega par Dievu, bet bez izpratnes* (Rom.10:2), šos vārdus uztvēra burtiski un pagatavoja sev koka krustus un visu laiku nesāja sev plecos, tā kļūdami nevis par paraugu, bet par izsmieklu visiem, kas viņus redzēja. Bet citas lietas var uzņemt kā derīgas un īstas abējādi, t.i., vēsturiskā un alegoriskā, jo abi skaidrojumi sniedz spirdziņošu malku dvēselei, kā šie: *Bet Es jums saku: jums nebūs pretim stāvēt ļaunajam; bet, kas tev sit labajā vaigā, tam pagriez arī otru, un, kad tie jūs vajā šinī pilsētā, tad bēdziet uz citu, un, ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem.. un tad nāc un staigā Man pakaļ* (Mt.5:39; 10:23; 19:21). Tie patiešām der kā “zāle lopiem” (un ar šo ēdienu Rakstu lauki ir pilni), proti, kā skaidri un saprotami vēstures stāsti, no kā vienkāršie ļaudis un tie, kas nav apveltīti ar pilnīgu saprašanu un par kuriem ir teikts: *Tu, Kungs, izglāb cilvēkus un lopus un Tu palīdzi viņiem* (Ps.36:7), tiek spēcīnāti šīs dzīves smagajiem darbiem un pūliņiem atbilstoši viņu spēju stāvoklim un mēram.

IV NODAĻA.

Par dubulto nozīmi, kā var lasīt Svētos Rakstus.

Tos Rakstu vārdus, kas tiek paskaidroti, mēs varam saprast un par tiem izteikt savu viedokli. Bet citus Svētais Gars aiztaupa priekš mūsu pārdomām un izpētīšanas un ieliek Svētajos Rakstos ar aizplīvurotu nozīmi, lai tos varētu saprast ar dažādu pierādījumu un pieņēmumu palīdzību, kas savākti soli pa solim un rūpīgi salikti kopā, lai patiesību sakārtotu pēc tā cilvēka saprašanas, kas tos vai nu apstrīd, vai pieņem. Jo dažreiz, kad par vienu un to pašu priekšmetu tiek izteikti dažādi viedokļi, ikviens uzskats var būt saprātīgs un to

arī burtiskā nozīme bez garīgās nozīmes var izrādīties nepilnīga, jo Bībeles teksts satur vairākus slāņus. Abu skaidrojumu apvienotājs bija sv. Jānis Zeltamute. Skat. 13:VIII.

var pieņemt vai nu droši, vai šauboties, tā ka neviens no uzskatiem nav pilnīgi pieņemams vai pilnīgi noraidāms, un otrs viedoklis nerunā pretī pirmajam, ja neviens no tiem nerunā pretī ticībai, kā šajā gadījumā, kad Elija nāca Jāņa izskatā (Mt.11:14) un kad viņš ir Tā Kunga atnākšanas priekštecis; un gadījumā ar *zaimošanu un izpostīšanu*, kas *notika svētajā vietā* ar Jupitera elku, kas, kā mēs lasām, tika uzstādīts Jeruzalemes templī un kas atkal stāvēs Baznīcā, kad nāks Antikrists (Dan.9:27; Mak.6:2; Mt.24:15), un viss, par ko mēs lasām Evaņģēlijā, ka tas piepildījās pirms Jeruzalemes iekarošanas un kas vēl piepildīsies šīs pasaules beigās. Šeit neviens apgalvojums nerunā pretī otram, ne arī otrais skaidrojums izjauc pirmo.

V NODAĻA.

Par to, ka ierosinātais jautājums ir jāpieņem vai nu tieši, vai ar šaubām.

Tā kā mūsu uzdotais jautājums nešķiet pietiekoši vai bieži pārcilāts un lielākajai daļai cilvēku tas nav skaidrs, un tas, ko mēs sakām, iespējams, dažiem var likties šaubīgi, tad mums ir tuvāk jāpaskaidro savs viedoklis (jo tas nerunā pretī ticībai uz Trejādību), lai to var uzņemt bez šaubām, lai gan tās nebalstās uz vienkāršiem pieņēmumiem, kādi parasti piedien minējumiem un iedomām, bet uz skaidriem Rakstu pierādījumiem.

VI NODAĻA.

Par to, ka Dievs neko nav radījis ļaunu.

Lai Dievs pasargā mūs no domas, ka Dievs ir radījis kaut ko pēc būtības ļaunu, jo Raksti saka: *Dievs uzlūkoja visu, ko Viņš bija darījis, un redzi, tas bija ļoti labs* (1.Moz.1:31). Jo, ja Viņš to būtu radījis tādu, kāds tas ir tagad, vai radījis ar šādu nolūku, t.i., lai darītu ļaunu, un vienmēr gribētu cilvēku piemānīt un iznīcināt, tad mums vajadzētu iebilst augstāk minētajiem Rakstiem un nosodīt Dievu kā ļaunuma Radītāju, ka Pats ir izveidojis ļaunās varas un dabas šim nolūkam, lai tās savā samaitātībā paliek nemainīgas un nekad nepārtop labajā gribā. Tādējādi [ļaunuma] daudzveidības cēlonis ir

tāds, kādu to esam mācījušies no tēvu mantojuma un kas ir smelts no Svēto Rakstu avota.

VII NODAĻA.

Par varu un kundzību izcelšanos.

Neviens taisnais neapstrīd to, ka pirms redzamās pasaules Dievs radīja garīgās un debesu būtnes, lai, apzinoties, ka labais Radītājs tās ir iecēlis esamībā no nekā (*ex nihilo*) godībai un spožumam, tās varētu Viņam pienest nebeidzamu pateicību un allaž slavētu Viņu. Jo mums nevajadzētu iedomāties, ka Dievs Savas radības tapšanu iesāka līdz ar šīs pasaules veidošanu, it kā tajos neminami tālajos pirmslaikos Viņš nebūtu zinājis Savu nolūku un lietu Dievišķo kārtību, un lai mēs nedomātu, ka, pirms bija kāds, kam parādīt Savu svētību un Savu labumu, Viņš bija vientuļš un skops – [tāda iedomā] ir pārāk nabaga un to nav iespējams iztēloties par bezrobežīgo, mūžīgo un neaptveramo Majestāti, kā Pats Tas Kungs par šiem spēkiem saka: *Kad visas rīta zvaigznes kopā dziedāja un visi eņģeļi gaviļēja* (Īj.38:7). Tātad tie, kas bija klāt pie zvaigžņu radīšanas, patiešām tika radīti pirms šī *iesākuma*, par kuru ir teikts, ka tad, tika radītas debesis un zeme, jo tās ar skaļām balsīm un apbrīnu slavēja Radītāju, jo visas šīs redzamās būtnes tapa no nekā. Pirms šī iesākuma laikā, par kuru runāja Mozus un kas saskaņā ar vēsturisko un jūdu skaidrojumu apzīmē laikmetu pirms šīs pasaules – neietekmējoties no mūsu skaidrojuma, kā mēs saprotam visu lietu *sākumu* Kristū, caur kuru Tēvs radīja visas lietas, kā teikts: *Caur Viņu viss ir radies, un bez Viņa nekas nav radies, kas ir* (Jņ.1:3) –pirms, kā teicu, 1. Mozus grāmatā Dievs jau bija radījis visus šos spēkus un debesu būtnes debēs un virs zemes, redzamās un neredzamās, vai tie būtu eņģeļi, vai erceņģeļi, vai tie būtu troņi un kundzības, vai tās būtu varas, vai spēki. Visas lietas ir radījis Viņš un tās ir radītas Viņā.

VIII NODAĻA.

Par velna un viņa eņģeļu krišanu.

Šis stāsts mums skaidri rāda, ka daži no viņu daudzuma va-

doņiem krita, - no Ecehiēla un Jesajas raudām mēs zinām, ka Tīras ķēniņš jeb Lucifers, kurš no rīta piecēlās, tika apraudāts ar rūgtām raizēm, - par viņu Tas Kungs Ecehiēlam saka tā: *Cilvēka bērns, dziedī raudu dziesmu par Tīras ķēniņu un saki tam: tā saka Dievs Tas Kungs: tu, pilnības paraugs, pilns gudrības un apveltīts ar vispilnīgāko skaistumu, tu biji Ēdenē, Dieva dārzā, visādi dārgakmeņi rotāja tavu tērpu: sardions, topāzs, jaspiss, hrizolīts, berils, onikss, safīrs, rubīns un smaragds, no zelta bija tava tērpa apmales un izgreznojumi, kas bija darināti tai dienā, kad tevi iecēla. Tu biji svaidīts ķerubs, kas sargā, Es biju tevi iecēlis, svētajā Dieva kalnā tu staigāji degošu akmeņu vidū. Nevainojams tu biji savos ceļos no tās dienas, kad tevi iecēla par ķēniņu, līdz kamēr atrada tevī noziegumu. Tavas plašās tirdzniecības dēļ tava sirds pildījās ar netaisnību. Un, kad tu apgrēkojies, Es padzinu tevi no Dieva kalna, un izraidīju tevi, ķerubu, kas sargā, no degošo akmeņu vidus. Tava sirds bija palikusi lepna tava skaistuma dēļ, tu savu gudrību pazaudēji aiz ārējā spožuma. Tādēļ Es nogāzu tevi pie zemes ķēniņu acu priekšā, lai tie priecājas par to, kā tev klājies. Ar saviem daudzajiem noziegumiem un ar negodīgo tirgošanos tu esi licis negodā savus svētumus; tādēļ Es liku izšauties ugunij no tevis paša, kas tevi aprija, un daru tevi par pelniem uz zemes visu to acu priekšā, kas tevi redzējušas (Eceh.28:11-18). Arī Jesaja saka: *Kā tu esi kritis no debesīm, tu spožā zvaigzne, tu ausekļa dēls! Kā tu esi nogāzts pie zemes, tu, kas tautas locīji! Tu gan domāji savā prātā: es kāpšu debesīs un uzcelšu savu troni augstu pār Dieva zvaigznēm, es nometšos uz saiešanas kalna pašos ziemeļos! Es uzkāpšu augstumos, es būšu kā pats Visu-augstākais!* (Jes.14:12-14).*

Vēl stāsta, ka šie nokrita no sava spožuma augstumiem, bet pūķis aizrāva sev līdzī trešo daļu no zvaigznēm (Jņ.atkl.12:4). Viens no apustuļiem saka vēl vairāk: *Un eņģelus, kas savu augsto stāvokli nebija nosargājuši, bet savu mājokli atstājuši, Viņš mūžīgās saitēs saistītus tur ieslēgtus tumsā lielās dienas tiesai* (Jūda 6). Vēl tiek sacīts arī tā: *Bet patiesi jums jāmirst kā cilvēkiem, jākrīt kā ikvienam lielam kungam* (Ps.82:7), un ko gan citu tas nozīmē, ja ne to, ka daudzi ķēniņi ir krituši? No šīm liecībām mēs varam spriest par

[ļauņo garu] daudzveidību un tās cēloņiem, proti, ka tie vai nu patur savas kārtas atšķirības, kādā tika radīti, un, pieauguši ļaunumā, tie savā kropolībā šo kārtu un titulu patur, [apgriezta veidā] atdarinot tos tikumus, kuri viņos bija labi nostiprināti [pie radīšanas].

IX NODAĻA.

Iebildums par to, ka velna krišana notika pēc tam, kad tika pievilta Ieva.

GERMANS: Līdz šim mēs bijām raduši uzskatīt, ka velna krišanas cēlonis un iesākums bija skaudība, kad viņš ar ļaunu viltu pievīla Ādamu un Ievu.

X NODAĻA.

Atbilde par velna krišanas iesākumu.

SERĒNS: Vārdi Pirmajā Mozus grāmatā neliecina, ka tas bija viņa krišanas sākums, jo pirms Ādama un Ievas pievilšanas tie pauž, ka viņš jau bija iezīmēts ar čūskas vārda negodu, jo ir teikts: *Bet čūska bija visviltīgākā*, vai, kā to saka ebreju noraksti, *no visiem lauku zvēriem, ko Dievs Tas Kungs bija radījis* (1.Moz.3:1). No tā tu redzi, ka viņš no sava eņģeļu svētuma bija atkritis vēl pirms pirmo cilvēku pievilšanas, tā ka viņš ne vien bija pelnījis, ka viņu iezīmē ar šo negodu, bet pārspēja visus pārējos zemes zvērus ļaunumā un melos. Jo labam eņģelim nedotu tādu vārdu, ne arī ko [sliktu] teiktu par tiem, kas atrodas šajā spožumā, jo *čūska bija visviltīgākā no visiem lauku zvēriem*. Un tiešām, šo titulu nevar attiecināt ne uz Gabriēlu, ne Mihaēlu, tas pat nepieklātos nevienam labam cilvēkam. Tātad čūskas salīdzinājums ar zvēriem ļoti skaidri apliecina nevis cildenumu, bet gan kritušā eņģeļa negodu.

Šī skaudība un viltus, ar ko viņš pievīla cilvēku un kas cēlās no viņa agrākās krišanas, ļāva viņam ieraudzīt cilvēku, kurš tikko bija izveidots no zemes pīšļiem un tika aicināts godībai, - par to viņš atcerējās, ka pats, kad vēl bija viens no prinčiem, no tās atkrita. Tā viņa pirmajai krišanai, kas notika lepnības dēļ un kas viņam sagā-

dāja čūskas vārdu, skaudības iespaidā sekoja otrā, bet, tā kā šajā stāvoklī viņam joprojām piemita kaut kas taisns, kamdēļ viņš vēl varēja baudīt iespēju sarunāties un pārmīt kādus vārdus ar cilvēku, tad pēc Tā Kunga sprieduma viņš tika galīgi nogāzts pašos zemākajos dziļumos, lai nevarētu staigāt stāvus, kā līdz šim, un neskatītos uz augšu, bet pieplaktu zemei un rāpotu, un locītos pīšļos uz vēdera, un pārtiktu no zemes mēsliem un grēku darbiem, kas skaļi apliecina viņa slepeno naidu, un starp viņu un cilvēku tika ielikts ienaidis mums par labu, un nesaskaņa par svētību, tā ka cilvēku, kas izsargājas no viņa kā bīstama ienaidnieka, vairs nevar ievainot ar melīgas draudzības izrādīšanu.

XI NODAĻA.

Pievīlēja un pieviltā sodīšana.

Lai zinātu, kā izbēgt no ļauniem padomiem, šajā lietā mums ir jāuzklausa kāda sevišķa pamācība. Lai gan pirmais vīlējs saņēma pienācīgu sodu un lāstu, tomēr nesodīts nepalika arī tas, kas tika krita maldos, lai gan viņa sods bija vieglāks par to, ko saņēma vīlējs.⁸⁹ Mēs lasām, ka tas ir pateikts ļoti skaidri. Jo Ādams, kas tika pievilts, vai, pareizāk (minot apustuļa vārdus, *netika pievilts*, bet piekrita Ievas gribai, kas tika pievilta, un ļāvās nāvi nesošai pavedināšanai, tika nolādēts ar darbu vaiga sviedros, kas drīzāk ir lāsts nevis viņam, bet zemei un tās neauglībai. Bet sieva, kas viņu uz to pierunāja, tika piemeklēta ar mokām, ciešanām un sāpēm, un turklāt padota mūžīgās pakļautības jūgam. Bet čūska, kas pirmā viņus pamudināja uz šo pārkāpumu, tika sodīta ar mūžīgu lāstu. Tāpēc mums ar vislielāko modrību jāturas pretī ļaunā padomiem, jo tie, izsaucot sodu pār vīļējiem, neļauj aiziet sveikā bez vainas un soda arī tiem, kas ir pievilti.

XII NODAĻA.

Par dēmonu bariem un nemieru, ko tie izraisa gaisos.

Bet gais, kas piepilda vidu starp debesīm un zemi, ir pilns

89. Skat. Dieva lāstus vīram, sievai un čūscai pēc grēkā krišanas (1.Moz.3).

ar daudzgalvainu garu pūļiem, kas nebūt nelidinās apkārt klusi un laiski. Vislaimīgākajā kārtā Dievišķā providence tos liedz ieraudzīt ar cilvēka acīm, jo bailēs no uzbrukumiem, bailēs no viņu izskata, kādā viņi pārvēršas pēc pašu gribas, cilvēki vai nu šķirtos no prāta neizturamās šausmās un zaudētu samaņu, vai arī ik dienas kļūtu sliktāki un sliktāki, jo viņus samaitātu to paraugs un sekošana tiem, un tad rastos bīstama līdzība un nāvējoša tuvība starp cilvēkiem un nešķīstajiem gaisu spēkiem. Tāpēc noziegumi, kurus cilvēki pastrādā, tiek paslēpti vai nu aiz sienām un cietumos, vai tālu prom, vai arī [apsegti] ar kaunu un apmulsumu, bet, ja viņus visu laiku varētu uzlūkot vaigā, tad cilvēki tiktu ieģrūsti vēl dziļākā neprāta bedrē, līdz viņi vairs nevarētu pretoties ļaunumam, un ne ar kādu miesas nogurumu vai rūpēm par dienišķo iztiku nebūtu iespējams viņus piespiest pretoties [ļaujumiem] nolūkiem, kurus tie sākuši pildīt.

XIII NODAĻA.

Par to, ka pretdarbīgie spēki uzbrukumū, kas bija mērķēts cilvēkam, pavērs viens pret otru.

Ir zināms, ka [ļauņie gari] šos uzbrukumus, kuros tiek ievainoti cilvēki, vērs arī viens pret otru, jo tie nebeidzamās ķildās nebeidz kurināt tās nesaskaņas un cīņas, ko ir uzsākuši pret cilvēkiem, sekojot iekšēji piemītošai patikai uz ļaunumu, par ko mēs skaidri lasām pavieša Daniēla redzējumā, kad eņģelis Gabriēls saka tā: *Nebīsties, Daniēl! Jau no pirmās dienas, kopš tu centies izprast notikušo un pazemojies sava Dieva priekšā, tavi vārdi ir uzklausti, un es gribēju ierasties tavas lūgšanas dēļ. Bet persiešu valsts sargeņģelis mani atturēja divdesmit vienu dienu, kamēr beidzot Mihaēls, viens no galvenajiem sargeņģeļu priekšniekiem, man nāca palīgā, un man izdevās atstāt Mihaēlu vienu pašu pie persiešu ķēniņu sargeņģeļa, un es atnācu tev paziņot, kas ar tavu tautu notiks laiku galā, jo šī parādība ir par tālām nākamajām dienām, par pašu beidzamo laiku posmu (Dan.10:12-14).*

Un mēs nevaram apšaubīt, ka šis persiešu valsts ķēniņš bija naidīgs spēks, kas deva priekšroku persiešu tautai, Dieva tautas ie-

naidniekam; jo, lai kavētu labo, ko tā redzēja izrietam no jautājuma atrisinājuma, par kuru pravietis lūdza Kungu caur erceņģeli, tā savā greizsirdībā pretojās, lai neļautu eņģeļa glābjošajam mierinājumam pārāk ātri sasniegt Daniēlu un stiprināt Dieva tautu, pār kuru bija erceņģelis Gabriēls: un pēdējais teica, ka pat tad, savu uzbrukumu niknuma dēļ, viņš nebūtu varējis nonākt pie viņa, ja erceņģelis Mihaēls⁹⁰ nebūtu nācis viņam palīgā un sastapis persiešu valstības princi, un iesaistījis cīņā ar viņu, un iejaucies, un aizstāvējis viņu no uzbrukuma, un tādējādi ļāvis viņam ierasties, lai pamācītu pravieti pēc divdesmit vienas dienas.

Un mums nav šaubu, ka šis persiešu ķēniņš bija naidīga vara, kas deva priekšroku persiešiem, Dieva tautas ienaidniecei; jo, lai kavētu labo, ko viņš redzēja izejam no jautājuma atrisinājuma, par kuru pravietis caur erceņģeli lūdza To Kungu, un kam viņš savā skaudībā pretojās, lai neļautu eņģeļa glābjošajam mierinājumam pārāk ātri nonākt līdz Daniēlam un stiprināt Dieva tautu, pār kuru stāvēja erceņģelis Gabriēls: un [Gabriēls] teica, ka pat tad, ja tā uzbrukumu niknuma dēļ viņš nebūtu varējis nonākt pie viņa, un ja erceņģelis Miķelis nebūtu nācis viņam palīgā, lai sastaptu persiešu valdnieku un iesaistītos cīņā ar viņu, un nebūtu iejaucies, un neaizstāvētu viņu no uzbrukuma, dodot iespēju viņam ierasties, lai pamācītu pravieti pēc divdesmit vienas dienas. Un mazliet vēlāk viņš saka: *Vai tu zini, kādēļ es atnācu pie tevis! Diemžēl man tagad tūliņ jāgriežas atpakaļ, lai cīnītos ar persiešu sargeņģeli, bet, kad es būšu ar to galā, tad ieradīsies Grieķijas sargeņģelis* (Dan.10:20). Un vēl: *Tanī laikā celsies Mihaēls, lielais eņģeļu valdnieks, kas pasargā tavus tautiešus* (Dan.12:1).

Tātad mēs lasām, ka līdzīgi kāds cits tika saukts par grieķu valdnieku, kurš, tā kā viņš bija tam pakļautās tautas patrons, šķiet, nostājās gan pret persiešu tautu, kā arī Izraēla tautu. No tā mēs skaidri redzam, ka pretējie spēki sacēļ naidu pret otru tautu, strīdus un ķildas, un tie vai nu uzvar, vai krīt sakauti, un nespēj dzīvot saskaņā, jo vienmēr cīnās nebeidzamā skaudībā to tautu vārdā, pār kurām tie ir iecelti.

90. Gabriēls un Mihaēls - divi augstākie eņģeļi debesu hierarhijā. Gabriēls ir israēļu aizstāvis, bet Mihaēls grieķu aizstāvis.

XIV NODAĻA.

Kā tas notika, ka ļaunums ieguva spēku un kundzību nosaukumu.

Tagad skaidri varam redzēt iemeslus tām domām, kuras izklāstījām iepriekš, un kāpēc tos sauc par kundzībām jeb spēkiem. Tā kā tie valda un izrīko dažādas tautas un tomēr stāv pār zemākajiem gariem un dēmoniņiem, par ko Evaņģēliji stāsta pēc viņu pašu atzīšanās, tie ir kā leģions. Jo viņus nesauktu par kungiem, ja tiem nebūtu, kā priekšā izrādīt savu kundzību, ne arī tos varētu saukt par spēkiem un kundzībām, ja nebūtu neviena, pār ko izrādīt varu. To mēs redzam ļoti skaidri aprakstītu Evaņģēlija stāstā par farizejiem un viņu zaīmošanu: *Viņš izdzen ļaunos garus caur Belcebulu, ļauno garu valdnieku* (Lk.11:15), un mēs redzam arī, ka tie tiek saukti par *tumsas valdniekiem* (Ef.6:12), bet viens no tiem tiek dēvēts par *šīs pasaules valdnieku* (Jņ.13:30). Bet svētītais apustulis saka, ka tad, kad visas lietas tiks nodotas Kristum, šīs kārtas tiks iznīcinātas: *Un tad nāk gals, kad Viņš nodod Valstību Dievam un Tēvam, kad Viņš būs iznīcinājis katru valdību, varu un spēku* (1.Kor.15:24). Tas notiks tikai tādā gadījumā, ja tie tiks nomesti no kundzības pār tiem, par kuriem mēs zinām, ka tie ir spēki un kundzības pār šo pasauli.

XV NODAĻA.

Par to, ka ne bez iemesla svētajiem un debesu spēkiem ir doti eņģeļu un erceņģeļu vārdi.

Tāpat nevienam nav šaubu, ka ne bez iemesla tādi paši kārtu nosaukumi ir piešķirti arī labajām šķirām. Tie ir valdības un goda apzīmējumi, jo ir zināms,⁹¹ ka tie tiek saukti par eņģeļiem, t.i., sūtņiem,⁹² kas kalpo par vēstnešiem, un vārda atbilstība māca, ka tie ir *erceņģeļi*, jo tie stāv augstāk par eņģeļiem; *kundzības*, jo ir kungi pār citiem, un *varas*, jo tiem ir vara pār citiem, un *troņi*, jo

91. "Ir zināms" - debesu spēku sadalījums pēc Dionīsija Aeropagīta darba "Par debesu hierarhiju" (domājams, 2. gs.).

92. No grieķu val. ἄγγελος "sūtņis".

viņi ir tik tuvu un blakus Dievam, ka Dievišķā Majestāte atbalstās uz viņiem kā uz troņiem.

XVI NODAĻA.

Par velnu pakļaušanos saviem ķēniņiem, kā tas tika atklāts brāļim redzējumā.

Bet, ka pār nešķīstajiem gariem valda citi, vēl ļaunāki spēki un viņi tiem pakļaujas, mēs zinām ne vien no tām Rakstu lappusēm, kas atrodamas Evaņģēlijā par farizejiem, kuri zaimoja To Kungu un Viņš atbildēja: *Ja Es ļaunos garus izdzenu caur Belcebulu, caur ko tad jūsu bērni tos izdzen* (Lk.11:19), bet to māca arī svēto skaidrie redzējumi un daudzie pieredzējumi.

Kad viens no mūsu brāļiem devās ceļā cauri tuksnesim un diena jau gāja uz beigām, viņš uzgāja alu un apmetās tajā, gribēdams pateikt vakara lūgšanu kārtu, un tā pienāca pusnakts, kad viņš vēl dziedāja psalmus. Pabeidzis kārtu, viņš uz mirkli apsēdās, lai dotu atpūtu savam izvārgušajam ķermenim, kad pēkšņi ieraudzīja neskaitāmus dēmonu barus nākam šurp no visām pusēm. Tie soļoja šurp kā nepārskatāms pūlis garā strīpā, daži priekšā, citi sekoja saviem ķēniņiem, un tas, kas nāca beigās, izskatījās garāks un draudīgāks par citiem, un, kad tika nolikts tronis, viņš apsēdās it kā uz augsta soda krēsla un rūpīgi izprašņāja katra darbošanos. Tos, kuri atzinās, ka viņiem nav izdevies apkrāpt savus sāncensus, viņš pavēlēja dzīt prom ar kaunu un negodu kā slinķus un slaistus, ar nīkām dūsmām pārmezdams viņiem tukšu laika izšķiešanu un veltu darbošanos, bet tos, kas liecināja, ka ir pievīlušī tos, kas pie viņiem vesti, viņš visu priekšā atlaida ar vislielākajām uzslavām, pārējiem aplaudējot un viņus augsti cildinot kā visdrosmīgākos cīnītājus. Tos, kas uzteicami visaugstāk, viņš iecēla citiem par paraugu, kam sekot, un, kad no šī bara kāds pats ļaunākais gars stādījās priekšā, ar prieku gribēdams stāstīt par savu lielisko uzvaru, viņš nosauca kāda ļoti labi zināma mūka vārdu un paziņoja, ka, nepārtraukti uzbrukdams viņam piecpadsmit gadus, viņš beidzot ir guvis sekmes, tai pašā naktī uzvarēdams viņu ar netiklības grēku, jo viņš ne vien mudināja to pārgulēt ar kādu iesvētītu jaunavu, bet pat pierunāja

viņu to apņemt un apprecēt. Un, kad par šo stāstu sākās priecīga klaigāšana, tad tumsas valdnieks viņu uzteica ar visaugstāko uzslavu un viņš aizgāja ar vislielāko pagodinājumu vainagots.

Kad līdz ar rītausmu viss dēmonu bars bija aizgājis, brālis, šaubīdamies par nešķīstā gara stāsta patiesumu un domādams, ka tas drīzāk ir gribējis viņu kārdināt ar meliem, nevainīgu brāli apsūdzēdams incesta grēkā, atcerējās Evaņģēlija vārdus, ka *viņš no paša sākuma ir bijis slepkava un nestāv patiesībā, jo patiesības nav viņā. Melus runādams, viņš runā pēc savas dabas, jo viņš ir melis un melu tēvs* (Jņ.8:44) un devās uz Pelūsiju,⁹³ kur, kā viņš zināja, dzīvoja tas, par kuru ļaunais gars teica, ka ir to uzvarējis. Viņš šo brāli labi pazina, un, to izjautādams atklāja, ka tajā pašā naktī, kurā neķītrais dēmons saviem biedriem un valdniekam pastāstīja par tā krišanu, viņš bija pametis klosteri, devies uz pilsētu un tur aizgājis neceļos, nožēlojami krizdams kopā ar minēto meiču.

XVII NODAĻA.

Par to, ka cilvēkam vienmēr blakus stāv divi eņģeļi.

Raksti liecina, ka divi eņģeļi, labais un ļaunais, ir blakus katram no mums. Par labajiem Pestītājs saka: *Pielūkojiet, ka jūs nevienu no šiem mazajiem nenicināt, jo Es jums saku: viņu eņģeļi debesīs vienmēr redz Mana Debesu Tēva vaigu* (Mt.18:10), un vēl tā: *Eņģelis apmetas ap tiem, kas Viņu bīstas, un tos izglābj* (Ps.34:8). Vēl vairāk, Apustuļu darbu grāmatā tas teikts par Pēteri, ka tas ir *viņa eņģelis* (Apd.12:15).

Bet par abiem mums ļoti plaši stāsta Gana grāmata.⁹⁴ Un, ja mēs jautāsim, kurš uzbruka svētītajam Ījabam, mēs redzēsim, ka tas bija viņš, kas vienmēr pina slazdus, bet ne reizi nespēja viņu ievilināt grēkā tāpēc, ka viņš lūdza spēku no Tā Kunga, jo viņu vārdzināja nevis Ījaba tikums, bet Tā Kunga aizsardzība. Un arī par Jūdasu

93. Pelūsija - pilsēta Nilas deltas austrumos.

94. Domājams, no 2. gs. kristiešu sacerējuma "Hermas Gans" 2. nodaļa: "Ap cilvēku vienmēr ir divi eņģeļi, viens taisnības un otrs netaisnības," kā arī tiek doti norādījumi, kā abus atšķirt.

tiek teikts: *Sātans lai stāv viņam pie viņa labās rokas* (Ps.109:6).

XVIII NODAĻA.

Par ļauno garu nešķīstības pakāpēm, kā tas redzams gadījumā ar diviem filosofiem.

Bet par atšķirību starp dēmoniem mēs daudz ko uzzinām no diviem filosofiem, kas agrāk sava slinkuma, savas nekaunības un sava briesmīgā ļaunuma dēļ bija burvestībās daudz pieredzējuši. Jo viņi, svētīto Antoniju⁹⁵ vīzdegunīgi uzskatīdami par lauķi un nejēgu, gribēja, ja vien iespējams, viņu vēl vairāk aizskart, vai vismaz ar saviem burvju trikiem un slazdiem izvilināt ārā no celles, tāpēc uzsūtīja viņam pašus neķītrākos garus – viņi bija apņēmušies uzbrukt Antonijam ar skaudības dzeloni tāpēc, ka ik dienas pie viņa kā Dieva kalpa nāca lieli ļaužu pūļi. Un, kad šie visbriesmīgākie dēmoni neuzdrošinājās viņam tuvoties, jo viņš savas krūtīs un pieri apzīmēja ar krusta zīmi un nodevās lūgšanai, tie griezās atpakaļ bez ieguvuma priekš tiem, kas viņus sūtīja. Pēc tam tie pret Antoniju sūtīja jaunus, daudz karstākus savā niknumā, un, kad arī tie savus spēkus izšķieda velti un griezās atpakaļ, neko nepaveikuši, un, kad vēl daudz stiprāki tika sūtīti pret šo uzvarētāju, Kristus karavīru, un pret viņu neko nespēja, un ar visādām burvju mākslām izliktie slazdi bija vērti vienīgi tik, lai pierādītu, cik liela vērtība ir kristiešu apliecināšanai, tā ka šīs niknās un spēcīgās ēnas, par kurām viņi domāja, ka tās varētu aizsegt sauli un mēnesi, ja vien tās paceltu pret debesīm, ne tikai nespēja viņu ievainot, bet nevarēja viņu izdzīt no klostera ne uz brīdi.

XIX NODAĻA.

Par to, ka dēmoni nevar uzveikt cilvēku, ja viņi nav pārņēmuši cilvēka prātu.

Un, par to izbrīnīti, viņi gāja pie paša abas Antonija un atklāja viņam šo uzbrukumu spēku un cēloni, un slazdus, un atklāja savu skaudību, un jautāja, vai viņi turpmāk nevarētu būt kristieši? Bet,

95. Par sv. Antoniju skat. 36. vēri.

kad Antonijs uzzināja dienu, kad notika uzbrukumi, viņš atzinās, ka tajā laikā viņam uzmācās visrūgtāko domu raizes. Ar šo pieredzējumu svētitais Antonijs apstiprināja uzskatu, kuru mēs pārspriedām vakar savā sarunā: dēmoni nespēj ieiet cilvēka apziņā vai ķermenī, ne arī tiem ir vara pārņemt savā varā kādu dvēseli, ja vispirms tie nav atņēmuši visas svētās domas, to iztukšojuši un izdzēsuši viņā garīgu svētapceri.

Un jums jāzina, ka nešķīstie gari paklausa cilvēkiem divos veidos. Tie vai nu ar Dievišķo žēlastību un spēku padodas ticīgo svētuma priekšā, vai arī tos saņem gūstā grēcinieku upuri un burvestības, kas tiem glaimo. Tā arī farizeji tika aizvesti neceļos, jo viņi iedomājās, ka līdzīgi arī Tas Kungs un Pestītājs pavēl dēmoniem, sacīdams: *Tu ļaunos garus izdzen caur Belcebulu*, t.i., pēc tās kārtības, kādā viņu pašu burvji un pestēji tos, kuri piesauc viņu vārdus un pienes viņiem upurus, iepriecina un ielīksmo, un tiem ir spēks pār citiem velniem, kas viņiem ir pakļauti.

XX NODAĻA.

Jautājums par kritušajiem eņģeļiem –

1. Mozus grāmatā teikts, ka viņi ir kopojušies ar cilvēku meitām.

GERMANS: Pirms neilga laika pēc Dieva nodoma piesauktie vārdi no 1. Mozus grāmatas laimīgā kārtā atgādina, ka mēs drīkstam droši jautāt par to, ko vienmēr esam gribējuši saprast. Tātad, mēs gribam zināt, ko lai domā par kritušajiem eņģeļiem? Par tiem ir teikts, ka tie kopoījās ar cilvēku meitām, un vai tas tiešām var notikt ar garīgām būtnēm? Un vēl attiecībā uz Evaņģēlija vārdu, kuru tu minēji par dēmonu, ka *viņš ir melis un melu tēvs* (Jņ.8:44) – mēs gribam dzirdēt, ko saprast ar “viņa tēvu”.

XXI NODAĻA.

Atbilde uz uzdoto jautājumu.

SERĒNS: Tu uzdevi divus nebūt ne mazsvarīgus jautājumus, uz kuriem es atbildēju ar visu, ko spēju, un secībā, kādā tu tos uz-

devi. Mēs nekādā ziņā nedrīkstam iedomāties, ka garīgās būtnes var miesīgi kopoties ar sievietēm. Jo, ja tas kādreiz būtu noticis, tad kāpēc tas nenotiek arī šodien, un kāpēc mēs neredzam to, ka no dēmoniem piedzimst [bērni] bez kopošanās ar vīriešiem? Sevišķi, kad ir skaidrs, ka tiem tīk miesaskāres izliesšanās, kam viņi noteikti piekristu, ja radītāji būtu viņi paši, nevis cilvēki, kā saka Salamans: *Kas ir jau bijis, tas atkal būs, un, kas ir jau noticis, tas atkal notiks, jo nekā jauna nav zem saules. Vai kaut kas kādreiz notiek, par ko varētu sacīt: redzi, tas ir kaut kas jauns! – Tas jau sen ir bijis laikos, kas ir bijuši ilgi pirms mums* (Sal.māc.1:9-10).

Bet uz uzdoto jautājumu var atbildēt šādi. Pēc taisnā Ābela nāves nokautā brāļa vietā piedzima Sets, lai viss cilvēku dzimums neceltos no ļaunas saknes, – ne vien, lai radītu pēcnācējus, bet arī taisnības un labuma vārdā. Viņa pēctecis, sekodams tēva krietnumam, vienmēr turējās nomaļus no kopošanās un biedrošanās ar saviem radiniekiem, kas cēlušies no ļaunā Kaina, kā mums par to ļoti skaidri stāsta ciltsraksti, kas saka: *Ādams dzemdināja Setu, Sets dzemdināja Enošu, Enošs dzemdināja Kanaānu, bet Kanaāns dzemdināja Mahalaleēlu, bet Mahalaleēls dzemdināja Jaredu, Jareds dzemdināja Enohu, Ēnohs dzemdināja Metuzālu, Meruzāls dzemdināja Lamehu, Lamehs dzemdināja Nou* (1.Moz.5:4-40). Bet Kaina ciltsraksti tiek pasniegti atsevišķi, lūk, tā: *Kains dzemdināja Ēnohu, Ēnohs dzemdināja Kanaānu, Kanāns dzemdināja Mahalaleēlu, Mahalaleēls dzemdināja Lamehu, Lamehs dzemdināja Jābalu un Jūbalu* (1.Moz.4:17-21).

Tā līnija, kas sākās no taisnā Seta, ilgu laiku turpinājās tēvu un senču svētumā, ko neskāra ļaunā dzimuma zaimošana un samaitātība, kas dēstīja grēka sēklu un no senčiem tika nodota tālāk. Kamēr vien pastāvēja šo divu līniju nošķirtība, Seta sēkla, cēlusies no brīnišķīgas saknes, tās svētuma dēļ tika nosaukta par *Dieva eņģeļiem*, vai, kā citos norakstos, *Dieva dēliem*,⁹⁶ bet otrie, gluži pretēji, viņu

96. LXX tulkojuma manuskriptos 1.Mozus grāmatā sastopamas abas formas: “Dieva eņģeļi” un “Dieva dēli”. Interpretācija, kuru Jānis šeit noraida, pieņēma Aleksandrijas Filo un Josefs Flāvijšs (2. gs.), apokrifālā Enoha grāmata un vairāki agrīnie tēvi, starp viņiem Justīns Moceklišs, Tertuliāns, Aleksandrijas Klēments, Laktānijs un citi. Jāņa skaidrojums, ka “Dieva dēli” ir

pašu un tēvu samaitātības, un viņu zemes darbu dēļ tika nosaukti par *cilvēku bērniem*. Lai gan svētā un teicamā atšķiršanās starp viņiem notika jau agrāk, tomēr Seta dēli, kas bija Dieva dēli, redzēja to meitas, kas bija dzimušas no Kaina līnijas, un, iedegušies iekārē uz viņu skaistumu, ņēma no viņām sev sievas, kas saviem vīriem mācīja savu tēvu samaitātību un veda prom no iedzīmtā svētuma un sentēvu vientiesības. Uz to šie vārdi attiecas pavisam tieši: *Es teicu: jo jūs esat dievi un visi esat Visuaugstākā dēli! Bet patiesi jums jāmirst kā cilvēkiem, jākrīt kā ikvienam lielam kungam* (Ps.82:6-7), kas esat atkrituši no patiesajām dabas gudrības studijām, ko jums nodeva jūsu senči, un ko pirmais cilvēks, kas sāka iepazīt dabu, spēja to apjēgt un skaidri saprotami nodot tālāk saviem pēctečiem, ciktāl viņš bija skatījis šīs pasaules bērniību, kamēr tā vēl bija maiga un pulsējoša, un, tā kā viņā bija ne vien šādas gudrības pilnība, bet arī gaišredzības dāvana, ko bija dāvājusi Dievišķā dvesma, viņš, vēl nemācīts šīs pasaules iemītnieks, deva vārdus visām dzīvajām būtnēm un zināja ne vien par visādu zvēru un čūsku dusmām un indēm, bet arī prata atšķirt augu un koku labumu, un akmeņu dabu, un gadalaiku maiņas, ko viņš vēl nebija piedzīvojis, un tomēr zināja teikt: *Tas Kungs man ir piešķīris patiesas zināšanas, pazīt visas pasaules kārtību un visu elementu īpašības, laiku sākumu, beigas un vidu, laika pārmaiņas un gadalaiku secību, gada apriti un zvaigžņu stāvokli, dzīvo būtnu dabu un savvaļas zvēru niknumu, vēju spēku un cilvēku prātu, augu dažādību un sakņu īpašības, un visas tādas lietas, kas ir apslēptas un ko es esmu iepazinis* (Sal.gudr.7:17-21).

Šo dabas pazīšanu Seta dzimums saņēma no paaudzes paaudzē, nodeva tālāk kopš tēviem un tā palika šķirta no samaitātās līnijas, un, tā kā to bija saņēmis svētumā, tad to izmantoja, lai sekmētu Dieva godību un ikdienas dzīves vajadzības. Bet – sajukusies ar ļauno paaudzi, tā pēc velna iedvesmojuma pastūma malā [un nodeva] zaimošanai un izpostīšanai to, ko bija nevainībā iemācījusies, un nekaunīgi mācījās indīgās burvju un pesteļu mākslas un māņus, un saviem pēctečiem iedvesa atmest Dievības svēto pielūgšanu, lai

setīti, bet "cilvēku meitas" nāk no Kaina dzimtas, pirmo reizi sastopams Juliāna Afrikāņa darbos un to pieņēma arī sv. Augustīns darbā "Dieva pilseta", kur šis jautājums aplūkots sīkāk.

godinātu un pielūgtu vai nu dabas pirmspēkus, vai uguni, vai gaisa valsts dēmonus.

To, kā šīs pieminētās brīnumainās zināšanas negāja bojā plūdus, bet par tām uzzināja nākamajos laikos, manuprāt, vajag īsumā pastāstīt, jo šīs sarunas gadījums uz to mudina, lai gan atbilde uz jautājumu diez vai to prasa. Tātad, kā mums stāsta sena tradīcija, Noas dēls Hams, kam tika mācīta ticība māņiem un ļaunās un pasaulīgās mākslas, zinādams, ka viņš šo mākslu mācību grāmatu laikam nevarēs ienest līdzī šķirstā, kur viņš iegāja kopā ar savu labo tēvu un svētajiem brāļiem, šīs zemiskās mākslas un pasaulīgās ierīkošanas uzrakstīja uz dažādu metālu plāksnēm, ko plūdu ūdeņi nevarēja iznīcināt, un uz cietiem akmeņiem. Tāpēc, kad plūdi bija beigušies, viņš tās sameklēja ar tādu pašu uzcītību, ar kādu bija tās paslēpis, un nodeva tālāk saviem pēctečiem kā pasaulīguma un nebeidzamu grēku sēklu.

Tā tika piepildīts vispārējais uzskats, pēc kura cilvēki tic, ka eņģeļi nodeva cilvēkiem burvestības un dažādas mākslas. No šiem Seta dēliem un Kaina meitām, kā teicu, dzima vēl sliktāki bērni, kas kļuva par vareniem medniekiem, stipriem un pašiem nīkākajiem cilvēkiem un tika nosaukti par milžiem viņu miesas lieluma un cietsirdības un samaitātības dēļ. Jo šie pirmie sāka mocīt savus kaimiņus un savu iztiku gādāja ar laupīšanu, nevis ar darbu vaiga sviedros, un viņu ļaunums pieauga tādā apmērā, ka pasauli varēja šķīstīt tikai plūdus un lietū. Tāpēc, kad Seta dēli savas iekāres pamudinājuma pārkāpa likumu, kas agrāk kopš pasaules iesākuma tika uzskatīts par dabisku instinktu, bija nepieciešams, ka vēlāk tas tiktu atjaunots ar likuma burtu: *Un neņem saviem dēliem sievas no viņu meitām, ka viņu meitas, netikli kalpodamas saviem dieviem, nepamudina arī tavus dēlus netikli kalpot viņu dieviem* (2.Moz.34:16).

XXII NODAĻA.

**Iebildums pret to, ka Seta pēctečiem var pārņemt
apgrēcīgo sajaukšanos ar Kaina meitām,
pirms bauslība to aizliedz.**

GERMANS: Ja šāds aizliegums viņiem būtu dots, tad viņu pārkāpums, nekaunīgi stājoties šādā laulībā tiktu uzrādīta kā grēks. Bet, tā kā nošķiršanas kārtība vēl nebija nodibināta, tad kā dzimtu sajaukšanos viņiem var pielīdzināt par noziegumu, ja tas nebija aizliegts? Jo likums nemēdz aizliegt senāk izdarītos noziegumus, bet tikai tos, kas ir izdarīti vēlāk.

XXIII NODAĻA.

Atbilde, ka pēc dabas likuma cilvēki no paša sākuma ir pakļauti tiesai un sodam.

SERĒNS: Dievs, cilvēku radīdams, ielika viņā pilnīgu bauslības zināšanu un, ja cilvēks būtu pie tās turējies saskaņā ar Tā Kunga nolūku, tad nebūtu radusies vajadzība pēc vēl kādas bauslības, kuru Viņš vēlāk deva caur Rakstiem, jo tas būtu lieki – dot ārējās zāles, ja iekšējīgās ir izdertas un vēl darbojas. Bet, tā kā cilvēku, kā esam teikuši, pilnībā sabojāja brīvība un iespēja grēkot, tad kā apsūdzētājs iepriekš dotā likuma priekšā tika pievienoti Mozus bauslības stingrie ierobežojumi, lai, izsakoties Rakstu vārdiem, cilvēki aiz bailēm no soda tiktu pasargāti no pilnīgas dabisko zināšanu pazaudēšanas pēc pravieša vārdiem, kas saka: *Viņš tiem deva bauslību, lai tiem palīdzētu* (Jes.8:20, LXX) un par ko apustulis raksta, ka bauslība ir it kā skolotājs (Gal.3:24) maziem bērniem, kas viņus vada un sargā, lai pasargātu no tā, ka viņi aizmirst visu pilnīgās bauslības zināšanu, kas viņiem tika iedota dabas apgaismojumā pie radīšanas.

Jo mēs zinām, ka pirms bauslības, patiesi, pat pirms plūdiem visi svētie ļaudis ievēroja bauslību, lai gan nebija to lasījuši grāmatā. Jo kā Ābels, nezinādams bauslības likumu, varēja zināt, ka viņam ir jāupurē Dievam no sava ganāmpulka pirmdzimtajiem un viņu treknuma (1.Moz.4:4), ja viņam to nebūtu mācījusi bauslība, kas viņā bija dabiski iedēstīta? Kā Noa varēja atšķirt, kuri dzīvnieki ir šķīsti un kuri ir nešķīsti (1.Moz.7:2), kad bauslības likums tos vēl nebija nošķīris, ja viņam to nebūtu iemācījusi dabiskā zināšana? No kā Enohs iemācījās *staigāt ar Dievu* (1.Moz.5:22), ja viņam to neviens nebija pamācījis? Kur Šems un Jafets bija izlasījuši, ka *Sava*

*tēva un savas mātes kaunumu tev nebūs atsegt un tāpēc viņi iegāja atmuguriski, lai apsegtu sava tēva kaunu (1.Moz.9:23; 3.Moz.18:7)? Kā Abrahāms zināja atteikties no ienaidnieka laupījuma, kas viņam tika piedāvāts, tā ka viņš nesaņēma algu par savām pūlēm, vai arī ziedot Melhisedekam desmito tiesu, kas ir noteikta pēc Mozus bauslības (1.Moz.14:20,22)? Un vēl, kāpēc Abrahāms un Lats pazemīgi izrādīja laipnību garāmgājējiem un svešiniekiem, un mazgāja viņiem kājas, kad Evaņģēlija likums vēl nebija dots (1.Moz.18, 19; Jņ.13:34)? No kurienes Ījabs ieguva tādu ticības kaismi, tādu šķīstības skaidrību, tādu pazemības prātu, lēnprātību, žēlumu un laipnību, kādu mēs pat šodien nesastopam pie tiem, kas Evaņģēliju zina no galvas? Kurš no svētajiem, par kuriem mēs lasām, nebūtu ievērojis bauslību, pirms bauslība tika dota? Kurš no viņiem nebūtu ievērojis šo: *Klausies, Israēl, Tas Kungs, mūsu Dievs, ir vienīgais Kungs* (5.Moz.6:4)? Kurš no viņiem nebūtu izpildījis šo: *Netaisi sev elku tēlu vai kādu atveidu nedz pēc tā, kas ir augšā debesīs, nedz pēc tā, kas ir virs zemes, nedz pēc tā, kas ir ūdenī zem zemes?* Kurš no viņiem nebūtu paklausījis šim: *Godā savu ytēvu un māti*, vai šo, kas Bauslībā tālāk: *Tev nebūs nokaut; Tev nebūs pārkāpt laulību; Tev nebūs zagt; Tev nebūs nepatiesību liecību dot; Tev nebūs iekārot svešu sievu* (2.Moz.20:4-17), un vēl daudz ko citu, tā iepriekš izpildīdami ne vien bauslību, bet pat Evaņģēliju?*

XXIV NODAĻA.

Par to, ka tie, kas grēkoja pirms plūdiem, saņēma taisnīgu sodu.

Un tā mēs redzam, ka Dievs no iesākuma visu radīja pilnīgu, ne arī pie Viņa sākotnējā iekārtojuma vajadzēja ko pielikt klāt, kā būtu tad, jo Viņš to [darītu] neapdomīgi un nepilnīgi. Tāpēc, runājot par tiem, kas grēkoja pirms bauslības un pat pirms plūdiem, mēs redzam, ka Dievs viņus piemeklēja ar taisnu tiesu, jo tie bija pelnījuši sodu bez žēlastības tāpēc, ka pārkāpa dabas likumu. Un mēs arī nedrīkstam piekrist to zaimiem, kas šo cēloni neapzinās un līdz ar to nievā Vecās Derības Dievu un nicina mūsu ticību, un kopā ar smējējiem saka: Kāpēc jūsu Dievam labpatika pasludināt bauslības

likumu pēc tik daudz tūkstošiem gadu un tik ilgs laiks pagāja bez kāda likuma? Jo, ja Viņš vēlāk atklāja ko labāku, tad tas nozīmē, ka pasaules iesākumā Viņa gudrība bija nepilnīga un nabaga, un vēlāk, it kā no pieredzes mācījies, Viņš deva ko labāku, papildinādams un pilnīgodsams Savu sākotnēji doto kārtību.

Tas nepavisam nevar būt pēc Dieva bezgalīgās iepriekšzināšanas, ne arī neprātīgie ķeceri savā muļķībā un briesmīgajā zaimošanā to var apgalvot, kā [par to] saka Salamans: *Es atzinu, ka viss, ko Dievs dara, tas paliek mūžīgi: tam nevar neko nedz pielikt, nedz atņemt, un Dievs to visu tā ir iekārtojis, lai Viņu bīstas* (Sal.māc.3:14) un tāpēc *Dievs tiesās tiklab taisno, kā bezdievīgo, jo katram nolūkam un katrai rīcībai Viņam ir savs nolikts laiks* (3:17). Jo, tā kā [pirmajos cilvēkos] bija iedēstīta saskanīga un pilnīga dabisko likumu kārtība, tad viņiem nevajadzēja nekādu no ārpusē pieliktu likumu, kas dots Rakstos kā papildinājums pie dabiskā likuma. No tā mēs pavisam skaidri secinām, ka bauslību nevajadzēja dot pašā iesākumā (jo tā nebija vajadzīga, kamēr vēl bija spēkā dabiskais likums un tas nebija pārkāpts), ne arī evaņģēliskā pilnība bija jāatklāj, kamēr tika pildīta bauslība. Jo citādi tie neieklausītos šajos vārdos: *Kas tev sit labajā vaigā, tam pagriez arī otru* (Mt.5:39), kas māca nevis atriekt nodarījumu ar tādu pašu mēru, kā *lex talionis*, bet nāvējošu sitienu un ar zobenu cirstu brūci atmaksāt ar vieglu pieskārienu, un ar vienkāršu patiesību nākt tai vietā, lai atņemtu dzīvību tiem, kas nokauj. Ne arī [pirmajiem cilvēkiem] vajadzēja ieteikt *mīliet savus ienaidniekus* (Mt.5:44), jo viņi to uzskatīja par lielu un augsti nozīmīgu lietu – mīlēt savus draugus, bet no ienaidniekiem bēgt un riebumā novērsties, lai tie nebūtu jāuzvar un jānogalina.

XXV NODAĻA.

Kā saprast to, ka par dēmonu ir teikts “viņš ir melis un melu tēvs”.

Bet tas, kas jūs samulsināja par velnu, sakot, ka *viņš ir melis un melu tēvs* (Jņ.8:44) – skan tā, ka Tas Kungs gan viņu pašu, gan viņa tēvu nosauc par meļiem. Tā apdomāt būtu pavisam aplam, pat pavirši apsverot. Jo, kā es teicu pirms brīža, gars nedzemdina garu

tieši tāpat, kā dvēsele no sevis dvēseli nevar radīt, lai gan mēs nešaubāmies, ka miesas sastāvs ir veidots no cilvēka sēklas, kā apustulis to skaidri nošķir, rakstūdam par divām būtībām, proti, par miesu un garu, un kas ko ir radījis, jo saka: *Tad nu mums mūsu miesīgie tēvi ir bijuši par pārmācītājiem, un mēs tos esam bijušie. Vai tad lai mēs daudz vairāk nepaklausītu garu Tēvam, lai dzīvotu?* (Ebr.12:9).

Ko par šo nošķiršanu var pateikt vēl skaidrāk, ja Viņš iecēla cilvēkus par mūsu tēviem pēc miesas, bet apustulis vienmēr mācīja, ka vienīgi Dievs ir mūsu dvēseļu Tēvs? Lai gan rīcībspējīgās miesas tapināšana ir uzdots cilvēkam, to galu galā ir radījis visaradītājs Dievs, kā saka Dāvids: *Tavas rokas mani radīja un veidoja!* (Ps. 119:73). Un svētītais Ījabs: *Vai Tu mani neesi izlējis kā pienu, tagad Tu man liec sarikt gabalos kā sieram? Ar ādu un miesu Tu mani esi apģērbis, un ar kauliem un dzīslām Tu mani viscaur esi izstiegrojis* (Īj.10:10-11), un Tas Kungs Jeremijam: *Pirms Es tevi radīju mātes miesās, Es tevi jau pazinu* (Jer.1:5). Bet Salamans ļoti skaidri un pamatīgi apraksta katras būtības dabu un tās sākumu, izmeklēdam tās izcelšanos un iesākšanos, no kā tā nākusi, un apdomājot galu, uz ko tā iet, un spriež arī par miesas un dvēseles atšķirībām, un saka tā: *Tiešām, pīšļiem būs atkal atgriezties atpakaļ zemē un kļūt par to, kas tie iepriekš bijuši, un garam atkal atgriezties atpakaļ pie Dieva, kas to ir devis* (Sal.māc.12:7).

Bet ko var pateikt vēl skaidrāk par to, ko apustulis saka – miesas dabai, ko Viņš izveidojis *no pīšļiem* un kas nāk no vīra sēklas, kuru iesēj pats cilvēks un kas ir ņemta no zemes, ir atkal jāatgriežas pie zemes, bet tai pašā laikā viņš arī norāda, ka gars, kas netiek ieņemts no divu dzimumu savienošanās, bet pieder vienīgi Dievam īpašā veidā, un atgriežas pie tā, kas to radījis? Uz to skaidri norāda arī Dieva elpa,⁹⁷ ar kuru Ādams kļuva dzīva būtne.

Tā no šiem Rakstiem mēs skaidri saprotam, ka nevienu nevar saukt par garu Tēvu, kā vien Dievu, jo Viņš tos rada, kad pašam tīk, no nekā, bet cilvēkus var saukt tikai par mūsu miesas tēviem. Tā arī velnam – tā kā viņš tika radīts kā gars jeb eņģelis un labs, kam

97. Atsauce uz Veco Derību: "Dievs Tas Kungs radīja cilvēku no zemes pīšļiem un iedvesa viņa nāsīs dzīvības dvasi; tā cilvēks tapa par dzīvu dvēseli" (1.Moz.2:7).

nav cita Tēva, kā vien viņa Radītājs Dievs. Bet, kad viņš savā lepnībā piepūtās un sacīja savā sirdī: *Es uzkāpšu augstumos, es būšu kā pats Visuaugstākais* (Jes.14:14), viņš kļuva melis un *nestāv patiesībā* (Jņ.8:44), un no sava ļaunuma krājuma izdeva melus un kļuva ne vien par meli, bet arī par melu tēvu, Dievībai un cilvēkam solīdams un teikdams: *Jūs būsiet kā dievi* (1.Moz.3:5). Viņš nestāvēja patiesībā, bet kļuva par slepkavu – gan tāpēc, ka Ādamu darīja mirstīgu, gan tāpēc, ka pēc viņa nolūka Ābels tika nokauts ar brāļa roku.

Bet nu rītausmas tuvošanās liek mums beigt šo sarunu. Tā aizņēma gandrīz divas pilnas nakts, un mūsu īsie un vienkāršie vārdi mūsu sarunas laivu ir izveduši ārā no dziļās jautājumu jūras drošā klusuma ostā, no kurienes paveras plašas un bezgalīgas tāles, kas sniedzās tālāk, nekā acis spēj ieraudzīt un, kā saka Salamans: *Lielā tālumā atrodas visu lietu pamats un dziļi, jā, dziļi aplēpts; kurš var to atrast?* (Sal.māc.7:25). Tāpēc lūgšim To Kungu, lai Viņa bijība un Viņa mīlestība, kas nepieviļ, mūsos paliek stipra, un dara mūs gudrus visās lietās, un arī pasargā, ka paliekam velna bultu neievainoti! Jo ar šādiem sargiem neviens nevar iekrist nāves slazdos. Bet starp pilnīgo un nepilnīgo ir atšķirība, jo pie pirmā mīlestība ir stipra un vairāk nobriedusi un pastāv ilgāk, un ļauj pastāvēt svētumā noturīgāk un ar mazāku piepūli, bet nepilnīgā stāvoklis ir nedrošāks un viņš ātrāk atdziest, tāpēc ātrāk un biežāk sapinas grēku valgos.

Šos vārdus dzirdējuši, mēs tā aizdegāties, ka, dodoties prom no vecā vīra celles, mēs ilgojāties pēc viņa mācības piepildīšanās ar vēl lielāku dvēseles dedzību nekā tad, kad pirmo reizi šeit atnācām.

9. SARUNA. ABAS ĪZAKA PIRMĀ SARUNA. PAR LŪGŠANU.

I NODAĻA.

Sarunas ievads.

Kas tika apsolīts “Institūtu” otrajā grāmatā par pastāvīgu noturību lūgšanā, ar Tā Kunga palīdzību tiks izpildīts sarunās ar šo veco, kuru mēs tagad stādām priekšā, proti, abu Īzaku, un, kad tās būs galā, tad es laikam būšu izpildījis svētīgā piemiņā paturamā pāvesta Kastora⁹⁸ rīkojumu un jūsu vēlmes, ak svētais pāvest Leontij⁹⁹ un svētais brāli Hellādij,¹⁰⁰ un uzrakstītās grāmatas biezu man piedos, jo, neraugoties uz mūsu pūlēm gan aptvert visu, kas jāpasaka īsā laikā, gan arī daudz ko pateikt klusumā, tā iznāca diezka, nekā bijām iecerējuši. Jo, ar plašu žestu iesākuši pārrunāt dažādus noteikumus, par kuriem mēs domājām, ka īsuma labad tos vajadzētu apcirpt, noslēgumā svētais Īzaks sacīja šos vārdus.

II NODAĻA.

Abas Īzaku vārdi par lūgšanas dabu.

ĪZAKS: Katra mūka griba un sirds pilnības dziņa cenšas pēc pastāvīgas un nepārtrauktas noturības lūgšanā un, cik tas cilvēkam pa spēkam, steidzas sasniegt nesatricināma miera stāvokli (*immobilem tranquillitatem*) un noturīgu skaidrību. Tāpēc mēs nepaguruši visu laiku vingrināties miesīgos darbos un gara nožēlā. Jo šie abi ir saistīti nedalāmā vienībā. Tāpat kā visu tikumu kronis ir pilnība lūgšanā, tā arī, ja viss nebūs savienots un vainagots kronī, tas neturēsies stingri un pamatīgi. Jo pastāvīgu un noturīgu mieru lūgšanā bez šīs vienības nevar ne panākt, ne piepildīt, tā ka neviens šos tikumus, kas ielikti miera pamatos, nevar iegūt bez neatlaidības.

98. Skat. 1. vēri.

99. Skat. 5. vēri.

100. Skat. 6. vēri.

Tāpat mēs nespēsim ne pareizi aprakstīt lūgšanas iespaidu, ne arī īsā sarunā nonākt līdz lūgšanas galvenajam mērķim, ko var sasniegt [vienīgi], strādājot pie visiem tikumiem, un ja vispirms viss, no kā šī mērķa labad ir jāatsakās un pret ko ir jānodrošinās, netiks pa vienam uzskaitīts un pārrunāts un, kā māca Evaņģēlija līdzība (Lk.14:28), viss, kas attiecas uz šī garīgā un visai augstā torņa celtniecību, netiks aprēķināts un iepriekš rūpīgi apsvērts. Un tomēr no tā visa nebūs nekāda labuma, ne arī tas ļaus uzcelt augsto pilnības majestāti, ja netiks novērstas visas kļūdas un pārkāpumi, un nebūs izrakti visi mirstošo kaislību trūdi, un, tā sakot, uz mūsu krūšu dzīvās zemes jeb, pareizāk sakot, uz Evaņģēlija klints (sal.Lk.6:48) netiks uzklāts vienkāršības un pazemības palags. Uz tā celtais garīgo tikumu tornis pacelsies, tas turēsies stingri un sliesies līdz pašām augstākajām debesīm un nešūposies. Jo, ja tas balstīsies uz šāda pamata, tad, ja arī tam uzbruks stipri kaislību vēji un spēcīgas vajāšanu straumes pret to sitīsies kā mūru sitamā dūre, un niknas garīgo ienaidnieku vētras brāzīsies pret to, tas nesabruks un uzbrukums tam nekaitēs nenieka.

III NODAĻA.

Kā nonākt līdz tīrai un patiesai lūgšanai.

Un tāpēc, lai lūgšana paceltos ar patiesu dedzību un tīrību, kā tam ir jābūt, mums visiem spēkiem ir jāievēro šādi noteikumi. Vispirms, ir jāatsakās no visām rūpēm par miesīgām lietām, pēc tam ir jāiemācās nedot vietu ne tikai rūpēm, bet pat atmiņām par kādām pasaulīgām darīšanām, un līdzīgā kārtā ir jāatliek malā neslavas celšana un apmelošana, tukša un bezjēdzīga pļāpāšana, muļķošana, bet pāri visam ir pilnībā jāiznīcina naidis un postošs nīgrums un nāvējošā miesīgās iekāres liga un mantkārtība ir jāizravē ar saknēm. Un, kad šie un tiem līdzīgie un ar neapbruņotu aci saskatāmie trūkumi ir pilnībā izravēti, un kad šāda šķīstīšana vienkāršībā un nevainībā ir notikusi, tad tūlīt ir jāiekļāj stiprais dziļās pazemības pamats, lai tas var noturēt torni, kurš sniedzas līdz debesīm, un tad uz šī pamata ir jāceļ garīgo tikumu ēka.

Dvēseli ir jāsargā no jebkādām [dīkām] sarunām un klaiņojo-

šām domām, lai tā varētu pamazām pacelties pretī Dievapcerei un garīgai izpratnei. Jo viss, ar ko mūsu prāts bija aizņemts pirms lūgšanas stundas, pilnīgi noteikti, darbojoties atmiņai, mūs nodarbinās lūgšanas laikā. Tāpēc tam, kādi mēs gribam būt lūgšanā, mums ir sevi jāsaģatavo pirms lūgšanas. Jo lūgšanā ievied apziņas iepriekšējais stāvoklis, un, kad mēs nodosimies lūgšanai, tad to pašu darbu un vārdu, un domu tēli dejos mūsu acu priekšā un darīs mūs vai nu dusmīgus, kā līdz šim, vai saīgušus, vai atsauks atmiņā agrāko iekāri un darīšanas, vai liks kratīties muļķīgos smieklos (man kauns to teikt) par kādu dumju joku, vai pasmaidīt par kādu notikumu, vai aizklīdīs līdzī kādai tikko notikušai sarunai. Un tāpēc, ja mēs negribam, ka lūgšanas laikā mūs kaut kas vajā, mums ir jābūt uzmanīgiem pirms lūgšanas un viss tas ir jāizgrūž ārā no savas sirds svētnīcas, lai varam izpildīt apustuļa priekšrakstu: *Lūdziet bez mitēšanās Dievu, un lai vīri lūdz Dievu katrā vietā, paceldami svētas rokas bez dusmām un šaubām* (1.Tes.5:17, 1.Tim.2:8). Jo citādi, ja mūsu apziņa nebūs šķīstīta no visiem grēka traipiem un neveltīs sevi tikumam kā tās dabiskajam labumam, mēs šo nastu nespēsīsim panest un prāts nebarosies no pastāvīgas Visvarenā Dieva svētapceres.

IV NODAĻA.

Par dvēseles vieglumu, ko var salīdzināt ar spārnu vai spalvu.

Nav nejauši, ka dvēseles daba tiek salīdzināta ar spārnu visai vieglo spalvu, kas, ja tā nav saburzīta un tai nav uzlijis ūdens, ar vieglas elpas dvesmu uzlido debesu augstumos pavisam dabiski, bet, ja to dara smagu tai uzlijis un tajā iesūcies ūdens, tad to ne vien nepacels gaisos tās dabiskais vieglums, bet novilks pie zemes smagums, ko tā uzņēmusi. Tā arī mūsu dvēsele – ja to neapgrūtina pārkāpumi, kas tai pielipuši, vai šīs pasaules rūpes, vai to nesamaitā postošo kaislību ūdens – tā ar savas šķīstības dabisko svētību tiek uznesta augstumos ar svētapceres vieglo elpu un, atstājusi pasaules zemišķās lietas, tiek aizrauta pie tām, kas ir debesīs un nav redzamas. No tā mūs visus brīdina tā Kunga pavēle: *Bet sargaities, ka jūsu sirdis netop apgrūtinātas no vīna skurbuma un reibuma un lai-*

cīgām rūpēm, ka šī diena jums piepeši neuzbrūk (Lk.21:34). Tāpēc, ja gribam, ka mūsu lūgšanas aizsniedza ne vien debesis, bet arī to, kas ir aiz debesīm, lai sašaurinām savu dvēseli, izmēzdami no tās visus zemišķos pārkāpumus un šķīstīdami to no visiem traipiem un varam tai atgriezt dabisko vieglumu, un mūsu lūgšana paceltos pie Dieva bez grēka smaguma.

V NODAĻA.

Par dažādiem veidiem, kā tiek nospiesta dvēsele.

Bet mums vajadzētu ņemt vērā, ko Tas Kungs norāda, kā dvēsele tiek nospiesta. Viņš nepiemin laulības pārkāpšanu vai netiklību, slepkavošanu, vai zaimošanu, vai laupīšanu, par ko katrs zina, ka tās ir nāvējošas un nosodāmas, bet pārēšanos un dzeršanu, un šīs pasaules rūpes un raizes, ko šīs pasaules cilvēki nebūt neuzskata par nosodāmām un no tām nebēg, jo daži (man kauns teikt), kas sevi sauc par mūkiem, iepinas šādās darīšanās, it kā tās būtu nekaitīgas vai noderīgas. Šīs trīs lietas, kad tām ļauj nomākt un attālināt dvēseli no Dieva, nospiež pie zemes, lai gan no tām ir ļoti viegli izvairīties, sevišķi mums, kas esam tik tālu no šīs pasaules un kam nevienā lietā nav nekā kopīga ne ar šīm rūpēm, ne ar dzeršanu un pārēšanos.

Bet ir vēl cita pārēšanās, kas nav mazāk bīstama, un garīga piedzeršanās, no kuras grūtāk izbēgt, un šīs pasaules rūpes un raizes, kas bieži sagūsta pat pēc pilnīgas atteikšanās no jebkādas mantas, pēc atsacīšanās no vīna un visādu gavēņu ievērošanas, un pat, ja mēs dzīvojam vienatnē – par ko pravietis saka: *Uzmostieties, dzērāji, un raudiet! Vaimanājiet, vīna cienītāji, jaunā vīna dēļ, jo tas gājis zudumā jūsu mutei!* (Joel.1:5) un cits: *Sastingstiet un kļūstiet kā apmāti, apžilbstiet un kļūstiet akli! Tie ir piedzērušies, bet ne no vīna* (Jes.29:9). Par šīs apdzēršanās vīnu pravietis saka: *Pūķu niknums, un, no kādas saknes šis vīns tek, jūs varat lasīt: Viņu vīna koks ir no Sodomas vīna koka un no Gomoras laukiem. Vai jūs gribat zināt arī par šī vīna augļiem un par šī zara sēklu? – Viņu vīns ir pūķu siekalas un nāvējoša odžu žults* (5.Moz.32:32-33), jo, ja mēs no savas sirds pilnīgi neizmēzīsim visus pārkāpumus un neatturēsimies no kaislību uzbarošanās, tad mūsu sirdis arī bez piedzeršanās ar vīnu

un gavēņa pārmērībām nospiedīs daudz bīstamāka apdullināšanās un pārēšanās. Bet to, ka pasaules rūpes dažreiz uzkrīt arī tiem, kas nemaisās pasaules darīšanās, skaidri rāda vecajo noliktā kārtība, jo viņi ir noteikuši, ka viss, kas sniedzas pāri par dienišķo iztiku un neizbēgamo miesas nepieciešamību, pieder pasaules kārtībai un rūpēm. Piemēram, ja ir darbs, kas ienes vienu grasi un spēj apmierināt miesas vajadzības, mēs to paildzinām un strādājam, lai saņemtu divus un trīs grašus, un, kad ar divām tunikām pietiek, lai apsegtu miesu dienu un nakti, mēs pamanāmies iegūt trīs vai četras, vai arī, ja ar būdu, kurā ir divas vai trīs celles, pietiktu, mēs pasaulīgas lepņības godkārē un uzpūtībā uzceļam četras vai piecas celles, ko vareni izgreznojam un ierīkojam tās lielākas, nekā vajadzība to prasā, visādos veidos izrādīdami pasaulīgo kārtību kaisli.

VI NODAĻA.

Par redzējumu, kurā kāds vecais skatīja sava brāļa nebeidzamo darbošanos.

Par to, ka [pazudināšana] nenotiek bez velnu pamudinājuma, mums liecina paši drošākie pierādījumi. Reiz kāds ļoti augsti cieņnīts vecajais gāja garām brāļa celei, kurš cieta no minētās dvēseles slimības, un redzēja, ka tas nepaguris nopūlas pie saviem ikdienas darbiem, labodams to, kas nemaz nav jālabo, un vēroja no attāluma, kā viņš ar smagu veseri skalda cietu akmeni, un pamanīja kādu etiopieti, kas viņam blakus cilāja veseri ar sažņaugtām rokām un, nikni uzbrēkdams, skubināja viņu strādāt centīgāk. Tā viņš stāvēja labu laiku, izbrīnīts par niknā dēmona spēku un šā redzējuma maldināšanu. Jo, kad brālis, noguris un zaudēja spēkus, un gribēja atpūsties un atstājās no sava darba, [ļaunā] gara brēciens lika viņam atkal ņemt veseri un ķerties pie darba, kuru bija iesācis, tā ka, bez mitas dzīts, viņš nesaprata ļaunumu, ko smagais darbs viņam nodara.

Tad vecais riebumā pret dēmona mānīšanos iegriezās pie viņa, sveicināja un jautāja: “Brāl, kas tas ir par darbu, ko tu dari?” Tas atbildēja: “Mēs darbojamies ar šo briesmīgi cieto akmeni un tikko spējam to saskaldīt.” Uz ko vecais atbildēja: “Tu pareizi saki mēs,

jo skaldīdams tu neesi viens, bet ar tevi ir vēl kāds, kuru tu neredzi, viņš stāv tev blakus nevis lai tev palīdzētu, bet lai dzītu līdz spēku izsīkumam.”

Un to, ka pasaules niecības slimībai nedrīkst ļaut nomākt sirdi, lai pierāda atsacīšanās no šāda darba, kuru pat pie vislabākās gribas nav iespējams izpildīt līdz galam, un nevis nicinājums pret to, kas mūs varētu pasaulīgo cilvēku pirmajās rindās, bet tikai tad, ja mēs no tām atteiksimies ar nelokāmu prāta stingrību, uz kādu vien esam spējīgi saņemties, lai gan tās izliekas kā pareizi darāms darbs. Īstenībā šie darbi, kas šķiet pavisam ikdienišķi un bez sekām, un par kuriem mēs domājam, ka tos bez iebildumiem dara tie, kas tāpat seko mūsu aicinājumam, tomēr ietekmē dvēseli [vairāk] nekā daudz svarīgākas lietas, kas ar savu būtību neļauj mūkam atgrūst malā pasaulīgo nešķīstību, dzenoties pēc Dieva, uz ko viņa uzmanībai vajadzētu būt vērstai vienmēr, jo pat neliela novēršanās no augstākā labuma ir jāuzskata par visbriesmīgāko izpostīšanu un nomiršanu. Jo, kad dvēsele būs nonākusi tādā miera stāvoklī un atbrīvosies no miesīgās iekāres cilpām, un viņa sirds dzīsies pēc augstākā labuma, viņš varēs piepildīt apustuļa norādījumu: *Lūdziet bez mitēšanās Dievu* (1.Tes.5:17), jo, kad dvēseles domas šādā šķīstībā (ja drīkstam tā teikt) pieaug un tiek aizvadītas prom no zemišķā stāvokļa, lai uzņemtu sevī garīgo un eņģeļa līdzību, tad, lai ko viņš saņemtu, lai ko viņš turētu rokās un lai ko darītu, viņa lūgšana būs pavisam tīra un patiesa.

VII NODAĻA.

Jautājums par to, kāpēc daudz grūtāk ir nosargāt, nevis radīt labas domas.

GERMANS: Ja vien mēs varētu kā paliekošu mantu paturēt garīgās domas tikpat viegli, kā mēs to asnus uzņemam! Jo, kad tās ir ieņemtas sirdī vai nu pārdomās par Rakstiem, vai atceroties kādus garīgus notikumus, vai vērojot debesu noslēpumus – tās izgaist pārāk ātri it kā netveramā lidojumā. Un, kad dvēsele satver citus garīgo jūtu asnus, tad vēl citi sazaro mūsos, un tie, kurus mēs satvērām

cieši, novīst un viegli izslīd no rokām, un tā vien liekas, ka prāts, kam pašam nav spēka stingri noturēt svētās domas, pat ja liekas, ka uz brīdi to spēj, tomēr liekas, ka viņš ir tās saņēmis nejauši un bez skaidri zināma mērķa. Jo kā lai mēs domājam, ka to rašanās cēlonis ir mūsu pašu griba, ja tās nepaliek pie mums?

Bet, lai šīs pārdomas mūs neaizvestu prom no iesāktā temata, vai neattālinātu apsolīto lūgšanas dabas skaidrojumu, mēs tās atstāsim citam laikam un tūlīt ķersimies pie lūgšanas būtības, sevišķi tāpēc, ka svētītais apustulis mudina mūs ne uz brīdi no tās neatkāpties, sacīdams: *Lūdziet bez mitēšanās Dievu* (1.Tes.5:17). Mēs gribam tikt skaidrībā par tās raksturu, t.i., kā lai lūgšanu pienes vienmēr, un tad – kā mēs to varam panākt un darīt to nepārtraukti. To, ka tas nav iespējams ar vieglu roku, mums rāda gan ikdienas pieredze, gan svētuma skaidrojums, kā tu to izstāstīji, proti, mūka uzdevums un pilnības augstums ir lūgšanas piepildījums.

VIII NODAĻA.

Par dažādiem lūgšanu veidiem.

ĪZAKS: Es saprotu tā, ka visus lūgšanu veidus var aptvert tikai ar lielu sirds un dvēseles šķīstību un Svētā Gara apgaismošanos. Jo to ir tik daudz, cik daudz ir dažādu apstākļu ikvienā vai, pareizāk sakot, visās dvēselēs. Un tāpēc, lai gan mēs zinām, ka savas sirds aprobežotības dēļ mēs nespējam aptvert visus lūgšanu veidus, tomēr mēģināsim par tiem pastāstīt tādā secībā, kādā mūsu skopā pieredze ļauj tos skatīt. Jo pēc tā šķīstības mēra, kādu dvēsele ir sasniegusi, un pēc tā, kādā bedrē tā nogrimusi pēc visa, kas ar to noticis, vai arī, ar ko tā cenšas sevi atjaunot, lūgšana pārmainās. Tāpēc neviens nevar vienmēr teikt vienādas lūgšanas. Jo citādi tu lūdzies, kad esi možs, un citādi, kad tevi māc skumjas vai izmisums, un vēl citādi, kad tevi uzmundrina uzvara garā, un citādi, kad tevi gāž no kājām uzbrukumu smagums, un citādi, kad tu lūdz piedošanu par saviem grēkiem, un citādi, kad tu lūdzies pēc žēlastības vai kāda tikuma, vai arī lūdzies pēc kāda grēka izravēšanas, un citādi, kad tavu sirdi caururbj elles šausmas un bailes no nākamās tiesas, un citādi, kad tu iededzies cerībā un ilgās pēc labajām lietām nākamībā, un

citādi, kad tevi pārņem rūpes un bažas, un citādi, kad tu esi drošībā un patvērumā, un citādi, kad tevi apgaismo debesu noslēpumu atklāšanās, un vēl citādi, kad tevi nospiež tikumu bads un dvēseles tukšums.

IX NODAĻA.

Par lūgšanas četrējādo dabu.

Tagad, kad esam pastāstījuši par lūgšanas dabu – lai gan ne tik pilnīgi, kā šī jautājuma nopietnība to prasa, bet tik, cik to ļauj šī brīža iespējas un manas sirds aprobežotība, – mūsu priekš stāv daudz lielākas grūtības, proti, kā paskaidrot vienu pēc otra dažādos lūgšanu veidus, ko apustulis sadala četros, sacīdams: *Tad nu es pamācu tevi vispirms turēt lūgšanas, pielūgšanas, aizlūgšanas, pateicības lūgšanas par visiem cilvēkiem* (1.Tim.2:1). Mēs nekādā ziņā nešaubāties, ka apustulis šādi nedalīja nejauši. Vispirms ir jānoskaidro, ko viņš saprot ar pielūgšanu, lūgšanām, aizlūgšanām un pateicību. Tālāk mums jānoskaidro, vai tiem, kas lūdzas, pie šiem četriem veidiem jāķeras uzreiz, t.i., vai tiem visiem ir jāsavienojas vienā lūgšanā, vai arī ir jālūdzas pēc kārtas, kā, piemēram, vienreiz ir pielūgšana, citreiz lūgšana, vēl citreiz aizlūgšana, bet citā reizē pateicība atbilstoši tam briedumam, kādu dvēsele ir sasniegusi?

X NODAĻA.

Par secību, kā dažāda rakstura lūgšanas pieminētas.

Tātad vispirms ir jāpārrunā šo vārdu nozīme, un jāpārrunā, kāda ir atšķirība starp lūgšanu un pielūgšanu un aizlūgšanu, un tikai pēc tam jānoskaidro, vai tās jāsaka atsevišķi vai visas kopā; otrkārt, mums ir jāizpēta, vai tā secība, kādā apustulis savā spēkā tās ir sakārtojies, klausītājam kaut iemāca, vai arī viņš tās ir minējis nejaušā secībā, kas man liekas pilnīgi neiespējami. Neviens lai nedomā, ka Svētais Gars ar apustuļa muti ir kaut ko teicis bez nolūka. Un tāpēc mēs, kā Tas Kungs par mums gādā, to apdomāsim tādā pašā secībā, kādā par to lasījām.

XI NODAĻA.

Par pielūgšanu.

Tad nu es pamācu tevi vispirms turēt pielūgšanas. Pielūgšana ir vēršanās ar lūgumu vai vajadzību grēku jautājumā, kad tu, kas nožēlo savus tagadējos vai agrākos nodarījumus, lūdz piedošanu.

XII NODAĻA.

Par lūgšanu.

Lūgšanas ir tas, ar ko mēs kaut ko pienesam vai kaut ko apsolām Dievam, ko grieķu sauc vārdā *εὐχ*, t.i., zvērests. Jo tur, kur grieķiski mēs lasām *τὰς εὐχὰς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω*, tur latīniski mēs lasām: *Es pildīšu Tam Kungam savus solījumus visas Viņa tautas priekšā* (Ps.116:14), lai gan pēc vārdu īstās nozīmes tas varētu skanēt tā: “Es veltīšu Tam Kungam savas lūgšanas.”¹⁰¹ Un, lūk, ko mēs atrodam pie Salamana: *Ja tu esi Dievam devis solījumu, tad nekavējies to izpildīt* (Sal.māc.5:3), grieķiski ir uzrakstīts līdzīgi: *ἂν εὐχῆς εὐχῆν τῷ θεῷ*,¹⁰² ko ikviens no mums arī darīs. Kad mēs atsakāmies no šīs pasaules, mēs lūgšanā solāmies, ka, nomiruši pasaulīgajiem darbiem un šīs pasaules dzīvošanai, mēs kalposim Tam Kungam no visas sirds. Mēs lūgšanā solāmies, ka, nicinādami pasaules godu un laicīgo bagātību, mēs visās sirds bēdās gara pazemībā turēsimies pie Tā Kunga. Mēs lūgšanā solāmies, ka vienmēr saglabāsim visšķīsto miesas tīrību un izturību pacietībā, un apsolām, ka pilnīgi no savas sirds izravēsīm nāvi nesošo dusmu un skumju sakni. Un ja, slinkuma un veco grēku uzmāksšanās nogurdināti, mēs to nedarīsim, tad, mēs būsim vainīgi pie mūsu lūgšanu un solījumu nepildīšanas, un šie vārdi izrādīsies teikti par mums: *Labāk ir nesolīt nekā solīt un nepildīt* (Sal.māc.5:4).

XIII NODAĻA.

Par aizlūgšanām.

101. Burtiski no grieķu valodas: “Savus solījumus Tam Kungam es pildīšu visas tautas priekšā.”

102. Burtiski no grieķu valodas: “Ko esi solījis Dievam, to nekavējies izpildīt.”

Trešajā vietā ir aizlūgšanas, ko mēs sakām par citiem, kamēr mūs piepilda gara degsme un izsakām vai nu to vajadzības, kas mums dārgi, vai arī par mieru visā pasaulē, jo, sakot apustuļa vārdiem, mēs lūdzam *par valdniekiem un visiem, kas ir augstā amatā* (1.Tim.2:1-2).

XIV NODAĻA.

Par pateicību.

Tad ceturtajā vietā ir pateicība, kas neievainoto prātu paceļ augšup pie Dieva – vai nu atceroties agrāk saņemtos labumus, vai apdomājot tagadējos, vai arī skatoties nākotnē ar cerību saņemt vēl lielākus labumus, kādus Dievs ir sagatavojis tiem, kas Viņu mīl. Ar šādu nolūku mēs dažkārt izņemam vēl bagātākas lūgšanas, jo tad, kad mēs ar šķīstām acīm uzlūkojam tos svētajiem domātos labumus, kas ir sagatavoti nākamībai, mūsu gars jūt pamudinājumu ar bezgalīgu prieku pienest neizsakāmu pateicību Dievam.

XV NODAĻA.

Vai šīs četras dažādās lūgšanas ir jāsaaka vienlaicīgi, vai arī atsevišķi un pēc kārtas.

Par šiem četriem veidiem, lai gan dažreiz rodas vajadzība pēc bagātīgākām un pilnīgākām lūgšanām – lai gan tagad mēs zinām, ka no tās pielūgšanu kārtas, kas dzimst no grēku nožēlas, un no tām lūgšanām, kas nāk no skaidras pārliecības par mūsu upuri un solījumu pildīšanu, un no aizlūgšanām, kas plūst no mīlestības pārpilnības, un no pateicības, kas nāk no Dieva svētības un Viņa labestības un varenības atcerēšanās, bieži dzimst visdedzīgākās un karstākās lūgšanas, tādējādi visi šie lūgšanu veidi ir noderīgi un nepieciešami visiem cilvēkiem, jo cilvēka mainīgās jūtas gūst izteiksmi te šķīstā un dedzīgā pielūgšanā, te aizlūgšanā, - tomēr pirmā, šķiet, vairāk pieder iesācējiem, kurus vēl nomoka grēku dzeloņi un grēku atmiņšanās; otrā tiem, kas savā garīgajā ceļā un tikumu cīņā jau ir sasnieguši zināmu prāta augstumu; trešā tiem, kas ar saviem darbiem ir sasnieguši apsoliņumu piepildīšanos un tādējādi jūtas skubināti iestāties lūgšanās par citiem gan tāpēc, ka apzinās viņu vājumu, gan

savas mīlestības dedzības dēļ; ceturtā tiem, kas no savas sirds jau ir izravējuši savas vainas apziņas ērkšķus un, atraisīti no rūpēm, ar šķīstu prātu ļauj Dieva žēlastības labdarībai, kuru Viņš ir dāvājis vai nu iepriekš, vai arī tagad, vai arī gatavo nākotnē, un tādējādi iejūdzas ar dedzīgu sirdi tai kvēlajā lūgšanā, kuru nav iespējams uzsākt vai izteikt ar cilvēka mēli.¹⁰³

Tomēr dažreiz prāts, kas dodas pretī šādam pilnības stāvoklim un jau sāk tajā nostiprināties, uzņem sevī tās visas kopā, un tad it kā neaptverama un visu rijēja liesma izšaujas tām cauri un aiznes pie Dieva visšķīstākajā spēkā, kas savijies ar Gara bezvārdu nopūtām, lai gan mēs paši tās nespējam saprast, un izlīst Dieva priekšā, tai brīdī satverot un neizteicami izlejojot pielūgsmē kaut ko tik lielu, ko nevar izteikt ar muti un nevar aptvert ar prātu.

Tātad, lai kādā stāvoklī kurš ir, viņš dažreiz var pienest šķīstas un dievbijīgas lūgšanas, jo pirmajā un zemākajā stāvoklī, kad vēl tiek pieminēta nākamā tiesa, viņš, kas joprojām stāv zem šausmīgā soda un bailēm no tiesas, pagaidām vēl ir tik ļoti satriekts, ka lūgšanu bagātība viņu piepilda ar tikpat lielu gara modrību, kāda ir tiem, kuri savas sirds šķīstībā vēro un apdomā Dieva svētību un kurus ir pārņēmis neizteicams prieks un līksmība. Jo, kā saka Pats Tas Kungs, viņš sāk mīlēt vairāk, jo viņam ir daudzkārt piedots (Lk.7:47).

XVI NODAĻA.

Par tiem lūgšanu veidiem, pēc kuriem mums jātiecas.

Bet, ejot dzīvē uz priekšu un iemantojot tikumus, mums jādzeļnas pēc tiem lūgšanu veidiem, kas izplūst vai nu no nākamo labumu [pilnības] izpratnes, vai no mīlestības dedzības, vai arī, izsakoties daudz pazemīgāk un pieskaņojoties iesācēja mēram, no kāda tikuma satveršanas vai kāda netikuma izdeldēšanas. Jo citādi mēs nekad nerasnīegsim to augsti teicamo pielūgšanu, par ko runājām iepriekš, ja mūsu prāts pakāpeniski šajā ceļā soli pa solim nepakāpsies augstāk.

103. Augstākais svētdarīšanas stāvoklis, kad Gars pats lūdzas bez piespiešanas. Skat. arī 107. vēri.

XVII NODAĻA.

Kā šos četrus lūgšanas veidus iedibināja Tas Kungs.

Šos četrus pielūgšanas veidus Pats Tas Kungs pagodināja ar savu paraugu, lai piepildītos tas, *ko Jēzus darījis un mācījis no paša sākuma* (Apd.1:1). Jo Viņš izpildīja pielūgšanas kārtu, kad sacīja: *Mans Tēvs, ja tas var būt, tad lai šis biķeris iet Man garām* (Mt.26:39; Ps.22:2) un citur līdzīgi. Tā ir lūgšana, kad Viņš saka: *Es Tevi esmu paaugstinājis virs zemes, pabeigdams to darbu, ko darīt Tu Man esi uzdevis, un šeit: Un viņu labā Es pats svētījos nāvē, lai arī viņi būtu patiesībā svētīti* (Jņ.17:4,19). Tā ir aizlūgšana, kad Viņš saka: *Tēvs, Es gribu, lai, kur Es esmu, arī tie ir pie Manis, ko Tu Man esi devis, lai viņi redzētu Manu skaidrību, ko Tu Man esi devis, un katrā ziņā šeit, kad Viņš saka: Tēvs, piedod tiem, jo tie nezina, ko tie dara* (Jņ.17:24; Lk.23:34). Un tā ir pateicība, kad Viņš saka: *Es Tev pateicos, Tēvs, debesu un zemes Kungs, ka Tu šīs lietas esi apslēpis gudriem un prātniekiem, un tās esi zināmas darījis bērniem. Patiesi, Tēvs, jo tā Tavš labais prāts ir noticis Tavā priekšā, un katrā ziņā, kad Viņš saka: Jēzus pacēla acis augšup un sacīja: Tēvs, Es Tev pateicos, ka Tu Mani esi paklausījis!* (Mt.11:25-26; Jņ.11:41-42).

Lai gan mūsu Kungs atšķīra šos četrus lūgšanu veidus kā atsevišķi sakāmus vienu pēc otra šādā secībā, tad tomēr Viņš ar Savu piemēru parādīja, ka tos visus var aptvert vienā reizē. Svētā Jāņa Evaņģēlija beigās mēs lasām, ka Viņš to līdz galam piepildīja. Rūpīgs izmeklētājs to sapratīs no šīs lūgšanas vārdiem (kas ir pārāk gara, lai visu atkārtotu) un pēc [vārdu] secības nodaļā. To pašu domu ir pateicis arī apustulis savā Vēstulē filipiešiem, šīs četras lūgšanas salikdams mazliet citā secībā, tā parādot, ka dažreiz tās ir jāsaka reizē vienā elpā, rakstīdams šādi: *Lai jūsu lūgumi lai nāk zināmi Dieva priekšā ar pateicību ikvienā pielūgšanā un lūgšanā* (Fil.4:6). Ar to viņš gribēja uzsvērt, ka lūgšanai un pielūgšanai, un pateicībai ir jābūt savienotai ar mūsu lūgumiem.

XVIII NODAĻA.

Par Mūsu Kunga lūgšanu.

Pēc šiem dažādajiem lūgšanu veidiem seko vēl daudz teicamāks un augstāks stāvoklis, pie kā spēj aizvest tikai Dievapcere un dedzīga mīlestība, ar ko prāts, paceldamies un iekļaudamies mīlestībā uz Viņu, vērsas pie Dieva pavisam tuvu kā pie sava Tēva dievbijības pilnībā. To, ka mums vajag sirsnīgi dzīties pēc šī stāvokļa, māca Kunga lūgšanas kārta, sakot *Mūsu Tēvs*.

Ar savu muti apliecinādami, ka Dievs un Visuma Valdnieks ir mūsu Tēvs, mēs atzīstam, ka no verdzības stāvokļa mēs esam aicināti kļūt par Viņa pieņemtiem dēliem. Piebilstot *„kas esi debesīs, mēs šīs zemes svētceļojumā ar visdziļāko riebumu izvairāmies no kavēkļiem tagadējā dzīvē, kas mūs šķir no mūsu Tēva, un visiem spēkiem steidzamies uz to zemi, kur, kā mēs apliecinām, mājō mūsu Tēvs, un neļaujam nekam, kas varētu mūs darīt šī aicinājuma necienīgus, atņemt Tēva mantojumu, lai kristu nežēlastībā un iedzīvotos Viņa taisnības un tiesas skarbumā. Un, kad mēs dzenamies pēc šīs dievbērnības, lai mūs aizdedzina dievbijības uguns, kā tas pieder labajiem dēliem, un visus savus spēkus pievērsam nevis tam, lai gūtu sev kādu labumu, bet dotu godu Tēvam, Viņam sacīdami: Svētīts lai top Tavs vārds, ar to apliecinot, ka mūsu vēlēšanās un prieks ir Viņa godība, sekojot Viņam, kurš teica: Kas no sevīs runā, tas meklē savu paša godu. Bet, kas meklē Tā godu, kas Viņu sūtījis, Tas ir patiess un Tanī nav netaisnības (Jņ.7:18).*

Visbeidzot, izredzētais trauks [apustulis Pāvils], šādas apziņas piepildīts, vēlējās būt Kristus nolādēts (Rom.9:3), ja ar to ļaudis, kas pieder Viņam, varētu pieaugt skaitā un augļotos, un visa Israēla atpestīšana vairotu goddevību Tēvam, un viņš no visas sirds gribēja mirt par Kristu, jo zināja, ka neviens neaiziet bojā velti. Un vēl viņš teica: *Mēs priecājamies, kad esam nespēcīgi, bet jūs stipri (2.Kor.13:9)*. Un kāds tur brīnums, ka izredzētais trauks vēlējās būt Kristus nolādēts priekš Kristus godības un viņa brāļu atgriešanās, un tautas izredzētības dēļ, jo arī pravietis Miha Svētā Gara iedvesmōjumā gribēja būt melis un svešinieks, ja vien tāpēc jūdu tauta varētu izglābties no nelaimēm un aizvešanas gūstā, ko viņš savā pravietojumā paredzēja, sacīdams: *Ja kāds nāktu, kas grozās pēc vēja, un jums sludinātu viltu un melus un stāstītu, kā viņiem*

jādzēr un jādzīro, tad tas būtu šai tautai piemērotais sludinātājs (Mih.2:11), ar to pasludinādams Likumdevēja gribu, kurš neuzskatīja par laupījumu mirt kopā ar saviem nāvei nolemtajiem brāļiem, sacīdams: Bet nu, [Kungs,] piedod viņiem viņu grēkus; un ja ne, tad izdzēs mani no Savas grāmatas, ko Tu esi rakstījis (2.Moz.32:31-32). Bet to, kas ir teikts: Svētīts lai top Tavs vārds, var ļoti labi pateikt šādiem vārdiem: Dieva slavēšana ir mūsu pilnība. Un tāpēc, sacīdami Viņam Svētīts lai top Tavs vārds, mēs, citiem vārdiem, sakām: Ak, Tēvs, kaut mēs spētu saprast un uzņemt to, kas ir Tevis slavēšana, vai vismaz, ka varētu piedzīvot Tavas klātbūnes svinēšanu mūsu garīgajās sarunās. Un tas tiešām tā notiek, kad jūsu gaisma spīd ļaužu priekšā, ka tie ierauga jūsu labos darbus un godā jūsu Tēvu, kas ir debesīs (Mt.5:16).

XIX NODAĻA.

Par vārdiem *Lai nāk tava Valstība.*

Otrais šķīstās sirds lūgums izsaka vēlēšanos, lai viņa Tēva Valstība nāk tūlīt, t.i., lai Kristus ik dienas valda Viņa svētajos (kas ir iespējams tad, kad līdz ar smirdīgo grēku iznīcināšanu no mūsu sirds tiek izmēzta velna vara un Dievs sāk valdīt mūsos ar saldo tikumu smaržu un, kad netiklība ir uzvarēta un cīņas niknums ir rimis, mūsu sirdīs sāk valdīt šķīstība līdz ar mieru un klusumu, un, kad lepnība ir sabradāta zem kājām, ienāk pazemība), vai arī savā laikā [nākamībā], kad tā ir apsolīta visiem pilnīgajiem un visiem Dieva dēliem, kad Kristus viņiem teiks: *Kad Ķēniņš sacīs tiem, kas pa labo roku: nāciet šurp, jūs Mana Tēva svētītie, iemantojiet Valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma (Mt.25:34), un viņu sirdis ar cieši pievērstu skatu dzīsies pēc tās un Viņam teiks: Lai nāk tava Valstība.* Jo no savas sirdsapziņas liecības tie zina, ka tad, kad Viņš parādīsies, tie ņems dalību pie Viņa. Jo neviens [grēcinieks], zinādams, ka Viņa nākamā atnākšana par viņa nopelniem nenesīs ne algu, ne balvu, neuzdrošināsies ne nostāties, ne liecināt Soģa krēsla priekšā.

XX NODAĻA.

Par vārdiem *Tavs prāts lai notiek*.

Trešais ir dēla lūgums: *Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes*. Nav varenākas lūgšanas, kā gribēt, lai zemes lietas līdzinās debesu lietām, jo ko gan citu tas nozīmē, kad saka: *Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes*, kā vien to, lai cilvēki ir kā eņģeļi un lai viņi vienmēr debesīs pilda Dieva gribu, un arī tie, kas ir uz zemes, nedara vis savu, bet Viņa gribu?

Arī šo [lūgšanu] neviens nevar pateikt no sirds, kā vien tas, kas tic, ka Dievs mums par labu iekārto visas redzamās lietas, laimīgas vai nelaimīgas, un ka Viņš daudz uzmanīgāk un gudrāk rūpējas par mūsu labumu un pestīšanu, nekā mēs paši. Vai arī to var saprast šādi: Dieva griba ir pestīšana visiem cilvēkiem pēc tiem vārdiem, kurus teicis apustulis Pāvils: *Kas grib, lai visi cilvēki tiek izglābti un nāk pie patiesības atziņas* (1.Tim.2:4). Par to arī pravietis Jesaja saka it kā no Dieva, mūsu Tēva: *Es no iesākuma pasludināju gala iznākumu, kopš laika gala to, kas vēl nebija noticis, sacīdams: Mans lēmums piepildīsies! Es īstenošu visu, kas Man patīk!* (Jes.46:10). Tātad, kad mēs sakām *Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes*, mēs citiem vārdiem lūdzam šo: lai tie, kas mājo uz zemes, ar Tavu zināšanu, ak, Tēvs, ir pestīti tāpat kā tie, kas ir debesīs.

XXI NODAĻA.

Par mūsu vissvarīgāko jeb dienišķo maizi.

Tālāk: *Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien*, kas ir *ἐπιούσιον* “vissvarīgākā”,¹⁰⁴ ko cits eņģēlists sauc par “dienišķo”. Pirmais vārds norāda uz tās vērtību, kamdēļ tā ir pāri visām būtībām, jo tās cildenums un svētums ir augstāks par citām radībām, bet otrais norāda uz tās izmantošanu. Jo, kad saka *dienišķo*, tas nozīmē, ka bez tās mēs nevaram dzīvot garīgu dzīvi ne pat vienu dienu. Kad saka *šodien*, tas nozīmē, ka to jāsaņem ik dienas un ar vakardienas devumu nepietiek, un šodien mums tā ir jāsaņem tādā pašā daudz-

104. Sekojot sv. Hieronīma tulkojumam Vulgatā latīņu valodā *supersubstanti-ali*. Tas ir jaunvārds, sadzīves valodā nav lietots.

mā. Ikdienas vajadzība pēc tās norāda, ka šī lūgšana ir jāsaka visos laikos, jo nav tādas dienas, kad mums nevajadzētu stiprināt sava iekšējā cilvēka sirdi. Vārds *šodien* nozīmē tagadējo dzīvi, t.i., kamēr mēs dzīvojam, sniedz mums šo maizi! Jo mēs zinām, ka nākamajā dzīvē Tu to dosi visiem, kas to pelnījuši, bet mēs lūdzam, lai Tu mums to dāvā šodien, jo, ja tā netiks pasniegta cilvēkam šajā dzīvē, tad viņš to nesaņems nekad.

XXII NODAĻA.

Par vārdiem *Piedod mums mūsu parādus.*

Un piedod mums mūsu parādus, kā arī mēs piedodam saviem parādniekiem. Ak, neizteicamā Dieva žēlastība, kas mums ne vien dāvājusi šādu lūgšanu un iemācījusi dzīvot pēc Viņa prāta, un ar šiem norādījumiem, ar kuriem Viņš mūs vienmēr mudina lūgties, ir ne vien izravējusi gan dusmu, gan skumju saknes, bet arī tiem, kas lūdzas, atklājusi, kā [panākt to], lai viņiem tiek pasludināta Dieva žēlsirdība un laipnā tiesa, un kas arī mums piešķir spēku, ar ko remdināt Soģa spriedumu, mudinot Viņu piedot mūsu pārkāpumus pēc mūsu piedošanas parauga: *Piedod mums, kā arī mēs piedodam.*

Tāpēc bez bažām un ar drošību, kas nāk no šīs lūgšanas, cilvēks drīkst cerēt uz viņa pārkāpumu piedošanu, ja viņš ir piedēvis saviem parādniekiem, bet ne to [pārkāpumu], kas ir pret Kungu. Jo daži sliktie izturas augstākajā mērā iecietīgi pret to, kas tiek darīts pret Dievu, lai cik šis nodarījums liels, bet izrādās cieti un nepielūdzami parādu piedzinēji pat par visniecīgākajiem pārkāpumiem. Līdz ar to tas, kurš no sirds nepiedod savam brālim, kas viņu aizvainojis, ar šo lūgšanu izsauc nevis piedošanu, bet sodu, un ar šo savu [ticības] apliecinājumu prasa, lai tiek sodīts vēl stingrāk, sacīdams: *Piedod man tāpat, kā es piedodu es.* Ja nu viņam tiks atmaksāts pēc viņa paša lūguma, tad kas gan cits tas būs, ja ne sods pēc tā paša mēra ar nepielūdzamām dusmām un neatceļamu tiesu? Tāpēc, ja mēs gribam, lai par mums spriež laipnu tiesu, tad arī mums ir jābūt žēlsirdīgiem pret tiem, kas grēkojuši pret mums. Jo mums tiks atlaists tikpat, cik mēs esam atlaiduši tiem, kas mūs ir ievainojuši, lai cik tas būtu sāpīgi.

Daži, no tā baidīdamies, kad visi ļaudis baznīcā šo lūgšanu kopīgi saka, klusēdami izlaiž šos vārdus, lai ar tiem nedarītu sevi par atbildīgiem. Viņi netiek atlaisti [no soda], jo saprot, ka ir velti šādā veidā [atpirkties] no visu cilvēku Soģa, kurš izvēlējās mums iepriekš atklāt, kā Viņš tiesās tos, kas pie Viņa vērsas. Jo tāpēc, ka Viņš negrib izrādīties bargs un cietsirdīgs, Viņš ir atklājis Savas tiesas prasības, - lai mēs, kas gribam, lai Viņš tiesā mūs tāpat, kā mēs tiesājam savus brāļus, kas mums ir nodarījuši ļaunu, jo *tiesa ir bez žēlastības tam, kas neparāda žēlastību* (Jēk.2:13).

XXIII NODAĻA.

Par vārdiem *Neieved mūs kārdināšanā*.

Tālāk seko: *Un neieved mūs kārdināšanā*, par ko ceļas nebūt ne mazsvarīgs jautājums: ja mēs lūdzam, lai netiekam kārdināti, tad kā lai pierāda mūsu izturību, jo ir teikts: *Ikviens, kas netiek kārdināts, netiek pārbaudīts* (Jēk.1:13) un vēl: *Svētīgs tas vīrs, kas pastāv kārdināšanā* (Jēk.1:12). Tātad vārdi *Neieved mūs kārdināšanā* nenozīmē [lūgumu], lai neļauj kārdināt, bet gan to, lai nepieļauj, ka tad, kad mēs iekrītam kārdināšanā, tiekam uzvarēti. Jo Ļjabs gan tika kārdināts, bet netika tajā pamests. Viņš Dievam nepārmeta muļķību vai zaimošanu, nedz ar bezdievīgu muti padevās kārdinātāja gribai, uz ko tika mudināts. Abrahāms tika kārdināts, Jāzeps tika kārdināts, bet neviens no viņiem netika ievests kārdināšanā, jo viņi nedeva savu piekrišanu kārdinātājam. Pēc tam tālāk seko: *Bet atpestī mūs no ļaunā*, t.i., nepieļauj, ka mēs tiekam kārdināti pāri mūsu spēkiem, jo *Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām, bet darīs pārbaudījuma tādu galu, ka varat panest* (1.Kor.10:13).

XXIV NODAĻA.

Par to, ka mums nevajag prasīt neko citu, kā vien to, kas nosaukts Mūsu Kunga lūgšanā.

Tā jūs redzat, uz kurieni ved lūgšana, kuru teicis Pats Soģis, un ko vajag lūgt – tajā nav lūguma pēc bagātības, nav domu par slavu, nav vajadzības pēc varas un ietekmes, nav pieminēta miesas

veselība un laicīgā dzīvē. Jo Viņš, kas ir Mūžības Iesācējs, nav licis lūgt kaut ko īslaicīgu, kaut ko niecīgu vai kaut ko pārejošu. Cilvēks ļoti aizskartu Viņa Majestāti un Viņa Dāsnumu, ja pastumtu malā šos mūžīgos labumus un to vietā izvēlētos prasīt kaut ko pārejošu un neuzticamu, un tā ar savu sīkumaino lūgšanu iedzīvotos nevis Soģa labvēlībā, bet sašutumā.

XXV NODAĻA.

Par augstās lūgšanas dabu.

Tādējādi šī lūgšana, kas šķietami satur visu bagātības pilnību, jo ir nākusi un ir iezīmēta ar Tā Kunga pilnvarojumu, paceļ visus, kas to saka, vēl augstākā stāvoklī, par kuru runājām iepriekš, un ar savu augsto cildinājumu aiznes līdz tai karsti dedzīgajai lūgšanai, kuru pazīst tikai daži un kuru pateikt vēl patiesāk nav iespējams, jo tā sniedzas tālāk par cilvēka domām un izceļas – es neteikšu, ka ar balss skaņu, bet ar mēles nekustību, jo tai nav vārdu un debesu gaismas apskaidrotais prāts to nespēj aprakstīt kādā vienā cilvēku valodā, bet kas bagātīgi izplūst it kā no pārpilna strauta domu pārpilnībā, un neizteicami, visīsākajā laika sprīdī atklāj Dievam tādas lietas, ko prāts, kad tas atgriežas atpakaļ savā parastajā stāvoklī, nespēj ne izteikt, ne pastāstīt. Un arī to mūsu Kungs līdzīgi atklāja vispirms klusumā lūgšanas vārdos, kad viens pakāpās [Tabora] kalnā, vai arī, kad nāves nojausmās svīda asins lāses tajā ceļā, kurā grūti sekot.

XXVI NODAĻA.

Par dažādiem iestiprināšanās cēloņiem.

Bet kurš spēj, lai ar kādu pieredzi apveltīts, izsmeļoši pastāstīt, cik dažāda ir iestiprināšanās [ticībā], kādi ir tās cēloņi un pamats, kad prāts aizdegas un uzliesmo tīrās un kvēlās lūgšanās? Mēs nosauksim dažus, ciktāl mēs Dieva apgaismībā tos varam atminēt. Jo dažreiz dziedot kāds pants psalmā liek nodziļināties karstā lūgšanā. Citreiz kāda brāļa balss saskanīgais vijums savīļņo aptumšoto prātu līdz dedzīgām pielūgšanām. Mēs arī zinām, ka psalmotāja tīrā balss

un bijība daudzkārt vairo līdzās stāvošo dedzību. Vēl vairāk tos, kas piedalās kopīgā lūgšanā, pacilā pilnīga cilvēka uzmundrinājums un garīga saruna. Mēs zinām arī, ka ne mazāk mēs tiekam aizrauti pilnīgā iestiprināšanā tad, kad nomirst kāds brālis vai kāds mums dārgs cilvēks. Citreiz veselīgu Gara iedeģšanos pamodina mūsu aukstuma un vienaldzības atcerēšanās. Tādējādi neviens lai nešaubās, ka ir neskaitāmi daudz iespēju, kā Dieva žēlastība var nokratīt mūsu prāta stīvumu un miegainumu.

XXVII NODAĻA.

To cilvēku jūtas, kas aizrautīgi lūdz Dievu, ir dažādas.

No dziļākajiem dvēseles kambariem atskan nožēla, un to nav mazāk grūti izdibināt. Jo bieži no neizteicamas gara svētības dzimst vislielākā aizgrābtība, kas mēdz izlauzties uz āru pat kliegzienos, atsaucoties neapvaldītā prieka plūdiem, un sirds līksmības pārmērs top dzirdams pat kaimiņa cellē. Bet citreiz prāts paslēpjās pilnīgā klusumā visdziļākajā bezvārdu dzelmē tā, ka pēkšņās apgaismības izbrīns noslāpē visu vārdu skaņas un godbijības gars vai nu patur savas sajūtas sevī, vai arī zaudē tās un izlej sāpes Dieva priekšā ar neizteicamām vaimanām. Bet citreiz tas ir piepildīts ar tādu visaptverošu pārliecību un skumjām, ka to nevar izteikt citādi, kā vien asaru plūdus.

XXVIII NODAĻA.

Jautājums par to, ka bagātīgi asaru plūdi nav mūsu varā.

GERMANS: Nav tā, ka es, nabags, nemaz nepazītu šo iestiprināšanās aizgrābtību. Jo bieži, kad atcerējos savus pārkāpumus un man acīs sariesās asaras, Tā Kunga apmeklējums mani tik ļoti spirdzināja ar neizteicamo prieku, par ko tu stāsti, ka tā pārmērs mani pārliecināja – man nav jākrīt izmisumā par piedošanu. Tad nu es domāju, ka nekāds prāta stāvoklis nevar būt vēl augstāks, ja vien to varētu sasniegt ar paša spēkiem. Jo dažreiz, kad es visiem spēkiem gribu sevi aizdedzināt līdz šai iestiprināšanai Garā un ar asarām, un atsaucu atmiņā visus savus pārkāpumus un grēkus, manas acis

tomēr palika sausas un cietas kā pats cietākais krams, tā ka ne asaru nevarēja izspiest. Un tad nu tikpat, cik es sevi apsveicu ar šo asaru bagātību, tikpat daudz es sēroju, ka nespēju tās izsaukt, kad gribu.

XXIX NODAĻA.

Atbilde par aizgrābtības dažādību, kas ceļas no asarām.

ĪZAKS: Ne visas asaras rada tas pats tikums. Jo viendien raudāšanu izsauca mūsu grēku dzeloņi, kas duras sirdī, par ko mēs lasām: *Esmu paguris savās nopūtās, nav miera manai sirdij. Ar asarām naktī es slacinu savu gultu, mana guļasvieta pludo asarās* (Ps.6:7). Un vēl: *Liec lai dienu un nakti asaras plūst kā strauts; nemities raudāt un nedod mieru savām acīm ne mirkli!* (Jer.raudu 2:18). Citreiz tā sākas ar mūžīgo labumu apcerēšanu un ar ilgām pēc nākamās godības, kamdēļ no nevaldāma prieka un neizmērojamām gavilēm izlīst jo bagātākas asaru avotu straumes, kad dvēselei slāpst pēc varenā un Dzīvā Dieva: *Mana dvēsele slāpst pēc Dieva, pēc dzīvā Dieva. Kad es nokļūšu tur, kur es varēšu parādīties Dieva vaiga priekšā* (Ps.42:3), ik dienas ar sāpēm un vaidiem sakot: *Cik žēl, ka es esmu svešinieks Mešekā, ka man jādzīvo Kedara teltīs! un pārāk ilgi man jādzīvo pie tiem, kas ienīst mieru* (Ps.120:5-6). Citreiz asaras līst bez kādas nāves grēka apzināšanās, un tomēr tās līst no elles bailēm un šausmīgās tiesas atcerēšanās, kas satrieca pravieti un viņš lūdza Dievu, sacīdams: *Neej tiesā ar Savu kalpu, jo Tavā priekšā nav neviena taisna dzīvajo vidū* (Ps.143:2). Ir vēl cits asaru veids, ko raisa nevis sevis pazīšana, bet citu cietsirdība un grēki, kamdēļ ir teikts, ka Samuēls raudāja par Saulu, un arī Tas Kungs Evaņģēlijā un Jeremija senajās Jeruzalemes dienās sacīja: *Kaut man būtu ceļinieka mitekļis dziļi tuksnesī, tad es atstātu savu tautu un aizietu no tās! Jo tās locekļi visi ir laulības pārkāpēji, krāpnieku pūlis* (Jer.9:1). Šīs asaras neraisīja tās pašas jūtas, ko sestajā psalmā lēja grēku nožēlotājs, bet tās nāca no šīs dzīves rūpēm un bēdām, un zaudējumiem, kas nomāc šīs pasaules iemītniekus. Uz to skaidri norāda ne vien psalma vārdi, bet arī tā nosaukums, kas apzīmē to pašu nabagu, par kuru Evaņģēlijā teikts, ka *svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu Valstība* (Mt.5:3): *Nelaimīga cilvēka lūgšana, kad*

tas izmisumā nāk ar savām žēlabām Tā Kunga priekšā (Ps.102:1).

XXX NODAĻA.

Par to, ka asaras nevajag censties izspiest, ja tās neplūst pašas.

Starp šīm daudzas un dažādas ir tās asaras, ko izspiež no sausām acīm, kaut gan sirds ir sausa un, lai gan nevajag domāt, ka tās ir pilnīgi bezvērtīgas (jo cenšanās pēc tām ir labs iemesls, sevišķi tiem, kas vēl nav ieguvuši pilnīgas zināšanas vai arī nav pilnīgi šķīstīti no agrāk izdarītiem vai tagadējiem grēkiem), tomēr asaru straumes nav jācenšas izspiest no tiem, kas tikumu mīlestībā nav tālu tikuši, jo, ja tās tiks spiestas ar varu, tās nekad nerasnīgs pēkšņo asaru dāsno bagātību. Jo [asaru izspiešana] drīzāk pazemo lūdzēja dvēseli un iegruž viņu cilvēciskās pūlēs, un aizved prom no debesu augstumiem, lai gan lūdzēja godbijīgajai dvēselei ir jābūt noturīgai un stingrai, un, atraujoties no pastāvības lūgšanās, tā salsims no veltīgi izspiestām asarām.

XXXI NODAĻA.

Abas Antonija viedoklis par lūgšanas stāvokli.

Un, lai jūs redzētu patiesās lūgšanas dabu, es jums nestāstīšu savas domas, bet gan svētītā abas Antonija, par kuru mēs zinām, ka viņš bija tik neatlaidīgs, ka bieži, kad viņš lūdzās prāta aizgrābtībā, tiklīdz parādījās pirmie saules stari, mēs viņu gara dedzībā dzirdējām sakot: “Kāpēc tu kavē mani, saule, kas austi, lai mani atrautu no patiesās gaismas spožuma?”¹⁰⁵ Un arī šie ir viņa debešķīgie un vairāk nekā tikai cilvēciskie vārdi lūgšanas beigās: “Tā,” viņš teica, “nav pilnīga lūgšana, ja mūks saprot sevi un vārdus, ar kādiem viņš lūdzas.” Un, ja mēs, ciktāl to ļauj mūsu skopās spējas, vēl drikstam ko pielikt klāt pie šiem brīnišķīgajiem vārdiem, tad nosauksim lūgšanas zīmes, par kurām esam dzirdējuši no Tā Kunga, ciktāl tās esam iepazinuši.

105. Kā raksta sv. Antonija biogrāfs sv. Atanāsijs, tuksneša svētais pavadīja visu nakti lūgšanā, rokas pacēlis.

XXXII NODAĻA.

Par pierādījumiem, ka lūgšana ir uzklausīta.

Ja lūgšanas laikā mūs nepārtrauc kāds kavēklis, kas aiztur lūgšanas spēku ar neziņu, un ja mēs jūtam, ka ar savām bagātīgi izlietajām lūgšanām esam sasnieguši to, pēc kā lūdzāties, tad vairs nav šaubu, ka mūsu lūgšanas ir sasniegušas Dievu. Jo sadzirdēs un atbildi saņems tas, kurš ticēs, ka Dievs viņā ieklausās un ka Dievs to viņam var dot. Jo šos Tā Kunga vārdus nevar atmet: *Visu, ko jūs lūgdami lūgsit, ticiet, ka jūs dabūsit, tad tas jums notiks* (Mk.11:24).

XXXIII NODAĻA.

Iebildums, ka šāda pārliecība par uzklausīšanu ir tikai svētajiem.

GERMANS: Mēs pavisam droši ticam, ka šāda pārliecība, ka esi sadzirdēts, tiek dota šķīstai apziņai, bet mums, kuru sirdis joprojām dursta grēku ērkšķi – kā lai mēs to zinām, jo mums nav nopelnu, kas iestātos par mums, un kā lai mēs gūstam pārliecību, ka mūsu lūgšanas ir uzklausītas?

XXXIV NODAĻA.

Atbilde, kurā izklāstītas dažādas pazīmes, ka lūgšana ir uzklausīta.

ĪZAKS: To, ka ir vairākas pazīmes, ka lūgšana tiek uzklausīta dažādos un mainīgos dvēseles stāvokļos, māca Evaņģēlija un pravišu vārdi. Jo jums ir atbildes augļi, uz kuriem norāda mūsu Kungs - pēc divu cilvēku liecības, jo ir teikts: *Ja divi no jums virs zemes ir vienā prātā kaut kādas lietas dēļ, ko tie grib lūgt, tad Mans Debesu Tēvs to tiem dos* (Mt.18:19). Cita ir ticības pilnība, kas tiek salīdzināta ar sinepju sēkliņu. *Jo, Viņš saka, Ja jums ticība ir kā sinepju graudiņš, tad jūs sacīsīt šim kalnam: pārcelies no šejienes uz turieni, - un tas pārcelsies, un nekas jums nebūs neiespējams* (Mt.17:20). Tā ir pastāvība lūgšanā, kas, ņemot vērā lūgumā izteikto vajadzību,

pēc Tā Kunga vārdiem tiek saukta par neatlaidību: *Es jums saku: ja arī viņš neceltos un nedotu, tāpēc ka tas ir viņa draugs, tad viņa neatlaidības dēļ tas celsies un dos viņam, cik tam vajag* (Lk.11:8). Tad vēl ir dāvanu došanas augļi: *Ieliec žēlastības dāvanas nabaga sirdī, un tā lūgs par tevi bēdu laikā* (Sal.gudr.29:12). Vēl ir dzīves šķīstīšanas un žēlastības darbi, jo ir teikts: *Atraisi jūga važas tiem, kam pāri nodarīts, atlaid svabadībā un noņem no viņu pleciem ikkatru jūgu*, un dažos vārdos, kas nosoda veltīga gavēņa neauglību: *Tad, viņš saka, Tas Kungs tev atbildēs; kad tu sauksi pēc palīdzības, Tas Kungs sacīs: redzi, še Es esmu!* (Jes.58:6,9). Citreiz bēdu pārmērs liek to sadzirdēt, jo ir teikts: *Es piesaucu To Kungu savās bēdās, un Viņš mani paklausīja* (Ps.120:1), un vēl: *Neviena atraitne un neviens bārenis lai netiek apspiests, jo Es uzklausīšu viņu saucienus* (2.Moz.22:21,27). Tā jūs redzat, ka lūgšanu dāvana var tikt uzklausīta dažādos veidos, tāpēc lai neviens nekrīt izmisumā, cenšoties iegūt to, kas ir teicams un mūžīgs. Jo, ja, apdomājams savu nožēlojamo stāvokli, es piekrītu, ka esmu galīgs nabags to tikumu ziņā, kurus pieminēju iepriekš, un ka man nav ne teicamas divu cilvēku liecības, ne ticības, ko varētu salīdzināt ar sinepju sēkliņu, ne tādus dievbijības darbus, par kuriem runā pravietis, tad tomēr mēs nevaram palikt vienaldzīgi un slinki, jo neatlaidību Viņš dāvā tiem, kas pēc tās ilgojas. Tas Kungs apsola, ka dos to, kas no Viņa tiek lūgts. Un tāpēc mums nemaz nav jāšaubās, ka, lūgšanas turpinot, mēs saņemsim visu, pēc kā esam lūguši saskaņā ar Dieva prātu. Jo Tas Kungs, gribēdams dāvāt to, kas ir no debesīm un ir mūžīgs, mūdina, lai mēs Viņu piespiežam ar savu neatlaidību, jo Viņš ne vien nenicina vai atgrūž neatlaidīgos, bet aicina pie sevis un uzteic tādus, un savā vislielākajā žēlastībā apsola visu, uz ko viņi neatlaidīgi lika savas cerības, sacīdams: *Lūdziet, tad jums taps dots; meklējiet, tad jūs atradīsiet; klauzīniet, tad jums taps atvērts. Jo ikviens, kas lūdz, dabū, un, kas meklē, atrod, un tam, kas klauzina, taps atvērts* (Mt.7:7-9), un vēl: *Visu, ko jūs ticībā lūgsit, to jūs dabūsiet, un nekas jums nebūs neiespējams* (Mt.21:22; 17:20).

Tāpēc, pat ja nav nekāda pamata, lai tevi sadzird, tad vismaz dedzīga neatlaidība var tevi atdzīvināt, jo tas ir pa spēkam ikvienam. Bet lai neviens prasītājs nešaubās, ka viņu nedzirdēs, ja viņš

šaubīsies par to, vai tiks uzklausīts. To, ka pēc uzklausīšanas Tā Kunga priekšā ir jādzenas bez mitas, māca svētītā Daniēla piemērs, jo, lai gan viņš tika uzklausīts jau pirmajā dienā, viņš saņēma atbildi tikai pēc divdesmit un vienas dienas (sal. Dan.10:2*sek*). Tāpēc mums nevajag atslābt tai lūgšanu dedzībā, ar kādu sākām, un, ja iedomāsimies, ka atbilde nāk pārāk lēni un baidīsimies, ka atbildes dāvana, kas ir Dieva rokā, kavējas, vai ka eņģeli, kurš nāk no Visvarenā Klātbūtnes un kuram vajadzētu atnest Dieva svētību, ir apturējusi velna pretestība, tāpēc viņš nevar mums nodot gaidīto labumu, - Viņš redz, ka mēs atslābstam savā dedzībā. Tā būtu noticis ar augstāk minēto pravieti [Daniēlu], ja vien viņš ar uzticību un pastāvību nebūtu turpinājis lūgties līdz pat divdesmit pirmajai dienai. Tāpēc lai mūs neatgrūž vilšanās ticības pārliecībā, pat ja mēs iedomājamies, ka esam tālu prom no tā, lai saņemtu to, ko esam lūguši, un nekādā ziņā nešaubīsimies par Tā Kunga apsolījumu, kad Viņš saka: *Visu, ko jūs ticībā lūgsit, to jūs dabūsit* (Mt.21:22). Jo tas mums ir par labu - apdomāt svētītā evaņģēlista Jāņa vārdus, ar ko šī jautājuma neskaidrība ir atrisināta: *Un šī paļāvība mums ir uz Viņu, ka Viņš klausā mūs, ja ko lūdzam pēc Viņa prāta. Ja zinām, ka Viņš mūs klausā, ko vien lūdzam, tad zinām, ka saņemam to, ko esam no Viņa lūguši* (1.Jņ.5:14-15). Tā viņš mūs skubina saglabāt pilnīgu un nešaubīgu paļaušanos uz atbildi gan tajās lietās, kas nav mūsu labumam vai laicīgai ērtībai, gan tajās, kas saskan ar Tā Kunga gribu.

Šīs lietas mums māca ielikt *Mūsu Tēvs* lūgšanā, kad sakām: *Tavs prāts lai notiek*, – Tavs, nevis mūsu. Jo, ja mēs atcerēsimies apustuļa vārdus, ka *mēs nezinām, ko mums būs lūgt* (Rom.8:26), tad redzēsim, ka dažreiz mēs prasām to, kas ir pret mūsu pestīšanu un ka Viņš, kas ar lielāku taisnību un augstāku patiesības izpratni Savā visaugstākajā apredzībā zina labāk, kas mums ir par labu un mūsu lūgumiem atsaka. Tā notika ar pagānu apustuli [Pāvilu], kad viņš lūdžās To Kungu, bet Viņš apustulim par labu atļāva viņu sist, lai tiktu atlaists, jo viņš teica: *Es To Kungu trīs reizes esmu lūdzis, lai tas no manis atkāptos*. Jo Viņš ir sacījis: *Tev pietiek ar Manu žēlastību; jo Mans spēks nespēkā varens parādās. Tad nu daudz labāk lielīšos ar savu nespēku, lai Kristus spēks nāktu pār mani* (2.Kor.12:8-9). Šo sapratni pat mūsu Kungs izteica, lūgdamies kā cilvēks, [kura

miesu bija pieņēmis], lai Dievs viņam māca pareizo lūgšanu, tā sacīdams: *Mans Tēvs, ja tas var būt, tad lai šis biķeris iet Man garām, tomēr ne kā Es gribu, bet kā Tu gribi* (Mt.26:39), lai gan pavisam noteikti Viņa griba nebija atšķirta no Tēva gribas, *jo Cilvēka Dēls ir atnācis atpestīt pazudušo un lai atdotu Savu dzīvību kā atpirkšanas maksu par daudziem* (Mt.18:11; 20:28), jo Viņš Pats saka: *Neviens to nav Man atņēmis, bet Es to atdošu pats no Sevis. Man ir vara to atdot un vara to atkal ņemt* (Jņ.10:18). Viņa vārdā trīsdesmit devītajā psalmā ir šāda svētītā Dāvida dziesma par Vienotību, kādā Viņš bija kopā ar savu Tēvu: *Man ir prieks dzīvot pēc Tava prāta, mans Dievs, un Tavi likumi ir ierakstīti dziļi manā sirdī* (Ps.40:9). To pašu mēs lasām par Tēvu: *Jo tik ļoti Dievs pasauli mīlējis, ka Viņš devis Savu vienpiedzimušo Dēlu* (Jņ.3:16), un atrodam arī par Dēlu: *Pats Sevi ir nodevis par mūsu grēkiem* (Gal.1:4). Un tāpat tas, kas teikts par Vienu: *Viņš jau Savu paša Dēlu nav saudzējis, bet To par mums visiem nodevis nāvē* (Rom.8:32), ir teikts arī par Otru: *Kad viņš tika sodīts un spīdzināts, viņš padevās un neatdarīja savu muti kā jērs, ko ved nokaušanai, un kā avs, kas paliek klusa savu cirpēju priekšā; tā viņš aplusa un neatdarīja savu muti* (Jes.53:7).

Tas nozīmē, ka Tēva un Dēla griba ir viena visā, un arī Tā Kunga Augšāmcelšanās noslēpums mums māca, ka tur nebija nesaskaņas. Jo tāpat kā svētais apustulis apliecina, ka Tēvs izveda galā Viņa miesas Augšāmcelšanos, sacīdams: *Dieva Tēva, kas Viņu uzmodinājis no miroņiem* (Gal.1:1), tā arī Dēls apliecina, ka Viņš Pats uzcelš Savas miesas Templi, sacīdams: *Noplēsiet šo Templi, un Es to trijās dienās atkal uzcelšu* (Jņ.2:19). Tāpēc mums, šo mūsu Kunga piemēru pamācītiem, vajag visas pielūgšanas pabeigt ar to pašu lūgšanu, un visiem saviem lūgumiem vienmēr piebilst šos vārdus: *Un tomēr nevis kā es, bet kā Tu gribi* (Mt.26:39). Bet ir pilnīgi skaidrs, ka tas, kurš lūdzas bez prāta modrības, nespēj parādīt trejādu goddevību,¹⁰⁶ kas parasti tiek apliecināta brāļu sapulcēs dievkalpojuma beigās.

106. Latīņu val. *curvationis*, t.i., trīskārtēju paklanīšanos.

XXXV NODAĻA.

Par lūgšanu, kas jāsaka kambarī aiz slēgtām durvīm.

Tomēr augstāk par visu ir jāievēro Evaņģēlija priekšraksts, kas liek ieiet kambarī un aizvērt durvis, un lūgt mūsu Tēvu. To mēs varam izpildīt šādi: mēs lūdzamies savā kambarī tad, kad atveiram savas sirdis uz iekšu un noslēdzamies pret visu domu un rūpju trokšņiem, un izsakām savas lūgšanas slepenībā un vistuvākajā uzrunā Tam Kungam. Mēs lūdzamies aiz slēgtām durvīm, kad ar sakniebtām lūpām un pilnīgā klusumā lūdzam To, kas meklē sirdis, nevis vārdus. Mēs lūdzamies slepenībā, kad no sirds un dedzībā izsakām savus lūgumus vienīgi Dievam, lai nekādi naidīgi spēki nevar atklāt mūsu lūguma saturu. Tāpēc mums vajadzētu lūgties pilnīgā klusumā – ne vien tāpēc, lai ar saviem čukstiem vai skaļākiem saucieniem netraucētu brāļiem, kas stāv blakus, un nesajauktu domas tiem, kas paši lūdzas, bet arī, lai mūsu lūgumu saturs paliktu apslēpts ienaidniekiem, kas sevišķi ir nomodā, kamēr mēs lūdzamies. Tā mums būs izpildīt šo priekšrakstu: *Noslēdz savas mutes vārtus pat tai sievai, kas guļ tev pie krūtīm* (Mih. 7:5).

XXXVI NODAĻA.

Par īsas un klusas lūgšanas vērtību.

Tāpēc lūgties vajag bieži, bet īsi, jo, ja mēs lūgsimies gari, vilcīgais ienaidnieks var iesēt kaut ko mūsu dvēselē. Tas ir patiesais upuris, jo *upuris Dievam ir satriekts gars*. Tas ir derīgs upuris, tie ir šķīstie dzērienu upuri, tas ir *taisnības upuris, slavas upuris, tie ir patiesie un treknie upuri, pilnīgie sadedzināmie upuri*, ko pienes ar nožēlas pilnām un pazemīgām sirdīm un par kuriem tie, kas tos pienes ar modru un dedzīgu garu, skaņā balsī var dziedāt: *Mana lūgšana lai nāk Tavā priekšā kā kvēpināmais upuris, mana roku pacelšana kā vakara upuris* (Ps.141:2).

Bet nakts tuvošanās mūs brīdina, ka to vajag darīt ar bijību, uz ko mēs, cik to ļāva mūsu pieticīgās spējas, esam centušies jūs pamudināt. Tamdēļ mēs šo sarunu esam krietni paildzinājuši, lai gan mums liekas, ka, ņemot vērā temata izcilo nozīmi un sarežģītību,

mēs to esam pārrunājuši pārāk maz.

Ar šiem vārdiem svētais ĪZAKS mūs vairāk apmulsināja, nekā nomierināja, un, kad bija beidzies vakara dievkalpojums, mēs ļāvām saviem locekļiem īsu brīdi atpūsties un, gribēdami ar pirmajiem saules stariem atkal atgriezties pie pilnīgākas sarunas apsoltjuma, devāmies prom, liksmodami par šiem priekšrakstiem, kā arī par viņa dotajiem solījumiem. Lai gan mēs sapratām, ka mums ir atklāta lūgšanas izcilība, mēs tomēr vēl nesapratām tās dabu un spēku, kā var iegūt un uzturēt tās pastāvību.

10. SARUNA. ABAS ĪZAKA OTRĀ SARUNA. PAR LŪGŠANU.

I NODAĻA.

Ievads.

Starp cildenajiem vientuļnieku tikumiem, kas ar Dieva palīdzību ir aprakstīti visai skaidrā un neizpušķotā valodā, mūsu sarunas virziens liek pievērsties kaut kam tādām, kas var izskatīties kā kauda traips uz tīras miesas, lai gan es nešaubos, ka ar to ne mazums tiks pateikts kādiem iesācējiem par Visvarenā Dieva tēlu, par ko lasām 1.Mozus grāmatā, sevišķi, ja apdomā tik svarīgas mācības pamatus, kurus cilvēks nespēj aptvert bez briesmīgas zaimošanas un liela ļaunuma katoliskajai ticībai.¹⁰⁷

II NODAĻA.

Par paradumu, kas ir saglabājies Augšēģiptē, nosakot Augšāmcelšanās svētku laiku.

Ēģiptes zemē kā sena tradīcija tiek ievērots šāds paradums –

107. Katoliskā ticība - nejaukt ar konfesijas nosaukumu! Jānis lieto grieķu valodas vārdu *καθολικός*, kas apzīmē vispārējo, vienoto Baznīcu.

kad Atspīdēšana¹⁰⁸ ir pagājusi, ko tā apgabala priesteri uzskata gan par mūsu Kunga kristību, gan arī Viņa piedzimšanas miesā laiku, un abu svētnoslēpumu piemiņu atzīmē nevis atsevišķi, kā rietumu apgabalos, bet kā vienu svinamo dienu, - Aleksandrijas bīskaps visām Ēģiptes baznīcām izsūta vēstules, kurās tiek norādīts Gavēņa sākums un Kristus Augšāmcelšanās diena, un nevis tikai pilsētās, bet arī klosteros.¹⁰⁹

Ievērojot šo paradumu, dažas dienas pēc tam, kad beidzās pirmā saruna ar abu Īzaku, pienāca vēstule no augšminētās pilsētas bīskapa Teofila,¹¹⁰ kur kopā ar Augšāmcelšanās paziņojumu visai plaši bija aprakstīta muļķīgā antropomorfītu herēze,¹¹¹ to kārtīgi atspēkojot. Gandrīz visi Ēģiptes provincē mītošie mūki savas nezināšanas un maldīšanās dēļ to uzņēma ar tādu niknumu, ka vecajo vairākums, gluži otrādi, paziņoja: no šī bīskapa visiem brāļiem ar riebumu jānovēršas, jo viņš ir apgānījies ar vissliktāko ķecerību, apšaubīdams Svēto Rakstu mācību un noliedzams, ka Visvarenais Dievs tika veidots pēc cilvēka izskata, lai gan Raksti pavisam skaidri māca, ka Ādams tika radīts pēc Viņa tēla. Beigās šo vēstuli noraidīja arī tie, kas dzīvoja Skita tuksnesī un izcēlās ar savu pilnību un zināšanām, tā ka, izņemot prezbiteri abu Pafnutiju no mūsu draudzes, pārējie prezbiteri, kas bija iecelti pāri par citām trijām baznīcām, nepieļāva, ka to lasa vai vispār piemin savās sapulcēs.

108. Epifānijas jeb Atspīdēšanas dienas atzīmēšana kristīgajā Baznīcā sākās jau 2. gadsimtā un, kā liecina Jānis, sākumā Austrumos tie bija divkārtīgi svētki, svinot gan Kunga Piedzimšanu, gan Kunga Kristīšanu. No Austrumiem šie svētki pārgāja uz Rietumiem, kur Piedzimšana jau tika svinēta atsevišķi.

109. T.s. Svētku vēstules Aleksandrijas bīskaps izsūtīja pa visu Ēģipti, tās tika rakstītas saskaņā ar Nikajas koncila lēmumu, lai tiktu ievērota pareizā Augšāmcelšanās svinēšanas diena.

110. Teofils - Aleksandrijas bīskaps pēc Timoteja no 385. gada.

111. Antropomorfītu herēze, kurā iekrita arī daži Ēģiptes mūki, pieņēma, ka Dievam ir acis, seja, rokas un citas ķermeņa daļas. Tā radās, burtiski pārņemot no Vecās Deribas vietas, kas Dievu apraksta cilvēka veidolā. Teofila Svētku vēstule, kas nosoda šos uzskatus, nav saglabājusies, bet to pieminējis Sozomens, kurš stāsta par Origena maldiem.

III NODAĻA.

Par abu Serapionu un antropomorfitu herēzi, kurā viņš krita savas nezināšanas dēļ.

Starp tiem, kas piekrita šim maldīgajam uzskatam, bija kāds Serapions, kurš ilgajos skarbās askēzes gados bija sasniedzis pilnību un kura nezināšana mācības jautājumos bija vēl lielāks klupšanas akmens visiem, kas turējās pie pareizās ticības, jo viņš savas dzīves tikumībā un gadu skaitā pārspēja visus mūkus. Un, kad ar svētā prezbitera Pafnutija pierunāšanu neizdevās šo vīru atgriezt atpakaļ pie pareizās ticības, jo šie uzskati viņam likās kaut kas jauns un nedzirdēts no tēviem, tad gadījās, ka no Kapadokijas apgabala¹¹² ieradās viens ļoti izglītots diakons, vārdā Fotīns, ar vēlēšanos apciemot brāļus, kuri dzīvoja tai pašā tuksnesī, un Pafnutijs viņu sagaidīja ar vislielāko sirsnību un, lai iestiprinātu Serapionu ticībā, apsēdināja viņu vidū un visu brāļu priekšā jautāja, kā katoliskā baznīca visos austrumos saprot 1.Mozus grāmatu, kur teikts: *Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla un pēc mūsu līdzības* (1.Moz.1:26).

Un, kad viņš skaidroja, ka Dieva tēlu un līdzību visu baznīcu vadītāji saprot nevis tā, kā šī vēstule, bet garīgi, un to pamatoja ar daudzām Rakstu vietām, pierādot, ka bezgalīgo un neaptveramo godību nevar ietvert cilvēka izskatā un līdzībā, jo tās daba ir bezmiesīga un nesalikta, un vienkārša, un to nevar ieraudzīt ar acīm un nevar aptvert ar prātu. Šī mācītā vīra daudzie un ļoti pamatotie pierādījumi galu galā veco sašūpoja un viņš atgriezās pie katoliskās tradīcijas. Mūs visus un abu Pafnutiju pārņēma liels prieks, ka Tas Kungs nav ļāvis cilvēkam viņa gados, kas kronēts ar tādiem tikumiem, bet kurš ir aizmaldījies vienīgi nezināšanas un rupjas vienkāršības dēļ, novirzīties no pareizās ticības ceļa. Kad mēs piecēlāmies, lai pateiktos un kopā pienestu Tam Kungam lūgšanas, vecā prāts bija tik ļoti apmulsis par to, ka Dievības antropomorfaiss attēls, kuru viņš mēdza nolikt sev priekšā lūgšanas laikā, ir izgrūsts no viņa sirds, pēkšņi izplūda rūgtu asaru straumēs, noietās uz zemes

112. Kapadokija - apgabals mūsdienu Turcijā, no kurienes nākuši t.s. Kapadokijas tēvi sv. Bazils Lielais, sv. Nīsas Gregors un sv. Nazianses Gregors. Nav nejausība, ka Fotīns tiek uzklauts kā liela autoritāte ticības jautājumos.

un vaidēdams sauca: Vai man! Ak, es nelaimīgais! Viņi man ir atņēmuši manu Dievu un tagad man vairs nav, pie kā turēties, ko pielūgt un pie kā vērsties. Šī notikuma satriekti, un vēl jo vairāk tāpēc, ka mūsu saruna joprojām skanēja mūsu sirdīs, mēs atgriezāties pie abas Īzaka, kuru tad, kad mēs viņu redzējām blakus, uzrunājām šādiem vārdiem.

IV NODAĻA.

Par mūsu atgriešanos pie abas Īzaka un jautājums par maldiem, kuros iekrita iepriekš minētais aba.

Pat neraugoties uz šiem jaunumiem mūsu prieks par lūgšanu labai vēltīto sarunu lika pastumt malā visu citu un atgriezties pie tavas svētības, [turklāt] šie dziļie abas Serapiona maldi, kurus, kā mums liekas, iedvesa pašu nekrietnāko dēmonu darbošanās, kaut ko pieliek klāt pie mūsu vēlēšanās. Jo mūs nospiež nebūt ne mazs izmisums, kad apdomājam – šīs nezināšanas iespaidā viņš ir ne vien pazaudējis visus savus pūliņus, kuriem tuksnesī bija nodevies teicamā kārtā piecdesmit gadus, bet viņam arī draud mūžīgā nāve. Tāpēc mēs vispirms gribam zināt, kāpēc un par ko viņa ielavījās tik dziļi maldi. Un vēl mēs gribētu dzirdēt pamācību, kā nonākt lūgšanas stāvoklī, par kuru tu stāstīji pirms neilga laika gan pilnīgi, gan lieliski. Jo šī teicamā saruna uz mums ir atstājusi tik lielu iespaidu, ka mūsu prāts gan ir saviļņots, bet tā nav atklājusi, kā šo stāvokli sasniegt un kā pie tā turēties.

V NODAĻA.

Atbilde par iepriekš minēto herēzi.

ĪZAKS: Nav jābrīnās, ka vienkāršs cilvēks, kurš nekad neko nav dzirdējis par Dieva dabu un būtību, tiek ievilkts maldu slazdos un viņu pievilī kāds ielaists kļūdainais paradums, un, runājot tālāk, viņš var palikt šajos maldos un tie izplatās tālāk, un tas notiek nevis, kā jūs domājat, velna uzsūtīto maldu ietekmē, bet vecās pagānu pasaules tumsonības pēc. Turēdamies pie šī maldīgā uzskata un pielūgdami velnus cilvēku izskatā, viņi domā, ka Dievības neaptvera-

mā un neapprakstāmā godība ir jāpielūdz kāda tēla ierobežotajās formās, jo nav taču iespējams satvert un pieķerties nekam, ja priekšā neatrod tā attēlu, pie kura vienmēr var vērsties savās pielūgšanās un ko var nēsāt līdzī, lai vienmēr turētu acu priekšā.

Pret šo kļūdu var izmantot šādu tekstu: *Apmainījuši neiznīcīgā Dieva godību pret iznīcīgam cilvēkam* (Rom.1:23). Arī Jeremija saka: *Mana tauta ir pārmainījusi savu vareno Dievu pret bezspēcīgiem elkiem* (Jer.2:11). Šie maldi ir iekrituši sirdī arī tiem, kas nekad nav aptraipījušies ar pagānu pasaules māņticībām to vārdu aizsegā, kas saka: *Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla un pēc mūsu līdzības* (1.Moz.1:26). Šo maldu autori ir tumsonība un muļķība, tā ka šī nicināmā skaidrojuma ietekmē ir dzimusi herēze, ko sauc par antropomorfismu. Ar ietiepīgu spītību tā māca, ka Dieva bezgalīgā un vienkāršā būtība ir veidota pēc mūsu vaibstiem un cilvēka līdzības – ko ikviens, kam ir zināma katoliskā mācība, nicina kā pagānisku zaimošanu, un lūgšanā aizsniedz to pilnīgo un šķīsto stāvokli, kas nesien klāt nekādu Dieva attēlu vai miesīgus vaibstus (ko pat pieminēt ir grēks), rakstura zīmējumu vai kustību, un neļauj atcerēties [šīs herēzes] nosaukumu.

VI NODAĻA.

Par cēloņiem, kāpēc Jēzus Kristus mums atklājas vai nu Savā pazemībā, vai Savas godības stāvoklī.

Jo, kā es teicu iepriekšējā sarunā, katram Viņa prāts pēc viņa šķīstības mēra lūgšanā tiek gan pacelts, gan veidots, līdz tas novēršas no zemišķām un materiālām lietām. Prāta šķīstība to vada tālāk un apgādā ar dvēseles iekšējo redzi, lai skatītu Jēzu vai nu Viņa pazemībā miesā, vai paaugstinātu un nākam Majestātes godībā. Tie, kas joprojām tiek turēti vecajā jūdu nespēkā, nespēj ieraudzīt Jēzu nākam Viņa Valstībā un nevar teikt līdz ar apustuli: *Mēs Kristu esam pazinuši pēc miesas, tomēr tagad vairs nepazīstam* (2.Kor.5:16), bet Viņa Dievišķību ar visšķīstajām acīm var uzlūkot tikai tie, kas kopā ar Viņu paceļas no zemišķajiem un pasaulīgajiem darbiem un domām un kāpj augstajā vientulības kalnā, un ir brīvi no pasaulīgo domu uztraukumiem un likstām, un nodrošinās

pret jebkādu grēku iejaukšanos un, šķīstas ticības un augsto tikumu aizgrābti, rauga Viņa Vaiga godības spožo izskatu, kas ir dots viņu šķīstajām dvēseles acīm.

Bet Jēzu redz arī tie, kas dzīvo pilsētās, ciemos un sādžās, t.i., kas ir aizņēmti ar praktiskām lietām un darbiem, tomēr ne tādā spožumā, kādā Viņš parādījās tiem, kas kāpa pie Viņa augstajā tikumu kalnā, t.i., Pēterim, Jēkabam un Jānim.¹¹³ Jo tur, vientulībā, Viņš parādījās Mozum un sarunājās ar Eliju. Mūsu Kungs gribēja mums to parādīt, lai atstātu pilnīgas šķīstības paraugu, lai gan Viņam Pašam, nevainojamā svētuma avotam, [šīs virsotnes] sasniegšanai nebija vajadzīga ne palīdzība no ārpuses, ne vientulības atbalsts (jo Viņa šķīstības pilnību nespēja apgānīt pūļa zaimi, jo Viņš Pats šķīstī un iesvētī visu, kas bijis aptraipīts), un, tā kā Viņš uzkāpa kalnā viens pats, lai lūgtos, ar Savas uzkāpšanas piemēru Viņš mūs pamācīja, ka, ja mēs gribam tuvoties Dievam ar tīru un neaptraipītu sirdi, tad arī mums ir jānovēršas no jebkādām pūļa jukām un trokšņiem, lai, kaut arī miesā, mēs spētu tuvoties tai svētībai, kas ir apsolīta svētajiem mūžībā, lai *Dievs mums būtu viss visā* (1.Kor.15:28).

VII NODAĻA.

Kāds ir mūsu gals un svētības pilnība.

Mūsu Pestītāja lūgšanu, kurā Viņš Tēvu lūdza par Saviem mācekļiem, sacīdams: *Mīlestība, ar ko Tu Mani esi mīlējis, lai būtu viņos un arī Es būtu viņos*, un vēl: *Lai visi ir viens, itin kā Tu, Tēvs, Manī un Es Tevī, lai arī viņi ir Mūsos* (Jņ.17:26,21), mēs no savas puses būsim izpildījuši tad, kad šī pilnīgā Dieva mīlestība, ar kuru *Viņš ir mūs pirmais mīlējis* (1.Jņ.4:19), būs izlieta arī mūsu sirdīs, un mēs ticam, ka citādi Mūsu Kunga lūgšana nevar nepiepildīties. Bet tā piepildīsies tad, kad Dievs būs mūsu mīlestība un katra vēlēšanās un griba, un cenšanās, ikviena mūsu doma, un visa mūsu dzīve, vārdi un elpa, un tā vienotība, kāda ir starp Tēvu un Dēlu, un starp

113. Tikumu kalns - Tabora kalns Galilejā, kur Jēzus tika apskaidrots (Mt.17:1-2). Askētikas tradīcijā šī kalna t.s. neradītā gaisma aņņem svētos, kuri pārkāpuši zemes cilvēka spēju robežas un viņus caurstaro Dieva svētības enerģijas.

Dēlu un Tēvu, būs izlieta arī mūsu sirdīs un domās, lai, tāpat kā Viņš mūs mīl ar tīru, patiesu un nedalītu mīlestību, tā arī mēs lai varam būt savienoti ar Viņu noturīgā un nešķiramā apskāvienā, lai mēs ar Viņu būtu vienoti tik ļoti, ka viss, ko mēs elpojam vai domājam, vai sakām, ir Dievs, lai, kā es saku, mēs sasniegtu to mērķi, par kuru es runāju iepriekš un ko pats Kungs Savā lūgšanā saka, ka tas piepildīsies mūsos: *Es viņos un Tu Manī, ka viņi ir pilnīgi viens*, un vēl: *Tēvs, Es gribu, lai, kur Es esmu, arī tie ir pie Manis, ko Tu Man esi devis* (Jņ.17:22-24).

Tas ir vientuļnieka ceļš un tāds lai ir viņa mērķis, ka viņš jau miesā iegūst nākamās svētlaimes attēlu un jau šajā dzīvē saņem debesu godības ķīlu. Tas, es saku, ir augstākās pilnības iemiesojums, ka prāts, no visām miesīgām iekārēm šķīstīts, paceļas pretī Gara lietām, iekams visa dzīve un visas sirds domas kļūst par vienu nebeidzamu lūgšanu.

VIII NODAĻA.

Jautājums par vingrināšanos, lai mēs varam nostiprināties Dieva pilnības apziņā.

GERMANS: Mūsu prāta apmulsums un godbijīgais izbrīns par iepriekšējo sarunu, kuras dēļ mēs atgriezāmieš, vēl vairāk pieaug. Jo pēc šīs mācības mūs aizdedzina ilgas pēc svētlaimes pilnības, tāpēc mēs krītam jo dziļākā izmisumā, jo nezinām, kā meklēt un kā vingrināties tik tālu augstumu sasniegšanai. Tāpēc mēs ļoti lūdzam pacietīgi (jo varbūt to vajadzēs izstāstīt visai garā sarunā) izskaidrot to, ko mēs, vēl cellē sēžot, sākām risināt ilgās pārdomās, lai gan zinām, ka tavu svētību netraucē vājāko nepilnība, un kaut vai šī iemesla dēļ tev ir jāatbild, lai tas, kas mūsos ir greizs, tiktu iztaisnots.

Mēs spriežam, ka pilnībai ikvienā mākslā ir jāsākas ar kādiem vienkāršākiem uzdevumiem un ir jāaug, radinoties vispirms pie kaut kā vieglāka, lai, soli pa solim baroti un sagatavoti ar maigu pienu, pieaugtu un pakāpeniski kāptu no viszemākajiem dziļumiem augšup – un, kad būs saprasti augstāki principi un, tā sakot, iziets cauri amata vārtiem, mēs bez grūtībām varētu ieiet iekšējā svētnīcā

un pilnības stāvajos augstumos. Jo kā lai bērns izrunā pašu vienkāršāko zilbju virkni, ja viņš vispirms nav rūpīgi iemācījies alfabēta burtus? Un kā lai iemācās lasīt ātri tas, kurš joprojām nespēj salikt kopā īsus un vienkāršus teikumus? Un kā lai tas, kurš ir slikti apguvis gramatikas zinātnei, sasniedz veiklību retorikā vai filosofijas zināšanās? Tāpēc man nav šaubu, ka arī šai augstajai zinātnei, kas māca turēties pie Dieva, ir kāds pamats, kas vispirms ir stingri jāieklāj, lai pēc tam varētu uzcelt augstās pilnības torni.

Mums liekas, ka pirmie pamati ir šādi, proti, mums ir jāiemācās, kā svētapcerē Dievu satvert, lai pēc tam censtos pie tā palikt, lai tur kas būtu pret, un par ko mēs nešaubāmies, ka tie ir pilnības augstumi. Un tāpēc mēs gribam, lai tu mums dod kādu vielu šīm pārdomām, lai mēs varam uzņemt tādu Dieva priekšstatu, ko paturēsim acu priekšā tad, kad jutīsim, ka esam no Viņa atkrituši, un tūlīt atjēgtos un pie tā atgrieztos, un turētos pie tā, nezaudējot laiku ar staigāšanu pa riņķi un apkārt, un meklējot. Jo, kad mēs aizklīstam prom no garīgajiem meklējumiem un tad atgūstamies, it kā uzcēlušies no nāves miega, un pamodušies meklējam, kā atsākt šīs pārdomas, kas tika pārtrauktas, kavēšanās mūs jau ir nobremzējusi, un tad mūs atkal aizvilina neceļos prom no mūsu pūlēm un, iekams garīgā izpratne tiek atgriezta, sirds nolūks, kas bija ieņemts [no sākuma], atkal ir zudis. Tā notiek tāpēc, ka mēs acu priekšā neturam kādu vienojošu principu, pie kura mūsu klaiņojošās domas varētu atgriezties pēc novirzīšanās un pastaigām sāņus, lai, ja tā var teikt, pēc stipras vētras atgrieztos klusā ostā. Un tad nu ir tā, ka prāts, kuru nemitīgi aizvilina neceļos ziņkāre un grūtības, un tas klaiņo apkārt dažādu iespaidu saindēts, tas vairs nespēj ne uz mirkli turēties pie kaut kā garīga, kas viņa ceļā gadījies drīzāk nejauši, nevis ar mērķi, un prāts, kas uzņēmis sevī vienu lietu pēc otras, vairs neredz ne sākumu, ne beigas.

IX NODAĻA.

Atbilde par izpratnes nozīmi, ko var iegūt ar pieredzi.

ĪZAKS: Tavs īsais un trāpīgais jautājums ļauj uztvert to kā mājienu, ka šķīstība ir tuvu klāt pienākta. Jo neviens šajās lietās neko

nevar kaut ko jautāt, nemaz nerunājot par ielūkošanos un spriešanu, ja viņu pie šādu jautājumu patiesajiem dziļumiem neskubina uzmanīgs un patiesi uzcītīgs prāts un modrība, un kam praktiskā pieredze kaislību savaldītā dzīvē ir iemācījusi vajadzību tuvoties šķīstībai un klauvēt pie tās durvīm.

Tāpēc, redzēdams tevi, es neteikšu, ka stāvam patiesās lūgšanas durvju priekšā, par ko runājām agrāk, jo mēs it kā ar pieredzes rokām esam pieskārušies tās iekškambariem un tajos apslēptajiem dārgumiem, un pat jau satverot dažus no tiem, - es nedomāju, ka man būs kādas grūtības tevi ievest, kā es to sauktu, dārgumu zālē, lai tu apstaigā tās kaktus un stūrus, kā Tas Kungs vadīs, un es nedomāju, ka šķēršļi un grūtības tev liegs izdibināt to, kam jātop atklātam. Jo tuvu klāt pie saprašanas durvīm ir tas, kurš saprot, kas viņam jājautā, ne arī viņš ir tālu no apjaušanas, cik nezinošs viņš ir. Un tāpēc es nebaidos no apsūdzības, ka lēti pārdodu noslēpumus vai ka esmu vieglprātīgs, ja izpaužu to, ko, savā iepriekšējā izklāstā stāstīdams par lūgšanas pilnību, liedzos izteikt, jo man šķiet, ka šo lietu izskaidrošana nav manu vārdu ziņā, bet nāk no Dieva žēlastības.

X NODAĻA.

Par nepārtraukto lūgšanu.

Tā tad saskaņā ar šo kārtību, ko tu visai cienījami salīdzināji ar bērnu mācīšanu (kuri spēj uztvert tikai pirmās alfabēta mācībstundas un iegaumēt burtu izskatu, un uzzīmēt tos, ja viņiem ir stingra roka, pēc nospiedumiem vaskā, vai spēj atveidot, tos cieši uzlūkojot un ik dienas atdarinot), mums ir jādod tev kāds Dievredzes paraugs, kam tu vienmēr varētu cieši pievērst savu skatienu un savam labumam netraucētā pastāvībā varētu mācīties, gan to darīdams, gan svētapcerē kāpdams arvien dziļākā iekškatā. Tad nu lai tavā priekšā tiek celts šāds kārtības skaidrojums, kā tu to gribi, un arī lūgšanas skaidrojums, kuru katrs mūks savā ceļā pretī pastāvīgai Dieva pieminēšanai ir radis teikt, nebeidzami atkārtodams to savā sirdī un atsakoties no visādām citādām domām, jo viņš nekādā ziņā nevar pie tās palikt, ja nav atbrīvojies no miesīgām rūpēm un raizēm. Un, tāpat kā mums to ir atklājuši daži no senajiem tēviem, tā arī mums

pieklājas to pastāstīt citiem, kas ir no sirds uzcītīgi.

Tātad, lai tu vienmēr atcerētos Dievu, tev vienmēr acu priekšā jāpatur šāda dievbijīga kārtība. *Steidzies, ak, Dievs, mani paglābt, steidzies man palīgā*, jo šis pants ne bez nolūka ir izņemts no visiem Rakstiem.¹¹⁴ Jo tas izsaka visas jūtas, kādas dzimst cilvēka dabā, lai to var piemērot ikvienai situācijai un visos uzbrukumos. Jo tas izteic gan Dieva piesaukšanu briesmās, gan izsaka pazemīgu un dievbijīgu grēksūdzi, gan pauž modru uzmanību un pastāvīgas bailes, gan apliecina sava nespēka apzināšanos, pārliecību par atbildi un drošību palīdzībā, tagad un vienmēr. Jo tas, kurš vienmēr piesauc savu aizstāvi, ir pārliecināts, ka Viņš ir līdzās. Tas izteic žēlastības un mīlestības spožumu, tas izteic ienaidnieka slazdu un draudu nomanīšanu, kamdēļ tas, kurš ik dienu un nakti redz sevi tajos ievilinātu, apliecina, ka nespēj no tiem izvairīties bez aizstāvja palīdzības. Šis pants ir nesagāžama siena visiem, kuri darbojas dēmonu ielenkumā, tā ir nesaplēšama aploksne un stiprs vairogs, un apliecina to, ka Viņš, kas tiek piesaukts, vienmēr noskatās uz mūsu cīņām un nav tālu no tiem, kas Viņu lūdz. Bet tas neder tiem, kas ir saīguši un norūpējušies, vai kurus nomāc visādas grūtsirdīgas pārdomas, kā nomaksāt parādus. Šis pants mūs, kuru daļa ir garīga pieaugšana un sirdsprieks, brīdina, ka nav jāsapņo vai jālepojas ar savu labsajūtu, jo tā nav iespējama bez Dieva, kurš ir mūsu aizstāvis, un aicina, lai Viņš mums ne tikai vienmēr, bet arī steidzīgi palīdz. Šis pants, es saku, izrādīsies noderīgs un palīdzēs ikvienam, lai kādā stāvoklī mēs būtu. Jo tas, kurš grib, lai viņam palīdz vienmēr un visās lietās, apliecina, ka viņam ir vajadzīga Dieva palīdzība ne vien bēdīgos un grūtos brīžos, bet arī veiksmīgos un laimīgos, lai tiktu atpestīts no vienām un veicas otrās, jo zina, ka bez Viņa palīdzības nespēcīgais cilvēks nevar pastāvēt nevienā no tām.

Mani nomāc rijības kaislība. Es prasu ēdienu, par kādu tuksnesī neviens neko nav dzirdējis, un ļaunajā tuksnesī vējš pie manis atnes karalisku gardumu smaržas un pret savu gribu es sniedzos pēc tiem. Man tūlīt jāsaka: *Steidzies, ak, Dievs, mani paglābt, steidzies man palīgā*. Es jūtos izsalcis pirms noteiktā vakariņu laika,

114. Citāts no Ps.70:2.

vai arī ar lielu piespiešanos cenšos turēties noteiktajos skopās maltītes rāmjos. [Tad] man jāklie dz ar skaļām vaimanām: *Steidzies, ak, Dievs, mani paglābt, steidzies man palīgā!* Kuņģa nespēks mani kavē stingrāka gavēņa laikā miesas uzbrukumu dēļ un mani biedē tukšums vēderā. Lai savu gribu darītu stiprāku, vai arī, lai miesīgo iekāri slāpētu bez daudz stingrāka gavēņa zālēm, man ir jālūdzas: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!* Kad es eju pie vakariņu galda, paklausot noteiktās stundas aicinājumam, es sajūtu nepatiku pret ēdienu un tieku atturēts ēst jebko, kas varētu apmierināt dabas vajadzību – man ir jāsauc ar žēlabām: *Steidzies, ak, Dievs, mani paglābt, steidzies man palīgā.* Ja es sirds noturības dēļ gribu pievērsties lasīšanai, bet man uznāk galvassāpes un trešajā stundā miegs noliec manu galvu pie svētās lappuses un es esmu spiests vai nu pārkāpt [klostera dienas kārtību], vai ļauties noliktajai atpūtas stundai, un visbeidzot nomācošā vajadzība gulēt piespiež mani saīsināt kanonisko psalmu lasīšanas kārtību – man atkal ir jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā.* Miegš ir atņemts manām acīm un naktīs mani nenomāc velna sūtītais miegainums, nakts atpūta un atdusa vairs nenospiež manus plakstiņus – man atkal jānopūšas un jālūdzas: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā.* Kad esmu pašā cīņās karstumā pret grēku, pēkšņi man uzbrūk miesas sacelšanās un ar tīkamām baudām cenšas mani uzveikt, kad esmu aizmidzis. Lai niknā uguns no ārpuses nesadedzina smaržīgos šķīstības ziedus, man jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā.* Es jūtu, ka netiklības mudinājums apklust un kaislības karstums manos locekļos nodziest un, lai šo labo stāvokli noturētu, vai arī, lai Dieva žēlastība manī paliek ilgāk vai vienmēr, man sirsnīgi jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!* Mani nomoka dusmu lēkmes, mantkāriba, īgnums, kas izjauc manu līdzšinējo mieru, kas man bija dārgs: tad, lai mani neaizrauj trakojošā kaislība žultainā rūgtumā, man dziļās žēlabās jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā.* Es tieku pārbaudīts ar godkāri, slavu un lepnību, un mans prāts ar smalkām domām glaimo, stāstīdams, ka citi ir auksti un vienaldzīgi pret mani: lai šī bīstamā musināšana nesāktu valdīt

pār mani, ir jālūdzas ar visdziļāko sirds nožēlu: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā*. Es esmu ieguvis pazemības un vienkāršības dāvanu un, bez mitas mērdēdams savu garu, esmu ticis vaļā no lepnības viļņošanās: lai *lepno kāja mani nesamin un bezdievīgo roka mani nepadzen* (Ps.36:12) un lai mani nenogāž sajūsma par panākumiem, man no visa spēka jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!* Es degu neskaitāmās dvēseles šaubās un sirds pārgrozībās, un nespēju savākt izkaisītās domas, ne arī spēju pateikt lūgšanu netraucēts un bez maldu tēliem, un bez sarunu un darbu atcerēšanās, un mani smacē tāds sausums un neauglība, ka es nespēju dzemdināt nevienu garīgu domu asnu: lai man tiktu dāvāta atraisīšanās no šī nožēlojamā prāta stāvokļa, no kā mani nevar izvest ne nopūtas, ne vaimanas, man skaļā balsī jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā*. Un vēl es jūtu, ka līdz ar Svētā Gara apciemojumu es esmu ieguvis savai dvēselei mērķi, domām pastāvību, sirdij dedzību līdz ar neizteicamu prieku un prāta aizgrābtību, un garīgo jūtu pārpilnībā pēkšņā apgaismojumā no Tā Kunga esmu saņēmis bagātu vissvētāko domu atklāšanos, kas līdz šim man bija pavisam apslēptas, - lai man tiktu dāvāts, ka tajās palieku ilgāku laiku, man bieži un uzcītīgi jāsauc: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!* Nakts velnu ielenkts, es satraucos, mani šausmina nešķīsto garu parādīšanās un manas dzīves un glābšanas cerību ir apņēmušas baiļu šausmas. Steigdamies šī panta drošajā patvērumā, es no visa spēka saucu: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!* Un, kad Tā Kunga mierinājums mani atgriez un, Viņa atnākšanas uzmundrināts, es jūtos kā neskaitāmu eņģeļu ieskauts, tā ka esmu gatavs tūlīt iet karā un izsaukt uz cīņu tos, no kuriem pirms brīža nāvīgi baidījies un kuru pieskārienu vai pat tikai tuvošanos es uzņēmu ar prāta un miesas drebēšanu: lai šīs drosmes spars ar Dieva žēlastību paliktu manī ilgāk, man jāsauc no visa spēka: *Ak, Dievs, steidzies mani izglābt, ak, Kungs, steidzies man palīgā!*

Tā mums bez mitas un vienmēr jāsaka šī lūgšana, lai neklūpam un lai pieaugam un neuzpūšamies. Es tev saku, lai šī panta atcerēšanās ir cieši piekalta pie tavām krūtīm allaž! Lai ko tu darītu, lai

kādu amatu ieņemt, vai kādā ceļā dodies – nebeidz to teikt. Kad kāp gultā vai ēd, vai kārto savas dabiskās vajadzības, domā par to. Šī doma tavā sirdī var izrādīties tava glābšana – un ne tikai, lai pasargātu tevi velna uzbrukumos neievainotu, bet arī, lai šķīstītu tevi no visām kļūdām un zemes traipiem, un lai vestu tevi pretī tai neredzamajai debesu svētapcerei, un lai ievestu tevi tajā neizteicamajā lūgšanu godībā, kādu pazīst tikai daži. Lai tu iemiedz, vēl apdomādamš šo pantu, iekams tev to vairs nevar atņemt un tu pierodi to atkārtot pat miegā. Tiklīdz pamosties, lai tas ir pirmais, kas ienāk tavā prātā un aizsteidzas priekšā visām tavām domām nomodā, un, kad tu piecelies no gultas, liek tev nomesties ceļos, un pēc tam sūta tevi visos tavos darbos un darīšanās, un lai tevi pavada visas dienas garumā. Par to tev vajadzētu domāt, sekojot Likumdevēja norādījumam: *Atgādini tos saviem bērniem un runā tos sēžot savā namā un pa ceļu ejot, guļoties un ceļoties* (5.Moz.6:7), guļot un ejot. To tev vajadzētu uzrakstīt uz savas mutes sliekšņa un durvīm, to tev vajadzētu uzrakstīt uz sava nama sienām un savā kaktā, lai tad, kad tu lūgšanā nometies uz ceļiem, tas ir tavs vārds zemojoties, un, kad tu piecelies, lai dotos dzīves darīšanās, tā ir tava nemitīgā lūgšana, pieceļoties.

XI NODAĻA.

Par lūgšanas pilnību, līdz kurai mēs varam pacelties pēc iepriekš aprakstītās kārtības.

Pie šādas kārtības lai prāts vienmēr pieturas, iekams tas atmet un nogriež visādi raibās domas un iegrožo sevi ar šī viena panta nabadzību, visā gatavībā iepazīstot Evaņģēlija svētību, kas ir pirmā no visām, jo Viņš saka: *Svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu valstība* (Mt.5:3). Un tāpēc tas, kurš šādā ziņā kļūst pavisam nabags, piepilda pravieša vārdus: *Lai zemais un nabags slavē Tavu Vārdu* (Ps.74:21). Un tiešām, kam var būt vēl lielāka vai svētāka nabadzība par to, kurš zina, ka viņam nav pašam sava spēka, tāpēc viņš ik dienas lūdz palīdzību un aizsardzību no cita bagātības, un saprot, ka ikviens dzīves brīdis un pati būtība ir atkarīga no Dievišķā atbalsta, un apliecina, ka ne bez iemesla viņš aizlūdz Tā Kunga

priekšā, ik dienas saukdams uz Viņu: *Es gan esmu postā un nabags, bet Tas Kungs gādās par mani* (Ps.40:18). Ar Paša Dieva apgaismojumu viņš sevī uzņem visu bagāto Viņa pazīšanu un ar šo brīdi sāk baroties no visai augstiem un svētiem noslēpumiem pēc pravieša vārdiem: *Augstie kalni ir par mājokli kalnu kazām, un klintis āpsiem par patvērumu* (Ps.104:18), kas labi atbilst tam, par ko mēs runājam – ikviens, kas dodas tālāk šajā vienkāršībā un šķīstībā, nevienam neuzbrūk un nevienu neievaino, bet, samierinādamies ar savu pazemīgo stāvokli, visai vienkārši cenšas aizstāvēties pret ienaidnieka izpostīšanu un tā kļūst garīgā ziņā it kā par [adatainu] ezi, jo viņu sargā Eviņģēlija stiprā klints, t.i., patverdamies Tā Kunga ciešanu piemiņā un nepārtrauktās pārdomās par augstāk minēto psalma pantu, viņš izglābjas no uzbrucēju viltus. Bet par garīgajiem ežiem mēs Salamana pamācībās lasām tā: *Eži, arī vāji radījumi, un tomēr viņi ceļ savus mitekļus klintīs* (Sal.pam.30:26).

Un tiešām, kas ir vēl vārgāks kā kristietis, kas ir vājāks par mūku, kuram nav ļauts ne vien atriebt viņam nodarīto ļaunumu, bet pat ļauties slēptam aizkaitinājumam, kas dzimst dvēseles dziļumos? Bet par nāvīgo čūsku Iznīcinātāju, zem kura kājām tiek sabradāts Sātans, kļūst tas, kurš gan apgūst nevainības vienkāršību, gan viņu aizsargā spriestspējas tikums, un, kad viņa prāta skaidrība atsaka maldiem, tad viņš atsauca uz praviešu un apustuļu kalniem, t.i., uz viņu visaugstākajiem un cildenākajiem noslēpumiem. Un, zaļodams šajās ganībās vienmēr, viņš uzņem sevī visas psalmu dziesmas un tās viņā skan ar vismaigākajām dvēseles stīgām, it kā tās nebūtu sarakstījis psalmists, bet tā būtu viņa paša balss un viņa lūgšanas, un lasa tos kā viņam domātus, un saprot, ka to vārdi piepildījās ne vien pie sendienu pravieša, bet arī ik dienas pie viņa paša.

Tad mums atklājas lielāka skaidrība, it kā mūsu dzīslas un smadzenes būtu atvērtas, un mūsu pieredze ne tikai uztver šos vārdus, bet aizsteidzas priekšā to nozīmei, un vārdu nozīme atklājas nevis ar skaidrojumiem, bet paša pieredzē. Jo, ja mums ir tāda pati prāta pieredze, ar kādu katrs psalms tika dziedāts un pierakstīts, tad arī mēs kļūstam par to autoriem un to nozīmi uzminam iepriekš, nevis velkamies tai pakaļ, t.i., savākuši vārdu spēku, pirms tos izlasām,

mēs atceramies, kas noticis ar mums, un, tos dziedādami, mēs atsaucam atmiņā visu, ko mūsu vienaldzība tiem uzkrāvusi vai no kā mūsu dedzība mūs pasargājusi, vai Dievišķā Gādība dāvājusi vai ko ienaidnieka čuksti mums atņēmuši, vai ko slidenā un viltīgā aizmāršība aiznesusi prom, vai ko radījis cilvēciskais nespēks, vai bezdomu nezināšana mūs pievīlusi. Jo visas šīs jūtas mēs atrodam psalmos un, notiekošo skatīdami it kā dzidrā spogulī, mēs saprotam labāk un, savu sajūtu skolotāju vadīti, mēs visu uztveram kā tādu, par ko esam ne vien dzirdējuši, bet arī paši redzējuši, kad tas vairs nav tikai atmiņā ierakstīts, bet ir dziļi ieņemts pašā lietu būtībā un mūs iespaido līdz galam. Tad mūsu prāts nonāks līdz tai tīrajai lūgšanai, uz kuru Tas Kungs vēlējās norādīt un uz ko balstījās mūsu iepriekšējās sarunas iztīrījums – tas nav uztverams, raugoties kādā attēlā, bet ir iegūstams bez vārdiem un teikumiem, ar uguns aizdedzinātu prātu sirds aizgrābtībā satverot neapprakstāmo gara kaisli, kad prāts, iespaidots bez sajūtām vai kā cita taustāma, izplūst Dieva priekšā ar neizsakāmām un nopūtām.¹¹⁵

XII NODAĻA.

Jautājums par to, kā paturēt garīgās domas, tās nepazaudējot.

GERMANS: Mums liekas, ka tu esi atklājis ne vien garīgās disciplīnas kārtību, ko mēs lūdzām, bet pašu pilnību, un visai skaidri un atklāti. Jo kas var būt labāks par nodošanos īsai svētapcerei Dieva pieminēšanas labad, izlīdzoties ar vienu vienīgu pantu, un visu redzamo lietu ierobežojumus pārvarēt un vienā īsā vārdā izteikt visu mūsu lūgšanu domas. Tagad mēs gauži lūdzam tevi izskaidrot vēl vienu lietu, proti, kā mums palikt pie šī panta, ko tu mums iedevi, lai mēs, kas ar Dieva žēlastību esam atbrīvoti no pasaulīgo domu niekiem, varam arī cieši saturēt savas garīgās domas.

115. Dvēseles aizgrābtībai Jānis pievēršas vairākkārt. Grieķu tekstos lietots vārds *ἐκστασις*, burtiski “iziešana ārpus sevis”. Tas ir t.s. apofātiskās teoloģijas jēdziens, kas uzsver tiešo pieredzi attiecībā ar Dievu un izslēdz iespēju to aprakstīt no ārpuses. Uz šo stāvokli galu galā ved visi askētikas ceļi, kad *Gars pats aizlūdz par mums ar bezvārdu nopūtām* (Rom.8:26). Skat. arī 51. un 96. vēri.

XIII NODAĻA.

Par domu mainīgumu.

Tiklīdz prāts ir uztvēris kāda psalma pantu nozīmi, tas netverami aizslīd prom un pieķeras kādai citai Rakstu vietai. Un, kad šo psalmu apdomā, pirms tas ir pamatīgi izskaidrots, galvā ienāk atmiņas par kādu citu Rakstu vietu, kas aiztur apdomāšanu. Arī no tā prāts pārlec uz kādu citu, tiklīdz iešaujas kāda jauna doma – dvēsele riņķo no psalma uz psalmu un šaudās no viena Evaņģēlija panta pie kādas Vēstules lasīšanas, un no tā pie praviešu rakstiem, un tad atkal aizraujas līdz kādam garīgās vēstures notikumam, un tā tas nenoteiktībā un neskaidrībā klaiņo pa visām Rakstu lappusēm, nespēdams kaut ko izvēlēties vai noraidīt, vai noskaidrot līdz galam, tikai pieskaroties un pagaršojot kādas garīgas nozīmes. Tāds viegls un klaiņojošs prāts pat dievkalpojuma laikā aizraujas līdz visādiem niekiem kā saindēts un neko neizdara līdz galam. Piemēram, lūdzoties tas atceras kādu psalmu vai lappusi Rakstos. Balsī lasīdams, tas domā ko citu, kas it kā pateikts psalma vārdos. Kad tas atkārtu kādu Rakstu vietu, tas domā vai nu par padarītajiem, vai darāmajiem darbiem. Tā tas padodas [visam] un nekam nepretojas, kā disciplīna to prasa, un šķiet nejaušu mājieni grūstīti bez pretestības, lai paturētu to, kas patīk, vai pakavētos pie tā. Tāpēc mums der zināt, kā izpildīt garīgās kalpošanas uzdevumu un cieši turēties pie tā panta, kuru tu mums iedevi kā likumu, lai mūsu sajūtu kāpumi un kritumi nenotiktu viegļu svārstību ietekmē, bet mēs pār tiem valdītu.

XIV NODAĻA.

Atbilde, kā iegūt sirds vai domu noturību.

ĪZAKS: Lai gan mūsu iepriekšējā sarunā par lūgšanas dabu, manuprāt, šis jautājums tika diezgan pārrunāts, tomēr, ja tu gribi, es atkārtosu un došu tev īsu pamācību par sirds pastāvību. Ir trīs lietas, kas sirds svārstības nostiprina: modrība, svētapcere (*meditatio*) un lūgšana. Uzcītība un nemitīga uzmanība veido noturīgu prāta stingrību. Bet to nevar iegūt, vispirms ar nepagurstošu neatlaidību da-

rot darbus, kas veltīti klostera svētajiem pienākumiem, nevis mantkārībai, līdz tiek atmestas visas šīs dzīves rūpes un raizes, ka mēs varam piepildīt apustuļa pavēli: *Lūdziet bez mitēšanās* (1.Tes.5:17). Jo pārāk maz lūdzas tas, kurš ir radis lūgties tikai tad, kad loka ceļus. Un nekad nelūdzas tas, kurš pat ar saliektiem ceļiem klejo līdzī savas sirds maldu ceļiem. Tāpēc, kādi mēs esam lūgšanas laikā, tādiem mums ir jābūt jau pirms lūgšanas stundas. Jo nevar būt, ka lūgšanu laikā prātu neietekmē tā iepriekšējais stāvoklis, un, kad prāts lūdzas, to aizgrābs vai nu ar debesu lietas, vai arī to novilks lejā pie zemes tās domas, pie kurām tas kavējās iepriekš.

Tik tālu aba ĪZAKS savā otrajā sarunā mūs, pārsteigtos klausītājus, ieveda lūgšanas skaidrojumā, jo iepriekš minētā panta izpratnes skaidrojumu mēs ļoti uzteicām, un viņš novēlēja pie tā cieši turēties, jo bijām iedomājušies, ka tas būs ļoti viegli un ātri, bet tad mēs sapratām, ka to pat grūtāk ievērot, nekā mūsu kārtību, pie kuras mēs turējāmies šad un tad, dažādi pārdomājot Rakstus, neatlaidības nesaistīti. Ir skaidrs, ka neviens netiek kavēts ceļā uz sirds pilnību, pat ja viņš neprot lasīt, ne arī laucinieka vienkāršība ir šķērslis sirds un prāta šķīstības iemantošanai, jo tā ir pieejama ikvienam, kas ar pastāvīgu minētā psalma panta atcerēšanos grib savas domas pasargāt skaidras Dieva priekšā.

Krusta zīmējums uz klinšu baznīcas sienas Nitrijas tuksnēsī.

II DAĻA.

Satur XI – XVII sarunu.

PRIEKŠVārds

Lai gan daudzi svētie, kas sekojušies jūsu piemēram, diezin vai spētu sasniegt to pilnības augstumu, ar ko jūs šajā pasaulē starojat tik spoži kā lielie spīdekļi, tomēr jūs, svētie brāļi Honorāt un Euhērij, esat mūs tik ļoti saviļņojuši ar stāstiem par šo apbrīnojamo vīru vareno godību, no kuriem mēs uzzinājām pirmos klostera dzīves likumus, ka viens no jums, priekšnieks pār lielo brāļu klosteri, cerat, ka draudze, kas mācību guvusi, ikdienā skatot svēto dzīvi, var tikt ievadīta tēvu priekšrakstos, bet otrs tik ļoti grib atmērot ceļu uz Ēģipti, lai smeltos atziņās, redzot viņus miesīgi, ka esat gatavi atstāt šo, tā sakot, Gallijas aukstumā sasalušo provinci un kā šķīsti baloži laisties uz zemi, kur taisnības saule spīd un kas tai vistuvāk stāv, un kas pienes nobriedušus tikumu augļus.

Tad nu savas mīlestības lielumā saku šo: ņemot vērā viena vēlēšanos un otra pūles, man nevajadzētu baidīties no rakstīšanas briesmām un bīstamības, ja vien pirmais varētu iemantot cieņu pie saviem [garīgajiem] bērniem, bet otram tiktu atņemta vajadzība uzņemties ceļojuma grūtības. Tālāk, tā kā ne kenobijas “Institūti”, kurus mēs uzrakstījām pēc vislabākās sirdsapziņas divpadsmit grāmatās bīskapa Kastora svētīgajai piemiņai, ne desmit sarunas ar tēviem, kuri mitinās Skita tuksnesī, ko apkopojām, kā prazdami,

pēc svēto bīskapu Hellādija un Leontija skubinājuma, nav varējušas apmierināt jūsu ticību un iedegšanos, tad, es domāju, tai pašā stilā ir jāuzraksta vēl septiņas sarunas ar trim tēviem, kurus mēs pirmo reizi sastapām citā tuksnesī, un veltīt tās jums, piebilstot to, kas mūsu iepriekšējos darbos, iespējams, palika nesaprotams vai pat tika izlaists jautājumā par pilnību. Bet, ja ar to nepietiks, lai veldzētu jūsu svētās slāpes, tad, domāju, jūsu vajadzības un jūsu kvēli apmierinās septiņas citas sarunas, kas tiks nosūtītas svētajiem brāļiem Stehādu salās.¹¹⁶

11. SARUNA. ABAS HERMONA PIRMĀ SARUNA. PAR PILNĪBU.

I NODAĻA.

Tenesijas pilsētas apraksts.

Pēc tam, kad pēc pirmās ticības bērņības klosterī Sīrijā mēs sākām pieaugt ilgojāmiešiem pēc dziļākas pilnības un nolēmām doties taisni uz Ēģipti un uzmeklēt vistālāko Tēbu tuksnesi,¹¹⁷ lai apciemotu daudzus svētos, kuru godība un slava bija visur izplatījusies, ar vēlēšanos nevis viņus kaut kādā ziņā pārspēt, bet iepazīt. Un tā pēc ļoti gara ceļojuma mēs nonācām līdz Ēģiptes pilsētai, ko sauc par Tenesiju,¹¹⁸ kuras iedzīvotājus cieši apņem gan jūra, gan sālsezeri, un viņi nodarbojas tikai ar tirdzniecību un savu iztikšanu viņi nopelna uz kuģiem, jo zeme viņiem nav atsaucīga, tā ka, ja viņi grib celt mājas, viņiem nav pietiekoši zemes, ja vien to neatved ar laivu no tālienes.

116. Stehādu salas - mūsdienu *Iles d'Hyeres* jeb *Iles d'Or* starp Marseļu un Kannām.

117. Vēsturieki šaubās, ka Jānis tiešām aizgāja tik tālu. Izsekojot viņa maršrutam, šķiet, ka dziļāk Ēģiptē par Skita un Nitrijas tuksnesi viņš nav bijis.

118. Tenesija - pilsēta Nilas deltā pie lielā Menzalas sālsezera.

II NODAĻA.

Par bīskapu Arhēbiju.

Un, kad mēs tur ieradāties, Dievs gandarīja mūsu vēlēšanos un izkārtoja vissvētītā un brīnišķīgā bīskapa Arhēbija¹¹⁹ ierašanos, kurš tika izsaukts ārā no vientuļnieku pulka un iecelts par bīskapu Panefisā.¹²⁰ Viņš visu savu dzīvi veltīja vientuļības ideāliem ar tādu stingrību, ka neatkāpās ne soli no savas agrākās pazemības, neglaimoja sev par godu, kāds viņam tika parādīts (jo zvērēja, ka nav aicināts šim amatam kā cienīgs, bet sūrojās, ka ir padzīts no klostera kā necienīgs, jo, lai gan viņš tajā pavadīja trīsdesmit septiņus gadus, tā arī neesot sasniedzis to šķīstību, kādu šis aicinājums prasa).

Tad viņš, laipni un visā sirsnībā mūs uzņēmis Tenesijā, uz kuriem bīskapa amats viņu bija atvedis, un uzklaušījis mūsu vēlēšanos izjautāt svētos tēvus vēl tālākos Ēģiptes nostūros, teica: Nāciet un vispirms apciemojiet tos svētos tēvus, kuri dzīvo netālu no mūsu klostera. Par viņu kalpošanas ilgumu liecina viņu salīkušie stāvi, un viņu izskats izstaro svētumu, tā ka pat viņu uzskatīšana ir par lielu mācību tiem, viņus redz. Pie viņiem jūs varat daudz ko iemācīties ne vien no vārdiem, bet arī no svētās dzīves parauga, par ko es gaužos, ka esmu to zaudējis un nespēju jums iedot. Bet varbūt manu nabadzību kaut kā mazinās mana dedzība, jo, kad jūs meklējāt šo Evaņģēlija pērli, kas neesmu es, tad es parādīju, kur to noteikti atradīsiet.

III NODAĻA.

Kāds ir tuksnesis, kur dzīvoja Hermons, Nesters un Jāzebs.

Pēc šiem vārdiem viņš paņēma savu zizli un rakstu, kā tas pie visiem klejotājiem mūkiem ir pieņemts, un veda mūs ceļā uz savu pilsētu Panefisu, kuras zemi un lielāko daļu no kaimiņu apgabala (pēc nostāstiem agrāk tik ļoti leknu, ka tās augļus cēla ķēniņa galdā)

119. Arhēbija minēts 7. sarunā un "Institūtu" 5. nodaļā. Ārpus Jāņa rakstiem citu ziņu par Arhēbiju nav.

klāja jūra, jo to bija sakustinājusi pēkšņa zemestrīce, kas appludināja krastus un noslīcināja to, kur agrāk bija trekna zeme un sāls purvi, un kur gandrīz visi ciemi guļ drupās, tā ka dziesma no psalma ir pravietojums par šo apgabalu: *Viņš padarīja upes par tuksnesi un ūdens avotus par sausām un tukšām vietām, un auglīgu tīrumu par sausu posta zemi tās iedzīvotāju ļaunuma dēļ* (Ps.107). Šajos apvidos reiz augstajos kalnos uzceltās pilsētas to iedzīvotāji pameta un ūdeņu pacelšanās tās pārvērta salās, kas sniedza kāroto vientulību daudziem svētajiem vientuļniekiem, no kuriem trīs vecājie, proti, HERMONS, NESTERS un JĀZEPS izcēlās ar ilgiem gadiem.

IV NODAĻA.

Par abu Hermonu un viņa atgaiņāšanās no lūguma mūs pamācīt.

Un tā, svētītais Arhēbijs nosprieda, ka būtu pareizi mūs vispirms aizvest pie Hermona,¹²¹ jo viņš dzīvoja klosterim vistuvāk un bija vecāks nekā pārējie abi. Viņš bija aizvadījis savu mūža simto gadu, stīprs vairs tikai garā, un viņa muguru bija saliecis vecums un nemitīgas lūgšanas, tā ka viņš gāja kā reiz bērniībā, salīcis un rokas nokāris līdz zemei. Skatīdamies gan uz šī vīra apbrīnojamo seju, gan gaitu (jo, lai gan viņa locekļi vairs neklausīja un bija kā miruši, viņš neko nebija zaudējis no sava prāta stingās skaidrības), mēs pazemīgi lūdzām pēc vārda un mācības, un apliecinājām, ka vajadzība pēc garīgas vadības ir vienīgais iemesls, kāpēc esam atnākuši. Viņš dziļi nopūtās un teica: Kādu mācību jums varu dot es, kam vecuma nespēks ir atņēmis bijušo stingrību tāpat, kā tas ir iznīcinājis manu pārliecību runājot? Jo kā lai es uzdrīkstos mācīt to, ko es nedaru, vai iemācu otram to, ko spēju paveikt vārgi un auksti? Tāpēc es neļauju nevienam jaunākam pie manis dzīvot, jo esmu tik vecs, ka citam viņa stingrība manis dēļ var atslābt. Jo skolotāja svars nekad nebūs liels, ja viņš to nenostiprinās pats ar savu veikumu.

V NODAĻA.

121. Hermons, iespējams, īsi pieminēts Pallādija "Lausa grāmatā" (4. gs.).

Par mūsu atbildi uz viņa atgaiņāšanos.

To dzirdot, mūs pārņēma vēl lielāks apmulsums un mēs atbildējām tā: Lai gan ar vientuļnieka dzīves grūtībām, ar kurām pat spēcīgs jauneklis nez vai tiktu galā, vajadzētu pietikt, lai iemācītu mums visu (un tiešām, arī bez tavām pamācībām viss, ko tu dari, mūs ļoti iespaido un māca), mēs tomēr tevi lūdzam uz brīdi pārtraukt savu klusēšanu un daudz cienījamākā veidā iedēstīt mūsos šos likumus tā, lai lai mēs tos varam uzņemt – ne tik daudz atdarinot, cik apbrīnojot to svētību, ko redzam tevī. Jo, pat ja tu zini mūsu aukstumu un mēs neesam pelnījuši saņemt to, ko lūdzam, tad vismaz garā ceļa grūtības lai to atmaksā, jo mēs steidzāmieš šurp, iepriekš apmetušies Betlēmes klosterī, ilgodamies saņemt pamācību no tevis un dzenoties pēc labuma sev.

VI NODAĻA.

Abas Hermona paziņojums, ka kļūdas iespējams uzveikt trīs dažādos veidos.

Tad svētais HERMONS: Ir, viņš teica, trīs lietas, kas cilvēkam palīdz valdīt par viņa kļūdām, proti, vai nu bailes no elles un [tās] likumiem, kas jau tagad tiek ieviesti, vai arī cerība un ilgošanās pēc Debesu Valstības, vai arī cenšanās pēc patiesā labuma un mīlestība uz tikumu. Jo mēs lasām, ka bailēm no ļaunuma riebjas apgānīšanās: *Bijība Tā Kunga priekšā ienīst nelāgo* (Sal.pam.8:13). Visādu maldu uzbrukumus atvairā arī cerība: *Nekā ko nožēlot nav tiem, kas uz Viņu paļaujas* (Ps.34:23). Arī mīlestība nebaidās, ka grēki to varētu iznīcināt, jo *mīlestība nekad nebeidzas* (1.Kor.13:8), un vēl: *Mīlestība aplkāj grēku daudzumu* (1.Pēt.4:8). Tāpēc svētais apustulis visu pestīšanu aptver triju tikumu iegūšanā, sacīdams: *Tā nu paliek ticība, cerība, mīlestība, šās trīs* (1.Kor.13:13).

Ticība bailēs no nākamās tiesas un soda liek bēgt no grēka traipiem; cerība mūsu prātu aizsauc prom no šīs zemes lietām un nicina visas miesīgās baudas, gaidot uz debesu algu; mīlestība aizdedzina mūsu sirds kvēli ilgās pēc Kristus un garīgo labumu augļiem, un liek ienīst visu, kas nostājas tiem pretī.

Un šīs trīs lietas, lai gan tās visas ved uz vienu mērķi (jo mūdina atturēties no nelikumībām), tās tomēr ļoti atšķiras pēc sava izcilības mēra. Jo pirmās divas pieder tiem, kas savā centībā vēl nav sasnieguši tikumu mīlestību, bet trešā pieder Dievam un tiem, kuri ir sevī uzņēmuši Dieva tēlu un līdzību. Jo Viņš vienīgais dara to, kas ir labs, un Viņu nedzen ne bailes, ne pateicība vai alga, bet tikai mīlestība uz labo. Jo, kā saka Salamans: *Tas Kungs visu dara ar noteiktu nolūku* (Sal.pam.16:4). Jo zem Sava svētuma apsega Viņš glabā pilnību gan cienīgās, gan necienīgās vietās, jo Viņu nespēj iztukšot maldi, ne saviļņot kaislības, redzot cilvēku grēkus, jo Viņa labums ir pilnīgs un Savā dabā nemainīgs.

VII NODAĻA.

Pa kādām kāpnēm mēs varam uzkāpt mīlestības augstumos un kāda tur ir pastāvēšana.

Ja tad nu kāds cenšas sasniegt pilnību, tam no pirmās baiļu pakāpes, kuru mēs no tiesas saucam par kalpību, par kuru ir teikts: *Kad jūs visu, kas jums uzdots, būsīt izpildījuši, sakait: mēs esam necienīgi kalpi, mēs esam darījuši, kas bija mūsu pienākums* (Lk.17:10) – viņam soli pa solim ir jākāpj augšup pretī cerībai, kas tiek salīdzināta nevis ar kalpu, bet ar algotni, jo tāds gaida uz samaksu par pūlēm un ir atbrīvots no raizēm par savu grēku piedošanu un bailēm no soda, un ir pārliecināts par saviem labajiem darbiem, jo par tiem ir apsolīta alga. Tomēr algotnis nespēj sasniegt dēla mīlestību, kurš, paļaudamies uz tēva laipnību un dāsnumu, nemaz nešaubās par to, ka viss, kas pieder tēvam, pieder arī viņam. [Tāpēc atcerēsimies] pazudošo dēlu, kurš kopā ar tēva mantojumu pazaudēja arī dēla vārdu, atzīdamies: *Es vairs neesmu cienīgs, ka mani sauc par tavu dēlu*, jo pēc tām sēnalām, ko ēda cūkas un ko viņam baudīt bija liegts, t.i., pēc riebigā grēka ēdiena viņš *nāca pie atziņas* un viņu pārņēma dziedinošas bailes un viņš sajuta riebumu pret cūku nešķīstību un tad kā vergs ilgojās kļūt par algādzi un domāja par algu, sacīdams: *Cik algādžu nav manam tēvam, kuriem maizes papildnam, kamēr es te mirstu badā. Es celšos un iešu pie sava tēva un sacīšu: tēvs, es esmu grēkojis pret debesīm un pret tevi, es vairs neesmu cienīgs,*

ka mani sauc par tavu dēlu; pieņem mani par vienu no saviem algādžiem! (Lk.15:17-19). Šos pazemīgās nožēlas vārdus dzirdēdams, tēvs, kurš skrēja dēlu sveikt, saņēma viņu ar [vēl] lielāku mīlestību un nesprieda viņam piešķirt mazāku daļu, bet, pārkāpdams pirmajiem diviem pakāpieniem, tūlīt atjaunoja viņu iepriekšējā dēla godā.

Arī mums ar nedalāmu mīlestības žēlastību jāsteidzas, ka varam uzkāpt šajā trešajā – dēla pakāpē, kas tic, ka viss, kas pieder tēvam, ir arī dēlam, un ar to kļūstam cienīgi saņemt mūsu Debesu Tēva tēlu un līdzību, un varam atkārtot līdz ar īsto Dēlu: *Viss, kas Tēvam pieder, pieder Man* (Jņ.16:15). To pasludina arī svētitais apustulis: *Vai tas būtu Pāvils, vai Apolls, vai Kēfa, vai pasaule, vai dzīvība, vai nāve, vai tagadējās vai nākamās lietas, viss jums pieder* (1.Kor.3:22). Uz šādu līdzību aicina arī Pestītāja pavēle: *Tāpēc, Viņš saka: esiet pilnīgi, kā jūsu Debesu Tēvs ir pilnīgs* (Mt.5:48).

Bet dažkārt mīlestības labums starp abiem [Tēvu un Dēlu] izrādās šķirts, kad dvēseles dzīvdarošo spēku atslābina kāds atsalmums vai izprieca, jo tad tā aizmirst vai nu bailes no elles, vai ilgas pēc nākamajām svētībām. Un tiešām, šīs kāpnes ved augšup, jo aiz bailēm no soda vai cerībā uz algu iesākuši vairīties no grēka, mēs saņemam tiesības uzkāpt uz mīlestības pakāpiena, jo *bailu nav mīlestībā, bet pilnīgā mīlestība aizdzen bailes, jo bailēm ir mokas; kas bailojas, nav sasniedzis pilnību mīlestībā. Mīlēsīm, jo Viņš ir mūs pirmais mīlējis* (1.Jņ.4:18-19). Šo pakāpienu mēs varam sasniegt vienīgi tāpēc, ka Viņš mūs mīlēja pirmais tikai mūsu glābšanas dēļ, un tāpat arī mums Viņš ir jāmīl ne kā cita, tikai pašas mīlestības dēļ. Tāpēc mums ir jādara viss, lai ar pilnīgu prāta apņēmību no bailēm mēs uzkāptu līdz cerībai, un no cerības pie mīlestības uz Dievu un tikumu, jo tad, kad mēs stingri nostāsimies mīlestībā uz pašu labumu, mēs varēsīm arī satvert to, kas ir labs, ciktāl tas cilvēka labai pieejams.

VIII NODAĻA.

Cik augstu paceļas tie, kas atvairā grēku ar mīlestības spēku.

Ir ļoti liela atšķirība starp to, kurš grēka uguni nodzēš aiz bailēm no elles vai cerībā uz nākamo algu, un to, kuram Dievišķās mī-

lestības atziņa rada šausmas par grēku un nešķīstību, un kurš turas pie tikuma aiz mīlestības un šķīstības ilgām, un negaida uz apsolīto algu nākotnē, bet gan, iepriecinādamies par labo tagad, visu dara nevis aiz bailēm no soda, bet ar prieku tikumā. Tāds stāvoklis neļauj sagrēkot arī tad, kad neviens neredz, ne apgānīties ar slepenām, pavedinošām domām, jo turēšanās pie tikuma mīlestības neļauj sirdī ienākt nekam, kas ir pret to, un bēg no tā ar vislielāko nepatiku. Jo viena lieta ir priecāties par labumu tagad, ienīst grēka un miesas traipus, bet cita ir uzmanīt noziedzīgās vēlmes, paturot prātā nākamo atmaksu; un viena lieta ir bīties no zaudējuma tagad, bet cita ir baidīties no nākamā soda.

Visbeidzot, daudz augstāk ir atteikšanās no labā vēl [augstāka] labuma dēļ, nekā atteikt ļaunā kārdinājumam aiz bailēm no [lielāka] ļaunuma. Jo pirmajā gadījumā tu labo izvēlies brīvi, bet otrajā labais izrādās it kā uzspiests vai nu bailēs no soda, vai kārojot nākamo algu. Jo tas, kurš kārdināšanām atsaka aiz bailēm, tas, tiklīdz bailes izzūd, atgriežas pie tā, kas viņam labi tik, un līdz ar to nepieaug labajā noturībā, ne arī kļūst brīvs no uzbrukumiem, jo nav iemantojis stiprās un noturīgās šķīstības mieru. Jo tur, kur ir kauja, tur vienmēr ir ievainojuma draudi. Jo tam, kas ir kaujas virpulī ierauts, pat ja viņš ir karavīrs un, drosmīgi cīnās un cērt saviem ienaidniekiem nāvējošas brūces, tik un tā viņam dažreiz trāpa ienaidnieka zobena asmens. Bet tas, kas ir atsītis grēku uzbrukumus un līksmo mierā un drošībā, un ir iegājis tikuma mīlestībā, paliks šajā stāvoklī vienmēr. Tas viņu apņem no visām pusēm, jo viņš ir pārliecinājies, ka nekas nav briesmīgāks kā pazaudēt šķīstību. Jo neko viņš netur augstāk par šķīstību, tāpēc aiziešana no tikuma vai aptraipīšanās ar indīgiem grēka traipiem ir pats briesmīgākais sods. Tam, es saku, neko nepieliks klāt ne mazumiņš pie labuma, ne vienatne ko atņems, bet vienmēr un visur viņš saglabās tiesneša prātu ne vien par saviem darbiem, bet arī domām, un šo prātu viņš centīsies ielīksmot, zinātdams, ka to nevar ne piemānīt, ne pievilt, un ka no tā nevar izbēgt.

IX NODAĻA.

Par to, ka mīlestība ne vien kalpus dara par dēliem, bet arī dāvā Dieva tēlu un līdzību.

Un ja tam, kas paļaujas uz Dieva palīdzību, nevis uz paša pilnību, tiek dāvāts sasniegt šo stāvokli, tad no kalpības stāvokļa, kur valda bailes un algādža skaudīgās cerības, kamdēļ tas meklē nevis devēja labumu, bet atmaksas algu, viņš kļūst par pieņemto dēlu, kam vairs nav baiļu, nav skaudības, bet kur valda mīlestība, kas nekad nepieviļ. Par to, ka Tas Kungs ātri atmaksā gan par bailēm, gan mīlestību, kas katram pienākas. [Raksti saka]: *Dēlam būs godāt savu tēvu un kalpam savu kungu. Ja nu Es esmu tēvs, kur tad nu ir Man parādāmais gods?* (Mal.1:6). Kalpam ir jābaidās, jo *kalps, kas, zinādams sava kunga gribu, nebūs sagatavojies vai darījis pēc viņa prāta, dabūs daudz sietienu* (Lk.12:47). Bet to, kas ar mīlestību ir saņēmis Dieva tēlu un līdzību un liksmo par labo paša labuma dēļ, un vēl ir iemantojis arī pacietību un lēnprātību, grēcinieku pārkāpumi nevis sanikno, bet līdzjūtībā un žēlumā lūdz piedot viņu nepilnības, un, atcerēdamies, ka viņu pašu reiz mocīja līdzīgu kaislību ērkšķi, no kā viņu izglāba Tā Kunga žēlastība, saprot, ka, tāpat kā viņu no miesīgiem uzbrukumiem izglāba nevis paša centība, bet Dieva aizsardzība, - nevis dusmas, bet žēlumu viņš parāda tiem, kas ir aizmaldījušies, un pilnīga miera skaidrībā dzied Dievam: *Tu izglābi manu dvēseli no nāves, no asarām manas acis un no slīdēšanas manu kāju un, ja Tas Kungs nebūtu mans palīgs, tad jau sen mana dvēsele dusētu klusēšanas zemē* (Ps.116:16-17; 94:17). Un tā savā pazemībā turpinādams, viņš varēs izpildīt šo evaņģēliskās pilnības pavēli: *Mīliet savus ienaidniekus un lūdziet Dievu par tiem, kas jūs vajā* (Mt.5:44). Par to mums tiks dāvāta alga, ar ko mēs ne vien nesīsim Dieva tēlu un līdzību, bet tiksim saukti par dēliem, *ka jūs topat sava Debesu Tēva bērni, jo Viņš liek Savai saulei uzlēkt pār ļauniem un labiem un liek lietum līt pār taisniem un netaisniem* (Mt.5:45). To svētītais Jānis apzinājās, ka ir sasniedzis, sacīdams: *Ar to mīlestība ir pie mums kļuvusi pilnīga, ka mums ir droša palāvība tiesas dienā, jo, kāds Viņš ir, tādi arī mēs esam šinī pasaulē* (1.Ķņ.4:17). Jo kā citādi vājā un trauslā cilvēka būtne var līdzināties

Viņam, ja ne savā sirdī glabājot lēnprātīgu mīlestību gan pret to, kas ir labs un ļauns, gan taisns un netaisns, sekojot Dievam, un darot labu mīlestībā uz labo kļūst par Dieva pieņemto dēlu, par ko arī svētais apustulis saka: *Mēs zinām, ka ikviens, kas no Dieva dzimis, negrēko, bet tas, kas no Dieva dzimis, pasargā sevi, un ļaunais neaizskar viņu* (1.Jņ.5:18).

Tas tā ir jāsaprot nevis par visiem grēkiem, bet tikai par nāves grēkiem.¹²² Apustulis raksta, ka par to, kurš neraisīsies vaļā un nešķīstīsies no tiem, nav jālūdz: *Ja kāds redz savu brāli darām grēku, kas nav nāves grēks, tas lai lūdz Dievu, un Viņš tam dos dzīvību, proti, tādiem, kas nedara nāves grēku. Ir nāves grēks, par to es nesaku, lai lūdz* (1.Jņ.5:16). Jo neviens no svētajiem nevar nekrist tajos ikdienišķajos pārkāpumos, kas tiek izdarīti vārdos, domās un nezināšanas dēļ, neuzmanībā un vajadzībā, tīši vai pārsteigumā, lai gan tie ir pavisam atšķirīgi no tiem, kas ir uz nāvi, tomēr nebūt nav bez ļaunuma un tie nepaliek nesodīti.

X NODAĻA.

Kā saprast to, ka mīlestības pilnībā jālūdz par ienaidniekiem un kā mēs varam pazīt prātu, kas vēl nav šķīstīts.

Kas ir sasniedzis šo mīlestību uz labo, par ko mēs runājām, un seko Dievam, tas tiks apveltīts ar Tā Kunga līdzjūtīgo sirdi un lūgsies arī par saviem vajātājiem, sacīdams tā: *Tēvs, piedod tiem, jo tie nezina, ko tie dara* (Lk.23:34). Bet skaidrs apliecinājums tam, ka dvēsele vēl nav pilnīgi šķīstījusies no grēka gružiem, ir nespēja līdz sāpēm nožēlot to, ko citi sastrādājuši, turoties pie taisnprātīgas nosodīšanas, jo kā lai sirds pilnību iegūst tas, kam nav nekā, ar ko viņš varētu izpildīt visas bauslības prasības, kā minējis apustulis: *Nesiet cits cita nastas, tā jūs piepildīsīt Kristus likumu* (Gal.6:2), un kam nav tāda mīlestības tikuma, kas *apklāj visu, tā tic visu, tā cer visu, tā panes visu* (1.Kor.13:4-7). Jo *taisnais žēlo pat savus lopus, bet bezdievīgā sirds ir nežēlīga* (Sal.pam.12:10). Tātad mūks pavisam

122. Šādas klasifikācijas sākums ir Pontas Evagrija (4.gs.) darbos: lepnība, mantrausība, netiklība, skaudība, rijība, dusmas un slinkums.

noteikti kritīs tajos pašos grēkos, kurus viņš nosoda citos ar nežēlīgu un necilvēcīgu bardzību, jo *bezdievīgs vēstnesis atnes nelaimi, un, kas savas ausis aizbāž pret nabago, tas kādreiz pats sauks, bet neviens uz viņu neklausīsies* (Sal.pam.13:17; 21:13).

XI NODAĻA.

Jautājums, kāpēc viņš baiļu un cerību sajūtas nosauca par nepilnīgām.

GERMANS: Tu patiesi ar spēku un lieliski runāji par pilnīgo mīlestību uz Dievu. Bet kas vēl mūs nodarbina, proti, tu teici, ka bailes no Dieva un cerība uz nākamo algu ir nepilnīgas, lai gan pravielis, šķiet, to domāja pavisam citādi, jo teica: *Bīstieties To Kungu, jūs Viņa svētie, jo, kas Viņu bīstas, tie nepazīst trūkuma* (Ps.34:10). Vēl citviet, runādams par Dieva taisnajiem darbiem, viņš atzīst, ka to un to ir darījis cerībā uz algu, jo saka: *Es noskaņoju savu sirdi vienumēr pildīt Tavus likumus līdz galam* (Ps.119:112). Un apustulis saka: *Ticībā Mozus, liels izaudzis, liedzās saukties par faraona meitas dēlu, labāk gribēdams kopā ar Dieva tautu ciest ļaunumu nekā īsu laiku baudīt grēcīgu laimi, par lielāku bagātību turēdams Kristus negodu nekā Ēģiptes mantas, jo viņš raudzījās uz atmaksu* (Ebr.11:24-26). Kā tad lai mēs domājam, ka tā ir nepilnīga, ja svētais Dāvids apliecināja, ka viņš Dieva labos darbus ir darījis cerībā uz samaksu, un par Likumdevēju ir teikts, ka Viņš ir gaidījis uz nākamo algu un tāpēc ir liedzies pieņemt ķēnišķo godību, un labāk izvēlējās ciest ļaunumu, nekā ēģiptiešu bagātības?

XII NODAĻA.

Atbilde par dažādiem pilnības veidiem.

HERMONS: Atbilstoši katra prāta stāvoklim jāsakārto mūsu brīvās gribas dažādās pakāpes. Jo nevar visiem cilvēkiem uzlikt to pašu pilnības vainagu, un ne visiem ir vienāds tikums, mērķis, centība, tāpēc Dievišķais Vārds ir nolīcis dažādus pilnības mērus un līmeņus. Un to, ka tā ir svētību daudzveidība, skaidri rāda Evaņģēlijs. Lai gan tie, kam pieder Debesu Valstība, tiek saukti par svētīgiem,

un svētīgi ir tie, kas iemantos zemi, un svētīgi ir tie, kas tiks mierināti, un svētīgi ir tie, kas tiks papildīti (Mt.5), tomēr mēs zinām, ka ir liela atšķirība starp dzīvošanu Debesu Valstībā un zemes iemantošanu, lai kas tā būtu, un arī starp mierinājumu un taisnību un gandarījumu, un ir liela atšķirība starp tiem, kas saņems žēlastību, un tiem, kas tiks iecelti par cienīgiem raudzīt Dieva vareno godību. *Citāds spožums ir saulei un citāds mēnesim un citāds zvaigznēm; jo viena zvaigzne ir spožāka par otru. Tāpat būs arī ar mirušo augšāmcelšanos* (1.Kor.15:41-42).

Tad nu pēc šīs kārtības uzteic tos, kas bīstas Dievu un saka: *Svētīgs ikviens, kas To Kungu bīstas* (Ps.128:1), un apsola viņiem pilnu svētlaimes mēru, un vēl saka: *Baiļu nav mīlestībā, bet pilnīgā mīlestība aizdzen bailes, jo bailēm ir mokas; kas baiļojas, nav saņiedzis pilnību mīlestībā* (1.Jņ.4:18). Un atkal, kalpošana Dievam ir brīnišķīga lieta, jo ir teikts: *Kalpojiet Tam Kungam, un tas ir par maz, ka tu esi Mans kalps, un Es padaru tevi arī par gaismu citām tautām, ka tu būtu Manas pestīšanas nesējs līdz pasaules galam* (Ps.2:11; Jes.49:6; Mt.24:46), bet par apustuļiem ir teikts: *Es jūs vairs nesaucu par kalpiem, jo kalps nesaprot, ko viņa kungs dara; bet Es jūs esmu saucis par draugiem, tāpēc ka visu, ko Es esmu dzirdējis no Sava Tēva, Es jums esmu darījis zināmu* (Jņ.15:14-15). Un vēlreiz: *Jūs esat Mani draugi, ja jūs darāt, ko Es jums pavēlu* (Jņ.15:13). Tā jūs redzat, ka ir dažādas pilnības pakāpes un Tas Kungs mūs aicina no augstām lietām uz vēl augstākām, lai tas, kas ir svētīts un kļuvis pilnīgs Dieva bijāšanā, iedams, kā rakstīts, *no spēka uz spēku* (Ps.84:8) un no vienas pilnības uz nākamo, t.i., ar dvēseles centību paceļoties no bailēm uz cerību, beigās tiek aicināts uz vēl svētīgāku pakāpienu, kas ir mīlestība, un tas, kurš ir bijis *uzticīgais un gudrais kalps* (Mt.24:45), uzkāps līdz sadraudzībai un tiks pieņemts par dēlu.

Tātad mūsu teiktais ir jāsaprot tā: nevis, ka mūžīgā tiesa vai apsolītā svētīgā alga svētajiem ir bez vērtības, bet tā paliek spēkā pie tiem, kas dzenas pēc svētības pirmā iesākuma, kas ir mīlestība, no kuras ceļas pārliecība un pastāvīgs prieks, [jo viņiem] tiks atņemtas kalpa bailes un algādža cerība uz Dieva žēlastību, kas viņus varētu iecelt dievbērnībā un galu galā no [mazākas] pilnības pārcelt

vēl lielākā pilnībā. Jo Pestītājs saka, ka Viņa Tēva namā ir *daudz mājokļu* (Jņ.14:2) un, lai gan šķiet, ka visas zvaigznes spīd debesīs, ir tomēr liela atšķirība starp saules spožumu un mēnesi, starp rīta zvaigzni un citām zvaigznēm. Un tāpēc svēstītais apustulis [mīlestību] ieceļ ne tikai augstāk par bailēm un cerību, bet pāri visām citām dāvanām, kas tiek uzskatītas par lielām un brīnišķīgām, un rāda, ka mīlestības ceļš ir pats lieliskākais par visiem. Jo, pabeidzis savu tikumu dāvanu sarakstu, viņš gribēja aprakstīt to locekļus un iesāka tā: *Dzenieties pēc vislielākajām dāvanām, un es jums rādīšu vēl pārāku ceļu. a es runātu ar cilvēku un eņģeļu mēlēm un man nebūtu mīlestības, tad es būtu skanošs varš vai šķindošs zvārgulis. Un, ja es pravietotu un ja es zinātu visus noslēpumus un atziņas dziļumus, un ja man būtu pilnīga ticība, ka varētu kalnus pārcelt, bet nebūtu mīlestības, tad es neesmu nekas. Un, ja es visu savu mantu izdalītu nabagiem un nodotu savu miesu, lai mani sadedzina, bet man nebūtu mīlestības, tad tas man nelīdz nenieka* (1.Kor.12:31; 13:1-8). Tad nu tu redzi, ka nav nekā dārgāka, nekā pilnīgāka, nekā augstāka un, ja drīkstu teikt, nekā noturīgāka par mīlestību. Jo *pravietošana beigsies, valodas apklusīs, atziņa izbeigsies*, bet *mīlestība nekad nebeidzas* un bez tās [mūs] pievils ne vien visaugstākās dāvanas, bet pat martīrijas slava.

XIII NODAĻA.

Par bailēm, kas ceļas no vislielākās mīlestības.

Tad nu tas, kurš ir iestiprinājies šajā pilnīgajā mīlestībā, lai pakāpjas uz vēl augstāka pakāpiena līdz daudz lielākai bijībai, kādu pazīst tā mīlestība, kas ceļas nevis no soda draudiem un vajadzības pēc algas, bet no vislielākās mīlestības, ar kādu dēls sirsnīgi pieķeras savam visiecietīgākajam tēvam, vai brālis godā brāli, vai sieva savu vīru, jo bijība nedzimst bailēs no sitieniem vai pārmetumiem, bet no nevēlēšanās ko nodarīt pāri viņa mīlestībai, un ikvienā vārdā un darbā pauž rūpes par to, lai mīlestības siltums starp viņiem neatdziest. Viens no praviešiem ir aprakstījis šo brīnišķīgo godbijību, sacīdams tā: *Viņš būs tavas dzīves pamats, pestīšanas bagātība, gudrības un atziņas avots; bijība Tā Kunga priekšā būs*

Ciānai dārga manta (Jes.33:6). Šīs godbijības vērtību nav iespējams aprakstīt labāk, kā sakot, ka mūsu pestīšanas bagātību, kas ir Dieva gudrības un atziņas sākums, var saglabāt vienīgi ar Dieva bijāšanu. Uz šo bijību pravieša vārds aicina nevis grēciniekus, bet svētos, jo psalmists saka: *Bīstieties To Kungu, jūs Viņa svētie, jo, kas Viņu bīstas, tie nepazīst trūkuma* (Ps.34:10). Ja cilvēks bīstas To Kungu ar šādu bijību, tad viņa pilnībai nekā netrūkst.

Bet par otrām bailēm no soda apustulis Jānis pavisam skaidri teica, ka tas, kas *baiļojas, nav sasniedzis pilnību mīlestībā* (1.Jņ.4:18). Tātad ir liela atšķirība starp bijību, kam nekā netrūkst un kas ir gudrības un atziņas pilnība, un tiek saukta par *visas gudrības sākumu* (Ps.111:10), un nepilnīgajām bailēm, kas baidās no soda un kas tāpēc ir padzītas no to sirdīm, kurus dara pilnīgus mīlestības atklāšanās. Jo *baiļu nav mīlestībā, bet pilnīgā mīlestība aizdzen bailes* (1.Jņ.4:18). Un patiesi, ja gudrības iesākums ir bijība [Dieva priekšā], tad kāda būs tās pilnība, ja ne mīlestība uz Kristu, kas tiek saukta par gudrības un atziņas dārgāko mantu?

Tāpēc ir divas baiļu pakāpes. Viena priekš iesācējiem, t.i., tiem, kas joprojām līkst zem jūga un kalpa nastas, par ko mēs lasām: *Kalpam būs godāt savu kungu* (Mal.1:6) un Evaņģēlijā: *Es jūs vairs nesaucu par kalpiem, jo kalps nesaprot, ko viņa kungs dara, un tāpēc Viņš saka: Vergs nepaliek visu mūžu mājās; Dēls gan paliek visu mūžu* (Jņ.15:15; 8:35). Ar to Viņš mūs māca pārcelties no šīm bailēm pie pilnīgas brīvības mīlestībā un pie drauga un dēla drošības Dievā. Visbeidzot svētitais apustulis, kurš Dieva mīlestības spēkā jau bija atmetis kalpa bailes, nicināja zemišķās lietas un pasludināja, ka Tas Kungs viņu ir darījis bagātu ar labām dāvanām, *jo Dievs nav mums devis, viņš saka, bailības garu, bet spēka, mīlestības un savaldības garu* (2.Tim.1:7). Arī tos, kurus ir aizdedzinājuši Debesu Tēva pilnīgā mīlestība un kurus Dievs jau vairs netur par kalpiem, bet dēliem, viņš uzrunā šādiem vārdiem: *Jo jūs neesat saņēmuši verdzības garu, lai atkal kristu bailēs, bet jūs esat saņēmuši dievbērības Garu, kas mums liek saukt: Aba, Tēvs!* (Rom.8:15). Arī pravietis rakstīja par šīm bailēm, kad teica – septiņkārtīgais Gars Iemiesošanās noslēpumā nolaidīsies pār Dievcilvēku: *Un pār*

to klāsies un to sargās Tā Kunga Gars, gudrības un saprāta gars, padoma un spēka gars, atziņas un Tā Kunga bijības gars. Bijība Tā Kunga priekšā būs viņam salda smarža, un viņš netiesās pēc tā, ko viņa acis redz, un nespriedīs pēc tā, ko viņa ausis dzird (Jes.11:2-3). Te mums vispirms uzmanīgi jāpamana, ka viņš nesaka: Pār to klāsies bijības gars, kā viņš tika teicis iepriekš, bet gan: Pār to klāsies Tā Kunga bijības gars. Jo šīs bijības bagātība ir tik liela, ka, tiklīdz tās spēks pārņem cilvēku, prāts tiek piepildīts nevis pa daļām, bet pilnīgi. Un ne bez iemesla. Jo tā ir cieši saistīta ar mīlestību, kas nekad nepieviļ, kas ne vien piepilda cilvēku, bet pilnīgi, nešķirami un paliekoši pārņem viņu, un to nemazina laicīgo izpriecu vai baudu vilinājums, kā tas dažreiz ir ar [dzīvnieciskajām] bailēm, kuras [tagad] ir izdzītas. Tāda ir šī bijība, kas nāk no pilnības, ar kuru, kā mums teikts, Dievcilvēks nāca cilvēci ne vien izpirkt, bet arī parādīt pilnības ceļu un labuma piemēru. Jo patiesais Dieva Dēls, kas grēku nedarīja, nedz arī atrada viltu Viņa mutē (1.Pēt.2:22), nepazīna kalpa bailes no soda.

XIV NODAĻA.

Jautājums par šķīstības piepildījumu.

GERMANS: Tagad, kad tu esi pabeidzis savu stāstu par pilnīgo šķīstību, mēs gribam arī iedrošināti jautāt par šķīstības galu, [no kura nav atgriešanās]. Jo mēs nešaubāties, ka šie teicamie mīlestības augstumi, kuros, kā tu paskaidroji, mēs paceļamies līdz Dieva tēlam un līdzībai, nevar pastāvēt bez pilnīgas šķīstības. Tagad mēs gribam zināt, vai kaut kā var nodrošināt tās pastāvību, lai nekāds pamudinājums uz netiklību vairs nespētu saduļķot mūsu sirds dzidrumu un mēs savu svešniecības laiku miesā varētu pavadīt bez miesas kaislībām un mūs nekad nededzinātu saviļņojošā uguns.

XV NODAĻA.

Par to, ka lūgtais paskaidrojums tiek atcelts uz vēlāku laiku.

HERMONS: Tā tiešām ir visaugstākās svētības zīme un ne-

dalīts labums – gan visu laiku mācīties, gan mācīt šo mīlestību, ar kādu mēs pieķeramies Tam Kungam, lai Viņa uzlūkošana, kā saka psalmists, piepildītu visas mūsu mūža dienas un naktis (Ps.1:2) un uzturētu mūsu dvēseli, kas bez sāta salkst un slāpst taisnības, bez mitas košļājot šīs Debesu maizes kumosu. Bet mums, pēc mūsu Pestītāja laipnā paredzējuma, ir jāgādā arī ēdiens miesai, lai mēs ceļā nepagurtu (Mt.15:32), jo *gars ir labprātīgs, bet miesa vāja* (Mt.26:41). Un par to mums tagad jāparūpējas, lai, ieturot mazu maltīti, pēc vakariņām prāts būtu daudz uztvērīgāks un es saprastu, ko tu gribi.

13. SARUNA. ABAS HERMONA TREŠĀ SARUNA. PAR DIEVA AIZSARDZĪBU.

I NODAĻA.

Ievads.

Kad pēc īsa miega mēs atgriezāmies uz rīta dievkalpojumu un gaidījām veco vīru, abu Germanu grauza sirdsapziņas ēdas, jo iepriekšējā sarunā, kuras spēks mūs iedvesmoja uz vislielākajām ilgām pēc tādas šķīstības, kādu līdz šim nebijām pazinuši, svētais vīrs ar vienu teikumu aprāva cilvēcisko pūļu dziņas, sacīdams, ka cilvēks, lai gan viņš visiem spēkiem cenšas sasniegt labu rezultātu, tomēr nespēj pats to iegūt, ja tas nenāk kā dāvana no Dieva bagātības, jo ar cilvēka pūlēm tas nav sasniedzams. Kamēr mēs šajā jautājumā izrādījām neziņu, svētais HERMONS iegāja savā cellē un, redzēdams, ka mēs par kaut ko sačukstamies, viņš lūgšanu un psalmu lasīšanu saīsināja un jautāja, kas par lietu.

II NODAĻA.

Jautājums, kāpēc labo darbu algu nevar pierakstīt cilvēka pūlēm.

Tad GERMANS: Mēs esam pilnīgi satriekti, uzzinot par lielis-

ko tikumu, kuru tu aprakstīji pagājušās nakts sarunā un kura iespējamībai mēs noticējām, bet piedod, ka tā saku, mums liekas galīgi aplam, ka alga par pūlēm, t.i., pilnīga šķīstība, kas tiek panākta ar paša uzcītību, nav pieskaitāma lielākoties cilvēka pūlēm, kurš pēc tā visādi cenšas. Jo tas būtu nožēlojami, ja, piemēram, mēs skatītos uz zemnieku, kurš nopūlas ar zemes darbiem, bet augļus par savām pūlēm nesaņem.

III NODAĻA.

Atbilde, ka bez Dieva palīdzības ne tikai šķīstības pilnību, bet vispār nekādu labumu nav iespējams sasniegt.

HERMONS: Ar šo tavu piemēru mēs jo labāk varam pierādīt, ka strādnieks ar saviem spēkiem neko nespēj bez Dieva palīdzības.¹²³ Tātad zemnieks, kurš nopūlējies pie zemes darbiem, var labības ražu un bagātus augļus pierakstīt savām pūlēm, taču viņš zina, ka tās bieži ir veltas, ja tām nepalīdz labvēlīgs lietus un maiga un klusa ziema. Mēs bieži esam pieredzējuši, ka jau gatavus un nobriedušus augļus, tā sakot, izrauj no rokām, kas nākušas tos noplūkt, un tad ilgā un uzcītīgā pūlēšanās izrādās velta, ja strādniekus nav vadījusi Tā Kunga roka. Un tāpat kā laiskam zemniekam, kurš savus laukus bieži neapar, Dievišķā svētība nesniedz bagātus graudus, tā arī strādāšana visu nakti neko nelīdz strādniekiem, ja Tā Kunga žēlastība viņu neapbalvo. Tāpēc cilvēka lepnībai nevajadzētu paaugstināties Dieva žēlastības augstumos vai sajaukties ar to, iedomājoties, ka paša pūlēšanās ir Dieva dāsnuma cēlonis, vai lielīties, ka bagāta augļu raža atbilst paša pūļu mēram. Jo cilvēkam ir godīgi jāatzīst, ka viņš ar saviem spēkiem bagātības iekrāšanai nespēj nenieka, ja Tā Kunga iežēlošanās viņam nedod spēku visādiem lauku darbiem, un viņa paša griba un varēšana būtu bez spēka, ja Dievišķā iežēlošanās neapveltītu viņu ar līdzekļiem to paveikšanai, jo dažkārt tie aiziet postā vai nu pārāk lielās, vai skopās lietavās. Un, kad Tas Kungs vēršiem dod spēku, miesas veselību un musku-

123. Tālāk plaši iztirzāts cilvēka iniciatīvas un Dieva žēlastības jautājums. Šī plašā jautājuma iztirzājumā saduras par herētiķi atzītā Pelāģija un sv. Augustīna viedokļi, abi bija Jāņa Kasiāna laikabiedri.

ļū vingrumu padarīt darbu, un labu izdošanos pie visa, tad tik un tā cilvēkam ir jālūdzas, lai, kā Raksti saka, nāk *debesis pār tavu galvu varš, bet zeme zem tavām kājām kā dzelzs un, kas palika pāri cirmeņiem, to aprija siseņi, ko atstāja neskartu siseņi, to nograuza vaboles, un, kas paglābās no vabolēm, to apēda tārpi* (5.Moz.28:23; Jo.1:4). Klāt pie zemnieka pūlēm ir vajadzīga Dieva palīdzība, lai novērstu neparedzētu nelaimi, kas, pat ja lauks ir pilns ar gaidīto ražu, cilvēkam var atņemt visu, uz ko viņš cerējis un ko gaidījis, un viņš pat var zaudēt tos augļus, kurus jau ir savācis un noglabājis uz pelavu klona šķūnī.

No tā mēs secinām, ka ne vien mūsu darbošanās, bet arī labo domu iesākums nāk no Dieva, kurš pirmais mūs iedvesmo ar labo gribu un apgādā ar iespēju paveikt to, ko mēs no tiesas vēlamies, jo *katrs labs devums un katra pilnīga dāvana nāk no augšienes, no gaismas Tēva* (Jēk.1:17), un Viņš iesāk to, kas ir labs, gan uztur to un pabeidz, kā saka apustulis: *Bet, kas dod sēklu sējējam un maizi ēdējam, tas arī dos un vairoš jūsu sēju un liks pieaugt jūsu taisnības augļiem* (2.Kor.9:10). Bet mūsu daļa ir pazemīgi ik dienas sekot Dieva žēlastībai, kas mūs vada, vai arī, ja mēs pretojamies ar *nešķīstām sirdīm* un, kā teikts Rakstos, ar *nedzirdīgām ausīm* (Apd.7:51), mēs esam pelnījuši uz klausīt Jeremijas vārdus: *Kad cilvēks pakrīt, vai tad viņš neceļas vairs augšā? Un, kad tas novērsies no ceļa, vai tad viņš negriežas vairs atpakaļ? Kādēļ šī tauta Jeruzālemē bez mītēšanās atkāpjas un tik stipri turas pie maldiem un liedzas atgriezties?* (Jer.8:4-5).

IV NODAĻA.

Cilvēka darba nodoms nav pietiekams, lai iegūtu šķīstības tīrību.

GERMANS: Klāt pie šī skaidrojuma, kura lieliskumu mēs nevaram apstrīdēt, [nāk] apgrūtinājums, ka tas vēršas pret brīvo gribu. Jo mēs redzam, ka daudzi no pagāniem, kam Dievišķās žēlastības palīdzība pavisam noteikti nav tikusi dāvāta, ir izcili ne vien ar pieticības un pacietības tikumiem, bet, kas ir vēl lieliskāk, arī ar žēlastību. Tad kā lai mēs domājam, ka viņu griba vēl ir sagūstīta, ja šos

tikumus viņiem dāvāja Dievs, lai gan viņi sekoja pasaules gudrībai un neko nezināja ne par Dieva žēlastību, ne pat par Patiesā Dieva esamību, par ko mēs zinām pēc tā, ko esam lasījuši un citiem mācījuši, bet par šiem saka, ka viņi ar savām pūlēm un uzcītību [tomēr] ir sasnieguši visaugstāko šķīstību?

V NODAĻA.

Atbilde par filosofu iedomāto šķīstību.

HERMONS: Esmu iepriecināts, ka jūs ir aizdedzinājusi karsta vēlēšanās uzzināt patiesību, tomēr minat dažus mulķīgus argumentus. Lai gan šķiet, ka, izvirzot iebildumus, katoliskās ticības vērtību var skaidrāk aprakstīt, un, ja drīkstu tā teikt, daudz rūpīgāk izdibināt. Jo kurš gudrs cilvēks varētu izteikt tik pretrunīgus apgalvojumus, kā vakar, sakot, ka debesu šķīstību nevienam mirstīgajam Dieva žēlastība nevar iedot, kur nu vēl iedomāties, ka to var iegūt pagāni pašu spēkiem? Bet, tā kā tu šos iebildumus esi izteicis, vēlēdamies nokļūt līdz patiesībai, tad apdomā, lūk, ko.

Vispirms, mēs nekādā ziņā nedrīkstam domāt, ka filozofi ir sasnieguši tādu dvēseles šķīstību, kāda tiek sagaidīta no mums, proti, lai nešķīstība pat vārda pēc mums ir sveša (Ef.5:3). Bet viņiem piemita *μεράκι*, t.i., kāda šķīstības daļa, miesas atturība, lai viņi spētu atturēties no miesīgas kopošanās, bet iekšējo prāta šķīstību un noturīgo miesas tīrību viņi nespēja sasniegt pat domās, nemaz nerunājot par darbiem. Galu galā Sokrāts, pats slavenākais no visiem, kā viņi paši uzskata, nekaunējās tajā atzīties. Jo, viens, kurš spēja spriest par cilvēka raksturu pēc sejas izskata (*φυσιογνωμία*), uz Sokrātu paskatījās un teica: *ὄμματα παῖδ' ἐράστων*, t.i., “samaitātu zēnu acis”. Viņam tūdaļ uzklupa Sokrāta mācekļi un aizveda viņu pie sava skolotāja un gribēja atriebt apvainojumu, bet stāsta, ka viņš tos apvaldīja šādiem vārdiem: *παῦσαι με, ἑταῖροι εἰμί γάρ, ἐπειδή*, t.i., rimstieties, draugi, jo es tāds esmu, bet es sevi apvaldu. Tā ne vien mūsu apgalvojumi, bet arī viņu pašu atzīšanās skaidri rāda, ka tas, kas viņus ar spēku savalda, ir šī akta nepieklājība, t.i., kopošanās nekrietnība, bet šīs kaislības kāre un bauda nebija izravēta no viņu sirds. – Bet ar kādām šausmām lai klausās šādu Diogēna

teicienu? To, ko šīs pasaules filozofi nekaunējās nosaukt par visai izcilu, nav iespējams uzklaut bez kauna, proti, par laulības pārkāpšanu, kas pelnījusi sodu, viņi saka *το δωρεαν πωλούμενων θανάτω μη αγοράζε, t.i., tev nebūs ar savu nāvi pirkt to, kas tiek atdots par velti.*¹²⁴ Ir skaidrs, ka viņi neatzina patiesas šķīstības tikumu, pēc kā mēs dzenamies, tāpēc ir pavisam droši, ka mūsu apgraizīšanu, kas ir garā, nevar iegūt citādi, kā vien, ja Dievs to dāvina, un tā pieder tiem, kas kalpo Dievam ar pilnīgu gara nožēlu.

VI NODAĻA.

Par to, ka bez Dieva žēlastības mūsu pūles ir veltas.

Un tāpēc daudzās lietās, īstenībā ikvienā, var redzēt, ka cilvēkam vienmēr ir vajadzīga Dieva palīdzība, un ka cilvēka vājums nespēj panākt neko, kam sakars ar pestīšanu paša spēkiem bez Dieva palīdzības. Nekur citur tas nav redzams tik skaidri, kā šķīstības iegūšanā un saglabāšana.

Bet, tā kā saruna par tās pilnību ir jau tik ilgi atlikta, tad tagad īsi pārrunāsim tās sasniegšanas līdzekļus. Kas, es prasu, lai cik viņš dedzīgs garā, paļaudamies pats uz saviem spēkiem un bez cilvēku uzslavām, varētu izturēt šī tuksneša postu un sausas maizes badu, nemaz nerunājot par ikdienas grūtībām? Kas bez Tā Kunga mierinājuma spētu izturēt pastāvīgās slāpes, liegt acīm saldo un maigo rīta miegu un nemītīgi samazināt laiku atpūtai un apcirtot to līdz pāris stundām? Kas spētu iztikt bez Dieva žēlastības, pastāvīgi pievēršoties lasīšanai un bez mitas strādājot, nesaņemot par to neko? Visu to mēs nespējam bez Dievišķa iedvesmojuma un nekādā ziņā nevaram sasniegt bez Dieva palīdzības. Un, lai jūs pārliecinātu, ka par to stāsta ne vien mūsu pieredze, bet vēl skaidrāk droši pierādījumi, [jautāšu,] vai gan tajos daudzajos darbos, kurus gribam paveikt, neiezogas daža laba vājība un, lai gan mūsu apņēmības karstumam un gribas pilnībai netrūkst nekas, tā vienalga nostāsies ceļā mūsu ilgām, kamdēļ mūsu [izredzētais] mērķis nebūs sasniedzams, ja vajadzīgo spēku nepiešķirs Tā Kunga žēlastība? Tāpēc, lai gan ir nebeidzami to cilvēku pūļi, kas grib uzticīgi turēties tikumu ceļā,

124. Šo Sokrāta un Diogēna izteicienu avoti nav zināmi.

tu diezin vai atradīsi vienu, kas tos spēj sasniegt un tajos palikt arī tad, ja viņu nekavētu nekāds pretspēks, jo iespēja paveikt visu, ko gribam, nav mūsu varā. Mēs nespējam panākt pilnīgu klusumu un vientulību, stingru gavēšanu un netraucētu iedziļināšanos [Rakstos], pat ja mums ir tāda iespēja, bet daudzkārt mūs pret paša gribu aizvirza prom no teicamām nodarbēm, tā ka mums ir jālūdz To Kungu pēc vietas un laika, kad tām nodoties. Un ir skaidrs, ka ar šīm iespējām vien mums nepietiks, ja Tas Kungs nesagādās iespēju darīt to, ko esam spējīgi, kā saka apustulis: *Mēs esam gribējuši ne vienu reizi vien jūs apmeklēt, bet sātans mūs aizkavēja* (1.Tes.2:18). Bet dažreiz tas mums ir par labu, ka tiekam aizsaukti prom no šiem garīgajiem vingrinājumiem, pat ja mūsu kārtību izjauc bez mūsu piekrišanas un mēs ar kaut ko piekāpjamiem miesas nespēkam, - tā mums pret mūsu gribu tiek mācīta uzteicamā pacietība. Par šo Dieva nodomu (*dispensazione Dei*) svētais apustulis saka līdzīgi: *Tādēļ es To Kungu trīs reizes esmu lūdzis, lai tas no manis atkāptos. Un Viņš ir sacījis: Tev pietiek ar Manu žēlastību; jo Mans spēks nespēkā varens parādās, un vēl: Mēs nezinām, ko mums būs lūgt un kā* (2.Kor.12:8-9; Rom.8:26).

VII NODAĻA.

Par Dieva un Viņa Nodoma galveno mērķi.

Dieva mērķis, kamdēļ Viņš neļauj cilvēkam pazust, bet [liek] dzīvot mūžīgi, paliek nemainīgs. Jo, kad Viņš mūsos redz uzspīdam kaut vismazāko labā dzirkstelīti, kuru Viņš pats, tā sakot, ir izšķīlis no mūsu siržu cietā krama, Viņš to uzpūš un sargā, un uzkurina ar Savu elpu, jo Viņš *grib, lai visi cilvēki tiek izglābti un nāk pie patiesības atziņas* (1.Tim.2:4) jo, kā Viņš saka, *Tas nav jūsu Debesu Tēva prāts, ka viens no šiem mazajiem pazustu* (Mt. 18:14), un vēl stāv rakstīts: *Bet Dievs negrib dzīvību atņemt* (2.Sam.14:14), un tas nozīmē, ka tas, kas tiek atmests, neies bojā pavisam. Jo Viņš ir paties un nemelo, kad zvēr: *Tik tiešām, ka Es dzīvoju, saka Dievs Tas Kungs, Man nav prieka par bezdievja nāvi, bet gan par to, ka bezdievis atgriežas no sava ļaunā ceļa un dzīvo* (Eceh.33:11).

Ja Viņš negrib, ka pat neviens no Viņa vismazākajiem nepa-

zūd, tad kā mēs varam bez briesmīgas zaimošanas iedomāties, ka Viņš grib izglābt tikai dažus cilvēkus, bet ne visus? Tāpēc tie, kas pazūd, tie pazūd pret Viņa gribu, kā Viņš to atgādina ikvienam un ik dienas: *Atgriezieties, jel atgriezieties no saviem ļauniem ceļiem! Kāpēc tu gribi mirt, Israēla nams?* (Eceh.33:11). Un vēl: *Cik reižu Es gribēju sapulcināt ap Sevi tavus bērņus, kā vista sapulcina savus cālīšus apakš saviem spārniem, bet jūs negribējāt* (Mt.23:37), un *Kādēļ šī tauta Jeruzālemē bez mitēšanās atkāpjas un tik stipri turas pie maldiem un liedzas atgriezties?* (Jer.8:5). Tātad Kristus cildenā godība ir līdzās katru dienu, jo tā *grib, lai visi cilvēki tiek izglābti un nāk pie patiesības atziņas* (1.Tim.2:4) un aicina visus bez izņēmuma, sacīdama: *Nāciet šurp pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt* (Mt.11:28). Bet, ja Viņš nesauktu pilnīgi visus, bet tikai dažus, tas nozīmētu, ka ne visus nospiež pirmatnējais vai tagad padarītais grēks un ka šie vārdi nav patiesi, *ka visi ir grēkojuši, un visiem trūkst dievišķās godības*, ne arī mēs varam ticēt, ka *visu cilvēku dzīvē ienākusi nāve* (Rom.3:23; 5:12). Tātad tie, kas pazūd, tie pazūd pret Dieva gribu, un par Dievu nevar teikt, ka Viņš būtu radījis nāvi, kā to apliecina Raksti: *Jo Dievs nav radījis nāvi, ne arī Viņš priecājas par dzīvo izpostīšanu* (Sal. gudr.1:13).

No tā izriet, ka tad, kad mēs labā vietā prasām pretējo, mūsu lūgšana gan tiek uzklautāta, bet [atbildēta] ar kavēšanos vai vispār nemaz, jo Tas Kungs kā gudrs ārsts pat pret mūsu gribu dāvā mūsu labumam to, kas mums pašiem liekas nevajadzīgs, bet citreiz aizkavē un piebremzē mūsu kaitīgos nolūkus un postošos centienus, lai tie uz mums neiedarbojas, un, kad mēs ar pieri skrienam iekšā nāvē, velk atpakaļ pie glābšanas un izglābj no elles žokļiem, mums to nezinot.

VIII NODAĻA.

Par Dieva žēlastību un gribas brīvību.

Šo Viņa gādību un mūžīgo nodomu Dievišķais Vārds pravieša Hozejas grāmatā aprakstījis, stāstot par Jeruzalemi kā netikli, kas nekrietnā iekārē dzenas pielūgt elkus un saka: *Es turēšos pie saviem*

mīlākajiem, kas man dod maizi un ūdeni, vilnu un linus, eļļu un dzērienu, bet Dievišķais nolūks atbild ar rūpēm par viņas glābšanu, nevis atsaucoties viņas iekārei: Es aizaudzēšu tavu ceļu ar ērkšķiem un aizvilksu tam priekšā žogu, tā ka viņa neatradīs pat vairs sava kājceliņa, un, kad tad viņa skries pakaļ saviem mīlākajiem, tad lai viņa tos nesastop, un, kad viņa tos meklēs, tad lai viņa tos nespētu atrast un lai viņa būtu spiesta teikt: es atgriezīšos pie sava agrākā vīra, pie kā man klājās labāk nekā tagad (Hoz.2:5-8). Vēl mūsu stūrgalvība un nicināšana, ar ko mēs savā dumpībā Viņam iebilstam ikreiz, kad Viņš mūs aicina uz teicamo atgriešanos, tiek aprakstīta šādā salīdzinājumā – Viņš saka: *Es domāju, ka jūs Mani sauksit par tēvu un no Manis neatkāpsities. Bet vai! Kā sieva ir neuzticīga savam draugam, tā arī jūs Man esat bijuši neuzticīgi, Israēla nams!” saka Tas Kungs (Jer.3:19-20).* Tā pieklājas, ka Viņš Jeruzalemi salīdzina ar laulības pārkāpēju, kas krāpj savu vīru, un noturīgo labumu ar puisi, kas bezgalīgi ilgojas pēc meitenes mīlestības. Jo Dieva mīlestību un labumu, kuru Viņš atklāj cilvēcei un kuru nekas nespēj ievainot tik dziļi, lai Viņš izbeigtu gādāt par mūsu pestīšanu vai aizvest sāņus no sākotnējā nolūka, it kā Viņu būtu uzveikusi mūsu nekrietnība, - vislabāk to salīdzināt ar puisi, kurš ir iededzies viskarstākajā mīlestībā un kuru kaisle dedzina jo karstāk, jo vairāk viņš redz, ka tā no viņa novēršas un viņu nicina.

Dievišķā aizsardzība mums ir nešķirami klātesoša un Radītāja laipnība pret Viņa radībām ir tik liela, ka Viņa Mūžīgais Nolūks tās ne vien pavada, bet pat iet tām pa priekšu, kā to piedzīvoja un atklāti apliecināja pravietis, sacīdams: *Mans Dievs man bagātīgi parāda Savu žēlastību (Ps.59:11).* Jo, kad Viņš mūsos saskata kādus labās gribas aizmetņus, Viņš tos tūlīt apgaismo un stiprina, un pastumj uz glābšanas pusi, vairodams to, ko Pats ir iedestījis, vai ko Viņš redz, ka tas ir izaudzis no mūsu pūlēm. Jo Viņš saka: *Pirms viņi sauc, Es viņiem jau atbildēju, un, kamēr viņi vēl runā, un vēl: Kad tu Viņu piesauksi. Kad Viņš dzirdēs tavu balsi, Viņš tev atbildēs (Jes.65:24; 30:19).* Un Savā labestībā Viņš ne vien spārno mūs ar svētām ilgām, bet arī iekārto dzīvības ceļus un iespējas labam iznākumam, un tiem, kas ir maldos, parāda pestīšanas ceļa virzienu.

IX NODAĻA.

Par mūsu labās gribas spēku un Dieva žēlastību.

Tāpēc cilvēka prātam nav viegli saprast, ka Tas Kungs dod tiem, kas prasa, un ļauj atrast tiem, kas meklē, un atver tiem, kas klauvē, un no otras puses, Viņu atrod tie, kas Viņu nav meklējuši, un acīmredzami atklājas tiem, kas nav pēc Viņa prasījuši, un visu dienu stiepj Savas rokas pret neticīgiem un aizliedzējiem, sauc tos, kas pretojas un stāv malā un velk cilvēkus pret viņu pašu gribu pie pestīšanas, un tiem, kas grib grēkot, atņem iespēju piepildīt savu vēlēšanos un Savā labestībā stājas ceļā tiem, kas steidzas pretī pazušanaī. Bet kas var saprast to, ka mūsu pestīšanas piepildījums ir mūsu gribas nopelns, ja par to ir teikts: *Ja jūs būsit Man padevīgi un paklausīgi, tad jūs baudīsit zemes svētību* (Jes.1:19), un ka tas ir *ne no cilvēka gribēšanas vai skriešanas, bet viss no Dieva žēlastības?* (Rom.9:16). Un vēl, kā Dievs ikvienam atmaksās pēc viņa darbiem (Rom.2:6) un *Dievs ir tas, kas jums dod gribu un veiksmi pēc Sava labā prāta* (Fil.2:13) un *tas nav no jums, tā ir Dieva dāvana* (Ef.2:8-9)? Un vēl, par ko teikts: *Tuvojieties Dievam, tad Viņš tuvosies jums. Šķīstījiet rokas, grēcinieki, un skaidrojiet, šaubīgi, sirdis!* (Jēk.4:8) un ko Viņš saka citā vietā: *Neviens nevar nākt pie Manis, ja viņu nevelk Tēvs?* (Jņ.6:44). Kas ir tas, ko mēs lasām: *Apsver savu kāju soļus, tad tu droši virzīsies uz priekšu* (Sal.pam.4:26), un kas ir tas, ko mēs sakām savās lūgšanās: *Kungs, vadi mani pēc Savas taisnības manu ienaidnieku dēļ, un mani soļi ir cieši turējušies pie Tavām tekām, manas kājas savā gājumā nav ļodzījušās?* (Ps.5:9; 17:5). Un, vēl, kāpēc mums tiek dots padoms: *Iegūstiet jaunu sirdi un jaunu garu* (Eceh.18:31) un kāpēc mums tiek apsolīts: *Es tiem došu citu sirdi un jaunu garu un Es izņemšu viņiem no krūtīm akmens sirdi un iedošu tiem sirdi no miesas, lai tie staigā pēc Maniem likumiem, ievēro Manus baušļus* (Eceh.11:19-20)? Ko Tas Kungs pavēl, kad saka: *Mazgā savu sirdi no ļaunuma, Jeruzāleme, ka topi glābta!* (Jer.4:14) un ko pravietis lūdz no Tā Kunga, kad saka: *Radi manī Dievs jaunu sirdi, un vēl: Mazgā mani, lai es topu baltāks par sniegu* (Ps.51:12,9)? Kāpēc mums tiek sacīts: *Sējiet taisnību, tad jūs*

plāusit mīlestību; uzplēsiet jaunu atziņas līdumu (Hoz.10:12) un ko nozīmē tas, kas par Dievu teikts: *Kas cilvēkiem māca atziņu?* (Ps.94:10) un: *Tas Kungs atdara acis aklajiem* (Ps.146:8) vai vismaz šis, ko mēs sakām savās lūgšanās ar pravieša vārdiem: *Dari manas acis spodras, ka es neaizmiegu nāvē* (Ps.13:4) ja ne to, ka te viscaur ir Dieva žēlastības un mūsu brīvās gribas apliecinājums, jo pats no sevis cilvēks var gan iesākt meklēt tikumu, bet viņam vienmēr būs vajadzīga palīdzība no Tā Kunga? Kas ir tas, ko Tas Kungs pavēl, sakot: neviens nebauda labu veselību, kad pats to vēlas, un pēc savas gribas un patikšanas netiek atbrīvots no slimībām un kaitēm. Bet kāda jēga no vēlēšanās pēc veselības svētības, ja Dievs, kas mums dāvā dzīves prieku, nedāvā arī spēcīgu un stipru veselību? Bet, lai vēl skaidrāk būtu redzams, ka no dabas izcilības, ko dāvā Radītāja labestība, dažreiz dzimst labās gribas pirmie aizmetņi, kas tomēr nevar sasniegt pilnīgu labā piepildījumu, ja vien tos nevada Kungs, jo apustulis sniedz liecību un saka: *Jo es zinu, ka manī, tas ir, manā dabīgajā miesā, nemīt nekas labs. Labu gribēt man ir dots, bet labu darīt ne* (Rom.7:18).

X NODAĻA.

Par brīvās gribas nespēku.

Svētie Raksti atbalsta gribas brīvību, sakot: *Sargi savu sirdi, jo no turienes rosās dzīvība* (Sal.pam.4:23), bet apustulis norāda uz tās nespēku, sacīdams: *Dieva miers, kas ir augstāks par visu saprašānu, pasargās jūsu sirdis un jūsu domas* (Fil.4:7). Dāvids atzīst brīvās gribas spēku, kad saka: *Es noskaņoju savu sirdi vienumēr pildīt Tavus likumus* (Ps.119:112), bet līdzīgi viņš arī māca mums par tās vājumu, lūgdamies un sacīdams: *Piegriez manu sirdi Tavām liecībām, bet ne mantas kārei!* (Ps.119:36). Arī Salamans: *Viņš mūsu sirdis pievērš Sev, lai mēs staigājam visos Viņa ceļos, lai turam Viņa baušļus un Viņa likumus, un Viņa tiesas* (1.Ķēn.8:58). Psalmists norāda uz mūsu gribas spēku, kad saka: *Sargā savu mēli no ļauna un savas lūpas, ka tās nerunā viltīgus vārdus* (Ps.34:14), bet mūsu lūgšana liecina par tās nespēku, kad mēs sakām: *Pasargi, ak, Kungs, manu muti un sargi manas lūpas!* (Ps.141:3). Mūsu

gribas nozīmi Tas Kungs uzsver, jo mēs lasām: *Atraisies no savām kakla važām, tu, sagūstītā Ciānas meita* (Jes.52:2), un par tās vājumu dzied pravietis, sacīdams: *Viņš nes tiesu tiem un Tas Kungs atsvabina cietumniekus* (Ps.146:7; 116:16-17). Mēs dzirdam, kā Tas Kungs Evaņģēlijā mūs mudina, lai steidzamies pie Viņa ar savu gribu: *Nāciet šurp pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt* (Mt.11:28), bet Tas Kungs arī liecina par tās vājumu, sacīdams: *Neviens nevar nākt pie Manis, ja viņu nevelk Tēvs, kas Mani sūtījis* (Jņ.6:44). Apustulis uz mūsu brīvo gribu norāda, sacīdams: *Es skrienu ne kā uz ko nezināmu, es cīnos ne kā gaisu sizdams* (1.Kor.9:24), bet par tās vājumu liecina Jānis Kristītājs, kad saka: *Cilvēks nekā nevar ņemt, ja tas viņam nav dots no debesīm* (Jņ.3:27). Mums tiek piekodināts uzmanīgi sargāt savas dvēseles, jo pravietis saka: *Sargāt savas dvēseles* (Jer.17:21), bet tai pašā garā cits pravietis sludina: *Ja Tas Kungs pilsētu neapsargā, tad velti sargs nomodā* (Ps.127:1). Lai filipiešiem pateiktu, ka viņu griba ir brīva, apustulis raksta: *Gādājiet ar bailēm un drebēšanu, ka topat svēti*, bet, norādīdams uz tās vājumu, piebilst: *Dievs ir tas, kas jums dod gribu un veiksmi pēc Sava labā prāta* (Fil.2:12-13).

XI NODAĻA.

Par to, vai Dieva žēlastība ir pirms vai pēc mūsu labās gribas.

Tā nu abas, [Dieva žēlastība un cilvēka griba], ir it kā sajauktas un neatšķetināmi sapinušās, tāpēc nereti mēdz jautāt, vai Dievs Savu žēlastību parāda tāpēc, ka mēs vispirms esam apliecinājuši savu labo gribu, vai arī labā griba seko tam, ka Dievs vispirms par mums apžēlojās? Daudzi, kas tic vienam vai otram [uzskatam] un to aizstāv vairāk, nekā pieklājas, sapinas pretējos maldos. Jo, ja mēs sakām, ka brīvās gribas iesākums ir mūsu ziņā, tad ko teikt par vajātāju Pāvilu, par muitnieku Mateju, no kuriem pirmais tika vests pie pestīšanas laikā, kad kāroja izliet asinis un sodīt nevainīgos, bet otrais gribēja darīt varasdarbus un laupīt? Bet, ja mēs sakām, ka brīvās gribas iesākums vienmēr ir Dieva žēlastības iedvesmojumā, tad ko lai saka par Caķeja ticību, vai arī, ko lai mēs sakām par labo

laupītāju pie krusta, kas abi pēc pašu gribas lauzās iekšā Debesu Valstībā un līdz ar to noliedza, ka viņu aicinājums tiek kaut kā vadīts? Bet, ja tikumīgus darbus un Dieva pavēļu izpildīšanu mēs piedēvētu paši savai gribai, tad kā mēs varētu lūgties: *Stiprini, ak, Dievs, ko Tu mums par labu esi darījis, un pašķir mums mūsu roku darbu, mūsu roku darbu – to pašķir un svētī?* (Ps.68:29; 90:17). Mēs zinām, ka Bileāmam lika nolādēt Israēlu, bet mēs redzam, ka tad, kad viņš gribēja lādēt, tas viņam netika ļauts. Abimelehs tika pasargāts no pieskaršanās Rebekai un līdz ar to no grēka pret Dievu. Jāzepu viņa brāļi aiz skaudības pārdeva ienaidniekiem, kas noveda pie Israēla bērnbērnu aiziešanu uz Ēģipti un, lai gan viņi domāja savu brāli mirušu esam, un viņiem tika sagādāta iztika nākamajiem bada gadiem, kā Jāzeps to teica, rādīdamies saviem brāļiem: *Nesiet apbēdināti un nebīstieties, ka jūs mani esat šurp pārdevuši, jo Dievs mani šurp sūtījis, lai jums saglabātu dzīvību, un tālāk: Ne jūs mani šurp esat sūtījuši, bet Dievs, un Viņš mani ir iecēlis faraonam par tēvu un par kungu visam viņa namam, un par valdnieku pār visu Ēģiptes zemi.* Un, kad brāļi pēc tēva nāves bija satraukti, viņš izkļiedēja to šausmas, sacīdams: *Nebīstaities, vai tad es esmu Dieva vietā? Jūs gan bijāt iecerējuši man ļaunu darīt, bet Dievs to ir par labu vērsis, gribēdams, kā šodien redzams, daudz ļaužu saglabāt dzīvus* (1.Moz.45:5-8; 50:19-20). Bet, ka tas notika pēc Dieva mūžīgā nodoma, svētītais Dāvids apliecina, sacīdams: *Kad bads uznāca tajā zemē un izbeidzās viss maizes krājums, Viņš sūtīja viņiem pa priekšu vienu vīru, Jāzepu, ko pārdeva par vergu* (Ps.105:16-17).

Tā šie abi, Dieva žēlastība un brīvā griba, ir it kā viens pret otru, bet īstenībā tie saskan, un pēc [visaugstākā] labuma kārtības mēs uzskatām, ka mums vienādi vajag abus, jo, ja cilvēkam vienu atņem, tad salūzt Baznīcas ticības likums – kad Dievs redz, ka mēs ar savu gribu tiecamies pēc tā, kas ir labs, Viņš mūs satiek, vada un stiprina, un *Kad tu Viņu piesauksi. Kad Viņš dzirdēs tavu balsi, Viņš tev atbildēs” unpiesauc Mani bēdu laikā, Viņš saka, tad Es izglābšu tevi, un tev būs Mani godāt!* (Jes.30:19; Ps.50:15). Un otrādi, ja Viņš redz, ka mēs negribam vai esam atsaluši, Viņš savilņo mūsu sirdis ar teicamu uzmundrinājumu, un labā griba mūsos tiek vai nu atjaunota, vai radīta.

XII NODAĻA.

Par to, ka labo gribu ne vienmēr vajag piedēvēt žēlastībai vai pašam cilvēkam.

Mums nevajadzētu uzskatīt, ka Dievs cilvēku ir radījis tādu, kas nav un nebūs spējīgs uz to, kas labs, vai arī, ka Viņš tam nebūtu iedevis brīvo gribu un liktu viņam gribēt un spēt darīt tikai ļaunu un nekad negribēt un nespēt darīt labu. Jo ko tādā gadījumā nozīmē pirmie vārdi, ko Tas Kungs teica par cilvēku pēc krišanas: *Redzi, cilvēks ir kļuvis kā kāds no mums, zinādams labu un ļaunu!* (1.Moz.3:22). Jo nevar būt, ka cilvēks pirms tam nezināja, kas ir labais. Pretējā gadījumā mums būtu jāpiekrīt, ka viņš tika radīts kā zvērs bez prāta un jūtām, kas ir pavisam muļķīgi un tālu no Baznīcas ticības. Vēl vairāk, kā saka visgudrais Salamans, *Dievs cilvēku ir radījis taisnīgu*, t.i., tādu, kas spēj vienmēr pazīt tikai labo, *bet viņi paši ieslēgst daudzējādā neattaisnojamā gudrošanā* (Sal. māc.7:29), un [Ādams un sieva], kā teikts, iepazīna labo un ļauno. Tātad Ādams pēc krišanas ieguva ļaunā pazīšanu, kas viņam iepriekš nebija, bet arī nepazaudēja labā pazīšanu, kas viņam bija pirms tam. Visbeidzot, apustuļa vārdi ļoti skaidri rāda, ka cilvēce pēc Ādama krišanas nepazaudēja labā pazīšanu, jo viņš saka: *Jo, ja pagāni, kam bauslības nav, sekodami savai dabai, izpilda bauslību, tad viņi, būdami bez bauslības, paši sev ir bauslība. Jo ar to viņi pierāda, ka bauslība ierakstīta viņu sirdīs. To pašu apliecina viņu sirdsapziņa un viņu domu spriedumi, kas cits citu vai nu apsūdz, vai attaisno, - tai dienā, kad Dievs caur Jēzu Kristu spriedīs tiesu par to, kas cilvēkos apslēpts* (Rom.2:14-16). Ar tādu pašu nolūku Tas Kungs ar pravieša muti aprāja nedabisko, bet brīvi izvēlēto jūdu aklumu, ko viņi savā spītībā ieņēmuši, sacīdams: *Kurlie, klausaities! Aklie, skataities un ieraugait! Kas ir tik aklš kā Mans kalps un tik kurlš kā Mans vēstnesis, ko Es sūtu? Kas ir tik aklš kā Mans uzticamais, tik aklš kā Tā Kunga kalps!* (Jes.42:18-19). Un, lai neviens šo aklumu nepiedēvētu savai dabai, bet tikai gribai, kādā citā vietā Viņš saka: *Lai ierodas un sanāk kopā tauta, kas ir akla, kaut gan tai ir acis, un kas ir kurla, kaut gan tai ir ausis!* un vēl: *Kam ir acis, bet*

kas neredz, kam ir ausis, bet kas tomēr nedzird (Jes.43:8; Jer.5:21). Tas Kungs Evaņģēlijā saka arī: *Tie redzēdami neredz un dzirdēdami nedzird un nesaprot* (Mt.13:13). Un pie viņiem arī piepildās Jesajas pravietojums, kas skan tā: *Dzirdēt dzirdiet, bet nesaprotiet, redzēt redziet, bet neizprotiet un neapjēdziet! Apcietini šās tautas sirdi un padari tās ausis nedzirdīgas, un apstulbo tai acis, ka tā neredz ar savām acīm, nedzird ar savām ausīm un nesaprot ar savu sirdi un neatgriežas, lai taptu dziedināta* (Jes.6:9-10). Visbeidzot, lai norādītu, ka labā iespēja viņos nav zudusi, Viņš, atcirdams farizejiem, saka: *Kāpēc jūs paši no sevis neizšķirat, kas ir taisnība?* (Lk.12:57). To Viņš noteikti nebūtu teicis, ja zinātu, ka viņi ar savu dabisko sprišanu varētu noteikt to, kas ir pareizi. Tāpēc mums jāuzmanās, ka visus svēto sasniegumus nepiedēvējam vienīgi Tam Kungam un cilvēka dabai nepiedēvējam tikai ļauno un kroplīgo, jo, tā darīdami, mēs runātu pretī visgudrā Salamana liecībai, pat paša Tā Kunga vārdiem, jo, kad Tempļa celtniecība bija galā, viņš lūdās un teica tā: *Tas Kungs sacīja manam tēvam Dāvidam: kaut gan tas bija tavas sirds nodoms – uzcelt Manam Vārdam namu – un kaut tas Man arī labi ir patīcis, ka tāda apņemšanās ir bijusi tavā prātā, tad tomēr tev pašam nebūs šo namu uzcelt. Vienīgi tavs dēls, kas celsies no taviem gurniem, - tas lai uzceļ Manam Vārdam namu* (1.Ķēn.8:17:19).

Vai mums šo ķēniņa Dāvida domu nosaukt par labu un no Dieva, vai par sliktu un no cilvēka? Jo, ja šī doma bija laba un no Dieva, tad kāpēc Viņš, kas to iedvesa, liedza, ka tā izpildās? Bet, ja tā bija slikta un no cilvēkiem, tad kāpēc Tas Kungs to uzteica? Tad nu atliek tas, ka mēs to atzīstam par labu un no cilvēka. Tāpat mums ir jāskatās uz savām domām. Jo ne tikai Dāvidam tika dots zināt, kas ir labs, ne arī mums tiek liegts dabiski domāt vai iztēloties kaut ko labu. Nav šaubu, ka ikvienā dvēselē no dabas ir kādas labā sēklas, ko savā laipnībā iedēstījis Radītājs, bet, ja tās ar Dieva palīdzību netiek uzaudzētas, tās nepieaugs pilnībā, jo, kā saka svētais apustulis: *Tamdēļ nav cildināms ne dēstītājs, ne laistītājs, bet Dievs, kas audzē* (1.Kor.3:7).

To, ka gribas brīvība kaut kādā ziņā ir cilvēka paša ziņā, ļoti skaidri māca tā saucamā Gana grāmata, kas stāsta par to, ka ikvie-

nam no mums uzbrūk divi eņģeļi, labais un ļaunais, un tikai no paša cilvēka atkarīgs, kuram pieslieties. Griba vienmēr cilvēkā paliek brīva un tā var vai nu pieņemt, vai noraidīt Dieva žēlastību. Jo apustulis nebūtu licis: *Gādājiet ar bailēm un drebēšanu, ka topat svēti, ja nezinātu, ka mēs varam tai sniegties pretī vai to noraidīt. Bet, lai cilvēki neiedomātos, ka viņiem pestīšanas darbos nav vajadzīga Dievišķā palīdzība, viņš piebilst: Jo Dievs ir tas, kas jums dod gribu un veiksmi pēc Sava labā prāta* (Fil.2:12-13). Tāpēc viņš brīdina Timoteju: *Nenicini dāvanu, kas ir tevī, kas tev tika dota ar praviešu vārdiem toreiz, kad presbiteri uzlika tev rokas* (1.Tim.4:14). Rakstīdams korintiešiem, viņš pamāca un brīdina, lai viņi ar saviem neauglīgajiem darbiem neizrādās Dieva žēlastības necienīgi, sacīdams: *Lai jūs Dieva žēlastību nebūtu velti saņēmuši* (2.Kor.6:1), bet glābšanas žēlastības saņemšana Sīmanim neapšaubāmi nebija noderīga – viņš to velti saņēma, jo nepaklausīja svētā Pētera pavēlei, kurš teica: *Tāpēc atgriezies no šī ļaunuma un lūdž To Kungu, vai šī tavas sirds iedoma tev nevarētu tikt piedota, jo es tevi redzu rūgtas žults pilnu un netaisnības saistītu* (Apd.8:22-23). Tas izglābj cilvēka brīvo gribu, jo ir teikts: *Izglāb mani [savā žēlastībā]* (Ps.59:11), un atkal, kad Dievs gaida un mūsu labad kavējas, lai pārbaudītu mūsu nolūkus, mūsu griba steidzas pa priekšu, jo *ik rītus mana lūgšana paceļas pie Tevis un vēl: Ar mazu gaismiņu es nāku, pēc palīga saukdams, un Manas acis mostas agri, vēl pirms sardzes maiņas* (Ps.88:14; 119:147-148). Jo Viņš mūs sauc un aicina, sacīdams: *Augu dienu Es Savas rokas turēju izplestas pret tautu, kas bija nepaklausīga un spītīga* (Rom.10:21). Viņš gaida uz mums, kā par to stāsta pravietis: *Tādēļ Tas Kungs gaida, lai jums parādītu žēlastību* (Jes.30:18), un mēs gaidām uz Viņu, kad sakām: *Tu esi man atsvešinājies manus draugus, Tu dari mani viņiem par biedēkli; es esmu ieslēgts un netieku laukā un: Es gaidu, ak, Kungs, uz Tavu glābiņu* (Ps.40:2; 119:166). Viņš mūs stiprina, kad saka: *Es pamācu viņus un stiprinu viņu spēkus, bet viņi domā ļaunu par Mani* (Hoz.7:15) un skubina mūs stiprināties pašiem, kad saka: *Stipriniet nogurušās rokas, dariet stingrus ļodzīgos ceļus!* (Jes.35:3). Jēzus sauc: *Ja kam slāpst, tas lai nāk pie Manis un dzer* (Jņ.7:37), un arī pravietis sauc uz Viņu: *Es esmu piekūsis kliedzot, mana rīkle ir aizsmakusi,*

manas acis ir izdzisušas, gaidīdamas uz manu Dievu (Ps.69:4). Tas Kungs meklē mūs, kad saka: Es meklēju viņu, bet neatradu; es viņu saucu, bet viņš man neatbildēja (A.dz.5:6) un Viņu meklē līgava, kas ar asarām sēro: Es meklēju viņu, savu draugu, ko tā mīl mana dvēsele. Es meklēju, bet es viņu neatrodu (A.dz.3:1).

XIII NODAĻA.

Par to, ka cilvēka pūles nevar nostādīt pretī Dieva žēlastībai.

Tā tad Dieva žēlastība vienmēr sadarbojas ar mūsu gribu tās labumam, un visās lietās tā piedalās, sargā un aizstāv [mūsu labumu] tādā veidā, ka dažreiz prasa un sagaida labās gribas piepūli, lai neiznāk tā, ka dāvanas tiek piešķirtas tam, kas ir aizmidzis vai ir laiski vienaldzīgs. Tā meklē iespēju parādīt, ka, tiklīdz cilvēka miegainais apstulbums ir nokratīts nost, tās balva nav nepelnīta, jo tā tiek pasniegta, pamatojoties uz iepriekšējo pūlēšanos.

Un tomēr Dieva žēlastība ir brīva [bez nopelna], jo, atsaukdams pat uz niecīgu piepūli, tā ar nesamaksājami dāsnu roku pasniedz varenu nemirstības godību, mūžīgās svētlaimes dāvanu. Tā kā krustā sistā laupītāja ticība bija vispirms, tad neviens nevar teikt, ka viņa svētīgā ieiešana Paradīzē tika piešķirta par velti, ne arī mēs varam uzskatīt, ka tā bija ķēniņa Dāvida grēksūdze, kuru viņš izteica vienā vārdā: *Es esmu grēkojis pret To Kungu, bet gan Dieva žēlastība, kas noņēma divus viņa riebīgos grēkus, kā viņam to pateica pravietis Nātans: Tad nu Tas Kungs arī tavus grēkus piedod: tev nebūs mirt!* (2.Sam.12:13). Tas, ka viņš pie laulības pārkāpšanas pielika klāt slepkavību, pavisam noteikti bija pēc viņa brīvās gribas, bet tas, ka pravietis viņu apsūdzēja, bija Dievišķās Līdzjūtas žēlastība. Un vēl viņa paša darbs bija tas, ka viņš pazemojās un atzina savu vainu, bet, ka tik ļoti ātri viņam tika dota piedošana par tādiem grēkiem – tā bija dāsni devīgā Dieva dāvana. Un ko lai mēs sakām par Dievišķās algas nesalīdzināmo bezgalību, - jo viegli var pamanīt, ka svētitais apustulis, vērsdams skatu uz nākamo algu, par vajāšanām teica: *Tagadējās grūtības, kas ir vieglas, dod mums neizsakāmi lielu mūžīgu godību* (2.Kor.4:17), par ko citā vietā viņš apgalvo, ka šī

laika ciešanas ir nenozīmīgas, salīdzinot ar nākamo godību, kas atspīdēs pār mums (Rom.8:18).

Tomēr, lai kā cilvēks savā nespēkā censtos, viņš nevar aizsniegt nākamo algu, ne ar savām pūlēm atņemt no Dievišķās žēlastības to, kas vienmēr paliek Dieva dāvana bez nopelna. Tāpēc iepriekš minētais pagānu skolotājs [apustulis Pāvils] liecina, ka savu apustuļa kārtu ir saņēmis no Dieva žēlastības, sacīdams: *No Dieva žēlastības es esmu, kas es esmu*, tomēr piebilst, ka viņš pats to meklēja, jo teica: *Viņa man dāvātā žēlastība nav bijusi veltīga, es esmu vairāk par viņiem visiem strādājis, tomēr ne es, bet Dieva žēlastība, kas ir ar mani (1.Kor.15:10).* Jo sacīdams: *Es esmu strādājis*, viņš apliecināja cenšanos paša spēkiem; kad viņš teica: *Tomēr ne es, bet Dieva žēlastība*, viņš norādīja uz Dievišķās aizsardzības vērtību; kad viņš teica: *Ar mani* – ar to apliecināja, ka tā ar viņu sadarbojās tad, kad viņš nebija bezrūpīgs un laisks, bet strādāja un pūlējās.

XIV NODALA.

Kā Dievs pārbauda cilvēka gribas noturību kārdināšanās.

Mēs lasām arī, ka Dievišķā taisnība uzturēja Ījabu, kad velns viņu izaicināja uz diveiņu. Jo, kad viņš guva virsroku pār savu ienaidnieku, tad ne ar paša spēkiem, bet tikai ar Dieva žēlastības gādību un, vienīgi Dievišķās palīdzības atbalstīts un bez kāda pacietības tikuma no paša puses, panesa daudzo kārdinājumu un zaudējumu nastu, kādu savā cietsirdībā izgudroja viņa ienaidnieks. Jo kā gan velns būtu varējis beigās atkārtot to pašu apmeļojošo runu, kādu viņš teica sākumā: *Vai Ījabs Dievu velti un bez kāda apsvēruma bīstas? Un vai Tu pats arī neesi gan ap viņu, gan ap viņa namu, gan ap visu, kas tam pieder, uzcēlis aizsargžogu? Bet izstiep Savu roku un pieskaries visam tam, kas viņam pieder*, t.i., ļauj viņam cīnīties pret mani paša spēkiem un *viņš no Tevis atsacīsies* (Īj.1:9-11). Pēc cīņas apmelotājs vairs neuzdrošinājās tā palaist muti un brīnījās, ka viņu ir uzvarējis paša Ījaba, nevis Dieva spēks, lai gan arī šeit mums nevajadzētu iedomāties, ka viņam nemaz nebija Dieva žēlastības, kas kārdinātajam deva

spēku kārdināt tikai pēc tā mēra, par kuru viņš zināja, ka tas to spēj izturēt, un pasargājot viņu no uzbrukumiem, lai paliktu vieta cilvēka tikumam tik, cik Viņš dod, proti, lai pat visniknākais ienaidnieks neatņem Ījabam prātu un neapsēd negodīgā cīņā, kad viņš ir novājināts.

Bet to, ka Tas Kungs dažkārt mēdz izaicināt mūsu ticību, lai tā kļūtu stiprāka, māca gadījums ar centurionu Evaņģēlijā. Lai gan Tas Kungs zināja, ka ar Sava vārda spēku Viņš var centuriona kalpu izdziedināt, Viņš tomēr izvēlējās fizisko klātbūtni, sacīdams: *Es iešu un to darīšu veselu*, bet, kad centurions pārspēja šo Viņa piedāvājumu, ar vēl lielākas ticības degsmi teikdams: *Kungs, es neesmu cieņīgs, ka Tu nāc manā pajumtē; saki tik vienu vārdu un mans kalps taps vesels*, Tas Kungs izbrīnījās un uzteica viņu, un nostādīja par paraugu visiem tiem Israēla ļaudīm, kas ticēja, sacīdams: *Patiesi Es jums saku: ne pie viena Israēlā Es tādu ticību neesmu atradis* (Mt.8:7-10). Bet, ja Kristus viņā uzteiktu tikai to, ko Pats ir iedevis, te nebūtu ko uzslavēt.

Mēs lasām arī, ka šīs meklējošās ticības pārbaudījumu Dievišķā taisnība sarīkoja arī visvarenākajam patriarham, jo ir teikts: *Un notika, ka pēc šīm lietām Dievs pārbaudīja Abrahāmu* (1.Moz.22:1). Te Dievišķā taisnība vēlējās pārbaudīt nevis to ticību, ar kuru Tas Kungs viņu bija iedvesmojis, bet to, kas, Tā Kunga aicināta un apgaismota, varētu apliecināt viņa paša brīvās gribas [spēku]. Tāpēc viņa ticības noturība tika pārbaudīta ne bez iemesla, jo, kad Dieva žēlastība, kas Abrahāmu uz brīdi bija atstājusi, lai viņu pārbaudītu, tā atkal nāca viņam palīgā, sacīdama: *Neizstiep savu roku pret savu dēlu un nedari tam it nekā, jo tagad Es zinu, ka tu bīsties Dieva un neesi taupījis savu vienīgo dēlu Manis labad* (1.Moz.22:12).

To, ka šāds kārdinājums var uznākt arī mums, lai mūs pārbaudītu, skaidri ir pateicis arī Likumdevējs: *Kad tavā vidū celtos pravietis vai sapņotājs, kas tev ļautu redzēt zīmes un brīnumus, un šī zīme vai brīnums, uz kuru viņš aizrādījis, tiešām piepildītos, un viņš sāktu tevi skubināt: iesim un sekosim svešiem dieviem, ko tu nepazīsti, un tiem kalposim. Tas Kungs, jūsu Dievs, lai jūs pārbauda, lai zinātu, vai jūs esat tie, kas To Kungu, savu Dievu, mīlat ar visu savu*

sirdi un ar visu savu dvēseli (5.Moz.13:1-3).

Kas no tā izriet? Kad Dievs pieļauj, ka ceļas pravietis vai sapņotājs – vai mums vajadzētu uzskatīt, ka Viņš aizsargās tos, kuru ticību Viņš gatavojas pārbaudīt tik ļoti, ka nepaliek vietas viņu pašu brīvībai gribai, ar ko tie varētu cīnīties pret kārdinātāju saviem spēkiem? Un kāpēc vispār viņi būtu jāpārbauda, ja Viņš zina, ka tie ir tik vāji un nestipri un paši saviem spēkiem nespēj pretoties kārdinātājam? Bet nekādā ziņā Dievišķā taisnība neļautu, ka viņi tiek kārdināti, ja nezinātu, ka viņos ir tikpat liels pretestības spēks, kamdēļ viņus taisnīgi varētu atrast vai nu par vainīgiem, vai uzslavas cienīgiem. Uz to norāda apustulis: *Tādēļ, kas šķietas stāvam, lai pielūko, ka nekrīt. Jūs piemeklējis vēl tikai cilvēcisgs pārbaudījums; Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām, bet darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest (1.Kor.10:12-13).* Jo, kad viņš saka: *Kas šķietas stāvam, lai pielūko, ka nekrīt*, viņš sardzē noliek brīvo gribu, jo labi zina, ka pēc tam, kad žēlastība būs saņemta, tā varēs balstīties vai nu uz savām pūlēm, vai arī savas bezrūpības dēļ krist. Bet, kad viņš piebilst: *Neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām*, tad viņš norāj to sirds nespēku, kas vēl nav stiprināts, jo tie nespēj atsist garīgā pagrimuma pulku uzbrukumus. Pret tiem gan viņš, gan pilnīgie ik dienas cīnījās, un par viņiem apustulis raksta efeziešiem: *Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem un pret ļaunajiem gariem pasaules telpā (Ef.6:12).* Bet, kad viņš piebilst: *Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spējām, bet darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest (Rom.10:13)*, viņš nekādā ziņā necer, ka Tas Kungs neliks viņiem piedzīvot kārdināšanas, bet [apliecina], ka viņi netiks pārbaudīti pāri tam, ko viņi spēj izturēt. Jo viens atklāj cilvēka gribas spēku, bet otrs norāda uz Tā Kunga žēlastību, kas savalda kārdinājumu uzmākšanos.

Tā šie izteikumi pierāda, ka Dievišķā žēlastība vienmēr iekusina cilvēka gribu – nevis, lai visās lietās to aizsargātu un patvertu, līdz tā vairs necīnās pret saviem garīgajiem pretiniekiem, [sako], ka tos var uzvarēt tikai ar Dieva žēlastību, jo tad tā kristu par upuri pašas nespēkam un pierod domāt, ka tās cerība ir nevis viņas pašas drosme, bet Dievišķā iestāšanās, kamdēļ tai vienmēr būtu jāsteidzas

pie Aizstāvja. Un, lai pierādītu, ka tas nav mūsu pieņēmums, bet tas izriet no vēl skaidrākām Svēto Rakstu lappusēm, apdomāsim, ko lasām Soģu grāmatā: *Tas Kungs, tā saka, šīs tautas atstāja, lai Israēlu pārbaudītu, proti, visus tos Israēlā, kas neko nezināja no kariem, kādi bija Kānaānā bijuši, un vienīgi tādēļ, lai Israēla bērnu pēcnācēji zinātu un mācītos, kā kari jāved* (Sģ.3:1-2; 2:22). Un, ja drīkstam Radītāja nesalīdzināmo žēlastību salīdzināt ar kaut ko zemišķu, tad raugiet šo attēlu: maiga un uzmanīga māte ilgu laiku nesavā klēpī zīdaini, līdz kādu dienu sāk to mācīt staigāt – vispirms ļauj rāpot, tad pabalsta ar labo roku, lai tas var mainīt soli, pēc tam uz brīdi atstāj vienu pašu, un, ja redz, ka, pasaukts, tas līgojas, uz tver viņu un neļauj nokrist, un saķer, kad tas krīt, un, kad tas ir pakritis, tad pieceļ, un vai nu sargā no krišanas, vai ļauj viegli noslīdēt zemē un pēc klupiena atkal uzceļ, - bet, kad viņa to ir uzaudzinājusi līdz pusaudža vecumam jeb agrīnās vīrišķības spēkam, uzliek viņam nastas vai darbus, kas gan nenomāc viņu pavisam, bet norūda un ļauj sacensties ar saviem vienaudžiem. Cik daudz labāk Debesu Tēvs zina, kurš ir jānes žēlastības klēpī, kurš ir jāstiprina tikumos ar brīvās gribas vingrinājumiem, un vēl Viņš palīdz, kad tie pūlās, un uzklausa, kad tie Viņu sauc, neatstāj, kad tie Viņu meklē, un dažreiz uzķer, lai pasargātu no briesmām, viņiem to nezinot.

XV NODAĻA.

Par daudzveidīgo žēlatību, atsaucoties uz cilvēku lūgumiem.

Ar šiem vārdiem ir skaidri pateikts, ka *Dieva bagātības, gudrības un atziņas dziļums ir neizprotams, tāpat kā neizdibināmas Viņa tiesas un Viņa ceļi* (Rom.11:33), kā Viņš cilvēkus ved pie pestīšanas. To mēs varam pierādīt ar dažādiem aicināšanas gadījumiem Evaņģēlijos. Lūk, Viņš izvēlējās Andreju, Pēteri un pārējos apustuļus Savā žēlsirdīgajā līdzjūtībā, kad viņi vēl nemaz nedomāja par savu dziedināšanu un pestīšanu. Caķeju, kurš savā uzcītībā centās ieraudzīt To Kungu un savu mazo augumu aizdarīja ar augsto sikamoras koku, Viņš ne vien pieņēma, bet pat pagodināja ar svēto ieiešanu viņa namā. Pāvilu pret viņa paša gribu un pretestību Viņš pievilka

pie Sevis. Citam lika pieķerties Viņam tik ļoti, ka tad, kad tas lūdza uz īsu brīdi atiet, lai apraktu savu tēvu, Viņš to neļāva. Kornēlijam, kurš allaž nodevās lūgšanām un deva žēlastības dāvanas, pestīšanas ceļš tika atklāts kā atlīdzība, jo eņģeļa parādīšanās viņš tika mudināts aicināt Pēteri, no kura mācīties pestīšanas vārdus, ar ko varēja tikt glābts.

Tā tad daudzveidīgā Dieva gudrība no Savas bagātības ar neizdibināmu laipnību sagādā pestīšanas žēlastību katram pēc viņa spējām, un tas nozīmē, ka Viņš sniedz dziedināšanu nevis Savas Majestātes nedalītajā spēkā, bet atbilstoši ticības mēram, kādu Viņš ierauga katram citādu, vai arī kādu Viņš ir iedevis katram citādu. Jo, kad viens ticēja, ka, lai izdziedinātos no spitālības, pietiktu tikai ar Kristus gribēšanu, Viņš to tūlīt dziedināja, sacīdams: *Es gribu, topi šķīsts* (Mt.8:3). Kad cits lūdza, lai Viņš nāk un uzceļ viņa mirušo meitu, uzliekot viņai rokas, Viņš iegāja namā un darīja, ko tas lūdza. Kad cits ticēja, ka viss, kas ir svarīgs viņa pestīšanai, ir atkarīgs no Viņa pavēles un teica: *Saki tik vienu vārdu, un mans kalps taps vesels* (Mt.8:8), Viņš atslābušajiem locekļiem atgriezta bijušo stingrumu ar vārda spēku, sacīdams: *Ej, lai tev notiek, kā tu esi ticējis* (Mt.8:13). Citiem, kas cerēja uz atveseļošanas, pieskaroties Viņa drēbju vīlei, Viņš dāvāja bagātīgas dziedināšanas dāvanas. Kādiem, kas lūdza, Viņš iedeva zāles pret viņu slimībām. Citiem viņš pasniedza dziedinošas zāles bez prasīšanas, bet citus mudināja uz cerību, jautādams: *Vai tu gribi vesels kļūt?* (Jņ.5:6), bet citiem, kas bija bez cerības, Viņš pēkšņi sniedza palīdzību. Citiem, pirms atsaukties viņu lūgumiem, Viņš izpētīja vēlmes, sacīdams: *Ko jūs gribat, lai Es jums daru?* (Mt.20:32). Citam, kurš nezināja, kā iegūt to, ko vēlas, Viņš savā laipnībā to parādīja, sacīdams: *Ja tu ticēsi, tu redzēsi Dieva varenību* (Jņ.11:40). Kādiem Viņš tik ļoti pilnīgi atklāja Savus varenos dziedināšanas darbus, par ko evaņģēlists saka: *Un Viņš dziedināja viņu neveselos* (Mt.14:14). Bet citiem Kristus labvēlības neizsmeļamā dzīle tika slēgta, kā par to teikts: *Viņš tur nevienu brīnumu nevarēja darīt [viņu neticības dēļ]* (Mk.6:5-6). Tā tad Dieva dāsnums pielāgojas katra cilvēka ticības mēram, jo kādiem tika teikts: *Lai jums notiek pēc jūsu ticības* (Mt.9:29), bet citam: *Ej, lai tev notiek, kā tu esi ticējis* (Mt.8:13), bet trešajam: *Lai*

tev notiek, kā tu gribi (Mt.15:28), un vēl citam: *Tava ticība tev ir palīdzējusi* (Lk.18:42).

XVI NODAĻA.

Par Dieva žēlastību, kas sniedzas pāri cilvēka ticības šaurajām robežām.

Taču lai jums nešķiet, ka es šo jautājumus ierosināju tāpēc, lai pateiktu, ka galvenais nopelns mūsu pestīšanā ir ticībai, jo daži to savā nezināšanā pieraksta brīvajai gribai un apgalvo, ka Dieva žēlastība tiek dāvāta katram pēc viņa ticības, - mēs skaidri apliecinām savu pārliecību, ka Dieva žēlastība ir pārpilnīga un dažreiz plūst pāri cilvēka nepilnīgās ticības šaurajām robežām. Jo tā, kā mēs atceramies, notika ar bagātnieku Evaņģēlijā, kurš, ticēdams, ka vieglāk ir viņa dēlu izārstēt, kamēr viņš ir slimis, nekā piecelt, kad tas ir miris, lūdza Tam Kungam nākt tūlīt, sacīdams: *Kungs, nāc, pirms mans dēls mirst* (Jņ. 4:49), lai gan Kristus bija norādījis uz viņa ticības trūkumu ar vārdiem: *Ja jūs zīmes un brīnumus neredzat, jūs neticat*. Lūk, Viņš neparādīja Savas Dievišķības žēlastību pēc viņa ticības vājuma mēra, ne arī izdzina nāvīgo slimību ar Savu fizisko klātbūtni, kā vīrs cerēja, ka Viņš darīs, bet [darīja to] ar Sava spēka vārdu, sacīdams: *Ej, tavs dēls ir dzīvs* (Jņ.4:48-50).

Mēs arī lasām, kā Tas Kungs Savas žēlsirdības pārbagātību parādīja, ārstēdams paralītiķi. Tas gan lūdza dziedināt tikai to vājumu, kas vārdzina miesu, bet Kungs vispirms dziedināja viņa dvēseli, sacīdams: *Nemies drošu prātu, dēls, tavi grēki tev piedoti* (Mt. 9:2).

Kad rakstu mācītāji neticēja, ka Viņš var piedot cilvēka grēkus, Tas Kungs, lai izaicinātu viņu neuzticēšanos, ar Savu vārdu spēku atraišja šī cilvēka locekļus un darīja galu viņa paralīzei, sacīdams: *Kāpēc jūs domājat ļaunu savās sirdīs? Kas ir vieglāk - vai sacīt: tev tavi grēki piedoti, - vai sacīt: celies un staigā? Bet lai jūs zinātu, ka Cilvēka Dēlam ir vara virs zemes grēkus piedot*. Un triekas ķertajam Viņš teica: *Celies, ņem savu gultu un ej uz mājām* (Mt.9:2-6).

Tāpat šim, kurš bija gulējis trīsdesmit astoņus gadus pie dīķa, gaidot uz ūdens sakustēšanos, lai tiktu dziedināts, Viņš neslēpti

parādīja Savu dāsno ķēnišķību. Jo, vēlēdamies to uzcelt, Viņš tam jautāja: *Vai tu gribi vesels kļūt?* un, kad šis žēlojās par to, ka neviens viņam nepalīdz, teikdams: *Man nav neviena cilvēka, kas mani ienestu dīķī, kad ūdens tiek sakustināts*, Tas Kungs Savā iežēlā dāvāja piedošanu viņa neticībai un nezināšanai, un atjaunoja viņam agrāko veselību – nevis, kā slimais to bija iedomājies, bet kā Viņš Pats to gribēja, sacīdams: *Celies, ņem savu gultu un staigā!* (Jņ.5:6-8).

Kāds tur brīnums, ka šie brīnumi ir aprakstīti, lai liecinātu par Tā Kunga spēku, turklāt Dievišķā žēlastība šos darbus darīja ar savu kalpu starpniecību! Jo, kad Pēteris un Jānis iegāja Templī un tizlais kopš mātes klēpja, kurš neprata staigāt, lūdza žēlastības dāvanas, tie viņam nepasniedza nožēlojamos vara naudas gabalus, ko slimais prasīja, bet atgriezta spēku staigāt, un, kad viņš cerēja tikai uz mazumiņu, kas viņu varētu mierināt, tie darīja viņu bagātu ar balvu – necerēto veselības dāvanu, jo Pēteris sacīja: *Sudraba un zelta man nav; bet, kas man ir, to es tev dodu: nācarieša Jēzus Kristus Vārdā – staigā!* (Apd.3:6).

XVII NODAĻA.

Par to, ka Dieva Nodoms nav izdibināms.

Šie gadījumi, kurus es minēju no Evaņģēliju pierakstiem, ļauj secināt, ka Dievs nes pestīšanu dažādos un nesaskaitāmos veidos, un dara to pa neizdibināmiem ceļiem. Dažiem, kas to grib tūlīt un kam slāpst ar lielu nepacietību, Viņš sajauc kārtis, bet citus tai pašā laikā Viņš piespiež pret pašu gribu. Vienbrīd Viņš sniedz palīdzību, lai piepildītos tas, pēc kā mēs ilgojamies sev par labu, bet citreiz Viņš mūsos iesēj svētās ilgošanās sēklu un dāvā gan labā darba iesākumu, gan noturību. Tāpēc mēs savās lūgšanās slavējam Dievu ne vien kā mūsu Aizstāvi un Pestītāju, bet arī kā Palīgu un Uzturētāju. Jo, lai gan Viņš pirmais mūs sauc pie Sevis un mēs tik un tā paliekam vienaldzīgi un negribīgi, Viņš tomēr ved uz pestīšanu un ir mūsu Aizstāvis un Glābējs, bet, kad mēs pacenšamies, Viņš mēdz mums palīdzēt, un pieņem un aizsargā tos, kas steidzas pie Viņa pēc patvēruma. [Tāpēc] Viņš tiek saukts par mūsu Uzturētāju un Patvērumu.

Visbeidzot svētais apustulis Pāvils, savā prātā apgrozīdams Dieva Nodoma daudzveidīgo atklāšanos un saprazdams, ka viņš ir it kā iekritis plašā un bezgalīgā Dieva labestības okeānā, iesaucas: *Kāds Dieva bagātības, gudrības un atziņas dziļums! Cik neizprotamas Viņa tiesas un cik neizdibināmi Viņa ceļi!* (Rom.11:33). Tad nu katrs, kas iedomājas, ka viņš ar cilvēka prātu var izsmelt šīs neapptveramo dzīli, ir kā tāds, kas cenšas izskaidrot šo pārsteidzošo atziņu, pret ko lielais un varenais pagānu skolotājs juta godbijību un apbrīnu. Jo, ja cilvēks domā, ka viņš var vai nu aptvert savā prātā vai pilnīgi izskaidrot Dieva atklāšanos, ar ko Viņš panāk cilvēku pestīšanu, tad viņš apšaubā apustuļa vārdu patiesību un nevēlas pārdrošībā apliecina, ka Viņa tiesas var izdibināt un Viņa ceļus var izskaidrot. Tāpēc Dieva mīlestību un nodomu, kuru Tas Kungs Savā neatslābstošajā labestībā izvēlas mums atklāt, viņš salīdzina ar laipnās mātes vismaigāko sirdi, jo starp Dieva radībām viņš nekur neatrod tādu mīlestību, ar ko to varētu salīdzināt vēl labāk. Viņš šo līdzību min tāpēc, ka cilvēku dabā nekas dārgāks nav atrodams, un saka: *Vai var māte aizmirst savu zīdaiņi un neapžēloties par savu miesīgu bērnu?* Bet, nelikdamies mierā ar šo salīdzinājumu, Viņš tūlīt piebilst šos vārdus: *Un, ja pat māte to aizmirstu, Es tevi neaizmirsīšu* (Jes.49:15).

XVIII NODAĻA.

Tēvu spriedums, ka brīvā griba neatsver cilvēka pestīšanu.

Un tie, kurus vada nevis plāpu runas, bet pieredze, te saskata žēlastības neizmērojamo lielumu un cilvēka gribas šaurās robežas, jo *ne ātrajam skriešanās sacīkstēs tika piešķirta uzvara un ka ne pašam drošsirdīgākajam karā piekrita uzvara, un ne gudrākajam peļņas darbā maize, ne arī pašiem saprātīgākajiem bagātība un arī ne uzskatu ziņā pašiem attīstītākajiem labvēlība, bet visu to padara viens un tas pats Gars, piešķirdams katram savu tiesu, kā gribēdams* (Sal.māc.9:11; 1.Kor.12:11). Tāpēc nevis šaubīgā ticība, bet pieredze ir tā, kas spēj uztvert to, ka visu lietu Tēvs ir Dievs, kā saka apustulis, visu dara Viņš kā mīlošs tēvs un ir pats saudzīgākais ārsts. Tā Viņš mūsos iedēsta pašas pirmās pestīšanas sēklas

un katram piešķir viņa brīvās gribas dedzību un ļauj izvest labuma pilnību līdz galam, glābj cilvēkus pat pret viņu gribu un, viņiem nezinot, no posta, kas ir tuvu, un no pazudinošas křišanas, un parāda glābšanās iespējas, un atvaira niknos iedomu uzbrukumus, kas var atnest nāvi, un palīdz tiem, kas jau steidzas [pie Viņa], un tai pašā laikā velk pie Sevis citus, kas negrib un pretojas, un piespiež viņus gribēt labu.

Bet, ka to visu, ja vien mēs nemitīgi nepretojamies, dod Dievs, un galvenā tiesa mūsu pestīšanā pieder nevis mūsu darbu nopelnam, bet debesu žēlastībai, māca Paša Tā Kunga vārdi: *Jūs tad atcerēsities savu ceļu un savu darbību, ar ko jūs esat apraiņījuši sevi, un jūs sajutīsiet riebumu paši pret sevi par visu to ļaunumu, ko jūs esat darījuši. Tad jūs arī atzīsiet, ka Es esmu Tas Kungs, jo Es esmu jums tā darījis Sava Vārda dēļ un ne saskaņā ar jūsu ļaunajiem ceļiem un jūsu netikliem darbiem, Israēla nams, tā saka Dievs Tas Kungs* (Eceh.20:43-44). Un tāpēc visi katoliskie tēvi, kas mācījuši sirds pilnību nevis ar tukšiem strīdiem, bet darbos un rīcībā, apliecina, ka Dievišķās dāvanas pirmā pakāpe katram cilvēkam liek iedegties ilgās pēc visa labā, lai gan brīvās gribas izvēle paliek atvērta uz abām pusēm; otrā pakāpe Dievišķajā žēlastībā ir iespēja darīt visu minēto tikumu darbus, bet tā, lai gribas iespējas netiktu iznīcinātas; trešā arī pieder Dieva dāvanām, lai tās varētu noturēt tajā labumā, kas jau ir iegūts, bet tā, lai brīvība netiktu zaudēta un pieredze vairotos. Jo par Dievu ir jāzina, ka Viņš darbojas visos – skubinādams, aizsargādams un stiprinādams, tomēr neatņemdams gribas brīvību, kuru Viņš pats reiz iedeva. Ja tomēr kādas vēl smalkākas cilvēcis-kas spriedelēšanas un prātošanas liekas iebilstam pret šo skaidrojumu, tad no tām ir jānovēršas, jo tās grauj ticību, jo mēs nevis gūstam ticību no saprašanas, bet saprašanu no ticības, kā ir rakstīts: *Ja jūs neticēsiet, jūs nepastāvēsiet!* (Jes.7:9), jo to, kā Dievs Pats dara visu un tomēr visu var piedēvēt brīvajai gribai, cilvēka prāts un spriešana nespēj pilnībā apjēgt.

Šī ēdiena stiprinātus, svētītais Hermons mūs izglāba no grūtā ceļa mocībām.

14. SARUNA. ABAS NESTERA PIRMĀ SARUNA. PAR GARĪGAJĀM ZINĀŠANĀM.

I NODAĻA.

Abas Nestera vārdi par dievatziņas zināšanām.

Mūsu apsoliņuma un izklāsta kārtība prasa, lai tagad seko abas NESTERA pamācības. Viņš bija visādā ziņā izcils un ļoti zinošs, kurš, redzēdams, ka esam iegaumējuši dažas Svēto Rakstu vietas no galvas un vēlamies tās izprast, vērsās pie mums šādiem vārdiem. Šajā pasaulē patiešām ir daudz dažādu zināšanu, to ir tikpat daudz, cik mākslu un zinātņu. Bet, lai gan tās visas vai nu neder nekam vai arī ir noderīgas tikai tagadējās dzīves labumam, tad tomēr neviena neiztiek bez savas iekšējās sistēmas un veida, kā to varētu apgūt tie, kas pēc tā tiecas. Ja nu šo mākslu pastāvēšanai ir nepieciešami savi likumi, tad cik vēl vairāk mūsu ticības iekšējā kārtība, kas cenšas aptvert neredzamo mistēriju noslēpumus un nedzenas pēc tagadējā labuma, bet mūžīgā atalgojuma atmaksas, ir nepieciešama stingra sistēma. Šīs zināšanas ir divējas: vispirms, prakse, t.i., zināšanas, kuras iegūst, cenšoties sasniegt morāles pilnību līdz ar šķīstīšanos no kļūdām un maldiem; otrkārt, teorija, kas ir Dievišķo lietu vērojums un vissvētāko domu pazīšana.¹²⁵

II NODAĻA.

Par to, kā iegūt zināšanas par garīgām lietām.

Katram, kas grib iegūt teorētiskās zināšanas, vispirms no visa spēka un ar visu būtni ir jādzenas pēc praktiskām zināšanām. Jo

125. Latīņu val. *practice* un *theoriae*. “Teorijas” un “prakses” jautājums risināts kopš vissenākajiem laikiem gan teoloģijā, gan izziņas teorijā vispār. “Prakse” ir līdzdalība kristīgā dzīvē, t.sk. askētiskā, augstāk par visu cīnoties pret kaislībām un par sirds šķīstību, un vērtība ir tikai tam, kas šajā cīņā personiski saprasts. “Teorija” ir “Dievapcere”, tieša Dievišķās gaismas pieredze, kas atgriez prātu tā sākotnējā stāvoklī pirms grēkā krišanas. Abas lietas ir savā starpā saistītas.

praktiskās zināšanas var iegūt bez teorētiskajām, bet teorētiskās nekādā ziņā nav iespējams iegūt bez prakses. Jo te ir vairāki atšķirīgi pakāpieni, sakārtoti tā, ka cilvēka pazemība var uzkāpt augstu, ja šie pakāpieni seko viens otram tai kārtībā, par kuru mēs runājām, bet cilvēks šajos augstumos nevar uzkāpt, kur viņš nevar [arī] aizlidot, ja pirmie soļi iztrūkst. Tāpēc velti pēc Dieva redzēšanas dzenas tas, kurš nav nomazgājis grēku traipus: *Jo Dieva Gars ienīst viltu un nemājo grēka miesā* (Sal.gudr. 1:4-5).

III NODAĻA.

Par to, ka praktiskā pilnība stāv uz diviem balstiem.

Praktiskajai pilnībai ir divi balsti. Pirmais ir metode, kā pazīt maldu un kļūdu dabu, un paņēmienus, kā tos ārstēt. Otrais – atklāt tikumu kārtību un veidot savu prātu pēc to pilnības, lai tiem pakļautos nevis kā niknas varas piespiests, bet it kā priecājoties par tās dabisko labumu un plaukstot tajā, lai pa šo stāvo un šauro ceļu varētu uzkāpt ar patiesu prieku. Jo kā citādi lai tas, kurš nekad nav centies saprast paša kļūdu dabu, ne arī gribējis tās novērst, varētu iegūt izpratni par tikumiem, kas ir praktiskās mācīšanās otrā pakāpe, vai [atminēt] garīgo un debesu lietu noslēpumus, kas atrodas uz augstākas teorētisko zināšanu pakāpes? Te jāuzsver, ka uz cēlākiem augstumiem nevar pacelties tas, kurš nav uzkāpis uz zemākajiem, un vēl mazāk tas, kas ir ārpusē, spēj satvert to, kas viņa prātam nav iespējams.

Mums tādat ir jāpiespiežas ar divkāršu mērķi – gan, lai izdzītu netikumus, gan arī, lai iemantotu tikumus. To mēs secinām nevis no pašu pieredzes, bet to mums māca Viņa vārdi, kurš vienīgais zina Sava darba spēku un metodi: *Lūk, Viņš saka, Es šodien tevi ieceļu pār tautām un pār ķēniņu valstīm – izplēst ar visām saknēm un izraut, sagraut un izpostīt, tad uzcelt un dēstīt* (Jer.1:10). Viņš norāda, ka, lai izglābtos no izpostīšanas, ir vajadzīgas četras lietas, proti, izplēst ar visām saknēm un izraut, sagraut un izpostīt, bet, lai darītu labo un iemantotu visu, kas piedien taisnībai, tikai uzcelt un dēstīt. Tas skaidri apliecina, ka daudz grūtāk ir izplēst un izravēt dziļi iesakņojušās miesas un dvēseles kaislības, nekā iepazīt un iedēstīt garīgos tikumus.

IV NODAĻA.

Par to, kā praktiskā dzīve ir izkaisīta starp daudzām un dažādām nodarbēm.

Šī praktiskā dzīve, par kuru teicu, ka tā stāv uz diviem bals-
tiem, ir sadalīta pa dažādām nodarbēm un interesēm. Daži visā pil-
nībā nododas vientuļnieka un šķīstas sirds slepenībai, kā Elija un
Elīsa senatnē un svētītais Antonijs mūsu dienās un citi, kuri dzinās
pēc tā paša un kuri Dievam tuvojās vientuļības klusumā. Daži vi-
sas savas pūles pievērša brāļu kopdzīvei un uzmanīgai kenobijas
[kārtības ievērošanai]. Mēs atceramies, ka nesen aba Jānis, priekš-
nieks pār lielu klosteri Tmuisas pilsētas tuvumā,¹²⁶ un daži līdzīgu
nopelnu vīri izcēlās ar apustuļu zīmēm. Citus iepriecina viņu laipnā
uzņemšana viesu namā, ar ko senatnē patriarhs Abrahāms un Lats
iepriecināja To Kungu, un nesen ar brīnišķīgu laipnību un pacietību
apveltītais svētītais Makārijs saimniekoja viesu namā Aleksandrijā
tā, ka viņu nevarēja uzskatīt zemāku par tiem, kas meklēja patvēru-
mu tuksnesī. Daži izvēlējās slimnieku aprūpi, citi nodevās aizlūgša-
nām par nomāktajiem un apspiestajiem, vai nodevās mācīšanai, vai
dalīja žēlastības dāvanas nabagiem un ar savu mīlestību un labestī-
bu izcēlās starp citiem lieliskiem un godājamiem ļaudīm.

V NODAĻA.

Par noturēšanos izvēlētajā ceļā.

Tāpēc piederas un ir labi censties no visa spēka un ar visu savu
būtni sasniegt pilnību darbā un turēties iesāktajā ceļā, kas izvēlēts
saskaņā ar saņemto žēlastību, un nenovirzīties no ceļa, kuru esi
uzsācis, jo tu zini, ko ir teicis apustulis, proti, Baznīcas miesa ir
viens vesels, bet tai ir daudz locekļu, *jo, kā mums vienā miesā ir
daudz locekļu, bet ne visiem locekļiem ir vienāds uzdevums, tāpat
mēs daudzi kopā esam viena miesa Kristū, bet savā starpā visi esam
locekļi. Kad nu mums, pēc mums piešķirtās žēlastības, ir dažādas*

126. Tmuisa - mūsdienu *El-Mansoura Thmuis* nedaudz uz dienvidiem no Nilas
attekas Mandēzijas.

dāvanas, tad lai tās, ja tās ir pravieša spējas, izpaužas saskaņā ar ticības mēru, kalpošanas spējas - kalpošanā, spējas mācīt – mācīšanā; pamācīšanas spējas – pamācīšanā, kas dod no sava, lai to dara vientiesīgi, kas valda, lai dara to rūpīgi, kas strādā žēlsirdības darbu, lai dara to ar prieku (Rom.12:4-8). Jo neviens loceklis nevar uzņemties cita darbu, un acis nevar padarīt roku darbu, ne nāsis ausu. Un tāpat ne visi ir apustuļi, ne visi ir pravieši, ne visi ir ārsti, ne visiem ir dziedināšanas dāvanas, ne visi runā mēlēs, un ne visi tās skaidro (sal.1.Kor.12:28).

VI NODAĻA.

Par to, kā viegli iekustināt vājos.

Bet tie, kas vēl nav nostājušies uz izvēlēta ceļa, bieži, kad viņi dzird uzslavas par viņu plašajām interesēm un tikumiem, tik ļoti aizraujas līdzī, ka cenšas visus šos [tikumus] parādīt un savā izklaidībā izšķiež spēkus pavisam bezmērķīgi. Jo nav iespējams tam pašam cilvēkam izcelties visos labajos darbos, kurus es iepriekš uzskaitīju. Kas grib vienādi izcelties visos, tas pavisam noteikti, staidāms apkārt un visu izmēģinādams, nonāks pie tā, ka līdz galam neiegūs nevienu un pazaudēs vairāk, nekā iegūs. Jo Dieva priekšā cilvēki izceļas dažādos veidos un tāpēc katram vajadzētu piepildīt to, pie kā viņš reiz ķeries un nenovirzīties no sava ceļa uz mērķi, lai sasniegtu pilnību savā dzīves ceļā.

VII NODAĻA.

Par to, ka šķīstība mums māca nedzīties pēc visām lietām.

Jo klāt pie šī zaudējuma, ko piedzīvos mūks, kurš savā vieglprātībā grib mesties no vienām pūlēm pie citām, ir vēl nāves risks, jo dažreiz ir tā, ka tie darbi, kurus pareizi dara viens, cits dara nepareizi, un tas, kas vienam padodas labi, citam var nākt par postu.

Minot par piemēru, it kā kāds vēlētos atdarināt šī cilvēka labo darbu, ko aba Jānis mēdza pieminēt nevis tāpēc, lai viņu kāds atdarinātu, bet vienkārši apbrīnas dēļ: kāds atnāca pie šī abas laicīgās drēbēs un, atnesis viņam dažus no savas ražas pirmajiem augļiem,

viņš atrada tur kādu, kuru bija apsēdis pavisam nikns dēmons.

Dēmons izsmēja abas Jāņa pamācības un norādījumus un zvērēja, ka nekad pēc viņa pavēles neatstās ķermeni, kurā ir iegājis. Bet tad dēmonu izbiedēja atnācējs un viņš izgāja pēc visai pazemīgiem viņa vārdiem. [Aba Jānis] ļoti izbrīnījās par šo žēlastību un vēl vairāk bija pārsteigts, ka atnācējam mugurā ir pasaulīgs apģērbs, tāpēc sāka viņu izjautāt par viņa dzīves veidu un darbiem. Un, kad atnācējs pastāstīja, ka dzīvo pasaulē un ir siets ar laulības saitēm, svētītais Jānis, savā prātā apdomādams viņa tikuma un godības lielumu, vēl jo cītīgāk centās izdibināt viņa dzīvesveidu. Viņš pastāstīja, ka ir zemnieks un savu iztiku nopelna ar rokām, un neapzinās sevī neko labu, kā vien to, ka nekad nav aizgājis darbā no rīta uz tīrumu, ne atnācis vakarā mājās, neiegriezies baznīcā, lai pateiktos Dievam par dienišķo maizi un nekad nav izmantojis neko no savas ražas, vispirms neveltījis Dievam pirmos augļus un desmito tiesu, un nekad nav dzinis savus vēršus pāri kaimiņa robežām bez uzpurņa, lai kaimiņš viņa nevērības dēļ necieš zaudējumus.

Kad abam Jānim šķita, ka ar to vēl nepietiek, lai sev sagādātu tādu žēlastību, viņš izjautāja, kas tas ir, ar ko var nopelnīt tādu žēlastību. Zemnieku šāda godbijīga izjautāšana piespieda atzīties, ka tad, kad viņš gribēja tikt uzņemts mūka kārtā, pirms divpadsmit gadiem pēc vecāku pavēles viņš ar varu tika piespiests apņemt sievu, kuru līdz šai dienai, to nevienam nezinot, ir turējis mājās nevainīgu it kā māsas vietā. Un, kad vecais to dzirdēja, viņu pārņēma tāda apbrīna, ka viņš visiem dzirdot paziņoja, ka ne bez iemesla velns, kas viņu bija izsmējis, nav varējis noturēties šī cilvēka klātbūtnē, un ka viņš šādu tikumu ne tikai jaunības dedzībā, bet arī tagad neuzdrošinātos atkārtot, bez bailēm aptraipīt savu šķīstību. Un, lai gan aba Jānis šo notikumu atstāstīja ar vislielāko apbrīnu, viņš tomēr nevienam mūkam neieteica iet šo ceļu, jo zināja, ka daudz kas tāds, ko dara viens, otram rada briesmas, jo visi nevar uzņemties to, ko Tas Kungs ir uzticējis tikai dažiem kā sevišķu dāvanu.¹²⁷

127. Celibāts pieminēts jaunajā Derībā vairākās vietās (Mt.19:12; 1.Kor.7:32-35) ne kā obligāta prasība, bet īpašs aicinājums.

VIII NODAĻA.

Par garīgajām zināšanām.

Bet atgriezīsimies pie zināšanu skaidrojuma, ar ko sākās mūsu saruna. Tātad, kā teicu iepriekš, praktiskā zināšana pievēršas daudziem priekšmetiem un interesēm, bet teorētiskā ir sadalīta divās daļās, vēsturiskajā un garīgajā nozīmē.¹²⁸ Tāpēc Salamans, apkopodams daudzveidīgo Baznīcai parādīto žēlastību, piebilda: *Visai viņas saimei ir divējādas drēbes* (Sal.pam.31:21). Bet garīgās zināšanas ir triju veidu: tipoloģiskā, alegoriskā, anagoģiskā, par ko mēs lasām Salamana sakāmvārdos: *Vai es neesmu tev jau daudzkārt ar priekšā uzrakstītiem padomiem un pamācībām saprotamu darījis, ka es tev rādu taisnus un patiesus vārdus* (Sal.pam.22:20).

Tā, vēsture aptver zināšanas par pagājušām un redzamām lietām, ko apustulis raksturo šādi: *Ir rakstīts, ka Ābrahāmam piedzima divi dēli, viens no kalpones, otrs no svabadās. Bet tas, kas no kalpones, ir dabīgi dzimis, turpretim tas, kas no svabadās, pēc apsoliņuma* (Gal.4:23-24). Alegorija ir kādreiz notikušais, par ko saka – tas iepriekš redzamā veidā uzzīmē kādu svētu mistēriju: *Tas ir līdzībā teikts, viņš saka, jo tās ir tās abas derības: viena no Sinaja kalna, kas dzemdē kalpībai, tā ir Hagare. Bet Hagare ir Sinaja kalns Arābijā un atbilst tagadējai Jeruzālemei, jo tā ar saviem bērniem ir kalpu stāvoklī* (Gal.4:24-25). Bet anagoģiskā nozīmē ceļas no garīgajām mistērijām uz vēl augstākiem un svētākiem debesu noslēpumiem, un apustulis to piebilst šādiem vārdiem: *Bet augšējā Jeruzāleme ir svabada, tā ir mūsu māte, jo ir rakstīts: priecājies, neauglīgā, kas nedzemdē, gavilē un sauc skaļi, kas necieti bērnu sāpes, jo daudz bērnu ir vientulei, vairāk nekā tai, kam ir vīrs* (Gal.4:26-27). Tipoloģiskā nozīmē ir morāls skaidrojums saistībā ar dzīves uzlabošanu un satur praktisku pamācību, kā no divām derībām mēs varam iegūt praktisku un teorētisku mācību. [Tas iespējams], ja mēs Jeruzalemi vai Ciānu uzlūkojam kā cilvēka dvēseli, piemēram: *Teici To Kungu, Jeruzāleme; slavē, Ciāna, savu Dievu!* (Ps.147:12). Šie abi attēli ap-

128. Šajā un nākamajā sarunā Jānis iztirzā sava laika teoloģijas pamatu - divu Bibeles kā Dieva Vārda ekseģēzes atšķirības, Antiohijas burtisko un Aleksandrijas alegorisko skaidrojumu.

vienojas vienā, tā ka vienu un to pašu Jeruzalemi var izprast četrās nozīmēs: vēsturiski kā jūdu pilsētu, alegoriski kā Kristus Baznīcu, anagoģiski kā debesu Dieva pilsētu, *kas ir visu mūsu māte*, tipoloģiski kā cilvēka dvēseli, ko Tas Kungs bieži uzteic vai nopeļ.

Par šiem četriem skaidrojumiem svētais apustulis izsakās šādi: *Kā tad nu būs, brāļi? Kad jūs sanākat kopā, katram ir kaut kas, vai psalms, vai mācība, vai atklāsme, vai mēles, vai mēļu izskaidrošana, viss lai notiek celšanai* (1.Kor.14:26). Te *atklāsme* attiecas uz alegoriju, ar ko tas, kas paslēpts zem kāda vēstures stāsta, atklājas savā garīgajā nozīmē, kā, piemēram, ja mēs cenšamies izskaidrot, kā *mūsu tēvi ir jūrā uz Mozu kristīti* un kā viņi *visi, izbaudījuši to pašu garīgo barību, un visi dzēruši to pašu garīgo dzērienu, jo tie dzēra no garīgās klints, kas tiem gāja līdz, bet šī klints bija Kristus* (1.Kor.10:1-4). Šāds skaidrojums, kurā tiek salīdzināta Kristus miesa un asinis, kuru mēs saņemam ik dienas, norāda uz alegorisko nozīmi. Bet zināšanas, kuras tādā veidā piemin apustulis, ir tipoloģiskas, jo mēs, rūpīgi izpētot, arī to iegūstam praktisku izšķiršanu, vai tās ir noderīgas un labas, kā tajā gadījumā, kad mums tiek likts priekšā pašiem izspriest, *vai pieklājas sievai neaizsegtai Dievu lūgt?* (1.Kor.11:13).

Vēl, kā teikts, šī kārtība satur arī morālu nozīmi. Tādējādi “prāvietojums”, kuru apustulis min kā trešo, attiecas uz anagoģisko nozīmi, kad vārdi norāda uz nākamām un neredzamām lietām, kā šeit: *Mēs gribam, brāļi, lai jūs būtu skaidrībā par tiem, kas aizmiguši, un lai jūs nenodotos skumjām kā tie, kam nav cerības. Jo tāpat, kā mēs ticam, ka Jēzus ir nomiris un augšāmcēlies, Dievs arī aizmigušos caur Jēzu vedīs godībā kopā ar Viņu. To mēs jums sakām, balstoties uz mūsu Kunga vārdu: mēs, kas līdz mūsu Kunga atnākšanai paliksīm dzīvi, ne ar ko nebūsīm priekšā tiem, kas aizmiguši. Pats Kungs nāks no debesīm, kad Dievs to pavēlēs, atskanot erceņģeļa balsij un Dieva bazūnei: tad pirmie celsies tie, kas ticībā uz Kristu miruši* (1.Tes.4:13-16). Šādā pamudinājumā anagoģiskā figūra tiek izcelta priekšpusē.

Bet “mācība” atklājas vienkāršā vēstures stāstā bez nevienas apslēptas nozīmes un to izsaka paši vārdi, kā šajā pantā: *To es jums*

vispirms esmu mācījis, ko es pats saņēmu, ka Kristus ir miris par mūsu grēkiem pēc rakstiem un ka Viņš aprakts un trešajā dienā augšāmcēlies pēc rakstiem, un ka Viņš ir parādījies Kēfam, pēc tam tiem divpadsmit (1.Kor.15:3-5) un, kad laiks bija piepildījies, tad Dievs sūtīja Savu Dēlu, dzimušu no sievas, noliktu zem bauslības, lai izpirktu tos, pār kuriem valdīja bauslība, ka mēs iegūtu bērnu tiesības (Gal.4:4-5), vai šeit: Klausies, Israēl, Tas Kungs, mūsu Dievs, ir vienīgais Kungs (5.Moz.6:4).

IX NODAĻA.

Kā no ikdienas zināšanām pacelties uz garīgajām.

Kad jūs cenšaties iegūt garīgo zināšanu gaismu nevis tāpēc, lai dīki ar to lepotos, bet lai tā jūs darītu par labākiem cilvēkiem, jūs vispirms aizdedzina ilgas pēc svētības, par ko mēs lasām: *Svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs (Mt.5:8)*. Jūs varētu iegūt arī to, ko eņģelis teica Daniēlam: *Bet sapratīgie mirdzēs kā debesjuma spožums, un tie, kas daudzus veduši pie taisnības, kā zvaigznes mūžīgi mūžam*, un pie cita pravieša: *Uzplēsiet jaunu atziņas līdumu, jo vēl ir laiks meklēt To Kungu (Dan.12:3, Hoz.10:12)*. Tātad, palikdami uzcītīgi lasīšanā – es redzu, ka jūs tādi esat – vispirms centieties no visa spēka satvert praktiskās, t.i., ētiskās zināšanas. Jo bez tām nekādu teorētisko izcilību, par kuru mēs runājām iepriekš, sasniegt nevar, - to kā algu var saņemt tikai tie, kurus dara pilnīgus nevis citu vārdi, bet viņu pašu darbu izcilība pēc ilgām pūlēm un darbošanās. Jo, kad tie savas zināšanas saņem nevis no likumu apdomāšanas, bet no sava darba augļiem, viņi dzied kopā ar psalmistu: “Tu pats pavēlēji stipri sargāt Tavus likumus un tiem rūpīgi sekot” un, uzvarējuši savas kaislības, tie ar pārliecību saka: *Es dziedāšu un Es staigāšu ar skaidru sirdi tavā namā (Ps.119:104; 101:1-2)*. Šī psalma vārdus saprot tas, kurš neatlaidīgi cenšas šķīstas sirds ceļā.

Tāpēc, kaut jūs savās sirdīs sagatavotu svēto garīgo zināšanu tabernakulu,¹²⁹ nomazgātu visus grēku traipus un atraisītos no šīs pasaules jezgas! Jo dvēsele, kas tikai mazliet ir aizņemta ar pasau-

129. Tabernakuls - Vecajā Derībā Jeruzalemes Tempļa Vissvētākā vieta, bet baznīcā Sakramenta trauks uz altāra.

līgām rūpēm, nevar saņemt garīgo zināšanu balvu vai kļūt par garīgo [zināšanu] skaidrotāju, un parādīt centību svēto lietu saprašānā. Tāpēc esiet rūpīgi, un sevišķi tu, Jāni – jo tev savā jaunībā ir visai jāņem vērā tas, ko es saku, – ka jūs iegūstat pilnīgu mutes klusēšanu, lai jūsu dedzība lasīšanā un jūsu mērķtiecīgās pūles neiznīcina maldīgā lepnība. Jo tas ir pirmais praktiskais solis uz iemācīšanos – pieņemt visus vecajo noteikumus un pamācības ar atvērtu sirdi un mēmām lūpām, un uzcītīgi tos noglabāt savā sirdī, un censties tos drīzāk izpildīt, nekā mācīt. Jo no mācīšanas [ceļas] bīstama godkāre un iedomība, bet no izpildīšanas uzplaukst garīgo zināšanu augļi. Tāpēc nekad neuzdrošinies vecajo sapulcē kaut ko teikt, lai ar savu nezināšanu neaizskartu [to, kurš runā], vai arī, ja apskatāmais jautājums ir tik svarīgs, ka tas tev liek jautāt – jo daži, lepnībā uzpūtusies, izliekas, ka jautā, bet patiesībā cenšas parādīt savas zināšanas. Jo tas, kurš apņemas lasīt ar nolūku saņemt uzslavu no cilvēkiem, nevar tikt apbalvots ar patiesu zināšanu dāvanu. Un tas, kuru sien šīs kaislības saites, noteikti ir arī citu maldu varā, sevišķi lepnības, un tāpēc, ja viņu aizkavē praktisko un ētisko zināšanu apgūšana, tad viņš noteikti neiegūs arī garīgās zināšanas, kas no tām izriet. Tāpēc esi visās lietās *čakls klausīties, kūtrs runāt, kūtrs dusmoties* (Jēk.1:19) un lai ar tevi nenotiek tas, uz ko norādījis Salamans: *Ja tu vīru redzi, kam veikla mēle, tad zini, ka uz neprašu liekamas lielākas cerības nekā uz viņu* (Sal.pam.29:20), un neņemies kādu pamācīt ar vārdiem, kurus tu pats neesi izpildījis darbos. Jo mūsu Kungs ar Savu piemēru mācīja, lai mēs turamies pie šādas kārtības, kā tas par Viņu teikts: *To Jēzus darīja un mācīja* (Apd.1:1).

Tāpēc pielūko, ka tu nesteidzies mācīt pirms darīšanas, lai ne tiktu pieskaitīts tiem, par kuriem Tas Kungs Evaņģēlijā mācekļiem saka: *Visu, ko tie jums saka, to darait un turiet; bet pēc viņu darbiem nedarait. Jo tie gan māca, bet paši to nedara. Jo tie sasien smagas nastas un liek tās cilvēkiem uz pleciem, bet paši negrib ne ar pirkstu tās kustināt* (Mt.23:3-4). Jo tas, kurš *atmet kādu no šiem vismazākajiem baušļiem un tā māca ļaudis, tas būs vismazākais Debesu Valstībā* (Mt.5:19), un no tā izriet, ka tas, kurš nicina augstākās pavēles un uzdrošinās mācīt cilvēkus, noteikti tiks uzskatīts par pēdējo Debesu Valstībā un par vislielāko elles sodā. Tāpēc uz-

manies, lai tevī nemāca to piemērs, kas ir sasnieguši zināmu prasmī un kāro runāt, kas prot iztīrīt visu, ko grib, veikli un pilnīgi, jo tad šķiet, ka viņiem ir garīgas zināšanas, bet viņi neprot atšķirt ne šo zināšanu īsto spēku, ne dabu. Jo viena lieta ir runāt gatava mēle un veikla valoda, bet pavisam cita ir iedziļināties debesu izteikumu sirdī un būtībā un ar skaidrām dvēseles acīm skatīt dziļos un apslēptos svētos noslēpumus, ko var apgūt nevis no cilvēku mācībām, ne no šīs pasaules stāvokļa, bet tikai ar dvēseles šķīstību un ar Svētā Gara apgaismošanos.

X NODAĻA.

Kā uztvert patieso zināšanu veselumu.

Ja tu gribi iegūt patiesas zināšanas par Rakstiem, vispirms ir jāpācenšas iegūt noturīgu sirds pazemību, kas aizvedīs pie mīlestības pilnības, nevis pie tādām zināšanām, kas dara uzpūtīgu, bet apgaismo. Jo netīrs prāts nevar iegūt garīgo zināšanu dāvanu. Tāpēc visiem iespējamajiem veidiem bēdz no tā, ka ar uzcītību lasīšanā tevī iespīd zināšanu gaisma vai mūžīgā godība, kas tiek apsolīta caur gaismu no mācīšanās, bet tikai ieroči, kas tevī iznīcina iedomību. Pēc tam tev visiem spēkiem jācenšas atbrīvoties no visām raizēm un pasaulīgām domām un uzcītīgi jānododas svētai lasīšanai, iekams tavā sirdī atraisās svētapcere un veido tevī savā līdzībā, radot it kā Derības Šķirstu (sal. Ebr.9:4-5), kurā atrodas divas akmens plāksnes, t.i., pastāvīga divu derību pieminēšana, un zelta pods, t.i., šķīsta un neapgānīta atminēšanās, kas ar neatslābstošu sīkstumu glabā tajā savāktu mannu, t.i., garīgās nozīmes nezūdošo debesu saldmi un eņģeļu maizi, un pāri visam Ārona zizlis, t.i., Jēzus Kristus jeb mūsu patiesā Virspriestera uzvaras karogs, kas vienmēr izdod pumpurus ar nedziestošas piemiņas svaigumu. Jo šis zizlis, kas pēc tam, kad tas tika izdrāzts no Jeses saknes, nokalta un atkal saplauka daudz spožākai dzīvei. To visu sargā divi ķerubi, t.i., vēsturisko un garīgo zināšanas pilnība. Jo ķerubs nozīmē zināšanu pilnību, un šie abi vienmēr sargā Dieva žēlastības troni, t.i., tavas sirds mieru, un aplāj to pret garīgās samaitātības izpostīšanu.

Un tad tavu dvēseli vedīs ne vien pie Dievišķās Derības Šķirs-

ta, bet arī pie priesteru ķēniņvalsts un, pateicoties nezaudētai šķīstības mīlestībai, pie nodziļināšanās garīgo zināšanu apgūvē, izpildot priesteriem doto pavēli, kā to teicis Likumdevējs: *No svētnīcas tas lai neiziet, ka viņš nesagāna sava Dieva svēto vietu* (3.Moz.21:12), t.i., sirdi, kurā Tas Kungs apsolīja vienmēr mājot, sacīdams: *Es viņos gribu mājot un viņu starpā staigāt* (2.Kor.6:16). Tātad Svētos Rakstus vajag uzcītīgi iegaumēt un bez apstājas atkārtot, jo nemitīga apdomāšana dāvā divējus augļus: vispirms, kamēr prāts ir aizņemts ar lasīšanu un stundu [lasījumu] sagatavošanu, to nevar notvert slikto domu lamatās, otrkārt, tās lietas, kas tiek iekaltas un bieži atkārtotas, mēs [uzreiz] nespējam saprast, jo prāts ir aizņemts, bet vēlāk, atraisījušies no darbošanās un lasīšanas izraisītā apjukuma, mēs ieraugām daudz skaidrāk, sevišķi, kad par to domājam klusumā savās naktīs pārdomās. Tāpēc, kad mēs atpūšamies un esam iekrituši miega durnumā, mums tiek atvērta visvētāko zīmju saprašana, par ko savās nomoda stundās mums nebija ne mazākās jausmas.

XI NODAĻA.

Par Svēto Rakstu daudzveidīgo nozīmi.

Kad ar šādu mācīšanos mūsu dvēseles atjaunojas, Raksti iegūst jaunu izskatu un svētāko nozīmju skaistums vairojas līdz ar mūsu pieaugšanu. To izskats pielāgojas cilvēka spējai saprast, tāpēc miesas cilvēkam tie izskatās miesīgi, bet garīgajam Dievišķi, un tie, kam Raksti izskatās biezos mākoņos tīti, nespēj uztvert ne to smalkumu, ne izturēt to gaismu. Bet, lai to paskaidrotu ar piemēru, pietiks pieminēt vienu lappusi no bauslības, ar ko mēs varam pierādīt, ka arī Dievišķās pavēles tiek dotas atbilstoši mūsu izpratnes mēram. Bauslībā ir teikts: *Tev nebūs laulību pārķāpt* (2.Moz.201:14). Tas cilvēks, kurš vēl atrodas zemisko kaislību jūgā, to pareizi ievēro pēc vienkāršās burtiskās nozīmes (*simplicem litterae sonum*). Bet tas, kurš jau ir brīvs no netiklības un nešķīstām kaislībām, [saprot], ka tas ir jāizpilda garā, lai varētu atnest ne tikai elku pielūgšanu, bet arī visādas pagānu māņticības un dažnedažādus pareģojumus un zīmes, un dienas un laikus, lai netiktu savalgots vārdu un nosaukumu pinekļos, kas izposta mūsu ticības vienkāršību. Tā mēs lasām, ka

šādi apgānījās Jeruzaleme, kad nodevās netiklībai *visos augstajos kalnos, gāja zem visiem zaļajiem kokiem* (Jer.3:6), ko arī Tas Kungs nosodīja ar pravieša muti, sacīdams: *Lai nu nāk tagad un tev palīdz tie debesu mērotāji un zvaigžņu novērotāji, kas pēc atsevišķiem jaunajiem mēnešiem aplēš to, kas nāks pār tevi* (Jes.47:13); par šo netiklību citā vietā Tas Kungs saka, to nosodīdams: *Netiklības gars viņus tā apmulsinājis, ka viņi kā netikļi izturas pret To Kungu, savu Dievu* (Hoz.4:12).

Bet tam, kurš ir atraisījies no šīm divām netiklībām, ir jāizvairās vēl no trešās, ko slēpj bauslības un jūdaisma virspusējība (*superstitionibus legis*), par ko apustulis saka: *Jūs cienījat dienas, mēnešus, gadus un laikus, un vēl: Tev nebūs aizskart, tev nebūs baidīt, tev nebūs pieskarties!* (Gal.4:10, Kol.2:21). Nav šaubu, ka tas ir teikts par bauslības mānītībām, kurās kritušais visādā ziņā netikli apgāna Kristu un nav cienīgs, ka pie viņa piepildās šie apustuļa vārdi: *Es jūs esmu saderinājis, lai jūs pievestu vienam vīram, Kristum, kā šķīstu jaunavu* (2.Kor.11:2). Apustulis vēršas pret tādu: *Bet es baidos, ka čūska, kas ar savu viltību piekrāpa levu, tāpat nesamaitā arī jūsu domas un nenovērs no vienkāršības un skaidrības, kas ir Kristū* (2.Kor.11:3). Bet tam, kurš ir izbēdzis arī no šīs netiklības, ir vēl ceturta, kas tiek pastrādāta netiklā ķecerīgu mācību piegulēšanā. Par to svētītais apustulis saka: *Es zinu, ka pēc manas aiziešanas pie jums iebruks plēsīgi vilki, kas nesaudzēs ganāmo pulku. No jūsu pašu vidus celsies vīri, ačgārnības runādami, lai aizrautu mācekļus sev līdzī* (Apd.20:29-30). Bet tas, kurš ir pamanījies izvairīties pat no šīs, lai piesargās, ka nekrīt vēl smalkākā netiklības grēkā. Ar to es domāju apkārt klīstošas domas (*cogitationum pervagatione*), jo katru domu, kas ir gan apkaunojoša, gan laiska un mazliet atkāpjas no Dieva, pilnīgais cilvēks uzskata par visnešķīstāko netiklību.

XII NODAĻA.

Jautājums par to, kā novērsties no pasaules rūpēm.

Šajā brīdī mani pirmo reizi pārņēma slepens savīļņojums, es dziļi ievaidējos un teicu: Viss, ko tu mums pastāstīji tik pilnīgi, iedzina mani vēl lielākā izmisumā, nekā iepriekš, jo bez šiem dvēse-

les slazdiem, par kuriem es nešaubos, ka vājus cilvēkus tie apdraud no ārpusē, sevišķs šķērslis pestīšanai ir to grāmatu pazīšana, kuras es jau nedaudz esmu apguvis, un pievēršanās nemitīgai lasīšanai mani ir tā novārdzinājusi, ka mana galva ir tik piebāzta ar šo [grāmatu] dzejnieku dziesmām, ka pat lūgšanu stundā es domāju par viņu sīkumainajiem stāstiem un kauju aprakstiem, ar ko esmu pilns kopš mazotnes bērnišķajā mācībā, tā ka, psalmus dziedot vai lūdzot grēku piedošanu, pa vidu jaucas klaiņojošas atmiņas par dziesmām un acu priekšā nostājas karotāju tēli, un šīs parādības mani visu laiku nerro un neļauj dvēselei censties pēc ieskatīšanās lietās, kas ir tik ļoti tālu [no tā visa], un savās žēlabās es nespēju no tām atraisīties.

XIII NODAĻA.

Par to, kā iztīrīt atmiņu.

NESTERS: No tava dziļā izmisuma šķīstīšanās ceļā ātras un iedarbīgas zāles būs, ja tu pacelsies uz Gara [iedvesmotu] rakstu lasīšanu un apdomāšanu ar tādu pašu uzcītību un neatlaidību, ar kādu tu, kā pats saki, esi nodevies laicīgajām mācībām. Tad tavs prāts būs pārņemts ar šīm dziesmām tik ilgi, līdz tas ar tādu pašu degsmi un centību pievērsīsies citām lietām, ko ir vērts apdomāt, un nodosies nevis neauglīgām un zemišķām pārdomām, bet garīgām un dievišķām. Bet, kad tās būs labi uzņemtas un pilnībā ielāgotas, un tu būsi ar tām pabarots, tad iepriekšējās domas pakāpeniski tiks izstumtas ārā un beigās tu no tām pilnīgi atraisīsies. Jo cilvēka prātu nav iespējams pilnīgi iztukšot, un, ja tas nebūs aizņemts ar garīgām interesēm, to pavisam noteikti aizpildīs tas, ko esi apguvis senāk. Jo, ja prātam nav nekā, ar ko nepagurstoši darboties, tas noteikti atgriezīsies pie visa, ko ir iemācījās bērnībā un domās par to, ko ir uzņēmis visā sava mūža laikā.

Tāpēc, lai garīgās zināšanas tevī nostiprinātos uz ilgiem laikiem un lai tu tās lietotu nevis tikai īsu brīdi kā tie, kas tām pieskaņas nevis paši ar piepūli, bet no citu atstātiem un, ja drīkstu tā teikt, saož to smaržu gaisā, un lai tās ieguļas un dziļi ierakstās tavā sirdī un ir skaidri saredzamas un satveramas, tev vajadzētu cieši parūpēties par to, ka, pat ja tu dzirdi ko tādu, kas “Sarunās” ir jau iztirzāts,

tu to neuzskatītu ar nicinājumu un nievām tāpēc vien, ka tu jau to zini, bet noglabātu savā sirdī ar tādu pašu uzcītību, ar kādu mēs uzklusām pestīšanas vārdus, pēc kuriem ilgojamies. Pat ja stāsti par svētām lietām bieži tiek atkārtoti, tomēr prātam, kas jūt slāpes pēc patiesām zināšanām, piesātinājums nevar radīt nepatiku, kad tas šīs zināšanas uzņem ik dienas it kā no jauna vai ko tādu, ko tas grib dzirdēt vēlreiz, lai tajā ieklausītos vēl uzmanīgāk un ar atkārtotānu iestiprinātos tajā, kas tam jau pieder, nevis justu apnikumu. Auksts un lepns prāts ar nicinājumu un vienaldzību uzņem pestīšanas vārdu dziedinošās zāles, ja tās tiek pasniegtas ar pārmērīgas uzstājības degsmi. Jo *paēdušais nereti samīn dubļos pat labāko medu, bet izbadējušai dvēselei viss rūgtais ir salds* (Sal.pam.27:7).

Tātad, ja šīs zināšanas ar rūpību tiks uzņemtas un noglabātas dvēseles kambaros un apzīmogotas ar klusuma zīmogu, tad vēlāk tās kā salds un smaržīgs vīns, kas iepriecina vīra sirdi, nobriedušo domu un pacietības nogatavināts, izlīs no tavas sirds kausa ar saldu smaržu un kā daudzgadīga strūklaka plūdīs no pieredzes traukiem un tikumu ūdensnesējiem grāvjiem, un tavā sirdī izlies bagātīgas straumes. Un ar tevi notiks tas, ko Salamans saka par cilvēku, kurš to ir panācis ar savu darbu: *Dzer ūdeni pats no savas bedres, un lai tavas upes iztek no tava paša akas! Jeb vai tavi avoti lai aiztek projām un tavu strautu ūdeņi izgāžas uz ielām?* (Sal.pam.5:15-16). Un pravietis Jesaja: *Tu būsi kā auglīgs dārzs un kā ūdens avots, kurā ūdens neizsīkst. Tu uzcelsi vecās posta vietas, tu atjaunosi agrāko cilšu pamatus, un tevi sauks par plaisu pielīdzinātāju un par apdzīvojamu vietu atjaunotāju* (Jes.58:11-12). Pār tevi nāks svētība, kuru apsolījis tas pats pravietis: *Tas Kungs jums gan piešķirs tikai bēdu maizi un ūdeni sēru nomāktai sirdij, bet toties tavi skolotāji vairs nebūs spiesti slēpties, un tavas acis redzēs tavus skolotājus, un tavas ausis dzirdēs aiz tevis šos vārdus: šis ir tas ceļš, staigājiet pa to!* – *Kaut jūs arī ietu pa labi vai novērstos pa kreisi* (Jes.30:20-21). Un tā notiks, ka ne vien katrs tavas sirds nolūks un nodoms, bet arī visi tavas iztēles klejojumi kļūs tev par svētu un nebeidzamu Dievišķo likumu svētapceri.

XIV NODAĻA.

Par to, ka netīra dvēsele nevar ne dot, ne uzņemt garīgas zināšanas.

Bet, kā mēs jau teicām, iesācējs to nevar ne saprast, ne citiem mācīt. Jo, ja cilvēks to nespēj uzņemt, kā gan viņš to varētu nodot tālāk? Bet, ja viņam pietiks nekaunības kaut ko no šīm lietām mācīt, viņa vārdi visdrīzāk būs tukši un velti, izteikti laiskā un neauglīgā iedomībā, un aizsniegs klausītāju ausis, bet nespēs aizskart sirdis, jo tie nenāk no labās apziņas dārgumu krātuves, bet no tukšas plātības un iedomības. Jo netīra dvēsele, lai cik tā nodotos lasīšanai, nevar iegūt garīgas zināšanas. Neviens taču nelej smalku eļļu vai tīru medu, vai kādu citu dārgu šķidrumu netīrā un smirdīgā traukā – kauss, kas reiz bijis pilns ar riebīgām smakām, samaitā vissaldāko mirru godību, jo tīrais maitājas daudz ātrāk nekā samaitātais attīrās.

Tā arī mūsu krūšu trauks – ja tas nav attīrīts no visādiem nešķīstiem grēka traipiem, tas nav cienīgs uzņemt svētīto svaidāmo eļļu, par kuru pravietis saka: *Tā ir kā dārga eļļa, kas pil no galvas bārdā, Ārona bārdā, un notek uz viņa drēbju vilēm* (Ps.133:2), ne arī patur nesamaitātas garīgās zināšanas un Rakstu vārdus, kas ir *saldāki nekā medus, kā vistīrākais tecinātais medus no šūnām* (Ps.19:11). *Jo kāda daļa ir taisnībai ar netaisnību? Kas ir gaismai kopējs ar tumsību? Kā Kristus savienojams ar Beliāru?* (2.Kor.6:14-15).

XV NODAĻA.

Iebildums, ka ka daudziem cilvēkiem ir netīras zināšanas, bet svētajiem tādu nav.

GERMANS: Šķiet, šis apgalvojums mums nav balstīts patiešībā un nav dibināts uz stingra pamata. Jo ja visi, kas vai nu nekad nav saņēmuši ticību Kristum, vai kas to samaitā ar ļauno ķecerības grēku, ir ar netīru sirdi, tad kā var būt, ka daudzi jūdi un ķeceri, un arī kristieši, kas ir sapinušies dažādos grēkos, ir ieguvuši pilnīgas Rakstu zināšanas un lielās ar savu garīgo zināšanu augstumu, un tai pašā laikā ir nesaskaitāmi daudz svētbijīgu vīru, no kuru sirdīm ir

nomazgāti visi grēka traipi un kuri apmierinās ar vienkāršu ticību dievbijībā, bet neko nezina par dziļāko zināšanu noslēpumiem? Kā nu lai pastāv šis viedoklis, kas garīgās zināšanas ir atvēlētas tikai tīrām sirdīm?

XVI NODAĻA.

Atbilde, ka ļauniem cilvēkiem nevar būt patiesu zināšanu.

NESTERS: Tas, kurš rūpīgi neapsver katru izteikto vārdu, nespēj pareizi novērtēt sava apgalvojuma vērtību. Jo iesākumā mēs teicām, ka šādiem cilvēkiem piemīt tikai diskusiju prasme un runas veiklība, bet viņi nespēj iedziļināties Rakstu būtībā un to garīgo nozīmju svētajos noslēpumos. Jo patiesās zināšanas iegūst vienīgi tie, kas patiesi pielūdz Dievu, bet tas noteikti nepiemīt tiem cilvēkiem, par kuriem ir teikts: *Klausies jel, tu negudrā tauta, bez prāta, kam ir acis, bet kas neredz, kam ir ausis, bet kas tomēr nedzird*” Un vēl: *“Ja tu, priesteri, esi atmetis Dieva vārdu, tad Es atmetīšu arī tevi, ka tu vairs nekalposi kā Mans priesteris (Jer.5:21; Hoz.4:6).* Jo, tā kā ir teikts, ka Kristū ir *apslēptas visas gudrības un atziņas bagātības (Kol.2:3)*, tad kā lai mēs domājam, ka tas, kurš nav vēlējies atrast Kristu, vai arī, kad ir Viņu atradis, zaimo Viņu ar bezdievīgām lūpām un galu galā apgāna pareizo ticību ar saviem netīrajām darbiem, tomēr ir ieguvis garīgas zināšanas? *Jo Dieva Gars pasargā no viltus un nemājo grēka miesā (Sal.gudr. 1:4-5).*

Tā tad nav cita ceļa, kā iegūt garīgas zināšanas, kā šis, kuru labi aprakstījis pravietis: *Sējiet taisnību, tad jūs pļausit cerību dzīvei; uzplēsiet jaunu atziņas līdumu (Hoz.10:12).* Vispirms vajag sēt taisnību, t.i., ar taisnības darbiem ir jāvairo praktiska pilnība, un pēc tam ir jāpļauj dzīves cerība, t.i., ar miesas grēku iznīdēšanu jāievāc garīgo tikumu augli. Tā mēs vairosim apgaismošanos ar zināšanu gaismu. Arī psalmists redz, ka ir jāiet šādā secībā, jo viņš saka: *Svētīgi tie, kas ir nenoziedzīgi savos ceļos, kas staigā pēc Tā Kunga baušļiem! Svētīgi tie, kas sargā Viņa liecības (Ps.119:1-2).* Viņš nesaka uzreiz: *Svētīgi ir tie, kas sargā Viņa liecības*, lai pēc tam piebilstu: *Svētīgi tie, kas nenoziedzīgi savos ceļos*, bet iesāk ar vārdiem: *Svētīgi tie, kas ir nenoziedzīgi savos ceļos*, tā skaidri parādot,

ka neviens nevar ieraudzīt un paglabāt Viņa liecības, ja vispirms praktiskajā dzīvē nav nenoziedzīgi staigājis Kristus ceļu.

Tāpēc tiem, kurus tu pieminēji, nav to zināšanu, kuras netīrais nevar iegūt, bet *εὐδαιμονία*, t.i., tādas, kas melīgi tiek par tādām sauktas, un par ko svētais apustulis saka: *Tu, Timotej, paglabā uzticēto mantu, novērsdamies no nesvētām valodām un pretrunām, kas ceļas no nepareizas tā dēvētās atziņas* (1.Tim.6:20), kas grieķiski ir *αυτιθέσεις της ψευδωνύμου γνώσεως*. Bet par tiem, kas šķietas ieguvuši kādas zināšanas, vai tiem, kuri uzcītīgi nododas Svētās Grāmatas lasīšanai un cenšas Rakstus iemācīties no galvas, bet neatmet miesīgos grēkus (*carnalia vitia*), ir labi pateikts Salamana Pamācībās: *Skaista sieva bez savaldības un goda ir kā zelta gredzens cūkas purnā* (Sal.pam.11:22). Jo ko līdz apgūt visaugstāko Rakstu skaistumu un debešķīgo valodas greznību, ja, turēdamies pie netīrajiem darbiem un domām, viņš to visu iznīcina, aprakdams smirdīgā zemē un apgānīdams ar vērtīšanos savās iekārēs? Jo iznākumā tas, kas ir greznums tiem, kas Rakstu zināšanas pareizi lieto, viņu nespēj rotāt, jo īstenībā viņš paliek nefīrs, mirkst puveķļos un dubļos. Jo *slava no grēcinieka mutes ir viltus* (Sīr.15:9), un pravietis par tādu saka: *Ko tu daudzini Manus likumus un ņem Manu derību savā mutē* (Ps.50:16), un par līdzīgām dvēselēm, kam nekad nav piemītusi noturīga Dieva bijāšana, ir teikts: *Tā Kunga bijāšana ir mācības ceļš* (Sal.pam.15:33), bet par tiem, kas tomēr cenšas izprast Rakstu nozīmi, tos bez mitas pārdomājot, Salamans pareizi jautā: *Ko palīdz nauda nejēgas rokā, lai pirktu augstāko gudrību, ja viņš tomēr ir un paliek neprašā?* (Sal.pam.17:16).

Patiesās un garīgās zināšanas ir tik tālu no pasaulīgās un miesīgo grēku apgānītās erudīcijas, ka dažkārt tās lieliski uzplaukst pie tiem, kam nav valodas veiklības un kas gandrīz nemaz nemāk lasīt. To ļoti labi var redzēt pie apustuļiem un daudziem svētiem vīriem, kas negreznojās ar krāšņiem ziedu pušķiem, bet kurus nopieda pie zemes garīgo zināšanu augļu smagums, par ko Apsutuļu darbu grāmatā ir rakstīts: *Kad viņi redzēja Pētera un Jāņa droširdību un noprata, ka tie ir nemācīti un vienkārši cilvēki, viņi brīnījās* (Apd.4:13). Tāpēc, ja tu no sirds gribi ieelpot šo negaistošo smaržu, tev vispirms no visa spēka ir jācenšas saņemt Tā Kunga šķīstības

tīrību. Jo neviens, pār kuru valda pieķeršanās miesas kaislībām un sevišķi netiklībai, nevar iegūt garīgas zināšanas. Jo *saprātīga cilvēka sirdī gudrība dus mierīgi, bet neprašu starpā tā cenšas izpaust sevi jo strauji* (Sal.pam.14:33).

Bet to, ka garīgās zināšanas ir jāsaņem tādā secībā, kādu mēs nosaucām, māca arī svētais apustulis. Jo, kad viņš gribēja nevis tikai sastādīt visu tikumu sarakstu, bet arī aprakstīt to secību, lai varētu paskaidrot, kas kam seko un kas ko dzemdina, viņš raksta: *Bezmiega naktīs, badā, šķīstībā, atziņā, lēnprātībā, laipnībā, Svētājā Garā, neviltotā mīlestībā* (2.Kor.6:5-6). Ar šo tikumu uzskaitījumu viņš acīmredzot gribēja mūs pamācīt, ka ir jānāk no nomoda un gavēņa pie šķīstības, no šķīstības pie zināšanām, no zināšanām pie lēnprātības, un no lēnprātības pie laipnības, no laipnības pie Svētā Gara, no Svētā Gara pie neviltotās mīlestības algas. Ja arī tu šādā secībā esi nonācis pie garīgām zināšanām, tad arī tu, kā mēs teicām, neesi velti vai pa tukšo mācījies, bet darījis to ar spēku un auglīgi, un glābšanas vārda sēklu, kuru tu kaisīji savu klausītāju sirdīs, bagātīgi aplaistīs pāri plūstošās Svētā Gara straumes, kā to pravietis ir apsolījis: *Viņš dos lietu tavam sējumam tīrumā, maize no lauku ražas būs garšīga un sātīga, barības spēka pilna. Tavi ganāmpulki ganīsies tanī laikā plašās ganībās* (Jes.30:23).

XVII NODAĻA.

Kam pilnības ceļš ir jāatklāj.

Ņem vērā arī, lūk, ko: kad tavs briedums ļauj tev mācīt, tad lai tevi neaizved maldos godkāre, mācot nejaušiem un netīriem cilvēkiem to, ko pats esi apguvis ne tik daudz no lasīšanas, kā no pieredzes, lai neiedzīvotos tajā, ko Salamans, pats gudrākais no vīriem, nosodīja: *Neglūni, tu bezdievīgais, uz taisnā namu, netraucē viņa mieru!* Jo *vientiesīgam nejēgam nav prieka par saprātu, bet viņam patīk izpaust to, kas mīt viņa sirdī, un nejēgam neklājas pieredzēt labas dienas, un vēl mazāk vergam pār savu augstāko valdnieku valdīt.* Un *neglūni, tu bezdievīgais, uz taisnā namu, netraucē viņa mieru* (Sal.pam.24:15; 19:10; 18:2; 29:19; 23:9). Un vēl: *Nedodiet svētumu suņiem un nemetiet savas pārles cūkām priekšā, ka tās ar*

savām kājām viņas nesamin un atgriezdamās jūs pašus nesaplosa (Mt.7:6). Tāpēc pareizi ir apslēpt garīgos noslēpumus no šādiem cilvēkiem, lai varētu no sirds dziedāt: Es turu Tavus vārdus savā sirdī, lai negrēkotu pret Tevi (Ps.119:11).

Bet tu varbūt teiksi: kam tad Svēto Rakstu noslēpumus lai atklāj? Salamans, pats gudrākais no vīriem, tevi pamācīs: *Dodiet stiprus dzērienus tiem, kam draud pazušana, un dodiet vīnu noskumušām sirdīm, lai viņas dzer un aizmirst savas ciešanas un neatceras vairs savu nelaimi (Sal.pam.31:6-7)*, t.i., tiem, kurus sods par viņu agrākajiem darbiem nomāc ar bēdām un sāpēm, un kam tiek pasniegts garīgo zināšanu prieks kā vīns, kas iepriecina cilvēka sirdi (Ps.114:15), un atjauno ar stipro pestīšanas vārdu dzērienu, lai viņi nekrīt izmisumā un bēdās, kas nes nāvi, un lai viņus *nenomāc pārāk lielas skumjas (2.Kor.2:7)*. Bet par tiem, kas paliek auksti un vienaldzīgi, un kurus neskar sirds sāpes, mēs lasām tā: *Tā Kunga bijāšana spēcina cilvēku dzīvībai, tāds būs arvienu paēdis, tā ka nekāds ļaunums viņu nepiemeklēs (Sal.pam.19:23)*. Tāpēc visiem spēkiem baidies uzpūsties godkārē, lai nepazaudētu iespēju būt kopā ar to, kuru pravietis slavē: *Kas neņem netaisnus augļus par aizdoto naudu vai dāvanas, lai kaitētu nevainīgajam (Ps.15:5)*. Jo par katru, kas, dzīdamies pēc cilvēku uzslavas, runā Dieva vārdus, ir teikts: *Tā Kunga vārdi ir skaidri kā kausēts sudrabs, kas septiņkārt šķīstīts” (Ps.12:7) – viņš liek savu naudu auglotājam rokā un ar to nopelna nevis atmaksu, bet sodu. Tāds ir izvēlējies Tā Kunga naudu izmantot nevis Viņa, bet savam laicīgam labumam.*

XVIII NODAĻA.

Par cēloni, kāpēc garīga mācīšanās ir neauglīga.

Bet ir skaidrs, ka divu iemeslu dēļ garīgo lietu mācība nenes augļus. Jo, vai nu skolotājs iesaka to, ko pats nav pieredzējis un savu skolnieku cenšas pamācīt ar tukšiem vārdiem, vai arī klausītājs ir slikts un kļūdām pilns cilvēks, un nespēj savā sirdī uzņemt garīga cilvēka svēto un pestījošo mācību, - par tādiem pravietis saka: *Aprietini šīs tautas sirdi un padari tās ausis nedzirdīgas, un apstulbo tai acis, ka tā neredz ar savām acīm, nedzird ar savām ausīm un ne-*

saprot ar savu sirdi un neatgriežas, lai taptu dziedināta (Jes.6:10).

XIX NODAĻA.

Cik bieži pat tie, kas nav cienīgi, var saņemt pestīšanas pasludinājuma žēlastību.

Bet dažreiz Dievs Sava Nodoma lielajā dāsnumā, *kas grib, lai visi cilvēki tiek izglābti un nāk pie patiesības atziņas* (1.Tim.2:4), dara, ka tas, kurš ar nevainojamu dzīvi nav pierādījis, ka ir cienīgs sludināt Evaņģēliju, tomēr saņem garīgā skolotāja dāvanu, kas izrādās daudziem par labu. Bet to, ar kādiem līdzekļiem Tas Kungs piešķir dziedināšanas dāvanas velnu izdzīšanai, mums ir jāpaskaidro līdzīgā sarunā, kuru iesāksim vakariņu laikā un turpināsim līdz naktij, jo sirds vienmēr vieglāk uzņem to, kas tiek pasniegts pakāpeniski un bez pārmērīgas miesīgas piepūles.

15. SARUNA.

ABAS NESTERA OTRĀ SARUNA. PAR DIEVIŠĶAJĀM DĀVANĀM.

I NODAĻA.

Abas Nestera izklāsts par dāvanu trīskāršo būtību.

Pēc vakara dievkalpojuma mēs apsēdāmies uz pītajiem matračiem, kā parasti sagatavojušies apsolutājam stāstījumam, un ar cieņu pret veco kādu brīdi klusējām, kamēr viņš baudīja mūsu goddevību. Mūsu sarunas bija atvedušas līdz garīgo dāvanu izklāstam, par ko mēs no vecājo tradīcijas zinājām, ka tās ir trīskāršas.

Pirmā ir dziedināšana, kad žēlastības zīmes pavada kādu izredzētu un taisnu vīru viņa svēto nopelnu dēļ, kā to var redzēt pie apustuļiem un daudziem svētajiem, kuri darīja brīnumus un zīmes pēc Tā Kunga dotās pilnvaras, Kurš saka: *Dziediniet slimus, šķīstiet spītālīgus, uzmodiniet mirušus, izdzeniet ļaunus garus. Bez maksas jūs esat dabūjuši, bez maksas dodiet* (Mt.10:8). Otrās ir dotas

baznīcas stiprināšanai vai atsaucoties to ticībai, kas atnesuši savus slimniekus vai tos, kuriem vajadzīgs ārsts, un tad veselības svētība izriet pat no grēciniekiem, kas nav tās cienīgi. Par šiem Pestītājs Evaņģēlijā saka: *Daudzi uz Mani sacīs tanī dienā: Kungs! Kungs! Vai mēs Tavā Vārdā neesam nākošas lietas sludinājuši, vai mēs Tavā Vārdā neesam velnus izdzinuši, vai mēs Tavā Vārdā neesam daudz brīnumu darījuši? Un tad Es tiem apliecināšu: Es jūs nekad neesmu pazinis; eita nost no Manis, jūs ļauna darītāji* (Mt.7:22-23). No otras puses, ja ticības nav ne slimniekiem, ne tiem, kas viņus atnes, tad tiem, kam dziedināšanas dāvanas var būt piešķirtas, tiek liegts tās lietot. Par to evaņģēlists Lūka saka: *Un Viņš tur nevienu brīnumu nevarēja darīt, un Viņš brīnījās par viņu neticību* (Mk.6:5-6). Tāpēc Pats Tas Kungs saka: *Un daudz spītālīgo bija Israēla zemē praviēša Elīsas laikā, tomēr neviens no tiem netika šķīstīts kā vien sīrietis Naamans* (Lk.4:27).

Trešā dziedināšanas spēja ir velnu viltus spēle, kad cilvēku, kurš ir acīmredzamu grēku gūstā, citi apbrīno un uzskata par svēto un Dieva kalpu. Tā paveras logs uz zaimošanu un [kristīgās ticības] svētums tiek nodots apsmieklam, vai arī tas, kurš iedomājas, ka viņam ir dziedināšanas dāvana, tūlīt savas sirds lepnībā uzpūšas un krīt vēl zemāk. Par to 5.Mozus grāmatā ir teikts: *Kad tavā vidū celtos praviētis vai sapņotājs, kas tev ļautu redzēt zīmes un brīnumus, un šī zīme vai brīnums, uz kuru viņš aizrādījies, tiešām piepildītos, un viņš sāktu tevi skubināt: iesim un sekosim svešiem dieviem, ko tu nepazīsti, un tiem kalposim, tad tev nebūs klausīt šā praviēša vārdiem, nedz arī sapņotāju sapņiem, jo Tas Kungs, jūsu Dievs, jūs pārbauda, lai zinātu, vai jūs esat tie, kas To Kungu, savu Dievu, mīlat ar visu savu sirdi un ar visu savu dvēseli”* (5.Moz.13:2-4). Un Evaņģēlijā ir teikts: *Jo uzstāsies viltus kristi un viltus praviēši un darīs lielas zīmes un brīnumus, lai pieviltu, ja iespējams, arī izredzētos* (Mt.24:24).

II NODAĻA.

Kāpēc jāgodā svētie.

Tāpēc mēs nedrīkstam godāt tos, kam ir šāds spēks, bet drī-

zāk ir jāizmeklē, vai viņi spēj uzvarēt visus grēkus un mainīt savus ceļus, jo dziedināšanas dāvana tiek dota nevis kāda cita ticības dēļ, bet tikai par paša uzcītību un ar Dieva žēlastību. Jo tā ir praktiska zināšana, ko apustulis citā vārdā sauc par mīlestību, un ar apustuļa svaru tai tiek dota virsroka pār visām cilvēku un eņģeļu mēlēm, pār ticības pilnību, kas var pat kalnus pārceļt, un pār visām zināšanām un praviešošanām, un mantas atdavināšanu, visbeidzot, pat pār mocēkļa vainagu. Jo pēc tam, kad viņš bija uzskaitījis visas dāvanas un pateicis: *Citam Gars dod gudrības runu, citam atziņas runu, tas pats Gars. Citam dota ticība tai pašā Garā; citam dāvanas dziedināt tai pašā vienā Garā* (1.Kor.12:8-10), pirms runāt par mīlestību, ievērojiet, pāris vārdos viņš to paceļ augstāk par visām dāvanām: *Bet, viņš saka, es jums rādīšu vēl pārāku ceļu* (1.Kor.12:31). Ar to tiek skaidri parādīts, ka visaugstākā pilnība un svētīgums nav meklējams šajos brīnišķīgajos darbos, bet gan mīlestības tīrībā. Un tas nav bez iemesla. Jo visas šīs spējas izzudīs un izdzīsīs, bet mīlestība paliks vienmēr. Tāpēc mēs nekad neredzam, ka mūsu tēvi būtu turējušies pie šiem darbiem un zīmēm, nē, gluži otrādi – kad viņi tos ar Svētā Gara žēlastību saņēma, tad tomēr tos neizmantoja, ja vien kāda ārkārtēja un neatliekama vajadzība uz to spieda.

III NODAĻA.

Par mironi, kuru aba Makārijs uzmodināja dzīvībai.

Kā mēs atceramies, aba Makārijs, kurš pirmais atrada mājvietu Skita tuksnesī, uzcēla mironi. Jo pēc tam, kad viens ķeceris, kurš pieslējās Eunomija maldiem,¹³⁰ ar dialektikas smalkumiem centās iznīcināt katoliskās ticības vienkāršību un jau bija pievīlis lielu cilvēku skaitu, daži kristīgie, kurus šī briesmīga zaimošana ļoti satrauca, svētītajam Makārijam lūdza vienkāršos Ēģiptes ļaudis pasargāt no neticības briesmām. Kad nu arī ķeceris vērsās pie viņa ar savas dialektikas mākslu un savā muļķībā gribēja viņu ievest Aristoteļa ērkšķos, svētītais Makārijs apklusināja viņa muldēšanu ar apustulisku kodolīgumu, sacīdams: *Dieva valstība nav vārdos,*

130. Eunomijs - 4. gadsimta herētiķis, kurš pieslējās ariņņiem un noliedza Svēto Trijādību.

bet spēkā (1.Kor.4:20) – tāpēc iesim uz kapiem un piesauksim Tā Kunga vārdu pie pirmā, kas mums trāpīsies, un lai notiek, kā rakstīts: *Parādi savu ticību no darbiem* (sal. Jēk.2:14). Lai tad ar Viņa liecību tiek apstiprināta pareizā ticība, jo patiesības skaidrību var pierādīt nevis ar tukšu spriedelēšanu, bet ar brīnumdarītāju spēku, ko nevar piemānīt.

To dzirdot, ķeceri pārņēma kauns klātesošo cilvēku priekšā un, uz brīdi izlikdamies, ka piekrīt piedāvātajiem noteikumiem, viņš apsoltīja, ka nākamajā dienā atgriezīsies. No rīta visi nepacietīgi saņāca kopā tajā vietā un gribēja redzēt, kas notiks tālāk, bet ķecerim iedvesa šausmas paša ticības trūkums un viņš metās bēgt, un pazuda no Ēģiptes pavisam. Kad svētais Makārijs kopā ar ļaudīm nogaidīja līdz devītajai stundai un pārlicinājās, ka sliktā sirdsapziņa tam liedz atgriezties, viņš pasauca pieviltos ļaudis un devās uz kapiem. Bet Ēģiptē Nīlas plūdu dēļ ir cēlies tāds paradums – tā kā visu zemi tās platumā gandrīz gadu klāj ūdensplūdi kā liela jūra, ka nav iespējams pārvietoties citādi, kā vien ar laivu, mirušo miesas tiek iebalzamētas un apbedītas visai augstu alās. Turienes zeme, kas mirkst ūdenī, liedz viņiem tos apbedīt un, ja tā ir uzņēmusi sevī kādus mirušos, tad lielajos plūdos tā tos izgrūž virspusē.

Nostājies blakus kādam pavisam senam līķim, svētais Makārijs teica: Ak, cilvēk, ja tas ķeceris un pazušanas dēļ būtu atnācis šurp kopā ar mani un es būtu piesaucis mana Dieva Kristus vārdu, klātesot šiem, kurus viņa krāpšanās bija samaitājusi – vai tu uzceltos? - Mironis piecēlās un atbildēja piekrītoši. Tad aba Makārijs viņam jautāja, kas viņš bija, kad baudīja dzīvi šeit un kurā laikmetā viņš dzīvoja, un vai viņš toreiz pazina Kristus vārdu? Uzmodinātais atbildēja, ka viņš ir dzīvojis pašu senāko valdnieku laikos un apliecināja, ka toreiz viņš nebija dzirdējis Kristus vārdu. Uz ko vēlreiz aba Makārijs: guli, viņš teica, mierā kopā ar citiem no savas kārtas, un lai Kristus tevi beigās atkal uzceļ!

Visa godība un spēks, kas bija viņā, varbūt paliktu uz visiem laikiem paslēpts, ja ne apdraudētā apgabala vajadzība, kāpēc viņa pilnīgā nodošanās Kristum un nesamākslotā mīlestība lika paveikt šo brīnumu. Tā noteikti nebija godkāriģa izrādīšanās, bet Kristus mīlestība un visu cilvēku labums, kas mudināja to darīt. Kā mums

stāsta lappuse no Ķēniņu grāmatas, kad svētītais Elija lika, lai uguns nāk no debesīm uz sārtā saliktajiem upuriem – kas arī notika, lai atraisītu tās tautas ticību, ko apdraudēja viltus praviešu blēdīšanās (1.Ķēn. 18.nod.).

IV NODAĻA.

Par brīnumu, ko aba Abrahāms paveica pie sievas krūtīm.

Vēl man jāpiemin abas Abrahāma darbi. Viņa pavārds bija *ἀπλοῦς*, t.i., vienkāršais, apliecinot viņa dzīves vienkāršību un vientiesību. Šim vīram, kad viņš *Quinquagesima* laikā¹³¹ no tuksneša aizgāja uz Ēģipti novākt ražu, ar asarām un lūgšanām nelika mieru kāda sieva, kas bija atnesusi savu bērnu, kurš jau dzīsa ārā un bija pa pusei miris no piena trūkuma, - viņš tai iedeva padzerties no ūdens kausa, kuru apzīmēja ar krusta zīmi un, kad viņa bija padzērusies, tūlīt viņas krūtis, kas līdz tam bija pavisam sausas, bagātīgi pielija ar pienu.

V NODAĻA.

Par to, kā tas pats svētais izdziedināja tizlo.

Vai arī, kad šo pašu vīru ceļā uz ciemu viņu ielenca smējēju pulks, kas ņirgājās un rādīja viņam kādu, kam bija savilkts celis un kurš nevarēja staigāt, un ieilgušā nespēka dēļ viņš rāpoja, – tie izaicināja abu sacīja: Parādi mums, Abrahāma tēv, vai tu esi Dieva kalps, un atjauno šim veselību, lai mēs varam ticēt, ka Kristus vārds, kuru tu pielūdz, nav pa tukšo! - Un tūlīt viņš piesauca Kristus vārdu, apstājās un satvēra slimnieka sauso pēdu un pavilka to. Uzreiz pēc viņa pieskāriena sakaltušais un izgrieztais celis iztaisnojās un viņš piecēlās uz kājām, kuras viņš pa daudzajiem slimības gadiem bija aizmirsis lietot, un līksms aizgāja.

131. *Quinquagesima* (no latīņu val. "piecdesmit") – piecdesmitā diena pirms Augšāmcelšanās.

VI NODAĻA.

Par to, ka cilvēka nopelnus nevajag vērtēt pēc viņa brīnumdarbiem.

Šie vīri nelepojās, ka spēj darīt brīnumus, jo viņi apliecināja, ka tie nenotiek ar viņu nopelnu, bet pēc Tā Kunga žēlastības un ar apustuļa vārdiem, un nepieņēma cilvēku godu, kas apbrīnoja viņu brīnumdarbus: *Israēlieši, ko jūs brīnāties par to un ko jūs skatāties uz mums, it kā mēs paši ar savu spēku vai dievbijību būtu panākuši, ka šis staigā?* (Apd.3:12). Viņi arī nedomāja, ka ir pelnījuši apbrīnu par Dieva dāvanām, jo bieži, kā teikts iepriekš, vīri ar samaitātu prātu un pat neģēļi gan izdzen velnus, gan paveic vislielākos brīnumus Tā Kunga vārdā. Par to savā laikā sūrojās apustuļi, sakot: *Meistar, mēs redzējām kādu cilvēku Tavā Vārdā izdzenam ļaunus garus, un mēs viņam to noliedzām, jo viņš neturas pie mums.* Kristus viņiem atbildēja: *Neliedziet, jo, kas nav pret jums, tas ir ar jums* (Lk.9:49-50), bet šie beigās teica: *Kungs, vai mēs Tavā Vārdā neesam nākošas lietas sludinājuši, vai mēs Tavā Vārdā neesam velnus izdzinuši, vai mēs Tavā Vārdā neesam daudz brīnumu darījuši?* tad Kungs atbildēja: *Es jūs nekad neesmu pazinis; eita nost no Manis, jūs ļauna darītāji* (Mt.7:22-23). Tāpēc tos, kuriem viņu svētuma dēļ ir piešķirts brīnumu un vareno darbu godības spēks, Viņš brīdina, lai nelielās, sacīdams: *Nepriecājieties par to, ka gari jums paklausa, bet priecājieties par to, ka jūsu vārdi ir ierakstīti debesīs* (Lk.10:20).

VII NODAĻA.

Par to, ka dāvanu lieliskums nav brīnumos, bet pazemībā.

Visbeidzot Visu Brīnumu un Vareno Darbu Darītājs, pieaicinājis Savus mācekļus, lai tie uzklausa Viņa mācību, skaidri parādīja, ka šiem izredzētajiem ir jāmacās no Viņa, sacīdams: *Mācieties no Manis* (Mt.11:29) – ne tāpēc, lai ar debesu spēku izdzītu velnus, ne arī, lai šķīstītu spitālīgos, ne, lai atgrieztu redzi aklajiem, ne, lai uzceltu mirušos, jo, lai gan Viņš dažas tādas lietas dara caur kādiem Saviem kalpiem, tomēr cilvēka nopelnus Dieva godībā nevarēja iespraukties, ne arī kalps varēja pievākt sev ko tādu, kas pienākas

vienīgi Dievam par godu. Bet jūs, Viņš saka, vai esat no Manis mācījušies, ka *Es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs?* (Mt.11:28-29). Jo to visi cilvēki var iemācīties, bet darīt brīnumus un zīmes ne vienmēr vajag – ne visiem tas par labu, ne visiem tas dots.

Tāpēc visu tikumu māte ir pazemība. Tas ir visdrošākais debesu celtnes pamats un tā ir īpaša un brīnišķīga Pestītāja dāvana. Jo visus Kristus brīnumus, nebaidoties no uzpūtības, spēj paveikt tas, kas lēnprātīgajam Kungam seko nevis Viņa brīnumdarbu lieliskuma dēļ, bet paša pazemības vārdā. Bet tas, kurš grib izrīkot nešķīstos garus vai iemantot dziedināšanas dāvanas, vai parādīt cilvēkiem kādus brīnumdarbus, pat ja viņš piesauc Kristus vārdu, tomēr ir tālu no Kristus, jo savas sirds lepnībā viņš neseko savam pazemīgajam Skolotājam. Jo, atgriežoties pie sava Tēva, Viņš, tā sakot, sagatavoja testamentu, ko atstāja Saviem mācekļiem: *Jaunu bausli*, Viņš teica, *Es jums dodu, ka jūs cits citu mīlat, kā Es jūs esmu mīlējis, lai arī jūs tāpat cits citu mīlētu*, un tūlīt piebilda: *No tā visi pazīs, ka jūs esat Mani mācekļi, ja jums būs mīlestība savā starpā* (Jņ.13:34-35). Viņš nesaka: *Ka jūs darāt zīmes un brīnumus tādā pašā veidā*, bet “ja jums būs mīlestība savā starpā,” bet to, ir skaidrs, spēj tikai lēnprātīgie un pazemīgie. Tāpēc mūsu tēvi par labiem un no godkāres brīviem mūkiem neuzskatīja tos, kas cilvēku priekšā uzdevās par [launo garu] izdzinējiem un ar plātīgu izrādīšanos sajūsminātā pūļa priekšā stāstīja par žēlastību, kuru viņi vai nu bija ieguvuši, vai tēloja. Bet velti, jo *tas, kurš tic meliem, baro vēju, tāpat kā tas, kas skrien pakāļ lidojošiem putniem*. Jo nav šaubu, ka ar šiem notiks tas pats, par ko varam lasīt Salamana Pamācībās: *Vīrs, kas ar dāvanām lielās, bet nekad tās nedod, ir kā vējš un mākoņi bez lietus* (Sal.pam.25:14). Tātad, ja kāds mūsu acu priekšā dara šādus darbus, viņu jāslavē nevis par brīnumdarbiem, bet par viņa dzīves lieliskumu, ne arī jājautā, vai viņš ir pakļāvis velnus, bet vai ir apguvis tādu mīlestības spēku, kādu apraksta apustulis.

VIII NODAĻA.

**Par to, ka daudz labāk ir izravēt pašam savas kļūdas,
nekā padzīt dēmonus no citiem.**

Tas patiesi ir lielāks brīnums – izravēt no savas miesas klaiņošanas dzenuli, nekā dzīt nešķīstos garus ārā no citu miesām, un varenāka zīme ir ar pacietības tikumu savaldīt niknos dusmu kaisles uzplūdus, nevis pavēlēt gaisa spēkiem, un tā ir varenāka zīme – apslāpēt savā sirdī rijīgās grūtsirdības krampjus, nekā izdzīt slimību un drudzi no cita ķermeņa. Visbeidzot, daudzējādā ziņā varenāks tikums un lielāks sasniegums ir izārstēt pašam savas dvēseles nepēku, nevis cita miesas vārgumu. Jo tāpat kā dvēsele ir augstāk par miesu, tā arī viņas pestīšana ir nozīmīgāka, un, tāpat kā viņas daba ir daudz vērtīgāka un brīnišķīgāka, tā arī viņas pagrimums ir daudz smagāks un bīstamāks.

IX NODAĻA.

Par to, ka taisna dzīve ir daudz svarīgāka, nekā spēja darīt brīnumus.

Svētītais apustulis [Lūka] par šīm dziedināšanām teica: *Tomēr nepriecājieties par to, ka gari jums paklausa* (Lk.10:20). Jo to viņi paveica nevis savā spēkā, bet piesauktā Vārda varenībā. Tāpēc viņiem tika piekodināts nepiesavināties nekādu svētīgumu vai godību, jo visu paveic Dieva spēks un varenība, un tikai pateicoties viņu dzīves un sirds iekšējai tīrībai viņu vārdi tika ierakstīti debesīs.

X NODAĻA.

Atklāsme par pilnīgās šķīstības tiesu.

Lai pierādītu, ka mēs to teicām, balstoties seno laiku liecībās un Dievišķajos pravietojumos, atgādināsim, ko svētītais Pafnutijs no savas pieredzes un pats saviem vārdiem teica par godbijību brīnumu un šķīstības godību, vai, precīzāk, to, ko viņš saprata pēc eņģeļa parādīšanās.

Šis vīrs daudzus gadus bija slavens ar savu pirmšķirīgo stingrību, tāpēc viņš iedomājās, ka ir pavisam brīvs no miesaskāres lamātām, un jutās augstāks par jebkādiem dēmonu uzbrukumiem, pret kuriem bija atklāti un ilgi cīnījies. Reiz, kad pie viņa atnāca kādi svēti vīri, viņš tiem gatavoja lēcu viru, ko viņi sauc *θηρα*, un nejauši

krāsns liesmā, kas izšāvās augšup, apdedzināja roku. Viņš it kā pamira un sāka klusi pie sevis apdomāt un prašņāt: Kāpēc uguns nav mierā ar mani pēc tam, kad manas daudz grūtākās cīņas pret dēmoniem ir beigušās veiksmīgi? Un kā lai nenodzēsamā uguns, kas izmeklē tuksnešus, paskrien man garām viņā šausmīgajā tiesas dienā un mani nekavē, kad šī laicīgā uguns no ārpuses mani netaupa?

Un, kamēr viņš tā satraucās par šīm nepatīkamajām domām, viņu uzveica pēkšņs miegs un Tā Kunga eņģelis atnāca pie viņa un teica: Pafnutij, ko tu brīnies, ka šīs zemes uguns nav mierā ar tevi, ja tavos locekļos vēl ir miesīgu kustību viļņošanās, kas vēl nav izravēta? Jo, kamēr tevī vēl zaļo šo kustību saknes, tu nepiedzīvosi, ka zemišķā uguns ir mierā ar tevi. Jo tu pavisam noteikti to nejutīsi kā nekaitīgu, iekams nebūsi pārliecinājies, ka šīs iekšējās kustības tevī ir iznīdētas. Ej, paņem kailu pašu skaistāko jaunavu un, ja, viņu apskāvis, tu redzi, ka miers tavā sirdī ir nesatricināms un miesas karstums ir rāms un kluss, tad arī redzamās liesmas pieskāriens tev paies garām laipni un nenodarīs ļaunu, kā tas notika ar trim zēniem Bābelē.¹³²

Veco šī parādīšanās ļoti iespaidoja un, lai gan viņš šo dievišķi uzsūtīto [kārdinājumu] neizmēģināja, viņš izjautāja savu sirdsapziņu un, nojauzdams, ka šķīstības augstums vēl nav pietiekams, lai atsvērtu šīs pārbaudes spēku, viņš teica: nav brīnums – brīdī, kad man uzmācas nešķīstie gari, es joprojām sajūtu uguns liesmas, kuras es uzskatīju par mazāk nozīmīgām, nekā dēmonu mežonīgie uzbrukumi, kas karo pret mani. Jo lielāks ir tikums un varenāka godība, kas izdzēš miesas iekāri, jo stiprāk Tā Kunga zīme un Visaugstākā varenais spēks atvairā no ārpuses uzbrūkošos ļaunos dēmonus, vai, piesaucot Dievišķo Vārdu, izdzen tos no miesām, ko tie apsēduši.

Pabeidzis savu izklāstu par žēlastības dāvanu atklāšanas, aba Nesters mūs pavadīja līdz vecā Josefa celei, kas atradās gandrīz sešu jūdžu attālumā, kur mēs ļoti kārojām dzirdēt viņa mācību.

132. Skat. stāstu Vecās Derības Daniēla grāmatā par trim ebreju jaunekļiem Sadrahu, Mesahu un Abed-Nego, kuri nepielūdza pagānu dievus un tika pasargāti uguns ceplī (Dan.3).

16. SARUNA.
ABAS JOSEFA PIRMĀ SARUNA.
PAR DRAUDZĪBU.

I NODAĻA.

Ko aba Josefs mums pajautāja uzreiz.

Svētītais Josefs, kura pamācības un rīkojumus tagad laiks celt priekšā, ir viens no trim, kurus mēs pieminējam pirmajā sarunā. Viņš nāca no visai slavenas ģimenes un bija pirmais vīrs savā Ēģiptes pilsētā, kuru sauc Tmuisa, vēl viņš bija apmācīts grieķu un ēģiptiešu retorikā, tā ka viņš apbrīnojami labi prata runāt gan ar mums, gan tiem, kas nemaz neprata ēģiptiski – nevis, kā citi, ar tulka palīdzību, bet pats. Uzzinājis, ka mēs kārojam dzirdēt viņa pamācības, viņš vispirms jautāja, vai esam savā starpā brāļi, un, kad dzirdēja, ka esam saistīti ar garīgas, nevis miesīgas brālības saitēm kopš pirmā aicinājuma novērsties no pasaules, kā arī ceļojumos, kuros devāmies garīgas kalpošanas vārdā, tāpat kā klostera darbos vienmēr esam bijuši sieti ar nesaraujamām saitēm, viņš savu stāstu iesāka šādi.

II NODAĻA.

Tā pašā vecā iztirzājums par neuzticamu draudzību.

Ir daudz dažādu draudzības un kopābūšanas veidu, kas cilvēkus saista ar ļoti atšķirīgām mīlestības saitēm. Dažus kāds ietekums mudina iepazīties un pēc tam arī iedraudzēties. Citus savieno kāds darījums vai vienošanās dot un saņemt pretī. Dažus kopīga darbošanās peļņa vai zinātnēs, vai mākslās, vai mācībās savieno draudzības saitēm tik ļoti, ka arī negantas dvēseles kļūst laipnas, un pat tie, kas mežos un kalnos vazājas laupīdami un līksmo, izlejojot asinis, apskauj un lutina savu noziegumu līdzdalībniekus. Bet ir vēl cita mīlestība, kurā savienojas dabas instinkti un asinsradniecības likumi, kamdēļ vienas cilts piederīgajiem, sievietēm un vecākiem, brāļiem un bērniem dabiskā kārtā tiek dota priekšroka pār citiem

– to mēs redzam ne vien pie cilvēkiem, bet arī pie putniem un zvēriem. Jo, dabas instinkta mudināti, tie aizsargā un piesedz savus pēctečus un jaunuļus, un nebaidās pakļaut sevi briesmām un mirt par tiem. Patiesi, putni, zvēri un čūskas, ko no citiem atšķir viņu nāvējošās indes neciešamais niknums, kā baziliski, vienradži un plēsoņas, lai gan viņi tiek uzskatīti par visai bīstamiem arī izskata pēc, tomēr savā starpā ir miermīlīgi un nekaitīgi, pateicoties kopīgajai izcelsmei un radniecības apziņai.

Tomēr mēs redzam, ka šie mīlestības veidi, lai gan tie ir kopīgi gan labajiem, gan sliktajiem, zvēriem un čūskām, protams, nevar pastāvēt mūžīgi. Jo bieži tos atsvešina vai nu attālums, vai aizmirstība ilgās atšķirtības dēļ, kā arī sastrādāti darbi un [neapdomīgi] vārdi. Tāpēc, lai gan viņus vieno dažādas saites, kā ieguvums vai iekāre, vai radniecība, vai darījumi – kad rodas šķiršanās iespēja, tie atsvešinās.

III NODAĻA.

Par to, ka draudzība ir nešķirama.

Starp visām viena draudzība nav šķirama – kad abu savienība ir nevis tāpēc, ka to kāds ieteicis, vai lielas laipnības vai dāvanu dēļ, vai darījuma vārdā, vai dabas nepieciešamības pēc, bet pateicoties tikumu līdzībai. To neiznīcina gadījums, to nespēj saraut vai iznīcināt laiks vai attālums, un pat nāve to nespēj šķirt. Tā ir patiesā un nešķiramā mīlestība, kas pieaug, pateicoties draugu abpusējai pilnībai un labumam, un kuru, tiklīdz saites ir nodibinātas, nekāda patikšanas starpība vai postošu vēlmju atšķirība nespēj saraut.

Mēs esam pazinuši daudzus, kuri devās pretī šim mērķim un iedomājās, ka viņus ir savienojusi dedzīga mīlestība uz Kristu, bet šīs iedomas tomēr nespēja to saturēt, jo, lai gan viņi paļāvās uz savas draudzības labo iesākumu, tomēr ne ar vienādu dedzību pieķērās šim mērķim, tāpēc starp viņiem gan bija kāda mīlestība uz laiku, bet to nesaturēja kopā vienāds labums, bet tikai vienas puses pacietība, un, kaut gan viens pie tās turējās ar neizsīkstošu pacietību, tā tomēr lūza otra gara nabadzības dēļ. Jo nepastāvība, kas, meklējot pilnību, paliek kaut kādā ziņā auksta, nespēj noturēt to,

kas ir vājš, lai cik pacietīgi to nestu stiprais. Jo viņš sevī ir iesējis kaitēkļa sēklas, kas neļauj stingri turēties, tāpat kā tie, kurus kavē ķermeņa vājums, parasti sava kuņģa kaprīzes un vārgo veselību uzveļ pavāru un kalpu pavisībai, lai cik tie būtu uzmanīgi, un sava nīgruma cēloni tik un tā pārceļ uz tiem, kam ir laba veselība, un neredz, ka īstenībā tas ir viņu pašu veselības posts.

Tāpēc, kā teicu, drošais un nešķiramais draudzības pamats ir tur, kur abus saista līdzīgs tikums. Jo *Dievs vada viņu mājās vientuļos, vada tos, kam nemaz nav māju* (Ps.68:7). Mīlestība var netraucēti pastāvēt tikai starp tiem, kam ir viens mērķis un viens prāts, kas grib un aizliedz to pašu. Un, ja arī tu to gribi saglabāt, tad uzmanies, ka, ticis vaļā no savām kļūdām, tu savas vēlmes nonāvē un ar kopīgu dedzību un mērķtiecību, varat sasniegt to, par ko praviēti jo sevišķi priecājās: *Redzi, cik jauki un cik mīli, kad brāļi kopā dzīvo vienprātīgi* (Ps.133:1). To vajadzētu saprast kā vienotību garā, nevis vietas ziņā. Jo nav nekāda labuma, ja tie, kas atšķiras pēc rakstura un mērķiem, ir kopā zem viena jumta, ne arī tas ir šķērslis, ja abus, kas dibinās vienādā labumā, šķir attālums. Jo brāļus zem viena jumta ar Dievu saista kopā raksturu saderība, nevis vieta, jo netraucēts miers var iestāties tur, kur atklājas dažādas gribas.

IV NODAĻA.

Jautājums, vai pa īstam noderīgais ir jādara pat pret brāļa gribu?

GERMANS: Tad nu kā? Ja nu viena puse grib darīt ko tādu, ko uzskata par noderīgu un vērtīgu pēc Dieva prāta, bet otra puse tam nepiekrīt – vai tas ir jādara pat pret paša gribu, vai arī tā ir jāatliek malā, kā viņš to grib?

V NODAĻA.

Atbilde, ka ilgstoša draudzība var pastāvēt tikai starp pilnīgajiem.

JOSEFS: Šī iemesla dēļ mēs teicām, ka īstas draudzības godība var nolaisties tikai pār tiem, kas ir pilnīgi un kam ir vienāds tikums,

kam viņu līdzīgie uzskati un kopīgais mērķis neļauj nekad – vai gandrīz nekad – nebūt vienā prātā, vai arī nepiekrīst tajos jautājumos, kas attiecas uz garīgās dzīves attīstību. Bet, ja abi sāk iekaist niknos strīdos, tad ir skaidrs, ka viņi nekad nav bijuši vienoti pēc tā likuma, kuru mēs minējām iepriekš. Bet, tā kā neviens nevar iesākt no pilnības, kā vien tas, kas ir iesācis no paša pamata, un tavs jautājums neattiecas uz pilnības lielumu, bet gan, kā to varētu sasniegt, tad es domāju, būtu labi to dažos vārdos izskaidrot – to likumu un ceļu, pa kuru vajadzētu tavai kājai soļot, lai tu daudz ātrāk vari nodrošināties ar pacietības un miera svētību.

VI NODAĻA.

Ar kādiem līdzekļiem vienotību var saglabāt nedalītu.

Tāpat pirmais patiesas draudzības pamats ir novēršanās no pasaulīgām darīšanām un nicinājums pret visu, kas mums pieder.¹³³ Jo ir pilnīgi nepareizi un nepiedodami, ja pēc tam, kad visas pasaules niecība ir atnesta, tomēr kāda nožēlojama palieka vēl tiek vērtēta augstāk par to, kas ir svarīgāks par mīlestību uz brāli. Otrais ir katram apcirt savas vēlmes, lai neviens neiedomājas sevi par gudrāku un vairāk pieredzējušu, kas savus uzskatus vērtē augstāk par otru. Trešais ir atzīt, ka viss, ko tu uzskati par noderīgu un nepieciešamu, ir mazāk svarīgs nekā mīlestība un miera svētība. Ceturtais ir saprast, ka nekad nedrīkst dusmoties – ne taisna, ne netaisna iemesla dēļ. Piektais ir censties dziedināt jebkuru ievainojumu, ko brālis varētu būt nodarījis tev, lai cik nepelnīti, tāpat kā censties dziedināt savējo, zinot, ka pāridarījums otram ir vienādi kaitējošs arī pašam, ja tas netiks dzēsts visiem spēkiem [kā ogles] uz brāļa galvas. Pēdējais neapšaubāmi ir izšķirošs pie visādām kļūdām, proti, ik dienas ir jāsaprot, ka tev no šīs pasaules būs jāaiziet – šāda apzināšanās ne vien liegs sirdi iezagties dusmām, bet arī apslāpēs visas iekāres un grēku vilņošanas. Kas to saprot, tas necietīs pats un arī otram nedarīs pāri.

Bet ja ne, tad viņš, kas ir skaudīgs mīlestībā, pilinās dusmu indi savu draugu sirdīs un mīlestība atdzīsīs un agrāk vai vēlāk pametīs

133. Privātīpašuma aizliegums mūkiem.

abu draugu sirdis, kas ilgi tika kaitināta biežajos strīdos. Bet tas, kurš iet pa iepriekš iezīmēto ceļu – ar ko gan viņš atšķiras no sava drauga, kurš, sev neko neprasīdams, nogriež pašu galveno strīdus cēloni kas parasti ceļas no sadzīves darīšanām un nesvarīgām lietām, un visiem spēkiem turas pie tā, ko mēs lasām Apustuļu darbu grāmatā par ticīgo vienotību: *Ticīgo pulks bija viena sirds un viena dvēsele, neviens neko no savas mantas nesauca par savu, bet viņiem viss bija kopīgs* (Apd.4:32). Kā kurnēšanas sēklas var birt no tā, kas kalpo nevis savai, bet brāļa gribai un kļūst par sava Kunga un Skolotāja sekotāju, kurš, runādams kā cilvēks, kura miesu bija apvilcis, teica: *Es esmu nācis, lai darītu, nevis ko Es gribu, bet ko grib Tas, kas Mani sūtījis* (Jņ.6:38)? Un kā lai musina uz ķildu tas, kurš ir apņēmies paļauties nevis uz savu pārliecību, bet uz brāļa prātu un saprašānu, dievbijīgas sirds pazemībā piepildīdams Evaņģēlija vārdus: *Tomēr ne kā Es gribu, bet kā Tu gribi?* (Mt.26:39). Vai arī, kā tas, kurš uzskata, ka nav nekā dārgāka par miera svētību un kas nekad neaizmirst Kunga vārdus: *Jo no tā visi pazīs, ka jūs esat Mani mācekļi, ja jums būs mīlestība savā starpā* (Jņ.13:35). Uz kāda pamata lai perina ļaunu vai pieļauj, ka tas otrā tas paliek, ja esi skaidri sapratis, ka dusmām nevar būt nekāds labs pamats, jo tās ir bīstamas un ved maldos, un, kad brālis dusmojas, viņš nevar lūgties, tāpat kā tad, ja viņš pats dusmojas uz brāli, jo savā pazemīgajā sirdī viņš glabā šos mūsu Kunga un Pestītāja vārdus: *Tāpēc, kad tu upurē savu dāvanu uz altāra un tur atminies, ka tavam brālim ir kas pret tevi, tad atstāj turpat altāra priekšā savu dāvanu, noej un izlīgsti pāpriekš ar savu brāli un tad nāc un upurē savu dāvanu* (Mt.5:23-24). Jo velti tūstāk un nedusmojies, un domāsi, ka esi izpildījis bausli: *Lai saule nenoriet, jums dusmojoties, un: kas uz savu brāli dusmo, tas sodāms tiesā* (Ef.4:26; Mt.5:22), ja ar ietiepīgu sirdi augstprātīgi izturēsies pret otra dusmām, lai gan tu tās būtu varējis mīkstināt ar savu laipnību.

Par Tā Kunga baušļa pārkāpumu tu tiksī sodīts tāpat! Jo Viņš, kurš teica, ka tu nedrīksti dusmoties uz otru, teica arī, ka tu nedrīksti nelikties zinis par otra dusmām, jo Dieva priekšā tam nav nozīmes, jo Viņš *grib, lai visi cilvēki tiek izglābti* (1.Tim.2:4), vienalga, vai tu izposti pats sevi, vai kādu citu. Jo Dieva priekšā zaudējums

ir katra cilvēka nāve, kas tai pašā laikā ir ieguvums tam, kurš priecājas par pazudināšanu, vienalga, vai tā ir tava paša vai brāļa nāve. Visbeidzot, kā lai dusmojas uz savu brāli tas, kurš ik dienas saprot, ka viņš jebkurā brīdī var no šīs pasaules aiziet?

VII NODAĻA.

Par to, ka neko nevajag stādīt augstāk par mīlestību un nolikt zemāk par dusmošanos.

Tāpat kā neko nevar uzcelt augstāk par mīlestību (*charitas*), tā arī neko nevar nolikt zemāk par dusmošanos un naidu. Jo visu, lai cik tas šķiet noderīgs un nepieciešams, ir jāpastumj malā, lai nepieļautu ārdošās dusmas, un visu, arī to, kas liekas nevajadzīgs, ir jāpieņem un jāpacieš, lai mīlestība un miers netiktu traucēti, jo nekas nenodara lielāku postu, kā dusmas un naidi, un nekas nav labvēlīgāks par mīlestību.

VIII NODAĻA.

Starp garīgiem cilvēkiem var izcelties strīds.

Tāpat kā mūsu ienaidnieks ar pēkšņu dusmu izvirdumu par kādiem sīkiem un zemišķiem niekiem šķir nestiprus un miesīgus brāļus, tā arī kaut kādu domstarpību dēļ viņš sēj nesaskaņu sēklas starp garīgiem cilvēkiem, kas turējās vienā prātā, no kā ceļas strīdi un sacensība vārdos, ko apustulis nosoda. Šie gudrā Salamana vārdi ir patiesi: *Naidi rada savstarpējas nesaskaņas, bet mīlestība nosedz un izlīdzina visus pārkāpumus* (Sal.pam.10:12).

IX NODAĻA.

Par to, kā izvairīties no nesaskaņu garīgajiem cēloņiem.

Tāpēc, lai saglabātu ilgu un noturīgu mīlestību, ir nepieciešams novērst nesaskaņu pamatu, kas parasti nāk no nīcīgām un zemišķām domām, un novērsties no miesīgām lietām, ļaujot brāļiem ņemt daļu pie visa, ko prasa mūsu vajadzības, un līdzīgā kārtā novērst arī otro [nesaskaņu pamatu], kas slēpjas zem garīgo jūtu maskas, un it

visā turēt pazemīgu un saskanīgu gribu.

X NODAĻA.

Par to, kā vislabāk, kā pārbaudīt patiesību.

Es atceros, kā reiz, kad jaunībā pieķēros savam biedram, manā galvā jaucās kopā dažādas domas par manu morālo audzināšanu un Svētajiem Rakstiem, un mēs abi iedomājāmies, ka nekas nevar būt patiesāks vai gudrāks par tām, bet, kad mēs abi [citiem dzirdot] apspriedāmies, klausītāji dažas lietas atzīmēja kā bīstamas un maldīgas, ko tūlīt nosodīja un visi tās novērtēja kā aizskarošas, lai gan pirms tam tās izklausījās spīdošas, it kā velna gaismas apspīdētas, un tikai vecajo spriedums it kā Dievišķs padoms mūs atturēja no naidošānās, proti, mums gandrīz ar likuma spēku tika pasludināts, ka uz savu taisnību mēs nedrīkstam paļauties vairāk, nekā uz brāļa, ja negribam, ka mūs pievil velna viltus.

XI NODAĻA.

Tas, kurš paļaujas uz savu taisnību, nespēj izbēgt no velnišķīgiem maldiem.

Bieži ir pierādījies, ka tas, ko saka apustulis, patiešām notiek. *Pats sātans izliekas par gaismas eņģeli* (2.Kor.11:14) un viltīgi izstāro nevis patieso zināšanu gaismu, bet mānīgo un nekrietno iedomu maldus. Un, ja šīs iedomas tiks uzņemtas pazemīgā un laipnā sirdī, un netiks atklātas daudz pieredzējušākam brālim vai vecajam, lai viņš tās rūpīgi izsijā pēc sava sprieduma, tās noraidot vai pieņemot, mēs varam būt pilnīgi pārliecināti, ka gaismas eņģeļa vietā esam pagodinājuši tumsas eņģeli un tiksīm sisti ar pazudināšanu. No tā nevar izvairīties neviens, kurš paļaujas uz savu gudrību un neiemil un neturas patiesā pazemībā, un no visas sirds nedzenas pēc tā, par ko lūdzās apustulis: *Ja nu ir kāds iepriecinājums Kristū, ja kāds mīlestības mierinājums, ja kāda gara sadraudzība, kāda sirsnība vai līdzcietība, tad piepildait manu prieku, turēdamies vienā prātā, lolodami vienu mīlestību, dvēselēs vienoti, ar vienu mērķi, ne strīdēdamies, ne tukšā lielībā, bet pazemībā cits citu uzskatīdami*

augstāku par sevi, un vēl: Centieties cits citu pārspēt savstarpējā cieņā (Fil.2:1-3; Rom.12:10), un lai katrs domā vairāk par sava biedra zināšanām un svētumu pārliecībā, ka spriestspējas labākā daļa ir tā, ko spriež cits, nevis tu pats.

XII NODAĻA.

Kāpēc nevajag nicināt zemākos.

Bieži vai nu velna māņu, vai cilvēciskas kļūdišanās iespaidā (kas var notikt ar katru) notiek tā, ka prātā ašākais un izglītotākais sarunā muļķības, turpretī tas, kurš nav tik apķērīgs un ir lēnāks, lietas uztver patiesāk. Tāpēc lai neviens, lai cik viņš mācīts, neie-domājas, ka viņam nevajag apspriesties ar citiem. Pat ja viņa spriedumus neaptumšo velna mānīšanās, tad tomēr viņš nevar izbēgt no indīgajiem lepnības un augstprātības slazdiem. Lūk, pat izredzētais trauks [apustulis Pāvils], kurš tā būtu varējis par sevi par teikt bez lielām briesmām, jo Pats Kristus caur viņu runāja, stāsta, ka Viņš devās augšup uz Jeruzalemi vienīgi tāpēc, lai varētu sarunā ar apustuļiem apspriesties par Evaņģēliju, kuru Viņš sludināja pagāniem atklāsmē un kopā ar To Kungu. Tas rāda, ka mums vajadzētu turēties ne tikai vienprātībā un saskaņā (Jņ.4:16), bet arī, ka mums ir jāuzmanās no velna viltus, kas darbojas pret mums, un no viņa maldu slazdiem.

XIII NODAĻA.

Par to, ka mīlestība ne vien nāk no Dieva, bet ir Pats Dievs.

Visbeidzot, mīlestības tikums ir tik ļoti augsts, ka svētitais apustulis Jānis apliecina – tā ne vien nāk no Dieva, bet ir Dievs, jo viņš saka: *Dievs ir mīlestība, un, kas paliek mīlestībā, tas paliek Dievā un Dievs viņā* (1.Jņ.4:16). To, ka mīlestība ir Dievišķa, mēs redzam tik skaidri, ka apustuļa vārdi ir dzīva patiesība: *Cerība nepamet kaunā, jo mūsu sirdīs izlieta Dieva mīlestība ar Svēto Garu, kas mums dots* (Rom.5:5). Tāpat viņš teica, ka Dievs atklājas mūsu sirdīs caur Svēto Garu, kas mājō mūsos un kas tad, kad mēs nezinām, pēc kā lūgties, *Gars nāk palīgā mūsu nespēkam; jo mēs*

nezinām, ko mums būs lūgt un kā; bet pats Gars aizlūdz par mums ar bezvārdu nopūtām (Rom.8:26-27).

XIV NODAĻA.

Par dažādām mīlestības pakāpēm.

Ikviens par apliecināt to mīlestību, kas tiek saukta par *ἀγάπη*, par ko svētītais apustulis saka: *Kamēr mums ir laiks, darīsim labu visiem, bet sevišķi ticības biedriem (Gal.6:10)*. To vajadzētu parādīt visiem cilvēkiem tāpat, kā mūsu Kungs to parādīja pat ienaidniekiem, jo Viņš teica: *Mīliet savus ienaidniekus (Mt.5:44)*. Bet *διάθεσις*, t.i., pieķeršanās, tiek izrādīta vien dažiem un tiem, kas sieti ar radniecības vai tikuma saitēm, un šķiet, ka pieķeršanās var būt ar dažādu nozīmi. Jo vienādi mēs mīlam savus vecākus, bet citādi sievas, un vēl citādi brāļus, un citādi bērnus, un tur ir liela atšķirība, un arī vecāku mīlestība pret bērniem nav vienāda.

Stāstā par patriarhu Jēkabu redzams, ka, lai gan viņš bija tēvs divpadsmit dēliem un mīlēja visus, tomēr Jāzepam viņš parādīja lielāku sirsnību, kā to skaidri apliecina Raksti: *Un viņa brāļi to ienīda un nevarēja laipni ar to runāt (1.Moz.37:4)* – nevis, ka krietnais tēvs nebūtu mīlējis pārējos dēlus, bet savā sirsnībā viņš [līdz galam] pieķērās vienam daudz maigāk un iecietīgāk, jo Jāzeps bija Tā Kunga priekštēls. Tas ļoti skaidri redzams arī Jāņa Evaņģēlijā, kur lasām: *Mācekļi, kuru Jēzus mīlēja (Jņ.13:23)*, lai gan pavisam noteikti Viņš apskāva visus pārējos vienpadsmit, kurus tāpat bija izraudzījis ar Savu īpašo mīlestību, kā liecina Evaņģēlijs: *Kā Es jūs esmu mīlējis, lai arī jūs tāpat cits citu mīlētu*, par ko citur teikts vēl: *Jēzus parādīja savējiem, ko Tas šinī pasaulē bija mīlējis, Savu mīlestību līdz galam (Jņ.13:34;1)*.

Šī mīlestība nenozīmē vēsumu pret pārējiem mācekļiem, bet tikai pilnīgāku un daudz bagātāku mīlestību pret to, kurš bija nevainīgs un miesā šķīstis. Tāpēc to iezīmē sevišķa izturēšanās, to paaugstina nevis naidīgs salīdzinājums ar citiem, bet bagāta pāri plūstošas mīlas godība. Tādu mēs redzam arī Augstās dziesmas līgavas jūtās, kad viņa saka: *Viņa mīlestība ir viņa karogs pār mani (A.dz.2:4)*. Jo patiesā mīlestība ir kā karogs, kas, nevienu nenicinādama, tomēr

mādu mīl vairāk tāpēc, ka viņš to ir pelnījis, un kas, lai gan mīl visus, izrauga priekš sevis kādu no tiem, kuru uzlūko ar sevišķu sirsnību, un no tiem, kas ir šīs mīlestības īpašie draugi, izraugās dažus, kam sirsnībā pieķeras.

XV NODAĻA.

Par tiem, kas savu un brāļa sarūgtinājumu vairo, to slēpjot.

Mēs pazīstam dažus tik cietus un stūrgalvīgus brāļus, kuri tad, kad viņi dusmās saslejas pret brāli, vai brālis pret viņiem, lai apslēptu savu sarūgtinājumu, [novēršas un] aiziet prom, kaut būtu varējuši izlīgt, izrunāties un nodziedāt kādus psalmu pantus. Lai gan viņi iedomājas, ka ar to mīkstina rūgtās sirdi pamodušās domas, tomēr ar savu bezkaunīgo rīcību viņi vairo to, no kā būtu varējuši tikt vaļā, ja izrādītu lielāku pazemību, jo īstajā brīdī parādīta nožēla dziedina gan paša sirdi, gan mīkstina brāļa dvēseli. Tā rikodamies, viņi ļauj ieperināties zemiskām domām vai, pareizāk, lepnībai, lai gan vajadzēja jebkādu pamudinājumu uz ķildu ravēt ārā, un viņi aizmirst, ko Tas Kungs piekodinājis, sacīdams: *Kas uz savu brāli dusmo, tas sodāms tiesā, un, kad tu upurē savu dāvanu uz altāra un tur atminies, ka tavam brālim ir kas pret tevi, tad atstāj turpat altāra priekšā savu dāvanu, noej un izlīgsti papriekš ar savu brāli un tad nāc un upurē savu dāvanu (Mt.5:22-24).*

XVI NODAĻA.

Ja brālim kaut kas mūsos nepatīk, tad mūsu lūgšanu dāvanas Tas Kungs nepieņems.

Tāpēc Tam Kungam ļoti rūp, lai mēs neatstājam nepamanītu brāļa sarūgtinājumu, jo tad, ka viņam ir kaut kas pret mums, Viņš nepieņem mūsu upurdāvanas, t.i., neļauj, ka mēs sakām lūgšanas, iekams ar drīzu labošanu nebūsim no brāļa sirds izņēmuši sarūgtinājumu, ko viņš taisni vai netaisni, bet pārdzīvo. Jo Viņš nesaka: “Ja tavam brālim ir iemesls par tevi sūdzēties, atstāj savu dāvanu uz altāra un ej un tūlīt izlīdzinies ar viņu,” bet gan, *ja tu atceries, ka*

tavam brālim ir kaut kas pret tevi, t.i., ja ir kaut kas sīks vai ikdienišķs, kamdēļ tavs brālis dusmās saceļas pret tevi un tu to atceries, tad zini – tu nevari pienest savu lūgšanu garīgās dāvanas, iekams ar laipnību neesi no viņa sirds izņēmis sarūgtinājumu, lai kāds būtu tā cēlonis.

Ja nu Evaņģēlija vārdi novēl sniegt gandarījumu tiem, kas dusmojas par veciem un pavisam nenozīmīgiem strīdus cēloņiem, tad kas notiks ar mums, nožēlojamiem radījumiem, ja ar ietiepīgu liekulību aizmirstam nozīmīgus pāridarījumus, pie kā paši esam vainīgi un, piepūtušies velnišķīgā lepnībā – jo mums ir kauns pazemoties – noliedzam, ka paši esam bijuši par cēloni brāļa sarūgtinājumam, un dumpīgā garā negribam pakļauties Tā Kunga pavēlēm, un apgalvojam, ka tās nav jāpilda un tās arī nav iespējams izpildīt? Tā mēs sevi noskaņojam domāt, ka Viņš pavēl darīt to, kas nepiedien un nav iespējams, un tad, lietojot apustuļa vārdus, mēs vairs *neesam likuma darītāji, bet soģi* (Jēk.4:11).

XVII NODAĻA.

Par tiem, kuri uzskata, ka pacietīgi jāizturas ne vien pret brāļiem, bet visiem pasaules ļaudīm.

Arī tas ir rūgti jāapraud: proti, daži brāļi, skarbāka aizrādījuma sadusmoti tad, kad viņus apņēma citu lūgšanas, lai viņus nomierināt, dzirdēdami, ka sarūgtinājums nav jāpatur sevī un nav jāvērs pret brāli, kā rakstīts: *Dusmās neapgrēkojieties: lai saule nenoriet, jums dusmojoties* (Ef.4:26), tūlīt sāk teikt, ka, ja to būtu teicis vai darījis pagāns vai kāds pasaulīgais, to vēl varētu paciest, bet kas var paciest brāli, kas padarījis tik lielu noziegumu un ļāvis pār lūpām nākt tik nekaunīgam pārmētamam! It kā pacietīgi būtu jāizturas tikai pret neticīgajiem un zaimotājiem, nevis pret visiem vienādi, vai arī, it kā dusmas ir sliktas tikai tad, ja tās ir vērstas pret pagānu, bet labas, ja pret brāli, lai gan īstenībā sadusmotas dvēseles spīvais niknums nodara pāri katram, pret ko tas vērst! Bet cik stūrgalvīgi, iecirtīgi un nesaprātīgi ir tie, kas sava prāta apstulbumā nespēj izprast to vārdu nozīmi, kas saka: *Katrs, kas ir naidā ar svešinieku, tiks tiesāts, - iespējams, pēc viņu saprašanas šie vārdi izslēdz tos, kuri dalās līdzī*

mūsu ticībā un dzīvē, - bet Evaņģēlija vārds pavisam skaidri uzsver, sacīdams: *Katrs, kas dusmo uz savu brāli, nāks tiesā.* Un, lai gan mums saskaņā ar patiesības likumu pret katru cilvēku ir jāizturas kā pret brāli, par brāli tiek saukts šeit mūsu ticības dzīves līdzdalībnieks, nevis pagāns.

XVIII NODAĻA.

Par tiem, kas izliekas pacietīgi, bet īstenībā ar savu klusēšanu izaicina brāļu dusmas.

Bet dažreiz mēs sevi iedomājamies pacietīgus un uzskatām zem sava goda atbildēt uz izaicinājumu, un ar īdzīgu klusēšanu vai nicinošiem žestiem dusmīgo brāli pazemojam tik ļoti, ka ar to izaicinām vēl lielākas dusmas, nekā ja viņš aizsviltos par mūsu pārmetumiem. Pie tam mēs uzskatām, ka neesam taču Dieva priekšā vainīgi, jo neļāvām pār lūpām nākt nekam tādām, kas mūs varētu apsūdzēt cilvēku priekšā. It kā Dieva priekšā vārdi vien un ne galvenokārt griba izrādās vainīga, un it kā tikai atklāti pastrādātais grēks, nevis vēlēšanās grēkot tiek uzskatīta par ļaunumu, vai arī tiesas dienā tiks jautāts tikai tas, ko katrs ir darījis, nevis tas, ko viņš domāja!

Jo slikta ir ne tikai izraisīto dusmu daba, bet arī nolūks, tāpēc mūsu Tiesnesis savā rūpīgajā izmeklēšanā jautās nevis to, kā strīds iesākās, bet kā vainas dēļ tas sākās, jo svarīgs ir grēka nolūks, nevis tas, kā grēks tika pastrādāts. Jo kāda tam nozīme, vai cilvēks nokauj brāli ar zobenu, vai ar viltu iedzen viņu nāvē, ja ir skaidrs, ka viņš gāja bojā ar viltu un noziegumu? It kā tas nebūtu nekas, ja pats ar savām rokām neesi nogāzis pie zemes aklo, jo vainīgs taču ir arī tas, kas kavējās viņu glābt, jo tas bija iespējams, kad viņš pakrita un gandrīz iekrita grāvī, un it kā vainīgs būtu tikai tas, kuru noķēra aiz rokas, un tas, kas izlika viņam slazdus, un vēl tas, kurš viņu neatbrīvoja, kad varēja to izdarīt. Tāpat nav jēgas savaldīt mēli, ja mēs klusējam, lai ar savu klusēšanu panāktu to pašu, ko ar kliegšanu, un rādām žestus, pēc kuriem tas, kuru būtu vajadzējis nomierināt, paliek vēl dusmīgāks, jo mēs taču to gribējām viņam par pazudināšanu un postu – it kā cilvēks nebūtu vēl vairāk vainīgs, ja no sava

brāļa krišanas gribēja gūt sev labumu. Tāda klusēšana būs vienādi slikta abiem, jo, vairojot kurnēšanu otra sirdī, tā arī neļauj to izravēt no paša; pret šādiem cilvēkiem pamatoti vēršas pravieša lāsts: *Bēdas tam, kas savu tuvāku dzirdina no lielas krūzes, tur klāt piemaisot savu indi, un tā panāk, ka tas piedzeras, lai pēc tam redzētu viņa apslēpto kailumu un ieskatītos viņa gara un prāta noslēpumos* (Hab.2:15-16). Un arī šis, ko cits saka par tādiem cilvēkiem: *Tie apkārpj cits citu un nerunā patiesību; viņu mēle pieradusi pie meliem, un viņi nopūlas rīkoties netaisni, viņi pat citādi nevar. Varmācība kraujas uz varmācību, roku rokā iet viltība un liekulība. Tie negrib Mani pazīt! – tā saka Tas Kungs* (Jer.9:4-5). Bieži tēlota pacietība izaicina dusmas vairāk nekā vārdi, un spītīga klusēšana pārspēj visbriesmīgākos apvainojumus, jo ienaidnieka [cirstās] brūces ir daudz vieglāk panest, nekā mānīgos smējēju glaimus, par ko labi saka pravietis: *Viņu vārdi ir maigāki par eļļu, bet patiesībā tie ir kaili zobeni, un citur: Lišķa vārdi ir kā saldi kumosi, un tie iet visai pie sirds, uz ko tikpat labi var attiecināt: Kad kāds ļauns cilvēks grēko, viņš sapinas pats, bet taisnais priecājas un jūtas labi, kas pievilī pašu vīlēju, jo, kas bedri rok, tas pats tajā iekrūt* (Ps.55:22; Sal.pam.26:22; 29:5; 26:27). Visbeidzot, kad liels bars ar zobeniem un šķēpiem nāca arestēt To Kungu, neviens no mūsu Radītāja slepkavām neizrādījās cietsirdīgāks par to, kurš iznāca visu priekšā ar tēlotu cieņu un sveicināšanu, un sniedza melīgas mīlestības skūpstu, uz ko Tas Kungs teica: *Jūda, vai tu skūpstīdams nodod Cilvēka Dēlu?* (Lk.22:48) – t.i., tavs vajātāja un naida rūgtums ir apvilcis patiesās mīlestības saldo mēteli. Vēl daudz skaidrāk un stiprāk Viņš šo rūgtumu izsaka ar pravieša muti: *Taču tas nav ienaidnieks, kas mani nievā,- to es varētu panest; tas nav mans nīdētājs, kas saslejas pret mani,- no viņa es paslēptos; nē, bet tas esi tu – cilvēks man līdzīgs – mans draugs un uzticīgais biedrs, ar kuru mīļi satikāties un kopā gājām Dieva namā* (Ps.55:13-15).

XIX NODAĻA.

Par tiem, kas gavē sašutumā.

Ir vēl viens dusmu veids, kuru nebūtu vērts pieminēt, ja vien to nepieļautu daži brāļi – to mēs nespējam pieminēt bez kauna –

dusmās viņi pilnīgi atsakās no ēdiena un mierīgi paziņo, ka nekādā ziņā nespēj atspirdzināties līdz pat sestajai vai pat devītajai stundai, jo ir pilni dusmu, un niknumā nejūt ēstgribu pat divas dienas! Tādas atturības iztukšoti, viņi pārtiek no dusmu pārmēra. Tāpēc viņi ir vainīgi svētuma zaimošanas grēkā, jo ietur gavēņus paša velna dusmu pārņemti, lai gan tos vajadzētu pienest vienīgi Dievam ar vēlēšanos iemantot sirds pazemību un šķīstīšanos no grēka, un tas ir gandrīz tas pats, it kā ja viņi pienestu lūgšanas un upurus nevis Dievam, bet velniem, uz ko var attiecināt Mozus vārdus: *Tie upurēja ļauniem gariem, bet ne Dievam* (5.Moz.32:17).

XX NODAĻA.

Par liekulīgo pazemību, sitenam pagriežot otru vaigu.

Mēs neesam neziņā arī par cita veida neaprātu, ko redzam pie dažiem brāļiem, kuri aizbildinās ar viltus pazemību, kad nepietiek ar to, ka tu izraisi ķildu, to izprovocējot ar kaitinošiem vārdiem, lai tiktu sisti, bet, kad viņus aizskar mazākais sitiens, tu nekavējoties pagriez pretī citu ķermeņa daļu, it kā šādā veidā atsaukdamies pavēlei, kas saka: *Ja kāds tev sit pa labo vaigu, pasniedz viņam arī otru* (Mt.5:39), tai pašā laikā pilnīgi ignorējot šo vārdu nozīmi un mērķi. Jo viņi iedomājas, ka parāda evaņģēlisko pazemību, kas dusmu grēka pilnīgai izskaušanai ne tikai aizliedz atriebties un iekaist strīdos, bet šī pavēle liek mazināt sitēja dusmas ar divkāršu netaisnību.

XXI NODAĻA.

Jautājums par to, vai, paklausot Kristus pavēlēm, mēs varam arī nesasniegt evaņģēlisko pilnību.

GERMANS: Kā lai mēs nosodām to, kurš ne vien izpilda Evaņģēlija pavēli un neatriebjas, bet pats ir gatavs panest divkāršu viņam nodarīto ļaunumu?

XXII NODAĻA.

Atbilde, kuru Kristus gaida, ir ne vien rīcība, bet arī griba.

JOSEFS: Kā tiku teicis pirms brīža, mums jāskatās ne vien uz to, kas ir izdarīts, bet arī uz domu dabu un darītāja nolūku. Tāpēc, ja jūs ar sirdi rūpīgi apsverat, ko katrs cilvēks ir izdarījis, un apdomājat, ar kādu nolūku tas tika darīts un ar kādām jūtām, jūs redzēsiet, ka pacietības un lēnprātības tikums nekad nav iegūstams ar pretējo garu, t.i., ar nepacietību un dusmām. Jo mūsu Kungs un Pestītājs, rādīdams pacietības un lēnprātības tikuma paraugstundu (t.i., mācīdams apliecināt ne tikai ar lūpām, bet noglabāt dvēseles dziļākajā kambarī), evaņģēlisko pilnību apkopoja šādi: *Kas tev sit labajā vaigā, tam pagriez arī otru* (Mt.5:39), it kā Viņš gribētu no dvēseles dziļākajiem kambariem izravēt jebkādu dusmošanos, t.i., ja tavs ārējais vaigs ir saņēmis plauku, tad lai arī iekšējais cilvēks pazemīgi pagriez savu labo vaigu sitējam un cieš līdzī ārējā cilvēka sāpēm, lai, pakļaujot savu ķermeni uzbrukumam, iekšējais cilvēks klusējot neiebilst pret ārējā cilvēka sišanu.

Tad nu tu redzi, cik ļoti tuvu evaņģēliskajai pilnībai ir tie, kas māca, ka pacietību ir jāparāda nevis vārdos, bet iekšējā sirds mierā, un māca to saglabāt, lai kāds ļaunums notiktu, un lai mēs vienmēr turamies tālu ne vien no iznīcinošām dusmām, bet arī nepadodamies izpostīšanai, kuru pieļauj tie, kurus iznīcina pašu vainas, un saglabājam mieru, kad viņi sit, [bet mēs] ar savu lēnprātību uzveicam viņu naidu. Tā mēs piepildīsim šos apustuļa vārdus: *Ļaunums lai tevi neuzvar, bet pats uzvari ļaunu ar labu* (Rom.12:21).

Ir visai skaidrs, ka to nevar panākt tie, kas runā laipnus un pazemīgus vārdus ar tādu naidu, ka viņi ne tikai nespēj aplāpēt soda uguni, kas jau deg, bet uzpūš to vēl spožāku gan savā sirdī, gan saniknotajā brālī. Šie, pat ja viņi prastu savaldīties un aplūst, tik un tā nespēj pienest taisnības augļus, ja pacietības tikumu cenšas iegūt uz tuvākā pazudināšanas rēķina – viņi ir atšķirti no tās apustuliskās mīlestības, kas *nemeklē savu labumu* (1.Kor.13:5). Jo mīlestība nekāro bagātības, lai sev gūtu labumu uz tuvākā pazudināšanas rēķina, ne arī tā grib ko iegūt, ja tāpēc kādu vajag iznīcināt.

XXIII NODAĻA.

Par to, ka stīprs un spēcīgs ir tas, kas pakļaujas otra gribai.

Jums noteikti jāzina, ka tam, kurš savu gribu pakļauj brāļa gribai, vispārīgi ir lielāks iespaids nekā tam, kurš stūrgalvīgi paliek pie saviem uzskatiem. Jo pirmais, nesdams un apvilkdams savu tuvāko, iegūst stīpru un spēcīgu raksturu, turpretī otrais kļūst vājš un slimīgs, kas jālutina un jāaprūpē tik ļoti, ka dažreiz viņa miera un veselības labad ir labāk samazināt kādas prasības nepieciešamās lietās.

Un tiešām, pirmajam nevajadzētu iedomāties, ka viņš ir kaut ko pazaudējis no savas pilnības, jo pakļaudamies viņš gan ir zaudējis savu sākotnēji iecerēto stingrību, toties viņš var būt pilnīgi pārliecināts, ka ar savu pacietības un iecietības tikumu ir daudz lielāks ieguvējs. Jo tāda ir apustuļa pavēle: *Bet mums, kas esam stīpri, pienākas nest to vājības, kas nav tik stīpri un nesiet cits cita nastas, tā jūs piepildīsīt Kristus likumu* (Rom.15:1; Gal.6:2). Jo vājākajam nekad nepalīdzēs vājais, ne arī to, kam trausla veselība, spēj dziedināt tas, kurš pats cieš no slimības, kā vien tas, kas pats necieš no šīs vainas un piens zāles tam, kam vārga veselība. Pareizi ir teikts par viņu: *Ārsts, dziedini pats sevi!* (Lk.4:23).

XXIV NODAĻA.

Par to, ka vājais un ļaundaris nespēj izturēt apvainojumus.

Mums arī jāpiezīmē, ka vāja cilvēka daba vienmēr ir tāda, ka viņš ir ātrs un gatavs citus apvainot un sēt ķildas sēklas, bet tai pašā laikā nespēj paciet to, ka viņam pārslīd kaut visvieglākā aizvainojuma ēna un, pats jādams ar apkaltu zirgu citiem pāri un šaudams nekrietnas piezīmes, pats nespēj paciest pat ne vissīkākos un ikdienišķākos aizrādījumus. Tātad, sekojot iepriekš aplūkotajam veca-jo viedoklim, stipra un nezūdoša mīlestība var pastāvēt tikai starp tiem, kam ir vienāds mērķis un tikums. Jo citādi tā agrāk vai vēlāk

izsīks, lai cik rūpīgi to sargātu viens no viņiem.

XXV NODAĻA.

Kā gan var būt stiprs tas cilvēks, kurš ne vienmēr atbalsta vājākos?

GERMANS: Kā pilnīgā cilvēka pacietība var būt uzslavas cietnīga, ja viņš nespēj panest vājo?

XXVI NODAĻA.

Atbilde par to, ka vājais ne vienmēr ļauj, ka viņam palīdz.

JOSEFS: Es neteicu, ka stiprā izturība un tikums būs nomākts, bet ka vājā nožēlojamais stāvoklis, kas ik dienas paliek sliktāks, bet kuru uzmundrina pilnīgā [brāļa] iecietība, novedīs pie tā, ka viņš pats vairs negribēs, ka viņu nes, vai arī viņš ar ļaunām aizdomām, ka [brāļa] pacietība atkal nomāc viņa nevarību, agrāk vai vēlāk nolems izšķirties, lai viņu nenēs tā augstsirdība. To, mūsaprāt, vajadzētu atcerēties tiem, kas savu pieķeršanos biedriem grib saglabāt nesamaitātu, t.i., mūkiem, kurus izaicina kāds aizvainojums, pienākas ne vien lūpas, bet arī krūšu dobes turēt nekustīgas, bet, ja viņš jūt, ka tur kaut kas viļņojas, tad lai noslēdzas pilnīgā klusumā un uzcītīgi ievēro, ko saka psalmists: *Es biju apņēmis uzmanīt savus ceļus, ka negrēkoju ar savu mēli. Es uzlikšu iemauktus savai mutei, kamēr bezdievīgais vēl manā priekšā* (Ps.39:2-3) un lai pie šī stāvokļa nekavējas un nedod vaļu tam, uz ko mudina sašutušais prāts, un dusmu brīdī atceras savu agrāko mīlestību vai cerību uz miera atjaunošanos un domā, ka tas jau notiek. Jo, ja viņš ļausies tuvās saskaņas priekam, viņš aizmirsīs tagadējās ķildas rūgtumu un, kad mīlestība būs atjaunota, viņu nevarēs apsūdzēt un viņš būs izpildījis pravieša vārdus: *Dusmās atceries arī apžēlošanu!* (Hab.3:2).

XXVII NODAĻA.

Par to, kā apslāpēt dusmas.

Tātad mums ir jāsavaldā katrs dusmu uzliesmojums un jāvirzās

apdomības virzienā, lai mūs neapstulbina dusmu aklums, ko nosoda Salamans: *Nejēga izkrata sava gara saturu cita priekšā, bet īsteni gudrais to pataupa sev* (Sal.pam.29:11), t.i., mulķis aizdegas dusmu kaislē, gribēdams atriebties, bet gudrais savas apdomas un savaldības briedumā tās soli pa solim apslāpē un tiek brīvs. Līdzīgi saka apustulis: *Neatriebieties paši, mīļie, bet atstājiet vietu Dieva dusmībai* (Rom.12:19), t.i., dusmu uzliesmojumā neļaujiet, ka jūsu sirdis sapinas nepacietības un glēvulības slazdos, lai tad, kad saceļas nikna kaislību vētra, jūs varētu pastāvēt, un dariet plašas savas sirdis, uzbrūkošo dusmu viļņus šķeldami ar platu mīlestības straumi, kas *aplāj visu, kas panes visu* (1.Kor.13:7), jo tas jūsu prātu darīs vai nu stipru ar ilgstošu pacietību un izturību, kas glabā drošu padomu un uzsūc nekrietno dusmu dūmus, ka tie izklīst un izgaist, vai arī jūs dosiet vietu dusmām ar nokārtot galvu, ļaudamies svešām kaislībām un aizraudamies līdzī kaislību pārņemtai nesavaldībai, ar to it piekrizdami, ka esat pelnījuši lielu ļaunumu.

Bet tie, kas sagroza pilnības jēgu, par ko apustulis saka: tie, kas dod vietu dusmām, kas iziet no dusmīga cilvēka, manuprāt, nevis atrauj, bet gan veicina strīda karstumu, jo, ja vien tuvākā dusmas netiek nekavējoties pārvarētas, pazemīgi labojot notikušo, tad bēgot no tām cilvēks nevis izvairās, bet tās provocē. Tas ir līdzīgi tam, kā saka Salamans: *Neļauj sevi pārmērīgi ātri pārņemt dusmām, jo dusmas mājō nelgas azotē un nesteidzies tūliņ ar kādu citu uzsākt asu vārdu maiņu, jo ko tu darīsi tad, ja tevi tavš tuvākais būs apkaunojis?* (Sal.māc.7:9; Sal.pam.25:8). Jo viņš ašo ķildīguma izrādīšanos un dusmas nenosoda tāpēc, lai uzteiktu lēno. Tāpat jāsaprot arī šis: *Bezprātīgais tūliņ izrāda atklāti savas dusmas, bet, kas apslēpj to, ka ir apkaunots, tas ir gudrs* (Sal.pam.12:16). Jo viņš nesaka, ka gudrajam vajadzētu apslāpēt kaunpilno dusmu uzņēmšanos, neko nepārmetot lēnajam, bet gan, tā kā dusmas izlaužas uz āru cilvēciskā nespēka dēļ, tad viņš grib teikt, ka dusmas prātīgi apvaldot, tās var iznīdēt pavisam. Jo dusmu daba ir tāda, ka, tiklīdz tās savalda, tās nīkuļo un iznīkst, bet, ja tām ļauj vaļu, tās iedegas arvien spožāk. Tāpēc sirdis vajag plati atvērt, lai tās nepaliek ieslodzītas šaurajā glēvulības cietumā, kur tās pārpludina svilinošo dusmu viļņi un mēs vairs nespējam uzņemt to, ko praviētis sauc par

Dieva baušļa “pārmērīgo plašumu”, jeb, sakot kopā ar pravieti: *Es tecēšu Tavas bauslības ceļu, jo Tu apgaismo manu sirdi* (Ps.119:32). Gudrus vārdus par šo pacietību saka Raksti: *Kas ir pacietīgs, tas ir arī gudrs, bet, kas ir nepacietīgs, parāda savu negudrību* (Sal. pam.14:29). Tāpēc Raksti par to, kurš sev no Tā Kunga lūdza gudrības dāvanu, saka: *Un Dievs deva Salamanam gudrību un dziļu izpratni un tik daudz bagātu atziņu, cik ir smilšu jūrmalā* (1.Ķēn.5:9).

XXVIII NODAĻA.

Par to, ka slepena sazvērestība nevar pastāvēt.

To pierāda daudzi gadījumi, kad tie, kas sazvērējās kaut kāda slepena nolīguma dēļ, to nespēja ievērot – vai nu tāpēc, ka abi to ne-centās uzturēt, lai sasniegtu pilnību, vai tāpēc, ka [nepietika] apustuliskās mīlestības, vai arī tāpēc, ka mūsu visviltīgais ienaidnieks abus dzina saraut draudzības saites, lai padarītu viņus par zvēresta laužējiem. Tos apstiprina pašu apdomīgāko vīru spriedums, proti, patiesa saskaņa un nešķirama savienība ir iespējama tikai starp tiem, kas dzīvo tīri un kam ir vienāds tikums un nolūks.

To vissvētītais Josefs pastāstīja savā garīgajā sarunā par draudzību, aizdedzinādams mūsos dedzīgu vēlēšanos saglabāt draudzīgu mīlestību uz visiem laikiem.

17. SARUNA.

ABAS JOSEFA OTRĀ SARUNA. PAR SOLĪJUMIEM.

I NODAĻA.

Par nakti, kuru mēs pavadījām nomodā.

Kad šī saruna bija galā un pa vidu iestājās nakts klusums, un miera labad bijām pavadījuši svēto abu Josefu uz atsevišķu celli, mēs visu nakti pavadījām nomodā (jo pēc viņa vārdiem mūsu sir-

dīs dega uguns) un aizgājām kādus simts jardus nost, lai apsēstos piemērotā vietā. Un, kad nakts ēna mūs veltīja noslēgtai un intīmai sarunai, mums tā sēžot, aba Germans smagi nopūtās.

II NODAĻA.

Par abas Germana bažām, atceroties mūsu solījumu.

Ko nu lai darām? - Germans teica, - Jo mēs esam nonākuši lielās grūtībās, nožēlojamā situācijā. Svēto dzīve mums māca to, kas ir pats labākais gara dzīves attīstībai, tomēr mūsu [Sīrijas] vecajiem dotais solījums neļauj izvēlēties to, kas mums noderīgs. Lai gan mums, sekojot šo lielo vīru paraugam, vajadzētu dzīvot daudz pilnīgāku dzīvi, tomēr dotā solījuma noteikumi liek tūlīt atgriezties klosterī. Bet, ja mēs tur atgriezīsimies, mums vairs nebūs iespēju šeit atgriezties. Bet, ja mēs paliksim šeit un izvēlēsimies izpildīt savu vēlēšanos, tad kas notiks ar mūsu zvērestā [doto uzticības] solījumu drīz atgriezties pēc tam, kad būsim ātri apskrējuši šīs zemes klosterus un svētos? – Tā, savā mulsumā nespēdami pieņemt lēmumu, kas labāks mūsu pestīšanai, mēs ar smagām nopūtām atzīstam sava stāvokļa smagumu – gan apliecinādami savu pārdrošo bezkaunību, gan ienīzdami kaunu, kura mākti, mēs tik un tā nespējam pretoties to lūgšanām, kas mūs sauc atpakaļ pret mūsu ieguvumu, un uz savu solījumu drīz atgriezties mēs atbildam, ka mēs raudājām, jo esam strādājuši šī kauna ēnā, par ko ir teikts: *Ja tu redzi vīru, kas pats sev šķiet visai gudrs esam, tad vairāk var sagaidīt no neprāšas nekā no tāda* (Sal.pam.26:11).

III NODAĻA.

Manas domas šajā lietā.

Uz to es atbildēju: Vecajā padoms vai, pareizāk, autoritāte, uz kuru atsaucoties, mums vajadzētu risināt savus jautājumus, parāda drīzu izeju no grūtībām, un, lai ko nospriestu viņu lēmums, tā būs Dievišķa atbilde no debesīm, kas darīs galu visiem uztraukumiem. Mums nav jāapšaubā tas, ko Tas Kungs māca ar vecā muti gan viņa nopelnu, gan mūsu ticības dēļ. Jo, pateicoties Dieva dāvanai, ticīgie bieži saņem glābšanas padomu no necienīgiem cilvēkiem, bet neti-

cīgie no svētajiem, kā Tas Kungs to grib vai nu pēc to tikuma, kuri atbild, vai pēc to ticības, kas lūdz padomu.

Svētais aba Germans kāri uztvēra šos vārdus, it kā es būtu runājis nevis no sevis, bet Tā Kunga pamudinājuma spēkā, un, nakts dievkalpojuma stundai tuvojoties, ar parasto sveicienu sagaidījuši veco, tad pabeiguši noteikto psalmu un lūgšanu skaitu, mēs atkal apsēdāmies, kā parasts, uz tiem pašiem matračiem, uz kuriem bijām atlaidušies gulēt.

IV NODAĻA.

Abas Josefa jautājums un mūsu atbilde par nemiera cēloni.

Godājamais Josefs redzēja, ka esam visai sagumuši un nojauzdams, ka tas nav bez iemesla, uzrunāja mūs ar šiem patriarha Jāzepa vārdiem: *Kāpēc šodien jūsu sejas ir īgnas?* (1.Moz.40:7) – uz ko mēs atbildējām: Mēs neesam kā tie faraona vergi važās, kas bija redzējuši sapni un nebija neviena, kas to varētu izskaidrot, bet es atzišos, ka mēs pavadījām nakti bez miega un nebija neviena, kas varētu atvieglot mūsu nemiera nastu, ja vien Tas Kungs to nenocels ar tavu gudrību. Tad viņš, kurš atgādināja patriarha izcilību gan pie vārda, gan tikumiem, teica: Vai cilvēka apjukuma dziedināšana nenāk no Tā Kunga? Pastāstiet par to, jo Dievišķā Līdzjūtība zina zāles ar mūsu padoma starpniecību un saskaņā ar jūsu ticību.

V NODAĻA.

Abas Germana paskaidrojums, kāpēc mēs gribam palikt Ēģiptē, bet mūs sauc atpakaļ uz Sīriju.

GERMANS: Mums šķiet, viņš teica, ka mums jādodas atpakaļ uz savu klosteri, kas pārpilns gan ar garīgu prieku, gan noderīgo un pēc mūsu atgriešanās mums vajadzētu, lai gan arniecīgu sāncensību, darīt to, ko esam saņēmuši no tavas mācības un uzlūkojot tavu svētumu. Mūsu vecajo mīlestība lika viņiem dot solījumu, jo bijām iedomājušies, ka mēs tavā klosterī varētu sekot tavas augstās dzīves un mācības piemēram. Lai gan bijām iedomājušies, ka pār

mums izlīs viss prieks, no otras puses mūs ir pārņēmušas neciešanas bēdas, jo mēs redzam, ka šeit mēs vairs nevaram dabūt to, kas mums būtu par labu. Tā nu mēs esam iespiesti no abām pusēm. Jo, ja mēs izpildīsim savu visiem brāļiem klātesot alā doto solījumu, kurā Pats mūsu Kungs no Sava kambara atspīdēja Jaunavas klēpī un kam Viņš Pats bija liecinieks, mēs nodarīsim vislielāko zaudējumu savai garīgajai dzīvei. Bet, ja mēs neliksimies zinīs par savu solījumu un paliksim šajā apgabalā, un izvēlēsimies nolemt, ka mūsu zvērests ir mazāk nozīmīgs nekā mūsu pilnība, tad būsīm briesmīgi melojuši un laužuši zvērestu.

Bet arī tad mūsu nasta nekļūs vieglāka, ja mēs izpildīsim savu solījumu un steigsimies atpakaļ, lai pēc tam tūlīt atgrieztos. Jo tiem, kuri dzenas pēc tikuma uzvaras garīgā dzīvē, pat neliela kavēšanās ir bīstama un aizvainojoša, pat ja ar negribētu atgriešanos mēs turētu savu solījumu pārliecībā, ka mums jābūt cieši saistītiem gan pie veco varas, gan mīlestības, un tāpēc mums vairs nebūs nekādu iespēju šeit atgriezties.

VI NODAĻA.

Abas Josefa jautājums, vai mēs gūstam lielāku labumu Ēģiptē, vai Sīrijā.

Uz to svētais JOSEFS, īsu brīdi klusējis, jautāja: Vai jūs esat pārliecināti, ka garīgā ziņā jūs lielāku labumu gūstat šajā zemē?

VII NODAĻA.

Atbilde par atšķirīgajiem paradumiem abās zemēs.

GERMANS: Lai gan mums ir ļoti jāpateicas tiem vīriem, kuri mūs mācīja kopš jaunības, kā sasniegt lielu augstumu, un ļāva sajust izcilību, kas mūsu sirdīs iedēstīja lieliskas slāpes pēc pilnības, tomēr, ja vien uz mūsu spriedumu var kaut cik paļauties, mēs viņu paradumus nekādā ziņā nevaram salīdzināt ar to, ko esam ieguvuši šeit, tā ka mums jāiekož mēlē, lai neizteiktos par tavas dzīves nesalīdzināmo skaidrību, kas, mēs ticam, tev tikusi dota ne vien kā alga par tava prāta un mērķa sakopšanu un mērķtiecību, bet arī,

pateicoties šīs vietas atbalstam un līdzdalībai. Tāpēc mēs nešaubāties, ka, lai sekotu tavai augstajai pilnībai, ar mums doto mācību vēl nepietiek, ja vēl nesaņemam palīdzību no dzīves, jo mūsu aukstās sirdis var sasildīt gan pamācības, gan vingrināšanās ik dienas.

VIII NODAĻA.

Par to, ka pilnīgajiem nevajag dot neatsaucamus solījumus, un vai apņēšanās var atcelt un nesagrēkot.

JOSEFS: Tas tiešām ir labi un pareizi, un pavisam saskaņā ar mūsu aicinājumu, ja izpildām visu, ko esam apņēmušies, dodot solījumu. Tāpēc mūks lai nedod solījumus steigā, ka viņu nepiespiež darīt to, ko viņš neapdomīgi apsolījis, vai arī, ka viņu attur daudz prātīgāks apsvērums un tad viņš izrādās tāds, kas netur solījumu.¹³⁴

Bet, tā kā šobrīd mūsu uzdevums ir nevis uzturēt veselību, bet ārstēt slimību, tad ar uzteicamu padomu ir jāapsver nevis tas, ko jums tagad vajadzētu darīt, bet kā lai jūs izvairaties no klintīm, kas kuģim draud ar bojāeju. Ja mūs nekavē nekādas važas un apstākļi

134. 17. sarunā iztirzāts jautājums par meliem augstākas patiesības vārdā. Lai izpildītu Betlēmes brāļiem dotos solījumus, Jānim un Germanam jādodas atpakaļ, lai gan viņi ir pārliecinājušies, ka šeit iegūtās atziņas viņus tuvinā pilnībai. Ko darīt? No vienas puses, dotais solījums, no otras, pilnības dziņa: "Kas ir labāks mūsu pestīšanai?" - Melot vienmēr ir slikti, jo tas ir pretrunā ar patiesību (sv. Augustīns, Akvīnas Toms kristīgajos Rietumos). Jāņa Kasiāna uzskati visumā sakrīt ar sv. Jāņa Zeltamutes uzskatiem: "Liela ir krāpšanas vērtība, ja vien tā netiek veikta ar ļaunprātīgu nolūku. Patiesībā šādu rīcību nevajadzētu saukt par krāpšanu, bet gan par labas pārvaldības, attapības un prasmes veidu." Melošanu Jānis Kasiāns iztirzā kopā ar iepriekš aplūkoto spriestspēju (*diakrisis*), tā var būt attaisnojama vai pat nepieciešama: "Pie visa ir jāapdomā gals un atbilstoši jāizvēlas, pa kuru ceļu iet... Tas, ka jūs sevi saistījāt ar šī solījuma važām .. bija no pilnības dziņas .. Bet tagad jūs redzat, ka tā šos augstumus sasniegt nav iespējams. Tāpēc atteikšanās no solījuma nebūs vis kāpšanās atpakaļ .. jo darbarīka nomaīņa nenozīmē atteikšanos no darba, ne arī došanās pa īsāko un taisnāko ceļu liecina par ceļotāja slinkumu.. Jo viss, kas tiek darīts ar mīlestību pret Dievu un ar vēlēšanos iemantot tikumu, kam ir *tagadējās un nākamās dzīves apsolījums* (1.Tim. 4:8), pat ja tas izskatās pēc smaga un nepatīkama iesākuma, ir augstākā mērā teicams.. un pelnījis uzslavu" (XIV).

un ir jāsalīdzina labas lietas, kad tiek dota izvēles iespēja, tad ir jāņem tas, kas ir noderīgāks, bet, ja izvēles ceļā stāv kāds kaitējums vai zaudējums, no kā mēs varētu ciest, tad jāizvēlas tas, kas sagādā mazāku ļaunumu.

Tālāk, kā liecina tavs stāsts, tavs neuzmanīgais solījums ir novedis tevi līdz tādām stāvoklim, kad abos gadījumos ir jāzaudē kaut kas svarīgs tāpēc izvēlei vajadzētu noslieties tajā pusē, kurā zaudējumu ir vieglāk pārdzīvot vai kuru ir vieglāk dziedināt ar izlabošanu. Ja tu domā, ka tu savam garam iegūsi lielāku labumu šeit, nekā tu būtu uzkrājis, dzīvojot tajā klosterī, un tava solījuma nosacījumus nav iespējams izpildīt citādi, kā vien zaudējot lielu labumu, tad labāk ir uzņemties melus un solījuma nepildīšanu, nekā ciest tādu zaudējumu, kura dēļ, kā tu saki, tavs dzīves veids atdzisis un kas tevi ik dienas nebeidzami ievainos. Jo neapdomīgu solījumu var mainīt, ja to var piedot vai pat uzteikt, kad tas ir iegriezts taisnākā ceļā, un mums to nevajag uzskatīt par pastāvības trūkumu, bet par pārsteidzības izlabošanu. To visu var droši pierādīt no Rakstiem, jo daudzus viņu solījuma pildīšana iedzina nāvē, bet citiem tas bija labi un noderīgi, ka viņi no tā atteicās.

IX NODAĻA.

Cik bieži ir labāk saistības pārtraukt, nevis izpildīt.

Abas šīs iespējas ir skaidri redzamas notikumos ar sv. Pēteri un Hērodu. Pirmais, atteikdamies no apņemšanās, kuru, tā sakot, bija apstiprinājis ar zvērestu, sacīdams: *Nemūžam Tu man nemazgāsi kājas* (Jņ.13:8), tai pašā laikā nodibināja mūžīgu derību ar Kristu, lai gan viņš noteikti būtu atgrūsts no šīs svētīgās žēlastības, ja stūrgalvīgi turētos pie šiem vārdiem. Bet otrs, palikdams pie sava ļaunā zvēresta, kļuva par Tā Kunga priekšteča asiņaino slepkavu un, maldīgi bīdamies no [Salomei dotā] solījuma neturēšanas, saņēma lāstu un mūžīgās nāves sodu. Tādējādi it visam ir jāapdomā gals un atbilstoši jāizvēlas, pa kuru ceļu iet un kā nospraust mērķi, un, ja ņem virsroku kāds gudrāks padoms, tad labāk ir atteikties no nepareizās apņemšanās un pieņemt labāku lēmumu, nevis ietiepīgi turēties pie solījumiem un krist vēl ļaunākos grēkos.

X NODAĻA.

Mūsu jautājums par bailēm no solījuma, kuru mēs devām Sīrijas klosterī.

GERMANS: Tālāk, cik tas attiecas uz mūsu vēlēšanos sava garīgā labuma dēļ, mēs to ceram gūt no sarunām ar tevi. Jo, atgriežoties savā klosterī, mēs gan atkāptos no sava teicamā nolūka, gan arī ciestu lielu zaudējumu turienes dzīves viduvējībā. Tomēr mūs biedē Evaņģēlija pavēle: *Bet jūsu vārdi lai ir: jā, jā! nē, nē! Kas pāri par to, tas ir no ļauna* (Mt.5:37). Jo mums šķiet, ka tik svarīgas pavēles pārkāpšanu mēs nevaram atsvērt ne ar kādu [savu] taisnību, ne arī pie laba gala var aizvest tas, kam slikts sākums.

XI NODAĻA.

Atbilde, ka mums jāņem vērā darītāja nolūks, nevis darīšanas gaita.

JOSEFS: Katrā ziņā, kā jau teicām, lai noskaidrotu, kāpēc daži tika nosodīti par tiem darbiem, no kuriem vēlāk cēlās labums, vai otrādi, ar saviem darbiem uzkāpa nosodāmos [paš]taisnības augstumos. ir jāskatās nevis uz to, ka darbs ir padarīts, bet uz darītāja nolūku, ne arī mums ir jāmeklē, ko cilvēks ir padarījis, bet ar kādu nolūku. Pirmajā gadījumā viņu rīcības labais iznākums viņiem neatnesa neko labu, jo viņi to uzņēmās ar ļaunu nolūku un gribēja panākt ne jau labo, ar ko tas galu galā beidzās, bet pavisam ko citu; ne arī otrajam sliktais iesākums nodarīja ko ļaunu, kad viņš ķērās pie lietas ar nosodāmu vajadzību – nevis aiz necieņas pret Dievu vai ar nolūku darīt ko sliktu, bet ar vēlēšanos tikt pie noderīga un svēta gala.

XII NODAĻA.

Par to, ka ļaundariem veiksmē nenes labumu, bet labajiem ļaunums nekaiš.

Lai šos spriedumus paskaidrotu ar gadījumiem Svētajos Raks-

tos, ko gan varētu minēt vēl teicamāku un labāku visai pasaulei, kā Kunga Ciešanu pestījošās zāles? Jo nodevējam tās izrādījās nederīgas, pat postošas, tāpēc šie vārdi ir tieši par viņu: *Tam būtu labāk, ka nemaz nebūtu dzimis* (Mt.26:24). Par to, ko Viņš izdarīja, Viņam netika atmaksāts pēc iznākuma, bet pēc tā, ko Viņš gribēja izdarīt un kam Viņš ticēja, ka spēj to izdarīt.

Un vēl, kas var būt ļaunāks par viltu un svešinieku mānīšanu, nemaz nerunājot par brāli un tēvu? Un tomēr patriarhs Jēkabs par šādu izturēšanos ne tikai netika sodīts vai kaunināts, bet gluži otrādi – viņš saņēma mūžīgās svētības mantojumu. Un ne bez iemesla, jo viņš dzinās pēc svētības, kas paredzēta pirmdzimtajam, nevis kārē pēc mantas, bet ticībā uz mūžīgās svētības dāvanu, turpretī Jūdass pasaules Pestītāju nodeva nāvei nevis cilvēces pestīšanas dēļ, bet mantkārības grēkā. Tā abos gadījumos padarītā augļi tika skaitīti pēc prāta dziņas un gribas nolūka. Pirmajā gadījumā tā nebija vēlēšanās kādu piekrāpt, bet otrajā tā nebija pestīšana. Taisnīgi katram tika atmaksāts pēc tā, ko viņš bija ieņēmis galvā, nevis pēc tā, kas tur iznāca, labs vai slikts pretēji tam, ko viņš gribēja. Tātad vistaisnais Soģis to, kurš uzdrošinājās mānīties, uzskatīja par attaisnojamu un pat par uzslavas cienīgu, jo citādi viņš nebūtu ieguvis pirmdzimtības svētību, tāpēc to nevar uzskatīt par grēku, citādi patriarhs būtu ne tikai zemiski izturējies pret savu brāli, bet arī piemānījis viņu un izrādītos zaimotājs, ja vien būtu kāds cits ceļš, kā tikt pie svētības, bet viņš izvēlējās to, kas ievaino un sarūgtina brāli. Tā tu redzi, ka Dievs neskatās uz padarīto darbu, bet uz prāta nolūku. – Pēc šādas sagatavošanās atgriezoties pie ierosinātā jautājuma, es gribu, lai tu man pastāsti, kāpēc tu sevi saistīji ar šī solījuma saitēm.

XIII NODAĻA.

Atbilde par cēloni, kas mums lika dot solījumu.

GERMANS: Pirmais cēlonis, kā teicām, bija mūsu bailes sarūgtināt vecajos un pretoties viņu rīkojumiem; otrais, mūsu ļoti muļķīgā iedoma, ka, ja mēs uzzināsim no tevis kaut ko pilnīgu vai lielisku, tad, atgriezoties klosterī, mēs to varēsim izpildīt.

XIV NODAĻA.

Vecā izklāsts, ka rīcības plānu var mainīt, neuzņemoties grēku, ja turpina sekot labajam nolūkam.

JOSEFS: Kā mēs iepriekš teicām, prāta nolūks cilvēkam nes vai nu algu, vai sodu, pēc šiem vārdiem: *Viņu domu spriedumi, kas cits citu vai nu apsūdz, vai attaisno, tai dienā, kad Dievs caur Jēzu Kristu spriedīs tiesu par to, kas cilvēkos apslēpts, un vēl: Jo Es zinu viņu darbus un domas, Es sapulcināšu visas tautas un mēles, un tās nāks un redzēs Manu godību* (Rom.2:15-16; Jes.66:18). Tāpēc tas, ka jūs sevi saistījāt ar šī solījuma važām, kā es saprotu, bija no pilnības dziņas, jo jūs domājāt, ka to var sasniegt ar šādu rīcību, bet tagad, kad virsroku ir ņēmis daudz nobriedušāks lēmums, jūs redzat, ka tā šos augstumus sasniegt nav iespējams. Tāpēc atteikšanās no solījuma nebūs vis kāpšanās atpakaļ, ja vien netiks mainīts sākotnējais nolūks. Jo darbarīka nomaīņa nenozīmē atteikšanos no darba, ne arī došanās pa īsāko un taisnāko ceļu liecina par ceļotāja slinkumu. Tāpēc šajā lietā nepilnību izlabošana nav jāuzskata par garīgā solījuma pārkāpumu. Jo viss, kas tiek darīts aiz mīlestības uz Dievu un ar vēlēšanos iemantot tikumu, kam ir *tagadējās un nākamās dzīves apsolījums* (1.Tim.4:8), pat ja tas izskatās pēc smaga un nepatīkama iesākuma, ir augstākā mērā teicams, un tas ne tikai nav peļams, bet ir pelnījies uzslavu. Neapdomīgi dota solījuma laušana nav kāpšanās atpakaļ, ja iecerētā tikuma mērķis tiek saglabāts. Jo mēs visu darām šī mērķa labad, lai Dievam pienestu tīru sirdi un ja, šo mērķi apdomājot, kļūst skaidrs, ka šajā zemē to sasniegt vieglāk, tad tava solījuma atcelšana tev nebūs par kavēkli, ja vien šī tīrības pilnība, kuras dēļ tu pirmoreiz solījies, pēc Tā Kunga gribas tiks sasniegta ātrāk.

XV NODAĻA.

Jautājums, vai var palikt bez grēka, ja ar savām zināšanām vājākiem brāļiem tiek samelots.

GERMANS: Pēc šādiem saprātīgiem un rūpīgi apsvērtiem vārdiem mūsu sirdsapziņas ēdas par solījuma pārkāpšanu varētu viegli dzēst, ja vien mēs neraizētos par to, ka šis piemērs kādus vājākus brāļus varētu pamudināt melot, jo tagad viņi domās, ka vienošanās

uzticību var lauzt, lai gan tas ir aizliegts ar stingriem un brīdinošiem vārdiem, jo pravietis saka: *Tu pazudini tādus, kas runā melus, Tev riebj ikviens, kas izlej asinis un dara viltu* (Ps.5:7; Sal.gudr.1:11).

XVI NODAĻA.

Atbilde, ka Rakstu patiesību nedrīkst mainīt, lai nenodarītu kaitējumu vājam.

JOSEFS: Iespējas, kā sevi izpostīt, nekādā ziņā netrūkst tiem, kas ir nostājušies uz pazušanas ceļa, pareizāk, tiem, kas pūlas sevi iznīcināt, ne arī šīs Rakstu vietas ir jāmet ārā no grāmatas, lai gan tās iedvesmo ķeceru kropļības un vairo jūdu neticību, vai pagānu gudrību, bet dievbijībā Rakstiem ir stipri jātic un tie ir jāmaca saskaņā ar patiesības likumu. Tāpēc mums kāda cita neticības dēļ nevajadzētu atnest to praviešu un svēto namturību, kas izklāstīta Rakstos. Bet, kā jau teicām, mums tas jāatzīst pēc burta un jāpaskaidro, kāpēc tas bija pareizi darīts. Bet pie tiem, kas ir nepareizi noskaņoti, melu iespaids netiks apturēts, ja mēģināsim vai nu pilnībā noliegt, vai ar alegoriskām interpretācijām izskaidrot tā patiesumu, ko mēs grasāmies apgalvot vai jau esam apgalvojuši. Jo kā šo pantu autoritāte viņiem kaitēs, ja ar viņu samaitāto gribu vien pietiek, lai ievestu viņus grēkā?

XVII NODAĻA.

Par to, kā svētie melus izmanto tāpat kā ziemziedi.

Tāpat melus vajadzētu izmantot tāpat kā ziemziedi, kas izrādās noderīga, kad uzglūn nāvējoša slimība, bet, kad nekāda lielā nelaieme nedraud, tā izraisa nāvi. Jo mēs lasām, ka arī svētie un tie, kurus Dievs visvairāk atzinis, izmantoja melus, ne vien neapzinādamies grēka vainu, bet lai iegūtu vislielāko tikumu, un, ja mānīšanās viņiem piešķīra godību, tad, no otras puses, ko viņiem būtu atnesusi patiesība, ja ne sodu?

Lūk, Rahāba, par kuru Raksti liecina, ka viņa neko labu nebija izdarījusi, turklāt bija netikle, un melodama viņa paslēpa [israēļu] spieģus, nevis tos nodeva, par ko viņai tika dāvāta piedrošana

Dieva tautai mūžīgajā svētībā (Joz. 2 un Mt.1:5). Bet, ja viņa būtu izvēlējusies teikt taisnību un rūpēties par pilsoņu drošību, tad nav šaubu, ka viņa un viss viņas nams nebūtu izglābies no nākamā posta, ne arī viņai tiktu dāvāta uzņemšana mūsu Kunga priekšteču sarakstā un pieminēšana kopā ar patriarhiem, un līdz ar sekojošajiem pēctečiem kļūstot par Māti visu Pestītājam.

Tā arī Dalila, kas savu pilsoņu drošībai nodeva patiesību, pretī saņēma mūžīgu pazudināšanu un ļaudīm neatstāja neko, kā vien piemiņu par savu grēku. Ja nu par patiesības apliecināšanu draud lielas briesmas, tad mums jāķeras pie meliem kā glābiņa, bet tā, lai savas pestīšanas labad mēs apzinātos pazemotās sirdsapziņas vainu. Tomēr, kur nav galēja nepieciešamība, tur no meliem visiem spēkiem jāvairās, it kā tas būtu kas nāvējošs – tieši tāpat, kā ziemziedes kauss, par kuru mēs teicām, ka tas ir noderīgs tikai tad, ja to lieto kā pēdējo līdzekli, kad uzglūn nāvējoša un neārstējama slimība, bet, ja to lieto tad, kad ķermenis ir sveiks un vesels, tās nāvējošās īpašības uzreiz dodas uzbrukumā svarīgajiem orgāniem.

Tas ir ļoti skaidri redzams notikumā gan ar Jērikas Rahābu, gan ar patriarhu Jēkabu – pirmā varēja izbēgt no nāves tikai ar meliem, bet otrais bez tiem nespēja iegūt pirmdzimtības svētību (1.Moz.25). Jo Dievs tiesā ne vien mūsu vārdus un darbus, bet arī nolūku un mērķi. Un, kad Viņš redz, ko kāds ir izdarījis vai apsolījis mūžīgās pestīšanas dēļ un apliecina ieskatīšanos Dievapcerē, pat ja tas citiem liekas tumšs un nesaprotams, Viņš tik un tā vērtē sirds iekšējo tikumu un vēlēšanos vairāk, nekā pateiktos vārdus, jo Viņš ņem vērā darāmā nolūku un darītāja noslieci, kas var attaisnot viņa melus, bet cits var izrādīties vainīgs mūžīgās nāves grēkā, sacīdams taisnību. To apliecina patriarhs Jēkabs, kurš nekaunējās viltot sava brāļa mataino ādu, tinoties ādās un paklausot mātes pamudinājumam melot. Jo viņš redzēja, ka tad viņam tiks piešķirts lielāks svētības ieguvums, nekā tad, ja viņš turēsies uz vientiesības ceļa, un nešaubījās, ka viņa melu traipu nomazgās tēva svētības plūdi un ar Svētā Gara elpu tos drīz izvējos kā sīku mākonīti, un par šiem meliem, kurus viņš atļāvās teikt, viņam tiks dāvāta bagātāka nopelnu atmaksa, nekā par taisnību, kas piemīt viņa dabai.

XVIII NODAĻA.

Iebildums, ka nesodīti meloja tikai tie, kas bija zem bauslības.

GERMANS: Nav brīnums, ka šādi paņēmienu tika lietoti Vecajā Derībā, un daži svētie uzteicami vai vismaz piedodami meloja, jo mēs redzam, ka tajos skarabajos apstākļos viņiem bija atļautas vēl daudz sliktākas lietas. Jo kas tur ko brīnīties, ka tad, kad svētītais Dāvids bēga no Saula, atbildēdams uz priesteru Abimeleha jautājumu: *Kāpēc tu nāc viens pats un neviena nav tev līdzī? viņš teica šādi: Ķēniņš man ir devis kādu uzdevumu, un viņš man sacīja: lai neviens nekā nedabū zināt par to lietu, kuras dēļ es esmu tevi sūtījis un par ko es esmu tev pavēlējis! – Tāpēc es esmu saviem puīšiem pavēlējis palikt noteiktā vietā, un vēl: Vai tev nav pie rokas kāds šķēps vai zobens? Es neesmu līdzī paņēmis nedz savu zobenu, nedz savus ieročus, tāpēc ka ķēniņa uzdevums bija steidzams, vai arī, kad viņu aizveda pie Gātas ķēniņa Ahišas un viņš izlikās ārprātīgs un jūcis un kā traks dauzīja vārtu divviru durvis, un siekalas tecēja viņa bārdā (1.Sam.21:1-2,8,13), un [Salamanam] bija atļauts turēt bariem sievu un piegulētāju un tas netika pielīdzināts par grēku, vēl vairāk, viņš bieži ar paša rokām izlēja ienaidnieka asinis un tas netika uzskatīts par nosodāmu, bet gan uzteicamu? Ja skatās Evaņģēlija gaismā, tas viss ir stingri aizliegts, un neko tādu nedrīkst darīt, smagi nesagrēkojot. Tāpat mēs uzskatām, ka neviens nedrīkst melot – ne vien taisnības vārdā, bet arī ne piedodami, lai cik tas tiktu piesegts ar dievbijības krāsām, kā Tas Kungs saka: *Bet jūsu vārdi lai ir: jā, jā! nē, nē! Kas pāri par to, tas ir no ļauna*, un apustulis tam piekūrī: *Nemelojiet cits citam* (Mt.5:37; Kol.3:9).*

XIX NODAĻA.

Melošanu, kas arī Vecajā Derībā nebija atļauta, pareizi izmantojuši daudzi.

JOSEFS: Brīvība jautājumā par sievietēm un daudzām piegulētājām, kad tuvosies laiku beigas un cilvēku dzimuma vairošanās

būs noslēgta, evaņģēliskās pilnības vārdā pavisam noteikti būs jāaizliedz, jo tā vairs nebūs vajadzīga. Jo līdz Kristus atnākšanai bija pareizi, ka tika pilnībā ievērota, jo pirmās pavēles svētība saka: *augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi* (1.Moz.1:28). Tāpēc bija pilnīgi pareizi, ka no cilvēka vairošanās sākuma, kas laimīgi uzplauka sinagogā, laikam ejot, Baznīcā uzdīga eņģeļu nevainības pumpuri un smaržīgie atturības ziedi.

Bet, ka meli jau tajā laikā tika nosodīti, pati Vecā Derība skaidri liecina, sakot: *Tu pazudini tādus, kas runā melus un vēl: Zagta maize cilvēkam gan labi garšo, bet pēc tam tās ēdējam mute ir pilna zvirgzdu*, un Pats Likumdevējs saka: *Turies tālu no nepatīšanas liecības* (Ps.5:7; Sal.pam.20:17; 2.Moz.23:7). Mēs gan teicām, ka toreiz tie tika pareizi izmantoti kā pēdējā iespēja, kad ar meliem saistījās pestīšanas cerība, kamdēļ tos nevar nosodīt. Tā tas bija gadījumā ar ķēniņu Dāvidu, kuru tu minēji, kad, bēgdams no Saula netaisnās vajāšanas, viņš sarunā ar priesteri Abimelehu meloja ne ar nolūku gūt kādu labumu, ne arī, lai kādu ievainotu, bet tāpēc, lai pats izglābtos no nepelnītas vajāšanas un neaptraipītu savas rokas ar ļaunā ķēniņa asinīm, kuru Dievs viņam bieži nodeva rokās, jo teica: *Lai Tas Kungs mani no tā pasargā, ka es ko nodarītu savam pavēlniekam, Tā Kunga svaidītam, un ka es pret to nekad nepaceļu savu roku, jo viņš ir Tā Kunga svaidītais!* (1.Sam.24:7).

Un tāpēc, ka Vecās Derības laikā svētie vīri šādi rīkoties izvēlējās vai nu pēc Dieva gribas, vai arī, priekštēlodami cilvēku pestīšanas noslēpumus, [tāpēc] arī mums nevajag [melus] pilnībā noraidīt, kad uz to piespiež nepieciešamība, jo mēs redzam, ka pat apustuļi to neliedza, kad tam bija cienīgi iemesli, kuru iztirzāšanu mēs atcelsim uz vēlāku laiku, vispirms pārrunādami tos gadījumus, kurus vēl gribam celt priekšā no Vecās Derības, lai pēc tam daudz iederīgāk par tiem pastāstītu kā tādiem, kas pierāda, ka svētie vīri gan Vecajā, gan Jaunajā Derībā šajos sarežģītajos jautājumos bija pilnīgi vienprātīgi.

Jo ko mēs teiksim par Hušaja svētajiem meliem Absalomam ķēniņa Dāvida glābšanas labad, kurus, lai gan melis un vilējs tos izteica it kā ar labu nolūku un vērsās pret labo nolūku, kurš lūdza

padomu, tomēr Svēto Rakstu autoritāte iesaka: *Bet Tas Kungs to tā bija nolīcis, ka Ahitofela labais padoms tiktu atmests, tāpēc ka Tas Kungs pats lika nākt nelaimei pār Absalomu* (2.Sam.17:14). Nevar arī nosodīt to, kas nostājās labajā pusē ar labu nolūku un dievbijīgu pestīšanas nodomu, lai uzvar tas, kura dievbijība ir Dievam tīkama, bet kas jāpanāk ar svētajiem meliem. Un ko mēs teiksim par tās sievas rīcību, kura uzņēma pie sevis vīrus, kurus minētais Hušajs sūtīja pie ķēniņa Dāvida un kurus viņa paslēpa akā un apse-
 dza tās caurumu ar drānu, un izlikās, ka žāvē miežus un teica: *Viņi ir pārgājuši pāri ūdens strautam* (2.Sam.17:20), jo ar šiem meliem viņa tos izglāba no vajātāju rokām? Tagad, lūdzu, atbildiet man un sakiet, ko jūs darītu, ja jūs, dzīvojot zem Evaņģēlija, nonāktu līdzīgā stāvoklī – vai jūs labāk viņus paslēptu ar līdzīgu blēdību, sacīdami tāpat: *Viņi devās tālāk, iemalkojuši nedaudz ūdens un tā izpildītu pavēli: Glāb tos, kurus nevainīgus taisās nonāvēt, un neatraujies no tiem, kurus paredz nomākt un nožņaupt* (Sal.pam.24:11), vai arī, teikdami taisnību, jūs viņus nodotu tiem, kas viņus nogalinās? Un kā tad lai saprot apustuļa vārdus: *Neviens lai nemeklē savu paša, bet citu labumu!* un: *Mīlestība neizturas piedauzīgi, tā nemeklē savu labumu, tā neskaistas, tā nepiemin ļaunu, jo par sevi viņš saka: Nevis savu, bet daudzu citu labumu meklēdams, lai tie taptu izglābti* (1.Kor.10:24; 13:5; 10:33).

Ja nu mēs meklējam savu [labumu] un ietiepīgi gribam paturēt to, kas ir labi pašiem, tad pat spiedīgās reizēs ir jāsaka taisnība, bet tad mēs būsim vainīgi pie citu nāves, bet, ja mēs izvēlēsimies to, kas ir labi citiem un atsauksimies apustuļa prasībai, tad mums ir jāpieņem nepieciešamība samelot. Tātad mēs nespēsim saglabāt pilnīgas mīlestības sirdi vai, kā to prasa apustuliskā pilnība, ja nepieļausim zināmu piekāpšanos tajās lietās, kas attiecas uz mūsu dzīves stingrību un pilnību, un ar tādu pašu sirsnīgu pieķeršanos nepiekritīsim pieņemt to, kas ir noderīgs citiem un līdz ar apustuli kļūsim par vājo kopā ar vājajiem, lai varētu mantot vājos.

00XX NODAĻA.

Par to, ka pat apustuļi melus bieži uzskatīja par noderīgiem un patiesība var nodarīt ļaunu.

Šo piemēru pamācīts, svētītais apustulis Jēkabs un visi galvenie senās Baznīcas priekšstāvji mudināja apustuļi Pāvilu sekot nespēcīgo vājumam un pazemoties līdzī, izliekoties par vāju (1.Kor.9:22), un ieteica pieņemt šķīstīšanos saskaņā ar bauslību un noskūt galvu, jo bija pārliecināts, ka ļaunums, kas ceļas no izlikšanās, nav jāņem vērā, jo tas drīzāk nes labumu sludināšanai. Jo apustuļa Pāvila ieguvs no viņa taisnības nebūtu varējis atsvērt to zaudējumu, ko visām tautām atnesa viņa drīzā nāve. Tas noteikti atstāja iespaidu uz visu Baznīcu, ka ar šo labo un teicamo izlikšanos viņš izglābās, lai sludinātu Evaņģēliju. Šādā gadījumā mēs patiesi un piedodami varam pieļaut melu ļaunumu, jo, kā teicām, lielāks posts ceļas no taisnības un labums no patiesības teikšanas nespēj atsvērt tās radīto ļaunumu.

Citviet svētītais apustulis liecina, ka viņš vienmēr ir turējies pie šiem uzskatiem, jo, kad viņš saka: *Jūdiem esmu tapis kā jūds, lai mantotu jūdus; tiem, kas zem bauslības, esmu tapis kā tāds, kas stāv zem bauslības, pats nebūdam zem bauslības, lai mantotu tos, kas stāv zem bauslības. Tiem, kas bez bauslības, esmu tapis kā tāds, kas bez bauslības, kaut patiesībā nebūdam bez Dieva bauslības, bet stāvēdam Kristus bauslībā, lai mantotu tos, kas bez bauslības. Vājajiem esmu tapis kā vājš, lai mantotu vājos; visiem esmu tapis viss, lai katrā gadījumā kādus izglābtu* (1.Kor.9:20-22) – ko gan citu viņš apliecina, ja ne to, ka viņš vienmēr ir pazemojies līdzī mācāmo nespēkam un mazinājis kaut ko no savas pilnības spara, un nav turējies pie tā, ko būtu varējis prasīt no stingrības pašam pret sevi, bet gan piekāpās tam, ko prasīja vājāko labums?

Un, lai šo gadījumu izpētītu vēl rūpīgāk, minēsim apustuļu labo darbu spožumu. Kāds varētu jautāt: kā par svētīto apustuļi var teikt, ka viņš piemērojās visiem cilvēkiem visās lietās? Kad viņš jūdiem kļuva kā jūds? – Pavisam noteikti tad, kad, savā sirdī joprojām palikdam pie tās pārliecības, kuru apliecināja galatiešiem, sacīdam: *Redziet, es, Pāvils, saku jums: ja jūs tiekat apgraizīti, tad*

*Kristus jums nekādā ziņā nepalīdzēs (Gal.5:2), tomēr, apgrauzīdams Timoteju, pieņēma jūdu māņticības ēnu. Un vēl: kad viņš tiem, kas zem bauslības, kļuva kā tāds, kas zem bauslības? – Tāds noteikti bija Jēkabs un visi Baznīcas vecajie, kuri, baidīdamies, ka viņiem varētu uzbrukt daudzie jūdu ticīgie jeb jūdu kristieši, kas bija saņēmuši Kristus ticību, lai gan joprojām palika saistīti ar bauslības kārtības rituāliem, savās grūtībās ķērās pie šī padoma un teica: *Brāli, tu redzi, cik tūkstoši jūdu ir kļuvuši ticīgi, un visi ir dedzīgi bauslības piekritēji; bet tie dabūjuši zināt par tevi, ka tu visus jūdus, kas dzīvo pagānu vidū, mācot atkrist no Mozus, sacīdams, lai viņi neapgraiza savus bērnus un nedzīvo pēc tēvu ieražām.* Un tālāk: *Tāpēc dari, ko mēs tev sakām! Mums ir četri vīri, kas Dievam solījušies. Nem tos pie sevis, šķīsties ar tiem un samaksā par viņiem, lai viņi apcērp galvu, tad visi zinās, ka tie ir nieki, ko viņi par tevi dzirdējuši, un ka arī tu pats dzīvo pēc bauslības (Apd.21:20-24).* Tātad par labu tiem, kas bija zem bauslības, viņš uz brīdi kāpa pāri stingrajai pārliecībai, kuru pats bija apliecinājis: *Jo es bauslībā bauslībai esmu nomiris, lai dzīvotu Dievam (Gal.2:19),* noskuva matus un šķīstījās saskaņā ar bauslību un maksāja savus solījumus pēc Mozus bauslības Templī.¹³⁵*

Vai tu jautā arī, kad to dēļ, kuri neko nezināja par Dieva bauslību, viņš pats kļuva kā tāds, kas bez bauslības? – Izlasi ievadu viņa sprediķim Atēnās, kur plauka pagānu apgrēcība: *Jo, staigādams un aplūkodams jūsu svētumus, viņš saka, es atradu arī altāri ar uzrakstu: Nepazīstamam Dievam, un, iesācis no viņu māņticības, it kā pats būtu bez bauslības, šī pasaulīgā uzraksta aizsegā viņš iesāka runāt par Kristus ticību, sacīdams: *Ko jūs nepazīdami godājat, to es jums sludinu.* Pēc tam, it kā neko nezinādams par Dieva likumu, viņš nosprieda labāk nolasīt pagānu dzejnieka vārdus, nekā kaut ko teikt par Mozu vai Kristu, sacīdams: *Kā arī daži jūsu dziesminieki sacījuši: mēs arī esam Viņa cilts.* Un, kad bija tos uzrunājis, atsaucoties uz viņu autoritātēm, kuras viņi neuzdrošinājās noraidīt, tā caur maldiem apliecinādams patiesību, viņš piebilda: *Tāpēc mums, kas**

135. Jūdu kristiešu draudze strauji auga 1. gs. otrajā pusē un uzskatīja sevi par jūdaisma atzaru, līdz pilnīgi atšķēlās un pievienojās baznīcai 1.gs. beigās - 2. gs. vidū.

esam Dieva cilts, nav jādodomā, ka dievība ir līdzīga zeltam, sudrabam vai akmenim, cilvēka mākslas darinājumam vai izdomājumam (Apd.17:23,29). Bet vājajiem viņš kļuva kā vājš, kad no brīva prāta, nevis klausīdams pavēlei, atļāva [laulātajiem] atrauties vienam no otra, un tad atkal turēties kopā (sal.1.Kor.7:5), vai, kad viņš baroja korintiešus ar pienu, nevis gaļu, teica, ka viņš ir ar tiem kopā nespēkā, bailēs un drebēšanā (sal. 1.Kor.3:2, 2:3).

Un viņš kļuva viss visiem cilvēkiem, lai visus izglābtu, sacīdams: *Tas, kas ēd, lai nenicina to, kas neēd; bet tas, kas neēd, lai netiesā to, kas ēd visu. Jo Dievs viņu pieņēmis un: Kas savu jaunavu izprecina, dara labi, bet, kas neizprecina, dara labāk, un cītur: Kur, viņš saka, ir kāds nespēcīgs, un es nebūtu nespēcīgs? Kur kāds krīt grēkā, un mana sirds nedegtu?* Tā viņš pats izpildīja to, ko lika darīt korintiešiem, kad teica: *Esiet nevainojami kā jūdu, tā grieķu starpā un Dieva draudzē. Gluži kā arī visās lietās mēģinu tīkams būt visiem, nevis savu, bet daudzu citu labumu meklēdams, lai tie taptu izglābti!* (Rom.14:3; 1.Kor.8:38; 2.Kor.11:29; 1.Kor.10:32-33).

Tur noteikti nebūtu ieguvuma, ja Timotejs netiktu apgraižīts, ja mati nebūtu noskūti, ja netiktu izpildīta jūdu šķīstīšanās, ja nebūtu staigāšanas basām kājām, ja netiktu pildīti formālie solījumi – visu to viņš darīja, meklēdams nevis savu, bet daudzu labumu. Un, lai gan viņš to darīja, paturot prātā Dievu, tad tomēr ne bez izlikšanās. Jo tas, kurš līdz ar Kristu bija bauslības likumam miris, lai dzīvotu Dievam, un kas bauslības taisnību, kurā bija dzīvojis nevainojami, ieskatīja par mēsliem, lai mantotu Kristu, nespēja ar patiesu sirds dedzību darīt to, ko prasa bauslība, ne arī būs pareizti ticēt, ka tas, kurš sacīja: *Kad es to, ko esmu noārdījis, atkal uzceļu, es kļūstu par pārkāpēju* (Gal.2:18), piekrita tam, ko pats bija noliedzis.

Tātad ne tikai padarītais, bet galvenokārt darītāja nolūks tiek ņemts vērā, kad patiesība ievaino, bet meli dara labu. Jo, kad Sauls kurnēja uz saviem kalpiem par Dāvida bēgšanu, sacīdams: *Vai Isaja dēls dos jums visiem tīrumus un viņa dārzus, un vai viņš jūs visus iecels par virsniekiem pār tūkstošiem vai par virsniekiem pār simtiem? Bet jūs visi esat pret mani sazvērējušies, un nav neviena jūsu vidū, kas, man to dzirdot, būtu darījis zināmu, vai tad edomietis Doeg neteica patiesību, viņam sacīdams: Es redzēju Isaja*

dēlu nākam uz Nobu pie Ahimeleha, Ahituba dēla. Tas viņa labad vaicāja To Kungu un deva viņam ceļamaizi, un viņš tam iedeva arī filistieša Goliāta zobenu (1.Sam.22:7-10). Jo kurš patiesības stāsts būtu pelnījis, ka to izravē no dzīvo zemes, ja pravietis par to saka: Dievs tevi iznīcinās uz laiku laikiem, Viņš tevi sagrābs un izmetīs no telts un izraus ar visām saknēm no dzīvības zemes! (Ps.52:7)? Tā nu tas, kurš ir apliecinājis patiesību, tiek uz visiem laikiem izrauts ar saknēm no zemes, bet netikle Rahāba ar visu savu saimi ir iestādīta tajā ar visiem saviem meliem. Tāpat mēs atceramies, ka Samsons savai samaitātajai sievai neapdomīgi atklāja patiesību, kuru melodams bija ilgu laiku slēpis, un neapdomīgi atklātā patiesība bija par cēloni tam, ka viņš pats tika pievilts, jo nebija turējis pravieša pavēli: Noslēdz savas mutes vārtus pat tai sievai, kas guļ tev pie krūtīm (Mih.7:5).

XXI NODAĻA.

Vai par slepeno atturību ir jāstāsta tiem, kas par to prasa, un vai to, kas reiz tika izmests, var atkal ņemt rokā.

Minot piemērus no mūsu neizbēgamajām un gandrīz ikdienas vajadzībām, no kurām pat ar vislielāko piespiešanos mēs nevaram atteikties, lai tām nepakļautos vai nu ar, vai pret savu gribu – ko, es jums prasu, lai dara, kad esam apņēmušies atsacīties no vakariņām, bet tad ienāk brālis un jautā, vai esi paēdis: vai mums savs gavēnis jānoklusē un labā atturība jānoslēpj, vai arī, sakot taisnību, par to jāstāsta? Vai mums par to jāklusē, atsaucoties Tā Kunga pavēlei, kas saka: *Nerādies ļaudīm kā gavētājs, bet savam Tēvam, kas redz slepenībā*, un vēl: *Lai tava kreisā roka lai nezina, ko labā dara (Mt.6:18:3)*, vai arī jāmelo? Ja mēs atklājam savu labo apņemšanos, tad Evaņģēlija vārds mūs apmulsina: *Patiesi Es jums saku: tiem jau ir sava alga (Mt.6:2)*. Bet ko darīt tad, ja brālis pasniedz kausu, priedādamies par satikšanos, un lūdz to pieņemt? Ir taisnība, ka ir jāpiespiež sevi paklausīt brālim, kurš paklanās līdz zemei un domā, ka savu mīlošo sirdi viņš var parādīt tikai ar šādu pazemību – vai arī viņam stūrgalvīgi jāturas pie savas apņemšanās?

XXII NODAĻA.

Iebildums, ka atturība ir jāslēpj, bet to, kas reiz noraidīts, nevajag ņemt atpakaļ.

GERMANS: Pirmajā gadījumā, mūsaprāt, nav šaubu, ka atturībai ir labāk, ja to noslēpj, nevis izrāda ziņkārīgajiem. Tādos gadījumos mēs piekrītam, ka meli ir neizbēgami. Bet otrajā gadījumā, kā mums šķiet, melot nevajag – vispirms tāpēc, ka mēs varam atraidīt to, ko brālis laipni piedāvā un neko no viņa nepieņemt, un arī tāpēc, ka, atsacījušies vienreiz, mēs savu pārliecību saglabāsim nemainīgu.

XXIII NODAĻA.

Atbilde, ka spītīga apņemšanās nav saprātīga.

JOSEFS: Nav šaubu, ka tajos klosteros, kur, kā jūs sakāt, tika vingrināta jūsu atteikšanās [no pasaules], tiek pieņemti tādi lēmumi, kuru priekšnieki ir raduši savu gribu pacelt augstāk par brāļu vaka-riņām un ietiepīgi turas pie tā, ko reiz nolēmuši. Bet mūsu vecajie, par kuru ticību liecina Apustuliskie noteikumi, ir sacījuši, ka tie cilvēki, kuri noliecas līdz citu nepilnībām, saņem daudz bagātākus augļus nekā tie, kas paliek pie saviem lēmumiem, un apliecina, ka daudz labāks darbs ir savu atturību apslēpt ar, kā saka, šiem vajadzīgajiem un pazemīgajiem meliem, nevis ar plātīgu patiesības atklāšanu.

XXIV NODAĻA.

Kā aba Piamuns izvēlējās noslēpt savu atturību.

Aba Piamuns pēc divdesmit pieciem gadiem [atturībā] neliedzās pieņemt dažas vīnogas un vīnu, ko viņam atnesa brālis, un tūlīt pret savu apņemšanos piekrita atnesto pagaršot, nevis izrādīt savu atturību, par ko neviens nezināja. Ja mēs vēl atcerētos, kā rīkojās mūsu vecajie, – jo viņi mēdza slēpt savu labo darbu brīnumus, par kuriem būtu vajadzējis pastāstīt jaunāko brāļu pamācīšanai it kā ar citu vārdu – kā lai mēs to saucam, ja ne par meliem? Un ja vēl būtu kas vērtīgs, ko celt priekšā, lai saviļņotu jaunāko brāļu ti-

cību! Skaidrs, ka mums nevajadzētu just sirdsapziņas pārmetumus, sekojot līdzi viņu pietēlošanai. Jo ir labāk pietēlot melus, nekā nesaprātīga patiesīguma vārdā paslēpties muļķīgā klusēšanā, it kā tā būtu klausītājiem pamācoša, vai nepiedienīgai nepatīkamai iedomībai, stāstot patiesību savā paša vārdā. To pašu mums skaidri māca. pagānu skolotājs [apustulis Pāvils] mums skaidri māca to pašu, par viņam dotajām lielajām atklāsmēm izvēlēdamies stāstīt cita vārdā, sacīdams: *Es pazīstu cilvēku iekš Kristus, priekš četrpadsmit gadiem – vai miesā vai ārpus miesas, nezinu, Dievs to zina – tas tika aizrauts trešajās debesīs. Par to pašu cilvēku es zinu, ka tas – vai miesā vai ārpus miesas, nezinu, to Dievs zina – tika aizrauts paradīzē un dzirdēja neizsakāmus vārdus, ko cilvēkam nav ļauts izrunāt* (2.Kor.12:2-4).

XXV NODAĻA.

Rakstu liecības par atteikšanos no sākotnējās apņemšanās.

Visam izskriet cauri mēs nevaram. Jo kas var nosaukt gandrīz visus patriarhus un neskaitāmus svētos, no kuriem daži, lai glābtu dzīvību, bet citi, dzenoties pēc svētības, citi aiz žēluma, citi, lai neizpaustu kādu noslēpumu, citi Dieva dedzības dēļ, bet citi, meklēdami patiesību, kļūva, tā sakot, par melu patroniem? Un, tāpat kā visus nevar uzskaitīt, tāpat arī nevienu nedrīkst izlaist.

Lūk, dievbijība spieda svētīto Jāzepu izvīzīt viltus apsūdzību pret saviem brāļiem pat ar zvērestu pie faraona dzīvības, jo viņš teica: *Jūs esat izlūki, jo jūs esat nākuši izpētīt zemes neapsargātās vietas, un tālāk: Izsūtiet, viņš saka, vienu no jūsu vidus, tas lai paņem jūsu brāli, bet jūs esat apcietināti; tā jūsu vārdi tiks pārbaudīti, vai tie ir patiesība vai nav. Pie faraona dzīvības! Jūs esat izlūki* (1.Moz.42:9,16). Jo, ja viņš iežēlošanās dēļ tā nebūtu teicis, viņš nevarētu atkal satikt savu tēvu un savu brāli [Benjaminu], ne arī paglābt brāļus no briesmīgā bada, ne atraisīt viņu sirdsapziņu no vainas, ka tie pārdevuši savu brāli. Šāda rīcība, ar meliem šaustot brāļus ar bailēm, nebija necik nosodāma, drīzāk tā bija svēta un uzteicama, lai ienaidniekus un vajātājus ar iztēlotām briesmām pa-

mudinātu uz teicamu grēku nožēlu. Visbeidzot, kad ar riebumu tika izmeklēts briesmīgais noziegums, brāļu sirdsapziņu sašūpoja nevis nepatiesi izvirzītā apsūdzība, bet atmiņas par pastrādāto noziegumu, jo viņi viens otram teica: *Patiesi, mums tagad jāizpērk vaina mūsu brāļa dēļ; mēs redzējam viņa dvēseles bēdas, kad viņš lūdās, lai mēs to apžēlotu, bet mēs viņu nepaklausījām; tāpēc tagad pār mums nāk šīs bēdas* (1.Moz.42:21). Un mēs domājam, ka šī atzīšanās ar uzteicamu pazemību izpirka gan viņu briesmīgo grēku pret brāli, pret kuru viņi izturējās ar negantu cietsirdību, gan pret Dievu.

Un ko lai saka par Salamanu, kurš savā pirmajā [tiesas] spriedumā parādīja no Dieva saņemto gudrības dāvanu, pateicoties nepatiesībai? Jo, lai tiktu pie patiesības, kuru slēpa [pie viņa atvestās] sievas meli, viņš ķērās pie bezkaunīgiem meliem, sacīdams: *Atnesiet man zobenu. Sagrieziet dzīvo bērnu divās daļās un dodiet vienu pusi vienai, bet otru pusi otrai*. Kad šī tēlotā cietsirdība īstās mātes sirdi satrauca, bet otrā, kas nebija īstā māte, tai piekrita, tad pēc šīs atjautīgās patiesības atklāšanās viņš pasludināja spriedumu, kuru visi uzņēma kā Dieva iedvesmotu, un sacīja: *Dodiet šai dzīvo bērnu. Bet nāvēt gan to nenonāvējiet. Viņa ir tā māte* (1.Ķēn.3:24-27). Citas Rakstu vietas vēl skaidrāk māca, ka mēs ne varam, ne arī mums vajag darīt visu, ko esam apņēmušies vai nu ar mierīgu, vai satrauktu prātu, jo bieži dzirdam, ka svētie vīri un eņģeļi, un pat Visvarenais Dievs ir mainījis to, ko bija apņēmies. Jo svētais Dāvids ar zvērestu apliecināja, sacīdams: *Lai Dievs Dāvida ienaidniekiem dara šādi vai vēl vairāk, ja es no visa tā, kas viņam pieder, līdz rīta gaismai atstātu pāri kaut vienu vienīgu, kas vīriešu kārtas!* Bet, kad viņa sieva Abigaila iejaucās un viņu lūdza, viņš beidza draudēt, mīkstināja spriedumu un izvēlējās labāk lauzt doto vārdu, nekā palikt pie cietsirdīgi izpildāmā zvēresta, sacīdams: *Tik tiešām, ka Tas Kungs, Israēla Dievs, ir dzīvs, kas mani aizkavējis tev ļaunu darīt: ja tu nebūtu steigusies un nākusi man pretī, tad Nābalam nebūtu pāri palicis līdz rīta gaismai neviens, kas vīriešu kārtas!* (1.Sam.25:22,34). Tāpēc mēs neuzstājam, ka viņa gatavību dot ātru zvērestu (kam pamatā bija dusmas un prāta aptumšošanās) mums būtu jāpārņem, un uzskatām, ka ir jāseko piedošanai un lēmuma nomaiņai.

Izredzētais trauks [apustulis Pāvils] 1. vēstulē korintiešiem apsolā, ka viņš noteikti atgriezīsies, jo saka: *Bet pie jums es nāksū, kad būšu izgājis Maķedonijai cauri, jo es gribu doties caur Maķedoniju. Varbūt es pie jums kādu laiku palikšu, varbūt visu ziemu, tad jūs varat mani izvadīt ceļā, kurp es aiziešu. Es jūs negribu redzēt tikai garām ejot, bet ceru, ja Tas Kungs gribēs, pie jums palikt kādu laiku (1.Kor.16:5-7).* To viņš atcerējās otrajā vēstulē: *Tādā pārlicētibā es jau agrāk gribēju pie jums noiet, lai jūs atkal dabūtu žēlastību. No jums es gribēju iet tālāk uz Maķedoniju un no Maķedonijas atkal atgriezties pie jums, un lai jūs mani izvadītu uz Jūdeju. Bet tad rodas labāks plāns un viņš atklāti atzīst, ka savu iepriekš doto solījumu viņš nedomā pildīt. Vai tad, viņš saka, to nolemdams, es esmu vieglprātīgi rīkojies? Jeb vai mani lēmumi ir tik miesīgi, ka mans jā, jā varētu būt arī nē, nē? Visbeidzot viņš paziņoja, pat apstiprinādams ar zvērestu, kāpēc ir nolēmis atlikt malā sava apsolījuma vārdu, nevis ar savu klātbūtni nest nastu un sarūgtināt mācekļus: *Bet es piesaucu Dievu par liecinieku savai dvēselei, ka es, jūs saudzēdams, vairs neesmu nācis uz Korintu. Es biju sevī nodomājis nenākt atkal pie jums ar skumjām (2.Kor.1:15-17,23;2:1).**

Lai gan eņģeļi atteicās ieiet Lata namā Sodomā, sacīdami: *Nē, mēs pārnakšposim laukā uz ielas,* viņa lūgšanas piespieda šo apņemšanos mainīt, kā Raksti piebilst: *Bet viņš tos lūgdams lūdza, un tie iegriezās pie viņa un iegāja viņa namā (1.Moz.19:2-3).* Protams, ja viņi zinātu, ka ieies pie Lata, viņi no šī lūguma atgaiņātos ar izdomātu iemeslu, bet, tā kā viņu iemesls bija patiess, tad šis notikums skaidri rāda, ka viņi mainīja savas domas.

Pavisam noteikti mēs apgalvojam, ka Svētais Gars šos stāstus ielika svētajā grāmatā tikai tāpēc, lai ar piemēriem mācītu, ka mums nav ietiepīgi jāturas pie saviem solījumiem, bet tos vajag pakļaut savai gribai, lai savu saprašānu atraisītu no jebkādam bauslības važām un tā varētu sekot līdzī labajam padomam jebkurā virzienā un nenokavētu un nepalaistu garām iespēju doties tur, kur tā saskata labāku izvēli.

Lai atgādinātu vēl svarīgākus notikumus, lūk, ķēniņš Hiskija gulēja gultā, smagas slimības sists, pie viņa Dieva vārdā vērsās praviētis Jesaja un teica: *Apkop savu namu, jo tu mirsi un nekļūsi ve-*

sels! Tad Hiskija, viņš saka, *pagrieza savu vaigu pret sienu un pielūdza To Kungu, un sacīja: Ak, Kungs! Lūdzams piemini, ka es tavā priekšā esmu staigājis patiesībā un no visas sirds un ka es esmu darījis to, kas Tev labi patīk. – Un Hiskija rūgti raudāja* (2.Ķēn.20:1-2). Pēc tam par viņu vēl ir sacīts: *Griezies atpakaļ un saki Hiskijam, manas tautas vadonim: tā saka Tas Kungs, tava ciltstēva Dāvīda Dievs: Es esmu tavu lūgšanu uzklaušījis, un Es esmu redzējis tavas asaras. Un Es gribu vēl pie tavām mūža dienām pielikt piecpadsmit gadus; un tevi un šo pilsētu Es izglābšu no Asīrijas ķēniņa rokas, un Es pasargāšu šo pilsētu Sevis labad un Sava kalpa Dāvīda labad* (2.Ķēn.20:1-6). Kas var būt skaidrāks par to, ka žēlastības un tikuma labad Tas Kungs lauza Savu vārdu un iepriekš noteiktās nāves dienas vietā pagarināja mūžu tam, kas lūdzās, par piecpadsmit gadiem, nevis izrādījās nežēlīgs, palikdams pie Sava sprieduma?

Tāpat Dievišķais spriedums pasludināja Ninīves ļaudīm: *Vēl tikai četrdesmit dienas, tad Ninīve tiks galīgi nopostīta!* (Jon.3:4) – bet tad šis bargais un strupais spriedums tiek mīkstināts, jo viņi atgriezās un gavēja, un atsaucās žēlastībai ar tikumu. Bet, ja kāds apgalvo, ka Tas Kungs draudēja iznīcināt viņu pilsētu tāpēc, lai piespiestu viņus uz teicamo atgriešanos (jo Viņš zināja, ka tie atgriezīsies), tad jāsecina, ka tie, kas ir iecelti pār brāļu ceļiem, tiklīdz rodas tāda vajadzība, nebaidās no meliem un piedraud tiem, kam vajadzīga taisnošana, ar skarbākiem līdzekļiem, nekā viņi domā pielietot. Bet, ja kāds domā, ka Dievs savu skarbo spriedumu atcēla, atbildot uz viņu atgriešanos, jo Ecehiēls raksta: *Ja Es piedraudu bezdievim: tu mirsi, - un tas atgriežas no saviem grēkiem un rīkojas pēc patiesība un taisnības, tā ka tas atdod viņam iekļāto tā īpašniekam, atmaksā par laupīto un staigā pēc dzīves likumiem, un nedara ļauna, tad tas patiesi dzīvos un nemirs* (Eceh.33:14-15), tad šis piemērs mums māca, ka nedrīkst ietiepīgi palikt pie apņemšanās, bet ar lēnprātīgu žēlsirdību vajag mīkstināt draudus, ko agrāk lika izteikt nepieciešamība. Un, lai mēs neiedomātos, ka Viņš Savu žēlastību parādīja tikai ninīviešiem, Tas Kungs ar Jeremijas muti apļiecina, ka tāpat izturēsies pret visiem, un apsola, ka bez kavēšanās mainīs Savu spriedumu pēc mūsu nopelniem, sacīdams: *Vienu brīdi Es runāju ar kādu tautu un valsti, ka Es to gribu izpostīt, izdeldēt un*

iznīcināt, un draudu tai, bet, ja šī tauta, pret kuru bija vērsti Mani draudi, atgriežas no sava ļaunuma, tad Man kļūst žēl tā posta, ko Es tai biju lēmis. Un vēl: Varbūt viņi uzklausīs tos un atgriezīsies ikviens no sava ļaunā ceļa. Tad varbūt arī Man kļūtu žēl Mana nodoma tiem sūīt nelaimi viņu ļauno darbu dēļ (Jer.18:7,10; 26:2-3).

Šie Rakstu vārdi apstiprina, ka mēs nedrīkstam palikt pie saviem [pārsteidzīgi pieņemtajiem] lēmumiem, bet tos ir jāmaina ar prātu un saprašanu, un vienmēr ir jāizvēlas un jāiet pa labāku ceļu, un bez kavēšanās ir jānogriežas uz tā ceļa, kas ir izdevīgāks. Šis bezgala vērtīgais teikums pāri visam māca, ka Viņš zina ikviena cilvēka galu pirms piedzimšanas, un tomēr pēc Sava nodoma izkārt visas lietas pēc katra cilvēka rakstura, nevis vienkārši parādīdams Savu varu, ne arī saskaņā ar nekļūdīgo zināšanu, kas Viņam kā Visuzinošajam piemīt, bet saskaņā ar cilvēka rīcību, un atgrūž vai pievelk Sev ikvienu, un ik dienas vai nu dāvā, vai atrauj Savu žēlastību.

Bet, ka tas tā ir, mums rāda arī Saula izraudzīšana, par kura nožēlojamo galu Dievs iepriekš nevarēja nezināt, un tomēr Viņš to izvēlējās no daudziem tūkstošiem Israēlā un svaidīja par ķēniņu, atalgodams viņa dzīves nopelnus un nerēķinoties ar nākamo krišanu grēkā, bet, kad viņš palika par neģēli, Dievs gaudās teju cilvēka valodā un ar cilvēka sāpēm, it kā nožēlodams savu izvēli, sacīdams: *Man ir žēl, ka Es esmu iecēlis Saulu ķēniņa kārtā, jo viņš ir no Manis novērsies, Man neseko un nav izpildījis Manus vārdus, un vēl: Samuēls bija noskumis par Saulu; un Tam Kungam bija žēl, ka Viņš Saulu bija iecēlis Israēlam par ķēniņu (1.Sam.15:11,35).*

Visbeidzot, Tas Kungs ar pravieša Ecehiēla muti paziņoja, ka ik dienu spriedīs tiesu pār visiem cilvēkiem, sacīdams: *Ja Es taisnajam saku, ka viņš dzīvos, un viņš, paļaudamies uz savu taisnību, dara ļaunu, tad neviens nepieminēs vairs visas viņa taisnības, bet viņš mirs tā ļaunuma dēļ, ko viņš darījis. Un, ja Es piedraudu bezdievīm: tu mirsi, - un tas atgriežas no saviem grēkiem un rīkojas pēc patiesības un taisnības, tā ka tas atdod viņam iekļāto tā īpašniekam, atmaksā par laupīto un staigā pēc dzīves likumiem, un nedara ļauna, tad tas patiesi dzīvos un nemirs. Viņa grēkus, ko viņš*

nodarījis, vairs nepieņem, viņš rīkojas pēc patiesības un taisnības, viņš patiesi dzīvos (Eceh.33:13-16).

Pagriezdam Savu tautu, kuru bija izredzējis no visām tautām, uz drīzāku krišanu, Tas Kungs novērsa no tās Savu žēlsirdīgo vaiņu, bet Likumdevējs iestājās par to un sauca: *Ak, šī tauta ir darījusi lielu grēku, tā sev taisījusi dievu no zelta. Bet nu piedod viņiem viņu grēkus; un ja ne, tad izdzēs mani no Savas grāmatas, ko Tu esi rakstījis. Un Tas Kungs sacīja uz Mozu: Ikkatru, kas pret Mani ir apgrēkojies, Es izdzēsīšu no Savas grāmatas (2.Moz.32:31-33).*

Arī Dāvids, pravieša garā gauzdamies par Jūdu un Tā Kunga vajātājiem, sacīja: *Es tos izdzēsīšu no Savas grāmatas, un, tā kā viņi sava lielā grēka dēļ nebija pelnījuši nākt pie pestījošās grēknožēlas, viņš piebilda: Lai viņus nepieraksta pie taisnajiem (Ps.69:29).*

Visbeidzot, pravietiskā lāsta jēga piepildījās, stāstot par Jūdāsu, jo, kad viņa nāves grēks bija izpildīts, viņš izdarīja pašnāvību, pakaroties, lai pēc tam, kad viņa vārds būs izdzēsts, viņš nevarētu vairs atgriezties un nožēlot, tāpēc nav pelnījis, ka viņa vārds tiek ierakstīts starp taisnajiem debesīs. Taču nav šaubu, ka tad, kad Kristus Jūdāsu izraudzījās un viņš ieguva vietu starp apustuļiem, arī viņš dzirdēja šos vārdus: *Nepriecājieties par to, ka gari jums paklausa, bet priecājieties par to, ka jūsu vārdi ir ierakstīti debesīs (Lk.10:20).* Bet, tā kā viņu samaitāja mantkārības kaisle un viņa vārds tika izsvītrots no debesu saraksta, tad pareizi par viņu un citiem līdzīgiem, pravietis saka: *Ak, Kungs! Visi, kas Tevi atstāj, paliks kaunā! Kas no Tevis atkāpjas, to vārdus rakstīs zemē smiltīs, jo tie atstājuši To Kungu, dzīvības ūdens avotu. Un citur: Tiem nebūs būt Manas tautas draudzē, tiem nebūs būt ierakstītiem Israēla nama cilts grāmatā un tiem nebūs atgrieztiem Israēla zemē (Jer. 17:13; Eceh.13:9).*

XXVI NODAĻA.

Par to, ka svēts cilvēks nevar būt ciets un ietiepīgs.

Taču mēs arī nevaram nelikties zinīs par šī solījuma vērtību, jo pat tad, ja esam sevi saistījuši ar kādu zvērestu dusmu vai kaislības iespaidā (ko mūks nekādā gadījumā nedrīkst atļauties), tik un tā abu pušu lietu vajadzētu rūpīgi izsvērt, un tas virziens, kurā mēs reiz

nolēmām iet, ir jāsalīdzina ar to, kuru tiekam mudināti pieņemt, un bez vilcināšanās vajag pieņemt to, kas, visu apsverot ar prātu, tiek atzīts par labāko. Jo labāk ir atteikties no sava solījuma, nekā pazaudēt kaut ko labāku un vairāk vēlamu. Visbeidzot, nav tāda gadījuma, kad godājāmie un atzītie tēvi būtu cieti un stīvi turējušies pie saviem lēmumiem, jo savas sirds iespaidā viņi bija mīksti kā vasks, paklausīja saprātam un bez kavēšanās pieslējās labākajam. Bet tos, kurus mēs redzam ietiepīgi turamies pie saviem reiz pieņemtajiem lēmumiem, mēs vienmēr esam niecinājuši kā nesaprātīgus un spriest nespējīgus.

XXVII NODAĻA.

Jautājums, vai teiciens: “Es esmu zvērējis un esmu apņēmības pilns”, ir pretrunā ar iepriekš teikto?

GERMANS: Kas attiecas uz šo skaidri izteikto pārliecību, mūks ne pie kā nedrīkst turēties ar bailēm, ka viņš var izrādīties dotā solījuma laužējs vai citādā ziņā stūrgalvis. Bet kā lai mēs saprotam šos psalmista vārdus: *Es esmu zvērējis un stingri apņēmies turēt Tavas taisnīgās tiesas* (Ps.119:106)? Kas gan ir *zvērēt un apņemties*, ja ne stipri turēties pie savas apņemšanās?

XXVIII NODAĻA.

Atbilde par to, kad apņemšanos vajag stingri ievērot, un kādos gadījumos to var atcelt, ja ir tāda vajadzība.

JOSEFS: M0ai varētu nešaubīgi teikt: *Es esmu zvērējis un apņēmies*. Tas ir jādara, lai saglabātu mīlestību, kuras dēļ no visām citām lietām ir jāatsakās, lai netiktu aptraipīts tās lēnprātīgais skaistums un pilnība. Tāpat mums ir jāapzvēr arī savas šķīstības nevainība, kā arī ticība, atturība un taisnīgums, pie kā jāturas ar nemainīgu noturību, un jānovēršas no visa, kas kaut mazliet ir nosodāms. Bet, kas attiecas uz miesas vingrinājumiem, par kuriem runā, ka tie mazliet palīdz (sal. 1.Tim.4:8), mums, kā teicu, ir jāspriež tā – ja rodas kāda daudz pārliecinošāka iespēja paveikt labu darbu, kas mums ļauj tos mīkstināt, tad nav jājūtas pie likuma kā piesietiem, jo

mēs varam no tiem atteikties un droši pieņemt to, kas noderīgāks. Jo, ja miesas vingrinājumus uz kādu laiku pārtrauc, tas nav bīstami, bet atmetst kādu no [galvenajām pavēlēm] kaut uz brīdi ir nāvējoši.

XXIX NODAĻA.

Kā darīt to, kas jāpatur slepenībā.

Ar tādu pašu uzmanību ir jāgādā par to, lai pār tavām lūpām nejauši nenāk kāds vārds, kuru tu gribētu paturēt pie sevis, jo tas var sašūpot klausītāja apņemšanos klusēt. Šo negribēto vārdu ievēros mazāk, ja tas izskanēs it kā starp citu un bezrūpīgi. Tad brāli nemočīs kārdinājums to izpaust, un viņš to uztvers kā kaut ko ikdienišķu, kas izskanējis nejaušā sarunā un tāpēc ir mazāk nozīmīgs, jo nebija domāts klausītājam ar ciešu piekodinājumu, lai par to klusē. Jo, ja pat tu saistīsi viņu ar solījumu, tad tik un tā nešaubies, ka tas drīz tiks visiem pastāstīts, jo viņam metīsies virsū spēcīgs velna uzbrukums, lai viņus gan kaitinātu, gan nodotu, un viņš pēc iespējas ātrāk lauzis savu solījumu.

XXX NODAĻA.

Par to, ka ikdienas dzīvē neko nevajag stingri apņemties.

Mūks nedrīkst steigā dot solījumus tajos jautājumos, kas attiecas uz miesas vingrināšanu, lai neizaicinātu ienaidnieku vēl niknāk uzbrukt tam, ko viņš ievēro it kā bauslības kārtā, jo tad viņu ir vieglāk pierunāt to lauzt. Jo katrs, kas dzīvo no brīvības žēlastības un tomēr apņemas ievērot bauslību, nodod sevi bīstamā verdzībā, tā ka gadījumā, ja nepieciešamība viņu mudina kaut ko darīt saskaņā ar bauslību uzteicami un ar pateicību, viņš ir spiests rīkoties kā pārkāpējs un krīt grēkā, jo, *kur nav bauslības, tur nav arī pārkāpuma* (Rom.4:15).

Šī svētītā Josefa mācība it kā ar Dieva muti mūs iestiprināja un noskaņoja uz lēmumu palikt Ēģiptē. Bet, tā kā mēs joprojām bijām nedaudz noraižējušies par savu solījumu, tad, līdzko pagāja septiņi

gadi, mēs ar prieku to izpildījām. Tad mēs steidzāmies uz savu klosteri, un brīdī, kad tas likās iederīgi, izlūdzāmies atļauju atgriezties tuksnesī. Mēs vispirms paklanījāmies vecajiem, pēc tam mēs viņu prātos atjaunojām mīlestību uz mums, ko nebija gandarījušas mūsu bieži rakstītās vēstules, līdz galu galā mēs sadziedējām sava lauztā solījuma cirsto brūci un atgriezāmies tālajā Skita tuksnesī, uz kuriem viņi mūs pavadīja ar prieku.

Šo slaveno tēvu mācības un padomus, un mūsu nezināšanu, ak, svētais brāl, ir tev skaidri jāizstāsta, cik vien labi vien iespējams. Un ja ir tā, ka mūsu neveiklais stils mulšina, nevis palīdz ieraudzīt kārtību, es ticu, ka nopelums, ko pelnījusi mūsu neveiklība, nestāsies pretī uzslavai, kas pienākas šiem izcilajiem vīriem. Jo mums tas likās drošāks ceļš – mūsu Soģa acu priekšā kaut vai neizpušķotā stilā šo mācību izstāstīt, nevis paturēt pie sevis, jo, ja Viņš raugās uz domu lielumu, tad mūsu stila nespēks Viņu kaitina un tas arī nedrīkst kļūt par šķērsli lasītāja labumam, par ko mēs esam norūpējušies vairāk nekā par uzslavu. Tas arī ir, ko es lūdzu no visiem, kuru rokās šī nelielā grāmatiņa var nonākt, proti, jums ir jāzina, ka viss, kas jūs iepriecina, pieder tēviem, un viss, kas jums nepatīk, ir no mums.

Jāņa Kasiāna ceļojums no dzimtenes uz Betlēmi un tālāk uz Ēģipti.

III DAĻA.

Satur XVIII – XXIV sarunu.

PRIEKŠVārds.

Kad ar Kristus žēlastību es laidu klajā tēvu “Desmit sarunas”, kas tika pierakstītas pēc steidzama vissvētīto Hellādija un Leontija lūguma, es septiņas nākamās veltīju bīskapam Honorātam, kas svētīts gan ar vārdu, gan tikumiem, un svētajam Kristus kalpam Euhērijam. Tikpat daudzas, es domāju, ir pareizi veltīt jums, svētie brāļi Joviniān, Minervij, Leontij un Teodor. Jo tu, pēdējais no pieminētajiem, uzrakstīji svēto un brīnišķīgo klostera kārtību Galijas provincei ar senā tikuma stingrību, bet jūs, pārējie, ar savām pamācībām esat pamudinājuši mūkus ne vien būt pirmajiem kopīgās kenobijas dzīves nodibināšanā, bet arī stipri ilgoties pēc augstās eremīta dzīves.

Šīs pašu labāko tēvu sarunas ir pierakstītas ar tādu uzmanību, un ir tik rūpīgi no visām pusēm apdomātas, ka tās der abiem dzīves veidiem, tāpēc jūs ne vien Rietumu zemēs, bet pat salās esat varējuši uzplaukt lielos brāļu pulkos, lai, es domāju, ne vien tie, kas joprojām turas pie draudzēm ar uzteicamu paklausību kārtībai, bet arī tie, kas dodas ne pārāk tālu no klosteriem, lai turētos pie eremītu likumiem un pilnīgāk apgūtu to, ko prasa vietas apstākļi. Klāt pie šiem jūsu pūliņiem nāk sagatavošanās vingrinājumiem un turēšanās pie tiem, lai daudz stingrāk turētos pie vecājo norādījumiem un iestādījumiem, un, ielūdzot savās cellēs sarunu teicējus ar “Sarunu” sējumiem un runājoties ar viņiem ikdienas jautājumu un atbilžu veidā, nepaliktu nesaprasti tā ceļa iepazīšanā, kas ir grūts un šajā

zemē gandrīz nepazīstams, un pilns briesmu pat tur, kur netrūkst labi zināmu taku un nesaskaitāmi daudz piemēru, ko atstājuši tie, kas aizgāja pirmie, un, sekojot viņu piemēram, iemācītos eremītu kārtību, par ko sīki stāsta sena tradīcija un ilggadīga pieredze.

18. SARUNA.

ABAS PIAMUNA SARUNA. PAR TRIM MŪKU KĀRTĀM.

I NODAĻA.

Kā mēs aizgājām uz Diolkosu un kā mūs uzņēma aba Piamuns.

Pēc tam kad bijām apciemojuši un izrunājušies ar šiem trim vecajiem, kuru sarunas pēc mūsu brāļa Euhērija esam centušies aprakstīt, vēl karstāk gribēdami izlūkot tālākos Ēģiptes apgabalus, kur mitinājās daudz lielāka un pilnīgāka svēto draudze, mēs nonācām – ne tik daudz ceļojuma vajadzības, kā tur mītošo svēto apmeklēšanas dzīti – ciemā, ko sauc Diolkosa,¹³⁶ un kas atrodas pie vienas no septiņām Nīlas straumēm. Jo, kad mēs uzzinājām par daudzajiem un ļoti slavenajiem klosteriem, kurus dibinājuši senie tēvi, mēs kā vismantkārīgākie tirgoņi, vēl lielākas peļņas dzīti, tūlīt devāmies ceļā pretī nezināmajam. Un, kad bijām diezgan klejoši, acis ziņkā-rē pievērsuši turienes tikumu kalniem un brīnīdamies par to stāvo augstumu, mūsu skatiens vispirms noķēra abu Piamunu, visu eremītu vecāko, kas bija viņu prezbiteris, it kā stāva bākuguns. Viņš bija apmeties augsta kalna galā it kā pilsētā no Evaņģēlija un mūsu sejas tūlīt apspīdēja viņa gaisma, un ar tikumiem un brīnumiem, kurus viņš darīja mūsu acu priekšā, Dievišķā Žēlastība apliecināja viņa lieliskumu. Bet, lai nepārsniegtu šī sējuma apjomu, mums šķīta, ka vajadzētu tiem paiet garām klusējot. Jo mēs bijām solījušies iegaumēt to, ko varam atcerēties – nevis Dieva brīnumus, bet svēto darbus, lai lasītājus apgādātu tikai ar to, kas nepieciešams pilnīgai

136. Diolkosa – osta netālu no Aleksandrijas.

dzīvei, nevis ar vielu dīkai un nekam nederīgai apbrīnošanai, kas nelabo kļūdas. Un tā, kad aba Piamuns mūs uzņēma pie sevis un atspirdzināja ar savu laipnību, un saprata, ka neesam no šīs zemes, viņš vispirms norūpējies jautāja, kad un kāpēc mēs esam atbraukuši uz Ēģipti, un uzzinājis, ka esam ieradusies no Sīrijas klostera ar vēlēšanos sasniegt pilnību, viņš iesāka tā.

II NODAĻA.

Abas Piamuna vārdi par to, ka jaunos mūkus ir jāmāca pēc vecājo parauga.

PIAMUNS: Mans bērns, ja kurš cilvēks grib iegūt prasmes kādā amatā un ar vislielākajām pūlēm necenšas apgūt to, ko grib iemācīties, un neklausā šī amata zinību labāko meistarū rīkojumū un noteikūmū, viņš nopūlas ar veltām cerībām, ar dīkiem sapņiem gribēdams līdzināties tiem, kuru pūlēm un uzcītībai viņš sekot negrib. Jo mēs zinām, ka daži no jūsu zemes uz šo apvidu ir atnākuši tikai tāpēc, lai apskriētu klosterus un iepazītos ar brāļiem bez nolūka pieņemt viņu likumus un noteikumus, ne arī, lai ieslēgtos cellē ar mērķi paveikt to, ko ir uzzinājuši, skatīdamies vai klausīdamies pamācībās. Šie ļaudis saglabāja savu raksturu un nodarbošanos, pie kā bija raduši, un, kā daži par viņiem kodīgi teikuši, pameta savu zemi nevis ieguvuma dēļ, bet tāpēc, ka bēga no trūkuma. Jo savā ietiepīgajā stūrgalvībā viņi ne vien neprata mācīties, bet arī nepalika ilgi šajā pusē. Jo, ja viņi nemainīja ne savu gavēni, ne psalmu [lasīšanas] kārtību un pat ne apģērbu, tad ko gan citu viņi šajā zemē meklēja, ja ne pārtiku?

III NODAĻA.

Par to, ka jaunajiem nav jāapspriež vecājo pavēles.

Tāpēc, ja jūs vēlaties pieņemt mūsu zināšanas Dieva dēļ – un mēs ticam, ka tas tā ir – tad jums ir pilnīgi jāaizmirst visi tie likumi, kuros jūs tikāt mācīti iesākumā un ar visdziļāko pazemību jaseko visam, ko redzat vecajos darām vai mācām. Un nepieļaujiet, ka šaubas vai kas cits jūs no šīs sekošanas aizved sāņus, pat ja tai

brīdī viņu rīcības cēlonis jums nav skaidrs, jo, ja cilvēks ir nedalīti apņēmis no laba prāta sekot visam, ko māca vai dara vecājie, nevis to apspriest, tad no darbošanās pieredzes celsies arī zināšanas. Bet nekad neizdibinās patiesību tas, kurš pie mācīšanās ķersies ar apspriešanu, jo, kad ienaidnieks redzēs, ka viņš paļaujas nevis uz sava tēva, bet pats uz savu spriešanu, viņš to aizvedīs tik tālu, ka tas, kas ir sevišķi noderīgs un vajadzīgs, viņam sāks likties nevajadzīgs un kaitīgs, un tad viltīgais pretinieks ar viņa iedomību izspēlēs tādu triku, ka viņi savā stūrgalvībā iedomāsies, ka vienīgi paši ir svēti, [turēdamies pie tā], ko savā kokpaura iedomībā uzskata par labu un pareizu.

IV NODAĻA.

Par trim mūku kārtām, kādas ir Ēģiptē.

Vispirms tev ir jāuzklausā, kā un no kurienes mūsu kārtība ir sākusies. Jo cilvēkam var iemācīt tikai to, ko viņš grib, un pamudināt vingrināties pēc tam, kad ir apgūts iesācēju un pamatlicēju padoms. Ēģiptē ir trīs mūku kārtas, divas no tām ir apbrīnojamas, bet trešā ir pavisam samaitāta un no tās visādā ziņā jābēg. Pirmā ir kenobīti, kas dzīvo kopā draudze, ko vada viens vecais, un šo mūku skaits ir vislielākais, viņi dzīvo visur Ēģiptē. Otrā ir eremīti, kas vispirms tika apmācīti kenobijā. Praktiskajā dzīvē sasnieguši pilnību, viņi izvēlējās tālākos tuksnešus, un šajā kārtā arī mēs gribam atrast savu vietu. Trešā ir peļama kārta, tie ir sarabīti.

Par šiem visiem es vairāk pastāstīšu pēc kārtas. Tātad, kā jau teicu, par šīm trim kārtām jums vispirms ir jāzina to dibinātāji. Jo no šiem var celties vai nu naidis pret rīkojumiem, no kā vajag vairīties, vai arī ilgošanās pēc tiem, uz ko vajag tiekties, jo katrs ceļš ved ikvienu, kas pa to iet, uz mērķi, kuru tā iesācējs un pirmatklājējs ir sasniedzis.

V NODAĻA.

Par dibinātājiem, kuri lika pamatus kenobijas kārtībai.

Un tātad, kenobijas kārtība sākās apustuļu sludināšanas dienās. Jo tāds bija ticīgo daudzums Jeruzalemē, kas Apustuļu darbos aprakstīts tā: *Ticīgo pulks bija viena sirds un viena dvēsele, neviens neko no savas mantas nesauca par savu, bet viņiem viss bija kopīgs.*

Un vēl: *Viņu starpā arī nebija neviena, kam kā trūktu; jo tie, kam bija tīrumi vai nami, tos pārdeva un atnesa maksu par pārdoto un nolika apustuļiem pie kājām; un katram tika izdalīts, kā kuram vajadzēja* (Apd.4:32; 2:45; 4:34-35). Toreiz visa baznīca bija tāda, kādi tagad ir tikai daži, kurus ar grūtībām var atrast kenobijās. Bet, kad pēc apustuļu nāves daudzi ticīgie sāka atdzist, sevišķi tie daudzie, kas pie ticības Kristum nāca no dažādām svešām tautām, no kurām apustuļi, zinot viņu bērnišķību ticības lietās un iegremdēšanos pagānu paradumos, neprasija neko citu, kā vien, lai viņi *sargās no elku upuriem, asinīm, nožņaugtā un netiklības; no tā sargādamies, jūs labi darīsiet* (Apd.15:29). Tā šī brīvība, kas tika atvēlēta pagānu tautām viņu jaundzimušās ticības dēļ, pamazām saduļķoja to Baznīcas pilnību, kāda bija Jeruzalemē, un pirmās ticības dedzība sāka atdzist gan iedzimto, gan ārzemnieku pieaugošā skaita dēļ, pie tam šo stingrību dažviet mīkstināja ne vien tie, kas [nesen] pieņēma Kristus ticību, bet pat Baznīcas vadītāji. Jo daži iedomājās, ka viņi neko nezaudēs, ja, sekodami Kristus ticībai un apliecināšanai, paturēs savu mantu, kā tas ir atļauts tiem, kas nāk no pagānu tautām viņu ticības nespēka dēļ. Bet tie, kas joprojām turējās pie apustuļu dedzības, rūpēs par savu sākotnējo pilnību atstāja gan pilsētas, gan biedrošanos ar tiem, kuri uzskatīja, ka viņiem un Dieva Baznīcai ir atļauts bezrūpīgs un atlaidens dzīvesveids, un apmetās dzīvot laukos un nošķirtākās vietās, lai noslēgtībā un paši sevi varētu darīt to, ko bija iemācījušies ar pavēli no apustuļiem viscaur Baznīcas miesā.

Tā šī [kenobijas] kārtība nāca no tiem mācekļiem, kuri nošķīrās no visur izplatītā ļaunuma. Laikam ejot, viņi nošķīrās no ticīgo varākuma un, tā kā viņi atturējās no laulībām un pārtrauca biedroties ar saviem radniekiem un nedzīvoja pasaulē, savrupās un skarbās dzīves dēļ viņi tika nosaukti par mūkiem jeb vientuļniekiem. Kopdzīves dēļ viņi tika iesaukti par kenobītiem, bet viņu celles un mitekļi par kenobijām. Tā tad bija vissenākā mūku kārta – pirmā ne vien laika ziņā, bet arī godībā, un tā pastāvēja ļoti ilgi līdz abam Pāvilam un Antonijam,¹³⁷ un pat līdz mūsu dienām mēs redzam tās pēdas stingrajās kenobijās.

137. Tēbu (227.-341.) Pāvils tiek minēts kā pirmais no eremītiem. Sv.Hieronīms, kurš pierakstījis Pāvila dzīvesstāstu, min, ka viņš bēga uz Tēbām no Decija vajāšanu šausmām un nomira lielā vecumā. Sv.Antonījs - skat. 36. vēri.

VI NODAĻA.

Par eremītu kārtību un tās sākumu.

No šiem pilnīgajiem un, ja drīkstu tā teikt, no vistreknākās svēto saknes vēlāk izplauka ziedi un ienācās arī eremītu augļi. Par šo kārtību mēs esam dzirdējuši, ka to iesāka tie paši, kurus tikko pieminējām, proti, svētais Pāvils un Antonijs – vīri, kuri bieži bija sastopami tālākajos tuksnešos nevis savas gļēvulības vai ļaunas nepacietības dzīti kā daži, bet ar vēlēšanos sasniegt augstākas pilnības virsotnes un Dievapceri, lai gan stāsta, ka pirmais no viņiem esot devies tuksnesī nepieciešamības dzīts, jo vajāšanu laikā bēga no kaimiņu nenovīdības.

Tad no šīs kārtības cēlās cits pilnības veids, kura piekritēji tiek saukti par eremītiem, t.i., promgājējiem, jo, neapmierinādami ar to uzvaru, kad, vēl dzīvodami starp cilvēkiem, viņi zem savām kājām samina velna apslēpto viltu, dzinās karot pret velniem atklātā cīņā un nebaidījās doties plašā tuksneša tālajos nostūros, atdarinādami šos – Jāni Kristītāju, kurš visu savu dzīvi pavadīja tuksnesī, un Eliju un Elīsu un tos, par kuriem apustulis saka šādi: *Viņi tika akmeņiem nomētāti, pārbaudīti, sazāģēti, mira no zobena, staigāja apkārt aitu ādās, kazu ādās, trūkumu ciedzami, spaidīti, mocīti; viņi, kuru pasaule nebija cienīga, maldījās pa tuksnešiem un kalniem un alām un zemes aizām.* Par šiem arī Tas Kungs priekštēlos saka Ījabam: *Kas tad ir brīvībā palaidis meža ēzeli un kas ir atraisījis valguš ēzeļa kumeļam, kuram tuksnesi Es ierādīju par viņa mājokli un sāls stepi, kur viņam uzturēties? Tas skata ņirgādamies pilsētas drūzmu un trokšņus, tas neklausās uz dzinēju klaigām. Bet viņa skatieniem veras tikai kalni; ko viņš tur saskata, ir ganību vietas, un, kur kāds zaļums, to viņš meklē rokā.* Arī Psalmos: *Tā lai saka tie, ko Tas Kungs atpestījis, ko Viņš ir izglābis no spaidītāja rokas un mazliet tālāk: Viņi maldījās tuksnesī pa nestaigājamiem ceļiem un neatrada pilsētas, kur varētu dzīvot, izsalkuši un izslāpuši, tā ka viņu dvēsele viņos bija galīgi novārgusi un izmisusi. Tad viņi piesauca To Kungu savās bēdās, un Viņš izglāba viņus no viņu posta, ko Jeremija raksturo šādi: Ir labi cilvēkam, kas savu jūgu jaunībā nes; lai viņš*

sēž vientuļš un kluss, jo tas tam uzlikts, un sirdī un darbos skan šie psalmista vārdi: *Es esmu kā purva dumpis tuksnesī, kā apogs drupu kaudzēs. Es esmu bez miega un sēžu kā vientulis putns uz jumta* (Ebr.11:37-38; Īj.39:5-8; Ps.107:2, 4-6; Jer.r.3:27-28; Ps.102:7-8).

VII NODAĻA.

Par sarabītu sākumu un viņu dzīvesveidu.

Un, kaut arī kristīgā ticība šajos divos mūku ordeņos liksmoja, tomēr šī kārtība pakāpeniski sāka pagrimt un radās riebīgo un neuzticīgo mūku kārtā vai, pareizāk sakot, atdzīvojās un atkal uzdīga tas pats kaitīgais stāds, kuru pēc tam, kad tas pirmo reizi izdzina asnus pie Ananijas un Safīras agrīnajā Baznīcā,¹³⁸ skarbi nocirta apustulis Pāvils. Tas pie mūkiem ilgi tika uzskatīts par pretīgu un to neviens neturpināja, kamēr ticīgo atmiņa saglabāja bargā sprieduma zīmo-
gu, ar ko svētītais apustulis ne vien aizliedza šiem jaunā nozieguma aizsācējiem dziedināšanu ar nožēlu vai labošanu, bet arī iznīcināja šo bīstamo sēklu ar tūlītēju izravēšanu. Kad nu šis notikums, kas pie Ananijas un Safīras ar apustulisko bardzību tika sodīts, pamazām dažu apziņā sāka izbālēt, ilgu laiku par to neliekoties zinis un aizmirstot, radās sarabītu kārtā,¹³⁹ kuri tāpēc, ka viņi atkrita no ke-
nobītu draudzes un katrs meklēja savu labumu, taisnīgi ēģiptiešu valodā tiek saukti par sarabītiem, jo viņi cēlās no tiem, kuri gribēja izlikties, nevis no sirds sasniegt evaņģēlisko pilnību, uz ko viņus izaicināja sacensība vai uzslavas tiem, kas izvēlējušies Kristus nabadzību. Tad nu šie, kas savā vājprātā tēlo vislielāko tikumu, bet nepieciešamības dēļ ir spiesti pievienoties ordenim, jo viņi grib, ka viņus sauc par mūkiem, tomēr necenšas darīt mūku darbus un nekā-

138. Ananija un Safīra – vīrs un sieva Jeruzalemes draudzē, kuri pārdeva tīrumu un daļu naudas paturēja sev, melodami Svētajam Garam, ka visu ir atdevuši draudzei (Apd.5).

139. Sarabīti – viena no agrīnā monasticisma grupām Ēģiptē, kas dzīvoja savās mājās vai pilsētu tuvumā, ironiski dēvēti par “kafejnīcu mūkiem”. Viņi neatzina vienotu klosteru vadību, neturējās pie noteiktiem likumiem un dzīvoja mazās grupās. Sv.Hieronīms viņus sac par *remobot*; abiem autoriem ir negatīva attieksme pret viņu patvaļīgo dzīves veidu. Vārda nozīme koptu valodā nav skaidra.

dā ziņā neievēro mūku disciplīnu un nepakļaujas vecajo gribai, kas liek apvaldīt savu gribu un apzinīgi apgūt visus skaidras saprašanas diktētus rīkojumus. Novērsušies [no pasaules] tikai ārēji, t.i., cilvēku priekšā, viņi vai nu savās mājās nododas tiem pašiem amatiem, kā līdz šim, lai gan tiek cildināti šajā [mūku] vārdā, vai, ierīkodami sev celles un saukdami tās par klosteriem, joprojām jūtas pavisam brīvi un paši sev saimnieki, nepakļaudamies Evaņģēlija priekšrakstiem, kas aizliedz rūpēties par dieniško iztiku un raizēties par sadzīves lietām – šīs pavēles izpilda tikai tie, kas nepazīst šaubas un ir atraisījušies no visiem pasaules labumiem un pakļaujas kenobijas priekšniekiem, lai nekādā ziņā nerādītos kā kungi pār savu gribu.

Bet tie, kuri, kā teicām, izvairās no klostera skarbuma un dzīvo savās cellēs pa diviem vai trim un nav ar mieru nostāties zem abata vadības, bet iekārtojas lielākoties tā, lai atraisītos no vecajo jūga un varētu sekot savām iegribām un iet, un klaiņot, kur pašiem tīk, un darīt, ko gribas, - šie vīri dienu un nakti ir aizņemti ar ikdienas darīšanām vairāk par tiem, kas dzīvo kenobijās, bet ar pavisam citādu ticību un nolūku. Jo sarabīti to dara nevis tāpēc, lai savu pūliņu augļus pienestu priekšniekam, bet lai ar to nopelnītu naudu. Un raugiet, kāda starp viņiem ir atšķirība.

Ir tādi, kas nedomā par rītdienu un pienes Dievam savu darbu visdārgākos augļus, turpretī šie savas ticības rūpes pārnes ne tikai uz rītdienu, bet pat uz daudziem gadiem uz priekšu un iedomājas, ka Dievs ir vai nu melis, vai nevarīgs, jo Viņš ne spēj, ne spēs viņiem nodrošināt solīto ēdienu un apģērbu. Viens ar savām lūgšanām cenšas sasniegt *ἀγαθωσύνη*, t.i., pilnīgu atsacīšanos un nabadzību, bet otrs nodrošina sev ar bagātu mantu krājumu. Viens visiem spēkiem cenšas vairāk nekā noliktā dienas darbu kārtība, lai viss, kas ir pāri klostera svētajiem uzdevumiem, tiktu sadalīts pēc abata gribas vai nu starp cietumiem, vai viesu namiem, vai nabagu slimnīcām, bet šie ar visu, kas ir pāri par ēdiena daudzumu, nododas pārmērībām vai arī ziedo mantkārtībai. Visbeidzot, ja to, ko viņi savākuši bez laba nolūka, mēs cenšamies izlietot labāk, tad tik un tā viņi nepieaug tikuma pilnībā. Jo citi klosterim ienes peļņu un par to gādā ik dienas, un turpina to darīt ar tādu pazemību un paklausību, ka viņi neuzstāj, ka ir to ieguvuši ar savām pūlēm, tāpat kā tiesības pašiem

pār sevi, jo viņi nemitīgi atjauno savas pirmās atturības dedzību, ik dienas atteikdamies no savu pūliņu augļiem, bet šie lepojas ar to, ka druskas atmet nabagiem un ik dienas pāri galvai krīt grēkā. Viena [mūku] kārtā pacietīgi un ar stingru dievbijību turas pie kārtības, kurai reiz pieķērās, nekad neatsaukdamies savai gribai, un ik dienas sit sevi krustā šai pasaulei un ir kļuvuši par dzīviem mocekļiem, bet citus viņu liekulība grūž ellē.

Šīs divas mūku kārtas šajā novadā ir gandrīz vienādā skaitā, bet citos novados, kurus katoliskās ticības vajadzība mani ir dzinusi apmeklēt, mēs esam pieredzējuši, ka sarabītu kārtā plaukst un ir gandrīz vienīgā, jo Lūcija laikā, kurš bija ariāņu maldu ticības bīskaps Valensa valdīšanas laikā,¹⁴⁰ kamēr mēs vedām dāvanas brāļiem uz Ēģipti un Tēbām, kas savas ticības noturības dēļ bija pievienotas Pontas un Armēnijas raktuvēm, mēs redzējām, ka kenobiju kārtība bija sastopama tikai dažās tālās pilsētās, un ne reizi tur netikām dzirdējuši pieminam eremītu vārdu.

VIII NODAĻA.

Par mūku ceturto kārtu.

Tomēr ir vēl ceturttā kārtā, kas nesen sākusi veidoties no tiem, kuri sev glaimo, izlikdamies par eremītiem. Savās jaunības dienās viņi, šķiet, uz Īsu brīdi iedegušies, meklēja pilnību kenobijā, bet, vēlāk atdzisuši, vairs negrib atmet savus vecos paradumus un negrib vairs ilgāk nest pazemības un pacietības jūgu, un nicina pakļaušanos vecājo rīkojumiem, meklē savrupas celles un izvēlas palikt vieni, kur viņus neviens nekaitinātu un kur citi viņus daudzīnātu par pacietīgiem, lēnprātīgiem un pazemīgiem. Šāda kārtība, vai, pareizāk sakot, liekulība neļauj tiem, kurus tā satvērusi, tuvoties pilnībai. Jo tad viņu maldi netiek izravēti ar saknēm, bet, gluži otrādi, tie paliek stiprāki un kā nāvējoša inde, jo vairāk ieņemta, jo vairāk

140. Lūcijs uzņēmās Aleksandrijas herētiķu ariāņu partijas vadību pēc Kapadokijas Georga slepkavības 361. gadā un tika izvirzīts par bīskapa krēsla kandidātu. 373. gadā pēc sv. Atanāsija nāves ariāņu imperators Valenss viņu uzspieda Aleksandrijas baznīcai un, pēc sv. Nazianses Gregora ziņām, atsākās kristiešu ortodoksālās partijas vajāšanas. Uz tām atsaucas aba Piamuns.

ieplūst asinīs un slimniekam atnes neārstējamu slimību. Un godbijībā pret vientuļnieka celli neviens viņiem neuzdrošinās pārnest kādus grēkus, kurus viņi nevis ārstē, bet par kuriem neliekas zinīs. Bet tikumi rodas, nevis vainas apslēpjot, bet tās izdzenot.

IX NODAĻA.

Jautājums, ar ko atšķiras kenobija no klostera.

GERMANS: Vai ir kāda atšķirība starp kenobiju un klosteri, vai arī ar to pašu vārdu tiek apzīmēts viens un tas pats?

X NODAĻA.

Atbilde.

PIAMUNS: Lai gan daudzi kenobijas vietā runā par klosteri, tomēr atšķirība ir, proti, par klosteri sauc mitekli un šis vārds nenozīmē neko vairāk, jo tas ir mūku mitekļis, bet kenobija apzīmē dzīves veidu un tā kārtību. Klosteris var nozīmēt viena mūka mitekli, turpretī par kenobiju var runāt tikai tad, ja vienā kopienā dzīvo liels skaits vīru.

XI NODAĻA.

Par īsto pazemību un kā aba Serapions atklāja kāda vīra liekuļoto pazemību.

Tagad es redzu, ka jūs šīs dzīves galvenos principus esat apguvuši no pašiem labākajiem mūkiem, proti, iesākuši lieliskajā kenobijas skolā, jūs mērķējat uz eremītu kārtības augstumiem. Tagad jums ar patiesu sirds degsmi vajadzētu dzīties pēc pazemības un pacietības tikuma, par ko es nešaubos, ka jūs to esat mācījušies un to netēlojat, ar liekuļoto pazemību vārdos, kā daži, vai ar samākslotu un nevajadzīgu gatavību uz kādiem miesīgiem pienākumiem.

Šo liekuļoto pazemību reiz kārtīgi izsmēja aba Serapions. Gadījās, kad viens atnāca pie viņa, savu zemumu vareni izrādīdams ar apģērbu un vārdiem, un tad vecais viņu pēc sava paraduma mudināja "savākt lūgšanu". Viņš tam nepiekrita, bet, sevi pazemodams,

paziņoja, ka esot pastrādājis tādus noziegumus, kuru dēļ nav pelnījis pat elpot gaisu kopā ar citiem, atteicās no paklāja un apsēdās uz grīdas. Bet, kad viņš arī liedzās nomazgāt kājas, tad aba Serapi-
ons vakariņu beigās, kad pienāca laiks sarunai, laipni aicināja viņu vieglprātīgi, dīki un bezmērķīgi neklaiņot apkārt pa pasauli, sevišķi tāpēc, ka viņš bija jauns un stiprs, bet paklausīt vecajo likumam palikt savā cellē un censties turēties pašam ar saviem spēkiem, nevis ar citu nopelnu. To pat apustulis Pāvils nebūtu atļāvis, jo, lai gan viņš pūlējās Evanģēlija dēļ un šāda iespēja bija, tomēr viņš izvēlējās strādāt dienu un nakti, lai pats sev un tiem, kas viņam kalpoja un nespēja strādāt paši savām rokām, sagādātu iztiku. – Pret šo viņu pārņēma tāda nepatika un riebums, ka savā sejā viņš nespēja noslēpt īgnumu, kas pildīja viņa sirdi.

Uz to vecais: Līdz šim, mans dēls, tu piepildīji sevi ar visādu noziegumu smagumu un nebaidījies no tā, ka tava atzīšanās tik briesmīgos grēkos varētu sabojāt tavu labo slavu, bet tagad, kad es tevi, visiem dzirdot mūsu vienkāršo pamācību, kurā nebija ne mazākā pārmetuma, bet tikai vēlēšanās tevi mīlestībā pamācīt, lūdzu, es redzu, ka tevi pārņem tāds riebums, ka tu nespēj to noslēpt savā vaigā, ne aizklāt ar tēlotu lēnprātību? Varbūt, ka, sevi pazemodams, tu cerēji no mūsu mutes dzirdēt šos vārdus: *Ikviens kā pirmais šķiet savas sūdzības lietā taisns esam* (Sal.pam.18:17)? Bet, lūk, patiesa sirds pazemība ir jāglabā, tā nenāk no pēkšņi iedomātas miesas un vārdu pazemības, bet no dvēseles, un ar skaidriem pacietības pierādījumiem tā uzspīd nevis tad, kad cilvēks plātās ar saviem grēku darbiem, bet, kad cits viņu atklāti apsūdz tad, kad viņš par to nedomā, un ar lēnprātīgu garu atzīst visas vainas, kādas viņam tiek pierakstītas.

XII NODAĻA.

Jautājums par to, kā iemantot īstu pacietību.

GERMANS: Mēs gribētu zināt, kā šo mieru saglabāt, lai tad, kad mums tiek dāvāts [iekšējais] klusums, mēs zinātu aizvērt savu lūpu durvis un liegtu sev runāt, un lai mēs saglabātu savas sirds lēnprātību, kas dažreiz pat tad, kad mēle tiek savaldīta, zaudē savu

iekšējo mieru. Tāpēc mēs domājam, ka lēnprātības svētību var saglabāt tikai tālā cellē kāda vientuļnieka mitekļī.

XIII NODAĻA.

Atbilde.

PIAMUNS: Īstu pacietību un mieru nevar ne iegūt, ne paturēt bez dziļas sirds pazemības un, ja avots to izverd, tad nevajag ne piemērotu celli, ne patvērumu tuksnesī. Jo, ja mieram ir iekšējas pazemības tikuma pamats, kas ir tā māte un sargs, tad nevajag nekādu ārēju balstu. Ja mūs nepatīkami satrauc kāds atnācējs, tad ir skaidrs, ka pazemības pamati mūsos nav stingri ieklāti jo, kad saceļas kaut neliels vējš, visa ēka sāk šūpoties un tiek nopostīta līdz zemei. Pacietība nav pelnījusi uzslavu un apbrīnu, ja tā saglabā mieru tikai tad, kad tai neuzbrūk ienaidnieka bultas, bet tā ir liela un varena, ja to kludzina kārdināšanu vētras un tā vienalga paliek neizkustināma.

Ja tu domā, ka ienaidnieks tevi aizvaino un kaitina, tad tas tevi stiprina, un, jo vairāk tu domā, ka tas tevi kaitina, jo vairāk tu tiec norūdīts. Jo visi zina, ka pacietība (*patientia*) savu nosaukumu ir ieguvusi no pacietības (*humilitatis*) un pastāvības (*stabilita*). Tāpēc ir skaidrs, ka neviens nav saucams par pacietīgu, kā vien tas, kurš bez dusmām panes jebkādu pāridarījumu, ko ne bez pamata uzteic Salamans: *Pacietīgais ir labāks nekā stiprais, un, kas ir kungs pats pār savu garu un sirdi, tas ir labāks par to, kas iekaro pilsētas, un vēl: Kas ir pacietīgs, tas ir arī gudrs, bet, kas ir nepacietīgs, parāda savu negudrību* (Sal.pam.16:32; 14:29). Tāpēc tam, kuram ir nodarīts pāri un kurš aizdegas dusmu ugunīs, nevajadzētu domāt, ka viņa grēka cēlonis ir viņam nodarītais, bet gan tas, kā izpaužas viņa slepenais vājums, kā teikts mūsu Kunga un Pestītāja līdzībā par divām mājām – viena no tām bija celta uz klints, bet otra uz smiltīm (Mt.7:24,59). Abas, Viņš saka, vienādi plosīja stiprs vējš un lietus brāzmas, bet tā, kas bija celta uz stipras klints, stāvēja stingri un no triecienu spēka nenieka necieta, bet tā, kas bija celta uz slīdošām un irdenām smiltīm, sagāzās. Skaidrs, ka sabruka ne tāpēc, ka to dauzīja vētras brāzmas un straumes, bet tāpēc, ka tā bija neapdomīgi

uzcelta uz smiltīm. Tā arī svētais no grēcinieka neatšķiras ar to, ka viņš netika kārdināts, bet, ka viņu neievainoja pat visbriesmīgākais nodarījums, turpretī otru uzveica patniecīgs kārdinājums. Jo, kā mēs teicām, krietna vīra gara sīkstums nebūtu pelnījis uzslavu, ja viņš gūtu uzvaru bez kārdināšanas, jo uzvaras nav tur, kur nav ne cīņas, ne kaujas, jo *svētīgs tas vīrs, kas pastāv kārdināšanā, jo, norūdījumu sasniedzis, tas saņems dzīvības vainagu, ko Viņš ir apsolījis tiem, kas Viņu mīl* (Jēk.1:12). Pēc apustuļa Pāvila arī *spēks tiek darīts pilnīgs* nevis atpūtā un patikšanā, *bet nespēkā. Jo zini, Viņš saka, šodien Es tevi daru par stipru pili, par dzelzs balstu un par vara aizsargmūri pret visu šo zemi, pret Jūdās ķēniņiem, pret viņu augstākiem pārvaldniekiem un priesteriem un pret visiem šīs zemes iedzīvotājiem. Un, kad tie pret tevi arī saceltos, tie tevi nenomāks, jo Es esmu ar tevi, lai tevi pasargātu* (Jer.1:18-19).

XIV NODAĻA.

Par pacietības paraugu, ko parādīja kāda dievbijīga sieva.

Par šo pacietību es jums gribu minēt divus piemērus: pirmais ir kāda dievbijīga sieva, kas tik dedzīgi pēc tās dzinās, ka ne vien izbēga no kārdinājumu radītajiem ievainojumiem, bet pati meklēja nepatikšanas, lai nebeidzami tiktu tirdīta arvien biežāk. Šī sieva, kas bija dzimusi Aleksandrijā nebūt ne necilēm vecākiem un kalpoja Tam Kungam dievbijīgi namā, kuru viņai bija atstājuši vecāki, aizgāja pie bīskapa Atanāsija – lai svētīta viņa piemiņa – un lūdza, lai viņš atved kādu atraitni, kurai ir vajadzīga palīdzība un kas tiek uzturēta par draudzes līdzekļiem. Atstāstot šo lūgumu viņas pašas vārdiem: Dod man, viņa teica, kādu no māsām, ko vajag aprūpēt. Kad bīskaps redzēja, ka sieva ļoti vēlas darīt šo žēlastības darbu un to uzteica, viņš lika no visām kādu atraitni, kas izcēlās ar savu labo raksturu, ar nopietnu un sakārtotu dzīvi, baidoties, ka dāsnuma saņēmējas grēks varētu nomākt sievas vēlēšanos un lai viņai, kas dzēnas gūt labumu no nabagiem, neiedveš riebumu šīs atraitnes sliktais raksturs un ar to netiek ievainota viņas ticība.

Kad šī atraitne tika ievesta mājā, dievbijīgā sieva tai visādi kal-

poja un izrādīja savu lielisko pieticību un lēnprātību, un ik brīdi uzklausa viņas pateicību par laipno kalpošanu. Pēc dažām dienām viņa atgriezās un bīskapam teica: Es tev lūdzu, lai tu man atsūti sievu, kurai es varu kalpot ar padevīgu izpalīdzēšanu. – Viņš, vēl nesaprazdams sievas nolūku, domāja, ka blēdīgais nama pārvaldnieks nav izpildījis tā lūgumu un dusmīgs prātoja, kāds varētu būt nepaklausības cēlonis, un noskaidroja, ka šī atraitne ir pati labākā no visām. Tad viņš deva slepenu rīkojumu, lai pie viņas nosūta to, kas ir pati sliktākā – to, kas [pazīstama] ar savu errošanos un kašķīgo raksturu, ar patiku iedzert un un papļāpāt.

Pēc tam, kad tāda tūlīt tika atrasta un viņai atdota, dievbijīgā sieva ķērās pie viņas uzturēšanas un kalpoja viņai ar tādām pašām rūpēm, kā pirmajai atraitnei, un pat vēl cītīgāk, bet vienīgā pateicība, ko viņa saņēma pretī, bija nepelnīts aizvainojums un nebeidzama kurnēšana ar pārmetumiem un lamāšanos, jo tā pret viņu īgņojās un uzbruka ar ļaunām un nicinošām piezīmēm. Dievbijīgā sieva viņu bija sev izlūgusies nevis atspirdzinājumam, bet mocībām un apvainojumiem, un atteicās no atpūtas par labu darbam, nevis no darba par labu atpūtai.

Kad nu kaprīzās atraitnes pārmetumi aizgāja tik tālu, ka viņa atļāvās pacelt roku pret saimnieci, tā divkāršoja savu kalpošanu visdziļākajā pazemībā un mācījās šo ķildīgo sievu uzveikt nevis ar pretošanos, bet ar pakļaušanos vēl lielākā pazemībā, tā ka, visādu nekrietnību izaicināta, viņa remdināja spītnieces neprātu ar lēnprātību un laipnību. Un, kad pēc šiem vingrinājumiem viņa jutās visnotaļ stiprināta un sasniedza pacietības tikuma pilnību, pēc kā bija dzinusies, viņa aizgāja pie bīskapa un pateicās viņam par šo izvēli, kā arī par savu svētīgo rūdjumu, jo bīskaps, kā viņa bija vēlējusies, atsūtīja visaugstiteicamo pacietības valdnieci, ar kuras nemitīgajiem uzbrukumiem it kā ar cīkstoņu eļļu stiprināta viņa sasniedza pilnīgu prāta pacietību un beidzot, kā pati teica, tu man iedevi īsto, par kuru rūpēties, jo pirmā mani cildināja. – Bet nu pietiks par sieviešu dzimumu, jo šis stāsts mūs ne vien pamāca, bet arī mulsina, jo mēs nevaram uzņemt pacietību citādi, kā vien, ja tiekam aizvesti uz tālām alām un cellēm kā mežonīgi zvēri.

XV NODAĻA.

Par pacietības piemēru, ko minēja aba Pafnutijs.

Bet tagad minēsim citu piemēru par abu Pafnutiju. Viņš visu laiku tik spītīgi turējās šajā slavenajā Skita tuksnesī, kur tagad ir prezbiteris, ka pārējie eremīti viņu iesauca par Bubali,¹⁴¹ jo viņam allaž patika atrasties tuksnesī. Viņš jau bērnībā bija izcils un pilns žēlastības, tā ka pat visu atzītie un lielie vīri apbrīvoja viņa nopietnību un stingrību, un, lai gan viņš bija gados jaunāks, tie viņu iecēla vienā pulkā ar vecajiem, cienot viņa tikumus. Tad tā pati skaudība, kas iepriekš saviļņoja brāļu prātus pret sentēvu Jāzepu, vienā no viņa daudzajiem brāļiem iedegās ar svelošu un rijīgu liesmu. Viens vīrs, kurš gribēja samaitāt viņa skaistumu ar kādu kauna traipu, ķērās pie šādas velnišķības: izmantojot brīdi, kad Pafnutijs svētdienā bija aizgājis uz baznīcu, slepus iegāja viņa cellē un paslēpa savu grāmatu zem palmu zariem, kurus tas izmantoja grozu pīšanai un, lai blēdība izdotos, devās prom it kā ar tīru un skaidru sirdsapziņu uz baznīcu.

Kad dievkalpojums beidzās, viņš visu brāļu klātbūtnē sūdzējās Izidoram,¹⁴² kurš bija tā tuksneša prezbiteris pirms Pafnutija, un apgalvoja, ka no viņa celles ir izzagta grāmata. Sūdzēšanās tik ļoti satrauca visus brāļus, sevišķi prezbiteri, ka viņi nezināja, ko tagad lai domā un ko lai tur aizdomās, jo visi bija ļoti pārsteigti par šādu nebijušu un agrāk šajā tuksnesī nedzirdētu noziegumu, kāds nekad agrāk nebija pastrādāts. Tad apsūdzētājs ierosināja, lai nevienu neļaiž ārā no baznīcas un kādi izraudzīti vīri lai pārmeklē visas brāļu celles, visas pēc kārtas. Prezbiteris to uzticēja trim vecajiem, kuri apgriezta otrādi visus guļamkambarus un beigās atrada grāmatu Pafnutija cellē starp palmu zariem, ko viņi sauc *seira*, tieši tā, kā viltnieks to bija paslēpis. Kad izmeklētāji to tūlīt aiznesa to atpakaļ uz baznīcu un visiem parādīja, Pafnutijs, lai gan viņa sirdsapziņa bija pavisam tīra, pazemīgi lūdās kā tāds, kurš atzīstas zagšanas grēkā, un no sirds apliecināja vēlēšanos mainīties un pazemīgi jau-

141. T.i., bifelis jeb vērsis. Skat. arī 46. vēri.

142. Iespējams, tas pats Izidors, kas minēts Pallādija "Lausa grāmata" (4. gs.).

tāja, kā viņam laboties, un bija tik ļoti noraizējies par savu kaunpilno stāvokli, ka, ja viņš nenomazgās šo traipu, viņu turpmāk saukās par meli un neviens viņam vairs neticēs pēc tā, kas tagad atklājies.

Un, tūlīt izgājis no baznīcas – nevis domās nomākts, bet gan pašāvivā uz Dieva tiesu, viņš savās lūgšanās izlēja daudz asaru un gavēja trīsreiz biežāk, nekā līdz šim, un nometās visu braļu priekšā uz zemes dziļā pazemībā. Bet, kad viņš visā miesas un gara nožēlā bija pazemojies divas nedēļas, un agri no rīta sestdienā un svētdienā ieradās nevis, lai saņemtu Svēto Vakarēdienu, bet lai nomestos zemē pie baznīcas sliekšņa un lūgtu piedošanu, tad Viņš, Kurš ir visu apslēpto darbu liecinieks, pārstāja viņu tirdīt un vairs neļāva viņu apkaunot. Jo to, ko nozieguma izdarītājs, ļaunais savu mantu zaglis un nekaunīgais otra nopelnu pazemotājs bija izdarījis bez lieciniekiem, to Viņš darīja [visiem] zināmu ar tā paša velna palīdzību, kurš bija šī nozieguma ierosinātājs. Jo, nikna dēmona apsēsts, viņš izstāstīja savu slepeno plānu, un tas pats cilvēks, kurš bija sarīkojis blēdīgo apsūdzību, to arī atklāja citiem. Nešķīstais gars viņu bija tik ilgi un ļauni mocījis, ka viņu nespēja atgriezt pat svēto lūgšanas, lai gan viņi ar savām Dievišķajām dāvanām spēja pavēlēt velniem, un pat prezbiteris Izidors ar savām īpašajām spējām nevarēja izdzīt no viņa šo cietsirdīgo mocītāju, lai gan ar Tā Kunga dāsnumu viņam bija iedots tāds spēks, ka ikviens apsēstais, atvests pie viņa durvīm, uzreiz tika uzcelts. Tagad Kristus šo godību bija novēlējis jaunajam Pafnutijam, lai šis vīrs, pret kuru pats bija sazvērējies, tiktu dziedināts ar viņa lūgšanām un lai skaudīgais ienaidnieks par savu nodarījumu saņemtu atlaišanu un viņa sods beidzas, tiklīdz tiek nosaukts tā vārds, kuru viņš bija iedomājies šķirt no tā nopelniem. Tā viņš jau savā jaunībā parādīja sava nākamā rakstura zīmes, un jau zēna gados parādījās tās pilnības zīmes, kas vēl vairāk atklājās viņa briedumā. Ja arī mēs gribam sasniegt viņa tikuma augstumu, tad mums pašā sākumā ir jāieliek šis pamats.

XVI NODAĻA.

Par pacietības pilnību.

To pastāstīt mani pamudināja divkārsš cēlonis, pirmais – lai

mēs varam novērtēt šī cilvēka izturību, un, tā kā mums uzbrūk ne tikai ļaunā ienaidnieka viltus, tad mums ir jānodrošinās ar vēl lielāku pacietību un dvēseles mieru; otrais – lai mēs skaidri apzināties, ka no kārdināšanu vētrām un ienaidnieka uzbrukumiem nav iespējams izbēgt. Mūsu pacietības apsardzība un drošības pārliecība dibinās cilvēka iekšējā spēkā, nevis celles [slēgtajās] durvīs un tuksneša vientulībā, un svēto sabiedrībā, vai cerībā, ka mūs pasargās kaut kas ārpus mums. Jo, ja mūsu prātu nestiprina Viņa aizsardzības spēks, par ko Evaņģēlijs saka: *Dieva valstība ir jūsu vidū* (Lk.17:21), tad velti ir cerēt sakaut mūsu gaisu spēku¹⁴³ pretinieka viltu ar to cilvēku palīdzību, kas ir mums blakus, vai arī, ka mēs no tiem varam aizbēgt uz kādu tālu vietu, vai patverties aiz augstām sienām.

Lai gan svētajam Pafnutijam nekas no tā negāja secen, tomēr kārdinātājs nespēja atrast, no kuras puses viņam uzbrukt, un šo visviltīgo garu neapturēja ne augstas sienas, ne tuksneša vientulība, ne visas svēto sadraudzes nopelni. Tas tāpēc, ka svētais Dieva kalps savas sirds cerību bija pievērsis nevis ārējām lietām, bet Viņam, visu noslēpumu soģim, tā ka šo uzbrukumu viltus spēles viņu nespēja sakustināt. Bet raugiet no otras puses – vai tas, kuru skaudība ieveda tik smagā grēkā, nebaudīja prieku vientulībā un pasargāšanu nomaļā mitekļī, un iespēju sarunāties ar svētīto abu un prezbiteri Izidoru un citiem svētajiem? Bet vētra, ko sacēlis velns, pārsteidza viņu smiltīs, un tā gan uzskrēja viņa mājai virsū, gan arī to apgāza. Jo, tāpat kā *Dieva valstība ir jūsu vidū*, tā arī *viņa paša māju laudis būs cilvēka ienaidnieki* (Mt.10:36). Tātad neviens man nav lielāks ienaidnieks par manu paša sirdi, jo tā ir nama turētāja.

Tātad būsim uzmanīgi, tad iekšējais ienaidnieks mūs nevarēs uzvarēt. Un, ja mūsu nama iemītņieki nebūs pret mums, tad arī Dieva valstība stāvēs droši un stingri. Rūpīgi apsverot, mani nevar ievainot neviens, pat ne visspītīgākais cilvēks, ja vien es pats nekaraju pret sevi ar kareivīgu sirdi. Bet, ja tieku ievainots, tad vaina nav uzbrucējā, bet manis paša nepacietībā. Jo tāpat kā trekns un spirdzinošs ēdiens der cilvēkam ar labu veselību, tāpat tas ir slikts

143. Gaisa spēki – dēmoni.

slimniekam: tas nespēj nodarīt ļaunu tam, kurš to uzņem, ja vien viņu neievaino paša nespēks. Ja tad nu kādreiz brāļiem uznāk līdzīgs kārdinājums, tad nedrīkst pieļaut, ka viņi tiek novirzīti no taisnā ceļa, lai atvērtu durvis pasaulīgo ļaužu zaimojošajam juceklim. Nav arī jābrīnās, ja kādi slikti cilvēki pa slepeniem ceļiem iespraucas starp svētajiem, jo, kamēr mēs tiekam bradāti un kultī uz šīs pasaules graudu sijājamā klona, pelavas, kas domātas mūžīgajai ugunij, sajaucas ar vislabākajiem kviešu graudiem. Visbeidzot, ja atceramies, ka sātans tika izredzēts no eņģeļiem un Jūdass no apustuļiem, un pretīgās ķecerības izgudrotājs Nikolajs no diakoniem,¹⁴⁴ tad nav jābrīnās, ka starp svētajiem var sastapt pašus zemiskākos cilvēkus. Jo, lai gan daži uzskata, ka šis Nikolajs nav tas pats, kurš tika izraudzīts apustuļu kalpošanas darbiem, tomēr nevar noliegt, ka viņš bija viens no pilnīgajiem mācekļiem, kādus tagad kenobijā var atrast tikai dažus. Tāpēc pieminēsim nevis šī brāļa krišanu tuknesī, ne arī briesmīgo traipu, kuru viņš vēlāk nomazgāja ar savas nožēlas asarām, bet gan svētītā Pafnutija piemēru, un lai mūs negāž no kājām pirmā krišana, kas netīro skaudības grēku vairoja ar viņa māksloto dievbijību, bet no visa spēka sekosim [Pafnutija] pazemībai, kas taču netika iegūta pēkšņi, bet gan uzkrāta, atrodoties starp cilvēkiem, un pilnīgota vientulībā.

Tomēr jums jāzina, ka skaudības ļaunumu ārstēt ir grūtāk, nekā citus grēkus, jo man jāteic, ka cilvēks, kuru saindējis šis ļaunums, vairs nav labojams. Tas ir mēris, par ko priekštēlā pravietis teica: *Jo redzi, Es sūtu jums virsū čūskas un odzes, vārdošana pret tām nepalīdz, tās jūs tomēr sakodīs!* – saka *Tas Kungs* (Jer.8:17). Skaudības dzeloni pravietis taisnīgi salīdzina ar baziliska nāvējošo kodienu, jo no tā pirmais indes tēvs un virsnieks zuda un nomira, un vēlāk pats sevi iznīcināja tā priekšā, uz ko bija splāvis nāves indi, jo *velna skaudības dēļ nāve ienāca pasaulē; tāpēc tie, kas ir viņā, seko viņam* (Sal.gudr.2:24-25). Un tāpat kā pirmais, kuru samaitāja šī ļaunuma mēris, atteicās no visām nožēlas zālēm, tā arī tie atļāva,

144. Nikolajs, iespējams, ir tas pats herētiķis, kura draudze minēta Jāņa Atklāsmes grāmatā 2:6,15. Lai gan izcelšanās nav viennozīmīgi noskaidrota un ir vairākas versijas, t.s. nikolaīti tika kritizēti par morālo izlaidību, upurēšanu elkiem, gnosticismu.

ka viņus sit ar tiem pašiem ērkšķiem, un noraidīja jebkādu svētā dziednieka palīdzību, jo tajos, kurus viņi apskauž, viņus kaitina nevis kļūdas un maldi, bet bagātība, un viņi meklē kādus ārējus, nebūtiskus un sīkus iemeslus, lai tiem varētu nodarīt ko ļaunu. Kamēr šī nāvējošā inde plūst pa asinsvadiem, šiem nav cerību uz izdziedināšanu, jo viņi ir caurcaurēm melīgi. Par to pats gudrākais no vīriem ir trāpīgi teicis: *Ja čūska iekož, pirms tās kodiens ir apvārdots, tad vārdotājam nav nekāda labuma no viņa mākslas* (Sal.māc.10:2). Jo tie ir slepeni kodieni, no kuriem nespēj izārstēt pat gudra vīra zāles. Skaudība ir tik ļoti neārstējama, ka uzmanības apliecinājumi to dara vēl ļaunāku un pakalpošana vairo, un dāvanas uzkurina, jo arī Salamans saka: *Kas var pastāvēt skaudības un greizsirdības priekšā* (Sal.pam.27:4). Tāpat kā viens kļūst pilnīgāks ar pazemīgu paklausību un pacietības tikumu, vai devīgumu, tāpat citu sagūsta visļauņākās skaudības ērkšķi, jo viņš negrib neko mazāk kā postu un nāvi tam, kuru apskauž.

Visbeidzot, pat nevainīgā Jāzepa visdziļākā pazemība nespēja mīkstināt vienpadsmit brāļu skaudību, kā par to saka Raksti: *Un viņa brāļi ievēroja, ka viņu tēvs to mīlēja vairāk nekā viņa brāļus. Un tie to ienīda un nevarēja laipni ar to runāt* (1.Moz.37:4), iekams, neklausīdamies sava pazemīgā brāļa lūgumos, sāka perināt viņa nāvi, un viņus gandarīja tikai brāļa pārdošana. Tāpēc ir skaidrs, ka skaudība ir ļaunāka par citiem grēkiem un no tās ir grūtāk atbrīvoties, jo to uzkurina tās zāles, kas citus nogalina. Jo, piemēram, cilvēku, kuru sarūgtina viņam nodarītais zaudējums, dziedina līdzvērtīga gandarījums, bet to, kuru apbēdinājis pāridarījums, mierina pazemīga atvainošanās. Bet ko tu iesāksi ar to, kuru vairāk aizskar tas, ka viņš tevi redz pazemīgāku un laipnāku, un kuru tracina nevis mantkārtība, ko var remdināt ar kukuli, nevis rupjš aizvainojums, vai atriebības kāre, ko var uzveikt ar padevīgu pakalpošanu, bet tas, ka otram veicas un viņš ir laimīgs? Kurš, dzenoties pēc skaudības algas, ir ar mieru pazaudēt savu veiksmi vai zaudēt mantu, vai iedzīvoties nepatikšanās?

Tāpēc mums visu laiku vajag lūgties pēc Dievišķās palīdzības, kam nekas nav neiespējams, lai čūska ar vienu kodieni neiznīcinā to, kas mūsos plaukst un ko iedzīvina Svētā Gara dzīvdarošais

spēks. Jo citas čūskas indes, t.i., miesas grēki un noziegumi, kuros cilvēka nespēku ir viegli ievilināt un no kuriem to tikpat viegli ir šķīstīt, miesā atstāj savas pēdas. Lai gan miesīgais ķermenis tajos bīstami iedegas, tomēr, ja ārsts, kas ir prasmīgs Dieva piesaukšanā, ķeras pie dziedināšanas un sniedz kādu pretpoti ar pestīšanas vārdiem, indīgais ļaunums nesniedz līdz dvēšles mūžīgajai nāvei. Bet skaudības inde, it kā baziliska izspļauta, iznīcina ticību un dievbijību vēl pirms tam, kad miesā parādās brūce. Jo [skaudīgais] nesaceļas pret cilvēku, bet zaimo Dievu, un savā brālī nepieķeras nekam citam, kā vien vien tam, ka viņš ir laimīgs, un līdz ar to vaino nevis cilvēka noziegumu, bet gan Dieva tiesu. Šī tad arī ir *rūgtā sakne, augstu izaugusi* (Ebr.12:15), kas paceļas līdz debesīm un steidzas apsūdzēt To, Kurš cilvēkā iedēsta labo. Un lai nevienu neizbrīna tas, ka Dievs sola sūtīt *čūskas un baziliskus* (Jer.8:17) sakost tos, kuru noziegumi Viņu apvaino. Jo, lai gan ir skaidrs, ka Dievs nevar būt skaudības tēvs, tomēr ir pareizi un Dievišķajai sodībai tā pieder, ka, tāpat kā pazemīgajiem un tiem, kas nav lepni un nav nelietīgi, tiek pasniegtas labas dāvanas, bet citi pēc apustuļa vārdiem ir pelnījuši, lai viņus nodod *prāta sagandēšanai* (Rom.1:28), jo tos sitīs un aprīs skaudība, kuru uzsūtījis Viņš, kā teikts šajā vietā: *Tie Mani dzeldināja ar saviem nedieviem, tie Mani dusmoja ar saviem nīcīgajiem dieviem; tā arī Es viņus dzeldināšu ar netautu* (5.Moz.32:21).

Ar šo sarunu svētītais Piamuns mūsu dedzību saviņņoja tik ļoti, ka mēs sākām pārceļties no kenobijas sākumskolas uz nākamo – eremītu klasi. Jo viņa pamācību iespaidā mēs saņēmām pirmās zināšanas par vienuļnieka dzīvi, par kurām vēlāk Skitā uzzinājām daudz vairāk.

19. SARUNA.

ABAS JĀŅA SARUNA.

PAR KENOBĪTA UN EREMĪTA MĒRĶIEM.

I NODAĻA.

Par abas Pāvila kenobiju un kāda brāļa pacietību.

Bija pagājušas tikai pāris dienas, kad mēs, gribēdami dzirdēt vēl kādas pamācības, ar skubu devāmies ceļā uz abas Pāvila kenobiju, kur mitinājās vairāk nekā divi simti brāļu. Kenobijā tajā laikā svinēja gadadienu kopš iepriekšējā abas nāves, kurš bija tās priekšnieks, tāpēc bija ieradies milzīgs skaits mūku no citām kenobijām. Šo pulcēšanos mēs pieminam tāpēc, lai īsumā pastāstītu par kāda brāļa savaldību, kurš visas draudzes priekšā izcēlās ar nesatricināmu lēnprātību. Jo, lai gan šī sarunas mērķis ir saistīts ar citu cilvēku, proti, lai pierakstītu abas Jāņa izteikumus, kurš atstāja šo tuksnesi un ar visdziļāko pazemību un tikumu iekļāvās kenobijā, mēs tomēr domājam, ka nebūs lieki īsiem vārdiem pastāstīt to, ko uzskatām par noderīgu visiem, kuri dzenas pēc tikuma.

Tātad, kad viss mūku pulks lielajā pagalmā apsēdās pulciņos pa divpadsmit un viens no brāļiem tūlājās, lai ienestu bļodu, aba Pāvils, kurš norūpējies skraidīja starp brāļiem, to redzēdams, visiem redzot iesita viņam tik spēcīgi ar atvērtu plaukstu, ka pļaukas troksnis aizsniedza pat to ausis, kas bija uzgriezuši muguru un sēdēja visai tālu. Bet jauneklis to uzņēma ar tik lielu pacietību un mierīgu prātu, ka ne vien liedza kādam vārdam nākt pār lūpām, ne visklusākajam čukstam pār mēmajām lūpām, it nemaz nemainīdams sava vaiga atturīgo un savaldīgo izskatu. Tas pārsteidza ne vien mūs, kas nesen bijām ieradušies no Sīrijas un vēl nebijām apguvuši šādas savaldības svētību no tik spožiem piemēriem, bet arī šie visi, kas taču nebija bez pieredzes savā dedzībā, tā ka labu mācību saņēma arī tie, kas tālu tikuši, jo viņa savaldību neievainoja ne vien tēvišķā pamācība, ne arī daudzu brāļu priekšā mainījusies vaiga krāsa.

II NODAĻA.

Par abas Jāņa pacietību un mūsu jautājumu.

Šajā kenobijā mēs satikām kādu ļoti vecu vīru, vārdā Jānis, kura vārdus un pazemību, kā mums šķiet, nedrīkst noklusēt, jo viņš pārspēja visus svētos. Mēs zinām, ka viņš bija ārkārtīgi enerģisks savā pilnībā, kas, lai gan pazemība ir visu tikumu māte un pats visstiprākais pamats, kas satur kopā visu garīgo celtni, tomēr ir pavisam sveša mūsu mācībai. Tāpēc nav brīnums, ka mēs šo vīru

augstumu nevaram sasniegt, jo nespējam izturēt šīs kenobijas skolu, es neteikšu, ka vecuma dēļ, bet tāpēc, ka diezin vai mēs būtu ar mieru vairākus gadus ievērot tādu paklausību un pēkšņi steigst baudīt bīstamo brīvību, lai gan šo īso laiku mēs pakļāvāmies vecajo rīkojumiem nevis pēc kāda stingra priekšraksta, bet tā lika mūsu brīvā griba.

Kad mēs šo vecajo satikām abas Pāvila kenobijā, mēs bijām satriekti – vispirms, redzot viņa vecumu, un arī godību, ar ko viņš bija apveltīts, un ar nolaistām acīm lūdzām neliegt mums paskaidrojumu, kāpēc viņš ir atstājis tuksneša brīvību un tā augsto aicinājumu, kurā stāvot, slava un pieminēšana viņu ir pacēlusi pāri visiem, kuri uzņēmušies šādu dzīves veidu, un kāpēc viņš ir nolēmis uzņemties kenobijas jūgu. Viņš teica, ka neesot ne eremītu kārtas, ne pilnības augstumu cienīgs, tāpēc esot atgriezies atpakaļ bērnu skolā, lai apgūtu to, kas tur tiek mācīts, kā dzīve liek. Un, lai gan mūsu lūgumi netika uzklausti, bet mēs atteicāmies pieņemt viņa pazemīgo atrunu, viņš galā iesāka tā.

III NODAĻA.

Abas Jāņa atbilde, kāpēc viņš pameta tuksnesi.

JĀNIS: Eremītu kārtību, par ko jūs brīnāties, ka es to pametu, es ne noraidu, ne atgrūžu, bet gan pieņemu un uzlūkoju ar visdziļāko apbrīnu, – un, pavadījis trīsdesmit gadus kenobijā, es priecājos, ka esmu vairāk nekā divdesmit gadus nodzīvojis [pēc tās], tāpēc man nevar pārņemt slinkumu kopā ar tiem, kas pēc tās dzīvoja vienā sirdī. Bet, tā kā šo šķīstību, ko arī es nedaudz piedzīvoju, dažreiz aptraipīja rūpes par miesas vajadzībām, man likās pareizāk atgriezties kenobijā, lai vieglāk sasniegtu nosprausto mērķi un netiktu apdraudēta tiekšanās pēc pazemīga vientuļnieka augstās dzīves. Jo labāk ir parādīt centību pie maziem solījumiem, nekā izrādīties paviršam pie lieliem. Tāpēc, ja es ko pasaku it kā augstprātīgi un, tiešām, pārāk vaļīgi, tad gribu lūgt, lai jūs nedomājat, ka tas ir lielības grēka dēļ, bet gan ar vēlēšanos jūs pamācīt, un, manuprāt, kad jūs tik ļoti no sirds jautājat, tad nedrīkst neko no patiesības aiztaupīt, un galu galā jūs taču to iemīlēsiet, nevis lielīsieties. Tāpēc domāju, ka

dažu pamācību drīkstu jums dot, ja nolieku malā savu pazemību un vienkārši jums atklāju visu patiesību par savu nolūku. Jo es ceru, ka par saviem brīvajiem vārdiem es neizpelnīšos apsūdzību godkārē, ne arī savas sirdsapziņas apsūdzību melošanā, ka esmu noklusējis patiesību.

IV NODAĻA.

Par izcilību, kādu vecais atklāja eremītu kārtā.

Ja nu vēl kāds gūst prieku tālos tuksnešos un ir gatavs atteikties no jebkādas biedrošanās ar cilvēkiem un kopā ar Jeremiju saka: *Es nelaiimes dienu neesmu vēlējis, Tu to zini*, (Jer.17:16), tad es apliecinu, ka ar Dieva žēlastības svētību arī es to biju sasniedzis vai vismaz centos sasniegt. Ar Tā Kunga laipno žēlastību es atceros, ka bieži nonācu tik lielā aizgrābtībā, ka aizmirsu – vēl taču esmu ģērbts vājās miesas drēbēs, lai gan mana dvēsele pēkšņi zaudēja visas ārējās maņas un pilnīgi atslēdzās no visiem pasaules objektiem, tā ka ne manas acis, ne ausis vairs nepildīja savu darbu. Mana dvēsele bija tik pārņemta ar Dievišķo svētapceri, ka vakaros es bieži nezināju, vai esmu ko ēdis, un nākamajā dienā nevarēju atcerēties, vai vakar esmu vai neesmu pārkāpis gavēni. Šī iemesla dēļ es grozā atliku zināmu ēdiena daudzumu, t.i., cepumus priekš septiņām dienām, lai nebūtu šaubu par to, vai vakariņas ir vai nav ēstas, jo tā varēja izvairīties no vēl vienas kļūdas, kas ceļas no aizmiršanās, un, kad noteikts skaits cepumu bija apēsti, bija skaidrs, ka nedēļa ir apgājusi riņķi, lai svētki un svētā diena, un draudzes kalpošana vientuļniekam neietu secen.

Lai gan dažkārt prāta aizgrābtība šo kārtību izjauca, tomēr darbu kārtība, kas uzrādīja dienu skaitu, neļāva kļūdīties. Un, nerunājot par citām tuksneša priekšrocībām (jo mūsu uzdevums ir vairāk runāt par kenobijas un vientulības mērķi), es labāk paskaidrošu iemeslus, kāpēc izvēlējos to pamest, jo jūs to gribējāt zināt, un īsā stāstā pavēršu skatu uz vientulības augļiem, un parādīšu, kurus ieguvumus vajadzētu uzskatīt par daudz lielākiem nekā citus.

V NODAĻA.

Par tuksneša priekšrocībām.

Tuksneša plašumos mums bija dota lielāka brīvība, jo tur bija maz iemītnieku, un lielāko apmetņu vientulībā mēs nodevāmies debesu aizgrābtībai un mūs neapgrūtināja liels daudzums brāļu, kas nāca apciemot, jo tad viesmīlības pienākuma dēļ [mūsu domas būtu] pārslogotas ar sadzīves rūpēm. Mierīgajās apmetnēs mēs no visas sirds ar nepiesātināmu dziņu nodevāmies dzīves veidam, kas līdzinās vienīgi eņģeļu svētlaipei. Bet, kad, kā jau teicu, lielāks skaits brāļu sāka meklēt mājvietu tajā tuksnesī un, ierobežojot plašās mežonības brīvību, ne tikai lika atdzist Dievišķās svētapceres ugunij, bet arī daudzējādā ziņā sapina prātu miesīgās važās, es nolēmu savu mērķi īstenot šajā [kenobijas kārtībā], nevis šajā cildenajā dzīvesveidā atdzist, rūpējoties par miesīgām vajadzībām; lai, ja šī brīvība un garīgā aizgrābtība man tiek liegta, tomēr, kad visas rūpes par rītdienu būs novērstas, es varētu sevi mierināt ar Evaņģēlija mācības izpildīšanu, un to, ko es zaudēju svētapceres cildenumā, varētu atsvērt ar pakļaušanos un paklausību. Jo tā ir slikta lieta – apliecināt gatavību apgūt kādu amatu un tajā nesasniegt pilnību.

VI NODAĻA.

Par kenobijas ērtībām.

Tāpēc es īsi paskaidrošu, kādas priekšrocības es baudu šajā dzīves veidā. Jums ir jāklausa manos vārdos un jāizspriež, vai šejienes priekšrocības atsver neērtības, un tad jūs varēsiet spriest, vai esmu šīs šaurās kenobijas sienas izvēlējis tāpēc, ka man nepatika vientuļnieka dzīves šķīstība, vai arī es iekāroju [kenobiju].

Šajā dzīvē nav algas par dienas darbu, nav pirkšanas un pārdošanas kņadas, nav neizbēgamo rūpju par gada iztiku, nav rūpju par miesas lietām, kā nodrošināt visu, kas nepieciešams ne vien pašam, bet arī kādam viesu daudzumam, te nav iedomības no cilvēku uzslavām, kas ir sliktāk par visu citu un kas dažreiz Dieva acīs izdzēš pat lielo tuksneša pūļu ieguvumu. Bet, nerunājot par eremīta dzīvei draudošajiem garīgās lepnības un nāvējošās godkāres vilņiem, at-

griezīsimies pie tās nastas, kas nospiež ikvienu, proti, pie ikdienas rūpēm par iztiku, kas krietni pārsniedz ne vien senās stingrības mēru, kas iztika pilnīgi bez eļļas, bet kas pietrūkst pat mūsu atslābinātajai kārtībai, saskaņā ar ko pārtikas sagāde visam gadam [līdz šim] aprobežojās ar vienu eļļas pinti un lēcu modiju ciemiņu vajadzībām, bet tagad nepieciešamo pārtikas daudzumu tik tikko spēj apmierināt pat divkārt vai trīskārt lielāks daudzums. Šī bīstamā atslābuma spēks pie dažiem ir tik ļoti liels, ka, jaukdami etiķi ar mērci, viņi nepielej ne pilienu eļļas, ko mūsu priekšteči, kuri ievēroja tuksneša likumus ar vislielākās stingrības mēru, bija raduši pieliet tikai tāpēc, lai izbēgtu no godkāres, un greznībai viņi lauž ēģiptiešu sieru, kam uzlej virsū vairāk eļļas, nekā nepieciešams, un ar apetīti bauda divus ēdienus, kas atšķiras pēc smaržas, lai gan priekš mūka tie ir tīkams atspirdzinājumam atšķirīgos laikos. Šai krišanai nāk klāt *ὀλική κτησις*, t.i., dzīšanās pēc materiālām lietām, tā ka zem viesmīlības un viesu laipnās uzņemšanas maskas eremīti ir sākuši cellēs glabāt palagus – ko nevaru pieminēt bez kauna, pieļaujot to, kas nodošanos svētapcerei sevišķi kavē, proti, brāļu drūzmēšanos, pienākumu uzņemt atnākušos un pavadīt aizejošos ciemiņus, viesošanos pie citiem un nebeidzamās rūpes par draudzīgām sarunām un nodarbēm, kuru sagatavošana – jo maisīšanās ir kļuvusi par ieradumu – tur prātu sasprindzinājumā pat tad, kad šķiet, ka rūpes ir atkāpušās. Šīs saites eremītu dzīves brīvību kavē tik ļoti, ka tā vairs nepaceļas līdz vārdos neizsakāmajai sirds dedzībai un tā zaudē vientuļnieka dzīves augļus. Un, lai gan tas viss man ir liegts te, kur dzīvoju draudzē un kopā ar citiem, tad šeit tomēr netrūkst rimta un apskaidrots prāta, kas brīvs no visādas tādas darbošanās. Un, ja tas nav pieejams tiem, kuri dzīvo tuksnesī, tad viņiem ir jāuzņemas eremīta dzīves pūles, jo citādi viņi pazaudēs tos augļus, kurus var iegūt ar rimta prāta mieru. Visbeidzot, ja, dzīvojot kenobijā, manas sirds šķīstība kaut tomēr kā mazinās, tad esmu apmierināts, apmaiņā pret to turēdams šo vienu Evaņģēlija priekšrakstu, ko nekādā ziņā nevar vērtēt zemāk par visiem tuksneša augļiem, - proti, es nedomāju par nākamo dienu, un pilnīga paklausība abam tuvina Viņam, par kuru ir teikts: *Viņš pazemojās, kļūdams paklausīgs līdz nāvei*, pazemīgi piesaucot Viņa vārdus: *Jo Es esmu, lai darītu, nevis*

ko Es gribu, bet ko grib Tas, kas Mani sūtījis (Fil.2:8; Jņ.6:38).

VII NODAĻA.

Jautājums par kenobijas un tuksneša augļiem.

GERMANS: Tā kā ka tu neesi, kā citi, tikai pieskāries abu šo dzīves veidu ārpusei, bet esi uzkāpis līdz pašiem augstumiem, mēs gribētu zināt, kāds ir kenobīta dzīves piepildījums un kāds tas ir eremītam? Jo nav šaubu, ka neviens nevar runāt ar lielāku pārliecību par to, kurš, ilga pieraduma un pieredzes apmācīts, ir izgājis abus un tāpēc var ar patiesiem vārdiem atklāt to vērtību un mērķi.

VIII NODAĻA.

Atbilde uz uzdoto jautājumu.

JĀNIS: Man noteikti jāpiekodina, ka tas pats cilvēks nevar sasniegt pilnību abos dzīves veidos, taču mani kavē daži piemēri. Tā kā nav maza lieta atrast cilvēku, kurš ir pilnīgs vienā no tiem, tad lai ir skaidrs, ka daudz grūtāk un es pat teiktu neiespējami ir caurcaurēm būt prasmīgam abos. Un, ja kādreiz tā ir bijis, tad tas nav vispārējs likums. Jo vispārības likumam jābalstās nevis uz ārkārtīgiem gadījumiem, t.i., tikai uz dažu pieredzi, bet uz to, kas iespējams daudziem vai pat visiem. Bet tas, ko tur un šeit ir sasnieguši tikai viens vai divi un kas ir pāri par parasto tikumu, ir jātur ārpus vispārības likuma kā tāds, kas iespējams tikai viņpus cilvēciskā nespēka, un ir jāpasniedz kā brīnums, nevis paraugs. Tāpēc es, cik to atļauj manas trūcīgās spējas, īsi jūs iepazīstināšu ar to, ko jūs gribat zināt.

Kenobīta mērķis patiesi ir mērdēt un sist krustā visas savas iekāres un saskaņā ar šo uzteicamo evaņģēliskās pilnības pavēli nerūpēties par nākamo dienu. Un ir pilnīgi skaidrs, ka šo pilnību visādā ziņā var sasniegt tikai kenobīts. Šādu cilvēku raksturo un svētī, un uzteic pravietis Jesaja: *Kad tu atturi savu kāju no sabata pārkāpšanas un nedari Manā svētā dienā pēc savas patikas, bet nosauc dusas dienu par svētu prieku un par Tā Kunga svēto dienu un to turi godā, neizlietodams to saviem ceļiem, sava veikala nokārtošanai un tukšām valodām, tad Tas Kungs būs tavš prieks, Es tevi vadīšu*

zemes augstumos un tev došu tava tēva Jēkaba mantojumu, jo Tā Kunga mute tā ir runājusi (Jes.58:13-14).

Bet eremīta pilnība ir prātu turēt brīvu no visādām zemes lietām un to sakopot tik, cik atļauj cilvēka nīcība, ap Kristu – šādu cilvēku pravietis Jesaja apraksta, sacīdams: *Svētīgs ir cilvēks, kas savu jūgu jaunībā nes; lai viņš sēž vientuļš un kluss, jo tas tam uzlikts; lai krīt uz sava vaiga pīšļos, varbūt vēl cerība, un arī psalmists: Es esmu kā purva dumpis tuksnesī, kā apogs drupu kaudzēs. Es esmu bez miega un sēžu kā vientulis putns uz jumta (Jer.raudu 3:27-28; Ps.102:7-8).* Šādiem mērķiem, kādi tie ir katram dzīves veidam, velti viens pielāgos kenobijas kārtību, bet otrs eremīta, jo neviens no tiem tiem nenesīs labumu, ja viņi nenasniegs pilnību.

IX NODAĻA.

Par patieso pilnību.

Bet tā ir *μεράκι*, t.i., nebūt ne dziļa un patiesa pilnība, bet tikai daļēja. Pilnība ir ļoti reta un Dieva dota dāvana tikai dažiem. Jo patiesi un ne daļēji pilnīgs ir tas, kas tikpat nesatricināmi var izturēt gan šausmīgā tuksneša vientulību, gan brāļu vājības kenobijā. Tāpēc ir grūti atrast kādu, kas ir pilnīgs abās dzīvēs, jo eremīts nespēj pilnīgi apgūt *ἀγαθωσύνη*, t.i., vienaldzību un atsacīšanos no materiālām lietām, ne arī kenobītu šķīsto svētapceri, lai gan mēs zinām, ka aba Mozus un Pafnutijs, un abi Makāriji apguva abus līdz pilnībai. Viņi bija pilnīgi abās dzīvēs un, tā kā viņi tika tālāk par visiem pārējiem tuksneša iemītniekiem un allaž priecājās, meklēdami patvērumu tuksnesī, un, lai gan nekad nemeklēja biedrošanos ar citiem, viņi spēja sadzīvot ar to vājībām, kas pie viņiem nāca, un, kad sanāca liels brāļu bars, lai viņus redzētu un no tā gūtu labumu, viņi šo teju nebeidzamo traucēkli panesa, uzņemot viesus ar nesatricināmu pacietību, un viņi iedomājās, ka visās sava mūža dienās viņi nav ne mācījušies, ne darījuši ko citu, kā vien parādījuši parasto laipnību ciemiņiem, tāpēc neviens nespēja pateikt, kurā dzīvē viņu dedzība atklājās vairāk – vai viņu izcilība labāk pieņēma eremītu šķīstību vai kopdzīvi.

X NODAĻA.

Par tiem, kas, vēl nepilnīgi, aiziet tuksnesī.

Bet citus bezgalīgais tuksneša klusums tā nomoka, ka viņi sāk baidīties satikt cilvēkus un, kad uz brīdi ir spiesti atrauties no sava atsvešināšanās paraduma, kad viņus apciemo kādi brāļi, viņi aizsvilstas neprātīgās dusmās un visādi izrāda savu nepatiku. Tā tas jo sevišķi notiek ar tiem, kas ir nodevušies vientuļnieka dzīvei bez brieduma un pamatīgas sagatavošanās kenobijā – šie vīri ir nepilnīgi un viegli aizsvilstas, un nosliecas uz vienu vai otru pusi, kā nemiera vējš tos groza. Jo tāpat, kā viņi nepacietībā aizsvilstas sarunā ar brāļiem, tāpat, dzīvojot vientulībā, viņi nespēj izturēt klusuma dziļumu, ko paši ir izvēlējušies, jo neapzinās iemeslu, kāpēc vientulība būtu jāgrib un jāmeklē, jo iedomājas, ka šīs dzīves vērtība ir šāda, proti, vairīties no brāļiem un vienkārši bēgt un slēpties no cilvēku acīm.

XI NODAĻA.

Jautājums, kā ārstēt tos, kuri pārsteidzīgi pamet kenobijas draudzi.

GERMANS: Ar kādām zālēm var palīdzēt tiem brāļiem, kuri ir tik vāji un uz to vien spējīgi, ka, saņēmuši īsu pamācību kenobijas kārtībā, viņi jau grib dzīvot vientulībā, pirms ir atraisījušies no savām kļūdām, vai arī, kā lai mēs iegūstam nesatricināmu prāta noturību un neievainojamu pacietību, - mēs, kas pārāk ātri pametām kopdzīvi kenobijā un aizgājām no skolotājiem un skolām, kas domātas šādiem vingrinājumiem, kur mūsu principus vispirms vajadzēja rūpīgi noslīpēt un pielāgot? Kā lai mēs, kas dzīvojam vientulībā, sasniedzam pilnību pacietībā un izturībā, vai arī, kā lai sirdsapziņa, šī iekšējo motīvu skaidrotāja, izmeklē, vai šie tikumi mūsos ir vai nav, ja mums ir liegta satikšanās un biedrošanās ar citiem un mūs nekaitina viņu izaicinājums, lai mūs nepiemāna maldīgas iedomas, līdz mēs sākam domāt, ka esam sasnieguši prāta nesatricināmību?

XII NODAĻA.**Atbilde par to, kā vientuļnieks
var noskaidrot savas kļūdas.**

JĀNIS: Tiem, kas patiesi meklē dziedināšanu, patiesā dvēseļu Ārsta zāles nav vajadzīgas, jo tās visdrīzāk tiks dotas tiem, kuri nav nevērīgi pret savu slimību un apzinās briesmas, kādās viņi ir nonākuši ievainojuma dēļ, un savai klaiņojošajai sirdij neliedz paklausības zāles, bet ar pazemību un tai pašā laikā ar modru sirdi steidzas pie debesu Ārsta ar slimībām, kuras viņi saķēruši vai nu nezināšanas dēļ, vai kļūdoties. Tāpēc mums ir jāzina, ka, ja mēs aizbēgam vientuļībā vai slepenā vietā, pirms mūsu kļūdas un vainas ir izārstētas, to darbošanās tiek apspiesta, bet to spēks nav zudis. Neizravētā grēku sakne joprojām slēpjas mūsos un laužas uz āru, un, ka tā joprojām ir dzīva, var redzēt pēc šādām zīmēm.

Piemēram, ja tu dzīvo viens un redzi tuvojamius kādus brāļus vai, domājot par viņiem, tavu prātu kaut nedaudz aptumšo īgnas bažas, tad atzīsti, ka pār tevi joprojām valda vislielākās trauksmes nemiers. Bet ja tu gaidi brāli, kurš kaut kāda iemesla dēļ mazliet kavējas, un ar sašutumu vai nu šķendējies par viņa vilcināšanos, vai tavas domas saviļņo īgnums par nepatīkamo gaidīšanu, tad tavas sirdsapziņas izmeklēšana rāda, ka tevī pavisam noteikti sēž dusmu un īgnuma grēks. Un vēl, ja kāds brālis palūdz no tevis grāmatu lasīšanai vai kādu citu lietu, un viņa lūgums tevi aizkaitina, vai arī tavs atteikums izraisa viņā sašutumu, tad nav šaubu, ka jūs abi vēl esat sapīti vai nu skaudības, vai mantkārības pinekļos. Bet, ja pēkšņa doma vai kāda Rakstu vieta atsauc atmiņā sievieti un tu sajūti nepārvaramu tieksmi pēc viņas, tad tev ir jāzina, ka tevī joprojām nav nodzisis netiklības uguns. Un ja, savu stingrību salīdzinot ar citu laiskumu, tev sāk uzmākties kaut vismazākā iedomība, tad ir skaidrs, ka tevi ir pārņēmusi nāvējošā lepnības sērga.

Ja mēs savā sirdī pamanām šīs zīmes, tad ir skaidri jāsaprot, ka mums ir liegta nevis grēkošanas iespēja, bet pati kaislība. Ja kādreiz atgriezīsimies parastajā cilvēku dzīvē, šī kaislība uzreiz izžausies ārā no savas paslēptuves un atklāsies, ka tā nav vis pirmo reizi radusies, bet ir ilgi gulējusi slēpnī. Tā vientuļnieks pēc skaidrām zīmēm

var noteikt, ka viņā joprojām ir kļūdas un vainas saknes, pat ja viņš cenšas savu samaitātību neizrādīt, bet Viņa acis redz visus sirds noslēpumus.

XIII NODAĻA.

Jautājums par to, kā izārstēt cilvēku, kurš ir uzsācis vientuļnieka dzīvi, iepriekš neizravējis savas vainas.

GERMANS: Mēs ļoti skaidri redzam pierādījumus nepilnībām un to, kā atšķirt slimības, t.i., mūsos apslēptās vainas, jo mūsu ikdienas pieredze un mūsu domu kustības apstiprina to, ko tu aprakstīji. Tad nu iznāk, ka, tiklīdz skaidri parādās mūsu netikumu zīmes, tiek iedotas arī zāles un ārstēšana. Jo neviens lai nešaubās, ka tas, kas līdz ar ievainotās sirdsapziņas liecību atklāj slimību cēloņus, vislabāk prot ieteikt arī zāles. Tagad tava svētība ir atklājusi mūsu brūču cēloņus, kā dēļ mēs uzdrošināmies cerēt uz dziedinošām zālēm, jo skaidra diagnoze dod cerību uz dziedināšanu. Tātad, kā tu saki, pirmie pestīšanas soļi tiek sperti kenobijā un cilvēks nespēj izturēt vientulību, iekams viņu nav dziedinājusi kenobija, lai mēs nekristu bīstamā izmisumā, ja, atstājuši kenobiju nepilnīgā stāvoklī, mēs neiedomātos, ka tuksnesī varam sasniegt pilnību.

XIV NODAĻA.

Atbilde par dziedinošajām zālēm.

JĀNIS: Tiem, kas savu netikumu dziedināšanai grib saņemt zāles, tās netiks liegtas, bet zāles ir jāmeklē ar tiem pašiem līdzekļiem, ar kādiem tiek noskaidrotas ikvienas vainas pazīmes. Jo tāpat kā vientuļniekiem nav svešas parastās dzīves vainas, tā arī dedzīga cenšanās pēc tikuma un visi dziedināšanas līdzekļi ir pieejami tiem, kas šķirti no parastās cilvēku dzīves. Kad nu pēc zīmēm, kuras mēs iepriekš aprakstījām, tu saproti, kapār tevi nāk nepacietības vai dusmu izvirdums, tad vingrinies ar pretējiem darbiem un, izkārtējot sev visādus pāridarījumus un sitienus, it kā tos tev sagādātu kāds cits, radini savu prātu pie visdziļākās pazemības it visā, ko ļaunums tev

sagādā, un, biežāk pakļauj sevi dažnežādām neciešamām rupjībām, un pastāvīgi ar sirds skumjām apdomā, cik lēnprātīgi tās uzņemt.

Un, šādi aplūkojot visu svēto vai pat Paša Kunga ciešanas, tu atzīsi, ka dažādie pārmetumi, kā arī sodi, ir mazāki, nekā tu esi pelnījis, un tā tu sagatavosies panest visādas ciešanas. Un, kad laiku pa laikam tu atsauksies ielūgumam apmeklēt brāļu sapulci – kas ne-izbēgami notiek pat ar visstingrākajiem tuksneša iemītniekiem – tu atklāsi, ka tavš prāts klusībā satraucas pat par niekiem, tad tev vajadzētu kā stingram savu apslēpto emociju soģim apsūdzēt sevi visos tajos smagajos pārkāpumos, kuru paciešanai tu esi vingrinājies ar ikdienas svētapcerēm, vainojot un norājot sevi šādi un sakot: Labais cilvēks, vai tu esi tas, kurš, trenējoties vientulības skolā, ar vislielāko apņēmību uzdrošinājies domāt, ka spēsi uzvarēt visas sliktās īpašības, un tagad, vērsdams [pret sevi] ne tikai visādus rūgtus pārmetumus, bet arī nepanesamus sodus, iedomājies, ka esi diezgan stiprs un spējīgs pretoties visām vētrām? Kā tas nākas, ka tavu neuzvaramo pacietību satricina pat tik vieglu vārdu pirmais pārbaudījumu? Kā tas var būt, ka pat maiga vēsma satricina tavu māju, kuru tu iztēlojies stingri celtu uz cietas klints? Kur ir [pazudis] tas, kurš miera laikā savā muļķīgajā pārliecībā ilgojās pēc kara? *Esmu gatavs un neuztraucos*, un tas, kurš bieži mēdza teikt kopā ar pravieti: *Pārbaudi mani, Kungs, un izmeklē mani, izskati manas īkstis un manu sirdi* un: *Pārbaudi mani, ak, Dievs, un izzini manu sirdi; izmeklē mani un izdibini skaidri manas domas, un lūko, vai es neesmu uz ļauna ceļa* (Ps.26:2; 138(139):23-24). Kā šim mazajam ienaidnieka rēgam izdevās izbiedēt tavu vareno gatavību karam?

Ar šādiem pārmetumiem un nožēlu tev vajadzētu sevi apsūdzēt un neļaut, ka pēkšņais kārdinājums aiziet nesodīts, bet, šķīstījot savu miesu ar vēl skarbāku gavēni un nakts lūgšanām un savas vieglprātības grēku sodot ar pastāvīgām atturības mokām, tev, kamēr tu dzīvo tuksnesī, šo darbu ugunī vajadzētu sadedzināt visu, ko vajadzēja izdzīt, vēl dzīvojot kenobijā. Pie tā mums katrā ziņā stingri jāturas, ja gribam iegūt lielu pacietību, jo mums ir liegta ne tikai Dievišķās [taisnības] likuma atriebība, bet pat [cilvēku] pārdarījumu pieminēšana, un nav brīv dusmoties kāda zaudējuma vai apvainojuma dēļ. Jo kas vēl vairāk izposta dvēseli, ja, niknumā akla

tapusi, tā pazaudē patiesās un mūžīgās gaismas spožumu un vairs neredz Viņu, kas ir *lēnprātīgs un no sirds pazemīgs* (Mt.11:29)? Kas, es prasu, varētu būt bīstamāks vai neveiklāks par to, ka cilvēks zaudē spēju spriest par labumu, savu patiesās izšķirtspējas mēru un tiesu, un ka cilvēks ar skaidru prātu dara to, ko pat iereibušam un muļķim nepiedod?

Tad nu tas, kurš rūpīgi apsvērs šos un citus līdzīgus pašpārtumus, viegli panesīs ne tikai visu veidu zaudējumus, bet arī jebkādas netaisnības un sodus, ko spēj pastrādāt visnežēlīgākie cilvēki, jo viņš sapratīs, ka nav nekā postošāka par dusmām, un nav nekā vērtīgāka par prāta mieru un neaptraipītu tīrību sirdī, kamdēļ mums nevajadzētu par ieguvumu uzlūkot ne vien miesīgos sasniegumus, bet arī tos, kas izliekas par garīgiem, bet kuras nevar iegūt bez šī miera traucēšanas.

XV NODAĻA.

Jautājums, vai šķīstību var noturēt tāpat kā citas jūtas.

GERMANS: Tāpat kā katras slimības, arī dusmu, īgnuma un nepacietības ārstēšana, kā tu teici, notiek, ja pret tām vērs pretējo, un arī mēs gribam zināt, kādas zāles jālieto pret garīgo netiklību, tas ir, vai iekāres uguni var apslāpēt, kā citos gadījumos, ar lielāku tās uzkarsēšanu un saviļņošanu, jo mūsaprāt šķīstību var pilnīgi nonāvēt ne vien pamudinājums uz iekāres dziņu uzkurināšanu, bet pat pieskaršanās tām ar garām slīdošu skatienu.

XVI NODAĻA.

Atbilde ar pierādījumiem, kā to var noteikt.

JĀNIS: Tavs trāpīgais jautājums skar tēmu, kura, pat ja tu neko nebūtu teicis, vienalga sekotu mūsu izklāstam, tāpēc es nešaubos, ka tavs prāts [manu atbildi] ātri uztvers, jo tava smalkā apķērība apsteidz manu pamācību. Jo ikvienu mīklu viegli atminēt, ja jautājums ietver atbildi un rāda ceļu, pa kuru iet tālāk. Tāpēc [tavs jautājums] par slimību ārstēšanu ne tikai netraucē, bet pat ļoti palīdz, un, jo biežāk izlaužas nepacietība, jo dziļākas ir bēdas un nožēla

tam, kurš ir pakļapis, un jo drīzāk notiek atveseļošanās, ko piedzīvo tie, kas pret šo vainu cīnās. Tāpēc, lai gan mēs dzīvojam atsevišķi pa vienam un pamudinājums uz dusmošanos nāk no cilvēkiem, mums tomēr savas pārdomas jāpievērš dusmošanās motivācijai, lai tad, kad pastāvīgi cīnāmies pret to, mums ātrāk atrastos dziedinošas zāles.

Bet pret netiklības garu kārtība ir cita un paņēmiens ir atšķirīgs. Jo, tāpat kā ir jāliedz miesai nodoties netiklībai, tā arī jāliedz prātam to atcerēties. Jo krūtīm, kas vēl nestipras un vājas, ir bīstama pat mazākā šīs kaislības atcerēšanās tik ļoti, ka dažreiz nelabu viļņošanos izraisa pat svēto sievu atcerēšanās un Svēto Rakstu lasīšana. Šī iemesla dēļ vecajie apzināti izlaida šādas lappuses, ja līdzās atradās neofīti.¹⁴⁵ Bet tiem, kas ir pilnīgi un nostiprinājušies šķīstības jūtās, netrūkst norādījumu, kā viņi varētu sevi pārbaudīt un par savas sirds taisnības pilnību pārliecināties ar savas sirdsapziņas neaptraipīto spriedumu. Tam cilvēkam, kurš ir iestiprinājies, attieksmē pret šo kaislību noderēs tāda pārbaude – lai tas, kurš grib zināt, vai viņš ir pilnīgi izravējis šī ļaunuma sakni, lai atsauc [atmiņā] kādu skatu it kā ar baudkāru prātu. Bet pie šādas pārbaudes lai nekādā ziņā neķeras klāt tie, kas vēl ir nestipri (jo šiem tā būs nevis derīga, bet kaitīga), un lai viņi nesajūt sievišķīgu pieskārienu, kas sirdī ir maigs. Jo tas, kurš ir iestiprinājies tikumu pilnībā un tiek kārdināts ar vissaldākā pieskāriena valdzinājumu, ar prātu neatsaucas miesas satraukumam, iegūst skaidru savas tīrības pierādījumu, ja, vingrinādams sevi šai nelokāmajai tīrībai, saņem šķīstības [apliecinājumu] un atraisīšanos no apgānīšanās ne tikai sirdī, bet arī, ja viņš pieskārsies sievas ķermenim, viņš izjutīs riebumu.

Ar to aba Jānis pabeidza savu sarunu, jo viņš redzēja, ka ir pienācis laiks devītās stundas atpūtai.

145. Šī iemesla dēļ "Sarunu" tulkojumos netiek iekļauta 13. nodaļa.

20. SARUNA.
ABAS PINUFIJA SARUNA.
PAR GRĒKNOŽĒLAS GALU
UN GANDARĪŠANAS BEIGĀM.

I NODAĻA.

Par abas Pinufija pazemību un viņa patvērumu.

Tagad, kad gribu atstāstīt šī lieliskā un izcilā vīra abas Pinufija pamācības par grēknožēlas galu, es prātoju, ka, lai to visu uzrakstītu, nenogurdinot lasītāju, man varbūt izlaist uzslavu viņa pazemībai, ko es garāmejojot pieminēju “Institūtu” ceturtajā grāmatā, kas saucas “Par likumiem, kurus jāievēro tiem, kas novērsušies no pasaules”, bet tad daudzi, kuriem šis darbs nav pazīstams, mūsu sarunas svars kritīsies, ja nebūs aprakstīti runātāja tikumi. Kad aba Pinufijs bija aba un prezbiteris lielā kenobijā netālu no Panefisas – kā teikts, tā ir pilsēta Ēģiptē, - un visa province viņu slavēja līdz debesīm par tikumiem un brīnumiem, tā ka par viņu jau sāka domāt, ka viņš ir saņēmis algu par saviem pūliņiem – viņš, kas vairāk par visu baidījās no pūļa tukšajām slavasdziesmām, jo tās viņam sevišķi derdzās, jo tās varēja atņemt mūžīgās algas augļus, un slepeni aizbēga no klostera un devās pie pašiem tālākajiem Tavenisijas mūkiem, kur viņš izvēlējās nevis tuksneša vientulību, nevis bezrūpību, ko sniedz dzīvošana vienatnē, kādu izvēlas tie, kuri ir nepilnīgi un nespēj izturēt tās pūles, ko kenobijā prasa paklausība, un meklē tās ar lepņības domām, bet izvēlējās paklausību pašā slavenākajā klosterī.

Turklāt, lai viņu nenodod apģērbs, viņš ietērpās pasaulīgās drēbēs un noietās zemē pie durvīm raudādams, kā tur pieņemts, un daudzas dienas rāpoja uz ceļiem visu priekšā, lai gan viņu dzina prom tie, kas, viņa nolūku pārbaudīdami, sacīja, ka tagad, sirmā vecumā, viņš dzenas pēc svētdzīves nevis patiesībā, bet tāpēc, ka nav, ko ēst, līdz beidzot saņēma atļauju ienākt. Tur viņam pavēlēja palīdzēt jaunākam brālim, kura pienākums bija kopt dārzu, un, kad viņš ar apbrīnojamu un svētu pazemību izpildīja ne vien to, ko lika priekšnieks vai ko uzticētais darbs no viņa prasīja, bet arī naktīs slepeni veica kādus paklausības darbus, no kuriem citi riebumā

vairījās, tā ka, rītam austot, visa draudze priecājās par tik krietnu veikumu, bet nezināja, kas to darījis; un, kad viņš tā bija nodzīvojis gandrīz trīs gadus, ar prieku darīdams darbus, kurus pats bija gribējis, bet kas viņam netaisnīgi tika uzlikti, reiz notika, ka viens pazīstams brālis atnāca uz turieni no tās pašas Ēģiptes daļas, no kurienes bija cēlies viņš. Šis vīrs kādu brīdi vilcinājās, jo Pinufija skrandas un vieta starp citiem mūkiem liedza viņu pazīt tūlīt, bet, cieši viņu uzlūkojis, nometās zemē pie viņa kājām un tā pārsteidza brāļus, bet pēc tam, nosaucis Pinufija vārdu, ko viņa sevišķais svētums bija darījis zināmu arī te, sita viņus ar nožēlu par to, ka viņi ir atraidījuši vīru ar tādiem tikumiem un priesteri nolikuši pie tik zemiem pienākumiem. Bet Pinufiju, kurš lēja karstas asaras un savā atmaskošanā vainoja velna nekrietno skaudību, brāļi godbijīgā ielenkumā aizveda uz klosteri. Bet nepagāja ilgs laiks, kad viņu atkal darīja nemierīgu cieņa un apbrīna, kas tika parādīta viņa cildenumam un kārtai, un viņš slepus uzkāpa uz kuģa un devās uz Palestīnas provinci Sīriju, kur viņu pieņēma kā neofītu un jaunpienācēju tā klostera mājā, kurā dzīvojām mēs, un aba lika viņam apmesties mūsu cellē. Bet arī tur viņa tikumi un nopelni nepalika apslēpti, jo viņš tika atmaskots tādā pašā veidā un ar vislielāko goddevību un cieņu viņu aizveda atpakaļ uz tā klosteri.

II NODAĻA.

Par mūsu atnākšanu pie viņa.

Kad pēc neilga laika vēlēšanās uzklaut svēto vīru pamācības mūs mudināja apmeklēt Ēģipti, mēs Pinufiju meklējām ar vislielāko nepacietību un goddevību, un viņš mūs sagaidīja ar tādu laipnību un viesmīlību, ka mūs, kas bijām dalījuši vienu celli, viņš pagodināja ar aicinājumu apmesties savā cellē, kas bija ierīkota sava dārza tālākajā stūrī. Tur visu brāļu klātbūtnē dievkalpojuma laikā viņš kādam klostera paklausības darbos norīkotam brālim, deva visai grūti izpildāmus norādījumus, kurus es, cik vien īsi spēdams, apkopāju "Institūtu" 4. grāmatā. [Toreiz] atteikšanās [no pasaules] augstums mums likās nesasniedzams un brīnumains, tāpēc mēs domājām, ka tik zemi ļaudis, kādi esam mēs, to nekad nerasnīsim.

Tad mēs, izmisumā nokrituši pie zemes un neslēpdami sejā savu domu rūgtumu, griezāmieš pie svētītā vecā vīra ar visai satrauktu sirdi un, kad viņš prasīja pēc iemesla, aba Germans smagi nopūtās un atbildēja tā.

III NODAĻA.

Jautājums par grēknožēlas galu un gandarīšanas pazīmēm.

Kad nu tavas lieliskās un mums nepazīstamās mācības skaidrojums ir mums atklājis daudz grūtāko ceļu uz visaugstākās godības apņemto atsacīšanos un noņēmis zvīņas no mūsu acīm, un parādījis virsotni, ka sniedzas debesīs, tad mūs vēl vairāk nospiež pie zemes mūsu izmisuma smagums. Jo, kad mēs šīs mācības plašumu salīdzinām ar mūsu nožēlojamo nespēku un nezināšanas dziļo zemu iepretim tevis atklātajam neaptverami augstajam tikumam, mēs jūtamies tik vāji, ka ne tikai nespējam to sasniegt – mēs pat varam pazaudēt to, kas mums ir. Jo, kad mūs nospiež pārmērīga izmisuma smagums, mēs no zemajiem dziļumiem nokrītam uz vēl zemākiem. Tāpēc ir tikai viens atspaidis, kas var dziedināt mūsu brūces, proti, ka mēs kaut ko uzzinām par grēknožēlas galu un sevišķi par gandarīšanas zīmēm (*satisfactione*),¹⁴⁶ lai mēs gūtu pārliecību par reiz pastrādāto grēku piedošanu un tad paceltos pretī šīs pilnības augstumiem.

IV NODAĻA.

Atbilde par mūsu lūgumā parādīto pazemību.

PINUFIJS: Es tiešām liksmoju par jūsu daudzajiem pazemības augļiem, ko vēroju ar prieku toreiz, kad tiku uzņemts jūsu cellē, un mani ielīkmo tas, ka jūs ar tādu cieņu uzklausāt manas pamācības, lai gan esmu pēdējais starp kristiešiem, un vārdus, kurus es uzdrīkstos izrunāt, ja nekļūdos, jūs arī steidzaties izpildīt. Bet, cik

146. Katoļu teoloģijā gandarīšana nozīmē grēknožēlu jeb penitenci par pieļautajiem un pastrādātajiem grēkiem. Tā ir būtiska Gandarīšanas sakramenta daļa, kas ietver lūgšanu, žēlsirdības darbus un uzupurēšanos.

atceros, [manu] vārdu nozīmīgums diezin vai ir pelnījis jūsu pūles, un tomēr jūs savu tikumu pūliņus slēpjat, it kā jūs nebūtu skārusi to darbu elpa, ko jūs ik dienas darāt. Bet visaugstāko uzslavu ir pelnījis tas, ka šī svēto kārtība jums nav bijusi pazīstama, it kā jūs būtu iesācēji. Es īsi, cik vien iespējams, savilkšu kopā to, ko jūs tik neatlaidīgi no manis prasāt. Jo arī mums pāri saviem spēkiem pienākas paklausīt tik senu draugu rīkojumiem, kādi esat jūs.

Tātad, par grēknožēlas vērtību un remdinošo spēku ir runājuši daudzi – ne vien vārdiem, bet arī rakstos, liecinādami, cik tā node-rīga, cik spēcīga un pilna godības, tā ka, ja Dievu aizvaino mūsu vecie grēki, un, lai nav nepareizi teikts, mēs nesaņemtu vistaisnī-go sodu par saviem noziegumiem, grēknožēla kaut kādā mērā, ja drīkstu teikt, attur Atriebēja labo rīksti pat pret Viņa paša gribu. Bet es nešaubos, ka tas jums ir labi zināms – vai nu, pateicoties jūsu dabas dotajai gudrībai, vai no nepagurstošām Svēto Rakstu studi-jām, jo tas, kā saka, izlauzās ārā līdz ar mūsu sarunas pirmajiem asniem. Visbeidzot, jums rūp ne vien grēknožēlas daba, bet arī tās gala un gandarīšanas pazīmes, un jūs vērtīgi jautājat to, ko citi pa-laiduši garām.

V NODAĻA.

Par grēknožēlas darbu un piedošanas pierādījumu.

Tāpēc, lai atsauktos, cik īsi un ātri vien iespējams, uz tavu vē-lēšanos un jautājumu, pilns un pilnīgs grēknožēlas apraksts ir šāds – nekad vairs neļauties tiem grēkiem, kurus nožēlojam, vai kas dursta mūsu sirdsapziņu. Bet gandarīšanas un piedošanas pierādījums ir tas, ka esam izdzinuši no savas sirds patiku uz tiem. Un ikviens lai zina, ka viņš vēl nav brīvs no saviem vecajiem grēkiem, kamēr pašā vai citu pastrādāto grēku attēli danco viņam acu priekšā, un es ne-teikšu, ka ir patikšana par tiem, bet to atcerēšanās viņa dvēseli vajā pat tad, kad viņš nododas gandarīšanai par tiem un raud par tiem. Tāpēc tas, kam rūp sagādāt gandarījumu, lai zina, ka ir brīvs no saviem vecajiem grēkiem un ir saņēmis piedošanu par tiem, ja savā sirdī vairs nejūt šī grēka valdzinājumu un neredz tā attēlu. Tāpēc visdziļākā grēknožēlas pārbaude un piedošanas liecība ir rodama

mūsu pašu sirdsapziņā, kas pat pirms [pēdējās] tiesas un atzīšanas dienas, kamēr vēl esam miesā, apliecina mūsu atraisīšanu no vainas un atklāj gandarīšanas galu un piedošanas žēlastību. Lai sacīto vēl vairāk uzsvērtu, jāteic, ka veco grēku traipi mums ir dzēsti tad, kad no sirds ir izravēta patikšana uz tagadējiem priekiem un kaislībām.

VI NODAĻA.

Jautājums par to, vai sirds nožēlā mums vajadzētu atcerēties savus grēkus.

GERMANS: Bet no kurienes mūsos var celties šī svētā un teicamā nožēla, kas aprakstīta šādi: *Tad es atzinos Tev savos grēkos un neapslēpu savas vainas. Es sacīju: Es izsūdžēšu Tam Kungam savus pārkāpumus, lai mēs patiesi varētu sacīt arī tā: Un Tu pie devi man manu grēka vainu* (Ps.32:5-6), vai, kad mēs noņemamies ceļos lūgšanā un saviļņojamies grēksūdžē līdz asarām, ar ko varētu saņemt piedošanu par saviem nodarījumiem, pēc šiem vārdiem: *Ar asarām naktī es slacinu savu gultu, mana guļasvieta pludo asarās* (Ps.6:7), ja mēs no savas sirds izravēsim pēdējās atmiņas par saviem noziegumiem? Bet mēs, gluži otrādi, jūtam vēlēšanos glabāt atmiņas par tiem, kā saka Tas Kungs: *Es tas esmu, kas izdzēšu tavus noziegumus un nepieminu tavus grēkus.* [Bet vai tu tos atceries?] (Jes.43:25-26). Tāpēc ne tikai strādājot, bet arī lūdzoties es apzinīgi cenšos saukt atmiņā savu grēku piemiņu, lai vēl vairāk stiprinātos dziļā pazemībā un sirds nožēlā, un varētu teikt kopā ar pravieti: *Uzlūko manu postu un manas mokas un piedod visus manus grēkus!* (Ps.25:18).

VII NODAĻA.

Atbilde par to, cik ilgi vajadzētu glabāt atmiņas par iepriekš pastrādāto.

PINUFIJS: Tavs jautājums, kā jau teicu iepriekš, neattiecas uz grēknožēlas dabu, bet uz tās galu un gandarīšanas pazīmēm, uz ko, es domāju, patiesa atbilde jau tika dota. Bet tas, ko tu teici par grēku atcerēšanos, būs noderīgi tiem, kas joprojām dzīvo nožēlā, jo viņi,

sitot pie krūtīm, saka: *Tiešām, es atzīstu savus pārkāpumus, un mani grēki ir vienmēr manu acu priekšā*, un vēl: *Es skumstu par saviem grēkiem* (Ps.51:5; 38:19). Kamēr mēs dzīvojam nožēlā un mūs sāpina atmiņas par savu nekrietno rīcību, grēknožēlas asaru lietus apdzēs mūsu sirdsapziņas uguni. Bet, ja cilvēks turpina dzīvot sirds pazemībā un gara nožēlā, un pūlēdamies raud, šo lietu atminēšanās izbāl un sirdsapziņas ērkšķi ar Dieva žēlastību tiek izvilkti no viņa sirds. Tad viņš ir sasniedzis gandarīšanas galu un saņem piedošanas algu, un padarīto grēku traipi ir nomazgāti.

Pilnīgu grēka aizmiršanu mēs varam iegūt tikai tad, ja izdzēšam savus vecos grēkus un pieķeršanos, un iegūstam pilnīgu un piepildītu sirds tīrību. To noteikti nerasniegs neviens, kas sava slinkuma vai vienaldzības dēļ nemēž ārā savus noziegumus, bet tikai tas, kas ar nebeidzamām vaimanām un nopūtām mazgā nost ikvienu savu veco traipu un ar paša sirds tikumu un pūlēm Tā Kunga priekšā liecina: *Tad es atzinos Tev savos grēkos un neapslēpu savas vainas* un: *Manas asaras ir mana barība dienām un naktīm,*” *tā ka beigās viņam tiek dāvāts dzirdēt šos vārdus: Neļauj savai balsij izskanēt nemītīgās vaimanās un atradini savas acis no nepārtrauktām asarām! Jo ir vēl kāda cita atlīdzība par tavām pūlēm, tā saka Tas Kungs* (Ps.32:5; 42:4; Jer.31:16), un arī šos vārdus viņš var teikt Tā Kunga balsī: *Es izgaisin tavus pārkāpumus kā miglu un lieku izklīst taviem grēkiem kā mākonim* un vēl: *Es izgaisin tavus pārkāpumus kā miglu un lieku izklīst taviem grēkiem kā mākonim. Atgriezies pie Manis, jo Es tevi atpestīšu!* (Jes.44:22; 43:25), - un tad, pavisam brīvs no *savu grēku valga*, ar ko ikviens ir *nesaraujami sasiets* (Sal.pam.5:22), ar pilnu pateicību dzied Tam Kungam: *Tu saraustīji manas važas. Tev es upurēju pateicības upurus* (Ps.116:16-17).

VIII NODAĻA.

Par dažādiem grēknožēlas augļiem.

Bez tās kristību žēlastības, kas ir visiem kopīga, un bez mocekļības dāvanas, kas tiek saņemta ar mazgāšanu asinīs, ir vēl daudz citu grēknožēlas augļu, ar kuriem var gūt sekmes grēku iz-

pirkšanā.¹⁴⁷ Jo mūžīgā pestīšana ir ne vien apsolīta [alga] tikai par grēknožēlu, par ko svētitais apustulis Pēteris saka: *Atgriezieties un nožēlojiet grēkus, lai jūsu grēki var tikt piedoti* un Jānis Kristītājs un Pats Tas Kungs: *Atgriezieties, jo Debesu valstība ir tuvu klāt nākusi* (Apd.3:19; Mt.3:2), bet mūsu grēku atsvars ir arī mīlestības pieķeršanās, jo *mīlestība apklāj grēku daudzumu* (1.Pēt.4:8). Tā arī mūsu brūces tiek dziedinātas ar žēlastības dāvanu augļiem, jo, *tāpat kā ūdens nodzēš uguni, tā žēlsirdības dāvanas nodzēš grēku* (Zīr.3:33). Tāpat noziegumus var nomazgāt ar izlietām asarām, jo *ar asarām naktī es slacinu savu gultu, mana guļasvieta pludo asarās*. Lai parādītu, ka tās netiek izlietas velti, viņš piebilst: *Atkāpieties no manis, visi ļauna darītāji, jo Tas Kungs uzklausa manu raudāšanu!* (Ps.6:7,9). Vēl vairāk – ar grēku nožēlu tiek dāvāta to atlaišana, jo *Es sacīju: Es izsūdzēšu Tam Kungam savus pārkāpumus, un vēl: Atgādini Man notikušo, tiesāsimies; saki, kā tu domā taisnoties?* (Ps.32:5; Jes.43:26). Tāpat izdarīto grēku piedošana tiek saņemta, sāpinot sirdi un miesu, jo viņš saka: *Uzlūko manu postu un manas mokas, un piedod visus manus grēkus!* un jo sevišķi, lai labotu savu dzīvi: *Mazgājieties, šķīstieties, pārtrauciet savus ļaunos darbus Manu acu priekšā! Mitieties ļaunu darīt! Mācieties labu darīt, meklējiet taisnību, palīdziet apspiestajiem, stājieties pretī varmācībai, piešķiriet pienācīgo tiesu bāriņiem, aizstāviet atraitni! Tad nāciet, turēsim tiesu, saka Tas Kungs. Kaut jūsu grēki arī būtu sarkani kā asinis, tomēr tie paliks balti kā sniegs; kaut tie arī būtu kā purpurs, tomēr tie kļūs kā vilna* (Ps.25:18; Jes. 1:16-18). Dažreiz mūsu grēku piedošana tiek saņemta ar svēto iestāšanos par mums, jo, *ja kāds redz savu brāli darām grēku, kas nav nāves grēks, tas lai lūdz Dievu, un Viņš tam dos dzīvību, proti, tādiem, kas nedara nāves grēku* (1.Jņ.5:16) un vēl: *Ja kāds starp jums ir nevesels, lai viņš ataicina draudzes vecajus, un tie lai lūdz Dievu par viņu, to svaidīdami ar eļļu Tā Kunga Vārdā. Un ticīga lūgšana izglābs slimo, un Tas Kungs viņu uzcelš. Un, ja viņš grēkus būtu darījis, viņam tiks piedots* (Jēk.5:14-15). Citreiz grēka traipi tiek dzēsti ar līdzjūtas un ticības

147. Jānis visās sarunās izceļ šos trīs: kristību, kas ir visiem kopīgais pamats, moceklibas dāvanu, kas tiek mazgāta asinis, un grēknožēlas augļus. Tas ir arī askētikas pamats.

tikumumu, kā teikts: *Ar labu un lēnu sirdi un uzticību noziegums tiek izlīdzināts* (Sal.pam.15:27). Un vēl, pateicoties tiem, kuri atgriezās, pateicoties mūsu brīdinājumiem un sludināšanai: *Tas, kas ir atgriezis grēcinieku no viņa maldu ceļa, izglābs tā dvēseli no nāves un aplās grēku pulku* (Jēk.5:20). Vēl vairāk mēs piedošānu par grēkiem saņemam, ja paši piedodam: *Jo, kad jūs cilvēkiem viņu noziegumus piedosit, tad jums jūsu Debesu Tēvs arīdzan piedos* (Mt.6:14).

Lūk, kādus varenus žēlastības iegūšanas līdzekļus mums ir iedevusi mūsu Pestītāja līdzjūta, lai nevienu, kurš ilgojas pestīšanas, nesalauž izmisums, redzot to, cik daudzus sauc dzīvībā ārstnieciskās zāles. Jo, ja tu aizbildinies, ka miesas nespēka dēļ nevari tikt vaļā no saviem grēkiem ar gavēšanu, [par ko] vari teikt: *Mani ceļi ļodzās no gavēšanas, un mana miesa ir izdilusi, un treknuma vairs nav* (Ps.109:24; 102:10), tad izpērc tos ar bagātīgām žēlastības dāvanām. Ja tev nav, ko dot trūkumcietējiem (lai gan vajadzību daudzums nevienu neatstāj ārpus šīs kalpošanas, jo atraitnes divas artavas tiek vērtētas augstāk nekā bagātnieka dārgās dāvanas un Tas Kungs apsola, ka Viņš atalgos krūzi auksta ūdens), tad vismaz tu tos vari nomazgāt ar dzīves veida pārmainīšanu. Bet, ja tu, dzēsdams savus noziegumus, nevari sasniegt tikuma pilnību, tad parādi dievbijīgas rūpes par labo un par citu pestīšanu. Ja tu sūdzies, ka nesi šai kalpošanai piemērots, tad aplāj savus grēkus ar mīlestības pieķeršanos. Un, ja arī tad tava prāta slinkums dara tevi nestipru, tad vismaz ar pazemīgu prātu meklē zāles savām brūcēm ar lūgšanām un svēto pielūgšanām.

Visbeidzot, kurš gan nevar pazemīgi teikt: *Tad es atzinos Tev savos grēkos un neapslēpu savas vainas*, lai pie šīs atzīšanās viņš nevarētu piebilst šo: *Un Tu piedevi man manu grēka vainu* (Ps.32:5)? Bet, ja tevi attur kauns un tu sarksti, [savus grēkus] izstāstīdams citu priekšā, tad nebeidz tos sūdzēt, pastāvīgi vērsoties pie Viņa, Kam neko nevar noslēpt, un saki: *Es atzīstu savus pārkāpumus, un mani grēki ir vienmēr manu acu priekšā! Vienīgi Tevis priekšā es esmu grēkojis un darījis to, kas ļauns Tavās acīs* (Ps.51:5-6), jo Viņš tos grib dziedināt [arī tad], ja tu par tiem nestāsti visiem, kas atnes kaunu, un piedod, grēkus nepārmetot. Un bez šīs vienmēr pieejamās palīdzības Dievišķā līdzcietība mums ir sagatavojusi vēl

vienu, kas ir pat vieglāk saņēma kā zāles pēc mūsu vēlēšanās, lai varam pēc savas patikšanas nozīmēt sev pārkāpumu piedošanu, kad sakām: *Un piedodi mums mūsu parādus, kā arī mēs piedodam saviem parādniekiem* (Mt.6:12).

Tāpēc katrs, kas grib saņemt grēku piedošanu, lai noskaidro, kas viņam der no šiem līdzekļiem. Lai ietiepīgas sirds stūrgalvība nevienu neaizgriež prom no dziedinošajām zālēm un šī lielo labumu avota, jo, pat ja mēs būtu darījuši visu šeit nosaukto, ar to vienalga nevarētu izpirkt mūsu noziegumus, ja tie netiktu dzēsti ar Tā Kunga labestību un žēlastību, jo, redzēdams mūsu dievbijīgo kalpošanu ar pazemīgu sirdi, Viņš mūsu sīkās un vārgulīgās pūles pabalsta ar vislielāko atspaidu un saka: *Es – Es tas esmu, kas izdzēšu tavus noziegumus Manis paša dēļ un nepieminu tavus grēkus* (Jes.43:25). Tad nu katrs, kas dzenas pēc šī stāvokļa, kuru mēs aprakstījām, lai meklē gandarījuma godību, ik dienas gavēdams un mērdēdams savu sirdi un miesu, jo, kā rakstīts, *bez asins izliešanas nav piedošanas* (Ebr.9:22), un tas nav bez iemesla. Jo *miesa un asinis nevar iemantot Dieva valstību* (1.Kor.15:50). Tāpēc tas, kurš šajā asinsizliešanā neizvelk *Gara zobenu, tas ir, Dieva vārdu* (Ef.6:17), nāk zem Jeremijas lāsta pātagas, jo *nolādēts, viņš saka, kas attur savu zobenu no asins izliešanas* (Jer.48:10). Tas ir zobens, kas mūsu labad izlej šīs asinis, ar kurām dzīvo mūsu grēcīgā būtne, un nogriež un nocērt visu, kas ir miesīgs un zemišķs, ko atrod izaugušu mūsu dvēseles locekļos, un liek cilvēkiem nomirt grēkam un dzīvot Dievam, un kuplot garīgos tikumos. Tad raudās, nevis atceroties savus vecos grēkus, bet pie nākamās cerības, un, mazāk domās par senāk pieļauto ļaunumu, nekā par nākamajām labajām lietām, un lies asaras nevis aiz bēdām par saviem grēkiem, bet aiz prieka par mūžīgo līksmību, un *aizmirdams to, kas aiz manis, t.i., miesas grēkus, un stiepdamies pēc tā, kas priekšā, t.i., pēc garīgajām dāvanām un tikumiem.*

IX NODAĻA.

Par to, cik svarīgi pilnīgajiem ir aizmirst grēku.

Bet par uz to, ko tu teici pirmiņ, proti, ka tu ar nolūku kāp pāri

veco grēku pieminēšanai – to gan nevajag darīt, patiešām nē, [jo], ja tas tevi pēkšņi pārsteidz, tad tūlīt steidzies izravēt! Tāpēc, ka tas stipri kavē tavu dvēseli apcerēt tīrību, un sevišķi, ja tu dzīvo viens, tu tiec sapīts šīs pasaules gānekļos un noslīcināts to riebīgajos grēkos. Jo, kad tu atceries to, ko tu agrāk darīji nezināšanas vai netiklības dēļ pēc šīs pasaules valdnieka prāta, - lai gan es tev varu galvot, ka tikmēr, kamēr tu ļaujies šīm domām, tajās nevar iezagties patika uz tām – tomēr vecās netiklības negods tavu dvēseli samaitās ar savu neķītro smirdoņu un nomāks tikuma garīgo smaržu, t.i., saldās smaržas tīkamo dvesmu. Kad tavas domas pārņem veco grēku atcerēšanās, izjūti riebumu pret tiem tieši tāpat, kā taisns un krietns cilvēks bēg, ja ļaužu priekšā viņam plijas virsū nekrietna un izlaidīga sieva vai nu ar vārdiem, vai apkampieniem. Un, ja tu tūlīt pat neizvairīsies no satikšanās ar viņu, bet atļausies kaut uz brīdi ielaisties nešķīstā sarunā, un pat ja tu neļausies apkaunojošiem priekiem, tu tomēr nevarēsi izbēgt no garāmgājēju saceltās neslavas un pašām. Tāpēc mums, tiklīdz nelaba atminēšanās aizved pie tādām domām, vajag tūlīt no tām kratīties vaļā un izpildīt to, ko liek Salamans: *Lai tavi ceļi būtu tālu projām no tām un netuvojas to nama durvīm* (Sal.pam.5:18), jo eņģeļi, garām iedami, redzēdami mūs nešķīstu un nekrietnu domu pārņemtus, nevar teikt: *Dieva svētība lai nāk pār jums* (Ps.129:8)! Jo nav iespējams dvēselei palikt pie labām domām, ja sirds galveno daļu aizņem netikla un miesīga iztēle. Jo šie Salamana vārdi ir patiesi: *Tavas acis tad skatīsies pēc citām un svešām sievām, un tava sirds runās pavisam aplamas lietas, un tu būsi kā tāds, kas jūras vidū guļ, un kā tāds, kas laivas masta galā guļ. Viņi sit mani, bet man tas nesagādā sāpes; viņi kuļ un slāna mani, bet es to nejūtu. Kad es pamodīšos? Tad es gribu atkal darīt tāpat un meklēt vīnu no jauna!* (Sal.pam.23:33-35). Tāpēc novērsieties ne vien no netiklajām, bet arī zemišķajām domām, un savas dvēsles ilgas pievērsiet debesu lietām pēc šiem Pestītāja vārdiem: *Kur Es esmu, Viņš saka, tur būs arī Mans kalps* (Jņ.12:26). Jo bieži notiek, ka to, kurš žēlumā atceras savus vai citu kritienus, kļūst par upuri un ēsmu tam visviltīgākajam uzbrukumam, kas sākas ar meliem par labiem mērķiem un beidzas ar neķītru un postošu galu, jo *kāds ceļš iesākumā visai patīk, beigu beigās tas viņu tomēr noved nāvē* (Sal.pam.16:25).

X NODAĻA.

Par to, ka no savu grēku atcerēšanās vajag izvairīties.

Tāpēc mums, pievērsoties tikumam un dzenoties pēc Debesu valstības, ir jācenšas sevī pamodināt uzteicamo nožēlu, nevis atcerēties vecos grēkus, kas nodara ļaunu, jo cilvēku smacē kloākas indīgā smirdoņa, ja viņš stāv tai blakus vai sakustina tās mēslu bedri.

XI NODAĻA.

Par gandarīšanas pazīmēm un veco grēku dzēšanu.

Mēs bieži esam teikuši, ka zinām: mēs tikai tad esam gandarījuši vecos grēkus, kad tās jūtas un dziņas, ar kurām esam vainīgi pie tā, kas jānožēlo, ir izravētas no mūsu sirdīm. Bet neviens lai neiedomājas, ka to spēj panākt, ja iepriekš ar visu gara spēku nav aizliedzis tās iespējas, kuru dēļ viņš krita šajos grēkos, piemēram, ja, tuvodamies sievietei, viņš ir kritis netiklībā vai laulības pārkāpšanā – tad viņam visiem spēkiem jāvairās to pat uzlūkot, vai arī, ja viņu pārņēmusi pārmērīga vīna dzeršana un pārēšanās, viņam ar vislielāko stingrību ir jāšķīstās no izdabāšanas vēderam. Un tāpat, ja viņu aizved neceļos mantkārība vai viņš ir kritis ar nepatiesas liecības došanu, slepkavību vai zaimošanu, viņam ir jāizslēdz mantkārības iespēja, kas viņu ir ievilinājusi [slazdā]. Ja lepnības kaislība viņu dzen dusmu grēkā, viņam vajadzētu ar pazemību ravēt ārā vēlēšanos paaugstināties. Un tāpat, lai iznīcinātu katru atsevišķo grēku, vispirms ir jātiek vaļā no iespējas, kāpēc tas tika izdarīts. Ar šādu ārstējošu dziedināšanu mēs noteikti panāksim pastrādāto grēku aizmiršana.

XII NODAĻA.

Kāpēc mēs varam paust grēku nožēlu tikai uz laiku, un kāpēc tai nekad nav gala.

Bet šis padoms neatcerēties, ko tikko devu, attiecas tikai uz lieliem noziegumiem, kurus nosoda Mozus likums. Tieksmi pēc noziegumiem iznīcina tikumīga dzīve, tāpēc to nožēlai pienāk gals.

Bet par sīkajiem nodarījumiem, kā teikts: *Taisnais krīt septiņas reizes un ceļas atkal augšā* (Sal.pam.24:16), nožēla nebeidzas nekad. Jo vai nu nezināšanas, vai aizmāršības vai domu, vai vārdu, vai pārsteiguma, vai nepieciešamības, vai miesas vājuma dēļ, vai ar apgānīšanos miegā ik dienas klūpam vai nu apzināti, vai pret savu gribu, un tie ir pārkāpumi, par kuriem arī Dāvids lūdza To Kungu, lūgdams šķīstīšanu un piedošanu, sacīdams: *Kas gan apzinās savu nomaldīšanos? Šķīstī mani no manām neapzinātām kļūdām!* – un apustulis: *Jo labo, ko gribu, es nedaru, bet ļauno, ko negribu, to es daru.* Par to viņš nopūzdamies sauca: *Es, nožēlojamais cilvēks! Kas mani izraus no šīs nāvei lemtās miesas?* (Ps.19:13; Rom.7:19,24). Tajos mēs klūpam tik viegli, it kā tas būtu dabas likums, proti, lai cik rūpīgi un uzmanīgi mēs censtos izvairīties, mēs to pilnībā nespējam. Jo viens no mācekļiem, kuru Jēzus mīlēja, par to teica: *Ja sakām, ka mums nav grēka, tad maldinām paši sevi, un patiesība nav mūsos* (1.Jņ.1:8). Tam, kurš dzenas sasniegt pilnības augstumus, neko daudz nepalīdzēs tas, ja, nonācis pie grēknožēlas gala, t.i., pie atturēšanās no pārkāpumiem darbos, nemitīgi nepaguris necentīsies doties uz priekšu pretī tiem tikumiem, ar kuriem var nonākt līdz gandarījuma pazīmēm. Jo ar to nepietiek, ka tu centies nomazgāt tos neķītros grēku traipus, kurus Tas Kungs ienīst, bet neesi ieguvis šķīstu sirdi un pilnīgu apustulisku mīlestību, šo saldo tikuma smaržu, par ko Tas Kungs priecājas.

Tiktāl aba Pinufijs skaidroja gandarījuma pazīmes un grēknožēlas galu. Un, lai gan viņš mūs ar rūpju pilnu mīlestību mudināja palikt kenobijā, tomēr, nespēdams mūs aizkavēt, viņš svētīja ceļam, kurā mūs aicināja Skita tuksneša slava.

21. SARUNA.
ABAS TEONA PIRMĀ SARUNA.
PAR ATPŪTU PIRMO PIECESMIT DIENU LAIKĀ.

I NODAĻA.

Par to, kā aba Teons atnāca pie abas Jāņa.

Pirms atstāstīt sarunu ar brīnišķīgo abu Teons,¹⁴⁸ manuprāt, der īsos vārdos pastāstīt par tās priekšvēsturi, jo tad lasītājs daudz skaidrāk ieraudzīs gan šī cilvēka lieliskumu, gan viņa godību. Vēl jauns būdams, viņš pēc vecāku gribas devās laulības ostā, jo, dievbijīgās raizēs rūpējoties par viņa šķīstību un raizējoties par viņa krišanu bīstamajā vecumā, vecāki iedomājās, ka jaunības neprātu savaldīs likumīgas laulības zāles. Piecus gadus nodzīvojis ar savu sievu, viņš aizgāja pie abas Jāņa, kas toreiz sava apbrīnojamā svētumā tika iecelts par diakonu pār žēlastības dāvanām.¹⁴⁹ Šajā amatā neieceļ katru, kas to grib vai kam tas patīk, bet tikai to, kuru draudze un vecajie vecuma, ticības apliecības un tikumu dēļ uzskata par lielāku un izcilāku nekā citi.

Tā mūsu jauneklis savas dievbijīgās pielūgsmes dedzībā aizgāja pie svētītā Jāņa, veltīdams savas dievbijīgās dāvanas kopā ar citiem, kuri vēlējās pienest savu desmito tiesu un savu lauku pirmos augļus vecajam, un kad vecais redzēja, ka tie līdz ar daudzām citām dāvanām tiek izlikti viņa priekšā, un gribēja par tām kaut kā atlīdzināt, viņš iesāka, kā saka apustulis, sēt garīgās sēklas tajos, kuru miesīgās sēklas viņš ievāca (sal. 1.Kor.9:11) un teica šādu pārliecināšanas vārdu.

148. Par Teonu nekas nav zināms ne no 4. gs. autoru Rufīna, ne Pallādija darbiem.

149. Diakons - žēlastības dāvanu pārraugs senajā draudzē. Šis ir visvecākais norādījums par desmitās tiesas maksāšanu klosterim. No konteksta izriet, ka tā nebija obligāta, be brīvprātīga iemaksa.

II NODAĻA.

Abas Jāņa pārliecināšanas runa Teonam un citiem, kas atnāca kopā ar viņu.

TEONS: Es patiesi esmu iepriecināts, mani bērni, par jūsu labprātīgajām dāvanām un dievbijīgajiem ziedojumiem, kuru pārraudzīšana man ir uzticēta un ko es ar pateicību pieņemu, jo jūs savus pirmos augļus un desmitās tiesas ziedojat trūkumcietēju vajadzībām un labumam kā upuri Tam Kungam, kā saldsmaržīgu vīraku ar ticību, ka ar šiem ziedojumiem jūsu augļu un mantas bagātību, ko esat atlikuši priekš Tā Kunga, tiks bagātīgi svētīta un jūs paši, ar paļāvību sekodami Viņa pavēlei, jau šajā saulē tiksiet apveltīti ar daudzveidīgu pārticību visās labās lietās: *Dod godu Tam Kungam arī no savas mantas un piešķir Viņam visu savu ienākumu pirmajus, tad pildīsies tavi šķūņi ar pilnību, un tavas vīna spiedes plūdis pār malām pāri* (Sal.pam.3:9-10). Un, tā kā jūs šo kalpošanu veicāt ticībā, tad droši vien zināt, ka esat izpildījuši vecā likuma taisnību, kamdēļ tie, kas zem tā dzīvoja un to pārkāpa, netīši tapa vainīgi, bet, ja piepildīja, tad tik un tā nespēja sasniegt pilnības augstumus.

III NODAĻA.

Par desmitās tiesas un pirmo augļu upurēšanu.

Jo patiesi, desmitā tiesa pēc Tā Kunga pavēles tika svētīta levītu kalpošanai, bet ziedojumi un pirmie augļi priesteriem (sal. 4.Moz. 18:26; 5:9-10). Bet pirmo augļu likums bija šāds: piecdesmitā daļa no augļiem vai lopiem ir jādod par tempļa kalpošanu un priesteriem, bet daži, kas savā neticībā bija vienaldzīgi, šo daudzumu samazināja, turpretī tie, kas bija ļoti dievbijīgi, palielināja, tā ka pirmais deva tikai sešdesmito daļu, bet otrais četrdesmito daļu no saviem augļiem. Taisnājiem, uz kuriem bauslība neattiecas, ar to tiek rādīts, lai viņš nestāv zem bauslības, jo viņi cenšas ne vien izpildīt, bet pārspēt bauslības taisnību, un viņu dievbijība ir lielāka par likuma prasību, jo dievbijība sniedzas tālāk par priekšrakstu izpildīšanu un pieliek klāt to, kas nāk no laba prāta.

IV NODAĻA.

Par to, ka Abrahāms, Dāvids un citi svētie gāja tālāk par bauslības prasībām.

Jo mēs lasām, ka Abrahāms gāja tālāk par bauslības prasībām, kas tika dota vēlāk, jo, uzvarējis četrus ķēniņus, viņš nepieskārs Sodomas laupījumam, kas viņam kā uzvarētājam taisnīgi pienācās un ko pats ķēniņš, kura laupījumu viņš izglāba, viņam pasniedza, un, zvērēdams pie Dievišķā Vārda, izsaucās: *Es paceļu savu roku uz To Kungu, visuaugsto Dievu, kam pieder debesis un zeme; nevienu pavedienu, nevienu kurpju siksnu, nedz citu ko es neaiztikšu no tā, kas tev pieder* (1.Moz.14:22-23). No tā mēs zinām, ka arī Dāvids gāja tālāk par bauslības prasībām. Tā arī Mozus – lai gan viņš noteica atriebt ienaidniekiem (2.Moz.21:24), viņš pats ne tikai to nedarīja, bet pat apskāva savus vajātājus mīlestībā un dievbijīgi aizlūdza To Kungu par viņiem un rūgti raudāja un atrieba viņu nāvi. Mēs arī droši zinām, ka Elija un Jeremija nestāvēja zem bauslības, kad izvēlējās palikt jaunavīgi, lai gan bez kāda nosodījuma būtu varējuši izmantot likumīgas laulības priekšrocības. Par Elīsu un citiem mēs lasām, ka viņi gāja tālāk par Mozus pavēlēm, jo apustulis saka tā: *Viņi tika akmeņiem nomētāti, pārbaudīti, sazāģēti, mira no zobena, staigāja apkārt aitu ādās, kazu ādās, trūkumu ciezdami, spaidīti, mocīti; viņi, kuru pasaule nebija cienīga, maldījās pa tuksnešiem un kalniem un alām un zemes aizām* (Ebr.11:37-38). Un ko lai es saku par Rehaba dēlu Jonadabu, par kuru teikts: kad pēc Tā Kunga pamudinājuma pravietis Jeremija viņiem piedāvāja vīnu, viņi atbildēja: *Mēs nedzeram vīnu, jo mūsu tēvs Jonadabs, Rehaba dēls, ir mums pavēlējis: jums nebūs vīnu dzert - ne jums, ne jūsu bērniem nemūžam; jums nebūs arī celt namus, laukus apsēt, vīnādārzus dēstīt vai tos iegūt īpašumā. Bet jums būs dzīvot teltīs visu savu mūžu?* Tāpēc arī viņiem tika dots dzirdēt no pravieša šos vārdus: *Tas Kungs Ceboats, Israēla Dievs, saka: Jonadabam, Rehaba dēlam, nekad netrūks tāda vīra, kas stāvēs Manā priekšā vienumēr* (Jer.35:6-7,19), jo neviens no viņiem neapmierinājās tikai ar savas mantas desmitās tiesas upurēšanu, bet atteicās no mantas un nodeva Dievam sevi un savu dvēseli, ko neviens cilvēks nevar izpirkt, kā to

Evaņģēlijā apliecina Tas Kungs: *Ko cilvēks var dot par savas dvēseles atpirkšanu?* (Mk.6:38-39).

V NODAĻA.

Tiem, kas dzīvo no Evaņģēlija žēlastības, vajag iet tālāk par bauslības prasībām.

Tāpēc, ja mēs, uz kuriem bauslības prasības vairs neattiecas un kam ausīs ik dienas skan Evaņģēlija vārds: *Ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem; tad tev būs manta debesīs; un tad nāc un staigā Man pakal* (Mt.19:21), ziedojot Dievam savas mantas desmito tiesu, joprojām jūtamies bauslības nastas smagi nopiesti un tāpēc nespējam pacelties Evaņģēlija augstumos, tad ir [jāatceras], ka svētība mums tiek dāvāta ne vien par tagadējo dzīvi, bet arī kā alga nākamībā. Jo bauslība tiem, kas to ieņē, nesola Debesu valstību, bet labumus šajā dzīvē, sakot: *Ikviens cilvēks, kas to darīs, tas to dēļ dzīvos* (3.Moz.18:5). Bet Tas Kungs Saviem mācekļiem saka: *Svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu Valstība*, un: *Un, kas atstājis mājas vai brāļus, vai māsas, vai tēvu, vai māti, vai sievu, vai bērnus, vai tīrumus Mana Vārda dēļ, tas saņems daudzkārt vairāk un iemantos mūžīgu dzīvību* (Mt.5:3, 19:29). Un ne velti tā! Jo nav slavējami, ka mēs atturamies tikai no aizliegtām lietām, bet arī no likumā atļautām, un tās neizmantojam aiz bijības pret Viņu, Kurš tās ir atļāvis izmantot mūsu nespēka dēļ.

Un tāpēc, ja pat tie, kas ticībā pienes desmito tiesu, paklausot daudz senākiem Tā Kunga priekšrakstiem, nespēj uzkāpt Evaņģēlija augstumos, tad jūs pavisam skaidri redzat, cik tālu lejā atkrīt tie, kas nedara pat to. Jo kā lai par Evaņģēlija līdzdalībniekiem kļūst tie, kuri nicina pat visvieglāko bauslības prasību izpildīšanu, jo to vieglumu apliecina likumdevēja smagie vārdi, ka lāsts nāk pār tiem, kas tos nepilda: *Nolādēts, kas netur šīs bauslības vārdus un kas tos nepila!* (5.Moz.27:26). Bet [Evaņģēlijā] par bauslības pārākumu ir teikts tā: *Kas to spēj saprast, lai saprot* (Mt.19:12). Te Likumdevējs rāda priekšrakstu vieglumu, jo Viņš saka: *Es šodien piesaucu debesis un zemi par lieciniekiem pret jums, ka jūs drīz pazudīsiet no zemes virsus, [ja neturēsiet tā Kunga pavēles]* (5.Moz.4:26). Tur

augsto rīkojumu varenību rāda tas, ka Viņš nevis pavēl, bet mudina, sacīdams: *ja gribat tapt pilnīgi, ejiet un dariet to un to*. Tur Mozus uzliek nastu, kuru nespēj nokratīt tie, kas to negrib, bet šeit Pāvils dod padomu tiem, kuri grib un dzenas pēc pilnības. Tā nav jāsaprot kā vispārēja prasība, ne arī, tā sakot, vispārējs likums, ko brīnīšķās un visai augstās dabas dēļ ne visi spēj izpildīt, bet kā padoms, kas visus mudina uz godību, lai tie, kas ir pelnījuši, tiktu kronēti par savu tikumu pilnību, un tie, kas ir mazi un nespēj sasniegt *Kristus diženuma pilnības mēru* (Ef.4:13), lai gan viņi šķiet neredzami un viņus, tā sakot, aizsedz lielāko zvaigžņu spožums, tomēr būtu brīvi no bauslības lāsta tumsas un viņiem netiktu piespriestas tagadējā ļaunuma ciešanas vai krišana mūžīgā sodā. Tāpēc Kristus nevienam nespiež uz tālajiem tikuma augstumiem ar varu, bet mudina brīvās gribas spēku, skubinādams uz priekšu ar gudriem padomiem un pilnības alkām. Jo tur, kur ir pavēle, tur ir arī pienākums un līdz ar to sods. Bet tas, kas ievēro visu, ko no viņa prasa likuma bardzība, ar ko tika draudēts, nevis saņem algu un atlīdzību, bet bēg no soda.

VI NODAĻA.

**Par to, kā Evaņģēlija žēlastība pabalsta vājo,
lai viņš var saņemt piedošanu,
kas dod iespēju pieaugt pilnībā Dieva Valstībā.**

Un, tāpat kā Evaņģēlija vārds pieceļ stipros, lai viņi varētu uzkāpt tālajos augstumos, tā arī tas neļauj vājo noraut dzelmē, bet pilnīgajam sniedz svētības galu, un tiem, kurus uzveicis nespēks, dāvā piedošanu. Bet bauslība tos, kas izpildīja tās likumus, nolika it kā pa vidu starp to, ko viņi noteikti bija pelnījuši, pasargājot no pārkāpējiem [domātā] soda un viņiem nepieejamo pilnīgo godību. Bet to, cik nožēlojami un nelietīgi tas ir, tu vari redzēt, uzlūkojot cilvēka tagadējo stāvokli, kad ir nožēlojami svīst un strādāt tikai tāpēc, lai izvairītos no tā, ka tu tiec uzskatīts par vainīgu, un arī, lai tu tiktu uzskatīts par bagātu, godājamu un slavenu.

VII NODAĻA.

Par to, ka tas ir mūsu ziņā – palikt Evaņģēlija žēlastībā vai zem bauslības nastas.

Tāpēc tas ir mūsu ziņā, vai mēs izvēlamies dzīvot Evaņģēlija žēlastībā vai zem bauslības nastas, jo katram cilvēkam ir jāiet vienā vai otrā virzienā – vai nu Kristus žēlastība uzņem tos, kas iet tālāk par likuma prasībām, vai arī bauslība valda pār vājākajiem, kas ir tās parādnieki un krīt tās nagos. Jo tas, kas ir vainīgs bauslības prasību priekšā, nekad nespēs aizsniegt Evaņģēlija pilnību, pat ja viņš lielās, ka ir kristietis un Kristus žēlastībā atpestīts. Jo par tādu, kas stāv zem bauslības, ir jāuzskata ne vien tas, kurš nespēj izpildīt to, ko bauslība prasa, bet arī tas, kurš apmierinās tikai ar bauslības prasību izpildīšanu un nepienes sava aicinājuma un Kristus žēlastības cienīgus augļus, jo ir teikts teikts: ne vien *dari ar savu vērsi un savu sīklopu; septiņas dienas lai tie stāv pie savas mātes, bet astotajā tos atdod Man*, bet arī: *Noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem, un staigā Man pakal* (2.Moz.22:29; Mt.19:21) un, zinot pilnības dižumu, māceklim pēc Viņa lūguma netiek atvēlēta pat stunda, kad apglabāt savu tēvu (Mt.8:21), jo augstāks par cilvēciskās žēlsirdības darbiem ir Dievišķās mīlestības tikums.

VIII NODAĻA.

Kā Teons pārliecināja savu sievu, ka arī viņai jānāk pie atteikšanās.

To dzirdējis, svētītais aba Teons iedegās neapslāpējamā dedzībā pēc evaņģēliskās pilnības un, kā saka, noglabāja šī vārda sēklu auglīgā zemē, dziļās un taisnās krūšu vagās, jo jutās ļoti pazemots un satriekts par to, ka vecais pateica ne vien to, ka viņam nav izdevies sasniegt pilnību, bet arī, ka viņš diez vai ir izpildījis bauslības prasības, jo, lai gan viņš bija radis katru gadu maksāt desmito tiesu no saviem augļiem žēlastības dāvanās, tomēr sūrojās, ka nekad nav dzirdējis par pirmo augļu likumu, un, pat ja viņš to būtu izpildījis, viņš pazemīgi atzina, ka vecā skatījumā viņš tik un tā ir ļoti tālu no evaņģēliskās pilnības. Viņš atgriezās mājās sabēdājies un pilns

skumju, kas rosināja viņa atgriešanos pie pestīšanas un, pilns apņē-
mības, savas rūpes pievērsa sievas pestīšanai un sāka viņu skubināt
ar tādu pašu dedzību, kas bija aizdedzinājusi viņu pašu, ar pārlie-
cināšanu un ar asarām dienu un nakti, lai abi kopā varētu kalpot
Dievam svētumā un šķīstībā, un sacīja, ka atgriešanos pie labākas
dzīves nedrīkst kavēt, jo maldīga paļaušanās uz jaunību nevar attu-
rēt no pēkšņas nāves, kas aizrauj līdzī zēnus un jaunekļus tāpat kā
sirmgalvjus.

IX NODAĻA.

Kā viņš aizbēga uz klosteri pēc tam, kad sieva nepiekrita.

Bet sieva izrādījās cieta un viņam nepiekrita, lai gan viņš pa-
stāvīgi nāca pie tās ar lūgšanos un teica, ka arī pašos plaukuma ga-
dos viņa neko nedrīkst darīt bez vīra piekrišanas, bet, ja viņš to
atstāj un viņa krīt grēkā, tad vaina būtu viņa, kurš ir lauzis laulības
līgumu. Pēc tam viņš, kurš ilgu laiku bija izaicinājis cilvēka dabu
(kurai ir bīstami saistīties ar miesas iekārošanu), minēja, ka nav pa-
reizi atrauties no tikuma, pēc kura, kā viņš to saprata, vajag cen-
sties no visa spēka, un daudz bīstamāk ir nicināt tikumu, kuru esi
atklājis, nekā to neiemīlēt, jo krišanas vainā tiek pienākts tas, kurš,
atklājis tik lielu un varenu debesu svētību, tomēr izvēlas zemišķo
un viduvējo.

Lai pilnības varenība būtu atklāta jebkuram vecumam un
abiem dzimumiem, un lai visi Baznīcas locekļi justos aicināti aiz-
sniegt Debesu godības augstumus, par ko apustulis teica: *Skrieniet
tā, ka jūs to dabūjat* (1.Kor.9:24), bet tie, kas ir gatavi un iedegušies,
nekristu atpakaļ līdzī lēnajiem un slinkajiem, jo ir labāk, ka slaistus
paskubina tie, kas skrien pa priekšu, nevis tie, kuri cenšas visiem
spēkiem, bet kurus aizkavē slinkie. Jo viņš bija apņēmies novērsties
no pasaules un nomirt pasaulei, lai varētu dzīvot Dievam, un, ja
viņš šo laimi nevarētu sasniegt, kopā ar sievu ieejot Kristus savie-
nībā, viņš labāk gribētu būt atpestīts bez kādiem miesas locekļiem
un ieiet Debesu Valstībā sakropļots, nevis aiziet pazušanā ar veselu
miesu.

Un viņš piebilda un teica tā: Ja Mozus ļāva sievietēm šķirties viņu

siržu cietības dēļ, tad kāpēc gan Kristus to neļautu ilgās pēc šķīstības, sevišķi tāpēc, ka tas pats Kungs kopā ar citādu pieķeršanos, proti, tēvam un mātei, un bērniem (kuriem ne vien bauslība, bet arī Viņš Pats prasīja parādīt, ka Viņa Vārda un pilnības alku dēļ jātiek gan atmestiem, ienīstiem), - šiem, es saku, viņš pielika klāt arī sievu, sacīdams: *Un, kas atstājis mājas vai brāļus, vai māsas, vai tēvu, vai māti, vai sievu, vai bērnus, vai tīrumus Mana Vārda dēļ, tas saņems daudzkārt vairāk un iemantos mūžīgu dzīvību* (Mt.19:29). Tātad Viņš neko neļauj nostādīt pret šo pilnību, kuru Pats apliecina un pieļauj, ka saites ar tēvu un māti tiek sarautas mīlestībā uz Viņu, lai gan pēc apustuļa tas ir pirmais bauslis ar apsoltījumu, proti: *Godā savu tēvu un māti, - tas ir pirmais bauslis ar apsoltījumu, proti: lai tev labi klājas un tu ilgi dzīvo virs zemes* (Ef.6:2-3). Un tāpat, kā Evaņģēlija vārds nosoda tos, kas sarauj laulības saites, ja nav bijis laulības pārkāpšanas grēka, tāpat tas apsola simtkārtīgu atalgojumu tiem, kas mīlestībā uz Kristu un ilgās pēc šķīstības ir nokratījuši miesas jūgu.

Tāpēc, ja tas būtu iespējams, ka tu ieklausies saprāta [balsī] un kopā ar mani pievērsies šai visaugstivēlamajai izvēlei, proti, ka mēs kopā varam kalpot Tam Kungam, lai izbēgtu no elles mokām, es neaizliegšu laulības pieķeršanos, ne arī metīšos tās apkampienos ar vēl lielāku sirsniību. Jo es atzīstu palīgu, ko Tā Kunga vārds man pielēmis, un neatsaku savienoties ar viņu nesaraujamām Kristus mīlestības saitēm, ne arī atgrūžu to, ko Tas Kungs man piešķīris saskaņā ar sākumā doto likumu (1.Moz.2:18), ja vien tu pati esi tāda, kādu tavs Radītājs grib. Bet ja tu neesi palīgs, bet izvēlies būt par blēdi un palīdzēt nevis man, bet ienaidniekam, un iedomājies, ka laulības sakraments tev tika iedots priekš tam, lai tu sev liegtu pestīšanu, kas tev tiek piedāvāta, un liedz arī man sekot kā Pestītāja māceklim, tad es noteikti palieku pie tiem vārdiem, kuri nāca pār abas Jāņa lūpām vai, pareizāk sakot, Paša Kristus, lai nekāda miesīga pieķeršanās nedrīkst šķirt no garīgām svētībām, jo Viņš saka: *Ja kāds nāk pie Manis un neienīst savu tēvu un māti, sievu un bērnus, brāļus un māsas un pat savu paša dzīvību, tas nevar būt Mans māceklis* (Lk.14:26).

Kad nu šie un līdzīgie vārdi sievas apņemšanos nespēja mainīt

un viņa palika stūrgalvīgi nocietinājusies, un ja, teica svētītais TE-ONS, es nespēju atvilkt tevi prom no nāves, un arī tu mani nespēj šķirt no Kristus, tad man ir labāk, ka šķiros no cilvēka, nevis no Dieva. – Un tā ar Dieva žēlastību viņš ķērās pie sava nolūka īstenošanas un nepieļāva, ka viņa karstā vēlēšanās kavējoties atdziest. Jo viņš tūlīt atsacījās no visiem zemes labumiem un aizgāja uz klosteri, kur ļoti īsā laikā kļuva slavens ar savu lielisko svētumu un pazemību, un, kad svētīgi pieminamais JĀNIS no šīs dzīves aizgāja pie Tā Kunga, un svētais Elija, kurš nebija zemāks par savu priekšgājēju, arī nomira, Teonu visi vienprātīgi izraudzīja par trešo, kas pēc šiem pārraudzīja žēlastības dāvanas.

X NODAĻA.

Paskaidrojums, lai mēs neiesakām šķirties no sievietēm.

Bet neviens lai neiedomājas, ka mēs to iedibinājām, lai pamudinātu uz šķiršanos, jo mēs ne tikai nenicinām laulību, bet sekojam apustuļa vārdiem, kas saka: *Laulība lai ir visiem godā un laulības gulta neaptraipīta* (Ebr.13:4). Tas tika teikts sarunas sākumā, pirms šis lielais vīrs nodevās Dievam. Un es lūdzu, lai lasītājs to laipni pavēl, ka, vienalga, vai jums tas patīk, vai nē, es tieku brīvs no vainas, un lai viņš tās autoru vai vai nu slavē, vai peļ par šādu rīcību. Bet, kas attiecas uz mani [Jāni] – es šajā jautājumā neesmu izteicis savu viedokli, bet vienkārši atstāstīju faktus, – būs pareizi, ka es neprasu uzslavu no tiem, kuri atzīst padarīto, un tāpat, lai man neuzbrūk to naidis, kas tam nepiekrīt. Tāpēc lai katrs paliek pie saviem uzskatiem, bet es iesaku atturēties no nopēluma, lai neiedomātos, ka esmu taisnāks un svētāks par Dieva spriedumu, kas viņam (t.i., Teonam) piešķīra pat apustulisku tikumu, nemaz nerunājot par tik augsto tēvu uzslavu, no kā ir skaidrs – viņa rīcība ne vien nav nosodāma, bet ir pat tik ļoti uzteicama, ka, meklējot žēlastības dāvanu uzraugu, izvēlējās viņu starp citiem lieliskiem un slavējamiem vīriem. Es domāju, ka tik daudzu garīgu vīru lēmums, izteikts paša Dieva spēkā, nebija nepareizs, jo, kā teikts iepriekš, to apstiprināja brīnišķīgas zīmes.

XI NODAĻA.

**Jautājums, kāpēc Ēģiptē negavē
piecdesmit dienas (pēc Augšāmcelšanās),
ne arī liec ceļus lūgšanā.**

Bet tagad ir laiks izpildīt apsolīto uzdevumu. Tātad, kad aba Teons atnāca mūs apciemot Kristus Augšāmcelšanās pēclaiķā, kad Vakara dziesma bija galā, mēs uz brīdi apsēdāmies zemē un ķērāmies čakli izdibināt, kāpēc viņi tik ļoti pielūko, lai neviens visās piecdesmit dienās neloka ceļus lūgšanā¹⁵⁰ un negavē līdz devītajai stundai, un mēs jautājām vēl dedzīgāk tāpēc, ka nekad nebijām redzējuši, ka šāds paradums tiktu ievērots Sīrijas klosteros.

XII NODAĻA.

Atbilde par lietām, kas ir labas, sliktas un neitrālas.

Uz to aba Teons iesāka atbildēt šādi: Pat ja mēs nezinām iemeslu, ir tiešām pareizi, paklausīt tēvu varai un mūsu priekšteču paradumam, kas ticis ievērots tik daudzus gadus pirms mums, un paturēt to, kas atnācis no senatnes ar rūpību un godbijību. Bet, tā kā jūs gribat zināt tam iemeslu, tad saņemiet dažos vārdos, ko šajā jautājumā esam dzirdējuši no saviem vecajiem. Bet, iekams piestādām Svēto Rakstu autoritāti, atļaujiet mums teikt pāris vārdus par gavēšanas dabu un būtību, lai pēc tam mūsu teikto varētu pabalstīt ar Svēto Rakstu autoritāti. Dievišķā gudrība Salamana Mācītāja grāmatā atgādina, ka priekš visa, t.i., laimīgām lietām vai tādām, kuras tiek uzskatītas par neveiksmīgām un nelaimīgām, ir savs laiks: *Katrai lietai ir savs nolikts laiks, un katram īstenošanai paredzētam nodomam zem debess ir sava stunda. Savs laiks piedzimt, savs laiks mirt, savs laiks dēstīt, un savs laiks dēstīto atkal izraut. Savs laiks kādu nogalināt, un savs laiks kādu dziedināt; savs laiks ko noplēst, un savs laiks ko uzcelt. Savs laiks raudāt, un savs laiks smieties; savs laiks sērot, un savs laiks diet. Savs laiks akmeņus mest, un savs*

150. Nikajas koncila (325.g.) 20. kanoniskais noteikums atsaucas uz atšķirībām lūgšanas laikā no Kristus Augšāmcelšanās līdz Svētā Gara izliešanai, nosakot, lai turpmāk lūgšanas šajā laikā tiktu sacītas stāvus. Acimredzot Jāņa laikā noteikumi gan tika ievēroti Ēģiptē, bet nekonsekventi Palestīnā, kur kādu laiku vēl rīkojās dažādi.

laiks tos salasīt; savs laiks apkampties, un savs laiks, kad šķirties. Savs laiks ir ko meklēt, un savs laiks ko pazaudēt; savs laiks ir ko glabāt, un savs laiks ko galīgi atnest. Savs laiks ir ko saplēst, un savs laiks atkal to kopā sašūt; savs laiks klusēt, un savs laiks runāt. Savs laiks mīlēt, un savs laiks ienīst; savs laiks karam, un savs laiks mieram, tā saka, jo katram nolūkam un katrai rīcībai Viņam ir savs nolikts laiks (Sal.māc.3:1-8,17).

Tātad nekas nav labs vienmēr, bet tikai tad, kad to dara pareizi un īstajā laikā, tāpēc tas, kas vienubrīd, darīts īstajā laikā, izrādās labs, un, ja to dara nepareizi vai nepiemērotā brīdī, izrādās bezjēdzīgs un kaitīgs. Tas neattiecas uz tādām lietām, kas pēc savas dabas ir labas vai sliktas un kuras nevar padarīt citādas, kā, piemēram, taisnīgums, apdomība, neatlaidība, atturība un pārējie tikumi, vai, otrādi, noziegumi, kuru saturu nekā nav iespējams mainīt vai apgriezt otrādi. Bet tās lietas, kas var vest pie abējāda iznākuma, var izrādīties vai nu labas, vai sliktas, un to dabu mēs neuzskatām ne par pilnīgi noderīgu, ne kaitīgu, bet par tādu tikai saskaņā ar darītāja nolūku un laiku.

XIII NODAĻA

Kas ir labs gavēnis.

Tagad jāpārrunā, ko vajag zināt par gavēni – vai domāt, ka tas ir labs tāpat kā taisnīgums, apdomība, neatlaidība un atturība, un to nevar padarīt par citu, vai arī tas ir vienādi iespējams tāds vai citāds – dažreiz noderīgs, kad to ievēro, bet dažreiz to var neievērot bez nosodījuma un citreiz ir nepareizi ievērot, un ir labāk to izlaist. Un, ja mēs gavēšanu uzņemtu tikumu sarakstā tāpēc, ka atsacīšanās no ēdiena ir laba pati par sevi, tad ēdiena uzņemšana būtu kaut kas sliktas un aplams! Jo, lai kaut kas kļūtu pretējs tam, kas pēc savas dabas ir labs, tas pēc dabas būtu jāuzskata par sliktu. Bet tā apgalvot neļauj Svēto Rakstu autoritāte.

Ja mēs gavējam ar domu, ka, pieņemot ēdienu, mēs krītam grēkā, tad no savas atsacīšanās mēs ne tikai negūsim nekādu labumu, bet īstenībā uzņemsimies briesmīgu vainu un kritīsim bezdievības grēkā, kā saka apustulis: *Tie aizliedz doties laulībā, pavēl atturē-*

ties no barības vielām, ko Dievs ir radījis, lai ticīgie un patiesības atzinēji saņemtu tās ar pateicību. Jo katra Dieva radība ir laba, un nekas nav atmetams, ko saņem ar pateicību, jo tam, kas domā, ka tas nešķīsts, tam tas ir nešķīsts (1.Tim.4:3-4; Rom.14:14). Tāpēc mēs nekur neesam lasījuši, kur kāds tiktu nosodīts tikai par ēdiena uzņemšanu, bet gan par to, ja tam kaut kas bija piejaukts klāt vai pēc ēšanas sekoja kas tāds, par ko viņš ir pelnījis nosodījumu.

XIV NODAĻA.

Par to, ka gavēšana pati par sevi nav laba.

Tātad to, ka šī lieta ir neitrāla, ļoti skaidri rāda, lūk, kas: gavēnis, ja to ievēro, nes taisnošanu, bet tas arī nepelna sodu, kad to lauž, bet ir iespējams, ka nosodāma ir pavēles neievērošana, bet ne pati ēdiena uzņemšana. Bet, ja lieta ir laba par sevi, tad nevienu brīdi cilvēks nedrīkst palikt bez tās, jo, tiklīdz cilvēks to nedara, viņš aiziet bojā. Ne arī kāds [uzņemšanas] laiks tiek dots cilvēkam, kas pieņem to, kas pats par sevi ir slikts, jo tas, kas kaitē, nevar nekaitēt, ne arī tam var piešķirt teicamu izskatu.

Līdz ar to ir skaidrs, ka tās lietas, kuru izpildīšanai mēs negaidām uz piemērotiem apstākļiem un laiku, dara svētu, ja tās ievēro, un nesamaitā, ja tās nedara, un paliek neitrālas, kā, piemēram, laulība, zemkopība, bagātība, aiziešana tuksnesī, nakts nomods, Svēto Rakstu lasīšana un apdomāšana, un arī gavēšana, ar ko sākās mūsu saruna. Uz visām šīm lietām Dievišķos priekšrakstus un Svēto Rakstu autoritāti nevajadzētu allaž attiecināt un vienmēr censties ievērot, jo tad būtu gaužām slikti tās kaut kad neņemt vērā. Jo viss, kas ir stingri pavēlēts, nes nāvi, ja to nepilda, bet, ja uz to mēs tiekam mudināti nevis ar pavēli, var izrādīties derīgs, un, ja to nedara, tas nepelna sodu. Tāpēc daudzas šādas lietas mūsu priekšteči pavēlēja vai nu izpildīt ar apdomu, vai ievērot, rūpīgi apdomājot iemeslu, vietu, veidu un laiku, jo, ja tās dara atbilstīgi, tad tas ir iederīgi un ērti, bet, ja neiederīgi, tās ir muļķīgas un postošas.

Tātad, ja, ienākot brālim, kurā ar laipnību pienākas pazīt Kristu, tu sirsnīga apskāviena vietā izvēlētos ievērot visstingrāko gavēni, - vai tā tu neizrādītos nepieklājīgs, nevis uzslavas cienīgs? Vai

arī, kad miesas vājums un nespēja prasa atjaunot spēkus, uzņemot ēdienu, tu nebūtu ar mieru atlaist savas atturības stingrību – vai tu nebūtu uzskatāms par cietsirdīgu savas miesas mērdētāju, nevis tādu, kas rūpējas par savu pestīšanu? Tāpat arī, kad svētku laiks ļauj zināmu pielaidību ēšanā un, ja nepieciešams, brīvāku maltīti, – ja tu kategoriski turētos pie stingra gavēņa, tu nebūtu ticīgs, bet gan rupjš un nesaprātīgs. Šāda rīcība izrādītos slikta arī tiem, kas ar saviem gavēņiem cenšas izpelnīties uzslavas un ar muļķīga bāluma izrādīšanu iegūt slavu kā svētie, par kuriem Evaņģēlija vārds saka, ka viņi savu algu ir saņēmuši šajā pasaulē un par kuru gavēni Tas Kungs ar pravieša muti izsakās ar riebumu. Viņa vārdā pravietis vispirms it kā par sevi teica: Kādēļ mēs gavējam, viņi saka, un Tu to neredzi? Kādēļ mēs mērdējam savu miesu, un Tu to neievēro? – un tūlīt atbildēja un paskaidroja cēloņus, kāpēc tie nav pelnījuši, ka viņus dzird: Padomājiet vēl, viņš saka, Jūs gavējat, lai būtu nesaskaņas un nevienprātības un lai rupji varētu laist darbā dūres; jūs negavējat tā, ka jūsu balss būtu dzirdama debesu augstumos. Vai tāda gavēšana lai Man patiktu, vai tā ir tāda diena, kad cilvēks patiesi sagādā savai miesai ciešanas? Kad cilvēks nokar galvu kā niedri, kad apvelk maisu un sēd pelnos – vai tu to vari saukt par gavēšanu un par tādu dienu, kas Tam Kungam patīk? – Tālāk viņš māca, ka vienā gadījumā gavētāja atturība var būt pieņemama, bet arī skaidri pasaka, ka gavēšana pati par sevi nevar būt laba, bet tikai tad, ja gavēšanai ir sekojoši cēloņi: *Vai drīzāk tā nav gavēšana, viņš saka, kāda Man patīk, proti: kad atraisa jūga važas, kad tos, kam pāri nodarīts, atlaiž svabadībā un noņem no viņu pleciem ikkatru jūgu? Vai ne tā? Kad tu savu maizi lauz izsalkušam un nabagus, kas bez pajumtes, uzņem savā namā; kad tu redzi kailus un tos apģērb un neatraujies no sava tuvāka, tad tava gaisma atmirdzēs kā rīta blāzma, tava atdzimšana notiks ātrāk, tava taisnība ies tavā priekšā, un Tā Kunga godība tevi pavadīs. Kad tu sauksi, Tas Kungs tev atbildēs; kad tu sauksi pēc palīdzības, Tas Kungs sacīs: redzi, še Es esmu!* (Jes.58:3-9).

Tā jūs redzat, ka gavēšanu Tas Kungs neuzskata par tādu, kas ir laba pati par sevi, jo tā kļūst laba un Dievam tīkama tikai kopā ar citiem darbiem, un, ņemot vērā apkārtējos apstākļus, to var uzskatīt

ne vien par veltīgu, bet arī nicināmu, jo Tas Kungs saka: *Kad tie gavē, Es neuzklausu viņu piesaukšanu* (Jer.14:12).

XV NODAĻA.

Kā to, kas ir labs pats par sevi, neizmanto kāda mazāka labuma iegūšanai.

[Runājot par] iepriekš minētajiem tikumiem, kas ir labi pēc savas dabas, mums vajag ievērot gavēni. Tātad mums ar gavēšanu jādzenas pēc tā, lai varētu sasniegt patiesi labos tikumus, nevis, ka šie tikumi mūs varētu aizvest pie gavēšanas. Miesas ciešanas noder [un] atturības zāles jālieto, jo tā mēs tuvojamies mīlestībai, kurā labais ir nemiņīgi klātesošs un visu laiku pastāvīgs. Jo ārstniecības un zeltkaļa, un citas mākslas, kādas ir šajā pasaulē, netiek darītas instrumentu dēļ, kādi ir vajadzīgi katrā arodā, bet tie noder tam, lai šo darbu varētu veikt. Un tieši tāpat, kā tie ir noderīgi tiem, kas tos saprot, tā arī tie neder tiem, kuri neko nezina par šīs mākslas saturu, un, tāpat kā tie lieliski palīdz tiem, kas savā darbā paļaujas uz to noderību, tāpat tie neder nenieka tiem, kuri nezina, kādam nolūkam šie instrumenti ir domāti, tāpēc apmierinās tikai ar to iegūšanu, jo to vērtību saskata tikai tajā, ka tie viņiem pieder, nevis, lai ar tiem darītu darbu. Tad nu pats par sevi labs ir tas, kā dēļ tiek darītas neitrāli nozīmīgas lietas, bet visaugstākais labums ir tas, kas netiek darīts priekš kaut kā cita, bet tikai sava iekšējā labuma dēļ.

XVI NODAĻA.

Kā to, kas ir labs pats par sevi, atšķirt no citām labām lietām.

[To, kas ir labs pats par sevi,] var atšķirt no tām lietām, kuras mēs nosaucām par neitrālām, šādā veidā: ja kāda lieta ir laba un noderīga pati par sevi un nevis kaut kā dēļ – ja tā ir noderīga kā tāda un nevis kaut kā cita dēļ, ja tā ir nemainīgi un laba visos laikos, tā vienmēr saglabā savu dabu un nekad nevar būt kaut kas cits; ja, to atņemot vai pārtraucot, nevar nerasties vislielākais kaitējums; ja tās priekšmets ir ļaunums pats par sevi, ko nekādā veidā nevar padarīt

labu. Taču šīs pazīmes, pēc kurām var noteikt to, kas ir labs pats par sevi, nepiemīt gavēšanai, jo tā nav laba pati par sevi, ne arī noderīga pati par sevi, jo to ar prātu ievēro sirds un miesas šķīstības sasniegšanai, lai tad, kad miesas ērkšķi ir notrulināti, dvēsele tiktu nomierināta un salīdzināta ar Radītāju; tas arī nav nemainīgi un vienmēr labs, jo nereti, kad gavēnis tiek pārtraukts, tas mūs neievaino, un, tiešām, dažreiz, kad tas tiek nesaprātīgi turēts, tas nodara ļaunu. Ne arī tas, kas šķiet tā pretmets, ir ļauns pats par sevi, t.i., ēdiena uzņemšanu, kas ir dabiski saprotama, ko nevar uzskatīt par ļaunumu, ja vien tā nenoved pie nesavaldības un greznības, vai citām pārmērībām, *ne, kas mutē ieiet, sagāna cilvēku, bet, kas no mutes iziet, tas sagāna cilvēku* (Mt.15:11). Tā cilvēks noniecina to, kas ir labs pats par sevi, un neizturas pret to pienācīgi un bez grēka, ja viņš to nedara tā paša, bet gan kaut kā cita dēļ, jo viss cits ir jādara tā dēļ, bet pēc labā jādzenas paša labā dēļ.

XVII NODAĻA.

Par vajadzību gavēt un tās vērtību.

Tagad atcerēsimies šo gavēšanas aprakstu un vienmēr turēsim sev priekšā, lai saprastu, ka gavēšana ir noderīga tikai tad, ja patu-ram prātā laiku, dabu un mēru, un nevis liekam pēdējo cerību uz to, bet gan, lai ar gavēšanu varētu sasniegt sirds skaidrību un apustulisku mīlestību. Tāpēc ir skaidrs, ka gavēšana, kurai ir nozīmēti ne vien īpaši laiki, kad to ievērot un kad neievērot, bet arī nosacījumi, nav labums pats par sevi, bet kaut kas neitrāls. Bet tās lietas, ko priekšraksta devējs atzīst par labām, vai kas ir aizliegtas kā sliktas, nekad nav pakļautas izņēmumiem, ka dažreiz mums vajadzētu darīt to, kas ir aizliegts, bet citreiz neņemt vērā to, kas ir pavēlēts. Nekādu robežu nav taisnībai, pacietībai, modrībai, atturībai, mīlestībai, un, no otras puses, nekāda atļauja netiek dota rīkoties netaisnīgi, nepacietīgi, dusmoties, iekāst, skaust un lepoties.

XVIII NODAĻA.

Par to, kāpēc gavēšana ne vienmēr der.

Tagad, kā jau to pieteicām saistībā ar gavēšanas nosacījumiem, būtu pareizi piesaukt Svēto Rakstu autoritāti, kas vēl skaidrāk parādīs, ka gavēni ne var, ne vajag ieturēt vienmēr. Evaņģēlijā, kad farizeji gavēja kopā ar Jāņa Kristītāja mācekļiem, bet apustuļi kā Debesu Līgavaiņa draugi un biedri gavēni neievēroja, Jāņa, šī varēnā atgriešanās sludinātāja mācekļi, uzskatīja, ka ar saviem gavēņiem viņi ir ieguvuši pilnīgu taisnošanu un ar savu piemēr rādīja paraugu visiem cilvēkiem, un sūdzējās Tam Kungam un teica: *Kāpēc mēs un farizeji gavējam, bet Tavi mācekļi negavē?* Tas Kungs Savā atbildē skaidri parādīja, ka gavēt nepiedien jebkurā laikā, jo to pārtrauc svētku laiks vai mīlestības iespēja, un ēdienu baudīt atļauj, sacīdams: *Vai kāzu ļaudis var bēdāties, kamēr līgavainis pie viņiem? Bet nāks dienas, kad viņiem atņems līgavaini, tad tie gavēs* (Mt.9:14-15). Šie vārdi izskanēja pirms Viņa Miesas Augšāmcelšanās, tomēr Viņš īpaši norādīja uz laiku pēc Augšāmcelšanās, kad Viņš četrdesmit dienas ēda kopā ar Saviem mācekļiem un prieks par Viņa klātbūtni neļāva gavēt.

XIX NODAĻA.

Jautājums, kāpēc mēs pēc Augšāmcelšanās pārtraucam gavēni.

GERMANS: Bet kāpēc mēs savās maltītēs neievērojam piecdesmit dienu stingrību, lai gan Kristus pēc Augšāmcelšanās palika kopā ar Saviem mācekļiem tikai četrdesmit dienas?

XX NODAĻA.

Atbilde.

TEONS: Tavs gudrais jautājums ir pelnījis pilnīgu īstā cēloņa paskaidrošanu. Mūsu Pestītājs pēc Debesīs Uzņemšanas – kas notika četrdesmitajā dienā pēc Augšāmcelšanās – apustuļi atgriezās Olīvu kalnā, kur Viņš tiem deva redzēt Savu atgriešanos pie Tēva, kā par to liecina Apustuļu darbu grāmata, un iegāja Jeruzalemē, kur, kā teikts, desmit dienas gaidīja uz Svētā Gara nonākšanu, un, kad tās bija pagājušas, piecdesmitajā dienā viņi to saņēma ar prieku.

Tā šo svētku dienu skaits tika noteikts, un, kā mēs lasām, priekštēlā pravietots jau Vecajā Derībā, kur tad, kad septiņas nedēļas bija pagājušas, priesteriem tika noteikts maizi no pirmajiem augļiem upurēt Tam Kungam (5.Moz. 16:9), un apustuļu sprediķī, ar kuru viņi tajā dienā vērsās pie ļaudīm, tas tika apstiprināts kā upuris Tam Kungam – patiesā maize no pirmajiem augļiem, kas, lēšot jaunās mācības gaismā, jūdus kā izredzētās tautas pirmo augli vēltīja Tam Kungam, kad pieci tūkstoši vīru tika paēdināti ar maizes dāvanām. Tāpēc šīs desmit dienas ir jāsvin ar tādu pašu nopietnību un prieku, kā pirmās četrdesmit, un mums ir jāievēro arī šī svētku tradīcija, kuru mums nodevuši apustuliskie vīri. Tāpēc šajās dienās viņi neloka savus ceļus lūgšanā, jo ceļu locīšana ir grēku nožēlas un sēru zīme. Tāpēc šajās dienās mēs viscaur ievērojam tādu pašu godbijību kā svētdienā, par ko mūsu priekšteči mācīja, ka cilvēkam godbijībā pret Tā Kunga Augšāmcelšanos nav ne jāgavē, ne jāloka ceļi.

XXI NODAĻA.

Jautājums, vai pielaidība gavēņa lietā nekaiš miesas šķīstībai.

GERMANS: Vai miesa, kas tik garos svētkos pieķeras nevajadzīgai greznībai, nedzemdina kaut ko ērkšķainu no grēka sēklas, kas tika izravēta? Vai varbūt dvēsele, kuru nospiež piedalīšanās neierastos mielastos, grib mīkstināt stingro varu pār miesu, sevišķi, ja mūsu nobriedušais vecums draud saviļņot locekļus uz ātru sacelšanos, ja savu parasto ēdienu uzdrošināmies pieņemt lielākā daudzumā, vai neierastu ēdienu daudz brīvāk nekā parasti?

XXII NODAĻA.

Atbilde par to, kā kontrolēt atturību.

TEONS: Ja mēs saprātīgi apsveram visu, ko darām, un sirds tīrības lietā vienmēr jautājam nevis citiem, bet savai sirdsapziņai, tad šis atpūtas brīdis noteikti netraucēs stingrībai, ja vien, kā teicu, skaidrais saprāts rēķināsies gan ar atturības pareizo mēru, gan modri izsargāsies no abām galējībām un skaidri izšķirs, vai gardumu

smagums nenospiež garu, vai arī pārāk skarba atturība nogāž uz otru pusi, t.i., ķermeni vai nu nospiež, vai paceļ. Jo mūsu Kungs neko nedarīja savam godam un slavai un bez savaldības, *lai daudzina ķēniņa spēku, kas par visu vairāk mīl taisnību* (Ps.99:4). Tāpēc Salamans, pats gudrākais no vīriem, māca, lai mūsu spriedums nenoslīdētu ne uz vienu, ne otru pusi, sacīdams: *Dod godu Tam Kungam arī no savas mantas un piešķir Viņam visu savu ienākumu pirmajus* (Sal.pam.3:9).

Tā mūsu sirdsapziņā mājō neuzpērkams un taisns tiesnesis, kurš dažreiz, kad viss jūk un brūk, jautājumā par mūsu šķīstību paliek vienīgais nepiemānītais. Tāpēc ar vislielāko uzmanību un piepūli vajag saglabāt noturīgu mērķi aiz bailēm no tā, ka, spriestspējai apmaldoties, mēs varētu iedegties dziņā pēc pārmērīgas atturības, vai izjust vīlinājumu pēc pārmērīga atslābuma, tā savu spēku mēru nostādot nestabilā līdzsvarā. Mums vajadzētu vienā svaru kausā ielikl savas dvēseles tīrību, bet otrā miesas spēku, un abus nosvērt ar skaidru prātu, lai mērenības svars nesaprātīgi nepieslietos ne vienai, ne otrai pusei, nesamērīgai stingrībai vai pārlicikai vaļībai pārmērīgā dziņā pēc viena vai otra, un ņemtu vērā to, ko saprāts saka par pārmērīgu stingrību vai vaļību: *Ja tu esi labs, tu savu galvu vari pacelt, bet, ja tu dari ļaunu, tad grēks ir tavu durvju priekšā un tīko pēc tevis* (1.Moz.4:7).

Tos gavēņu upurus, uz kuriem mēs sevi piespiežam bez sajēgas, ar varu plēsdami savas iekšas un iedomādamies, ka ar to mēs Tam Kungam pienesam labu upuri, ar riebumu atgrūž Tas, kurš *mīl taisnību un tiesu*, sacīdams: *Es, Tas Kungs, mīlu taisnību un ienīstu ļaupījumu [un dedzināmos upurus]* (Ps.33:5; Jes.61:8). Arī tos, kuri savu upuru galveno daļu, t.i., savu amatu un darbošanos, izmanto savas miesas labumam, bet pārpalikumu un kādu nieku atstāj Tam Kungam, Dievišķais Vārds nosoda kā blēdīgus strādniekus: *Nolādēts lai ir, kas Tā Kunga darbu dara nolaidīgi* (Jer.48:10)! Tāpēc ne bez iemesla Tas Kungs norāj to, kurš pats sevi māna ar aplamu spriešanu, sacīdams: *Tiešām, kā vēsma ir cilvēku bērni, tikai maldi ir lielu vīru dēli; svaru kausos likti, viņi ceļas uz augšu vieglāk par vēja pūsmu* (Ps.62:10). Arī svētītais apustulis mums liek stingri turēt

rokās spriestspejas grožus, neļauties pārmērībām un nepieslieties ne vienai, ne otrai pusei, sacīdams: *Tā lai ir jūsu garīgā kalpošana* (Rom.12:1). Arī Likumdevējs to aizliedz, sacīdams: *Jums būs turēt taisnu svaru, atsvari lai ir pareizi, arī taisnus labības un šķidrumu mērus* (3.Moz.19:36), un arī Salamans šai lietā saka līdzīgi: *Divējāds mērs un svars – abi ir negantība Tā Kunga priekšā. Jau pēc bērna darbošanās var nomanīt, vai viņš grib būt rimts un godīgs* (Sal.pam.20:10-11).

Tālāk, mums arī jācenšas neturēt lieku smagumu sirdī, nekrāt dubultu mēru savas sirdsazpiņas šķūņos, lai tos, kuriem jāsludina Tā Kunga vārdi, nedomāktu ar priekšrakstiem, kas ir pārāk stingri un ir smagāki, nekā mēs spējam panest, vai paši uzskatām par pašsaprotamu to, kas ir jādara ar lielāku stingrības mēru, mēs nemīkstīnātu ar lielāku vaļību. Jo, ja mēs tā darām, kas gan cits tas ir, ja ne Tā Kunga pavēļu labuma un augļu svēršana un mērīšana ar dubultu svaru un mēru? Jo, ja mēs tos priekš sevis ņemsim vienādi un saviem brāļiem citādi, Tas Kungs mūs taisnīgi nosodīs par to, ka mums ir bijis netaisns svars un dubults mērs, kā saka Salamans: *Divējāds svars ir negantība Tā Kunga acīs, un viltīgi svaru kausi nav labi* (Sal.pam.20:23). Tāpat mēs iedzīvosimies vainā, ja ar mānīgu svaru un dubultu mēru gribēsim izpelnīties ļauzu uzslavas un brāļu priekšā izrādīties daudz stingrāki, nekā esam paši savās cellēs, cerībā izskatīties par daudz atturīgiem un svētākiem – tas ir ļaunums, no kura vajadzētu ne vien bēgt, bet sajust pret to riebumu.

Bet nu, kad esam mazliet aizklīduši prom no mūsu jautājuma, atgriezīsimies atpakaļ tajā vietā, no kurienes mēs sākām.

XXIII NODAĻA.

Par atspirdzināšanās laiku un mēru.

Tātad dienu kārtību mums vajadzētu ievērot tā, lai atpūta būtu noderīga, nevis dvēseles un miesas labumu postoša, jo svētku prieks nevar notrulināt miesas ērkšķus, ne arī mūsu nikno ienaidnieku var savaldīt ar dienu neievērošanu. Tad nu, lai svētku laikam nozīmēto paradumu ievērošana tiktu ievērota un augsti teicamais atturības likums netiktu pārkāpts, pietiks, ja mēs atpūtai ļausimies tiktāl, ka,

ieturot svētkus, mēs to ēdienu, kas domāts devītajai stundai, pieņēmam mazliet ātrāk, proti, sestajā stundā, bet ar nosacījumu, ka parastais ēdiena daudzums un sastāvs netiek mainīts, lai miesas tīrība un dvēseles mundrums, kāds tika sasniegts Ciešanu laika atturības laikā, pēc Augšāmcelšanās nepazustu, jo no tā mums nebūs nekāda labuma, ja tagad bezrūpībā to pazaudēsim, sevišķi, ja mums labi zināmais nekaunīgais ienaidnieks, uzbrukdams tīrības cietoksnim, redzēs, ka sargi ir nodevušies svētku svinēšanai.

Tāpēc mums ar vislielāko modrību jāraugās, lai mūsu dvēseles spēku nenogudrina kārdinoši glaimi un laikā pēc Augšāmcelšanās savā atslābumā un bezrūpībā mēs nezaudētu to šķīstības tīrību, kas iegūta, kā teicām, ar nemitīgām pūlēm Ciešanu laikā. Tāpēc ne ēdiena daudzumam, ne sastāvam neko nevajag pielikt klāt, bet pat vislielākajos svētkos vajadzētu atturēties no tiem ēdieniem, ar ko parastajās dienās mēs saglabājam savu modrību, un lai svētku līksmība nesaviļņo miesīgās iekāres nāvējošo uzbrukumu, kas iedveš skumjas un pieliek punktu vislielākajiem sirds svētkiem un gavilēm šķīstības priekā, un lai pēc īsa miesīga prieka brāzmas mēs par savu zaudēto sirds tīrību nekristu ilgstošās nožēlas skumjās. Vēl vairāk, mums ir jācenšas, lai arī mūs neskar pravieša brīdinājums: *Svētī savus svētkus, Jūda, un pildi savus solījumus!* (Nah.2:1). Jo, ja svētku dienas neizjauks mūsu atturību, tad mēs pastāvīgi baudīsim garīgus svētkus un, kad izbeigsim kalpības darbus, *tā jānotiek, ka visi ļaudis nāks ikkatrā jaunajā mēnesī un ik nedēļas sabbatā* (Jes.66:23).

XXIV NODAĻA.

Jautājums par to, kā dažādi pavadīt Ciešana laiku.

GERMANS: Kāds tam ir iemesls, ka Ciešanu laiks ilgst sešas nedēļas, bet citās zemēs, iespējams, lielāka ticības dedzība pieliek klāt vēl septiņo nedēļu, kaut gan, atņemot svētdienu un sestdienu, nevienā gadījumā nesasnāc četrdesmit dienas? Jo šajās nedēļās ietilpst tikai sešas un trīsdesmit dienas.

XXV NODAĻA.

Atbilde par to, ka Ciešanu laika gavēnis ir saistīts ar gada desmito tiesu.

TEONS: Lai gan daži ļaudis savā vienkāršajā dievbijībā šo jautājumu noraidītu, tomēr, tā kā jūs ar saviem jautājumiem šajās lietās esat daudz neatlaidīgāki un gribat zināt visu patiesību par mūsu kārtību ar tās noslēpumiem, tad jūs saņemsiet ļoti skaidru atbildi, lai vēl pārlicinātos, ka mūsu priekšteči nav mācījuši neko nesaprātīgu.

Visiem cilvēkiem pasludinātais Mozus likums bija šāds: *Tāpat dari ar savu vērši un savu sīklopu; septiņas dienas lai tie stāv pie savas mātes, bet astotajā tos atdod Man (2.Moz.22:29)*. Tātad, lai gan mums ir dota pavēle pienest desmito tiesu no savas mantas un saviem augļiem, tomēr daudz svarīgāk ir pienest desmito tiesu no savas dzīves un ikdienas darbiem, kas ir skaidri noteikts Ciešanu laika aprēķinos. Jo desmitā tiesa no visām gada aprites dienām ir trīsdesmit sešas ar pusi, bet septiņās nedēļās, ja atņem svētdienas un sestdienas, paliek trīsdesmit piecas dienas, kas novēlētas gavēnim. Bet, pieliekot Lieldienu priekšvakaru, kad sestdienas gavēnis tiek pagarināts līdz gaiļa dziedāšanai Augšāmcelšanās rītā, iznāk ne vien trīsdesmit sešas, bet, ja ņem vērā klāt pielikto nakts daļu, nekas netrūkst pie pilna dienu skaita.

XXVI NODAĻA.

Kā mums pienest Tam Kungam savus pirmos augļus.

Bet ko lai es saku par pirmajiem augļiem, ko ik dienas pienes tie, kas uzcītīgi kalpo Kristum? Jo, kad vīri mostas no miega un ceļas ar atjaunotiem spēkiem, pirms viņi ko nodomā savā sirdī, vai ko atceras, vai ķeras pie kāda darba, savas pirmās domas viņi iesvētī it kā dievišķus upurus – ko gan citu viņi dara, ja ne savus pirmos augļus caur Virspriesteri Jēzu Kristu pienes pateicībā par dzīvību un kā zīmi uz ikdienas augšāmcelšanos? Tāpat arī, pamodušies no miega, tie pienes Dievam prieka upuri un ar savas mēles pirmo kustību piesauc Viņu un, atvēruši savu lūpu durvis, dzied slavas dziesmas un ar muti un ar savām rokām pienes Dievam savus upurus un, tiklīdz

pieceļas no gultas un un, pirms likt locekļiem kalpot savām vajadzībām, stājas lūgšanā un ar pirmajiem soļiem pienes Viņam savus agros upurus, un nepaturēdami neko no viņu kalpošanas, sper savus soļus pretī Dieva godam, sūtīdami Viņa slavai pretī visas savas rosiņas pirmos augļus, savas rokas pacēlušī un ceļos nometušies, un pie zemes uz vaiga nometušies.

Jo citādi mēs nevaram izpildīt to, par ko dziedam psalmā: *Ar mazu gaismīņu es nāku, pēc palīga saukdams; es paļaujos uz Tavu vārdu un Manas acis mostas agri, vēl pirms sardzes maiņas, lai pārdomātu Tavus vārdus, un Ik rītus mana lūgšana paceļas pie Tevis* (Ps.119:147, 148; 88:14), ja tūlīt pēc miega, kā iepriekš teicām, netiekam uzcelti gaismā it kā no tumsas un nāves un uzdrošināmies iesākt [dienu] ar prāta un miesas upuriem paši savam labumam. Jo nav cita rīta, kad pravietis *steidzās* vai kurā mums vajadzētu steigties, kā vien mūsu pašu darbošanās, jūtas un sadzīves rūpes, bez kurām mēs nevaram pastāvēt, vai arī ienaidnieka viltīgais iedvesmojums, ar kādu viņš cenšas mums uzmākties, kamēr mēs atpūšamies un guļam ar tukšu sapņu vīzijām. Tiklīdz mēs pamostamies, Viņš piepilda un pārņem mūsu domas, lai būtu pirmais, kas satvēris mūsu pirmo augļu dāvanas. Tāpēc, ja gribam darbos izpildīt iepriekš minēto pantu jēgu, mums ir jācenšas ļoti uzmanīgi izturēties pret savām pirmajām rīta domām, lai tās netiek apraiņītas un tās nenolaupa mūsu skaudīgais pretinieks, kas pirmos augļus atrauj Tam Kungam. Un, ja viņš netiks atbaidīts ar modru prāta apdomu, viņš neliksies mierā, mūs nožēlojamā kārtā vilinādams, ne arī beigs dienu pēc dienas pievilt mūs ar savām blēdībām. Tāpēc, ja no sava prāta augļiem gribam Viņam pienest pirmos, kas ir Dievam tīkami un derīgi, tad nebūt ne mazas pūles ir jāpieliek, lai sevišķi rīta stundās savaldītu savas miesas jutekļus, lai [šos augļus] pienestu Tam Kungam kā svētu dedzināmo upuri, kas ir visādā ziņā šķīsts un neapraiņīts. Šādu pielūgšanu pat daudzi tie, kas dzīvo pasaulē, ievēro ar vislielāko centību, jo viņi ceļas ļoti agri, vēl pirms [saules] gaismas, un nesāk ikdienas nepieciešamos pasaules darbus, kamēr nav bijuši baznīcā, lai Dieva priekšā iesvētītu pirmos visu savu darbu un pūļu augļus.

XXVII NODAĻA.

Kāpēc ļoti daudzi Ciešanu laiku ievēro ar dažādu dienu skaitu.

Tālāk, kas attiecas uz to, ko tu saki, proti, dažās zemēs Ciešanu laiku ievēro dažādi, t.i., sešas vai septiņas nedēļas, lai gan ir tikai viena sistēma un vienāda gavēņa kārtība, ko ievēro ar dažādu nedēļu skaitu. Tie, kas domā, ka ir jāgavē arī sestdienā, ir noteikuši sešu nedēļu kārtību, tāpēc viņi gavē sešas dienas no septiņām, un, to pareizinoz ar seši, iznāk trīsdesmit sešas dienas. Tāpēc, kā mēs teicām, ir tikai viena kārtība un veids, kā gavēt, lai gan izskatās, ka nedēļu skaits atšķiras.

XXVIII NODAĻA.

Kāpēc to sauc par *Quadragesima*, lai gan gavēnis tiek turēts tikai trīsdesmit sešas dienas.

Bet vēlāk, kad cilvēki savā bezrūpībā aizmirsu gavēņa cēloni, šis gada laiks, kad gada desmitā tiesa tika pienesta trīsdesmit sešas dienas ar pusi, tika nosaukts *Quadragesima*¹⁵¹ – vārdā, kuru, pēc viņu domām, var dot tāpēc, ka Mozus un Elija, un Pats mūsu Kungs Jēzus Kristus gavēja četrdesmit dienas. Uz šī skaitļa noslēpumu nav nepareizi attiecināt tos četrdesmit gadus, kurus Israēls pavadīja tuksnesī, un arī četrdesmit stacijas, kurām, kā teikts, tas ir gājis cauri ar mistisku nozīmi. Bet varbūt desmitajai tiesai tika piešķirts nosaukums *Quadragesima*, atsaucoties uz muitas namu, jo tā ir nodokļu daļa, kas no mūsu darba ar likumu tiek atšķirta ķēniņa vajadzībām.

Lai gan tam nav sakara ar uzdoto jautājumu, es tomēr nevaru nepieminēt, ko mēdza stāstīt mūsu vecajie, proti, viņu dienās vi-

151. Jānis norāda uz trim iemesliem, kāpēc 36 dienu gavēnis tiek saukts *Quadragesima*: 1. aptuvena atbilstība Mozus, Elijas un Kristus gavēņiem 40 dienu garumā, 2. "četrdesmit" ir skaitlis, kas Rakstos bieži minēts saistībā ar pārbaudes laiku, 3. analogija ar nodokli valdniekam, ko tāpat sauca *Quadragesima*.

sai mūku draudzei uzbruka pēc naidīgo ļaužu paraduma, kas viņus dzina ārā no mājām. Pēc [Bībeles] stāsta ēģiptieši senāk apspieda Israēla bērņus ar rūgtām ciešanām, un arī tagad garīgie ēģiptieši ar rūgtiem un viltīgiem uzdevumiem cenšas nogāzt pie zemes patieso Israēlu, t.i., klosteru iemītniekus, lai ar to mieru, kas ir dārgs Dievam, mēs paliktu Ēģiptes zemē un augstākā labuma dēļ nešķērsotu tikumu [iegūšanas] tuksnesi. Tāpēc faraons niknumā uz mums saka: *Viņi ir slinki, tāpēc viņi kliez: iesim un upurēsim savam Dievam. Šo ļaužu darbu padariet smagāku, ka viņi strādātu un neklausītos viltus valodās* (2.Moz.5:8-9). Jo patiesi viņi savā muļķībā iedomājas, ka svētais Tā Kunga upuris, kas tiek pienests tīras sirds tuksnesī, ir vislielākā muļķība, jo *bezdievja ceļš ir negantība* (Sal.pam.15:8).

XXIX NODAĻA.

Pilnīgie iet tālāk par noteikto Ciešanu laika kārtību.

Ar šādu Ciešanu laika likumu taisnais un pilnīgais cilvēks netiek ierobežots, un arī viņš arī neapmierinās ar vienkāršu šī nozēlojamā likuma ievērošanu, ko baznīcas galvas ir nodibinājuši tiem, kas visu gadu nododas priekiem vai [pasaulīgām] darīšanām, lai vismaz šajās dienās viņi būtu spiesti atrast laiku Tam Kungam, veļtījot Viņam desmito tiesu no savas dzīves dienām, ko citādi viņi pavādītu savam labumam. Bet taisnie, kam likums nav domāts un kas garīgajiem pienākumiem nododas nebūt ne maz, t.i., nevis desmito daļu [no sava laika], bet visu savas dzīves laiku, un ir brīvi no likumā noteiktajām desmitās tiesas nastām, paši, ja viņus uz to spiež kāds cienīgs notikums, var bez kavēšanās atslābināt savu gavēņa staciju. Viņu gadījumā netiek samazināta necīgā desmitā tiesa, jo viņi pienes Kungam visu, kas viņiem pieder līdz ar sevi pašiem.

To cilvēks nekādā ziņā nespēj, ja nejūtas vainīgs smagā noziegumā, jo, neupurējot Dievam neko no savas brīvās gribas, viņš ir spiests maksāt savas desmitās tiesas ar stipru pūlēšanos, kur bauslība nepieļauj nekādus izņēmumus. Tāpēc ir skaidrs, ka bauslības kalps nevar būt pilnīgs, jo viņš vairās no tā, kas ir aizliegts, un dara to, kas tiek pavēlēts, bet patiesi pilnīgie negūst labumu pat no tā, ko bauslība atļauj. Tātad, lai gan Mozus likumā ir teikts, ka *bauslība*

neko nav vedusi pie pilnības (Ebr.7:19), mēs lasām, ka daži svētie Vecajā Derībā bija pilnīgi tāpēc, ka viņi gāja tālāk par bauslības prasībām un dzīvoja Evaņģēlija pilnībā, *atzīstot, ka bauslība nav dota taisnam, bet netaisniem un nepaklausīgiem, bezdievīgiem un grēciniekiem, negantiem un nesvētiem* (1.Tim.1:9-10).

XXX NODAĻA.

Par Ciešanu laika gavēņa izcelšanos.

Jums jāzina, ka tikmēr, kamēr senā baznīca saglabāja savu pilnību nesamaitātu, Ciešanu laika gavēnis šādā veidā netika ievērots. Tās pilnība nebija saistīta ar šīs kārtības prasībām vai citiem noteikumiem, ne arī to iegrožoja šaurās gavēņa robežas, jo gavēnis tika ievēros visa gada garumā. Bet, kad daudzi ticīgie sāka ar katru dienu vairāka atkrist no apustuļu dedzības un dzīties pēc sava labuma, nevis to nodot visu ticīgo labumam saskaņā ar apustuļu kārtību, un uzmanīja savus tēriņus, cenšoties ne vien [mantu] paturēt, bet pat vairot, un nekaunēdamies sekoja Ananijas un Safīras piemēram, tad priesteriem likās pareizi, ka cilvēkiem, kurus kavē pasaulīgās rūpes un kuri, ja drīkstu teikt, nelielas zinīs par atturību un [grēku] nožēlu, vajag atgādināt dievbijības pienākumu ar kanoniski noteiktu gavēni un piespiest ar pienākumu maksāt likumā noteikto desmito tiesu, jo tas noteikti būs labi priekš vājākiem brāļiem un nenodarīs pāri pilnīgajiem, kas dzīvo no Evaņģēlija žēlastības un ar savu labprātīgo nodošanos kāpj pāri bauslības likumam, lai sasniegtu to svētību, par kuru apustulis saka: *Tad grēks vairs nebūs jūsu kungs; jo jūs neesat padoti bauslībai, bet žēlastībai* (Rom.6:14). Jo grēks nevar valdīt pār to, kurš ticībā staigā žēlastības brīvībā.

XXXI NODAĻA.

Jautājums, kā lai mēs saprotam apustuļa vārdus:

Grēks vairs nebūs jūsu kungs.

GERMANS: Lai gan šie apustuļa vārdi, kas apsola atbrīvošanos no grēka raizēm ne vien mūkiem, bet visiem kristiešiem kopā, nevar melot, mums tie šķiet neskaidri. Jo, lai gan viņš apgalvo, ka

visi, kas tic Evaņģēlijam, ir atbrīvoti no grēka jūga un kundzības, kā tad grēka kundzība spēcīgi valda gandrīz pār visiem kristītajiem pēc Tā Kunga vārdiem, kad Viņš saka: *Ikviens, kas grēku dara, ir grēka vergs?* (Jņ.8:34).

XXXII NODAĻA.

Atbilde par atšķirībām starp žēlastību un bauslības pavēlēm.

TEONS: Tava zinātkāre mums atkal uzdod nebūt ne vieglu jau-tājumu. Tā izskaidrošanu – lai gan zinu, ka to nevar iemācīt bez pieredzes – es tomēr uzņemšos, ciktāl man tas iespējams, izsakot ar vārdiem un īsi izstāstot, ja vien jūsu prāti uzņems, ko mēs sakām. Jo neko, kas zināms nevis no mācības, bet no pieredzes, nevar iemācīt tas, kam pieredzes nav, ne arī to var uztvert tas, kurš nav ielicis pamatu līdzīgās mācībās un vingrinājumos. Tāpēc es domāju, ka mums vispirms vajag uzmanīgi noskaidrot, kāda ir bauslības jēga jeb mērķis, un kāds ir žēlastības saturs un pilnība, lai pēc tam pār-ietu pie grēka kundzības izpratnes un izdzīšanas.

Tātad, bauslība galvenokārt liek cilvēkiem meklēt laulības sai-tes, jo saka: *[Svētīts ir tas.] kam Ciānā ir ugunskurs un Jeruzalemē krāsns* (Jes.31:9) un *[nolādēta ir] neauglīgā, kas nav dzemdējusi* (Īj.24:21). Žēlastība savukārt aicina mūs uz mūžīgās šķīstības tīrību un neaptraipītas jaunavības svētību, sakot: *Svētīgas ir neauglīgās un tās miesas, kas nav bērnus nesušas, un krūtis, kas nav zīdījušas un Kas neienīst savu tēvu un māti, sievu .. tas nevar būt Mans māceklis*, un apustulis: *Tādēļ turpmāk precētie lai ir kā neprecēti* (Lk.23:29, 14:26, 1.Kor.7:29). Bauslība saka: *Upuri no savu augļu pārpilnības un sava vīna neaizturi*, bet žēlastība saka: *Ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem* (2.Moz.22:29; Mt.19:21). Bauslība neaizliedz atmaksu par nodarījumiem un atbilstību par ievainojumiem, jo saka: *Acī pret aci un zobu pret zobu*. Žēlastība pārbauda mūsu pacietību, kad mums ir nodarīts pāri, un liek panest divreiz lielāku postu, sacīdama: *Ja kas tev sit labajā vaigā, tam pagriez arī otru. Un, kas ar tevi grib tiesāties un ņemt tavus svārkus, tam atdod arī apmetni* (2.Moz.21:24, Mt.5:39-40). Pirmā pasludina, ka mums vajag ienīst savus ienaidniekus, otrā

– ka vajag viņus mīlēt tik ļoti, ka prasa: mums par viņiem vienmēr jālūdzas.

XXXIII NODAĻA.

Par to, ka Evaņģēlija priekšraksti ir maigāki par bauslību.

Tāpēc katru, kas kāpj augšup pretī evaņģēliskajai pilnībai, šo tikumu nopelni uzreiz paceļ pāri katram bauslības likumam, un visu ikdienišķo, ko pavēlēja Mozus, pastumj malā, atzīstot, ka viņš stāv vienīgi zem Pestītāja žēlastības un dodas pretī šim augstajam stāvoklim. Tāpēc grēkam nav varas pār viņu, jo *mūsu sirdīs izlieta Dieva mīlestība ar Svēto Garu, kas mums dots* (Rom. 5:5), kas atceļ rūpes par jebko citu un vairs neiekāro ne to, kas ir aizliegts, ne atmet to, kas ir pavēlēts, jo viss, ko viņš vēlas, ir Dievišķā mīlestība, un to vairs neiepriecina pat tas, kas ir atļauts.

Bet stāvot zem bauslības un turoties pie likumīgās laulības, kas aizliedz izlaidīgu apkārtstaigāšanu, un saglabājot uzticībai vienai sievietei, miesīgās iekāres ērkšķi tomēr nevar nedurt dziļi, lai gan uguni, kurai malka tiek bagāti piemesta, ir grūti saturēt nospraustajos rāmjos, ka tā neizplatās tālāk un nesadedzina visu, kam pieskaras. Un, lai gan šis novērojums liek domāt, ka nav brīv iedegties pāri robežām, tad tik un tā – pat ja uguns tiek turēta grožos, tā vienalga deg, jo cilvēka griba ir kļūmīga un miesīgās kopošanās paradums dzen to netiklības pārmērībās. Bet tajos, kuros Pestītāja žēlastība ir aizdedzinājusi svētās šķīstības mīlestību, Tā Kunga mīlestības uguns aprij visus miesīgās iekāres ērkšķus, un viņu šķīstības ledu nespēj atkausēt nekādas grēka ogles.

Tā bauslības kalpi, turēdamies pie bauslības lietām, krīt likuma pārkāpšanā, bet žēlastības mantinieki, nicinādami likumā atļauto, par likuma pārkāpšanu neko nezina. Bet tāpat, kā grēks ir dzīvs tajā, kas turas pie laulības, tāpat grēks ir arī tajā, kas paliek tikai pie desmitās tiesas maksāšanas un pirmajiem augļiem. Jo kā bezrūpīgs slaists viņš noteikti grēko vai nu pie augļu daudzuma, vai labuma, vai sadalīšanas ikdienā. Tā kā viņam ir pavēlēts ar visu, kas viņam ir, negurstoši kalpot trūkumcietējiem, pat ja viņš to izdalītu pilnīgā ticībā un Dieva bijāšanā, tomēr viņam ir grūti kādreiz nekrīst grēka

lamatās. Bet grēks nespēj valdīt pār tiem, kas nenicina Tā Kunga padomu un kas visu savu mantu atdod nabagiem, ņem savu krustu un seko Žēlastības Dibinātājam. Jo nekādas neticīgo rūpes par ēdiena sagādāšanu netraucē tam, kurš dievbijīgi izdala un atdod savu bagātību, ko viņš jau ir iesvētījis Kristum un vairs neuzskata par savu, ne arī nenovīdīga vilcināšanās mazina dāvanu dalīšanas prieku, jo bez bailēm par savām vajadzībām un paša iztikas trūkumu viņš atdod to, kas vienreiz un uz visiem laikiem ir veltīts Dievam un vairs netiek uzskatīts par paša mantu, jo viņš ir pārliecināts, ka tad, kad viņš to būs sev aizliedzis, Dievs viņu paēdinās daudz vairāk nekā putnus debesīs.

No otras puses, tas, kurš pasaules labumus patur, vai arī, siets pie vecās bauslības likumiem, atdod daļu no savas peļņas vai desmito tiesu no savas bagātības un saviem pirmajiem augļiem – lai gan ar to viņš lielā mērā var apslāpēt sava grēka uguni ar dāvanu rasu – tomēr, lai cik dāsni viņš atdotu savu bagātību, no grēka kundzības nav iespējams tikt vaļā pavisam, kā vien ar Pestītāja žēlastību tikt vaļā no mantkārības līdz ar visu savu mantu. Tāpat riebīgajās grēka lamatās nevar nekrist tas, kurš ir gatavs, kā bauslība to liek, izraut aci pret aci, izsist zobu par zobu, vai ienīst savu ienaidnieku, vai arī kāro atmaksāt viņam nodarīto un perina ļaunas dusmas pret ienaidnieku, viņā noteikti iedegsies dusmu un naida kaislība. Bet ikviens, kas dzīvo Evaņģēlija žēlastības gaismā un ļaunumu uzvar, nevis tam pretodamies, bet to paciezdams, un tam, kas viņam sit pa labo vaigu, pagriež arī otru, un tam, kas grib ar viņu tiesāties mēteļa dēļ, atdod arī svārkus, un kas mīl savus ienaidniekus un par tiem, kas viņu lamā, lūdz – tāds cilvēks ir salauzis grēka jūgu un sarāvis tā važas. Jo viņš nedzīvo zem bauslības, kas taču neiznīcina grēka sēklas. Tāpēc apustulis ne bez iemesla saka: *Jo iepriekšējo pavēli atceļ tās nespēcības un nederības dēļ. Jo bauslība neko nav vedusi pie pilnības* un Tas Kungs ar pravieša muti saka: *Es tiem devu likumus, kas tiem nebija par labu, un baušļus, kas tiem nedod dzīvību* (Ebr.7:18-19; Eceh.20:24), bet no žēlastības, kas nevis tikai nolauž ļaunuma zarus, bet vēl izravē ļaunās gribas saknes.

XXXIV NODAĻA.

Kā lai cilvēks nonāk žēlastības lokā.

Tad nu nevienu, kas ar Evaņģēlija pilnību cenšas sasniegt pilnību un dzīvo no žēlastības, nespiež grēka kundzība, jo dzīvot no žēlastības nozīmē darīt to, ko liek žēlastība. Bet tas, kurš līdz galam nepakļaujas evaņģēliskās pilnības prasībām, lai zina, ka, lai gan viņš ir kristīts un mūks, viņš tomēr nedzīvo no žēlastības, jo viņu joprojām žņaudz bauslības važas un nospiež grēka nasta. Jo tā grib Viņš, kas ar žēlastības saņemšanu aicina pie sevis visus, kurus ir aicinājis, nevis tāpēc, lai izpostītu, bet lai uz viņiem celtu, un nevis atceltu, bet piepildītu Mozus prasības. Bet dažus, kas par to neko nezina, un par Kristus brīnišķīgajiem padomiem neliekas zinīs, ātri sasniedzamas brīvības vieglprātība ir tik ļoti atslābinājusi, ka viņiem ne vien neizdodas izpildīt Kristus likumus, it kā tie būtu pārāk skarbi, bet viņi arī tos likumus, kurus Mozus bauslībā ir devis kā iesācējiem un bērniem, nicina kā novecojušus, un savā bīstamajā brīvības vaļībā apliecina to, no kā apustulis riebumā novērsās: *[Mēs] grēkojam tāpēc, ka neesam padoti bauslībai, bet žēlastībai* (Rom.6:15).

Tātad tas, kurš nav zem žēlastības – jo viņš nekad nav kāpis Tā Kunga mācības augstumos, ne arī stāv zem bauslības, jo nav paklausījis pat mazākajiem bauslības likumiem, - vīrs, pār kuru guļas divkārša grēka vara, iedomājas, ka ir saņēmis Kristus žēlastību tikai tāpēc, ka savā bīstamajā brīvības apziņā liedzas Viņam piedēvēt. Viņš iekrīt tajā stāvoklī, no kura apustulis Pēteris mūs brīdina uzmanīties, sacīdams: *[Strādājiet] kā svabadi, nevis tādi, kam svabadība būtu kā ļaunuma apsegs*. Arī svētītais apustulis Pāvils saka: *Jo jūs, brāļi, esat svabadībai aicināti, lai jūs būtu brīvo no grēka kundzības, tik ne tādai svabadībai, kas dod vaļu miesai* (1.Pēt.2:16; Gal.5:13), zinot, ka bauslības likumu atmešana ir ceļš uz grēku. Bet brīvība, kā māca apustulis Pāvils, nav nekur citur, kā tikai pie Tā Kunga, jo viņš saka: *Tas Kungs ir Gars. Kur Tā Kunga Gars, tur ir brīvība* (2.Kor.3:17). Tāpēc es nezinu, vai svētītā apustuļa domu varu izskaidrot tā, kā tie, kam ir pieredze; tomēr vienu es zinu, kas ir ļoti skaidri pateikts arī bez kādiem paskaidrojumiem tiem, kas ir

apguvuši *πρακτική*, t.i., praktisko apmācību. Jo viņiem nebūs jāpiepūlas saprast to, ko viņi jau pazīst no savas pieredzes.

XXXV NODAĻA.

Jautājums, kāpēc dažreiz, kad mēs gavējam stingrāk nekā parasti, miesīgās iekāres uzbrūk niknāk.

GERMANS: Tu ļoti saprotami paskaidroji visgrūtāko jautājumu, kurš, kā mēs domājam, daudziem nav skaidrs. Tāpēc lūdzam tevi mūsu labumam piebilst un rūpīgi pastāstīt, kāpēc tad, kad mēs gavējam daudz stingrāk nekā parasti, un esam spēkus zaudējuši un noguruši, mūsos pamostas vēl niknākas miesas cīņas. Jo bieži, pamostoties no miega un ieraugot, ka esam apgānījūšies, mēs savā sirdī jūtamies tik nospiesti, ka pat neuzdrošināmies ticīgi celties uz lūgšanu.

XXXVI NODAĻA.

Atbilde, ka šo jautājumu vajadzētu pataupīt nākamajai sarunai.

TEONS: Patiesi, jūsu dedzība, ar kādu jūs gribat sasniegt pilnību ne vien uz brīdi, bet pilnīgi un līdz galam, liek mums bez paguruma turpināt šo sarunu. Jo jūs neatlaidīgi izjautājat nevis par ārējo šķīstību jeb miesas apgraizīšanu, bet par to, kas ir apslēpts, jo jūs esat atzinuši, ka pilnība nav vis redzamajā miesas atturībā, ko var sasniegt vai nu ar savaldību, vai izlikšanos, kā liekuļi to dara, bet ar labprātīgu un neredzamo sirds skaidrību, kuru svētītais apustulis apraksta šādiem vārdiem: *Jo nevis tas ir jūds, kas ārīgi ir tāds; ne arī tā ir apgraizīšana, kas redzama ārīgi pie miesas. Bet tas ir jūds, kam ir iekšēja, sirds apgraizīšana, garā un nevis burtā, tādām atzinība ir ne no cilvēkiem, bet no Dieva* (Rom.2:28-29), kas meklē sirdī apslēpto.

Bet tā kā jūsu vēlēšanos nevar pilnīgi apmierināt (jo ar īso nakts cēlienu, kas vēl palicis, nepietiek šī visai grūtā jautājuma izpētīšanai), es domāju, ka prātīgi būtu to uz kādu laiku atcelt. Jo šīs lietas, par kurām jārūnā klusi un no sirds, kas pilnīgi brīva no jebkādam

saviļņotām domām, ar kādu tās jāuzņem, un, tāpat kā izjautāšana jāturpina mūsu kopīgās šķīstības labad, tad arī tās nevar iemācīties bez taisnas stājas. Jo mēs nedzenamies pēc tukšiem vārdiem, bet pēc tā, par ko liecina sirdsapziņas ticība un vēl lielāks patiesības spēks. Tāpēc šķīstīšanās izpratni un mācību nevar izstāstīt neviens cits, kā vien tas, kas to ir piedzīvojis, ne arī kāds to var sasniegt, kā vien tas, kas no sirds un patiesi ir iemīlējis patiesību, lai necer to sasniegt, izjautājot ar tukšiem mutes vārdiem, bet dzenoties visiem spēkiem, neklausoties tukšas plāpas.

24. SARUNA

ABAS ABRAHĀMA SARUNA. PAR NONĀVĒŠANU.

I NODAĻA.

Kā mēs savu domu noslēpumus atklājām abam Abrahāmam.

Šī divdesmit ceturtā abas Abrahāma saruna ir ar Kristus laipnību salikta un tā noslēdz visu vecājo tradīciju un spriedumus. Kad ar jūsu lūgšanu atbalstu tā būs pabeigta – jo skaits noslēpumainā kārtā sakrīt ar divdesmit četriem vecājiem, par kuriem Jāņa Atklāsmes grāmatā teikts, ka viņi pasniedz kroņus Jēram (Jņ.atkl. 4:4) – mēs domājam, ka būsīm nomaksājuši visus savu solījumu parādus. Un tāpēc, ja šie mūsu divdesmit četri vecājie ir pelnījuši jēlkādu godības kroni par savu mācību, tad viņiem pienākas ar noliektām galvām to pasniegt Jēram, kas tika nokauts par pasaules pestīšanu, jo tas bija Viņš, kas Savā Vārdā dāvāja viņiem tik augstas jūtas un mums vārdus, kādi nepieciešami tik dziļu domu izteikšanai.

Tāpēc ar bažīgu sirdi mēs Abrahāmam atklājām savu domu iesākumu, kas ar ikdienišķām bažām mūs mudināja atgriezties savā zemē un apciemot savējos. Mūsu vēlēšanās dziļākais cēlonis dzima no atmiņām par to, ka mūsējie ir apveltīti ar tādu dievbijību un tikumiem, kuru dēļ viņi nekad nestāsies ceļā mūsu nolūkam, un mēs apdomājām, kā gūt vairāk labuma no viņu centības, un lai mūs nekavē ne rūpes par miesas vajadzībām, ne raizes par to, ko ēdīsim, jo

viņi ar prieku parūpēsies par tām, jo mēs savas dvēseles nebarojām ar tukšiem niekiem, ka daudzi, kas sekos mūsu paraugam un pamācībām, bet atgriezīsies un uzkāps uz pestīšanas ceļa. Bez tam vieta, kur mūsu acu priekšā atklājās mūsu priekšgājēju senais īpašums un apkārtnes jaukā piemīlība – cik glīti tas stiepās tālu tuksnesī, kur vientuļie koki ne vien iepriecināja mūka sirdi, bet arī apgādāja ar bagātu ēdamo!

Un, kad mēs to šim vecajam vīram paskaidrojām, kā to lika mūsu sirdsapziņas ticība – tiešiem vārdiem, un ar bagātīgām asarām rādījām, ka vairs nespējam pretoties iekšējā dzinuļa spēkam, ja Dieva žēlastība nenāks mums palīgā ar dziedināšanu, kuru viņš varētu dāvāt, vecais ilgi nogaidīja klusēdams, tad dziļi nopūtās un teica:

II NODAĻA.

Kā vecais izgaismoja mūsu maldus.

ABRAHĀMS: Jūsu domu nespēks rāda, ka vēl neesat atteikušies no pasaulīgām vēlmēm, ne arī esat nonāvējuši savas iekāres. Jo jūsu vēlmju daba liecina par sirds slinkumu, un šo svētceļojumu tālu no savējiem, kuru būtu vajadzējis izturēt sirdī, jūs panesat miesīgi. Jo visas [miesas vajadzības] būtu pilnīgi izdzītas no jūsu sirdīm, ja jūs būtu nostājušies uz atturības ceļa un sapratuši galveno iemeslu, kāpēc mēs dzīvojam vientuļībā. No tā es redzu, ka jūs darbojaties kūrā nedrošībā, ko Salamans apraksta tā: *Sliņķis nereti pēc daudz kā kāro*, un vēl: *Sliņķis mirst, netikdams tālāk par savām iegribām* (Sal.pam.13:4, 21:25). Jo tās pasaules ērtības, par kurām jūs runājat, arī mums netrūktu, ja mēs uzskatītu, ka tās pieder mūsu aicinājumam, vai arī domātu, ka no šiem kārumiem un priekiem var gūt tikpat lielu labumu, cik no zemes putekļiem un miesas ciešanām. Arī mūsu radnieku mierinājums mums nav tik ļoti liegts, lai tie, kas labprāt mūs atbalsta ar savu mantu, mūs pieviltu, ja vien šie Pestītāja vārdi neizslēgtu visu, kas veicina miesas atbalstu, jo Viņš saka: *Ja kāds nāk pie Manis un neienīst savu tēvu un māti, sievu un bērnus, brāļus un māsas un pat savu paša dzīvību, tas nevar būt Mans mācekļis* (Lk.14:26). Jo, ja mums pilnīgi tiktu atņemta vecāku gādība, tad mums netrūktu šīs pasaules ķēniņu palīdzība, jo viņi ar

lielu pateicību būtu priecīgi kalpot mūsu vajadzībām ar steidzīgu un brīvu prātu. Un, viņu devības uzturēti, mēs tad būtu brīvi no rūpēm par ēdienu, ja vien mūs briesmīgi nebaidītu pravieša lāsts. Jo viņš saka: *Nolādēts ir, kas paļaujas uz cilvēkiem un Nepaļaujieties uz dižciltīgajiem* (Jer.17:5; Ps.146:3). Mums arī vajadzētu savas celles novietot Nīlas upes krastā un pievadīt ūdeni līdz durvīm, lai tas nebūtu jānes uz muguras četras jūdzes, ja vien svētītais apustulis nebūtu novēlējis nepagurušiem darīt šo darbu, mūs ar uzmundrinādam: *Katrs dabūs savu algu, pēc sava darba* (1.Kor.3:8). Ne arī mēs nezinām, ka arī mūsu zemē ir kādi tīkami apvidi, kur pārpārēm augļu un jauki dārzi, un auglīga zeme var sniegt vajadzīgo pārtiku ar niecīgu miesas piepūli no mūsu puses, ja vien mēs nebaidītos no tā, ka uz mums var gulties pārmetums, kas Evaņģēlijā vērst pret bagātnieku: *Jo tu savu labumu esi dabūjis, dzīvs būdams* (Lk.16:25). Bet, tā kā visas šīs lietas mēs nicinām un atmetam līdz ar visiem zemes priekiem, mēs augstāk par jebkādu greznību ceļam šo briesmīgo un plašo tuksnesi, un nekādas auglīgas zemes bagātības nevaram salīdzināt ar kailajām smiltīm, jo mēs nedzenamies pakal šīs miesas laicīgajiem ieguvumiem, bet gara mūžīgajai algai. Jo tas mūkam ir par maz, ka viņš vienreiz ir spēris atsacīšanās soli, t.i., savas atgriešanās sākumā novērsies no šīs pasaules, ja viņš no tās nenovēršas katru dienu. Jo līdz pat šīs dzīves beigām mums kopā ar pravieti ir jāsaka tā: *Es nelaiimes dienu neesmu vēlējis, Tu to zini* (Jer.17:16). Tāpēc arī Tas Kungs Evaņģēlijā saka: *Ja kāds grib Man sekot, tad tāds lai aizliez sevi, ik dienas ņem uz sevi savu krustu un staigā Man pakal* (Lk.9:23).

III NODAĻA.

Par to, kādā apvidū vientuļņiekam vajadzētu apmesties.

Tam, kurš ir nopietni noraizējies par sava iekšējā cilvēka šķīstību, ir jāmeklē tāds novads, kas ar savu auglību un ražību nemudina uz raizīpilnu vēlēšanos to iekopt un nenovērš no sakopotā un nekustīgā stāvokļa cellē, un nedzen āra gaisā strādāt kādus darbus, jo tad viņa domas, brīvībā palaistas, visu prāta savākšanos un nolūka uz-

tveres asumu izkaisa pa visiem vējiem. Pret to nevar nodrošināties citādi, lai cik uzmanīgs un vērīgs tu būtu, kā vien, ja tu pastāvīgi turi savu miesu un dvēseli ieslēgtu [celles] sienās, kur it kā prasmīgs zvejnieks ar apustuļu amatu tu meklē pārtiku, izsalcis un nekustēdamies ķer domu barus, kas peld tavas sirds rāmajā dzelmē, un, ar vērīgu skatienu it kā no augstas klints pārlūko, lai ātri un skaidri vari izlemt, ko pievilināt ar savu glābjošo āķi, un ko atnest un atgrūst kā puvušas un indīgas zivis.

IV NODAĻA.

Kādus darbus vajadzētu uzņemties vientuļniekiem.

Tāpēc katrs, kas pastāvīgi turas šajā modrībā, sasniegs to, ko skaidri aprakstījis pravietis Habakuks: *Es nostāšos savā sarga vietā, es turēšos stingri savā sargu tornī, un es novērošu un pārbaudīšu kā izlūks, ko Viņš man sacīs un kādu atbildi dos uz manu sūdzību* (Hab.2:1). Un to, cik grūti un nogurdinoši tas ir, apliecina to pieredze, kas dzīvo Kalamī vai Porfiriona tuksnesī. Jo, kaut arī viņus no visām pilsētām un cilvēku mitekļiem šķir lielāks tuksneša gabals, nekā Skita tuksnesis (jo, ieejot tuksneša tālākajos kaktos septiņu vai astoņu dienu gājumā, viņu slēptuves un celles vēl nav redzamas), tomēr tas, ka viņi ir nodevušies zemkopībai, redzams ik reizi, kad viņi atnāk uz mūsu nožēlojamo apvidu, vai uz Skitu, jo viņus kaitina uzmācīgas domas un satraukums, it kā viņi būtu iesācēji, kas nekad nav pievērsuši ne mazāko uzmanību vientuļības skolai un tāpēc nespēj izturēt vientuļnieka dzīves mieru un klusumu, un viņus nekavējoties dzen prom, it kā viņi būtu pavisam nepieredējuši. Jo viņi nav ar uzmanību un pastāvīgu cenšanos iemācījušies savaldīt iekšējā cilvēka viņošanas un nav apspieduši domu vētras, jo, ik dienas vaiga sviedros strādādami svaigā gaisā, viņi visu dienu rosās tukšā telpā ne vien miesīgi, bet arī sirdī, un palaiž vaļā savas domas tāpat, kā ķermeņi, kas skraida šurp un turp. Tāpēc, dzīdamies pēc daudzām lietām, viņi nepamana ne sava prāta muļķību, ne arī uzmana tā bezmērķīgo apkārtstaigāšanu un, nespēdami panest dvēseles skumjas, viņi domā, ka klusums nav paciešams, un tos,

kuri nenogurst no smaga darba laukā, nokauj klusums un izdzen dziļais miers.

V NODAĻA.

Par to, ka miesas nemiera dēļ sirds raizes nevis norimst, bet pieaug.

Nav labi arī, ja to, kurš dzīvo cellē un ir sakopojis savas domas it kā šaurā klosterī, nodarbina daudzas rūpes, kas laužas ārā no mitekļa kopā ar pašu cilvēku, un skraida apkārt kā mežonīgs zirgs. Jo, kad tas skraida brīvībā ārā no sava staļļa, uz īsu brīdi iestājas skumjš mierinājums, bet, tiklīdz ķermenis atgriežas savā cellē, viss domu bars atkal ienāk atpakaļ savās mājās un ierastā vaļība raisa pašas briesmīgākās sāpes. Tie, kuri nezina, kā cīnīties pret savu iedomu kārdinājumiem un kuru krūtīm uzguļas smaga grūtsirdība – atkāpšanās no stingrās kārtības un atļaušanās iziet ārā biežāk izsauc visļauņāko mēri līdzīgi tam, kas šo iziešanu uzskata par dziednošām zālēm. Tāpat cilvēki iedomājas, ka miesas drudzi var remdināt ar auksta ūdens malku, lai gan tad iekšējā uguns nevis tiek noslāpēta, bet uzliesmo vēl niknāk, jo pēc īsas atlaišanas seko daudz ļaunāks uzbrukums.

VI NODAĻA.

Salīdzinājums, kā mūkam jāsargā savas domas.

Tāpēc mūka uzmanībai jābūt pilnīgi pievērsta vienai lietai, proti, Dievapcerei, un visu viņa domu cilāšanās un riņķošana lai ir tai stingri piesaistīta, it kā cilvēks, ja viņš grib aizsniegt apaļas arkas velvi, lai velk līniju cauri tās centram, jo tad pēc droša mēra viņš saskaņā ar celtniecības likumiem iegūs vajadzīgo apļa izmēru. Bet ja kas grib to izdarīt bez centra noskaidrošanas, tad pat ar vislielāko pašpārliecību viņš nespēs novilkēt apli bez kļūdām, vai, vienkārši skatīdamies uz to, pamanīt, cik ļoti ar savu kļūdišanos ir sakropļojis apļa pilnības skaistumu, ja visu laiku neatskatīsies uz šo pareizo mēru un pēc tā nelabos iekšējo un ārējo malu, kas lielo un augsto ēku noslēdz īstajā punktā. Tā arī mūsu prāts – ja visos

darbos un apstākļos tas nestaigās apkārt Tā Kunga mīlestībai kā nekustīgam centram, kas visu domu saturu saskaņo, ja tā var teikt, ar mīlestības kompasu, tas [pat ar] vislabākajām prasmēm nekad neuzcels to garīgās ēkas celtni, kuras arhitekts ir Pāvils, un neieies šajā lieliskajā namā, kuru svētais Dāvids kāroja atklāt savā sirdī parādīt Tam Kungam, teikdams: *Cik brīnišķa, Kungs, ir Tava žēlastība! Cilvēku bērni nāk pie Tevis un glābjas Tavu spārnu pavēnī* (Ps.36:8), un bez izpratnes uzcels savā sirdī namu, kas nav ne skaists, ne Svētā Gara cienīgs un kas galu galā sabruks un nespēs uzņemt to godību, lai tajā varētu iemānot svētais Iemītnieks, un nožēlojamā kārtā šī nama gāšanās apraks viņu pašu.

VII NODAĻA.

**Jautājums, kāpēc radnieku atrašanās blakus var traucēt,
bet viņi netraucē tiem, kuri dzīvo Ēģiptē.**

GERMANS: Tas ir ļoti pareizs un vajadzīgs likums tiem darbiem, kurus jādara cellē. Par tā vērtību mēs daudzkārt esam pārliecinājušies, ne vien sekojot jūsu svētuma paraugam, kas pamatojas apustuļu tikumu atdarināšanā, bet arī savā pieredzē. Bet mums nav līdz galam skaidrs, kāpēc mums tik ļoti vajadzētu bēgt no apmešanās blakus saviem radniekiem, kurus jūs tomēr pilnīgi neatgrūžat? Jo, kad mēs redzam jūsu nevainojamo gaitu pilnības ceļā – lai gan jūs ne vien dzīvojat savā zemē, bet daži no jums pat nav aizgājuši tālu no sava dzimtā ciemata – kāpēc tas, kas neievaino jūs, ir slikti priekš mums?

VIII NODAĻA.

Atbilde, ka ne viss der visiem cilvēkiem.

ABRAHĀMS: Dažreiz mēs redzam, ka ne visām labām lietām ir slikts iesākums. Jo, ja cilvēks uzdrošinās darīt vienu lietu tāpat kā citu, bet ne ar tādu pašu nolūku, vai arī ne ar vienādu svētību, viņš kritīs pievilšanas slazdos un mirs no tā, kas citiem sagādā mūžīgās dzīvības augli. Kā [Dāvids], gatavodamies cīņai ar kareivīgo milzi, saprata – ja viņš apgērbs smagās Saula bruņas, kas der tikai pieau-

gušam vīram, un kādās [Goliāts], kurš ir daudz stiprāks, varētu nogāzt gar zemi neskaitāmus ienaidnieku barus, kur nu vēl apdraudēt zēnu, ar gudru prātu izvēlējās tos ieročus, kas pieder viņa jaunībai un pret nekrietno ienaidnieku apbruņojās nevis ar krūšu bruņām un vairogu, ko redzēja citiem, bet ar tiem ieročiem, ar kādiem viņš varēja cīnīties (1.Sam.17).

Tāpēc ir pareizi, ka arī mēs vispirms rūpīgi apdomājam sava spēka robežas un izvēlamies tādu dzīves veidu, kāds katram der, jo, lai gan tie visi ir labi, tomēr ne viss der visiem. Tāpēc mēs nesakām, ka vientuļnieka dzīve, kas ir laba, der visiem, jo daudzi to uzskata ne vien par bezjēdzīgu, bet pat kaitīgu. Ne arī, ka mums ir taisnība, ka, uzsākot dzīvi kenobijā, dievbijīgas un uzteicamas rūpes par brāļiem vajadzētu uzņemt visiem. Tāpat arī svešinieku uzņemšanas augļu ir daudz, bet to nevar darīt katrs, lai nezaudētu pacietību. Tāpēc tavas zemes un šīs zemes dzīves veids vispirms ir savā starpā jāsalīdzina tāpat, kā cilvēka spējas, kas atklājas, vairākkārt parādotes [tiem pašiem] tikumiem vai netikumiem, un ir rūpīgi jāapsver no visām pusēm. Jo var gadīties, ka tas, kas ir grūti vai neiespējami vienas tautības cilvēkam, citam kļūst par viņa dabu, tāpat kā dažas tautas, kuras [no mums] šķir liels attālums, spēj izturēt briesmīgu aukstumu vai saules karstumu, ko citi, kas nepazīst tik bargas debesis, droši vien nevarētu panest, lai cik viņi stipri. Tāpat jūs, kas ar vislielāko prātu un miesas piepūli cenšaties paņemt daudzējādā ziņā labāko no šīs zemes, rūpīgi pārdomājiet, vai tajā apvidū, par kuru stāsta, ka tas ir lielā neticībā sasalis un aukstumā sastindzis, jūs, ja tā var teikt, varēsiet izturēt kaili. Jo mūsu ilgstošā svētdzīve ir gandrīz dabiski šo izturību darījusi par mūsu rakstura neatņemamu daļu, un ja jūs esat parliecinājušies, ka esat mūsu līdzinieki tikumā un noturībā, tad arī jums nevajag vairīties no saviem radiniekiem un brāļiem.

IX NODAĻA.**Tiem, kas sevis mērdēšanā spēj līdzināties
abam Apollam, nav jābaidās
no saviem radiniekiem kaimiņos.**

Bet, lai jūs varētu taisnīgi novērtēt sava spēka daudzumu ar izturības mēru, es jums pastāstīšu, ko izdarīja kāds vīrs aba Apolls, un, ja jūs savas sirds izmeklēšanā pārliecināties, ka savā mērķtiecībā un tīkumā no viņa neatpaliekat, tad jūs drīkstat palikt savā zemē un dzīvot tuvu saviem radiniekiem, savam nolūkam un savam dzīves veidam nekaitējot, un varat būt pārliecināti, ka ne jūsu tuvība, ne mīlestība uz šo apvidu nespēs iztraucēt jūsu pazemīgā liktens skarbumu, kuru jums šajā zemē uzspiež ne vien pašu griba, bet arī šī svētceļojuma vajadzība.

Kad pie vecā pašā nakts melnumā atnāca paša brālis un lūdza viņu uz brīdi atstāt klosteri, lai palīdzētu izglābt vērsi, kurš, kā viņš bēdīgs žēlojās, ir iesprūdis netālu purva mūklājā, un viņš to nevar izglābt viens, aba Apolls vienaldzīgi atbildēja: Kāpēc tu nelūdzu savu jaunāko brāli, kas tev, ejot garām, ir daudz tuvāk, nekā es?" - Kad šis, domādams, ka viņš ir aizmirsis par jaunākā brāļa nāvi, kurš sen, kopš apbedīts, un ir palicis pavisam vājš prātā no ārkārtējās atturības un vientulības, atbildēja: Kā es lai pasaucu to, kas nomira pirms piecpadsmit gadiem? Aba Apolls tam teica: Vai tu nezini, ka arī es jau divdesmit gadus esmu nomiris šai pasaulei un no sava kapa šajā cellē es tev nekā nevaru palīdzēt tajās lietās, kas skar tagadējās dzīves darīšanas? Kristus man tik stingri aizliedz atkāpties no sevis nonāvēšanas uzdevuma, uz ko esmu saņēmis, ka Viņš pat neļāva uz īsu brīdi atrauties uz tēva bērēm, kas būtu bijis daudz piedienīgāk un dievbijīgāk.

Un tagad izmeklējiet savu krūšu noslēpumus un rūpīgi apdomājiet, vai arī jūs varat saglabāt šādu stingrību attieksmē pret saviem radiniekiem, - un, ja jūs saprotat, ka līdzināties viņam dvēseles nonāvēšanā, tad ziniet, ka jūsu radnieku un brāļu tuvums jūs neskars, jo jūs esat miruši arī tādā ziņā, ka neļaujiet viņiem gūt labumu no jūsu palīdzības, ne arī jūs drīkstat atslābt [no garīgās dzīves uzdevumiem, pildot] pienākumu pret viņiem.

X NODAĻA.

Jautājums, vai tas ir slikti, ka mūka vajadzības apmierina viņa radnieki.

GERMANS: Šajā jautājumā tu nekādā ziņā neesi atstājis nekādu neskaidrību. Jo mēs apzināmies, ka nevaram paturēt savas skrandainās drēbes, ne ik dienu [radnieku] tuvumā staigāt basām kājām, un šeit ar savu darbu nevaram sagādāt to, kas nepieciešams iztikai, jo te jānes ūdens uz muguras trīs jūdzes tālu. Gan mums, gan viņiem par kaunu mēs to nevaram darīt visu acu priekšā. Tomēr, kā tas varētu samaitāt mūsu ieceri, ja mēs pilnīgi atteiktos no rūpēm gatavot ēdienu, bet viņi mūs apgādātu ar visu, lai mēs varam pilnīgi nodoties lasīšanai un lūgšanām, jo, atraisīti no šiem pienākumiem, mēs varētu daudz dedzīgāk nodoties tikai garīgām lietām?

XI NODAĻA.

Atbilde, kā šo jautājumu skaidroja svētais Antonijs.

ABRAHĀMS: Es jums nestāstīšu savu viedokli par to, bet svētītā Antonija – kā viņš izjauca kāda brāļa slinkumu (kuru bija pārņēmusi tevis aprakstītā ārējā dievbijība), ar to arī pārcirzdams tava jautājuma mezglu. Jo reiz, kad viens atnāca pie viņa un teica, ka vientuļnieku kārtību nemaz nav, par ko apbrīnot, un apgalvoja, ka daudz lielāku tikumu prasa dzīšanās pēc pilnības, dzīvojot starp cilvēkiem, nevis tuksnesī, un lielījās, ka ar brāļu gādību ir atraisījies no visām rūpēm un ikdienas darbu raizēm, un bez mitas un nepārtraukti nododas lasīšanai un lūgšanām, garu neatraudams. Tad svētītais Antonijs jautāja: Saki man, labais draugs, vai tu sēro kopā ar viņu sērām un nelaimēm, un tāpat priecājies kopā ar viņu uzvarām? - Viņš apliecināja, ka jūt līdzīgi abiem. Uz ko vecais: Tev vajadzētu zināt, viņš teica, ka arī nākamajā pasaulē tu tiks tiesāts kopā ar tiem, ar kuriem tu šajā dzīvē dalījies viņu ieguvumos un zaudējumos, priekos un bēdās. - Vēl nebūdam apmierināts ar šo spriedumu, svētītais Antonijs iesāka plašāku skaidrojumu, sacīdams: Šāds dzīves veids un šis augstākajā mērā liekulīgais dievbijības stāvoklis

sīt tevi ne vien tā, kā es to aprakstīju (lai gan tu tagad to nejūti, kad saki it kā no Salamana Pamācībām: *Viņi sīt mani, bet man tas nesagādā sāpes; viņi kuļ un slāna mani, bet es to nejūtu vai, kā teicis pravietis: Svešinieki aprij viņa spēkus, bet viņš pats to neliekas manām* (Sal.pam.23:35; Hoz.7:9), bet dienu no dienas nepagurdami viņi sien tavu prātu pie zemes lietām un šūpo kā pagadās, un viņi arī no tevis izvilina tavu pūļu algu, jo neļauj tev iztikt ar to, ko paša rokas tev sagādā, dienišķo pārtiku nopelnot ar savām rokām pēc svētītā apustuļa likuma, jo viņš, kad deva savus pēdējos norādījumus Efezas draudzes vadītājiem, apliecināja – lai gan esmu aizņemts ar svētajiem Evaņģēlija sludināšanas pienākumiem, tomēr apgādāja ne vien sevi, bet arī tos, kuriem to liedz viņu kalpošanas pienākumi, sacīdams: *Jūs paši zināt, ka šīs manas rokas kalpojušas manām vajadzībām un tiem, kas pie manis bija*. Bet lai parādītu, ka šie vārdi ir domāti mums, viņš citur saka: *Jūs paši zināt, ka mēs jūsu starpā neesam dzīvojuši nekārtīgi, neesam arī ne pie viena maizi ēduši par brīvu, bet esam dienām naktīm grūti strādājuši un pūlējušies, lai nevienam no jums nebūtu par apgrūtinājumu; nevis it kā mums nebūtu uz to tiesības, bet lai jums būtu par paraugu, ka jūs mums varētu sekot* (Apd. 20:34; 2.Tes.3:7,9).

XII NODAĻA.

Par strādāšanas noderību un laiskuma ļaunumu.

Un tā, lai gan radinieki mūs var apgādāt, tomēr mēs esam izvēlējušies atsacīšanos no visiem labumiem un esam izraudzījušies savas ikdienas miesas vajadzību apgādāšanu pašu pūlēm, nevis palūties uz radnieku palīdzību, un mazāk dzīties pēc dīkas Rakstu apceres, par ko tu runāji, un pēc neauglīgas nodošanās lasīšanai. Labāk būt nabagam, bet ar darba pilnām rokām. Mums vajadzētu ar prieku dzīties pēc [atteikšanās no visiem labumiem, ko sagādā radinieki], jo apustuļu piemērs māca, ka tas ir labāk, un arī tāpēc, ka vecājo likumi to ir noteikuši mums par labu.

Un jums jāzina, ka tas jūs ietekmē ne mazāk, kā ļaunums, par kuru es runāju iepriekš, jo, [ja par tevi rūpējas radinieki], tavs ķermenis jūtas labi un veselīgi, tomēr tevi uztur cita padarītais, kas

īstenībā piedien tikai vārgajiem. Jo visi cilvēki meklē citu žēlsirdību, izņemot mūku kārtu, kas saskaņā ar apustuļa pavēli ikdienas darbos iztiek paši. Tāpēc ir skaidrs, ka ne vien tos, kuri lepojas, ka viņus uztur vai nu turīgie radnieki, vai kalpu darbs, vai viņu lopu un lauku peļņa – pat šīs pasaules valdniekus uztur citu žēlsirdība. To apliecina mūsu senču atziņa, jo viņi ir teikuši, ka visu, kas tiek ņemts mūsu ikdienas pārtikai un ko nav sastrādājušas un sagatavojušas pašu rokas, vajag uzskatīt par žēlastību, kā māca apustulis, kurš slinkajam pavisam aizliedz pieņemt cita dāvanas, sacīdams: *Kas nestrādā, tam nebūs ēst* (2.Tes.3:10). Šos vārdus svētītais Antonijs Lielais pavērsa pret kādu citu, un arī mūs viņš ar šo piemēru pamācīja vairīties no [ģimenes] attiecību un visu iztikai nepieciešamo dāvanu, kā arī ērtas mājas ērtību pazudinošā vilinājuma, un visas pasaules bagātības un mitekļiem rotātas tāles vietā lika izvēlēties kailo smilšu šausminošos apvāršņus, lai nebūtu atkarīgi no citiem. Tāpēc mums ne vien jābēg bezceļu klajumos, bet arī, lai auglīgās zemes smarža mūs nepieradina pie izklaidības, to apstrādājot, kamdēļ prāts tiek atrauts no galvenās kalpošanas sirdij un paliek nederīgs garīgiem mērķiem.

XIII NODAĻA.

Stāsts par bārddziņa peļņu, kas šeit ievietots velna maldu atpazīšanai.

Tā kā jūs gribat izglābt arī citus un steidzaties atgriezties savā zemē ar cerību uz lielāku ieguvumu, uzklusiet arī stāstu par abu Makāriju, ļoti veikli un jauki sacerētu, kuru viņš pastāstīja kādam cilvēkam līdzīgu kārdinājumu varā ar nolūku viņu dziedināt.

Kādā pilsētā, viņš teica, reiz dzīvoja ļoti apķērīgs bārdzīnis, kas mēdza katru noskūt par vienu denāriju un, saņēmis par darbu šo nožēlojamo maksu, sagādāja sev dienišķo maizi, un, parūpējies par savu miesu, katru dienu pamanījās simts denārijus ielikt savā kabatā. Tā čakli krādams savu peļņu, viņš uzzināja, ka citā tālā pilsētā visi bārdzīnim maksā trīs denārijus. Un viņš sprieda: Cik ilgi es būšu mierā ar šiem nabaga grašiem, kad man par darbu maksā vienu denāriju, lai gan, aiziedams turp, es varētu sakrāt daudz vai-

rāk? - Un, paņēmis līdz visus sava amata rīkus, samaksājis visu, ko bija nopelnījis un sakrājis, viņš devās grūtā ceļā uz bagāto pilsētu. Tur jau pirmajā dienā pēc ierašanās viņš no visiem prasīja tik, cik bija dzirdējis, un vakarpusē, redzēdams, ka ir nopelnījis daudz denāriju, priecīgs gāja pie miesnieka nopirkt visu, ko gribēja ēst vakariņās. Bet, sācis iepirkties, viņš visus nopelnītos denārijus izdeva par mazu gabaliņu gaļas un nepārnesa mājās nevienu grasi atlikuma. Redzēdams, ka tādā veidā tiek ik dienas iztērēta visa peļņa un viņam ne tikai neizdodas kaut ko atlicināt, bet viņš tik tikko spēj savilkt galus, viņš sāka pie sevis apdomāt un teica: “Es atgriezīšos savā pilsētā un atkal pelnīšu to pašu mazumiņu, no kā tad, kad visas miesas vajadzības bija apmerinātas, atradās pārpalikums, ko atlikt vecumdienām, un, lai gan tas likās sīks un mazs, tomēr, visu laiku papildināts, izauga līdz lielai summai. Patiesībā šī vara denāriju peļņa bija daudz lielāka, nekā šie trīs, no kuriem ne vien nekas nepaliek pāri, bet pat iztikas vajadzības var tik tikko apmierināt.

Tāpēc ir labāk, ja mēs ar nepārtrauktu pūlēšanos dzenamies pēcniecīgās peļņas tuksnesī, no kā mūs nevar atraut nekādas pasaulīgas rūpes, nekādas zemišķas pieķeršanās, ne godkāres lepnība un iedomība (jo *labāk būt taisnam ar mazumu nekā būt bezdievim un dzīvot pilnībā* (Ps.37:16), nekā dzenamies pēc lielās peļņas, kuru, pat ja to sagādā daudzu pievēršanās, tik un tā aprij pasaulīgās dzīves vajadzības un ikdienas izklaidības sūce. Jo, kā saka Salamans, *Viena ar mieru pilna sauja ir labāka nekā abas dūres pilnas darba pūļu un vēja ķeršanas* (Sal.māc.4:6). Šajos kompromisos paslīd visi, kas ir nespēcīgi, un, tā kā viņi nav droši par savu glābšanu un viņiem ir vajadzīga citu mācība un padoms, velna blēdība viņus mudina pievērst [ticībai] un virzīt citus, bet, ja arī viņiem izdodas šādā veidā gūt kādu labumu, tad ar savu nepacietību un rupjo izturēšanos viņi tik un tā pazaudē to, ko bija nopelnījuši, un ar viņiem notiks tas, ko teicis pravietis Hagajs: *Kas grib nopelnīt bagātību, ber to caurā makā* (Hag.1:6). Jo patiesi tas, kas ar savaldības trūkumu un ikdienas izklaidību zaudē to, ko ar citu pievēršanu ir izdevies nopelnīt, savu bagātību met caurā somā. Un tāpēc iznāk tā – kamēr viņš domā, ka, citus mācīdams, viņš gūs lielāku peļņu, patiesībā viņš zaudē savu ieguvumu. Jo *dažs lielā mantā ir nabags, kaut arī tēlo*

sevi bagātu esam, un dažs ir tiešām bagāts ar visu savu šķietamo nabadzību un labāks ir pazemīgais, kas pats veic savu darbu, nekā lielīgais, kam trūkst maizes (Sal.pam.13:7, 12:9).

XIV NODAĻA.

Jautājums, kā šāda nepareiza doma mūsos var iezagties.

GERMANS: Tavs stāsts un šis piemērs ļoti skaidri parāda šādu iedomu maldīgumu, bet mēs gribētu dzirdēt pamācību par to izcelšanos un kā to ārstēt, un tāpat mēs gribam zināt, kā šī pievilšana var mūs pārņemt. Jo katram ir jāzina, ka neviens cits nevar dzert zāles pret sliktu veselību, kā vien tas, kas ir noskaidrojis slimības cēloni.

XV NODAĻA.

Atbilde par trim dažādām dvēseles kustībām.

ABRAHĀMS: Visiem pārkāpumiem ir viens sākums un viena izcelšanās, bet kaislībām un netikumiem ir dažādi nosaukumi atbilstoši tās dvēseles daļas vai, ja tā var teikt, locekļa dabai, kas tikusi ievainota, kā tas redzams pie miesas slimībām – lai gan cēlonis ir viens un tas pats, tomēr katram ievainotajam loceklim ir sava slimība. Jo, kad miesas cietoksni, t.i., galvu pārņem kaitīga šķidruma spēks, tas rada galvassāpes, bet, kad tas iedarbojas uz ausīm vai acīm, tas pārtop ļaunās ausu sāpēs vai oftalmijā, un, kad tas izplatās locekļos un roku ekstremitātēs, to sauc par locītavu vai roku artrītu, bet, kad tas nolaižas līdz pēdu ekstremitātēm, tā nosaukums mainās un to sauc par podagru. Tā kaitīgais šķidrums, kas sākotnēji ir viens un tas pats, tiek saukts dažādos vārdos, jo ir dažādi locekļi, kuros tas ieplūst.

Tāpat, no redzamām lietām pārejot uz neredzamām, mums vajadzētu paturēt prātā, ka tieksme uz pārkāpumiem ir sadalīta, ja tā var teikt, starp mūsu dvēseles locekļiem. Un, kā apgalvo daži gudri vīri, šis tieksmes spēks ir trejāds – tā ir vai nu λογικόν, t.i., saprātīga, vai κύμινον, t.i., viegli aizkaitināma, vai ἐπιθυμητικόν, t.i., pakļauta iekārei, un, protams, to var sakustināt kāds ievainojums. Kad nu kaitīgās kaislības spēks pārņem savā varā šīs sajūtas prātu, tam tiek

dots nosaukums pēc tā, kādu daļu tas ir ievainojis. Tā, ja grēka mēris ir saindējis saprātīgo daļu, tas rada godkāres, iedomības, skaudības, lepnības, aizspriedumu, nesaskaņu, ķecerību grēkus. Ja tas ir ievainojis viegli aizkaitināmās sajūtas, tas dzemdina niknumu, nepacietību, īgnumu, grūtsirdību, mazdūšību un cietsirdību. Ja tas ir ievainojis to daļu, kas pakļauta iekārei, tad no tās ceļas rijība, netiklība, alkatība, skopums un citas kaitīgas un zemišķas iekāres.

XVI NODAĻA.

Par to, ka mūsu dvēseles saprātīgā daļa ir samaitāta.

Tāpēc, ja tu gribi noskaidrot šī [pirmā] pārkāpuma izcelšanos, tev ir jāatzīst, ka tavas apziņas saprātīgā daļa, no kuras galvenokārt ceļas aizspriedumi un godkāres noziegums, ir samaitāta. Tālāk, šis tavas dvēseles pirmais loceklis ir jāārstē ar pareizas spriestspējas un pazemības tikumu, jo, kad tas ir ievainots, tu iedomājies, ka vari ne tikai sasniegt pilnības augstumus, bet pat mācīt citus, un tev liekas, ka tu spēj dot norādījumus citiem, - godkāres lepnība tevi ir aizvedusi prom bezmērķīgā klaiņošanā, par ko liecina tava tukšā runāšana. No šiem [maldiem] tu tiksī vaļā bez grūtībām, ja, kā teicu, tu iestiprināsies patiesas spriestspējas pazemībā un ar sirds sāpēm atzīsi, cik grūti ir izglābt savu dvēseli, un no sirds sapratīsi ne vien to, ka esi ļoti tālu no citu pamācīšanas goda, bet arī, ka īstenībā tev pašam vajag skolotāja palīdzību.

XVII NODAĻA.

Par to, ka velna kārdinājumam pirmā padodas dvēseles vājākā daļa.

Tad nu patiesās pazemības dziedinošās zāles tev vajadzētu izliet pār šo dvēseles daļu, kuru mēs raksturojām kā sevišķi ievainotu, jo, kā redzams, tā ir vājāka nekā pārējie dvēseles spēki un pirmā padodas velna uzbrukumiem. Jo, kad mums draud kāds ievainojums, kuru izraisa vai nu mums uzkrautais darba smagums vai vide, tad parasti ar cilvēku ķermenī notiek tā, ka pirmie padodas tie, kas ir vājāki, un, kad viņus ir stingri satvērusi slimība, tas ar tādu pašu

ļāunumu krīt uz ķermeņa veselajām daļām, tā ka, tiklīdz mums uzpūš grēka nāvējošā elpa, dvēseli vispirms kārdina tā kaislība, pret kuru [dvēseles] vājākā daļa nav tik noturīga, un to apdraud gūsts šī spēka nagos, kam sardzes bezrūpība ļauj viegli notikt.

Tā Balaāms saprata, ka Dieva tautu var droši pievilt, kad viņš ieteica tajā pusē, par kuru viņš zināja, ka Israēla bērni ir vāji, viņiem jāizliek bīstami slazdi, jo viņš nešaubījās, ka, piedāvājot viņiem sievietes, viņi tūlīt kritīs un tiks iznīcināti netiklības dēļ, jo viņš zināja, ka tās dvēseļu daļas, kas bija pakļautas iekārei, ir samaitātas.¹⁵²

Visus mūs ar ļaunu viltu kārdina garīgā samaitātība, izliekot mānīgus slazdus tām dvēseles tieksmēm, kur tā saredz vājumu. Piemēram, kad mūsu dvēseles saprātīgā daļa ir ievainota, tā cenšas mūs pievilt tāpat, kā Raksti stāsta par ķēniņu Ahābu – viņu piemānīja sīrieši, kas teica: *Mēs, lūk, esam dzirdējuši, ka Israēla nama ķēniņi ir žēlsirdīgi un augstsirdīgi ķēniņi, tāpēc tērpsim savus gurnus maisos un tīsim ap savām galvām virves, un iesim ārā pie Israēla ķēniņa, varbūt mūsu dvēseles paliek dzīvas.* Un tāpēc viņu pievīla nevis melu dieviete, bet tukšā uzslava viņa lēnprātībai, [glaimojot]: *Vai tad viņš arvien vēl ir dzīvs? Tas taču ir mans brālis.* Tādā pašā veidā mūs var pievilt arī saprātīgās daļas maldi, kas izsauc Dieva nepatiku pret to, ka bijām cerējuši nopelnīt algu ar tikumu, kamdēļ uz mums attiecas pārmetums: *Tāpēc ka tu šo vīru, kuru Es biju paredzējis izdeldēt, esi no savas rokas izlaidis, tad tagad lai tava dvēsele atbild par viņa dvēseli un tava tauta par viņa tautu* (1.Ķēn.20:31-32,42). Vai arī, kad nešķīstais gars saka: *Un tas sacīja: es iziešu un kļūšu par melu garu visu viņa praviešu mutē* (1.Ķēn.22:22).

Viņš izmet maldināšanas tīklus ar saprātīgiem spriedumiem, par kuriem zina, ka tu pret tiem jutīsi nāvīgu riebumu. To nešķīstais gars gribēja [panākt] pie Tā Kunga, kārdinādams Viņu ar trim dvēseles kaislībām, par kurām viņš zināja, ka tās ir sagūstījušas visu cilvēci, bet [tik un tā] ar savu veiklo viltu nepanāca neko. Jo viņš vērsās pie tās saprāta daļas, kas [citiem] bija padevusies iekā-

152. Stāsts par Balaku, kurš lika pagānu priesterim Bileāmam nolādēt Israēlu, atrodams 4.Moz. 22.-24. nodaļā. Tajā nav minēti slazdi, kādus piemin Jānis.

rei, sacīdams: *Saki, lai šie akmeņi top par maizi*, pie tās daļas, kas pelnījusi dusmas, cenšoties Viņu pierunāt meklēt tagadējās dzīves kundzību un visas pasaules ķēniņvalstis; pie saprātīgās daļas, sakot: *Ja Tu esi Dieva Dēls, tad nolaidies zemē* (Mt.4:3,6). Šajās [kārdināšanās] viņa maldināšana nepanāca neko tāpēc, ka viņš redzēja – Viņā nav nekā samaitāta, [jo viņš rīkojās], sekojot pieņēmumam, kuru bija izveidojis, balstoties nepareizā priekšstatā. Tāpēc, kad Viņu kārdināja ienaidnieka nekrietnība, neviena Viņa dvēseles daļa nepadevās, jo *nāk šīs pasaules valdnieks; pār Mani viņš gan nenieka nespēj* (Jņ.14:30).

XVIII NODAĻA.

Jautājums, vai tiešām, vēloties dziļāku klusumu, mums vajadzētu doties atpakaļ uz savu zemi.

GERMANS: Starp citiem mūsu maldiem un kļūdām, kas ar tukšiem garīgo sasniegumu solījumiem mūsos ir aizdedzinājuši ilgās pēc dzimtenes (kā tava svētība ar vērīgu skatienu to pamanīja mūsu prātos), šis ir galvenais cēlonis, kāpēc mūs dažreiz apstāj brāļi un mēs vairs nevaram palikt netraucētā vientulībā un nepārtrauktā klusumā, kā mums to gribētos. Brāļu ierašanās izjauc mūsu ikdienas atturības mēru, kuru mēs gribētu ievērot netraucētu savas miesas šķīstīšanai. Bet tas, kā mums šķiet, mūsu dzimtenē nekad nenotiks, jo tur gandrīz nemaz nav iespējams atrast vēl kādu, kas uzņemtos šo dzīves veidu.

XIX NODAĻA.

Atbilde par velna maldiem, kas apsola vēl dziļāku vientulības mieru.

ABRAHĀMS: Vēlēšanās doties prom no cilvēkiem nāk no nesaprātīgas un nelabi iedomātas stingrības vai, pareizāk sakot, no vēl lielāka aukstuma. Jo, ja cilvēks šajā ceļā, kuru viņš ir iesācis, iet pārāk lēniem soļiem un dzīvo kā vecais cilvēks, ir pareizi, ka neviens – es nerunāju par svētajiem – viņu neapciemo. Bet tev, ja tevi ir aizdedzinājusi patiesa Tā Kunga mīlestība un tu seko Dievam, ar

viskarstāko gara dedzību, noteikti ir jābēg prom no visiem cilvēkiem uz vistālāko un neaizsniedzamāko vietu. Bet, cik Dievišķās mīlestības smarža tevi tuvinās Dievam, tik arvien lielāks svēto brāļu pulks pulcēsies ap tevi. Jo, kā Tas Kungs saka: *Pilsēta, kas stāv kalnā, nevar būt apslēpta* (sal. Mt.5:14), jo to, kas Mani turēs godā, Tas Kungs teica, *arī Es pagodināšu, bet, kas Mani nicina, tie tiks pazemoti* (1.Sam.2:30).

Bet tev ir jāzina, ka tas ir pats viltīgākais velna rīks, tā ir viņa vislabāk noslēptā bedre, kurā ievilināt visnožēlojamākos un neuzmanīgākos, jo, pārlicinādams, ka vajag meklēt daudz tālākus un plašākus tuksnešus, un likdams sirdī iztēloties, ka tur slēpjas brīnišķīgs jaukums, un apsolīdams vēl augstākas lietas, viņš tiem atņem viņu ikdienas sasniegumus. Jo tam, kurš seko šai tukšajai cerībai un aiziet prom no vecajo kopdzīves, tiek atņemtas viss, ko viņš savā sirdī bija maldīgi iedomājies, un, piecēlies it kā no dziļas snaudas, viņš neatradīs neko no tā, par ko bija sapņojis.

XX NODAĻA.

Cik noderīga ir atpūta, kad ierodas brāļi.

To, ka šis augstākajā mērā spirdzinošais atpūtas un laipnības starpbrīdis, kas dažkārt mēdz iespraukties tad, kad ierodas brāļi – lai gan mums tas var likties apgrūtinoši un no tā gribas bēgt – tomēr ir ļoti noderīgs un labs gan mūsu miesai, gan dvēselei. Tas jums tagad pacietīgi jāuzklausā dažos vārdos.

Bieži gadās – neteikšu, ka tikai iesācējiem un vājiem cilvēkiem, bet pat vispieredzējušākajiem un pilnīgākajiem, - ja kādas pārmaiņas nemazina viņu prāta sasprindzinājumu, viņu gars paliek auksts vai viņu miesas veselība katrā ziņā nonāk visbīstamākajā stāvoklī. Tāpēc, kad brāļi bieži nāk ciemos, gudrajiem un pilnīgajiem viņus ne vien pacietīgi jāuzņem, bet ar pateicību jāaicina ienākt – vispirms tāpēc, ka viņi vienmēr skubina dzīties ar vēl lielāku dedzību pēc noslēgšanās tuksnesī (lai gan šķiet, ka viņi kavē mūsu virzīšanos uz priekšu, īstenībā viņi to uztur svaigu un nepārtrauc); otrkārt tāpēc, ka viņi mums dod iespēju atspirdzināt miesu ar to labumu, ko sagādā laipnība, un tai pašā laikā ar vispatīkamāko miesas atpūtu

sagādā lielākus sasniegumus par tiem, kurus mēs iegūstam ar atturības pūlēm. Par šo jautājumu es īsi atstāstīšu piemērotu stāstu, kas līdz mums atnācis no seniem laikiem.

XXI NODAĻA.

Par to, kā evaņģēlists Jānis esot parādījis atpūtas vērtību.

Stāsta, ka svētītais Jānis, kad viņš vēl ar savām rokām maigi tvarstīja irbes, pēkšņi esot ieraudzīja filosofu, kas viņam tuvojās mednieka apģērbā, un bijis pārsteigts, ka tik slavens un cienījams vīrs pazemojas līdz tik zemišķai un parasti izklaidei. Un [filosofs] teica: Vai tas var būt, ka tu esi tas pats Jānis, kura lielā un tālu dzirdamā slava izraisīja manu viskarstāko vēlēšanos iepazīties? Tad kāpēc tu nododies tik nožēlojamai izpriecai? - Uz ko svētītais Jānis: Kas tas ir, viņš teica: Ko tu nes rokā? Tas atbildēja: Šaujamloku. Un kāpēc, Jānis teica: Tu to nēsā līdz uzvilktu? Tas nebūs labi, ja to visu laiku turēsi uzvilktu, jo atspere atslābs. Vingrums ar laiku atslābs, līdz zudīs pavisam, un, kad pienāks brīdis raidīt ašas bultas pakal zvēram, pastāvīgais sasprindzinājums tam būs atņēmis vingrumu. - Un, mans bērns, svētītais Jānis piebilda, neliedz, ka īsa un viegla prāta atpūta tevi mulsina, jo, ja tu dažreiz neatlaidīsi un neatpūtināsi sava nolūka stingrību, tavš gars no nepārtrauktā sasprindzinājuma zaudēs savu lokanumu un, kad būs tāda vajadzība, tu vairs nespēsi izdarīt to, kas ir pareizi.

XXII NODAĻA.

Jautājums, kā lai saprot Evaņģēlija vārdus: *Mans jūgs ir patīkams un Mana nasta viegla.*

GERMANS: Tā kā tu mums es iedevis zāles pret visiem maldiem, un tavā mācībā visas velna lamatas, kas mūs kavē, ar Dieva žēlastību ir atklātas, mēs lūdzam, lai tu mums paskaidro arī to, kas teikts Evaņģēlijā: *Jo Mans jūgs ir patīkams un Mana nasta viegla* (Mt.11:30). Jo tas šķiet pretēji pravieša vārdiem, kas saka: *Es pēc Tavu lūpu vārdiem esmu vairījies no varmāku tekām, turklāt arī*

apustulis saka: *Visi, kas grib svētbijīgi dzīvot Kristū Jēzū, arī tiks vajāti* (Ps.17:4; 2.Tim.3:12). Jo, kas ir grūts un briesmīgs vajāšanās, tas nevar būt viegls un patīkams.

XXIII NODAĻA.

Atbilde ar šo vārdu skaidrojumu.

ABRAHĀMS: Ar savu paša pieredzi mēs varam apliecināt, ka mūsu Kunga un Pestītāja vārdi ir patiesi, ja vien mēs saprotam pareizi, kas ir pilnība, un saskaņā ar Kristus gribu nomērdējam visas savas iegribas un atsakāmies no visām postošajām iegribām, ne vien aizliegdami sev paturēt atstāt kādus pasaules labumus (ar ko mūsu ienaidnieks pēc savas patikas var mūs izpostīt), bet arī atzīdami, ka neesam kungi paši pār sevi un patiesi par savējiem padarām apustuļa vārdus: *Nedzīvoju es, bet manī dzīvo Kristus* (Gal.2:20). Jo kura nasta varētu būt smaga tam, kas no visas sirds ir uzņēmis Kristus jūgu, ir nostiprinājies patiesā pazemībā, vienmēr acu priekšā turēja Kristus ciešanas un līksmo par visiem pāridarījumiem, sacīdams: *Kādēļ man ir labs prāts vājībās, pārestībās, bēdās, vajāšanās un bailēs Kristus dēļ. Jo, kad esmu nespēcīgs, tad esmu spēcīgs* (2.Kor.12:10)? Kāds ikdienas zaudējums, es prasu, var ievainot to, kurš lepojas ar pilnīgu atteikšanos un ar labu prātu Kristus dēļ novēršas no šīs pasaules greznības un visas tās kārības uzskata par mēsliem, lai iegūtu Kristu, un nicina jebkura zaudējuma radīto saviņņojumu, pastāvīgi apdomādams šo Evaņģēlija pavēli: *Ko tas cilvēkam palīdz, ka tas iemanto visu pasauli, bet tam zūd dvēsele. Jeb ko cilvēks var dot par savas dvēseles atpirkšanu* (Mt.16:26)? Un kāds zaudējums var sarūgtināt to, kurš saprot, ka nekas no tā, ko cits var atņemt, viņam nepieder, un ar neuzvaramu drosmi sauc: *Mēs nenieka neesam pasaulē ienesuši, tāpēc arī nenieka nevaram iznest* (1.Tim.6:8)? Ar kāda bada vajadzība var uzveikt šo drosmi, ja tu zini, kā iztikt bez zelta, bez sudraba, nedz vara savās jostās (Mt.10:9-10) un tāpat kā apustulis gaviļē darbā un pūlēs, daudzās bezmiega naktīs, *izsalkumā un slāpēs, daudzkreiz badā, salā un kailumā* (Kor.11:27)? Un kāds [darba] grūtums, kāda tava skolotāja pavēle spēj iztraucēt mieru krūtīs, ja tev nav savas gribas un tu ne

vien pacietīgi, bet ar pateicību uzņem visu, kas tev tiek pavēlēts, un, sekojot mūsu Pestītāja piemēram, centies darīt nevis pēc sava, bet Tēva prāta, kā Viņš Pats saka: *Tomēr ne kā Es gribu, bet kā Tu gribi* (Mt.26:39)? Un kāds ļaunums, kādas vajāšanas tevi izbiedēs, nē – kāds sods nebūs par iepriecinājumu tam, kas vienmēr priecājas kopā ar apustuļiem važās un ilgojas ciest negodu Kristus dēļ?

XXIV NODAĻA.

Kāpēc Tā Kunga jūgs liekas grūts un Viņa nasta smaga.

Bet tas, ka Kristus jūgs mums neliekas ne viegls, ne patīkams, ir mūsu izlaidības dēļ, jo mūs gāž pie zemes mūsu ticības trūkums un mulķīgi stūrgalvīgā cīņa pret Viņa pavēli vai, pareizāk sakot, padomu, kas saka: *Ja tu gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem; tad tev būs manta debesīs; un tad nāc un staigā Man pakaļ* (Mt.19:21), jo mēs gribam palikt pie savu pasaulīgo labumu bagātības. Un, tā kā velns mūsu dvēseli stingri tur pasaules darbos, tad, gribēdams mūs šķirt no garīgajiem priekiem, viņš sarūgtina ar pasaulīgo labumu zaudēšanu un ar savu veiklo viltu panāk, ka tad, ka Viņa jūga saldums un nastas vieglums samaitātās iekāres dēļ kļūst grūts – jo mēs esam sagūstīti mantas un bagātības važās, ko glabājam savām ērtībām un labsajūtai – viņš mūs var mocīt ar pasaulīgo rūpju pātagām, ar ko tiekam spīdzināti. Jo ikviens paliek *nesaraujami saistīts ar savu grēku valgu*, un no pravieša mutes dzird: *Dodieties tad nu paši savas uguns liesmās un to bultu kvēlē, kuras jūs esat aizdedzinājuši!* Jo, kā liecina Salamans, *Katrs cilvēks tiks sodīts, ar ko viņš ir grēkojis* (Sal.pam.5:22; Jes.50:11; Sal.gudr.11:17). Tad tie paši prieki, kas mums sagādāja baudu, kļūs par mocībām, un miesas baudas un ērtības atgriezīsies kā mocītāji pie to turētāja, jo tas, kuru uztur viņa bagātība, nekad neiegūs ne sirds pazemību, ne bīstamo baudu nomērdēšanu.

Bet tur, kur palīdz tikumi, tur visus tagadējās dzīves pārbaudījumus un zaudējumus, kādus vien ienaidnieks spēj izdomāt, var pānest ne vien ar vispazemīgāko pacietību, bet ar visīstāko prieku, un otrādi – kad šo tikumu nav, pamostas tik bīstama lepnība, ka mūs pie vismazākā aizrādījuma ievaino nāvējošas nepacietības bultas,

par ko varētu teikt ar pravieša Jeremijas muti: *Un tagad – kādēļ tev jāskrien uz Ēģipti dzert Šihoras ūdeni; kādēļ tev jāskrien uz Asīriju, lai dzertu Eifratas upes ūdeni? Tavs paša ļaunums tev kļuvis par nelaimi, un tava neuzticība ievēd tevi sodā. Tādēļ tev jāatzīst un jāsaprot, cik ļauni un bēdīgi ir tas, ka tu esi atstājis To Kungu, savu Dievu, un ka tev nav vairs pret Mani bijības* (Jer.2:18-19)!

Tad kā gan citādi var būt, ka Tā Kunga jūga brīnumainā saldme liekas rūgta, ja to samaitā mūsu nepatikas smagums? Un kā gan Dievišķās nastas pārmērīgais vieglums neliksies smags, ja ne tāpēc, ka mēs savā stūrģalvībā nicinām Viņu, kas to nesa, sevišķi tāpēc, ka pat Raksti tieši apliecina, sacīdami: *Lai tu ietu pa labu ļaužu ceļu un paliktu uz taisnīgo stīgas* (Sal.pam.2:20)? Jo es saku – ir skaidrs, ka tie esam mēs, kas Tā Kunga ceļu dara grubuļainu ar savu kārtību bīstamajiem un cietajiem akmeņiem, mēs, kas neprātīgi ejam prom no ķēniņa ceļa, kas bruģēts ar apustuļu un praviešu akmeņiem un šķembām un ko iestaigājuši visi svētie un Pats Tas Kungs, un maldāties pa ērkšķainiem krūmiem, kur ceļa nav, un, dzīves baudu reibonī akli kļuvuši, brienam asiņainām kājām un savu kāzu tērpu plēsdami pa tumšām takām, kas aizaugušas ar mežonīgajām grēku rozēm, kur mūsu kājas dursta kazenāju dzeloņi un uzglūn gan indīgas čūskas, gan skorpioni. Jo *Daudz dzeloņu un valgu ir aplamam cilvēkam viņa dzīves ceļā, bet, kas turas tālu no tiem, tas saglabā savu dzīvību* (Sal.pam.22:5). Par tādiem Tas Kungs citā vietā saka ar pravieša muti: *Bet Mana tauta Mani aizmirsusi! Tie upurē nīcīgajiem, nebūtnīgajiem elkiem; to aizrauti, viņi ir klupuši, iedami pa saviem vecajiem ceļiem, pa sensenajām tekām, tā ka viņi staigā pa neiemītu ceļu svešām tecinām* (Jer.18:15). Jo saskaņā ar Salamana sakāmvārdu: *Sliņķa ceļš ir kā ar ērkšķiem noklāts, bet taisno tekas ir līdzenas* (Sal.pam.15:19).

Tā aizkļīduši prom no ķēniņa ceļa, viņi nekad netiks līdz pilsētai, kur mūsu gājumam būtu vajadzējis aiziet bez maldiem. To Salamans ir visai zīmīgi aprakstījis, sacīdams: *Pūles, ko neprašā veltī savam darbam, viņu pārmērīgi nogurdina, tā ka viņš vairs nezina ceļu uz pilsētu*, proti, uz augšējo Jeruzālemi, tā ir mūsu māte (Sal.māc.10:15; Gal.4:26). Bet katrs, kas atsakās no šīs pasaules un ņem uz sevi Kristus jūgu un mācās no Viņa, un ikdienā vingrinās panest

pāridarījumus, [sekojot] Viņam, kurš ir *lēnprātīgs un no sirds pazemīgs* (Mt.11:29), vienmēr un visos kārdinājumos paliks nesatricināms, jo *tiem, kas mīl Dievu, visas lietas nāk par labu* (Rom.8:28). Jo, kā saka pravietis Obadja, Dieva vārdi ir *patīkami tiem, kas bez vainas staigā* un vēl: *Tā Kunga ceļi ir taisni, un taisnie staigā pa tiem, bet pārkāpēji tajos klūp* (Mih. 2:7; Hoz. 14:10).

XXV NODAĻA.

Par labumu, kādu atnes kārdinājumu uzbrukums.

Cīņā ar kārdinājumiem Pestītāja laipnā žēlastība mums dāvā lielāku slavas algu, jo mums tiek atņemta jebkāda vajadzība karot. Jo tā ir augstākā un lielākā tikuma zīme – stāvēt nesatricināmi, kad tevi rausta vajāšanas un tirdīšana, un uzticīgi un drosmīgi turēties Dieva patvērumā, un, kad cilvēki uzbrūk, tad it kā apskaut neuzvaramo tikumu un līksmībā svinēt uzvaru pār nepacietību, un it kā nespēkā smelties spēku, jo *spēks nespēkā parādās*, saka Tas Kungs, *jo zini, šodien Es tevi daru par stipru pili, par dzelzs balstu un par vara aizsargmūri pret visu šo zemi, pret Jūdas ķēniņiem, pret viņu augstākiem pārvaldniekiem un priesteriem un pret visiem šīs zemes iedzīvotājiem. Un, kad tie pret tevi arī saceltos, tie tevi nenomāks, jo Es esmu ar tevi, lai tevi pasargātu* (Jer.1:18-19)! Tāpēc saskaņā ar skaidru Tā Kunga mācību ķēniņa ceļš ir viegls un gluds, lai gan tas var likties ciets un grūbuļains, – tie, kas dievbijīgi un uzticīgi kalpo, uzņemdamies Tā Kunga jūgu un mācīdamies no Viņa lēnprātību un sirds pazemību, noliek malā zemišķo kaislību nastu un Dieva dāvanā savai dvēselei atrod nevis raizes, bet atpūtu, kā Viņš to apliecina ar pravieša Jeremijas muti, sacīdams: *Uzlūkojiet dzīves gaitas ceļus un izpētiet, kurš ir senlaikos bijis tas labais svētības un laimes ceļš, tad staigājiet pa to, un jūs atradīsiet mieru savai dvēselei! Bet tie atbildēja: mēs negribam pa to staigāt!* Jo viņiem tūlīt viss, kas ir nelīdzens, lai top par līdzenu ceļu, un, kas paugurains, lai top par klajumu, un viņi *baudīst un redzēs, cik Tas Kungs ir labs* (Jer.6:16; Jes.40:4; Ps.34:9) un dzirdēdami Kristu Evaņģēlijā saucam: *Nāciet šurp pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt noliek malā savu grēku nastu un saprot vārdus, kas seko*

tālāk: *Mans jūgs ir patīkams un Mana nasta viegla* (Mt.11:28-30). Tātad Tā Kunga ceļš, ja pa to iet, sekojot Viņa likumam, ir atspirdzinājums. Bet mēs ar savu traucējošo izklaidību paši sev sagādājam bēdas un nelaimes, ja pat ar vislielāko piepūli cenšamies noturēties šīs pasaules likumotajos un aplamajos ceļos un, tiklīdz mēs šajā ceļā Tā Kunga jūgu sajūtam kā smagu un cietu, tā tūlīt ar zaimošanām sūdzamies, un Kristu, kas mums to uzkrāvis, aizliedzam ar šiem vārdiem: *Cilvēka bezprātība sajauc viņa ceļus, tā ka viņa sirds ir nemiera pilna pret To Kungu* (Sal.pam.19:3), vai, kā raksta pravietis Hagajs, sakām, ka *Tā Kunga rīcība nav taisna*, Tas Kungs mums trāpīgi atbild: *Vai tad tiešām Mana rīcība lai būtu netaisna? Vai ne drīzāk jūsu rīcība nav netaisna?* (Eech.18:25).

Un patiesi, ja jūs jaunavības saldsmaržīgo ziedu un šķīstības liego tīrību salīdzināsi ar smirdīgajiem un smakojošajiem netiklības mārkiem, mūku rimto skaidrību un drošību ar briesmām un zaudējumiem, no kā cieš šīs pasaules vīri, mūsu nabadzības mieru ar bagātnieku rūpju plosīto nemieru, kādā viņi pavada savas dienas un nakts ne bez dzīvības briesmām, jūs pārliecināsi, ka Kristus jūgs ir visvieglākais un Viņa nasta vistīkāmākā.

XXVI NODAĻA.

Kā apsolījums atdarīt simtkārtīgi šajā dzīvē izpildās pie tiem, kuru atteikšanās ir pilnīga.

Solījums, ar kuru Tas Kungs apsola samaksāt simtkārtīgi tiem, kuru atteikšanās [no pasaules] ir pilnīga, sakot: *ikviens, kas atstājis mājas vai brāļus, vai māsas, vai tēvu, vai māti, vai sievu, vai bērnus, vai tīrumus Mana Vārda dēļ, tas saņems daudzkārt vairāk un iemantos mūžīgu dzīvību* (Mt.19:29), ir jāsaprot tieši bez kādas ticības šūpošanās. Bet daudzi, šos vārdus piesaucot, ar muļķīgu spītību apgalvo, ka alga miesīgi tiks piešķirta nākamajā tūkstošgadē, lai gan viņiem ir jāpiekrīt, ka tas laiks, par kuru viņi saka, ka tas būs pēc Augšāmcelšanās, nekādi nevar tikt saprasts kā tagadējais. Tāpēc daudz ticamāk un skaidrāk ir tas, ka [cilvēks], kurš pēc Kristus aicinājuma ir atteicies no pasaules, no brāļiem un draugiem, kas ar viņu saistīti garīgām saitēm, saņem simtkārt lielāku mīlestību

jau šajā dzīvē, jo ir skaidrs, ka starp vecākiem un bērniem, brāļiem, sievām un radiem, kurus satur kopā tikai fiziskā kopdzīve vai radniecība, mīlestība pastāv īsu brīdi un viegli pārtrūkst. Visbeidzot, pat labus un paklausīgus bērnus, kad viņi ir izauguši, vecāki izliek no mājām un izslēdz no mantojuma, bet citreiz laulības saites tiek pārkāptas un brāļu mantojums sadalīts ar naidīgu šķelšanos.

Tikai mūki glabā pastāvīgu tuvību un viņiem viss ir kopā, un mūki uzskata, ka viss, kas pieder brālim, ir arī viņa, un viss, kas pieder pašam, pieder arī brālim. Ja tad nu mūsu mīlestības žēlastību salīdzina ar miesīgu pieķeršanos, tad tā ir simts reizes saldāka un tīrāka. Un arī atturība laulībā sagādā simtkārt lielāku prieku par to, ko sniedz dzimumu savienošanās. Un tā prieka vietā, ko vīrs gūst, savā īpašumā ieguvīš vienu tīrumu vai māju, viņš saņems simtkārt lielāku, ja [tīrumu un māju] nodos Dieva dēlu rīcībā, pretī iegūstot to, kas pieder mūžīgajam Tēvam, un savā sirdī un dvēselē līdz ar Viņa Patieso Dēlu atzīs: *Viss, kas Tēvam pieder, pieder Man* (Jņ.16:15) un, ja viņu vairs netirdīs noziedzīgās raizes par zaudējumiem un rūpēm, viņš visur jutīsies kā mājās bez rūpēm un sirdī līkums, ik dienas dzirdēdams viņam domātos apustuļa vārdus: *Vai pasaule, vai dzīvība, vai nāve, vai tagadējās vai nākamās lietas, viss jums pieder*, un Salamana vārdos: *Uzticams vīrs piedzīvo daudz svētības* (1.Kor.3:22; Sal.pam.28:20). Tad nu tev tiek simtkārt lielāks atalgojums, rēķinot tā satura augsto izcilību, ko nav iespējams novērtēt. Jo, ja kāds par noteiktu bronzas vai dzelzs, vai kāda cita metāla svaru dos pretī tikpat daudz zeltu, tad viņš būs samaksājis vairāk nekā simtkārtīgi. Tā arī par nicinājumu pret zemišķajiem priekiem un pieķeršanos tiek samaksāts ar garīgu prieku un visdārgākās mīlestības piemīlību, un, pat ja daudzums būtu vienāds, tas vienalga būs simtkārt lielāks.

Un, lai tas būtu skaidrāks, to bieži atkārtojot: man senāk ne-
tiklās iekāres kaislībā bija sieva, bet tagad man viņa ir godājamā
svētumā un patiesā Kristus mīlestībā. Sievieta tā pati, bet mīlestības
vērtība ir augusi simtkārt. Bet tagad es aizdomīgo dusmu un greiz-
sirdības vietā godāju viņas pastāvīgo maigumu un pacietību. Rūpju
un nemiera vietā mieru un bezrūpību, neauglīgas un zemiskas kur-

nēšanas vietā uzteicamos skumju augļus, pārejošās sajūsmas vietā garīgā prieka bagātību – šajā sajūtu apmaiņā es redzu simtkārtīgu atalgojumu. Un, ja grēka īslaicīgo un gaistošo baudu salīdzināsim ar pretējā tikumu ieguvumu, daudzkārtīgi vairotais prieks parādīs, ka tas ir simtkārt labāks. Skaitot uz pirkstiem, tu pārceļ simtu no kreisās rokas uz labo, un, lai gan tu redzi to pašu pirkstu skaitu, tur tomēr ir milzīgs skaita pieaugums.¹⁵³ Jo iznākums būs tāds: mēs, kas izskatāmies pēc āžiem kreisajā pusē, tiksīm pārceļti un saņemsim avju algu labajā pusē.

Un tagad apdomāsim, ko Kristus mums atdod atpakaļ šajā pasaulē par to, ka esam nicinājuši pasaules ieguvumu, sevišķi tāpēc, ka Marka evaņģēlijs saka: *Un, kas atstājis mājas vai brāļus, vai māsas, vai tēvu, vai māti, vai sievu, vai bērnus, vai tīrumus Mana Vārda dēļ, tas saņems daudzkārt vairāk un iemantos mūžīgu dzīvību (Mk.19:29-30)*! Tas, kurš Kristus vārda dēļ atsakās no mīlestības uz tēvu vai māti, vai bērnu, un nodod sevi vistīrākajai mīlestībai uz visiem, kas kalpo Kristum, saņems simtkārt lielāku brāļu un radnieku skaitu, jo viena vietā viņš mantos tik daudz tēvu un brāļu, kas viņam pieķērušies ar dedzīgu un patiesi apbrīnojamu sirsnību. Viņš, kas Kristus mīlestības dēļ ir atsacījies no vienas mājas, kļūs bagāts ar lieliem zemes īpašumiem un viņam piederēs neskaitāmi daudz māju klosteros, lai kurā pasaules malā viņš nonāktu. Jo kā lai viņš nesaņemtu simtkārtīgi un, ja nav liegts ko piebilst klāt pie mūsu Kunga vārdiem, vairāk nekā simtkārtīgi tas, kas atteicies no desmit vai divdesmit vergu neuzticamās piespiedu kalpošanas, un paļaujas uz tik daudzu dižciltīgu un par brīviem piedzimušu vīru atbalstu? Un, ka tas tā ir, tu vari pārliecināties pats, jo, lai gan jūs visi esat atstājuši vienu tēvu un māti, un māju, jūs ikvienā pasaules malā, kur atrodaties, bez piepūles esat ieguvuši neskaitāmi daudz tēvu un māšu, un brāļu, kā arī māju un zemju, un pašu uzticamāko kalpu, kas jūs uzņem kā kungus un jums pakalpo un ciena, un rūpējas par jums ar vislielāko uzmanību. Un es saku, ka šo kalpošanu pelnīti un pašlāvīgi baudīs svētie, ja vispirms paši sevi un visu, kas viņiem

153. Runa ir par skaitīšanu uz pirkstiem - visi desmitnieki līdz 90 tika skaitīti uz kreisās rokas pirkstiem, bet simti uz labās rokas pirkstiem.

pieder, labprātīgi nodos brāļu rīcībā. Jo Tas Kungs apsola, ka viņi par velti saņems atpakaļ to, ko ir uzdāvinājuši citiem.

Bet, kas šo visu nav ziedojis patiesā pazemībā saviem biedriem, kā lai viņš mierīgi pacieš, ka viņam to ziedo citi, zinot, ka viņu kalpošana ir drīzāk nasta, nevis palīdzība, jo viņš saņem uzmanību no saviem brāļiem, bet pats to neparāda? To viņš saņems nevis ar bezrūpīgu patiku, bet pēc Tā Kunga vārda *ar vajāšanām*, t.i., ar šīs pasaules uzmācību un briesmīgām viņa kaislību radītām ciešanām, kā liecina gudrais: *Kur rīkojas tikai ar vārdiem, tur valda trūkums* (Sal.pam.14:23). Jo Debesu Valstībā neieies slinkie, bezrūpīgie vai kārnīe un vārgie, bet spēcīgie. Bet kas ir spēcīgie? Noteikti tie, kas savu spēku parāda nevis citiem, bet savai paša dvēselei un kas ar uzteicamu spēku tai liedz visas tagadējās baudas un mantas, un kas ar Tā Kunga muti ir pasludināti par labjiem laupītājiem [pie krusta], jo ar šādu laupīšanas spēku viņi laužas iekšā Debesu Valstībā. Jo, kā saka Tas Kungs, *Debesu valstībā laužas iekšā un tīkotāji ar varu cenšas to sagrābt* (Mt.11:12). Tie ir patiesi uzslavas cienīgie stiprinieki, kas ir stiprāki par savu paša pagrimumu, jo *strādnieks nopūlas paša labā, jo viņa mute viņu spiež strādāt* (Sal.pam.16:26). Jo mūsu zemums šajā dzīvē ir prieks, bet runājot daudz tiešāk – ja cilvēks no savas dvēseles izdzen un nomērdē savu gribēšanu un patikšanu un ar lielu spēku ķeras pie sevis iznīcināšanas, turklāt atsaka sev pašas tīkamākās iekāres, kuras Dievišķais Vārds nosoda ar pravieša muti, sacīdams: *Tai dienā, kad jūs gavējat, parādās jūsu griba*, un vēl: *Kad tu novērs savu kāju no sabata, lai Manā svētajā dienā izpildītu savu gribu un pagodinātu viņu, kad tu neej pats savus ceļus un neseko davai gribai* (Jes.58:3, LXX). Un tūdaļ pravietis pievieno apsolīto svētību: *Tad Tas Kungs būs tavš prieks, Es tevi vadīšu zemes augstumos un tev došu tava tēva Jēkaba mantojumu, jo Tā Kunga mute tā ir runājusi* (Jes.58:3,13-14). Tāpēc mūsu Kungs un Pestītājs, rādīdams piemēru, kā atteikties no savas gribas, saka: *Jo Es esmu nācis, lai darītu, nevis ko Es gribu, bet ko grib Tas, kas Mani sūtījis*, un vēl: *Tomēr ne kā Es gribu, bet kā Tu gribi* (Jņ.6:38; Mt.26:39). Šo spēku parāda tie, kas dzīvo kenobijā un pār kuriem valda vecajo likums. Viņi neko nedara pēc savas gribas, jo viņu griba ir pakļauta abas gribai.

Visbeidzot, noslēdzot šo sarunu, es jums jautāju: vai tad ne tie, kas uzticīgi kalpo Kristum, visvairāk un simtkārtīgi nesaņem žēlatību ar to, ka Viņa vārda dēļ tos godā visaugstākie ķēniņi un, lai gan viņi nemeklē cilvēku uzslavas, vajāšanu bēdās viņi tomēr tiek uzteikti? Bet, pateicoties kalpošanai Kristum, neviens neuzdrošināsies apstrīdēt viņu cildenību vai nievāt viņu neievērojamo izcelšanos. Nebūt nē, jo Kristus kalpi tiek lieliski pagodināti ar sava pazemīgā stāvokļa negodu, kas citus apkauno un apmulsina, kā mēs to skaidri redzam pie abas Jāņa, kurš dzīvo tuksnesī pie Likijas pilsētas. Jo viņš nāk no nepazīstamiem vecākiem, bet, pateicoties Kristus Vārdam, viņš ir labi pazīstams visai cilvēcei un pat ķēniņi, kas tur savās rokās šīs pasaules un impērijas grožus un iedveš sausmas visām varām un valdniekiem, godina viņu kā savu kungu un no tālām zemēm nāk lūgt viņam padomu, un savas impērijas kroni un valsts drošību, un uzvaru kaujā uztic viņa lūgšanu nopelnam.

Ar šādām pārdomām svētais Abrahāms izskaidroja gan mūsu maldu izcelšanos, gan zāles pret tiem, un mūsu acu priekšā atmaskoja tās viltīgās domas, kuras izgudro un iedveš velns, un aizdedzināja mūsos vēlēšanos nomērdēt sevi pavisam, uz ko, mēs ceram, daudzi iedegsies, lai gan tas ir aprakstīts visai vienkāršiem vārdiem. Jo, lai gan mūsu vārdu dziestošās ogles aplāj augsti teicamo tēvu kvēlā uguns, tomēr ceram, ka ļoti daudzos, kuri papūlēsies noraust mūsu vārdu dziestošos pelnus un zem tiem apslēptās domas uzpūst liesmās, to aukstumā iedegsies spoža gaisma. Bet, ak svētie brāļi, es patiesi neesmu uzpūties iedomā, ka varu jums iedot šo uguni, kuru Tas Kungs nāca mest uz zemi un par kuru Viņš gribētu, ka tā jau deg (sal. Lk.12:49) un kas ir sakarsēta līdz baltkvēlei, lai tās versme aizdedzinātu jūsu vēlēšanos, un lai jūsu svars pie bērniem būtu lielāks, ja klāt pie vislielāko sentēvu padoma pieliksiet to, ko paužat nevis ar nedzīvu vārdu čukstiem, bet ar dzīvu piemēru. – Vēl paliek mana vēlēšanās, ka mani, kuru līdz šim mētāja apkārt visbriesmīgākā vētra, jūsu lūgšanu vējš iepūš drošā klusuma ostā.